

GOVERNMENT OF INDIA
ARCHAEOLOGICAL SURVEY OF INDIA
CENTRAL
ARCHAEOLOGICAL
LIBRARY

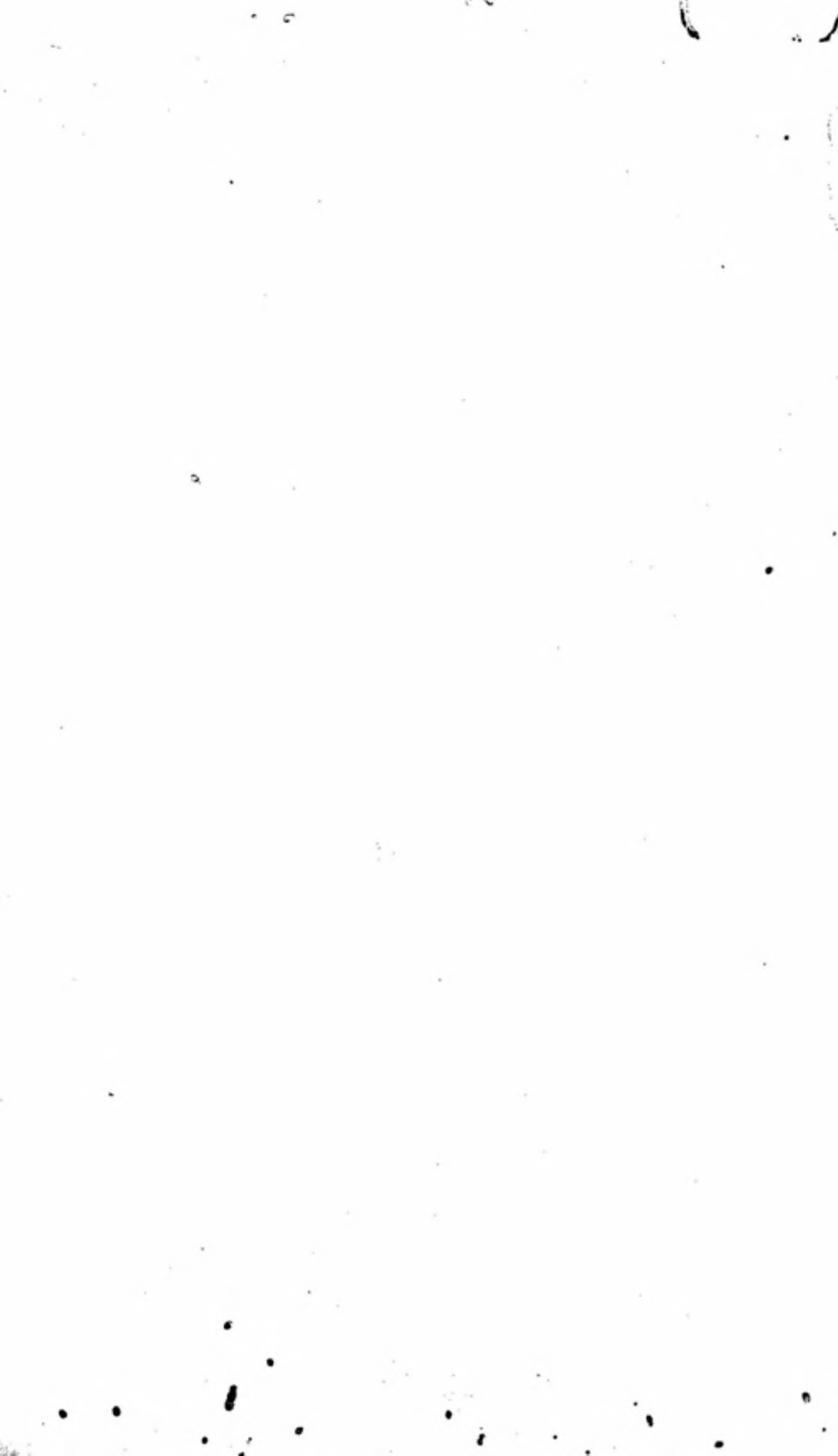
ACCESSION NO. 23509

CALL No. 495.85/Has/stc

D.G.A. 79.

~~D 2535~~

GRAMMATICAL NOTES

D2535

AND

VOCABULARY

OF THE

PEGUAN LANGUAGE,

TO WHICH ARE ADDED

A FEW PAGES OF PHRASES, &c.,

BY REV. J. M. HASWELL, D. D.

23509

SECOND EDITION EDITED BY

Rev. E. O. STEVENS, M. A.

495.85
Has|Ste

116709

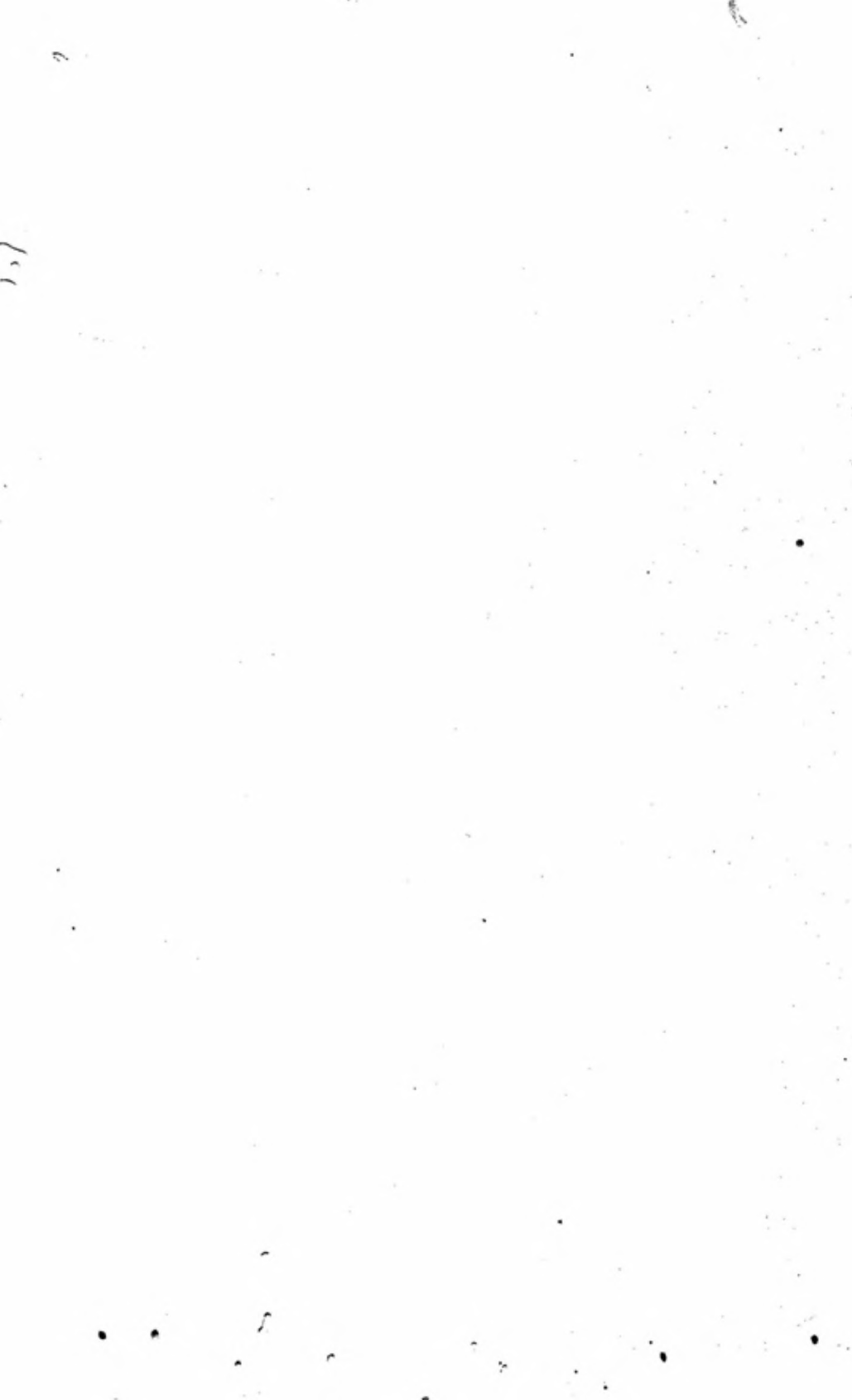
RANGOON :

AMERICAN BAPTIST MISSION PRESS,

E. B. ROACH, SUPT.

1901.

PREFATORY NOTE TO THE FIRST EDITION.

Both the Grammatical Notes and the Vocabulary would have been more extended ; but the author, who has had the palsy for eight years, and for a long time has been unable to hold a pen, or turn over a leaf of a book, has for months been afflicted with such extreme nervous prostration, as to render mental effort almost impossible ; and it has been with great difficulty, that he has superintended the correction of the proofs.

PREFACE TO THE SECOND EDITION.

The first edition of the "Grammatical Notes and Vocabulary of the Peguan Language" was out of print twelve or fifteen years ago. There has therefore long been an urgent call for republishing this valuable work of the late Rev. J. M. Haswell, D. D. In order to meet this demand, I have carefully copied every page with my own hand. No pains have been spared to correct all the typographical errors; and many Peguan words have been added, which, it is believed, will considerably enhance the value of the book. Some of the most important of the contributions came from Messrs. Robert Halliday and Alfred E. Hudson, missionaries at Yē, who have devoted themselves with marked success to the acquisition of the Peguan tongue.

The attempt has been made to enlarge the scope of the work by inserting Burmese definitions for the benefit of such as do not understand English, and by adding an appendix of geographical names. In carrying out this design I have been greatly assisted by Nai Dī, a certificated school-master, who has had rare opportunities for securing accuracy, and for comparing the Peguan, as it is spoken by tens of thousands in the Tenasserim Province, with the same language, as it is spoken by the hundreds of thousands of his race in Siam, where they are known by their proper designation as Mons, and where they cling to their own traditions and literature with remarkable tenacity. He has but recently returned from a residence of more than four years in Lower Siam.

In 1897 at Bangkok, I formed the acquaintance of Count Captain G. E. Gerini, Principal of the Royal Military Acedemy. That gentleman is my authority for the statement, that Siam owes to the Peguans, not only her code of laws, but also her earliest historical records. According to the late Em. Forchhammer, Ph. D., Government Archaeologist of Burma, the ancient Peguan

Empire was distinguished for the number and value of its inscriptions, of which not a few escaped the destruction ordered by Alompra.

In its present form this book may be said to resemble a lexicon, as it contains the definitions of more than five thousand words in two languages: but it is still so far from being complete, that I have concluded to retain the name of *vocabulary*. The hope is entertained, that it may be of some service in facilitating researches, which shall lead to the discovery of manuscripts, to supply the serious gap in Peguan History, to which the late Sir ARTHUR P. PHAYRE, G. C. M. G., K. C. S. I., C. B., referred in his History of Burma, and to the discovery of facts, which shall throw light on the question of the origin of the Mon kingdoms, which appear to have been well established long before the famous voyages were made to the Golden Chersonese, described by Ptolemy in his Geography.

EDWARD O. STEVENS.

Maulmain, October 1901.

KEY.

a, as in bār, bāt, bāl, başilica.

e, as in bēy, bēt, hēr.

i, as in mach^{ne}, bīt.

o, as in Bō!, blöt, nör.

u, as in pūt, büt, büll, bürr.

y, when combined with a consonant, like y in Bun-
yan, or i in scorpion.

ai, as in aisle.

oi, as in oil.

au, as in gaur.

aw, as in kaw.

ñ, as in cañon.

‘ signifies the aspirate.

’ signifies elision, or the half syllable.

. subscript signifies the short explosive accent.

g, as in get.

INTRODUCTION.

The Peguans, so named from their old capital Pegu, called by themselves Mons, by the Burmans, Talaings, were the ruling nation in southern Burma, when first visited by Europeans. They seem at one time to have been divided into several petty kingdoms, as the Martaban, Thatôn, Pegu, &c. There were continual feuds among themselves, as well as frequent wars with the Siamese, on the one hand, and with the Burmans on the other.

"From whence did they originally come"? is a question I am unable to answer. On one occasion in questioning an old Peguan on the subject, he said, he could obtain a history for me, that would tell all about it. He accordingly brought me an old palm-leaf book, * which proved to be legends of a tour of Gaudama from Ceylon to Malacca, and thence through Tenasserim and Martaban, to Pegu or Hongsa'wati', which is said at that time to have been covered with the waters of the ocean; but Gaudama prophesied, that it would become solid land, and that on a sand-bank, on which he alighted with 20,000 *rahans*, who accompanied him, there should be a great city built, the kings of which for many generations would be zealous promoters of his religion. It is said, that Gaudama, after leaving Malacca, having stopped at two or three places, proceeded direct to Tavoy, which at that time was the border of the Mon (Peguan) country. The book is abundantly interspersed with Pali; but consists in great part of statements, that Gaudama, passing through the air from one place to another, (names of places generally not given), having preached to those by whom he was met, would at their request for some memento or relic of him, pass his hand over his head, and give them one or more hairs, which

---

* Probably the Gāwōmpatī' ဂေါဝံပါတီ Ed.

they would hasten to enshrine in some pagoda or cave. There are a few pages in the book, which may, with some propriety, be called history. The names are given of fifty-seven kings of Thatôn of one dynasty, and five of another,—sixty-two in all. But little is said concerning any of them, except that they were owners of white elephants, or of horses that could pass through the air. The names of the queens are also given; but there is nothing to throw light upon the question, "from whence did the Peguans come?"

Dr. Mason thinks, they came from India, and that they are allied to the Kohls. He gives as his reason, the similarity of language, and the dark complexion of the Peguans.

I sent a list of over sixty Peguan words to missionaries among the Kohls, requesting them to examine it, and give me the corresponding words in Kohl. The Rev. Mr. Flex, of Ranshie kindly complied with my request by sending me the synonomous words of three dialects, which prevail among the Kohls. The first three numerals, and the word for *nose* have a slight similarity to the Peguan, but there are few languages, that do not have some words of similar sound and meaning. For instance, the English word *cot*, for a small bedstead, is almost precisely the same in Peguan. A few years since, Dr. Dean from China was at my house; and hearing me ask a Peguan, if he had eaten rice, (*chëer pûng tõe rāhā **) Dr. Dean said, "*chëer pûng*, that in Chinese means eat rice." I think this quite as strong a proof, that the Peguans are related to the Chinese, as a slight similarity in the three numerals and one word out of sixty is, that they are related to the Kohls. The frequent occurrence of the final *ng* in Chinese and Peguan might also be thought an indication of relationship.

---

* စပုင်တုံရတာ။

Another reason Dr. Mason gives, for thinking the Peguans are of Hindu origin, is, that they are darker complexioned than the other inhabitants of Burma. I think Dr. M. must have been so strongly impressed by his head boat-man on his first journey to Toungoo, as to think him a type of his nation. But his broad nose, wide nostrils, and high cheek bones ought to have saved him from any imputation of Hindu origin. The fact is, the Peguans, as a people, are quite as light complexioned as the Burmans. There are comparatively few full blooded Burmans in Maulmain, the great proportion of natives being full or half blooded Peguans. A gentleman resident in Rangoon told me, if he saw an uncommonly nice looking native woman, he was pretty sure on inquiry to find, that she was from Maulmain. A gentleman and lady from Henzada, on a visit to Maulmain, spoke of the fair complexion of the people.

When I had been in the country one or two years, I thought I could tell a Pegnan by his looks; but I found myself so often mistaken, that after more than 38 years' residence among them, I have to acknowledge myself utterly unable to decide with reference to a stranger, simply by his looks, whether he be Peguan or Burman. There are undoubtedly in the Pegu province many Peguans, who having entirely lost the use of their own language, pass for Burmans, and this probably increases the difficulty of distinguishing the two nations by their looks. Still it remains certain that they are very much alike in features and color, both of which are entirely against the theory of their Hindu origin. My own opinion is, that the Peguans originally came from the east or north-east, rather than from the west. The Rev. Mr. Carpenter, who went overland from Maulmain to Bangkok two or three years since, met a large company of people fleeing from Siamese territory, who call-

ed themselves K'wahs.* A Karen, conversant with Peguan who was of Mr. O's company, said "They are Talaings!" Ill health has prevented me from visiting these people, (who have settled in British territory) to endeavor to learn something more about them.

From whatever part of the world the Peguans came, I think, their words for *north* and *south*, s'maw kyā,† *under the wind*, or *low wind*, for *north*, and s'mlūng-kyā,‡ *high wind* for *south*, may be taken as an evidence, that they have long lived where the S. West and N. East monsoons prevail. It is true, that they are now accustomed to say kyā 'tot.§ *strong wind*, kyā dōng.¶ *a soft or weak wind*, instead of high and low wind; still, I think the origin was as above suggested. Their word for east is p'mok, **to appear or *cause to appear*. Their word for west is p'lāt †† *to extinguish*, having reference of course to the rising and setting sun.

RELIGION.

The Peguans like the Burmans are Buddhists. The Buddhist scriptures are said to have been translated into Peguan, before they were into Burmese. They have one book called the "mūlā mūlī," ‡‡ which the Burmans have not. It proposes to give an account of things from the very beginning, before there was a god, or any living being.

The Peguans are much more addicted to demon worship than the Burmans. If a person is taken suddenly ill, they at once make inquiry, as to where he has been; and offerings of rice, plantain, etc., are deposited near the place, especially if he have been in the jungle, hoping

* This is probably တွဲ (pronounced တွဲ) kwā, a *disciple*. As soon as these fugitive Talaings learned, that the foreigner, whom they had met, was a religious teacher, according to custom, they would speak of themselves as disciples Ed.

† သွင်ကျာ။ ‡ သမုင်ကျာ။ § ကျာထတ်။ ¶ ကျေညို။
 ** ဖွက်။ †† ပလိုတ်၊ ငြိုတ်။ ‡‡ မူလမူလီ။

to propitiate the demon, he may have unwittingly offended. They build small houses near their own dwellings, in which they place offerings to demons. Soon after I came into the country, being in a village which had one of these little demon houses near almost every dwelling, supposing they were children's play houses, I looked into one to see what kind of toys the children were accustomed to amuse themselves with; the people who saw me came running, begging me not to go in, as the demon would be angry, and visit the family with sickness.

When a person has been long ill, they sometimes make feasts, in which the women of the family dress fantastically, and dance one after another, until the demon who caused the illness is supposed to take possession of one of them, when she begins to shake like a person in an ague fit; and whatever she says, while in that state, is considered oracular, and any directions she may give with regard to food, or medicine, or offerings, are strictly followed. I once saw a woman dancing at a festival of this kind dressed in an English frock-coat, and a high crowned hat on her head. The sick often make vows, that, if they recover, they will make a demon festival.

There are people among them, who are supposed to understand the mind of the demons, or to have influence with them. Such persons are consulted by the friends of the sick. Passing through the village of Amherst, I saw a crowd of people gathered in front of a house, the owner of which had long been ill. I stopped to see what was going on, and saw a man kneeling with his clasped hands to his forehead. He was surrounded with plantains, sugar-cane, cocoanuts, &c. Just as I arrived within hearing, he said, "Oh demon, lord of grace, have mercy on us, have mercy on us, and tell us what to do for this sick man." I learned, that this man resided about twenty miles distant, and had the reputation of being unusually skilled in demonology.

Some of these demon people are shrewd enough to give directions for things to be done, which will be likely to prove beneficial. While passing through a street of Amherst on another occasion, I heard a man crying, as if in great agony, and called at the door to see what was the matter. It was a case of severe colic. A demon woman was giving directions for a certain quantity of cayenne peppers to be steeped in arrack, and a portion of the mixture to be given to the sick man, and the remainder to be poured upon the ground in a particular direction from the house, giving as a reason, that the demon who had seized the man was a very violent demon, and must have violent medicine.

They are afraid to keep the corpse of a nursing infant in the house over night. As soon as an infant dies, whatever the time of night may be, they start at once for the burying-ground. Being in a Peguan village, I was asked, about nine o'clock in the evening, to visit a sick child. I found it near death, but thought it might live several hours. Soon after returning to my lodgings, I saw people passing with torches, and on inquiry learned, that the child had died, and that they were on their way to bury it. On another occasion I was present, when an infant died about ten at night. As soon as the breath left the body, they rolled it up in a mat, lighted torches, and hastened away to the burial-ground.

Their superstitions with regard to demons are innumerable. Demon worship was undoubtedly their only religion previous to their reception of Buddhism; and, though they are told in their books, that, if a man makes offerings to demons once, and afterwards performs works of merit a hundred times, it will be in vain, like pouring water upon the sand, yet their fear of demons is so strong, that they are continually doing something to appease, or shunning something for fear of offending them. In Maulmain demon feasts have become rare; but offerings to demons are sometimes seen by the sides of the

street. They are usually placed in square baskets, the sides of which are made of plantain stalk, the bottom, of bamboo splints.

DOCTORS.

Any one who chooses takes up the profession of doctor, of which there are two classes, the one giving medicine, the other feeding the patient with all kinds of food. The theory of this latter class is, that the body being formed of various elements, illness is caused by the excess or deficiency of one or another of these, and that some kinds of food go to replenish one element, and some another. They therefore feed the patient with every imaginable thing in hopes of hitting the right one, and thus restoring the equilibrium.

I was once called to see a child about two years old, that was ill with dysentery. I found it in a dying state. On my enquiry what medicine had been given it, they replied, no medicine had been given it, they had "fed the elements." I asked with what they had fed it: they replied, "a great many things." "But what have you given to-day," I inquired. They answered, "Fowl's flesh cooked with asafetida". Thinking I had misunderstood, I asked them to show it to me. They brought some: and I saw, there was no mistake: it was "fowl's flesh cooked with asafetida," and the poor child, who died while I was there, had been forced to swallow that horrible mess.

DISPOSAL OF THE DEAD.

When a person dies, the body is washed, and laid out decently, excepting those who die in early infancy, or of some contagious or epidemic disease like small-pox or cholera, when the body is rolled up in a mat, and buried with little delay or ceremony. With these exceptions, they burn their dead. Their coffins, like the Burman's, are very showy, covered with colored paper, the ends of

pea-cock's tails, and tinsel. They make a great parade at their funerals, especially those of elderly people.

EDUCATION.

Among the Peguans, as among the Burmans, the priests are the school-masters. Almost all the boys are put into the monasteries for a longer or shorter period: but the great proportion of them leave before they can read fluently; and seldom looking at a book afterwards, many of them forget all they have learned. There are no schools for girls. It is a very rare thing to find a Peguan woman, who can read, excepting those that have been taught in mission schools. One reason for this is the exclusion of women from their monasteries; but the principal reason is the perfect indifference of the people to their education. When urged to put their daughters into school, they often ask, "Of what use will it be? They cannot become clerks, or hold government appointments. They can take care of children, and cook rice just as well, if they cannot read, as if they could."

[These remarks continue to hold good with regard to some of those rural districts of the Tenasserim Province where Peguan is still taught in the monastic schools; but in Maulmain, and in the old Province of Pegu, where the Peguans have become Burmanized, the lay schools are now attended by large numbers of girls as well as of boys; and some of these girls have become very proficient in their studies, as may be seen from the reports of the department of Public Instruction.—ED.]

LANGUAGE.

The Peguan language abounds in words ending with *h*, the pronunciation of which requires a sudden exhaustion of the air from the lungs. It also abounds in the letter *r*, which always has more or less of the rolling sound. It is never softened into *y*, as in Burmese. Words ending in *ng* are also frequent; hence the language is rough and guttural compared with the Burmese.

There are many Pali words in use, for some of which they have no corresponding words of their own. There are also words in common use, which are the same in

Burmese. Some of these are undoubtedly Burmese words, and have been adopted into Peguan since their subjection to the Burmans. Others I think were taken by the Burmans from the Peguan. The construction of the language is quite different from the Burmese, the location of words being almost always the reverse.

One peculiarity is the different power of vowels, when combined with different classes of consonants. There is some difference of pronunciation among the people which may properly be called *provincialisms*, those from the vicinity of Rangoon and Pegu pronouncing words with final *k* like final *t*; but the Martaban people with few exceptions give the *k* sound; thus daik,* *water*, is pronounced by the Rangoon Peguans dāt, precisely like the word for *sweet*.† There are also words in common use in one district, which are very seldom heard in another; for instance, dan‡ is the common word for *road* in the Lamaing district, while klong | is the word unvariably used in the vicinity of Maulmain.

The language is gradually going out of use; and the sooner it is supplanted by the Burmese the better: yet I think, it will be a long time before it ceases to be the language in common use in country villages in the Amherst district, and near the sea-coast in the Martaban district. Many thousands of Peguans migrated to Siam, previous to the occupation of the Tenasserim provinces by the British. They and their descendants continue the use of their own language.

The Pwo Karens in the Siamese territory, bordering on Tavoy District, have Buddhist monasteries, in which the Peguan language is taught; but how extensively, I have been unable to learn. A Karen robber under sentence of death, a few months ago in Tavoy, wrote a letter in Peguan to his wife in Siam. Pwo Karens are called Peguan Karens, both by Burmans and Peguans. The

---

* ၵ်း

† ၵ်းဝ်း

‡ ၵ်းဝ်း

|| ၵ်းဝ်း

Burmese name for them is Talaing Karens (တထိုင်းကရင်), the Peguans, K'rēng Mon (ကရင်မောန်). Both tribes of Karens in the Tenasserim Province, and, I suppose, throughout Burma, have adopted many words, such as the word for book (လိက်), ship (ကွေ), to row (a boat) (ရှိင် ဇွဲက်), to tread out grain with cattle (လိုနီ), &c. &c. Whether these are real Karens words, which are common with the Peguan, I have not been able to learn.

[Of late there appears to have been a surprising increase in the Peguan population of Burma. Whereas in 1881 the total was given as less than 89,000, those, reporting themselves as Talaings at the census taken in February 1891, amounted to considerably more than 223,000. A few years ago the Mons in Siam were estimated to number about one million.—ED.]

NAMES OF PLACES.

Names abound in the southern part of Burma, in which *kyaik*, *god* forms one syllable, as *Kyaik*·'k'mī, *Kyaik*·p'rang, *Kyaik*·tō &c. All these places have some tradition, or something in their location accounting for their names. *Kyaik*·'k'mī, the native name for Amherst, means "*behold the gods*"—ကျိပ်ခမီ. One tradition with regard to it is, that three images, seated upon a log, floated over from Ceylon, and lodged on the rock near Amherst point, on which an idol temple now stands.

The large pagoda in Maulmain is called by the Burmans *Kyaik*·than·lan (ကျိက်သံလန်)—a corruption of the Peguan words *Kyaik*·sēm·lūm, *Sēm* being the Peguan name for *Shan* or *Siamese*, *lūm*, *to be destroyed*. The tradition is, that a Siamese general encamped with his army in Maulmain, and sent word to the Governor of Martaban, that he was about to attack him, and inquired, what day he would be ready for battle. The Martaban Governor replied, "If there is a battle, there will be many killed and much misery. Let us try the strength of our forces by seeing which can build the biggest pagoda in a single night; and the one that succeeds be

considered the conqueror. The Siamese agreed to the proposition, and set to work gathering bricks, and building a pagoda on the hill, where the large pagoda now stands. The Martaban people set to work and built an immense pagoda of bamboo wicker-work, and covered it with mats, and before daylight had it finished, and white-washed; so that it appeared like a veritable solid pagoda. The Siamese were amazed, and said, "If the Governor of Martaban has force sufficient to build such an immense pagoda in one night, there is no use in attacking him," and retreated. Hence the name of the pagoda Kyaik-sēm-lūm,—ကျင်ဆေင်လုံ။

Kyaik-*tō* is the name of a large village in the *Martaban District. *Tō* in Peguan is a species of hornet. It is said, that a swarm of hornets built their nest in the iron net-work on the top of the pagoda; and so it was called Kyaik-*tō*, the *hornet-god*;—hence the name of the village, ကျင်ဆေင်လုံ။

A few miles from Kyaik-*tō* is a pagoda called Kyaik-*īśi-yū*. *īśi* is a *hermit*, or *devotee*; *yū* means *to carry on the head*. It is said, that a hermit received three hairs of Gotama. Having disposed of two of them, he resolved to carry the third on his head, until he should find a rock shaped like his head on which to deposit it. He found the rock, and enshrined the hair upon it. The pagoda built upon the place is therefore called by the Peguans Kyaik-*īśi-yū*, ကျင်ဆေင်လုံ။ This the Burmans have corrupted to Kyaik-*tī-yō*, ကျင်ဆေင်လုံ။

There is a mountain in the Martaban District called by the Burmans Zin'-gyaik. This is a corruption of the Peguan Jūng-*kyaik*—*foot of god*, နိုင်ကျင်။ I have not been able to learn of any legend connected with this mountain. There are many other such names, as Kyaik-*kaw*, *broken god*, ကျင်ကဝ်။ Kyaik-*p'taing*, *white god*,

---

* Now included in the Thaton District.

ကျာ်ပ္ပၢင်း။ Kyaik-pī, *three gods*, ကျာ်ပိ။ Kyaik-prāng, *bank-god*, ကျာ်ပြင်း။

Some places are named from legends connected with their history, and some from other circumstances. The Peguan name of Maulmain is Mot-mūa-lūm, မတ်မွဲလုံ၊ *one eye destroyed*. The legend is, that an ancient king had three eyes, two in the usual places, and one in the centre of the forehead. With his third eye he could see what was going on in the surrounding kingdoms. The king of Siam was at war with him; and, finding his plans continually thwarted, he suspected, there were traitors in his camp, and called a council to find out who gave information concerning his plans to the enemy. His officers told him, there was no traitor; but the king of Maulmain was able with his third eye to see all that was going on in the Siamese camp. It was suggested, that the king of Siam should give his daughter to the king of Maulmain, and that, when she had succeeded in gaining the confidence of the king, she could manage to put out his third eye. This counsel was followed, and proved successful; and the third eye was destroyed; hence the name of the city. It is often called Mot-lūm-lūm, *eye destroyed, destroyed*, မတ်လုံလုံ။

There is a mountain in sight of Maulmain, sometimes called "Duke of York's Face." The Peguan name is Kūak-k'bāng, ကွက်ကွင်း။ Kūak means *to hang up*, k'bāng means *a ship*. It is said, that the sea at one time came up to the mountain, and that ships were made fast to it. It is also called Krōa-k'bāng, which is much the same meaning. The village at the foot of the mountain is called in Peguan Dūng-yām, or Dūng-mī-yām, *city of the weeping mother*, ဒုင်ယံ၊ ဒုင်မိယံ။ It is said, that the only son of a widow was compelled to go into the army, and was killed in battle. The mother could not be com-

forted, but continued to weep and lament for her son; hence the name of the place.

The Peguan name of Biling is Bilūm, *destroyed river*, ဝီလုံ။ It is said, that formerly the river was navigable for boats; but sand-banks formed in it, and ruined it for navigation.

The Peguan name for Martaban is Mūh-t'māw, *stony point*, mūh being *nose* or *point*, t'māw being *rock* or *stone*, မဟာတူဒ်။

I had always supposed, that the native name of Tavoy was Burmese, and meant *buy a knife*; but in the book referred to, giving an account of Gotama's tours through the country, it is said, that when he arrived at Tavoy, he sat down cross-legged, as represented in most of his images, which in Peguan is ဝဝါ, 't' wai, and that from this circumstance the place was called 'T' wai.

Addendum to key on p. vi.

Also a, as in bàre.

GRAMMATICAL NOTES

OF THE

THE PEGUAN LANGUAGE.

§ 1. The PEGUAN LANGUAGE is written from left to right without separation of syllables or words. There are but few words of more than two syllables; and they are mostly of Pali origin.

THE ALPHABET.

§ 2. That the Peguan Alphabet is from the same source as the Burmese, does not admit of doubt, nearly all the simple characters being the same, and many of them having the same sound. It consists of twelve vowels (သွိဝ် swū), and thirty-four consonants, (ဗျံ pyon). The vowels are mostly in pairs, the first a light, the second a heavy sound of what might properly be called the same vowels. When combined with consonants they are written in symbolic form, and in their full form only when they make syllables by themselves. Their power is modified, or entirely changed by the different classes of consonants, with which they are combined, and also, by final consonants. The vowels with their symbols and power, and the manner they are combined with consonants will be seen in the following table.

TABLE OF VOWELS AND SYMBOLS.

<i>Vowels.</i>	<i>Symbols.</i>	<i>Power combined with</i>	<i>က.</i>
အ	none	a, as in Sitka,	က ka.
အာ	ဝ or ၇	a, long as in bar,	ကာ kā.
အိ	ဝ	i, as in kit,	ကိ kī.
အီ	စ	i, as in machine,	ကီ kī.
ဥ	၂	u, as in put,	ကု kū.
ဥာ	၂	u, as in bull,	ကူ kū.
ဧ	င	e, as in bey,	ကေ kē.
အော	၂	oa, as in oar,	ကော kōa.
အော	င-ဝ	au, as in gaur,	ကော kaū.
အဝ	၂	ow, as in rustic pronun- ciation of cow,	ကော kǎo.

အံ   aw, as in kaw, or o in cot, ကံ   kəw.
 အ: a, as in Ah!   က: kah.

It will be noticed, that there are three characters, that have the sound of broad a, namely အ, precisely like a in Sitka, အဝ, as a in father, and အ: the same, only pronounced quick, as though the sound were cut short in the midst of its enunciation, like English Ah! pronounced with an explosive sound.

The symbol (°) does not properly represent a vowel, except when followed by a final consonant: in other cases its place may be supplied by a final ဝ, or အ; thus ကံ may be equivalent either to ကဝ် or ကအ်. In the former case, it would be pronounced *tawm* or *tom*, and in the latter *taw* or *tü*. When followed by a final consonant, it has the sound of o in *or*.

DIPHTHONGS.

§ 3. The vowels အဝ, and အဲ are combined, and have the sound of *ai* in aisle; as ကဝဲ, pronounced *kai*. အု and အဲ are combined, and have the sound of *ui*, as ကွဲ, pronounced *tui*; except ကွဲ, the sign of the past tense, which is pronounced *tōē*. အဲ, အိ and အု are combined, and have the sound *uiē*, as ကွဲ, pronounced *ptiē*. အေ and အဲ are combined, as ကေ, pronounced *tēē*, or nearly like *tāre*. အေ, အဝ and အဲ are combined as ကေဝိ, pronounced *pōa*, almost precisely like ဝိ.

The above diphthongs are never followed by a final consonant; but the diphthong, formed by the union of ဥ and ကျ is always followed by a final consonant, as ကျင်, pronounced *küng* or *kaing*.

The following are the only vowels used with final consonants, အဝ, ကျ, ဥ, ဇ, ကြ, အံ.

§ 4. CONSONANTS.

<i>Character.</i>	<i>Name.</i>	<i>Power.</i>	<i>Remarks.</i>
ᄒ,	ka,	k.	It is difficult for a foreign- er to get the distinction between ᄒ and ᄑ. Some- times the sound of ᄑ ap- proaches that of g hard.
ᄑ,	ka,	k.	
ᄒ,	ka,	k.	
ᄒ,	kaer,	k.	The r sound must not be given at the end of the names of any of these letters.
ᄒ, c,	gnær, gn or ng.		
ᄒ,	sæ,	s.	The correct pronunciation seems to be tschæ. In the Pegu pronunciation the s sound predominates; but in the Martaban pro- nunciation the c/h sound.
ᄒ,	tsà,	ts.	This letter appears to differ from the preceding only in being aspirated.
ᄒ,	sà,	s.	The Martaban pronunciation gives this a distinct j sound, which doubtless is more correct.
ᄒ, ᄒ,	tsær,	ts.	This letter seldom occurs. It apparently differs from ᄒ simply in being aspirated.
ᄒ,	ñaer,	ñ.	* Seldom if ever used.
ᄒ,	ta,	t.	
ᄒ,	ta,	t.	
ᄒ,	da,	d.	* In Peguan it retains its proper cerebral sound.
ᄒ,	taer,	t.	
ᄒ,	taer,	t.	Now never used.

* For lack of type the archaic forms of these three letters cannot be given.

<i>Character.</i>	<i>Name.</i>	<i>Power.</i>	<i>Remarks.</i>
၀,	na,	n.	
၁,	ta,	t.	
၂,	ta,	t.	
၃,	taer,	t.	Frequently pronounced with a <i>d</i> sound.
၄,	taer,	t.	
၅,	naer,	n.	The archaic form is နံ
၆,	pa,	p.	
၇,	pa,	p.	
၈,	paer,	p.	
၉,	paer,	p.	
၁၀,	maer,	m.	
၁၁,	yaer,	y.	
၁၂,	raer,	r.	The archaic form is ဝံ
၁၃,	laer,	l.	
၁၄,	waer,	w.	
၁၅,	sa,	s.	This retains its proper sibi- lant sound, which the Burmese have lost.
၁၆,	ha,	h.	
၁၇,	la,	l.	*
၁၈,	ba,	b.	This is a very peculiar sound. Perhaps it may best be described as com- ing between <i>p</i> and <i>b</i> .
၁၉,	baer,	b.	It is difficult for a foreigner to get this, and at the same time to distinguish it in pronunciation from ဗံ Ed.

* For lack of type the archaic form of this letter cannot be given.

အ is also reckoned as a consonant, and is used as a final. The characters ခ, ဌ and ဖ having the same sound as ဝ, ဝ and ဝ are now never used, unless in words of Pali origin; but are retained in the alphabet, or their places filled by the repetition of ဝ, ဝ, ဝ, to fill out the division of letters into fives in repeating in *sing song*, as Peguan boys are accustomed to do when learning. ဌ is also very seldom used, the more easily written ဝ being used in its stead. ဝ, ဝ, ဝ, often have very nearly the sound of soft *ch*. ဝ always has the smooth sound of *s*.

There is no *g* in the language save ဂ, which as an initial has the sound *gn* (the *g* being fully sounded.) As a final, it has the sound of *ng*. There is no *z*, or *th*.

The consonants, as it respects their influence on the vowels, are divided into two classes.

In the first are က ခ ဝ ဆ ဋ ဌ ဍ က ဝ ဝ ဝ ဝ
ဝ ဌ ဝ

In the second are ဂ ဃ ဂ ဝ ဃ ဃ ဝ ဃ ဝ
ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ

§ 5. Names of symbols, illustrated by combination with က

Vowel.	Symbol.	Name of Symbol.	Power.
အ		အမာ,	က ka.
အာ	၁ or ၇	အာဝဲ, hand down?	ကာ kâ.
အို	ဝ	ခရိုက္ခိုက်, round head?	ကိ ki.
အို	●	ရခပ်, thing shut? or from အရခပ်, middle thing,	ကိ ki.
ဥ	၂	ဧကန်ငွေ, draw one leg,	ကု kû.

Vowel.	Symbol.	Name of Symbol.	Power.
က		ကော်နိုင်စါ, draw two legs,	ကူ kū.
ကေ	က	ခဝေမှု,	ကေ kē.
ဆ	ဆ	ခဝေမှု, thrown back,	ဆ kōa.
ကော	} က-ဝ	သောတာဝ, pronounced <i>faunatoa</i> .	ကော káu.
ကွ			
ကွာ			
ဆ	ဆ	ဝလံကျီဝ်, dash over head?	ဆ kǎō.
ဆ	.	ခွံကျီဝ်, dot over head?	ဆ { kom. or kəwə
ဆ:	:	ခရးကျီဝ်, a rake a head?	ဆ: kəh.

The sound of the vowels, when combined with letters of the first class, (which will be called the က class,) is the same, as when standing by themselves, as represented in the table.

§ 6. With the second or ဝ class the sound of the vowel is always modified, though the modifications cannot always be represented by English letters. Sometimes the sound is quite changed, as will be seen by comparing the following table with the two preceding.

ဝ pronounced kà [Here and throughout almost g hard.
ဝါ ,, kàer. The final r must not be trilled either
here or in the last sound.—Ed.]

ဝ	,,	kī.
ဝ	,,	kī.
ဝ	,,	kū.
ဝ	,,	kū.
ဝေ	,,	kē.
ဝေ	,,	kōa.

There is never more than one simple consonant in a syllable, unless one is final.

§ 8. DOUBLE CONSONANTS.

Double consonants, (that is, where one is written under the other, as ညွှဲး) are either pronounced, as if written separately, as သအး, or the upper letter is the same as a final, as ဗာညွှဲး, pronounced as if written ဗာညွှဲးဝါ

Remark.—Even when the upper letter is not treated as a final,—in many instances good usage seems to sanction the writing of two consonants coming together, either one above the other, or both on the same line; thus ကွပ် or ဗကပ်, ဗွန် or ဗဒန်, ဖွှ or ဖဝှ—Ed.

COMPOUND CONSONANTS.

§ 9. Compound consonants are formed by one of the following letters, or its symbol being placed under other letters, viz: ဂ ခ န ယ ခ လ ဝ ဝ ဝ, according to the following table.

Letters.	Symbols.	Combined with ဝ, က, or ဝ	
ဂ	ဂ or ခ	ဂဝ or ဂက	t'gna.
ခ	ခ	ခဝ	t'da.
န	န	နဝ	t'na.
ယ	ယ	ယဝ	t'ma.
လ	လ	လဝ	kyā.
ဝ	ဝ	ဝဝ	kra.
က	က	ကဝ	klā.
ခ	ခ	ခဝ	kwa.
န	န	နဝ	k'ba.
ယ	ယ	ယဝ	'la.

Compound consonants are pronounced as one syllable, or as nearly so as the case will admit. The symbol ၂,

combined with ဝ (ယ), does not alter the consonant power, but gives the vowel combined with it the same sound, that it has with the ဝ class. The symbol ၵ, sometimes has the same effect, when combined with ဝ, without the aspirate being sounded. င is pronounced *fwa*.

§ 10. *Abbreviations.*

ကော်	for	ကောကံ	နီ	for	နိဂံ
ကျော်	„	ကျောကံ	နွံ	„	ဗင် or ဗဟံ
ကို	„	ကိုဂံ	နို	„	ပိဂံ
ကို	„	ကိုဂံ	သို	„	သိဂံ
ဂ်	„	ဂင် or ဂဟံ	သွံ	„	သွင်
တိ	„	တိဂံ	နွံ	„	ဒင် or ဒဟံ

There are many colloquial contractions, which are not used in writing, as တိ (often pronounced *hai*), instead of သွံ, for house, and အ: for သွ: entirely.

§ 11. *Modifications of vowel sounds by final consonants.*

When a consonant of the ဝ class, without a vowel symbol, is followed by a final consonant, the combination has the vowel sound of *au* in pauper, as ဝတံ, *paut* or *pot*, ဝဂံ, *paup* or *pop*; except with ကံ and င, where it has the sound of broad *a*, as ဝကံ, *pāk*, ဝင, *pāng*. The symbol ၵ combined with a consonant, followed by a final, has the sound of broad *a*, as ဝၵံ, *pām*, ဝၵတံ, *pāt*; except with ကံ and င, where it has the sound of *ai*, as ဝၵကံ, *paik*, and ဝၵင, *paing*. The symbol ဝ has the sound *i*, as ဝဂံ, *pip*, ဝဂံ, *pim*, except with ကံ and င, where the sound is midway between long and short *i*, as ဝိကံ *pik*, ဝိင *pīng*. The symbol ၵ always has the sound of *u*, as

ရှက် *rūk*, ရှမ် *rūm*. The symbol င has the sound of long e in bey, as ကေတ် *kēt*, ကေမ် *kēm*, except with က် and င်, where it sometimes has the sound of long e, and sometimes ai, as ငေက် is either *pēk* or *paik*; and ငေင် is either *pēng*, or *paing*, as the connection may require. The symbol င-့, when followed by a consonant, always has the sound of long o, as ကောက် *kōk*, ကောပ် *kōp*. The symbol ိ has the sound of broad a, as ကိုပ်, *kūp*, ဒိပ်, *pām*, except with က် and င်, when it has the sound of ai, as ကိုက် *kaik*, ကိုင် *kaing*.

Note.—The native ear can make a distinction between ဝါတ် and ဒိတ်, and between ဝါမ် and ဒိမ်. The Martaban pronunciation of ိက်, and ိင် is *oik* and *oing*. Thus the verb, to lie down to sleep ခွိက်ထိုင်, is pronounced *s'toik 'loing*. The Martaban pronunciation of ကေတ် is *kit*, of ရှက် *rūk*, of ကိုက် *kūk*, and of ကိုင် *kūng*, as already stated. Ed.

A consonant followed by a final ဝ, without a vowel symbol, has the sound of *aw* in law, as ဝပ် *paw*; with a vowel symbol, the ဝ is not sounded, as ကေပ် *kē*, ကောပ် *kō*, ကိုပ် *kē*.* ဖ is a real aspirate, and requires the syllable to be pronounced in a short, explosive manner, as ကတ် *kawh*, ကုတ် *kūh*.

The vowel sound given by အ final, when it follows a simple consonant, without a vowel symbol, differs from ဝ final in that it is a little heavier, and is formed more in the throat; but when it follows a consonant with a vowel symbol, it sometimes entirely changes the vowel sound, as ထောပ် is 'tō, while ထောအ် is pronounced 'tō.

---

* Almost *ker*; see key.

Consonants of the $\circ$ class, followed by a final consonant without a vowel symbol, have a sound of *au* approaching the sound of long *o*, except with $\circ\delta$ and $\circ\epsilon$, when the sound is long $\bar{e}$, and the single syllable is pronounced as if two syllables, as $\circ\circ\delta$, pronounced *pē-uk*, $\circ\epsilon$ *pē-ung*. Consonants of this class combined with vowel symbols, followed by finals, modify the sound of the vowels. The modification must be learned by the ear, as it is simply softer than in the $\circ$ class, except the symbol $\circ$, which with the $\circ$ class, gives the sound of broad *a*, as $\circ\delta$ *kâh*, but with the $\circ$ class, nearly the sound of *u* in pull, as $\circ\delta$ *küh*. Perhaps the symbol $\circ$ should be noticed, which, with the $\circ$ class gives the sound *o* in *nor*, with the $\circ$ class, nearly the sound of long *o*.

As noticed in a previous section, the symbol, ($\circ$) when not followed by a final consonant, does not represent a vowel, but is used as a substitute for δ , or ϵ , except in one or two instances, where it is used instead of $\circ\delta$. In some cases the same combination stands for two words; as $\circ\delta$ may be either $\circ\delta$ *kawm* (*köm* or *kom*) *a bullet*, or $\circ\epsilon$ *kaw* *the neck*; but generally the same combination stands for but one word. $\circ\circ\delta$ always stands for $\circ\circ\epsilon$ (*tö*). $\circ\circ\delta$ always stands for $\circ\circ\delta$, *töm* *to cook*. $\circ\delta$ stands for $\circ\delta$, the affix of masculine gender, (pronounced $\circ$)

§ 12. Accentuation.

In dissyllables the accent almost invariably is thrown upon the second syllable. The same is true of the parts of compound words. This tendency of the language is so strong, that the unaccented syllable is frequently

treated, as if its vowel had been elided; and the word is written as if it were a monosyllable. In such instances the initial letter of the second, or accented syllable, is subscribed directly under the half or unaccented syllable. Thus ပညီ, and ပညီပညင် are regularly written ို and ိုညင်.

When ' stands for အိ, it may be considered as the short explosive accent, as အာပိ', for အာပိအိ *let us go*; ကောဒေဝံ, for ကောဒေအိဝံ *brethren*. Ed.

---

§ 13. Punctuation.

The mark ၊, called ပိတ် *pāt*, is the only mark of punctuation in the language. To mark the end of a paragraph, the ၊ is reduplicated with a short space left vacant, thus ၊ ၊ (ပိတ်ဇွှန်) The mark ၊ (ပိတ်ချောတ်) *pāt dūt the little stop*, begins to be used in printed books, as an equivalent of the European comma.

PARTS OF SPEECH.

There are eight parts of speech in Peguan, namely nouns, pronouns, adjectives, verbs, adverbs, prepositions, conjunctions, and interjections.

---

§ 14. NOUNS.

There are no changes in nouns to mark their relations to other words. This is shown only by their position.

Some nouns are formed from verbs by prefixing ဝ, as ဂါ *to step*, ဝဂါ *a step, a pace*; ဟိ *to speak*, ဝဟိ *a speech, a saying*; အာ *to go*, ဝအာ *going*, (referring to the gait), as ဝအာညးပိုင်ရ, *his going*, (that is *his gait*) is good. Nouns are also formed from verbs by prefixing ဒန္တိ, as ယဲ *to be sick*, ဒန္တိယဲ *sickness*; ဗျဲ, *to be old*,

ဒၣ်မဃူ *old age*; သိုတ် *to die*, ဒၣ်မသိုတ် *death*. Many other nouns are formed from verbs, as ကလောန် *k'lōn, work*, from ကောန် *klōn to work*; ဒဉူ *t'mlū darkness*, from ဉူ *klū to be dark*; က်မလတ် (or *k'mlot*), a *thief*, from ကတ် *klawt (or klot), to steal*; but no rule can be given for their formation.

[After a preposition မ often seems to transform a verb into a participial noun; thus သွေဝတ်အာနွှ်ဉ် *upon going out of the zayat*. Ed.]

1. Number.

The singular is not distinguished in any manner; thus သိုတ်ကျင် may mean, either that *one man is coming*, or that *a multitude of men are coming*. If definiteness is required, the numeral သွေ *one* is added, as သိုတ်သွေ *one man*. The plural is sometimes designated by တံ *taw*, as သး *he*, သးတံ *they*. When a multitude is referred to, ဝဉ်ဉ် *the many*, is often used, as သိုတ်ဝဉ်ဉ်. Sometimes both ဝဉ်ဉ် and တံ are used; thus သိုတ်ဝဉ်ဉ်တံ *a multitude of men*.

2. Gender.

Gender is distinguished by a word being added; as သိုတ်တြိ *a man*, သိုတ်တြိ *a woman*, ကောန်တြိ *a boy*, ကောန်တြိ *a girl*. ဝဉ် and ဉ် are often used without သိုတ်, as ဝဉ် *one man*, ဉ် *three women*. For animals ကွတ် and ငွေံ (ငွေံအ်) are commonly used, as ကွတ် *a bullock*, ကွေံ *a cow*. ငွေံ is also used to denote maturity of age, in which case it precedes the noun, as ငွေံသိုတ် *a man of mature age*, in distinction from a young man.

3. Case.

The case of nouns is shown by their location. The

nominative always precedes the verb, as ဆဲအာ *I go*, ညးချူထိက် *he writes*, ချေင်ခြေပ် *the horse runs*.

[Note 1. ဝံ seems often to be used as if it were a nominative affix. Ed.]

The objective generally follows the verb, as ညးတက် ဆဲ *he struck me*; ဆဲတက်ညး *I struck him*; မိုဟ်ဂ်ရာန်ဂ်, *that man buys cattle*. It may however precede the verb, as ထိက်ဂ်ဆဲဗင်ထူရ *I have read that book*, (lit. *book that I read have*); မိုဟ်ဂ်ဆဲတိရ, (lit. *man that I know*), or ဆဲတိမိုဂ်ဂ် *I know that man*. But, where several nouns are governed by the same verb, they always precede the verb, as ကပ်တိအကာသဇ္ဇာပ်အရာဒိုတ်သိုဝ်ဂ် ကျပ်တ္တိဝ်ပွတ်ထင်ရ *the world, the earth, the heavens, all things; God created*.

[Note 2. In this last example ဌ် seems to be used as an accusative affix. ဌ် serves the same purpose at the end of a clause used substantively, which forms the object of a transitive verb. Ed.]

The possessive is shown by the thing possessed preceding the possessor, as သွီဆဲ, *my house*, (literally, *house I*); ထိက်မိုဟ်ဂ် *that man's book*, (lit. *book man that*); မိညး *his mother*.

The dative sometimes has ကို or က before it, as ကိုပ်ကုဆဲညိ *please give to me*, (lit. *give to me please*.) But more generally it would be ကိုပ်ဆဲညိ, ညးဟို ကိုဆဲ, would be *he spake to me*, or *he told me*.

§ 15. PRONOUNS.

ဆဲ, *I, me, my, mine*, masculine or feminine, when addressing equals or inferiors; thus ဆဲကျင်ရောင် *I will come*; ကောန်ဆဲ *my son*.

ဆဲဒိုက်, *I*, (lit. *I a slave or thy servant*), masculine or feminine, used when addressing superiors, or equals, out of politeness regarded as superiors.

ဆဲဒိုက်ဗြဲ, *I*, fem. the same as above.

ဇကုဆဲ, *I myself*.

ဝိ, *we, us, our*, mas. or fem., used when addressing equals or inferiors, ဝိညးတံ, ဆဲညး; thus ကောဒေတံဝံ ဒုင်တဲကိုဆဲညးအိုတ်ရ *the brothers received us*; ကောဒ်ဝံ ဝိညးတံ, *our children and grand-children*, (lit. *child, grand-child we they*).

ဝိဒိုက်တံ, *we*, used by inferiors, or by those who out of politeness refer to themselves as inferiors.

ဗေတ် or ဗေင့်, sing., ဗေတ်တံ plur., *you*, spoken to inferiors, and children.

မူး, *thou, thine, thee*, mas. or fem., used in addressing equals.

မူးတံ, *ye or you, your*, mas. or fem., addressed to equals;— in formal address, ဗးမူး.

မွက်, *you*, sing., မွတ် plur. mas., used only in anger and quarrelling.

မွဲ, *you*, sing., မွဲတံ plur., colloquial, (used by the aged to the young.)

မွို, *you*, fem., sing., မွိုတံ plur. (contemptuous.)

မွိုတ်, *you*, used only by persons in anger.

ညး, *he or she, his or her, him or her*.

ဒေံ, *he or she*, disrespectful.

ညးတံ, ညးဂိဗြဲ, *they*, mas. or fem.

ဒေံတံ, *they*, disrespectful.

ဇကု, *self*.

ဇကုညး, *he himself or she herself*; thus ဇကုညးဟိုကိုဆဲ, *he himself told me*.

In addressing superiors, or speaking of them, the Peguans do not use pronouns, but တီလဂုန် *lord of grace*, တီလပိန် *lord of wealth*, or တလဆဲ *my lord*. In replying to a superior, they often use ကျ်, as ယံကျ် *yes, lord*, (lit. *yes, god*.)

§ 16. ADJECTIVES.

Adjectives are placed after the nouns, to which they belong, as မှိတ်ဩ *an excellent man*; သွီခိုင် *a good house*; ကျ်ထာဝရ *the eternal God*.

[Nouns are often used as adjectives, as မှိတ်မောန် *a Mon (Peguan) man*; လိက်ဗွာ *a Burmese book*; ဝံ့ပြာတ် *a plantain tree*. Ed.]

Adjectives are compared by adding လောန်နဲ့ for the comparative, and အိုတ် for the superlative, as သွီဆူကံခိုင် လောန်နဲ့အိုတ်, *this house is better than that house*; သွီဝေခိုင်အိုတ်, *the house yonder is best*.

To express a slight degree ညိ is used, as ခုတ်ညိ, *a little sweet*, or if compared with something else, *a little sweeter*. To express a very small degree, ညိ is reduplicated, as ခုတ်ညိညိ, *a very little sweet or sweeter*. To express a high degree, but not the superlative, ညိယံ့သေင် is used, as ခုတ်ညိယံ့သေင်, *very sweet*, (lit. *not a little sweet*.) ညိ may either follow or precede the adjective, as ခုတ်ညိယံ့သေင်, or ညိခုတ်ယံ့သေင်.

With two adjectives, namely ခိုင် *good*, and ဂေါင်, *handsome*, ကျ်, (pronounced kiö or kyaw) is often used in conversation, as ကျ်ခိုင် *exceedingly good*; but it is seldom, if ever, used in books.

1. *Pronominal Adjectives.*

Pronominal adjectives are placed generally after the nouns, to which they belong.

အိုဏ်, အိုဏ်, *this* (colloquial;) thus, ဝဲအိုဏ် *this day*.

ဝဲ, အဝဲ, *that*; thus, မိုဟ်ဝဲ *that man*. [ဝဲ frequently occurs, where it cannot be translated. See § 14.3, Note 2. Ed.]

ဝဲ, or ဝဲအို, *that*, (used in speaking of objects at a distance;) thus, မိုဟ်ဝဲ *that man*. Sometimes ဝဲ and ဝဲ are both used. In that case ဝဲ is placed before, and ဝဲ after the noun, and are equivalent to *that there*; thus, ဝဲမိုဟ်ဝဲ *that man there*; ဝဲဝဲဝဲ *that house there or yonder*.

ဝဲ, *this*, as မိုဟ်ဝဲ *this man*. ဝဲ is frequently used, where it cannot be translated. [See § 14.3. Note 1. Ed.]

ဝဲ, ဝဲ and ဝဲ are sometimes used, when speaking of things that have been spoken of previously, as ဝဲမိုဟ်ဝဲ *the aforesaid man*.

အို, *that*, (spoken of a thing near by,) and အို, အို *this* are also in common use. အို has sometimes an adverbial force with the signification of *here*.

ဝဲဝဲ, ဝဲဝဲ, *of this sort*. These two are often used adverbially with the signification of *thus*, as ဝဲဝဲဝဲ *thus he spake*; ဝဲဝဲဝဲ *of this kind*. This expression is also employed with an adverbial meaning, *after this manner*.

ဝဲ, *whatever*, as ဝဲဝဲ *whatever there is*.

ဝဲဝဲ, *whoever*, as ဝဲဝဲဝဲ *whoever believes*.

မို or မို, *what*, as မိုမို *what man*, or *what sort of*

man? မူၼ်းရော *what is the matter?* မူၼ်းရော *what is it?*
 မူၼ်းဝဲ *in what place, or where?* as မူၼ်းဝဲညးမၞိၼ်ရော
where is he? မူၼ်းတိုတ် *for what reason? or why?*

ပသၢ်, *what kind of?* as ပသၢ်မိတ်ရော *what kind of*
a man is he?

မွဲ, *how many? or how much?* as ၼ်မွဲရော *how many*
cattle? ၼ်မွဲရော *how much silver?*

တၢ်တၢ်ညး, *other, another, as* မိတ်တၢ်တၢ်ညး *other men.*
 ယိုဝ်, *some, as* ယိုဝ်ယိုဝ်ဒ်ယိုဝ်ယိုဝ် *some of the houses are*
good, some are not good.

အိုတ်သို, *all, as* မိတ်အိုတ်သို *all men.*

သိုပအိုတ်, *all, the whole.*

ဇ္ဇာပ်, *every or each, as* ဇ္ဇာပ်မိတ် *every man;* ဇ္ဇာပ်ဆဲးညး
each one of us. ဇ္ဇာပ် and အိုတ်သို are both used,
 and give additional force, as ဇ္ဇာပ်မိတ်အိုတ်သို, (lit.
every man, all.)

ဂၢ်လိုင်, *so much, so many, as* ၼ်ဂၢ်လိုင် *so much silver;*
 ၼ်ဂၢ်လိုင် *so many cattle.*

ဂိုၼ်, *many, or much, as* မိတ်ဂိုၼ် *many men;* သတ်ဂိုၼ်
much fruit. To express a very large quantity or
 number, ဂိုၼ် is reduplicated, as ၼ်ဂိုၼ်ဂိုၼ် *very*
much silver; or ညိ is prefixed, followed by ယံသေင်,
 as မိတ်ညိဂိုၼ်ယံသေင်, *very many men, i. e. not a few*
men.

အောန်, *few, or small in quantity, as* မိတ်အောန် *few men.*
 To express a very small quantity, အောန် is re-
 peated, as သတ်အောန်အောန် *a very small quantity*
of fruit.

2. Numerals.

Numerals generally follow the nouns, as မိတ်ပန် *four*
men; but sometimes in inanimate objects they precede

the noun, as ပိတု *three trees*, ပိတုၤ *three villages*. In living objects the numeral always comes after the noun.

၁	မွဲ	mūa (Moor almost.)
၂	မၤ	bā.
၃	ပိ	pī or paj.
၄	ပန်	pawn, or pon.
၅	မသုန်	m'sōn (col. p'sōn.)
၆	တၢ်	t'rau („ k'rau.)
၇	ထပၣ်	t'pawh(„ t'pawh.)
၈	ဒဝံ	t'chām(„ k'chām.)
၉	ဒပိတ်	t'chit („ k'chit.)
၁၀	ဝၣ်	chawh.
၁၁	ဝၣ်မွဲ	chawh mūa.
၁၂	ဝၣ်မၤ	chawh bā.
၁၃	ဝၣ်ပိ	chawh paj.
၁၄	ဝၣ်ပန်	chawh pawn, or chawh pon.
၁၅	ဝၣ်သုန်	chawh son.
၁၆	ဝၣ်တၢ်	chawh t'rau.
၁၇	ဝၣ်ထပၣ်	chawh t'pawh.
၁၈	ဝၣ်ဒဝံ	chawh t'chām.
၁၉	ဝၣ်ဒပိတ်	chawh t'chit.
၂၀	မၤစၢတ်	bā chōh.
၃၀	ပိစၢတ်	pě choh, or paj chōh.
၁၀၀	မွဲကံ	mūa klawm, or mūa klom.
၁၀၀၀	မွဲလိ, col. (မွဲလိ)	mūa l'ngim.
၁၀၀၀၀	မွဲထက်	mūa lāk.
၁၀၀၀၀၀	မွဲကိုတ်	mūa kāt.

၁၀၀၀၀၀၀	မွဲပြကောတိကိုတ်	mūa prākautikāt.
၁၀၀၀၀၀၀	မွဲနိလဟုတ်	mūa nīlahūt.
၁၀၀၀၀၀၀၀၀	မွဲနိလဟုတ်တံင်	mūa nīlahúttong.
၁၀၀၀၀၀၀၀၀၀	မွဲအသင်ဃယံင်	mūa asang - 'kōayong.

[Remark. It is the Martaban pronunciation, which is mainly followed in the above table. The Pegu pronunciation of မွဲ would be pī, of အသင် t'sām, of စင် t'sawh, and so on. Ed.]

3. Numeral Auxiliaries.

ကလေဝံ, ကလေဝာန် is applied to things in masses or lumps, as တိမ္မဲကလေဝံ *one lump of earth*; ကွာင်မ္မဲကလေဝံ *one loaf of bread*.

ခခေါင်, or ခခေါ, is sometimes applied to long, round things, as ခန့်မ္မဲခခေါ *one bamboo*; but တွင် is more generally used.

ဂတေင် is applied to flat things, as စက္ကမ္မဲဂတေင် *one sheet of paper*; ခတိုင်မ္မဲဂတေင် *one board*.

ဇေတု is applied either to men or to God, as ကျပ်မ္မဲဇေတု *one God*; မိုဟ်မ္မဲဇေတု *one man*.

ဒှောင် is applied to flowers, as ကမ္မဲဒှောင် *one flower*; ကမ္မိဒှောင် *three flowers*.

တလ, a master or owner, is applied to men, as မိုဟ်ပိတလ *three men*, သ္မိမ္မဲတလ *one governor*.

တွင် is applied to long things, as ဆမ္မဲတွင် *one log*; ပသဲစင်တွင် *ten nails*.

မိုဟ် is applied to things in pairs, as မတ်မ္မဲမိုဟ် *one eye*; တဲမ္မိမ္မိ *both hands*.

[Note. These numeral auxiliaries are used very sparingly. In its ability to unite the numeral directly to the noun, the Peguan (or Talaing) language resembles occidental languages, and differs from all the known lan-

guages of Farther India. See Mason's *Burmah*, 1st edition p. 131. However the Peguan language appears to have undergone some modification from its contact with the Burmese; for, in addition to the eight mentioned above, the following numeral auxiliaries occur in the colloquial. Ed.]

ကဝံး is applied to things curled up, as ဇုက်ပွဲကဝံး
one coil of rope.

ကူး is applied to things flat and small, as ဟွဲကူး *one leaf.*
ခွိုက်, what is ridden upon, as မိင်ပွဲခွိုက် *one elephant.*

ဝံင် (Bur.) is applied to writings, as ထိက်မိဝံင် *three books*
or *writings.*

နိုင် is applied to nets, as ဇိုက်ပွဲနိုင် *one net.*

ဇြေတ် *a circle or ring*, as ကမိန်ခါဇြေတ် *two rings.*

ထကိုခ် is applied to guns, muskets &c., as သေဏာတ်ပွဲ
ထကိုခ် *one musket.*

4. Ordinals.

The ordinals are of Pali origin, and follow the nouns to which they belong, as တွဲဒုတိယ *the second day*; တွဲတတိယ *the third day.*

ပထမ or ပဌမ first.

ဒုတိယ second.

တတိယ third.

စတုတ္ထ fourth.

ပဉ္စမ fifth.

ဆဌမ sixth.

သတ္တမ seventh.

အဋ္ဌမ eighth.

နဝမ ninth.

ဒဿ tenth.

ကေဒဿ eleventh.

ဒွါဒဿ twelfth.

တေရဿ thirteenth.

စတုဒဿ fourteenth.

ပဉ္စာသမ fifteenth.

သောဠဿ sixteenth.

§ 17. VERBS.

There are two kinds of verbs, transitive and intransitive. Some transitive verbs are formed from intransitive, as ချိုတ် *to die*, ဝပိတ် *to kill*; ဒေါင်စေင် *to fall down*; ဗင်္ဇေါချေင်

to cast down; စီခိ် to stop, to cease going or doing, ဗမိခိ် to cause to stop; လိ် to be ruined, ပလိ် to destroy.

[Active verbs are transformed into passive by the use of ခုင် to endure, to suffer, thus ဗွဟပ် to feed, ခုင်ဗွဟပ် to be fed. The impersonal use of verbs is also quite common; thus ဟိ်အိုတ်ရ they say. Ed.]

The tenses and modes of verbs are very imperfectly shown by affixes and prefixes. Frequently there is nothing but the connection to show the tense or mode. The present is always expressed by the simple verb, as ညးအာ he goes; ညးစဝုင် he eats rice.

Sometimes two or three verbs follow a single nominative without anything to distinguish tense or mode. This does not cause the confusion, that one would suppose; thus ကောဆဲအာရတ်တြောဆ် my brother has gone to reap paddy, (lit. my brother goes reap paddy); ညးအာဂှ် ရန်ဂှ် he has gone to seek cattle for purchasing, (lit. he goes seek buy cattle.)

To express the doing of one thing during another action, the preposition ဝဲ is prefixed to the nominative, as ဝဲညးအာညးဗင်္ဂိက် while he goes he reads a book, (lit. in he go he read book.) [In such cases the verb following the subject is treated as if it were a participial noun, governed by the preposition ဝဲ. Ed.]

The only substitute, which the Peguans have for the present participle, is expressed by the use of ဝံင်. See *Qualifying Affixes*.

Frequently the future is shown only by the connection, as လီယးဆဲအာသိုင် to-morrow I will go to the city, (lit. to-morrow I go city.) It is also denoted by ရောင်, as ညးအာရောင် he will go.

The imperative is often expressed by the simple verb without the nominative, as အာ go; အာအာ go, go; ဝံင်ကွပ်

be silent, or remain silent. See ဝ or လွှဲ under *Verbal Prefixes*, and ညီ under *Imperative Affixes*.

1. *Verbal Prefixes.*

ကို expresses permission, as ဆဲကိုညးတြိုင်သွံ *I let him build a house*; ကိုညးအာ *let him go*; ကိုညးမံင် *let him remain*.

[This prefix is strictly speaking the verb *to give*. In English occurs a similar idiom, as may be seen in the following quotation, "Then give thy friend to shed the sacred wine." Ed.]

ဒဲ expresses necessity, as ညးဒဲအာ *he must go*; ဆဲဒဲချူ *လိက် I must write a letter*.

ဝ or လွှဲ, prohibitory, as ဝအာ *go not*; လွှဲကွိုင် *come not*.

[မ is a participial prefix corresponding to the Burmese verbal affix သော။ Thus မိုတ်မသိဝ်တံ *the men remaining*, မိုတ်မသာရတ်နာနိနာမဆဲ *the man called by my name*. Ed.]

သွိုင်ဝံ, *to*, signifies purpose or intention; thus အဝာလဝံမ နွိုင်ကွိုင်သွိုင်ဝံကော်ညး *Teacher Lē wishing to call him*. *

ယံ in negation always precedes the verb, as ဆဲယံတိညး *I knew him not*.

2. *VERBAL AFFIXES.*

(a.) *Assertive Affixes.*

တဲ as an assertive affix denotes past action, as ညးအာတဲ *he has gone*.

When a transitive verb is in the past tense, the object of the verb is placed between the verb and this particle, as ညးရန်တဲတဲရ *he has bought cattle*, (lit. *he buy cattle done*).

တဲ as an assertive affix is usually combined with ရ။ It is also frequently used as a continuative affix, thus သ

* သွိုင်ဝံ might perhaps with equal propriety be called a conjunction. See § 20. Ed.

လောင်ပေင်ထဲ့ဗက်လက်ကရ်ဆဲရ *put on [your] mantle, and follow me, or having put on [your] mantle, follow me.*

တုန် seems sometimes to be used as an assertive, or closing affix in place of ရ, especially in archaic style.

ရ as an assertive affix, when combined with ထဲ့, always follows it, when combined with ဟာ in the direct question, it stands before it; thus ပယာံပိုင်ကျင်ထဲ့ရ *the hour has come; ထတ်ပိုင်ရဟာ are [you] well?* It sometimes adds strength to the verb, as ညးအာထဲ့ရ *he has gone, (implying past recall.)* ရောင် is sometimes merely assertive, as နှိကွံရောင် *it is certainly so.*

ဟောင် is sometimes used in formal style in place of the assertive affix ရ, as ရန်ပိက္ခိရန်မညွှာံဇတ်ဟံမာန်ဟောင် *the kindness of a mother and father cannot be measured.* Occasionally it occurs in addition to the closing affix ရ, as တံ့အဟာရလွှဲန်ဟောင်ကျိရ *in order to provide food continually.*

(b.) Interrogative Affixes.

ဟာ always comes at the end of a direct question, as ဪဆိန္ဒဟာ *is there paddy?*

ရော always comes at the end of an indirect question, as မှ်ရော *what is it?* ညးဂ်ရော *who is it?*

(c.) Imperative Affixes.

ဝိ, or ပိခ်, is employed in the imperative first person plural, as အာပိခ် *let us go.*

ညိ is used in addressing a superior, or an equal out of politeness treated as a superior, as ဒုဂ်ဂိတ်ဆိဂိတ်ညိ *give thy servant this water.* It is a supplicatory affix used in formal style, as in addressing the Deity; thus ပွက်တိလ်ပိန်ဂွံကျိဂွံပေင်ညိ *thy will be done.*

ရ is used in the imperative, when the speaker assumes superiority over the person addressed; thus ဗက်လက် ကရ်ဆဲရ *follow me.*

(d.) *Affix of Number.*

အိုတ် is a plural affix implying, that all the persons referred to have performed an action, as ညးတံအာအိုတ် *they have all gone.* အိုတ် is also used without a verb, and expresses that a thing is exhausted, or used up, as ဩန်အိုတ်ထဲရ *the silver is exhausted, or quite used up; ပိုတ်ဆဲအိုတ်ထဲရ my mind is exhausted, that is, I am completely discouraged.* For still another use of အိုတ်, see under *Adjectives* § 16.

(e.) *Qualifying Affixes.*

တာ signifies *away*, as ကောတ်တာ *to carry away; ကော်တာ to call away.*

ဂွံ expresses power or permission to do a thing, as ညးအာဂွံ *he may or can go.* ဂွံ preceded by the negative ထွံ, is often equivalent to a prohibition, as ညးထွံဂွံအာ *he may (or shall) not go.*

မာန် expresses ability, as ညးဗင်လိက်မာန် *he can read; ညးကွပ်မာန် he is able to walk.*

မံင် expresses continuation of action, as ညးအာမံင် *he continues to go, or he is going; ညးချူမံင် he continues to write, or is writing.*

With the exception of the first, all of these qualifying affixes are simply auxiliary verbs.

(f.) *Euphonic Affixes.*

ဝ and လဝ် seem to be used merely for the sake of euphony; thus လးတမးဂိုလဟိုတ်တရ *the light shone; and သဒ္ဓိလဝ် appears to have the same signification as သဒ္ဓိ to mark down, to take notice.*

ဦ is occasionally used in formal, solemn style; thus ကာလလဆ်အာဦတဲ့ *when a long time had gone, or after some time.* See *Imperative Affixes.*

(g.) *Closing Affixes.*

ဝုန် appears to be obsolete. See *Assertive Affixes.*

ရ is often used simply to close a sentence. It seems also to supply the place of the verb *to be* in predicating a quality; thus မိပ်မြိပ် *joyful*, ညးမိပ်မြိပ်ရ *he is joyful.*

ရသွံ and ရောင်သွံ are expressive of surprise.

သွံ, *so, indeed*, adds emphasis, or indicates some emotion, as မူးတံနဲလချိုင့်ကောင်မွတ်ဆိုတ်ရောင်သွံ *ye have indeed killed the Prince of Life.*

§ 18. ADVERBS.

1. *Adverbs of Time, Place, and Manner.*

အဝါန်, *continually*, as ညးပအဝါန် *he does continually.*

အနိုင်အပိုင်, *forcibly*, as ညးပအနိုင်အပိုင် *he does it forcibly,*
or *by force*; ညးကေတ်အနိုင်အပိုင် *he took it by force.*

အပ်ဒပ်, *harmoniously*, as ညးတံပင်အပ်ဒပ် *they live harmoniously.*

ကွပ်ကွပ်, *silently, secretly*, as အာကွပ်ကွပ် *go secretly*; ဗင်
လိက်ကွပ်ကွပ် *read your book silently.*

ကြဲ, *after*, as ကြဲညးစပုင်ညးအာချင်ရောင် *after he has eaten rice, he will go to the city.*

ကွေ့ဂ်, or ကွေ့, *truly, certainly*, as နှိကွေ့ရောင် *it is certainly so*; ညးဟိုကိုဆဲကွေ့ရ *he truly told me*; နှိကွေ့ဟာ *is it certainly so?*

ကွာ, *before*, referring to time, as ကွာညးဟွံကျင်ဆဲဒးအာ *before he comes, I must go.*

ကွာထေခ်, or ကွာထေ, *formerly, as ကွာထေခ်မံင်ပဲခူင်ကျပ်*
ခီ *formerly I lived in Amherst.*

ချိတ်ပျိတ်, *definitely, accurately, as ညးဟိုချိတ်ပျိတ် he spoke definitely.*

ဆ, *only, as ဆညးပွဲဝံအာ only one can go; ချေင်ဆွံဆပွဲ*
I have only one horse.

ဆောင်လ, *sometimes, as ဆောင်လညးစဆောင်လညးဟွံစ*
sometimes he eats, sometimes he does not eat.

ဆိုက် or ဆိုက်ညောန်; *near, as ဆိုက်ညောန်ကိုချင်မတ်ပွဲလို*
တိဗွံ there is paddy-land near to the city of Maulmain;
သွံညးဆိုက်ကိုသွံမဆေရ his house is near to my father's
house.

ဏီ, *yet, as ညးဟွံအာဏီ he has not yet gone; ဆဲဟွံဩဩသွံ*
ဏီ I have not yet built a house; ဆဲဟွံအာဏီ I have
not yet gone, or I will not go yet.

တပိုင်, *continually, as ညးလေပ်တပိုင် he is accustomed to*
do it continually.

ထပ်ကိုထပ်, *again and again, as ညးဟိုထပ်ကိုထပ် he said it*
again and again.

ပလာတ်ပလာတ်, *frequently, as ညးကျင်ပလာတ်ပလာတ် he comes*
frequently.

မြင့် or ပရတ်, *quickly, as အာမြင့် go quickly; အာမြင့်မြင့်*
go very quickly or soon.

To express great rapidity of motion ညိဟွံသောင်
is added, as ချေင်ဒြေပ်မြင့်ညိဟွံသောင် *that horse runs*
very swiftly. Sometimes ညိ precedes the adverb, as
ညိမြင့်ဟွံသောင် *not a little quick.*

ပွဲပရင့်, *very quickly, as အာပွဲပရင့် go very quickly.*

ပွဲစွံ, *together, as ညးထံအာပွဲစွံ they went together.*

သိုက်သိုက်, *slowly, as အာသိုက်သိုက် go slowly; ဟိုသိုက်သိုက်*
speak slowly.

2. *Interrogative Adverbs.*

ဣလိ, *where? whither?* as ဣလိသွံဉ္စးနွံရော *where is his house?* In formal discourse မူဒွဲ, *in what place,* is used in place of ဣလိ; thus မူဒွဲဉ္စးမနွံရော *where is he?*
 နွံလိ, *whence?* as နွံလိရော *whence was it?*
 ပသင်, *how?* as ပသင်ဆဲအာမာန်ရော *how can I go?* ပသင်ဉ္စးဟိုသင်ဉ္စးမာန်ရော *how can he say so?* Also *what kind of?* as, ပသင်မိုဝ်ရော *what kind of a man is he?*
 ဆောင်လခ်, or ဆောင်လံ, *when?* as ဆောင်လခ်ပိုင်မာန်ရော *when can [we] arrive?*
 မူဟိုတ်, *why? for what reason?* as မူဟိုတ်မပဝ္ဗသင်ဉ္စးအိုတ်ရော *why are [you] doing thus?*

§ 19. PREPOSITIONS.

The Peguan language appears to be remarkably rich in prepositions. They are of two kinds, namely simple, and compound.

1. *Simple Prepositions.*

အကြာ, *between,* as အကြာသွံဉ္စါ *between two houses.*
 အဝဲ, *within,* as အဝဲသွံ *within the house.*
 အဘိခ်, အဘိ, ဘိခ်, ဘိ, (Bur.) *for* (colloquial.)
 အမှင်, or အသွင်, or သွင်, *under,* as အသွင်သွံ *under the house;*
 သွင်တံဆု *under the tree.*
 အလံ့မွဲ, *throughout,* as အလံ့မွဲရး *throughout the country;*
 အလံ့မွဲချင် *throughout the city.*
 ကရေဝံ, or ကရေဝင်, *with, together with,* as အာကရေဝံဆဲ *go with me.*
 ကု, or ကိ, *with,* as ဉ္စးပါကုမဲ *he cuts with an axe;* ဆဲအာကိဂျင်ရောင် *I will go with (or by) boat.*
 ကေဝံကု, or ကေဝင်ကု, *with, or together with,* as အာကေဝံကုဆဲ *go with me.*

ကြပ်, *near*, as ကြပ်သို့ဆဲးသပ်ပိုင်နွဲ့ *near my house is a well.*

ဂတ, *before, in front of*, as ဂတသို့ *in front of the house.*

ဖြ်, *throughout*, as ဖြ်တရသွံဆဲးဒင်အခေါ်နီထွေရ *throughout six years I have had to pay taxes. (Colloquial.)*

ဝဏ, *instead of, for, for the sake of, on behalf of*, as ဝဏ
ကွဲဗဟ်ဂွံ *instead of ကွဲ read ဂွံ*

တေင်, *in (or into) the presence of*, as နဲညးတံဝံထံင်ခဏ်
ဏာပင်လုတေင်သွီအိုတ်ရ *her masters dragged Paul into the presence of the magistrate.*

နီ, *to, unto*, as နီချင်မတ်ပွဲလိနီချင်ကျင်ခမီ *from the town of Maulmain to the town of Amherst.*

နဲ, *by means of*, as နဲဘာသာမိုဝ် *by means of man's language.*

နီ, *from*, as နီကာထွ် *from that time*; နီသို့ဆဲး *from my house.*

ပွဲ, *in, at, into, unto*, as ပွဲတွဲ *in that day*; ပွဲကွာန် *in the village*; ပွဲသို့ *at home*; ပွဲအကာသ, *into heaven.*

ဗာ, *with*, (colloquial), as အာဗာဆဲး *go with me.*

ဗုတ်, *about*, as ဗုတ်မသုန်ထွီ *about five thousand.*

မွဲ, *without, outside of*, as မွဲချင် *outside of the town.*

လက်ကရ, *behind, after*, as လက်ကရသို့ *behind the house*;
ဗက်ထက်ကရဆဲး *follow me.*

လတူ, *above, upon*, as လတူသို့ *above the house, or upon the house*; လတူမှာသွီ *upon the sea.*

လက်, *during*, as လက်ပိတွဲ *during three days.*

သို့, *with*, as သို့စိတ် *with the mind, or heartily.*

သွက်, *for the sake of, for*, as သွက်ဂတုပုတ် *for the month of Pûh.*

မိတ်, *about*, as မိတ်မသုန်နာဦ *about five hours.*

2nd. Compound Prepositions.

နီကို, *unto or until*, as နီကိုတွဲ *until that day.*

ဝင်ကို, *over against*, as ဝင်ကိုချင် *over against the city.*

နုကို, *by means of, or with, as* ညးပနုကိုတြိန်, *he did it with (or by means of) silver.*

နုအဝဲ, *out of, from among ; as* နုအဝဲဂကူဝေါင်သညးလ္လိတံ *some from among the nations.*

နုကို, *from, as* နုကိုတွဲဂ် *from that day.*

ဝဲကို, *unto, against, at, among, as* ဝဲကိုဇုဇလဆဲညးဂမိုင်တံ *unto our ancestors.*

ဝဲဂတ, *before, as* ဝဲဂတညးမခေပ်တသော် *before his shearer.*

ဝဲဇရေင်, *among, as* ဝဲဇရေင်မိုဟ်ဂမိုင် *among the people;*
near, as ဝဲဇရေင်တရင်ချင် *near the gate of the city;*
unto, as ဝဲဇရေင်မပ္ပဲကောစွ *unto the work.*

ဝဲမွဲ, *before, as* ဝဲမွဲချင် *before the city.*

ဝဲလတု, *upon, as* ဝဲလတုညးမမိင်အိုတ်သိုတ် *upon all the hearers.*

ဝဲလက်ကရ, *after, as* ဗြိသမတ်ဝဲလက်ကရဆဲညးဗက်ရ *a certain damsel followed after us.*

ဝေင်နု, *except, as* ဝေင်နုဇုက်ပသဲဂ် *except this chain.*

ဝေင်နုကို, *except, as* ဝေင်နုကိုကလုတ်တံ *except the apostles.*

သိုကို, *with, as* သိုကိုမဂိုင်တြိ *with boldness.*

ဟိုတ်နု, *because of, as* ဟိုတ်နုဒတိတ်ဒနွံဂ် *because of that matter.*

§ 20. CONJUNCTIONS.

Conjunctions may be divided into two classes, namely,

First. Such as precede the verb, and stand at or near the head of the clause or sentence; *e. g.*

ဂ်လေ, *also, as* တရင်ဂုက်ဂ်လေလွံက်အာတု *the prison door also opened.*

ညံင်, *as, thus* ညးညံင်တလဆဲ *he as my lord.*

ညံင်ဝံ, *that, in order to, as* ညံင်ဝံဗင်ထီက်မာန်ဒးပတောန်

that one may be able to read a book, one must learn, or in order to be able to read, you must learn.

တုံ, တုဆိန, တုံနသွိက်, *that, as* တုံနဂဗိတ်ညးဟွံဂင်ဂေါင်ရ *it is not right that [one] should kill him, or it is not right to kill him.*

ဒီကျိ, *until, as* ဒီကျိညးပိုင်ဆဲအာဟွံမာန် *until he arrive, I cannot go.*

ယာံရ, *if; as* ယာံရမှးဟွံကျိင်ဂဗိတ်မူဂုနွံရော *if you do not understand, of what profit is it?*

ဝေင်နွံ, *moreover, as* ဝေင်နွံဆဲသွက်ဂွံဟိုဟွံမွဲရ *moreover I have nothing to say.*

သွက်ဂွံ, *that, in order that, as* သွက်ဂွံကျိင်ညးမာန်ဂွံဒးကွံဗိတ်ရောင် *[you] must try that [you] may be able to give to him.*

ဟိုတ်, *because, as* ဟိုတ်ညးတံတိတဲ *because they knew.*

ဟိုတ်ဂွံရ, *or* ဟိုတ်နွံ, *therefore, as* ဟိုတ်ဂွံရတိတ်အာ *therefore depart.*

ဟိုတ်မွဲ, *for, as* ဟိုတ်မွဲဂွံဝရဲတြိဇဟ်မိုတ်ညးတံသိုက်မထိုက်အိုတ်ရ *for they loved man's glory.*

ဟွံဒ်သံဂွံ, *or, otherwise, as* မူးတံအာလမုင်ဒိုင်ရဟွံဒ်သံဂွံ *မူးတံအာဟွံဂတာပ် you better go now, or you will not be in season.*

မိန့်, မိန့်ဂွံသေ, မိန့်ဂွံကျိ, *yet, though, but, notwithstanding, as* မိန့်တင်ဒုဇာထိုင်ဂွံ *though the journey is very long.*

Second. Such as follow, or stand between the nouns and adjectives connected, and in the case of verbs come at the end of the clause or sentence; *e. g.*

ကျိ, *also, as* ဇာကျိပးကျိ *the net and the snare also; ညးဟွံမာန်ကျိ he is unable also.*

ကျိ, *and, as* မကျိကောန်တြိ၊ မိကျိကောန်တြိ *father and son, mother and daughter.*

ကျိဒ်—ကျိဒ်, *whether,—or; as* ဝကျိဒ်၊ သင်ကျိဒ်၊ ကျောန်ကျိဒ်၊ ဒ်ဒ်

ကျပ်မညာတ်၍သွာညိ *whether you eat, or drink, or work, remember God sees you.*

၍လေကို—၍လေကို, *both,—and,* at the end of successive clauses ; as ကောန်တြိဆဲ၍လေကို၊ ကောန်ဗြဲဆဲ၍လေကို၊ ဆဲကိုအာဝဲဘာဗွေန်လိက်ရ *both my son and my daughter I send to school.*

တေဟ်, *if, as* ဗြဲတေဟ်ဆဲအာဟံ့မာန် *if it rains, I cannot go.* (Colloquial).

မွဲ, *if, as* မိုဟ်ထံဝံဟံ့မံင်ဝဲကွဲမွဲး၊ မူးတံပိုင်ဟံင်ပြာ်ဟံ့မာန်အိုတ် *if these men do not stay in the ship, you cannot be saved.*

This မွဲ sometimes closes a conditional clause, which had been introduced by ယာ်။

As has already been shown in § 19, ကို and ကို when they precede nouns, have the force of prepositions.

§ 21. INTERJECTIONS.

အိုဝ်, အို, *Oh !*

အိုဝ်ယာ်, *Oh mother ! Oh dear ! Alas !* အိုယာ်၊ ဩယာ်၊

ဣတထို, *Alas !* (Literally *Father, [we] perish!*)

ဟဲ, *Ah ! ha ! aha !* used in derision and contempt, also in calling out to a child.

ဟို, *Halloo ! ho !* used to attract attention, when calling to a person at a distance.

Days of the Week.

အဒိုတ်	Atüt,	Sunday.
စန်	Chawn, or Chon,	Monday.
အင်္ဂါ	Angàer', or Angà',	Tuesday, or Mars.
ဗုဒ္ဓါ	Pât'tawàer, or Pât'tawà',	Wednesday, or Mercury.
ဗြဟ္မာ	Pràawp'ti, Pràawp'tai,	Thursday, or Jupiter.
သိုက်	Sūk,	Friday, or Venus.
သောတ	S'ngisaw, (low house),	Saturday, or Saturn.
[The Martaban pronunciation of this last is Haisaw. Ed.]		

I have read one Peguan book, in which the days of the week are numbered, instead of being named. I have never heard this in conversation; but on inquiry I am told, that they do sometimes use numbers, beginning with Sunday.

Names of Lunar Months.

ဝဲ	Chōa,	April (nearly.)
ပသ်	P'saik,	May „
ဇေတ်	Chih or Jēh,	June „
ဒဂိုန်, or ခဂိုန်	T'kūn, or 'T'kūn,	July „
ဂဉ္ဇေသီ	K'dōasī, or K'dōasai,	August „
ဘတ်	'Pawt,	September „
ဝတ်	Wawh, or Vawh,	October „
ကထိန် or ဂထိန်	K'tân, or 'K'tân,	November „
မဂေက္ကသိုဝ်	M'raik k'sū,	December „
ဂုတ်	Pūh,	January „
မာ်	Maik,	February „
ပဝဂိုန်	'Pawrakūn,	March „

P H R A S E S

I N P E G U A N

• T R A N S L I T E R A T E D .

N. B. For the sounds of vowels, &c. see § 2, and § 3; and also § 11 on Modification of vowel sounds by final consonants, on page ninth of Grammatical Notes.

NOTE.

There are in Peguan two interrogative particles, viz. ဟာ (*hā*), for questions that can be answered by yes or no, and ဇရာ (*rau*) for questions that cannot be answered by yes or no. There are also two verbs နံ (*nūm*) and ရှိ, (*tawh*) which are equivalent to the English verb *to be*; but they are not used interchangeably. ဝံင် *to remain*, is in some questions also equivalent to the verb *to be*.

In questions in which နံ occurs, the affirmative answer is simply ယွံ (*yü*) *yes*, or နံ, or both combined; but the negative answer is not ယွံနံ, as we should expect, but ယွံမွဲ (*hū mūa*) (*lit. not one*); as ဩန်နံဟာ *is there silver?* The affirmative answer may be simply ယွံ, or နံ, or ယွံနံ; but the negative answer is always ယွံမွဲ.

In questions in which ရှိ occurs, the negative answer is ယွံသောင် (*hū sēung*) *no*; as ရှိသိုဝ်ဟာ *is it a sheep?* ယွံသောင်နှိဗခေံရောင် *no, it is a goat*.

Frequently ယွံသောင် is also used in the question, as ရှိဩန်ယွံသောင်ဟာ *is it not silver?* ယွံသောင်နှိလွဲ *no, it is copper*.

EXAMPLES OF QUESTIONS AND ANSWERS.

- Q. မူးထတ်မံင်ရဟာ။ m'ně 'tawt mong rạ hā. Are you well?
- A. ယုံဆဲထတ်မံင်ရ။ yü òạ 'tawt mong rạ. Yes, I am well.
- A. ဆဲထွံထတ်ဇွင့်နွံ။ òạ hü 'tawt jwawh. (commonly pronounced fawh) nūm. I am not well, have fever.
- Q. ငြောံနွံဟာ။ sraw (or saw) nūm hā. Is there paddy?
- A. နွံတုတ်ဝင်န။ nūm p'not chawh ně. There are about ten baskets.
- Q. ဩန်နွံဟာ။ srawn (or sawn) nūm hā. Is there silver? (money.)
- A. တွံမဲ့မဲ့သတ်။ hü mūạ mūạ saik. There is none at all.
- A. ဆညိတွံမဲ့။ chhạ nĩ hü mūạ. Even a little there is not.
- Q. မူးဗြဲထိက်မာန်ဟာ။ m'ně pawh loik măn hā. Can you read a book?
- A. ယုံဆဲဗြဲထိက်မာန်။ yü òạ pawh loik măn. Yes, I can read a book.
- Q. ထေပ်ထိက်ရဟာ။ lẹp loik rạ hā. Do [you] understand books?
- A. ဗင်မာန်ညိညိ။ pawh măn nĩ nĩ. [I] can read a little.
- Q. မိုဝ်ဗြဲထေပ်ထိက်ရဟာ။ m'nih kawh lẹp loik rạ hā. Does that man understand books? i. e. Is he a learned man?
- A. ယုံဆဲထေပ်ထိက်။ yü achā lẹp. Yes, Teacher, he does understand.
- Q. ညးထေပ်ကောန်ဂျင်ရဟာ။ ně lẹp klōn klung rạ hā. Is he accustomed to make boats? or Does he know how to make boats?
- A. ညိညးထေပ်တွံသေင်။ nĩ ně lẹp hij sēung. He knows not a little, i. e. he is very skilful.
- Q. မိုဝ်ဗြဲထေပ်သုင်စာဗူရဟာ။ m'nih kawh lẹp sūng chě

na p'bū ra hā. Does that man drink intoxicating liquors? or Is that man accustomed to drink intoxicating liquors?

A. ညးဟွံလေဝ်သုင်လးလး။ ñě hū lēp sūng lě lě. He does not drink at all, or he is not accustomed to drink at all.

A. ဆညိညးဟွံလေဝ်သုင်။ chha ñĩ ñě hū lēp sūng. Even a little he does not drink.

Q. မွိုင်ဂ်လေဝ်စာ်နီုဂလာ။ m'nih kawh lēp chě 'pīn ra hā. Does that man eat opium?

Q. စာ်နီုဂလာ။ chě 'pīn 'kāh hā. Is it good to eat opium?

Q. စာ်နီုဒုင်ဂလာ။ chě 'pīn tawh tūh ra hā. Is it a sin to eat opium?

Q. မူဟိုတ်ဒုင်ဂရော။ mū hāt tawh tūh rau. Why is it a sin?

Q. စာ်နီုကုကာယုထီဟွံသေင်ဟာ။ chě 'pīn j'kau* kāya lūm hū sēung hā. By eating opium are not the bodies of men injured?

Q. စာ်နီုလေဝ်ဒ်ယဲဟွံသေင်ဟာ။ chě 'pīn lēp tawh yōa hū sēung hā. Does not eating opium produce disease?

Q. မွိုင်စာ်နီုလေ။ ညာ်နီုထီဟွံသေင်ဟာ။ m'nih chě 'pīn kawh lě ñān lūm hū sēung hā. Are not the understandings of those who eat opium destroyed? or the opium eater also, is not [his] understanding destroyed?

Q. မွိုင်စာ်နီုလေဝ်ကုတ်ဒြ်ညးဟွံသေင်ဟာ။ m'nih chě 'pīn lēp klawt trop ñě hū sēung hā. Do not men who eat opium steal the property of others? or is not the opium eater accustomed to steal the property of others?

* That is the Martaban pronunciation. The Pegu pronunciation would be j'kū.

- Q. နှိသင်္ဂြိုဟ်တဲဒ်ဒ်ယံသေင်ဟာ။ *tawh saik kawh tō-è tawh tūh hū sēung hā.* It being so, is it not a sin?
- Q. မူးကောင်ရိုဝ်းအမေရိကဟာ။ *m'ně kēung chāp rě Amērikā hā.* Have you ever been to the country of America?
- A. အဲကောင်ရိုဝ်းဝါ။ *ōā kēung chāp bā wā.* I have been [there] twice.
- Q. မူးကောင်ညာတ်ဇာဒိသိုင်ရဟာ။ *m'ně kēung Źat † jà tai sāng rā hā.* Have you ever seen a lion?
- A. အဲယံကောင်ညာတ်မွဲလေဝ်။ *ōā hū kēung Źat mūā lēh.* I have never seen one.
- Q. •ဝုင်တဲရဟာ။ *chě pūng tōē rā hā.* Have you eaten rice? (or dinner.)
- A. အဲဝဲတဲရ။ *chā chě tōē rā.* I have eaten.
- A. အဲယံဂွံဝဲ။ *ōā hū gū chě nēm.* I have not eaten yet.
- Q. လေဝ်ဝဲကွာင်ဟာ။ *lēp chě kwaing hā.* Are [you] accustomed to eat bread?
- A. ဆောဝ်လဲအဲလေဝ်။ *† chhō lā ōā lēp chě.* Sometimes I eat [it.]
- Q. လေဝ်ဝဲယူနီဟာ။ *lēp chě 'pyūn hā.* Are [you] accustomed to eat meat?
- A. လဲအဲလဲဝဲဝဲ။ *law lě ōā chě mūa wā.* Once in a long time I eat [it.]
- Q. မိုဝ်မနဲလေဝ်သုင်ခံက်ဟာ။ *m'nih mon lēp sūng bok hā.* Do the Peguans smoke? or are the Peguans accustomed to smoke cigars? Literally, *Are Mon men accustomed to drink tobacco?*
- A. ညိလေဝ်သုင်ခံက်ယံသေင်။ *ñī lēp sūng bok hū sēung.* [They] are accustomed to smoke not a little.
- Q. ရဲကွာန်ဆူကံလေဝ်ကွာန်ဗွရဟာ။ *rōā kwan īnaw lēp*

† The Pegu pron. would be *sāl sāng*. ‡ Pegu pronunciation, *so*.

- klôn p'ngà rạ hā. Do the people of this village cultivate paddy? (or more literally,) Do these villagers work paddy-lands?
- A. ညးလွိုင်ကျောန်ဗွဲ၊ ညးလွိုင်ပါဝ်က။ nẽ l'ngü klôn p'ngà. ñẽ l'ngü pām ka. Some cultivate paddy, some catch fish.
- Q. မိုဝ်ဂ်မိုဝ်ဒ်ဒ်ရဟာ။ m'niḥ kawh pān trop nūm rạ hā. Has that man property?
- A. နွံညိဂ်ဒ်ဟံသောင်။ nūm ñĩ klüng hü sēung. [He] has not a little [property.]
- Q. အပါဗေဒ်ကလောင်ဒ်ရဟာ။ apā pēh k'leung nū dūng rạ hā. Has your father returned from the city? (Addressed to a little child.)
- A. ညးဟံကလောင်လီ။ ñẽ hü k'leung nēm. He has not returned yet.
- Q. ညးကလောင်တွဲဆုတ်ဟာ။ ñẽ k'leung t'ngōa inaw hā. [Will] he return to day?
- A. ညးဟံကလောင်ဒ်ဝ်ကလီ။ ñẽ hü k'leung tō k'li. He [will] not return till day after to-morrow.
- Q. မူးဟံအာလီဟာ။ m'ně hü ā nēm hā. Are you not yet gone? or Will you not go yet?
- A. အဲဟံအာလီ။ ōa hü ā nēm. I will not go yet.
- Q. ကွိုင်ကွတ်ဟံဝ်လီဟာ။ k'bang k'mot hü chāp nēm hā. Has the steamer (fire-ship) not arrived yet?
- A. ဟံဝ်လီ။ hü chāp nēm. [It has] not arrived yet.
- Q. မူးဟံကီုဒေံကျောန်ဟာ။ m'ně hü kü dẹ k'lôn hā. Will you not let him make it? or Will you not let him work? This is spoken to an inferior. See also the next two questions and their answers.
- A. အဲဟံကီုဒေံကျောန်။ ōa hü kü dẹ k'lôn. I will not let him work.
- Q. မူးဟံကီုဒေံကျင်သွဲအဲဟာ။ m'ně hü kü dẹ klüng s'ngĩ (or hai) ōa hā. Will you not let him come to my house?

- A. ပွဲက်ခေံနွဲခေံကျင်မာန်။ p'moik * dē nūm dē klüng min. [If] he wish, he can come.
- Q. မူးဟွံကီုခေံဗဒ်ထီက်ဂ်ဟာ။ m'ně hū kū dē pawh loik* kawh hā. Will you not let him read that book?
- A. ဆဲဟွံမိက်ကီုခေံဗဒ်ထီက်ဂ်။ ōa hū moik* kū dē pawh loik* kawh. I do not wish him to read that book.
- Q. မုၣ်ရော။ mū kawh rau. What is it?
- Q. မုၣ်ကော်ရော။ mū kawh kōk rau. What do [you] call it?
- Q. မုၣ်ပရော။ mū kawh pə rau. What are [you] doing?
- A. ဆဲကရေက်အောင့် ၵာ်ကွေံကွေံ ၵာ်။ ōa k'rēuk ōh. I am splitting wood.
- Q. မုၣ်ညးပရော။ mū nē pə rau. What is he doing?
- A. ညးထီက်မိင်။ nē toik† mong. He is lying down.
- Q. မုၣ်ရော။ mū tawh rau. What is the matter?
- A. ဟွံနွံသွံသွံ။ hū tawh mūa saik. Nothing is the matter.
- A. ကောန်ဆဲဂတုၣ်စေံနွဲဆွဲတဲခေံကပ်။ kōn ōa k'tom chēh nū s'ngī (or hai) tōa dē kaw. My child fell from the house [and] broke his arm.
- Q. မုၣ်ညးဟွံအာရော။ mū tawh nē hū ā rau. Why does he not go?
- A. ဟိုတ်ညးဟွံထတ်ညးအာဟွံမာန်။ hāt nē hū 'tawt nē ā hū mān. Because he is not well, he cannot go.
- Q. မုၣ်ညးကျောန်ရော။ mū nē klōn rau. What is he making?
- A. ညးကျောန်ကွီ။ nē klōn kwī. He is making a cart.
- Q. ပသ်ညးကျောန်မာန်ရော။ pə saik nē klōn mān rau. How can he make [it]?
- A. ဟိုတ်ညးလေဝ်တဲညးကျောန်မာန်။ hāt nē lēp toē nē klōn mān. Because he knows how, he can do [it].

* The Pegu pron. would be p'maik, lēt, and maik.

† Pegu pron. lēt.

- Q. မူညးကောန်စရော။ *mū nē klōn chē rau.* What does he do for a living? (lit.) What does he do to eat?
- A. ညးသွံရာန်စဗျာ။ *nē sō rān chē 'pyā.* He buys and sells bazaar for a living.
- Q. နူလိကွင်ကျင်ရော။ *nū lū k'bang kawh klüng rau.* Where did that ship come from?
- A. ကွင်ကျင်နူချင်မာလာကာ။ *k'bang kawh klüng nū düng mālakā.* That ship came from Malacca.
- Q. ဣလိုဝူးအာရော။ *ilū m'nē ā rau.* Where are you going?
- A. ဆဲအာကုဆိ။ *ōā ā klaw.* I am going to the garden, (lit.) I go garden.
- Q. ဣလိုယာဝူးနွံရော။ *ilū yai m'nē nūm rau.* Where is your mother?
- A. ညးနွံဝဲကွာန်။ *nē nūm p'dōā kwan.* She is in the village.
- Q. နှိဍုင်ပုင်ဟာနှိဍုင်ဟော်ဟာ။ *tawh daik p'nüing hā, tawh daik p'teuk hā.* Is it salt water, or fresh water?
- A. ဍုင်ပုင်။ *daik p'nüing.* Salt water.
- Q. ဍုင်ကွံမံင်ဟာ။ *daik k'nom mong hā.* Is the water boiling?
- A. ဟွံကွံဏီဍုင်ဂီဂီ။ *hü k'nom nēm k'tāu kūm kūm.* [It] does not boil: [it is] only lukewarm.
- A. ဍုင်ကွံမွဲပရင်ဏောင်။ *daik k'nom pwōā p'rawh nūng.* The water will very soon boil.
- Q. ကလောင်တိုက်ဟာ။ *k'lēung taik hā.* [Do you] return by land?
- A. ဟွံသောင်ကလောင်ကျိဂျင်ရောင်။ *hü sēung klēung kū klüng rong.* No [I] will return by boat.

EXAMPLES OF SHORT SENTENCES.

သွက်စွဲသင်ကိုခိုသ်မွဲခွက်ညိ။ s'wak gü süng kü daik mōa
'kwak nī. Please give me a cup of water to drink.

ကေတ်ခင်ခိုသ်တွဲကျောန်ခိုသ်လက်မက်ညိ။ kit nēung daik
k'tāu tōē klōn daik lēk 'pak nī. Bring hot water
and make tea.

ကေတ်ခင်ကျောတ်။ kit nēung k'mōt. Bring fire.

လးခပ်က်တွဲဂြိုဟ်ဇာတညိ။ lē 'k'pawk tōē p'tān chēna chē
nī. Having spread the table put on food.

အာဗျာရာန်ခင်ကမ္ပဝဿ။ ā 'pyā rān nēung ka mūa p'sā.
Go [to the] bazaar [and] buy one viss of fish.

အာတုက်ခင်ခိုသ်မွဲခွင်။ ā tük nēung daik mūa nūng. Go
[and] draw a pot of water.

ဆဲမိက်စွဲဟင်ခိုသ်။ ṣa moik gü hūm daik. I wish to bathe.
The Pegu pronunciation would be more nearly oṣa
maik kü hūm dāt.

ခိုသ်တိုန်ခင်။ ဟုံပင်ဇာ။ daik tān mong: hū paing nēm.
The water (tide) is rising. It is not full yet.

ပွဲဂတုပိမက်ကိုပိခွက်ခိုသ်လော်ဇော်အိုတ်။ p'dōa g'tau paj mok
kü paj chwēuk daik lēp j'nūk āt. In the third [day]
of the waxing and the third [day] of the waning of
the moon, the water (tide) is the greatest. The
Pegu pronunciation would be more nearly p'dōa
k'tū pī mok kü pī swēuk, dāt lēp s'nōk āt.

ပဝိစွဲခိုသ်ဝေင်မွဲစွဲတွဲရ။ pa paj chō daik chēh mūa chō tōē rā.
The tide has fallen one-third. Literally, Making
the water into three parts, it has fallen one part.

ပယျာန်ခိုသ်ခိုသ်ပင်ရောင်။ p'yām chawh nādī daik paing
rong. At ten o'clock it will be full tide.

ကာလခိုသ်ဇ္ဈိဝးခိုသ်ဝါတ်ခင်။ kāla daik k'tū chà daik wāt
mong. At spring-tide, it is difficult to go against it.

အာလိင်ဂျင်ပိညိ။ ā loing glüng paj nī. Go hire three boats.

The Pegu pronunciation would be more like *ā laing klūng pī nī*.

ရှင်မွဲမွဲဂိုဝ်းတၢ်ကိးနွံညးပန်။ *klūng mūa mūa m'nih kūng t'ngaik tà nūm nē pawn*. There must be four oarsmen to each boat.

တွဲတ္တညိတွံသေင်။ *t'ngōa k'táu nē hū sēung*. The sun is very hot, (lit. not a little hot.)

အာရဲတွဲတ္တဒးခလဝ်ကျိင်ရောင်။ *ā p'dōa t'ngōa k'táu. tà 'k'law k'daing rong*. [When you] go in the sun, [you] must carry an umbrella.

ဆောင်လအာရဲတွဲတ္တထူကျိပ်လေဝ်။ *chhō lə ā p'dōa t'ngōa k'táu tōē k'dāp lēp kī*. Sometimes going in the hot sun causes headache.

တွဲသဝ်ထူအာရဲရောင်။ *t'ngōa saw tōē ā 'kāh rōng*. [When the] sun is low, [it] will be well to go.

တွဲသဝ်ထူဗိုရောင်။ *t'ngōa saw tōē bāh rōng*. [When the] sun is low, [it] will be cool.

တွဲပျိတ်ထူ။ *t'ngōa plāt tōē rə*. The sun has set.

တွဲတၢ်နီထူ။ *t'ngōa tām tōē rə*. The sun has risen.

ပယျံထဝ်တွဲဒးအာရောင်။ *p'yām 't'kà t'ngōa tà ā rōng*. At midnight [we] must go.

မတ်မြိတ်မံင်ကွဲရောင်။ *mot prōa tām mong p'tōm klū rōng*. The clouds are thick, the night will be dark.

ကွာတွဲဟံးတြိက်ကျိပ်ဂျာခီရောင်။ *klā t'ngōa hū yě krāk kū chāp kyaik 'k'mī rōng*. Before day-break, [we] ought to arrive at Amherst.

ပိုင်ထူသွက်ပွဲတြိက်အပေါတ်ဒးဂွဲကွီရောင်။ *chāp tōē swāk gu 'p'dak apōt tà klai kwi rōng*. Having arrived [we] must seek a cart for carrying the baggage.

ပန်တွဲလောန်ထူဒးကလောင်ရောင်။ *pawn t'ngōa lōn tōē tà k'lēung rōng*. After four days, [we] must return.

ကြိုက်ကိုမံဝဲဝတုရောင်။ *krāuk kù mong mōa k'tau* rōng.*
[You] ought to remain one month.

ဟိုတ်ကောန်ဆဲယွဲထတ်ဒးကလောင်ပြင်။ *hāt kōn ōa hū 'tawt*
tā k'l'ung prawh. As my child is not well, I
must return soon.

အာတိုက်နွမတ်ပွဲလိုဒီကျင်ခမီဒ်တင်ၤတဲရောင်။ *ā tāk nū mot*
mūa lūm tū kyaik 'k'mī tawh t'rāau bā t'ngōa rōng.
From Maulmain to Amherst by land is a journey
of two days.

အာကိုဉ်ဒ်မိတ်မသုန်နာဉ်။ *ā kù klūng tawh büt m'sōn nādī.*
Going by boat it is about five hours.

အခြင်ဝှံင်ကွီကွောတ်နွမတ်ပွဲ လိုဒီကျင်ခမီဝှံင်အာပိုင်မိနာဉ်မာန်။
ā'krāng klong kwī k'mōt nūm nū mot mūa lūm tū
kyaik 'k'mī kù ā chāp bā nādī mān. Were there
a railroad from Maulmain to Amherst, [we] could
go in two hours.

အကြာချင်လွင်ကျိချင် ပြန်ညး တံ ဟံ ကျောန် ဝှံင် ကွီ ကွောတ် ပွဲ
ဝဂ္ဂသုသုဝှံင်ရ။ *ākrā dūng l'kūng kù dūng prawn nē*
taw p'tawm klōn klong kwī k'mōt p'dōa mūa l'ngim
t'cham klom 't'pawh chōh pawn snām kawh ra. Be-
tween Rangoon and Prome they commenced making
a railroad in the year one thousand eight hundred
and seventy-four.

ဝှံင်ကျောန်ပန်တဲအကြာချင်မိတ်ဝှံင်အာဝှံင်ကလောင် ပွဲ ပွဲ တွဲ ရောင်။
klong kawh klōn pā tawh tōē ākrā dūng bā kawh
kù ā kù k'lēung p'dōa mūa t'ngōa rōng. That road
having been made between those two cities, [you]
can go and return in one day.

မိန်တင်ၤသုလိုင်ညး တံ အာ ကျင် ယွဲ သောင် မိတ်။ *būn t'rāau*
j'ngōa† 'k'lūng kawh nē taw ā klūng hū dōng büt.
Though the journey is long, those that travel are
not much wearied.

* The Pegu pronunciation would be more nearly k'ū.

† Pegu pronunciation, s'ngōa.

ဝှံင်တရညံင်ဝှံအာရိပ်ပြင်ဂှ်ညးရးပထိုတ်တံလေပ်ချပ် ဗ စာ ရ ကာ
လအိတ်တို့ရ။ klong t'rāu ŋong kü ā chāp prawh kawh
ñě rě p'lāt taw lēp 'kyāp p'chāranā †l'it t'wü rā. Peo-
ple of western countries are continually contriving
how they may travel fast.

ရိၣ်သ့ၣ်လေညးတံလေပ်ဝှံကသပ်တမိဗ္ဗမဂ္ဂါင်ရောင်။ rüh s'nam
kawh lē ñě taw lēp kü k'sawp t'mī pwōa m'klüng
rōng. Every year also they make very many new
inventions.

ကလောန်ဇွပ်ဇွပ်ဂကုညံင်ဝှံတု ပြင်ဂှ်လေညးတံလေပ်ချပ်အိတ်
ရ။ k'lōn j'mep †j'mep k'kūt ŋong kü tōē prawh kawh
lē ñě taw lēp 'kyop āt rā. They also contrive to
do all kinds of work quickly.

မဂ္ဂါကီုကောင်တောင်တုတ်ယာတ်ဂှ်တုကလောန်ဂ္ဂါင်ဂကုညးတံ
လေပ်ကောန်တို့စက်အိတ်ရ။ mē p'tawm kü klēung
tō tot yāt kawh tawh tōē k'lōn klüng k'kūt ñě taw
lēp klōn kü chāk āt rā. Besides spinning and wea-
ving cotton, many other kinds of work are done by
machinery.

ဂလောန်ရသာဂှ်ပဝါဝင်အိတ်။ k'lān mūsā kawh pai wēung
āt. Avoid lying.

ဂလောန်ရသာဂှ်ဟံဂပ်ဂေါတ်ဟိုလးလး။ k'lān mūsā kawh hū
kawpkō hām lē lē. It is never proper to speak
falsehood.

ဇကုကီုဇကုဂလောန်သ့သ့တံဂှ်ဟိုအိတ်ရ။ *j'kau kü j'kau
k'lān s'dām s'mōt kawh hām āt rā. Speak the truth
one to another.

ဂလောန်ကိပ်ယတ်မာဂှ်လွဟို။ k'lān klī pawp yūt mà kawh
l'pā hām. Do not speak vile words.

လွလက်ညးတုၣ်ညောင်။ l'pā lēuk ñě t'nawh s'aing. Do
not revile others.

† Pegu pronunciation, p'sāranā. || Pegu pronunciation, s'mēp s'mēp.

* Pegu pronunciation, s'kū kü s'kū.

† Martaban pronunciation, 'kā kau.

ဂလာန်ညွှတ်မြင့်၍လွဟ်။ k'lan s'kāt mrawh kawh l'pa hām.
Do not speak harsh words.

ပွဲပွဲဝတ်သွတ်၍ရန်ဖီယံဝဲ။ p'dṣa pwa hū 'taw s'mōt kawh
kūn 'pū hū mūa. In deeds of unrighteousness there
is no profit.

ညးမဒွေတ်မင်ပွဲဝတ်ကျ်၍တလပညာရောင်။ nē mē t'kit mēung
mūa 'taw kyaik† kawh tawh t'la pāñā rōng. He
that keeps the commands of God is wise.

မိတ်ပေက်ကျ်မွဲ၍ နှိ နှိ ကွက် ညာန် ပ ညာ ရောင်။ chāt 'paik
kyaik† m'kē kawh tawh rüh k'nāk ñān pāñā rōng.
The fear of God is the beginning of wisdom.

ညံင်ကောန်မွဲမွဲဝတ်သွတ်၍ မ တံ ဝံ ကြိုက် ကို ဝေတ် ကြောန် လ
အိတ်တို့ရ။ ñong kōn kù tawh m'niḥ 'taw s'mōt kawh
mī mē taw wū krauk kü wēt p'tōn l'it' t'wū ra. In
order that their children might become upright
men, parents should continually instruct them.

မိန် မှီတလဒိုက်ညး မ မင် ပွဲ ဝတ် ကျ်၍ညးမနွံကိုဝရဲရောင်။
bün m'tawh t'la t'tük ñē mē mēung mūa 'taw kyaik†
kawh tawh ñē m'nūm kū ch'rai rōng. Though he
be a poor man, he that keeps the law is honorable.

မိန်မိန်ခြံနွံနီရိုက်ယံမာန်ညး မလေဝ် ပပွဲဝတ်သွတ်၍မိန်ယုတ်
ရောင်။ bün pūn trop nūm tū rüh hū mān ñē m'lēp
pa pwa hū 'taw s'mōt kawh tawh m'niḥ yūt rōng.
Though possessed of uncounted wealth, he that does
unrighteously is a mean man.

ဟိုတ်၍ပပွဲဝတ်သွတ်၍ဝင်အိုတ်။ hāt kawh ra p'wa hū
'taw s'mōt kawh pai wēung āt. Therefore shun
all unrighteous acts.

ဖီညးညံင်နီရိုက်ကျ်ကြိုက်ကိုညှိရောင်။ 'pū ñē ñong nūa 'pū
j'kaw† kawh krauk kü s'tam rōng. [You] ought to
regard the advantage of others even as your own.

ဂလာန်မန်ဒုတ်တုညးတု၍ဟိုတ်ရ။ k'lan m'tawh t'tse

† Pegu pronunciation, s'kū. † Pegu pronunciation, kyat.

k'maw ñě t'nawh kawh hām āt ra. Speak words that are profitable to others.

ဝလ္လာနီယူတ်ဗွေက်ဝရဲညးဂ်လ္လဟို၊ k'lān pyot p'taik ch'rai ñě kawh l'pā hām. Do not traduce others.

ပွဲဂိတ်လောဘဂ်လ္လကိုအခေါင်၊ p'dṣa chūt lō'pā kawh l'pā kù ṁ'kōng. Do not give license to an avaricious spirit. (Be not avaricious.)

ဒိန်ဒြ်ဂ်တြင်တုဂ်လ္လဒ်ဂိတ် ရောင် သာ်ဂ် လ္လ သ လေင်၊ pūn trop klūng tōē kù l'mūh chūt rōng saik kawh l'pā s'lēh. Do not think, if you could obtain riches that you would be happy.

လောနီဂ်ဝါထင်တြင်ဂ်တြိုက်ကိုဂ်ဝညာရောင်၊ lōn nū klai 'taw sawn kawh, krāūk kù klai pāñā rōng. More than [you] seek gold [and] silver, [you] ought to seek wisdom.

အတိုင်ခပ်မေတ္တာဂ်ဒွေတ်ဗက်အိုတ်ရ၊ ṁtaing 'taw mēttā kawh t'kit pēuk āt ra. Live according to the law of love.

ညင်ဂ်ထင်တြင်ဂ်လ္လလုတ်အာကိုဝပ်၊ ñong kù 'taw sawn kawh l'pā lūt ā kù 'taw. In order to obtain gold [and] silver, do not go [and] transgress the law.

လာ်ရဂိတ်ဇကုဒ်ဒုင်ကိုဇကုဂ်မိင်ဂိတ်ယံ မာန်ရ၊ yemra chūt j'kaw* nēung tūh kù j'kaw* kawh būh chāt hūmān ra. If your own heart condemns you, [you] cannot be happy.

ကာလဆဲးလးဝံင်ဆဲးအာပျာ၊ kālā ōa 'klā mong ṁa ā 'pyā. When I have leisure, I [will] go [to the] bazaar.

သွီလးပွဲကွာန်ကံယံပွဲ၊ † s'ngī 'k'lā p'dṣa kwān nāw hū mūa. There is no vacant house in the village.

ပွဲကွာန်ခိုင်ဂ်ရဟ်တိညိဒိုင်ယံသေင်၊ p'dṣa t'kaw 'k'mūng kawh rawh tai† nī 'kāh hū sēung. The soil of Bilu Island is very good.

ပွဲကွာန်ညးလ္လိကောန်ကွာန်ညးလ္လိကောန်ဗွရ၊ p'dṣa t'kaw kawh

* Pegu, s'kū. † Martaban colloquial, hai. ‡ Pegu, ti. || Pegu, s'mēp.

ñě l'ngü k'lon klaw, ñě l'ngü klön p'ngü rä. On this island some cultivate gardens, some cultivate paddy.

ပဲကော့ခိုင်ဂုတ်သတ်ဇွာပ်ဂကုညိခိုင်ယွံသေင်။ p'dōa t'kaw 'k'müng kawh rawh sawt j'mep| k'kü ñi 'kāh hū sēung. All kinds of fruit on Bilu Island have a rich flavor. (More literally, On 'K'müng Isle the flavor of every kind of fruit is not a little good.)

ပဲရးမောန်ဗွာပ်ဝကတကုန်ယွံသေင်န့။ p'dōa rě mon p'mā kawh ch'na 'kawt k'dawn hūlēp tawh. In the Mon and Burmese Country famines are not common.

ပဲရးဇွီဒြဲဒ်ဝကမတ်ကုန်ငြဲလေပ်န့ပယတ်ပယတ်ရ။ p'dōa rě l'ngü t'tawh ch'na mē 'kawt k'dawn kawh lēptawh p'yawt p'yawt rä. In some countries famines occur frequently.

ပဲရးဝွံဇြဲလေပ်ဂုဂြဲ။ p'dōa rě wü prōa lēp kū klüng. In this country there is abundance of rain.

ပဲဒေသဇွီဂြဲဇြဲယွံလေပ်ရ။ p'dōa tēsā l'ngü kawh prōa hū lēp kū. In some places it does not rain.

ပဲဒေသဇွီဟိုတ်ခိုင်ဂုဂြဲတံ့ချေဲတံ့ဆုယွံမွဲ။ p'dōa tēsā l'ngü hūt būh klüng t'nom 'kyōa t'nom chhū hū mūa. In some places it is so cold there is neither grass nor tree.

ညးဗာက်ဗွာပ်တံ့ဆုဂြဲတုရ။ ñě paik* p'tōm t'nom chhū kawh tōe rä. He has cut down that tree.

သွက်ဝံင်ပွတ်ခေဲ † တရက်အောင့်တုရ။ swak kü chong p'mōt dē t'rēuk ōh tōe rä. The wood is split ready for burning, or He has split the wood for burning.

ခေဲ†ဗာက်ဒးခိုင်ကိုး။ dē paik* tē chūng†† kū mūē. He has cut his foot with an axe.

ခေဲ † ရက်ဝံင်သတ်လိမတ်တုခေဲရက်ဒးတဲဇကုခေဲ†ရ။ dē raik mong sawt līmāau tōe dē raik tē tōa j'kau† rä. She

* Pegu pronunciation, pēt. † He and she inferiors. ‡ Pegu, s'kū.

|| Pegu, s'mēp. †† Martaban, jūng.

was cutting an orange, and she cut her own hand.
 ဟိုတ်ခေဲ ဟွံထတ်ခေဲ ခေပ်သော်ခေဲတုရ။ hāt dē hū 'tawt
 dē 'kip sōk dē tōē rā. †He has cut off his hair,
 because †he was ill.

စါဂတု ဝွဲဝါလကျာ်တံလော်ကးသော်ကျိပ်ရ။ bā k'tau | mūa
 wā l'kyaik* taw lēp ka sōk k'dāp rā. Once in
 two months the priests shave their heads.

ဝဲရးဗြိုတ်တေံဇွာ် မွိုင်တြိလော် ခေပ်သော် ကျိပ်။ p'dōa rē
 p'lāt tē j'mep m'nih trū** lēp 'kip sōk k'dāp. In
 western countries every man cuts off [his] hair.

ဗြဟတ်ဆဲဟွံဝွဲ။ srāhawtt† †ōa hū mūa. I have no strength.
 ဟိုတ်ဗြဟတ်ဟွံဝွဲဆဲရင်လိက်ဟွံမာန်။ hūt srā hawtt† hū mūa
 ōa rong loik† hū mān. Because I have no strength,
 I cannot study. (More literally) Because there is no
 strength, I cannot look at book.

ဆဲကျိပ်တုရဆဲဒးဒိဆဲရောင်။ ōa kwüŋ tōē rā ōa tē tū rōng.
 I am weary, I must stop.

ဟိုတ်ဇွင့်ညးနွံညးကျင်ဟွံမာန်။ hūt jwawh†† nē nūm nē klüŋ
 hū mān. Because he has a fever, he cannot come.

ကွာတ်လိက်ကရေင်ဟွံဝွဲ။ klā tē loik k'rēung hū mūa.
 Formerly the Karens had no books. (More literal-
 ly Formerly Karen book not one.)

ဗွိုင်လိက်ကရေင်နွံဂျိုင်။ l'mūh loik k'rēung nūm klüŋ.
 Now the Karens have many books. (More literally,
 Now Karen books are many.)

ဝဲမွိုင်ကရေင်မွိုင်လော်လိက်နွံဝွဲမဂျိုင်။ p'dōa m'nih k'rēung
 m'nih lēp loik nūm pōa m'klüŋ. There are many
 among the Karens that understand books.

အစာဝေတ်ညးမဃီရေင်အခပ်လိက်ကရေင်ဝွံဝဲသက္ကရာတ်ခရေတ်
 ဝွံထွီဒ် ဝံ ကွံ ထ် ပင်စောင့် ပိ သွံ ဂ်ချိတ်ရ။ achā wēt
 nē.m'chirēung a'kaw loik k'rēung wū p'dōa sakk'rāt

|| Pegu, k'tū. * Pegu, l'kyāt ** Martaban pronunciation, krau.

† He, an inferior. †† Usually pronounced, sàhawt.

‡‡ Usually pronounced, fawh.

'k'rit mūa l'ngim t'chām klom 't'pawh chōh paj
s'nām 'kyāt ra. Teacher Wade, who prepared
Karen letters, died in the year of the Christian era
one thousand eight hundred and seventy-three.

မိုးဂ်ကရေင်ဂ်ဂေါင်ဗဒ်သွာ အစာ ဝေတ် လ အိတ် တ ဝိုင် ခရေင်။
m'nih k'rēung kop kō pawh-s'nā achā* wēt l'ittawū
rōng. It is proper that the Karens should remem-
ber Teacher Wade (gratefully) forever.

သုပတ်ခမ္မတမိန္ဒအရဲ့ဘာသာဗွာဂ်ကောမံဗုဂ်ဝံ ကွဲ ဟိတ်ဘာ
သာမန်ရ။ slapot **tommā t'mai† nū ap'dōa 'pāsā
p'mā kawh kau mem-pūk wū klai p'tet 'pāsā mon ra.
Ko Mem-pūk translated the New Testament from
the Burmese language into the Mon language.

သွက်ဝံကိုညီသာဗွာဂ်သွာ ကိုဂလာန်ပါလိဟေလသဂ်အစာဟာဇွေ
လဝံဗွာဂ်သွာ ကိုဂလာန်ပါလိရ။ s'moik kū kū nīsā s'top-
s'ta kū k'lān pālī† hēlasā kawh achā* hāsawēla wū
p'ñi‡ p'ñop s'ta kū k'lān pālī† ra. That [it] might
strictly conform to the Greek original, Teacher
Haswell compared [it] carefully with the original.

မိုးဂ်မောန်ဂ်ဂေါင်ဗဒ်သွာအစာဟာဇွေလ ကို ကော မံ ဗုဂ် လ
အိတ်တဝိုင်ခရေင်။ m'nih mōn kop kō pawh-s'nā achā*
hāsawēla kū kau mem-pūk l'ittawū rōng. The
Mons should remember (gratefully) Teacher Haswell
and Ko Mem-pūk forever.

---

* Pegu pronunciation, āsā. † Pegu, t'mī. ‡ Martaban, pālāi.
|| Martaban, p'ñai. ** Usually pronounced, 'lapot.

To show something of the construction of the language, the Lord's prayer is given below, with the English word under the corresponding Peguan word.

It must be remembered, that in addressing a superior, it is not proper to use a pronoun, that wherever *thou* or *thine* occur in English, *Tilakûn*, *Lord of grace* is used, or *Tilapân*, *Lord of wealth*; and wherever *we*, *our*, *us* occur, *pōē-dīk-taw (*lit. we slaves*) is used. ညိ *nī* closes every petition.

THE LORD'S PRAYER.

မအံက်ပိဋိက်တံမနွံခွင်တဲဘဲအကာသ၊ နာမတီလပိန်ဝံဒန်မ

Father our who art in heaven, name thine reveren-
 ခေင်သေင်အဲပရဲဂ်ကိန်ညိ၊ သန်ထာန်တီသပိန်ဝံဂ်ကိတန်တြန်ညိ၊
 ced let (it) be. Kingdom thine be established. Will
 ပွက်တီလပိန်ဝံညွင်နဲမခွိုက်ပေင်ပဲဘဲအကာသတေံဂ်လတူတီဇော်
 thine, as perfected in heaven, on earth also let (it) be
 ဂ်လေကိခွိုက်ပေင်ညိ၊ စဏာဟာရသွက်ဝံဂ်လပိုင်လမျိုၤခွံာ်အဲတွဲ
 perfected. Food for living sufficient in day this give
 ဝံကိုင်ကုပိဋိက်တံညိ၊ နုင်ညးမလုတ်အာကိပိဋိက်တံညွင်နဲပိဋိက်
 to us. Sins of those sinning against us, as we for-
 တံမဗလးဂ်၊ နုင်ပိဋိက်တံဂ်ဗလးကိညိ၊ နုင်နုင်မထွေ့ထွန်ဏာဂ်ဟွံကိ
 give, sins our also forgive. Places (where) sin en-
 ဗက်အာတု၊ နူကိအရာယွံခိုင်တံဂ်လေဟံင်ပြာ်ပိဋိက်တံညိ၊ ဒန်မ
 tices, not let (us) follow. And from things not good
 ပိုင်အပိုကိဇုဝ်တြိဇ်အနုတ်နီကိဇုဝ်ကပ် အဆက် အဆက် ဂ် ကိ
 deliver us. Dominion and power (and) glory unto
 တန်ပဲတီလပိန်ညိ၊ အာမေန၊
 all worlds continually let abide in thee. Amen.

* Martaban pronuncition, *pōē-doik-taw*.

SELECTIONS FROM PEGUAN BOOKS.

The following is part of a chapter on filial obligations from a Peguan book called the *mēnngk'la'sāt*. (မင်္ဂလသုတ်။)

ယံမြီတံ၊ တိဇောဝံ၊ ညွှိမိကိုတ်ကိုပန်လက်ယောဇနာ၊ ကိုပန်ထ
 * ဟုတ်ပရဲဂ်မွး၊ ညွှိလောန်ရ၊ နွဲညွှိတိဂ်ကံ့ဆတ္ထိဆမ္မဲလက်ဆ၊ ရန်မိ
 ကိုရန်မဂ် သထိုလောန်သန်၊ ယံဂမ္ဘိတံတလဲစက္ကဝါလဲလောန်သန်ရ။
 ညွှောံဇတ်ရန်မိမထဲ၊ စက္ကဝါယံလဲညင်နဲပးတနိုင်ကို၊ ရန်မိကိုရန်မ
 ကံ့ဆတ္ထိဆမ္မဲလက်ဆလဲလောန်နွဲစက္ကဝါထန်၊ ယံဂမ္ဘိတံ၊ မှာသမိတ်
 မူလယိုဂ်ဂဝတ္ထိကို၊ ညွှာသ္မိတ်ဂးသ္မိဂ်လောန်ရ၊ ရန်မိကိုမကံ့
 ဆတ္ထိဆမ္မဲလက်ဆသ္မိဂ်လောန်အာနွဲသ္မိတ်ဂ်ထန်၊ ယံဂမ္ဘိတံ၊ ထံ
 သိန္နရာတ်ဂဝတ္ထိကို ငုတ္ထိယောဇနာမွးသ္မိဂ်လောန်ရ။ ရန်မိကိုရန်မ
 ကံ့ဆတ္ထိဆမ္မဲလက်ဆသ္မိဂ်လောန်နွဲကောတ်ထံသိန္နရာတ်ဂ်ထန်၊ ရဲရန်
 မိကိုရန်မပသ် မဝံ့ချော်ချော်ရန်မိကိုမဇာမပြီသ်ဂ်၊ ယရကောန်
 မွဲ၊ ပူးညွှံ့ကိုလင်မိ၊ ပူးဇွဲကိုလင်မထဲ၊ လုကိုဒးထိုန်တိ၊ ဗုတ်သ္မိတ်
 ပတ်တြိကိုသိတ္တ၊ ကိုဒးယိုက်ကာကောံတြာန်ဂ်ထေ၊ ချော်ချော်ရန်မိ
 ကိုမယံမာန်ကို။ ယံဂမ္ဘိတံ၊ ဗုတ်ရတ်၇ ပြကာသက်သက်၊ နွဲတိဇီဘ
 ဝက်ဗင်လင်ထဲကိုဇိုန်ကိုမိမထန်ဂ်ထေ၊ ချော်ချော်ရန်မိကိုမယံမာန်
 ကို၊ ယံဂမ္ဘိတံ၊ ပိုန်စက္ကဝါပိုင်ဗျူဒိပ်ကံ့ငုတ္ထိသ္မိတ်တသိုရတ်၇ ပြ
 ကာဂ်၊ ကိုဇိုန်ကိုမိကိုမထန်ဂ်ထေ၊ ချော်ချော်ရန်မိကိုမယံမာန်ကို၊
 ပသ်မဝံ့ချော်ချော်ရန်မိကိုမမာန်ရေယပ်သ္မိတ်၊ ယံဂမ္ဘိတံ၊ ယရပူဂို
 မွဲရဲမိကိုမယံမွဲသ္မိတ်စာဂ။ မယံဝံ့ဂ္ဂေင်ကံဇိုဂ်၊ ညင်သ္မိတ်နွဲကိုသ္မိတ်
 စာဂ။ ညင်မိကိုမသ္မိတ်ဂ္ဂေင်ကံဇို၊ ညင်မိကိုမသ္မိတ်ဂ္ဂေင်ကံဇို၊ ခါန်သ္မိတ်
 နွဲနွဲသ္မိတ်၊ သ္မိတ်ပင်မိင်ဝင်၊ သ္မိတ်ပွတ်ဘာဝကာ၊ ညင်မိကိုမယံဒးအာ
 အဝါဂ်ကို၊ ညင်မိကိုမသ္မိတ်အာပိုင်ချင်သ္မိတ်တြိနီဗာန်၊ သာဝံ့ဝံ့ဟိုဇ
 လောံဇ္ဈာန်ဗျောင့်ကိုပိုတ်မိမထံမာန်ဂ်၊ နှိ မဝံ့ ချော် ချော်ရန်မိမဇာ
 မာန်ရောင်၊ ယံဂမ္ဘိတံ၊ ညွှိတိညွှိလောန်၊ ဗွဲကိုရန်မိမဇာ၊ တိညွှိ
 သ္မိတ်ကို၊ စက္ကဝါလဲလောန်ရ၊ ဗွဲကိုရန်မိမဇာ၊ စက္ကဝါဗုတ်ပးတနိုင်
 ကို၊ ထံသိန္နရာတ်သ္မိတ်လောန်သန်။ ခါညွှောံဇတ်ကိုရန်မိမပုန်သိန္န

* လဟုတ် is the same as နိလဟုတ်။

ရာတ်ထိုက်တန်၊ သွင်ကိုတထံသောတ်မွဲကို။ သွာသမိတ်ဒိုသိုတံဂ်
ခါရုဂ်၊ သွင်ကိုရန်မိမ္မးညံင်သွင်ဇာလောဝ်သောတ်မွဲကိုရ၊ ရန်မိကို
ရန်မသွေဝ်ဇတ်ယွံမာန်ဟေင်သတ်ဂွံကျာ်တြဲဂးရ။

Translation of the above.

Yes, priests, the earth has a thickness of more than two hundred and forty thousand *yojanās*; we say it is very thick; more than the thickness of the earth a hundred fold, a thousand fold, ten thousand fold greater is the kindness of a mother, and the kindness of a father.

Yes, priests, the *chakkawā* is exceedingly broad; measured by the kindness of a mother and father the *chakkawā* is not broad, its width is but as the eye of a needle: the kindness of a mother and father is a hundred fold, a thousand fold, ten thousand fold broader than the *chakkawā*.

Yes, priests, the sea has a depth of eighty-four thousand *yojanās*. We say the sea is exceedingly deep; the kindness of a mother and father is a hundred fold, a thousand fold, ten thousand fold deeper than the sea.

Yes, priests, the rock *Sinnarat* is eighty-four thousand *yojanās* high; but the kindness of a mother and father is a hundred fold, a thousand fold, ten thousand fold higher than the top of *Sinnarat*.

How can we repay the kindness of a mother and father, which is thus excellent? Any child, who should give his right shoulder to his mother, and his left shoulder to his father, and not let them tread upon the earth,

-
1. One *yōjanā* is equal to $13\frac{1}{2}$ English miles.
  2. The *chakkawā* comprises the great central mountain, around which the sun is supposed to revolve, four continents and the surrounding seas, and islands.
  3. The great central mountain "Meru."

but carry them even to the privy, he could not repay the kindness of his mother and father.

Yes, priests, if he should heap up the seven kinds of precious stones in a pile reaching from the earth to the heavens, and give it to his mother and his father, he could not repay the kindness of his mother and his father.

Yes, priests, if possessed of the whole 'chakkawā he should give the four continents, embellished with the seven kinds of precious stones, to his mother and his father, he could not repay their kindness.

How then can the kindness of a mother and father be repaid? Yes, priests, any one who has a mother and father not religiously disposed, and who do not believe in future rewards and punishments, if he is able to instruct them, and arouse their minds, so that they become religiously disposed, and believe in future rewards and punishments, make offerings, repeat the commandments, listen to the law, and repeat religious sentences, in order that they may not go to places of punishment, but may arrive at the celestial regions, and Nirvana, that man repays the kindness of his mother and father.

Yes, priests, the thickness of the earth is very great, compared with the kindness of a mother and father it is but the thickness of a bamboo leaf. The 'chakkawā is exceedingly broad: but, compared with the kindness of a mother and a father, it is but as the eye of a needle. The rock Sinnarat is exceedingly high; but when measured by the kindness of a mother and father it is like a small ant-hill. The whole ocean, when compared with the kindness of a mother and father, is but as a small brook. The kindness of a mother and father cannot be measured. Thus the excellent god spake.

LEGENDS.

Nos. 1 and 2 of the following selections from မင်္ဂလသုတ် show the rewards of filial piety. No. 3 is to show, that all Pātisawts are grateful, not only to parents, but also to others.

No. 1.

အတိက်တံဗောဓိသတ်ပို၍ တမာတ်၊ မိကျိမဒမူမတ်စွံလဝ်ပွဲ
 ထွံဂိဇကုတ်နမဟံပျုန်ပြင် ဂှ်ရင်တလင်တဲဗစမိမရ။ ပွဲကာလၣ်လ
 မပွဲနိလယဂးယျ၊ ပွဲဇရေင်သုသာန်ဗရာဒ္ဒသီ၊ ဟဝံရွတ်သတ်တဲ၊ ပါ
 လဝ်ပးဒနက်ရ။ ဗောဓိသတ်ခွဲဒးဒနက်လွှတ်၊ ဌ်သုာမိကျိမရ။ ဒန်ဆဲ
 မဒးဒနက်ပွဲမိကျိမဓါဟံတိတဲ၊ စမိခွင်ဆဲရသွံ။ ပသင် မိမဓါသွံပ
 အဟာပုန်ရော။ မသက် ကုအဟာဂှ်နိတဲ မဒးဗျိုက္ကဒ်ခွင် ပွဲထွံ ဂိဇ
 ကုတ်ရသွံ။ သင်ပွဲနာသာသာ မိဂ်ဂတေဝ် ယံတ်တရ။ လမ မိင်ယဝံ
 ဗောဓိသတ်တဲ၊ သင်ပွဲသွာန်တိန်ရ၊ ယံတမာတ်သတ်တမာတ်မွဲဝံ၊
 ပွဲထာန်မူဗုတ်ကံယောဇနာတ်ဂှ်၊ ဗုတ်ဇကုပွဲကို လေဝံညာတ်ကို။
 တလဆဲမနိတမာတ်ဂှ်၊ ဇာကိုပးကိုမွဲမွဲခုတ်ဂှ်ကိုမူပိုတ်ဟဝံတိဟ
 ဝံညာတ်ညိရောလွှဂး။ ယံကောလ္လယရပူဂိုဝ်ပွဲပွဲ၊ လဝ်သရံပါပ်တဲ၊
 ဇာနွံကိုဒန်ပးနွံ ကို ချပ်ပြင် ဟံဒးရ။ လွေင်မပရေင်ကံဂှ်မွဲဒင်ရ၊
 ကောလမ၊ ဗောဓိသတ်ဂး။ ယံတမာတ်တပညာတလဆဲမဥပ္ပကာမိ
 မ၊ ညးမတိဂုန်မိမညင်တလဆဲဂှ်၊ တံနဂပိုတ်ကံဟံဂပ်ဂေါင်ရဂး
 တဲ၊ သင်ပးတဲ၊ ယံတမာတ်တလပညာပျုန်ဆဲအတိုင်ပွဲဂ်ပိုတ်ဂှ်ဂိုင်
 ကေတ်တဲ၊ ဖျုဏာသွက်မိမရ။ စပြိမြိန်မိမဓါရလမဂး။ ယံကောလမ
 တလဆဲမဝံဗုးဗျုဆဲသိုအိုင့်တမိဂ်ပိုတ်နွံဂှ်၊ ကောန်သမ္ဘာတလဆဲ၊ မိမ
 ကောဒေတဝိဝါရတလဆဲ၊ ကိုပွဲအိုင့်တမိဂ်ပိုတ်ပွဲထာန်တသိုက်ညိ
 ရ။ ဗောဓိသတ်ရာဒနာကိုလမတဲ၊ ပဝ်ကလေင်စပိုတ်မိကျိမရ။ တဲ၊
 ပျုန်ဂိုင်ဖျုဂှ်ဗစမိကျိမဓါရ။ သင်ပွဲကုဉ်ပွဲသတ္တနိပါတ်ဇာတ်ဟေင်။
 နအနွံဘမတိဂုန်မိကျိမဂှ်၊ လမဒးသိုက်မြိုက်တဲ၊ ဟဝံဂပိုတ်မဝံဗုး
 လမျိုဟေင်။

Translation of Legend 1.

In a former time *our Pû-tisawt was a vulture. He placed his blind parents in the rock Gij'kût, and brought the flesh of buffaloes, cows, &c., and fed them there.

At that time a hunter name Niliyč set a snare in the burial-ground of Benares; and Pû-tisawt was caught in the snare of the hunter. Remembering his mother, and his father, he said, "Not knowing that I am ensnared, they will be expecting me. How shall my mother and father obtain food? Destitute of food they will pine away with hunger in the rock Gij'kût." Thus he lamented and wept in the language of men.

The hunter hearing the lamentation of Pû-tisawt said to him, "Yes, vulture, the nature of vultures is to see even the carcass of a rat a hundred yojanas distant. My lord is a vulture. How is it that you have been ensnared? Why did you not see?"

Pû-tisawt replied, "Yes, brother hunter, any one who does evil deeds will not discover nets and snares, but must endure the consequences of his deeds."

The hunter replied, "Yes, vulture, lord of wisdom, it is not proper to kill any one who is so grateful, and returns the kindness of his parents, as you do. "Thus saying, he loosened the snare, and said, "Take as much of my flesh as you wish, and carry to your mother and father, and feed them.

Pû-tisawt replied, "Yes, brother hunter, you have with joy set me free. May your wife, and children, parents, and all your relatives enjoy the place of happiness." Pû-tisawt having thus prayed for the hunter, flew away, and returned to his mother and father, and fed them with the flesh he had brought.

Thus is it contained in the Sottanipattjât. By virtue

---

* Pû-tisawt is one, who in some future state is to become a Buddha. Our Pû-tisawt invariably refers to Gôtama.

of knowing the kindness of mother and father the hunter experienced a feeling of satisfaction in that he had avoided the taking of life.

No. 2.

အတိတ်တေ ဗောဓိသတ်ဖို့ နှိမ့်ငှက်ကြွက်ကို ညှိပ်ထားသွား။ နှိပ်စိပ်ဝါဒစင် စောတ်ထွေကောန် ခိုက်ကို မိဒေမူမတ်၊ နှိပ်စိပ်ဝါဒစင် ကြိပ်ဟောမဝန်။ ဝှေ့မသဂ္ဂတာဝန်၊ ထောင်ကောန်သက်ပဝါတုံ၊ ပဂကောန် ကိုမိဒေမူမတ်တုံ၊ ပဌောအာဇာနည်ထွေ မဟိမ္မ စဏ္ဍော ရနာ နိတ်ဩကို လစဒကန်မွဲ။ ဝှေ့ရိုက်ထွေ ဇရောင်လစစုံလင်မိတုံမြိမြိနတ်ရ။ ဝှေ့ကာလ ဂှ်လွညးချင်ဗရာနုသီမွဲကလိင်အာတရလက် ၅ တွဲဂတေဝိယံအာ ဝိပ်ဒမံင်ဗောဓိသတ်ရ။ ဗောဓိသတ်မိင်ယဝါလွှာ ဣဒ္ဓိန္ဒြိယကရုတ်ဏာ တုတ်တံပူဇကုကိုလွ၊ ဣန္ဒြိယစုံလွ၊ ကြိတ်ဇကုတုံ၊ ပလံင်ဗဝိပ်ဝှေ့ဇေဝ် ထဇးတရ။ ထာန်ဒမံင်အလပဟိုက်ညးညိ။ ဂကန်ကိုလွတုံကလေင် ဝာအာရ။ လွတ်ဝိပ်ဗရာနုသီတုံလွှာ ဣဒ္ဓိန္ဒြိယကရုတ်ဏာ အာလွှာကောန်ညး မလေပ်ကွတ်မိင်သွီ မ္ဗောဓိ ဏာကိုအာ ကေတ် နင်ဗောဓိသတ်၊ ဝိပ်တုံဝှေ့ရိုက်လွှာထဇတ်လင်ရ။ အဟာမူကိုရင်တဒ္ဓိ သာဂှ်ကေတ်နင်ကိုဗောဓိသတ်ရ။ ဝေင်အာနုမိအဲတုံအဲဟုံကေတ်အ ဟာရချပ်တုံ၊ ဗောဓိသတ်ဟုံစစဏရ။ ဇကုသွီဗဒင်ကိုကိုလေဗော ဓိသတ်ဟုံရိုက်စတုံသွီသွာန်ရ။ ယုံသွီမိင်၊ မူဟိုတ်တလအဲဟုံရိုက်စဏ ရော။ ယုံသွီမပြုအဲဥပ္ပကာ နှိပ်မိဒေမူ မတ်ရောင်။ ဝေင်အာနုမိအဲဟုံမွဲ တုံ၊ မိအဲဒး ပကာဂဝိတ်ရ။ အဲတုန် ထောင် ကောန်ဝါဂဝိတ် တုံ၊ အဲ ကောန်ခိုက်ကိုမိရောင်။ ဝေင်အာနုမိဒေမူမတ်အဲတုံ၊ စဏမပြုမရှာတ် ကိုဂှ်ကို၊ ဝိန်ဟာန်အိန်သွံမရှာတ်ကိုဂှ်ကို၊ အဲဟုံဒးဂုင်ရ။ လမုဂ်ပေင် အာထွေတွဲတုံရ။ တွဲဝှေ့ယံမိအဲဟုံ ပအဟာရမွဲ၊ မိအဲဒး ပကာဂ ဝိတ်ရ။ ဗောဓိသတ်ဂးသွီမိင်တုံ၊ ယုံမူးတံ၊ မိင်မတ်ရန် မိမဥပ္ပကာမိ ကျပ်ဂန်ရောင်၊ ဗလးကိုညးဂှ်ကိုမိကျပ်ဂန်ညိရ။ သွီဂးတုံကိုဗလး ကောန်ဗောဓိသတ်ရ။ ဗောဓိသတ်ဗူးနွက်တုံ၊ ယုံမရှာတ်လွဟိုတ်မဲ ညိ။ ခပ်သွီစင်ပြုကာဂှ် လေမရှာတ် မင်မွဲညိ။ ဗောဓိသတ် ဒလောင် ကောန်သွီတုံ၊ ပဌောတိတ်အာကို မိဝှေ့တွဲဂှ်ဝိပ်မိရ။ သွီသွင်သွက်

ဗောဓိသတ်ဗွဲမကျောန်ဓိတ်ကိုမိဂ်တဲ။ ဗွဲထာန်မညောန် ကိကမာဒ
 ကင်္ဂိဗ္ဗင်္ဂကွာန်ဗွဲတံန အဟာရသွက်ဗောဓိသတ်လ္လိန် ဟောင်ကိုရ။
 ကြိဝံမိဗောဓိသတ် ပကော့ကာဂပိတ်တဲ။ သ္မိ ကိ ဝံင်ဒန့်ကော့ဇ္ဇရ။
 အဿမာပိတ်မဟိဓကရဏ္ဏကင်္ဂိသ္မိကန္တိ လဝ်တဲ။ သ္မိဝ်အာချင်ရ။ ဣ
 သိ၅၀၀ မတိတ်နုဂြိုပ်ဟေမဝန်ပဒတ်ဗွဲအဿမာပိတ်ဂ်ရ။ ဓါန်ဝတ်
 လ္လိန်သ္မိကိုကုဏ္ဏသိတ်ဂ်ရ။ ကြိဝံလံကိုကာဖိတဲ။ ဗောဓိသတ်ပကာဂ
 ပိတ်ရ။ ဗောဓိသတ်ပကာဂပိတ်တဲ။ ဗုတ်တမာဇကုဗောဓိသတ်ဂ်
 ကိကန္တိလဝ် ခုပ်ပင်ထွံဗွဲတဲ။ ကိကန္တိလဝ်ခြပ်ဇော်ဗွဲ။ ညံင်ရုပ်ဝံဗွဲ
 တွဲဗြိတဲ။ တဲပူဇသကာဝေင်တသတ်ရိဂ်သွာရ။ ပူဂီမဝံရေဂ်သေဂ်
 ရက်ပူဇသကာရုပ်ဗောဓိသတ်သိုမသ္မုင် သ္မိက်ပိတ်ဇးအဿဘရ
 တိကလိဝံချင်သွင်ဂ်လေဂြိုင်သန်ဟောင်သတ်ဝံကျင်တြိတွံကို။ ပဒိတ်
 ဂ်ရပူဂီမတိဂုန်မိကိုမမ္ပးဝံ။ မိုဂ်လဝ်ကိုရ။ နီကိုတိရဏ္ဏာန်ကိုလေ။ ညး
 မဒးရေဂ် သေဂ်ရက်ပူ ဇသကာဗွဲမလောန်။ နီပကော့ကာဂပိတ် တဲ
 လေ။ ရုပ်ဂ်ညးမဒးကျောန်ဗ္ဗင်္ဂလဝ်တဲ။ ညးမဒးပူဇသကာပုန်ညးမပ
 ပူဇသကာရုပ်ဂ်ပုန်တုန်လေ။ ဝံအာပိတ်ချင်သွင် ထာန်တသိုက်ပုန်
 ဟောင်။

Translation of No. 2.

Once upon a time our Pātisawt was a white elephant,—white as the petal of a water-lily. He was the king elephant of a herd of eighty thousand. He took care of his blind mother, and dwelt in the Hēmaṇwō Forest. Before a long time had elapsed, leaving the herd, in company with his blind mother, he went direct to the rock Mahīmūchondawraṇā by a lily-lake. Having placed his mother in a grotto near the lake, he took care of her.

At that time a hunter from Benares, having lost his way for five days, lamenting and weeping arrived at Pātisawt's place. Pātisawt hearing the hunter weeping, his pity being excited, went out, and bowing himself down to the hunter, placed him upon his neck, and carried him to the main road, and pointed out to him the way. Charging the hunter not to make known the place of his abode, he returned.

The hunter, arriving at Benares, informed the king. At that time the royal elephant had died. The king sent the hunter with one who understood elephants, to bring Pātisawt; and after his arrival he put him into the royal enclosure, and gave him good food of various kinds; but Pātisawt, having determined, that he would not taste of food, while separated from his mother, would not eat. The king himself presented food; but Pātisawt received it not. The king asked, "Oh king elephant, why will not my lord take food?" Pātisawt replied, "Oh excellent king, I take care of my blind mother. Besides me there being no one [to take care of her], my mother must die. I, having forsaken my 80 thousand companions, served my mother. Separated from my blind mother, if your Majesty should give me the best of food, and also the wealth of the celestial regions, I should not regard it. Seven days are now completed. If my

mother does not have food to-day, she will die. "The king hearing it said," Oh ye men! An elephant is grateful and cares for his mother! Release him! and let him return to his mother." Having said this, he caused him to be released.

Pâtisawt, being freed from bonds, said, "Let not Your Majesty be grieved. Observe the ten commandments pertaining to kings." Pâtisawt having instructed the king, went direct to his mother, and arrived the same day.

The king, pleased with Pâtisawt for taking care of his mother built a village near the Lily-lake, in order to provide food for Pâtisawt continually. After this the mother of Pâtisawt having died, the king caused her body to be burned, and built the abbey Maḥimûkarondaka, and then returned to his city. Five hundred hermits coming out of Hēmaṇwon Forest, dwelt in that abbey, and the king made offerings to them continually.

A long time after this, Pâtisawt having died, the king made a stone image of an elephant about the size of Pâtisawt, and erected a large building, that the image might be protected from the sun and rain; and having finished it, he made offerings to it every year; and every one that worshipped, and made offerings to the image of Pâtisawt, with joyful minds after death attained to the heavenly regions. Thus the excellent god preached.

Therefore every one who is grateful to his mother and his father, whether he be a man or beast, is to be revered, and offerings be made to him until death; and after death his image is to be made and worshipped; and those who make offerings to the images shall arrive at the celestial regions, the place of happiness.

အတိက်တေပေမိသတ်ပိုနှိတမတ်ကို။ နွံင်ပွဲထွံဂိဇကုတ်ဥပ္ပ
 ကာမိကိုမကို။ နွံကာလပွဲတွဲ၊ ကျာသိုဗြိဇော်ဏ္ဍိ၌တဲ။ တမတ်ဂမ္ဘိုင်
 ပပ်ယံမာန်တဲ။ ပွဲကမာင်ချင်ဗရာနုဿီ၊ မညောန်ကိုထမိုင်ဂှ်ချန်နွံင်
 အိုတ်ရ။ ပွဲကာလဂှ်သေထီဗရာနုဿီပွဲတိတ်နုဿီ၊ ညာတ်တမတ်ဂ
 မ္ဘိုင်မဂ်ကံဗြိတိၤဂှ်၊ ပွဲထာန်မညောန်ကိုတမတ်၊ တမတ်တံဂှ်၊ ကို
 ဗပ်ပမတ်တဲ။ မ္ဗေါဝ်သကံ ဇကုကိုအာကေတ်နင်ဖျုန်ဂှ်ပွဲသုသာန်
 တဲကိုတမတ်ဂမ္ဘိုင်စတဲ။ ကိုသကံဇကု မင် လပ် လပ်ကိုညးဂွံစင်
 တက်၊ ဗိုတ်ကုဂှ်၊ ကျာဟဲဗြိဇုးတိၤဂှ်ဗုးထတ်တိုန်၊ တမတ်တံဂှ်၊ ဂပ်
 ဂေါဝ်ဗာအာထာန်ဒမံင်ဇကုအိုတ်ရ။ ကာလဂှ်သတ်ပွဲ ပေမိသတ်ဟို
 ကိုညးဂမ္ဘိုင်ရ၊ ယံဗမုးသေထီဗရာနုဿီပွဲဥပ္ပကာလပ်ပို။ တုဂုန်ပို
 ရောင်၊ ပိုညးမတ္တလပ်ဂုန် ကိုဇကုဂှ်၊ တံနုဿီဂုန်ညးဂှ်ဂပ်ဂေါဝ်
 ရောင်၊ ယရပွဲကာလပွဲယာတ်ညးကို၊ အပေါတ်ဂညိညးကိုကလိဂွံ
 တဲ၊ ပွဲသွံသေထီဂှ်ဟို၊ ဖျေၤဂှ်ညိပေမိသတ်ဂး။ ပတိၤနွံင် မိုၣ်တံဝဲလပ်
 ယာတ်ကို၊ ဝတ္တုဂညိဂညတ်ကို၊ မိုၣ်တံဟိုတ်မဲးနွံင်တမတ်ဂိုင်
 ကာအာဟို၊ ပွဲသွံသေထီရ၊ နှိသေထီဂွံယာတ်တံဂှ်တဲ၊ တုယာတ်
 တံဂွံတမတ်ဂိုင်နင်ဟတ်ဂးတဲ၊ ပွဲထာန်ညးမကျင်အာတိတ်လုပ်
 သွာင်တရံတံဂှ်သေထီကိုအာစွံလပ်ရ၊ နှိခြပ်ညးတဲညးကေတ်ကာ
 ရ၊ နှိတမတ်မဂိုင်နင်ဂှ်ကံယာတ်အလုံချင်ဂှ်ညးအာလ္လောင်ဟိုသွံ
 ရ၊ သတ်တမတ်ဖျုန်ကခေံကေတ်ရ၊ ခေံကေတ်ဂှ်ကံယာတ်ရောင်
 မွဲးဂှ်ဟိုတ်နွံရ၊ သွံဂးတဲ။ ကိုညးပါးမွဲး၊ ဒးရုတ်ပေမိသတ်ရ၊ မိုၣ်
 ဂှ်ရပ်ကာထစးကိုသွံရ၊ သွံသွာန်ပေမိသတ်တဲ၊ နှိမခေံရောင်ဂုန်
 သေထီဟိုကိုသွံမိင်တဲ၊ မိုၣ်တံရ၊ သွာန်ကိုထေ၊ ဂြင်ဂုန်ညးခေံရောင်
 ဂုန်ညးကိုသွံ၊ သွံဂးတဲ။ ကိုဗလးကေံ ပေမိသတ်ရ၊ ပေမိသတ်
 ပြာပ်ဗာဇရင်မိကိုမရ၊ အိုတ် ခြပ် ညး တံဂှ်တုန်ထေ၊ သွံကိုသေထီ
 ကေံကိုတလခြပ်ပုန်ရ။

Translation of No. 3.

Once upon a time our Pâtisawt was a vulture, and dwelt in the rock Gġjakût, and took care of his mother and his father. Upon a certain day there was a great wind and rain storm. The vultures not being able to fly, alighted upon the wall of Benares, near the moat. At that time a certain rich man of Benares, coming out of the city, seeing the vultures shivering with cold, had a fire built near them, and persuaded his companion, to go to the burying-ground and get the flesh of cattle to feed the vultures, and placed a guard, to prevent any one from beating or throwing missiles at them. The wind ceasing, and the rain abating, the vultures being freed from cold, and having recovered strength, it was proper for them to return to their own place.

At that time Pâtisawt spake thus to the vultures, "The rich man of Benares has taken care of us: he is our benefactor. It is becoming for us to repay his kindness. When we can get the clothes and ornaments of any one, let us take them, and cast them down by the house of the rich man." * * * *

From that time the people noticed, that the clothes, they spread out to dry, and other things were taken by the vultures, and cast down by the house of the rich man; and they came, and informed the king: and the king replied, "The custom of vultures is to take fish and flesh. If they take garments, there is some cause for it." And having a snare set, Pâtisawt was caught; and they carried him, and showed him to the king. And upon the king's making an inquiry, Pâtisawt told him, that they did it to repay the kindness of the rich man. The king hearing this said, "Even a beast is grateful, and repays favors." Having thus said, he ordered Pâtisawt to be released, and the property returned to the owners. Pâtisawt returned to his mother and father.

PEGUAN, ENGLISH, AND BURMESE
VOCABULARY.

ABBREVIATIONS.

- a.*, adjective.
adv., adverb.
Bur., Burmese.
col., colloquial.
conj., conjunction.
Eng., English.
gram., grammar.
int., interjection.
inter. pro., interrogative pronoun.
Mt., Mount.
Mts., Mountains.
n., noun.
n. a., numeral adjective.
o. a., ordinal adjective.
p. a., participial adjective.
p. p., past participle.
pers., personal.
pl., plural.
poss., possessive.
prep., preposition.
pro., pronoun.
pro. a., pronominal adjective.
pron., pronounced.
R., River.
St., Saint.
v., verb.
v. a., verbal affix.
v. aux., verbal auxiliary.
v. i., verb intransitive.
v. n., verbal noun.
v. p., verbal prefix.
v. t., verb transitive.

VOCABULARY

PEGUAN, ENGLISH AND BURMESE.

အ, the first vowel of the Peguan alphabet. In Pali words, privative; as ကုသိုလ် *merit*, အကုသိုလ် *de-merit*; နိစ္စ *permanence*; အနိစ္စ *impermanence*.

အ, *a.* mute, dumb; *v. i.* to be dumb; (Bur.) အသော။
အသည။

အကောင်, *n.* the roller, the jay; (Bur.) ငှက်ခါး။

အကာသ, (Pali), *n.* the visible heavens, အဋ္ဌေ။ (Bur.)
အာကာသ။

အကံက်, *n.* duty, customs; (Bur.) အကောက်။

အကြာ, *prep.* between; (Bur.) အကြား။

အကြောင်, *n.* a subordinate military officer, a sergeant, or corporal; (Bur.) အကြပ်။

အကြံ, *n.* adulatory description, when referring to one's self, boasting; (Bur.) ဝါကြွားခြင်း။

အကွက်, *n.* account, sake, behalf; (Bur.) အထွက်။

အခန်း, *n.* a section or division of a writing or discourse; (Bur.) အခန်း။

အခန်းစဉ်, *n.* a chapter; (Bur.) အခန်းကြီး။

အခန်းစောင်, *n.* a verse; (Bur.) အခန်းငယ်။

အခပ်, *n.* a letter of the alphabet; (Bur.) အက္ခရာစာလုံး။

အခိင်, *n.* time, as အခိင်ညှိ *night-time*; အခိင်တူ *day-time*. In books the more common word is ယယံ။
(Bur.) အချိန်။

အခေါင်, *n.* permission; (Bur.) အခွင့်။

အခေါ်, *n.* a tax, tribute, ဗထာ။ (Bur.) အခွန်။

အခေါဘနီ, (Pali), *a.* immeasurable; (Bur.) မတိုင်းထွာနိုင်
အောင်ကြီးကျယ်သော။

အနိက်, *n.* habit, way, acquired by use; (Bur.) အလေ့၊
လေ့။

အချ်, *n.* a species of large red ant; (Bur.) ခါချည်း။

အခြင်, *conj.* if; (Bur.) လျှင်။

အဂ္ဂ, *pro. a.* that, ဝတ်၊ ဌ်။ spoken of things near;
(Bur.) ထို။ ဟို။

အဂ္ဂေ, *n.* the south-east, အနဲ။ (Bur.) အရှေ့တောင်။

အဂြင်, *n.* a locust; (Bur.) ဂျိုင်းကောင်။

အယော, *adv.* while; (Bur.) အနိက်၊ ယုန်းခါ။

အင်, *n.* a natural pond or lake; (Bur.) အင်း၊ အိုင်။

အင်ယာ, *n.* a pond in a plain fed by springs; (Bur.)
အင်း၊ အိုင်။

အင်္ဂ, (Pali), *n.* a member of the body, အင်ဂ။ (Bur.)
အင်္ဂါ။ ကိုယ်အင်္ဂါ။

အင်ဂဗိုက်, *n.* a coating of plaster for brick walls;
(Bur.) အင်္ဂတေ။

အင်ဒိုင်, *n.* a species of oil-tree; (Bur.) အင်ပင်။

အင်ဇေင်, *n.* the lard shorea tree; (Bur.) ကညင်ယျံ။

အိုဝ်, *n.* a desire, a longing; (Bur.) အထိုရှိခြင်း၊ အထို၊
တောင့်တခြင်း။

အင်္ဂါ, *n.* Tuesday, Mars. See ဂြိုဟ်အင်္ဂါ။ (Bur.) အင်္ဂါ။

အင်္ဂါဝ်, *n.* the jaw-tooth; (Bur.) အံသွား။

အဝာ, *n.* a teacher, a head workman; (Bur.) ဆရာ။

အစာဥပ္ပန္နာ, *n.* a superior teacher, the Paraclete; (Bur.)
ဥပ္ပန္နာဆရာ။

အစာကဏေဋ်, *n.* a scribe; (Bur.) ကျမ်းပြုဆရာ။

အစာကဝတ်, *n.* one who shampoos the body and limbs,
to remove uneasiness or pain; (Bur.) အနှိပ်သည်။

အစာကဝိ, *n.* an author; (Bur.) စာကိုစီရင်ရေးထား
သောသူ။

အစာကသော, *n.* a painter; (Bur.) ပန်းချီဆရာ။

အစာဂိုဏ်း, *n.* a head priest of a district, a bishop; (Bur.)
ဂိုဏ်းအုပ်။

အစာတုံဝေ, *n.* a preacher; (Bur.) တရားဟောဆရာ။

အစာဒမ္မမတ်, *n.* a juggler; (Bur.) မျက်ထွဉ်ဆရာ။

အစာဝေဇီဝေဇီ, *n.* an evangelist; (Bur.) ဝေဇီဆရာ။

အစာနိဿရ, *n.* a superior teacher, capable of laying
down rules; (Bur.) နိဿရည်းဆရာ။

အစာပတနိသာသဏာ, *n.* a missionary; (Bur.) သာသနာပြု
ဆရာ။

အစာပရနိ, *n.* a workman in brick and stone; (Bur.)
ပန်းရန်ဆရာ။

အစာကျွဲနိဏိ, *n.* a school-master; (Bur.) စာသင်ဆရာ။

အစာလင်္ကာ, *n.* a poet; (Bur.) လင်္ကာဆရာ။

အစာသင်, *n.* a physician; (Bur.) ဆေးသမား။

အစာတ်, *n.* pickles conserved with spices; (Bur.) သနပ်။

အစိတ်, *n.* one quarter viss, 25 ticals; (Bur.) အစိတ်။

အစိန္တိယျ, (Pali), *a.* incomprehensible; (Bur.) အစိန္တိယျ။

အစေံတြိဟတ်, *n.* physical strength, soundness of body;
(Bur.) ခွန်အား။

အစိုဉ်, *n.* a sloth; (Bur.) မျောက်မောင်းမ။

အဆက်, *n.* succession, the place where two things join;
(Bur.) အဆက်။

အဆက်အဆက်, *adv.* successively, အဆက်အဆန်း (Bur.)
အဆက်ဆက်။

အဇာ, *n.* a substitute, ဝဏ္ဏံ (Bur.) အစား ကိုယ်စား။

- အဇမ, *a.* (Greek) unleavened; (Bur.) တဆေးမဲ့သော။
 အညော, *n.* the smell of cooking in oil, အညှပ် (Bur.)
 အညှော်။
 အဏံ, *adv.* here; (Bur.) သည်မှာ။
 အတင်ဂိုနံ, *n.* the strip of cloth at the top of a Burmese
 woman's petticoat; (Bur.) အထက်ဆင့်။ ရှာထည်။
 အတင်နံ, *n.* the binding around the top of a basket; (Bur.)
 တောင်းအနားကွပ်။
 အတာ, *n.* a measure of length equal to 7 cubits, တာ။
 (Bur.) အတာ။
 အတ္ထမ, (Pali), *a.* eighth, အဋ္ဌမ (Bur.) အဋ္ဌမရှစ်ခုမြောက်။
 အတိက်, (Pali), *n.* past time; *adv.* in past time, ancient-
 ly, formerly, once upon a time, အတိက်တော် (Bur.)
 အတိတ်။
 အတိုင်, *adv.* according to; (Bur.) အတိုင်း။
 အထိုင်သး, *n.* praise; (Bur.) ချီးမွမ်းခြင်း။
 အထိတာနံ, *n.* a vow; (Bur.) အဓိဋ္ဌာန်။
 အဒါ, *n.* a duck; (Bur.) ဝမ်းဘဲ။
 အဒိ, *n.* the beginning, ပထမ (Bur.) ပဌမ။ လက်ဦး။
 အဒိတ်, *n.* Sunday; (Bur.) ထနဂါးနေ့။
 အဒေါင်, *n.* the centre; (Bur.) အလယ်ချက်။ အလယ်ခေါင်။
 ဗဟိုရံ။
 အဝါနံ, *adv.* continually, တပို (Bur.) အစဉ်။
 အဝိပါ, (Pali), *n.* interpretation, ရလ (Bur.) အနက်အ-
 ဓိပ္ပာယ်ကိုဖော်သောစကား။
 အနုဗ္ဗိ, (Pali), *a.* immeasurable; (Bur.) အနုဗ္ဗိမရေထွက်
 နှိုင်းအောင်ကြီးကျယ်သော။
 အနတ္တ, (Pali), *n.* unsubstantiality; (Bur.) အနတ္တ။ အနှစ်
 ဗရှိခြင်း။
 အန္တရံ, (Pali), *n.* misery; (Bur.) အန္တရာယ်၊ ဥပါတ်၊ ဘေး။

အနန္တ, (Pali), *a.* infinite; (Bur.) အနန္တ၊ အဆုံးမရှိသော။

အနာဂတ်, (Pali), *n.* the future; (Bur.) အနာဂတ်။

အနာဂတ္တိ, (Pali), *n.* futurity; (Bur.) အနာဂတ္တိ။

အနာဉ်, *n.* the *anaing* tree, *fragrea*; (Bur.) အနန်းပင်။

အနံ, *n.* width; (Bur.) အနံ။

အနာဉ်, *n.* an uncle, elder brother of either parent; (Bur.)

ဘကြီး၊ ဦးကြီး။

အနိုင်အပိုင်, *adv.* by force; (Bur.) အနိုင်အထက်။

အနိစ္စ, (Pali), *n.* impermanence, transitoriness. A common expression for death is နှိအနိစ္စ။ as ညးနှိအနိစ္စ *he is dead*; (Bur.) အနိစ္စ။

အနုဘိဇ္ဇာ, (Pali), *n.* glory; (Bur.) အာနုဘော်၊ ဘုန်း။

အနုမောဒနာ, (Pali), *n.* an expression of approbation to one performing a religious service, appropriate to the dedication of a sacred edifice; (Bur.) အနုမောဒနာ။

အနဲ, *n.* and *a.* the south-east, အဂ္ဂဲ။ (Bur.) အရှေ့တောင်။

အနွေ, *n.* the mesua; (Bur.) ကန့်ကော်။

အနွေနှိ, *n.* market-value; (Bur.) ဈေးနှုန်း၊ အဘိုး။

အပ်ဒပ်, *adv.* harmoniously; *v. i.* to agree; (Bur.) သင့်တင့်သည်။

အပါ, *n.* a father, papa; (Bur.) အဘ၊ အဖေ။

အပါဂြိုဟ်, *n.* a step-father; (Bur.) ဘထွေး။

အဝါ, *n.* $\frac{1}{2}$ viss, 50 ticals; (Bur.) အကျပ် ၅၀။

အပါ, (Pali), *n.* a state of punishment, of which four are enumerated; (Bur.) အပါယ်။

အပေါတ်, *n.* a utensil, or any article of furniture; (Bur.) အသုံးအဆောင်။

အပေါတ်အကာသတံ, *n. pl.* the host of heaven; (Bur.) ကောင်းကင်တန်ဆာတို့။

အပေါတ်ကြိယျာ, *n.* tackling, rigging; thus အပေါတ်ကြိ
ယျာကွင် *the tackling or rigging of a ship*; (Bur.)
ကရိယာတန်ဆာ။ အသုံးအဆောင်။

အပေါတ်ဂဠိ, *n.* an ornament; (Bur.) ဝတ်ဆင်ရန်တန်ဆာ။

အပိုတ်, *n.* a reed of which coarse matting is made; (Bur.)
ကျူပင်။

အဝဲ, *prep.* within, among; (Bur.) အတွင်းတွင်။ အထဲမှာ။

အဝဲ၌, *adv.* thither; (Bur.) ဟိုကို။ အထဲသို့။

အဝဲမှ၌, *adv.* inwardly; (Bur.) အတွင်း၌ကား။

အဘိဝေဒ, *n.* one grand division of the Buddhist scriptures;
(Bur.) အဘိဓမ္မာ။

အဘျိန္ဒ, ဘျိန္ဒ, *prep.* for, အဘျိ။ ဘျိ။ *col.*; (Bur.) အဘျိ။ ဖျိ။

အမင်္ဂလ, (Pali), *n.* woe, the opposite of blessing; (Bur.)
အမင်္ဂလာ။

အမာတ်, *n.* a nobleman; (Bur.) အမတ်။ မူးမတ်။

အမူ, *n.* an uncle, the younger brother of either parent;
(Bur.) ဦးမင်း။ ဝရီးငယ်။ ဘထွေး။

အမေဇ်, *n.* a kind of chisel with a long handle used in
boat building; (Bur.) ဆောက်တမျိုး။

အမှင်, *prep.* under, အသွင်။ (Bur.) အောက်တွင်။ အောက်သို့။

အမ္ဘေ, *n.* the visible heavens, အကာသ။ (Bur.) အာကာသ။

အယုက်, *n.* age, life-time; (Bur.) အသက်အရွယ်။

အယောင်အလာ, *n.* likeness, resemblance; (Bur.) အရောင်
အဆင်း။

အယု, *n.* a scorpion; (Bur.) ကင်းမြီးကောက်။

အယုဇေင်, *n.* a spider; (Bur.) ပင့်ကူ။

အယိုင်, *n.* a weight; (Bur.) အလေး။ အချိန်။

အယျိုင်, a kind of chisel with a long handle used in boat-
building; (Bur.) ဆောက်တမျိုး။

အရင်, *a.* own, or true, as ကောန်အရင် *an own child*, in distinction from an adopted child ; (Bur.) အရင်း။
 အရထ, *n.* an interpretation, အဓိပ္ပါ (Bur.) အနက်အဓိပ္ပာယ်။

အရာ, *n.* a thing ; (Bur.) အရာ။

အရပ်, *n.* a division of a district or of a town ; (Bur.) ဒေသအရပ်။

အရိယျ, *n.* the Buddha yet to come ; (Bur.) အရိမတေယျ။

အရုတ်, *n.* a tortoise ; (Bur.) လိပ်။

အရေပ်, *n.* a word, ဝလာန်။ (Bur.) စကား။

အရေတ်, (Eng.) *n.* arrowroot ; (Bur.) အာရိုင်ရွတ်။

အရံင်, *n.* color ; (Bur.) အရောင်။

အရံင်သုင်မိတ်, *n.* yellow ; (Bur.) ဝါသောအရောင်။

အရံင်ချို, *n.* blue ; (Bur.) ပြာသောအရောင်။

အရံင်ပကေတ်, *n.* red ; (Bur.) နီသောအရောင်။

အရံင်ထဝံက်, *n.* black ; (Bur.) မည်းသောအရောင်။

အရံင်သွေက်, *n.* green ; (Bur.) မိမ်းသောအရောင်။

အရိုင်, *a.* rude, uncultivated, ရိုင်။ (Bur.) အရိုင်း။

အရီ, (Pali), *n.* an object of sense or thought, material, or immaterial ; (Bur.) ရူပါရုံ။ အာရုံ။

အရှန်, *n.* an *arīya* of the highest order, အသွန်။ (Bur.) ရဟန္တာ။

အရှင်, *n.* an enclosure around any religious building ; (Bur.) ပရဝန်။

အရှိုန်, *n.* the dawn of day ; (Bur.) အာရုဏ်။

အထန်, *n.* order, turn ; (Bur.) အထည့်။

အလုံ, *prep.* throughout, as အလုံမွဲရဲ *throughout the whole country* ; (Bur.) တရှောက်လုံး။

အလေင်, *n.* a standard, flag, ensign ; (Bur.) အလံ။

- အလေ့, *n.* custom, habit, အလေ့စဉ် (Bur.) ဓလေ့၊ ထုံးစံ၊
 အလို့, *adv.* where, နေ့လို့ (Bur.) ဘယ်မှာ၊ ဘယ်သို့၊
 အယှ, (Bengali) *n.* a potato, ချော့လား (Bur.) အာလူး၊
 အဝါနီ, *n.* a species of laurus ; (Bur.) ပန်းနို့သား၊
 အဝဲ, *n.* a member of the body, အင်္ဂါ (Bur.) အင်္ဂါ၊
 အဝေါက်, *n.* $\frac{1}{2}$ of a viss, $12\frac{1}{2}$ ticals ; (Bur.) အဝက်သား၊
 အပိုင်, *n.* dominion, power ; (Bur.) တန်ခိုး၊
 အသင်ဗဲ, *n. a.* one thousand million, အသင်ဗဲယံင်, one
 billion; (Bur.) ယာကုဇေ၊
 အသိတ်, *n.* the 'Pōngyi bird ?
 အသံ, *n.* an order, an edict, authority ; (Bur.) အမိန့်၊
 အသမာပိတ်, *n.* an abbey ; (Bur.) ကျောင်းတမျိုး၊
 အသြိုန်, *n.* the dawn, day-spring ; (Bur.) အချက်၊
 အသွပ်, *prep.* under, အမှ် (Bur.) အောက်၊
 အသွန်, *n.* an *arahat*, an *ariya* of the highest order ;
 (Bur.) ရဟန္တာ၊
 အဟာရ, (Pali), *n.* food, အဟာ၊ ဝူဝ၊ (Bur.) အဟာရ၊ အစား၊
 စားစရာ၊
 အဟာန်ကွက်, *n.* a gander ; (Bur.) ငန်းဖိုး၊
 အဟာန်မွှေ့, *n.* a goose ; (Bur.) ငန်းမ၊
 အဟိန်, *adv.* as, when ; (Bur.) သောအခါ၊
 အဟံင်, (Pali), အဟံ, *pron.* I ; (Bur.) ငါ၊ အကျွန်ုပ်၊ ကျွန်ုပ်၊
 အာ, *v. i.* to go ; (Bur.) သွားသည်၊
 အာပြင်ပြင်, *v. i.* to hasten ; (Bur.) မြန်မြန်သွားသည်၊
 အာဏာ, (Pali), *n.* authority ; (Bur.) အာဏာ၊
 အာတ်, *v. t.* to beg, to ask ; (Bur.) တောင်းသည်၊
 အဲ, *n.* an inheritance, အဲကွဲ (Bur.) အမွေဥစ္စာ၊
 အိက်, *n.* dung ; (Bur.) ချေး၊ ကျင်ကြီး၊
 အိက်လှိုင်, *n.* the green substance that forms on things
 long wet ; (Bur.) ရေညှိ၊

အိက်ထောဝံ, *v.* to evacuate the intestines, အိက်ထောဆံ။

(Bur.) ချေးယိုသည်။ ကျင်ကြီးစွန့်သည်။

အိက်ပထ, *n.* cinders, the fine flakes of iron that fall off

when hot iron is beaten; (Bur.) သံပူချေး။

အိက်မိင့်, *n.* dirt, filth; (Bur.) ဂျည်း။

အိက်ရယ်, *n.* a mole, အိက်ရဲ။ (Bur.) မွှေ။

အိက်သိုင်း, *n.* rust; (Bur.) သံချေး။

အိက်တြိန်, *n.* usury, interest; (Bur.) အတိုး။ ငွေတိုး။

အိင်, *v. i.* to be slow, ဈဲ။ လဇဲ။ (Bur.) နှေးသည်။

အိန်ထိုင်, *n.* a family, သို့ကျိန်။ (Bur.) အိမ်ထောင်။

အိန်နသီ, *n.* nitre; (Bur.) ယင်းပိမ်း။

အုဇြိုင်, *a.* sultry, warm; (Bur.) ပူအိုက်သော။

အုတ်, *v. i.* to be putrid, stale, rancid; (Bur.) သိုးသည်။

အုတ်, *n.* a camel; (Bur.) ကုလားအုတ်။

အုပ်, *v. t.* to cover, to preside over; (Bur.) အုပ်ထားသည်။

အုပ်မင်, *v. t.* to take care of, to rule; (Bur.) စောင့်ထိန်းသည်။

အုပ်လခံ, *v. t.* to watch over, to rule, အုပ်လခံ။ (Bur.) အုပ်စိုးသည်။

အုပ်, *n.* thicket; (Bur.) ခြုံဖုတ်။

အုပ္ပံ, *n.* deceit, craft, ဥပ္ပါ။ (Bur.) လိမ်လည်ခြင်း။ တည့်စားခြင်း။

အုရကျူဒောန်, *n.* a levanter, the Euroclydon; (Bur.) ပြင်းထန်သောအရှေ့လေ။

အုံ, *n.* a sub-division of a place; (Bur.) အစုအတွက်။

အောင်, *v. t.* to endure, အောင်ရင်။ (Bur.) သည်းခံသည်။

အောင်ဝလ, *v. i.* to fast; (Bur.) အစာရှောင်သည်။

အေ, *a.* unequal in size,—applied only to the eyes; (Bur.) မျက်လုံးချင်းမတူသော။

အဲ, *pers. pro. I*; (Bur.) ငါ။ အကျွန်ုပ်။

ဆဲးညးထံ, *pers. pro. we*; (Bur.) ငါတို့။

ဆဲးဂိုက်, *pers. pro. I*, used by an inferior to a superior;
(Bur.) ကျွန်တော်။

ဆဲပရဲ, *v. t.* to reverence; (Bur.) လေးမြတ်သည်။

အောန်, *a.* few, small in quantity; (Bur.) နည်းသော။

အောန်ပိုတ်, *a.* sorrowful, discouraged; *v. i.* to be sorrowful, discouraged; (Bur.) ဝမ်းနည်းပိတ်ပျက်သော၊
ပိတ်ငယ်သည်။

အောင်, *v. i.* to hide; (Bur.) ဂုန်းကွယ်သည်။

အောင်မွန်, *v. t.* to ambush, to lie in wait for; (Bur.)
ဂုန်းကွယ်စောင့်နေသည်။

အောင်မာ, *v. i.* to crouch, to bow down, ဖုဆ်သပ်၊ ဇံသပ်။
(Bur.) ဝပ်ထွားသည်။

အောင်ရိုင်, *v. t.* to spy, to watch secretly; (Bur.) ချောင်း
ကြည့်သည်။

အောဟ်, *n.* fuel, firewood; (Bur.) ထင်း။

အိုက်, *n.* the brisket; (Bur.) အမဲနံ။

အိုတ်, affix of the superlative degree; also a verbal affix.
See Grammar § 16, & § 17, 2 (*d.*).

အိုတ်, *p. p.* exhausted, wholly expended; *v. i.* to be exhausted, wholly expended; (Bur.) ကုန်သော၊
ကုန်သည်။

အိုတ်သို, *a.* all; (Bur.) အားလုံး။

အိုပ်ဆဲ, *a.* slovenly; *v. i.* to be slovenly; (Bur.) အနေအ
ထိုင်အဝတ်အစားပက်စက်သော၊ ပြစ်စလက်ခတ်နေသည့်။

အိုပ်, *int.* Oh! အို။ (Bur.) အို။

အိုပ်ယဲ, *int.* Oh Mother! (Bur.) အိုအမေလေး။

အိုတ်, *v. i.* to decay, rot; (Bur.) ဆွေးမြေ့သည်။

အိုတ်တမိုတ်, *a.* joyful, happy, မိပ်ပိုတ်။ *v. i.* to be joyful,
happy; (Bur.) ဝမ်းမြောက်သော၊ ဝမ်းမြောက်သည်။

ဆ, *n.* Sir, Madam, Lord, used in closing an address to a superior ; (Bur.) ခင်ဘုရား၊ ရှင်။

ဆို

ဆိုကောန်, *n.* the little finger ; (Bur.) ထက်သန်း။

ဆိုဂှ်, *pro. a.* that, spoken of a thing near by ; (Bur.) ထိုဟို၊ ယင်း။

ဆိုရူဟ်, *pro. a.* this, ဆိုဝံ (Bur.) ဤတာ၊ သည်တာ။

ဆိုဏဆ်, *pro. a.* this ; (*adv.*) here, ဆိုဏ်။ *col.* (Bur.) သည်တာ၊ သည်မှာ။

ဆိုတ, *n.* father, (obsolescent;) (Bur.) အဖ။

ဆိုတလိ, *a.* Italian ; (Bur.) ဆိုတလိပြည်နှင့်ဆိုင်သော။

ဆိုတလိ, *int.* Alas! Literally, *Father, [we] perish.* This cry of distress doubtless was often heard in the wars of extermination waged by kings of the Alompra dynasty against the Peguans, whenever they raised the standard of revolt. From this probably was derived the word တထိုင်း၊ the Burmese nickname for the Mons ; (Bur.) အဖ၊ ယုတ်စီးကုန်ပြီ။

ဆိုတဟ်, *n.* a grand-mother ; (Bur.) အဘွား၊ ပွားအေ။

ဆိုထံ, *adv.* there, yonder ; (Bur.) ဟိုမှာ၊ ဟိုကို။

ဆိုငံ, *n.* younger sister ; (Bur.) နှစ်မ၊ ညီမ။

ဆိုဒေါင်, *n.* the middle finger ; (Bur.) ထက်ထယ်။

ဆိုမိ, *n.* power, authority, ဆိုမိဗလ။ (Bur.) တန်ခိုး၊ အာဏာ။

ဆိုနဲ, *n.* an aunt older than one's parent, ဆိုနော်။ (Bur.) အမိကြီး၊ မိကြီး၊ ကြီးတော်။

ဆိုပုတ်, *n.* the fore-finger ; (Bur.) ထက်ညှိုး။

အိုမိ, *n.* midwife ; (Bur.) ဝမ်းဆွဲ။

အိုရ, *verb. affix.* denoting the past; chiefly applied to speaking ; (Bur.) ပြီ။

အိုယိုင်, *adv.* where? used interrogatively; (Bur.) ဘယ်မှာ။
ဘယ်ကို။

အိုဝီ, *n.* breath ; (Bur.) ထွက်သက်ဝင်သက်။

အိုဝိတ်, *n.* a burden carried on the head ; (Bur.) မိမ္မတ
ယောက်စာရွက်နှိုင်းသောဝန်။

အိုဝံ, *pro. a.* this, အိုဂ္ဂုဟ်။ (Bur.) သည်ဟာ။ ဤဟာ။

အိုထိ, *n.* a hermit ; (Bur.) ရသေ့။

အိုသီ, *n.* an aunt younger than one's parent, အိုစီ။ (Bur.)
အမီးလေး။ ထွေးတော်။

အိုသေန်, *n.* the ring-finger ; (Bur.) ထက်သူကြွယ်။

အိုဗွေ, *n.* an elder sister ; (Bur.) အစ်မ။

ဥ

ဥဇ္ဈိသန, *n.* an interjection; (Bur.) ကွေးကြော်သောစကား။

ဥတု, (Pali), *n.* a season of four months ; (Bur.) ဥတု။

ဥချာန်, *n.* a grove or park ; (Bur.) မြိုင်။ ရဂုံ။

ဥပဋ္ဌိ, (Pali), *n.* a calamity ; (Bur.) ဥပဒ္ဓရော။

ဥပဒေသ, (Pali), *n.* a precept; (Bur.) ဥပဒေသ။

ဥပ္ပကာ, *v. t.* to watch over, to govern, to take care of ;
(Bur.) ကွယ်ကာသည်။

ဥပ္ပဇာ, (Pali), *n.* a superior religious teacher, အစာဂိနီ။
(Bur.) ဥပဇ္ဈာယ်။

ဥပ္ပတိ, *n.* subject matter ; (Bur.) အထုပ္ပတ္တိ။

ဥပ္ပမာ, (Pali), a comparison, a parable ; (Bur.) ဥပမာ။

ဥပ္ပမေယျ, (Pali), *n.* an antitype ; (Bur.) ဥပမေယျ။

ဥပ္ပရာဇာ, *n.* a prime minister, or viceroy ; (Bur.) ဝန်ကြီး။
ထုရင်ခံမင်း။

ဥပ္ပါတ်, (Pali), *n.* famine, or any calamity ; (Bur.) ဘေး၊
အန္တရာယ်။

ဥပ္ပေ, *n.* deceit, craft, အုပ္ပိ (Bur.) လိမ်လည်ခြင်း။

ဥပ္ပိဋ, *n.* a species of water-lily ; (Bur.) ကြာပင်တမျိုး။

ဥပ, (Pali), *n.* a term used by priests in addressing a
multitude, ဧကာတံ (Bur.) တကာတို့။

ဥဿာ, (Pali), *n.* a measure of distance equal to
twenty *tas*, (အတာ) or 140 cubits ; (Bur.) ဥဿာ။

ဥဿာ, *n.* (Pali), a chief ; a bull, the chief of the herd,
ဥဥဿာ (Bur.) နွားဇားဥဿာ။

င

ငေ, (Pali), *a.* one ; (Bur.) ငေ။

ငေ, (Eng.) *n.* an acre ; (Bur.) ငေ။

ငေန္တ, (Pali), *a.* true, certain ; (Bur.) ငေန်၊ အမှန်။

ငေရာတ်, *n.* a king, တလတ် (Bur.) ရှင်ဘုရင်။

ငေသန်, *n.* the north-east ; (Bur.) အရှေ့မြောက်မျက်နှာ။

ဩ

ဩဃ, (Pali), a stream, or current, of which there are
said to be four, which bear creatures away ; (Bur.)

ဩဃ။

ဩယံ, *int.* Oh Mother ! နီယံ (Bur.) အိုအမေလေး။

ဩဝါဒ, (Pali), *n.* instruction ; (Bur.) ဩဝါဒ။

ဩဝ, *n.* a basin, a small bay ; (Bur.) ပင်လယ်ထောင့်
ကျွေ။

က

က, *n.* a fulcrum, short prop ; (Bur.) အချအခံ။

က, *n.* a fish ; (Bur.) ငါး။

ကကတင်္ကီဋ, *n.* the sole, (*lit.*) dog tongue fish ; (Bur.)
ခွေးမျှာငါး။

- ကကတို့, *n.* the silvery cat-fish ; (Bur.) ငါးခွံသန်း။
 ကကနန်း, *n.* the banded snake-head ; (Bur.) ငါးရန့်။
 ကကထောတ်, *n.* the silago ; (Bur.) ငါးပုလွေ။
 ကကဝင်, *n.* the spotted snake-head ; (Bur.) ငါးရန့်ခိုင်း။
 ကကြင်ခေါ, *n.* the *systemus* ; (Bur.) ငါးကြင်းစောက်။
 ကကွဲ, *n.* the flying-fish ; (Bur.) ငါးပျံ။
 ကခေါင်, *n.* the gar-fish ; (Bur.) ငါးဖောင်ရိုး။
 ကခေတ်, *n.* the large perch ; (Bur.) ကကတစ်။
 ကခိုင်, *n.* the stone-fish ; (Bur.) ငါးတန်။
 ကခံင်, *n.* the cockup ; (Bur.) ကသပေါင်း။
 ကခါ, *n.* the Tavoy fish ; (Bur.) ငါးပလ္လံခါ။
 ကခူရင်, *n.* the king-fish ; (Bur.) ကခူရံ။
 ကဂဏ်, *n.* the snake-head ; (Bur.) ငါးရန့်ခေါင်းတို။
 ကဂြို, *n.* the polynemus ; (Bur.) ငါးတယော။
 ကခုတ်, *n.* the climbing perch ; (Bur.) ငါးပြေမ။
 ကခုတ်, *n.* the silure ; (Bur.) ငါးပတ်။
 ကထခေါင်, *n.* the sword-fish ; (Bur.) ငါးဆင်။
 ကပကိုင်, *n.* the small sorubium ; (Bur.) ငါးစင်ရိုင်း။
 ကပဏာ, *n.* the small snake-head ; (Bur.) ငါးရန့်ပနော်။
 ကပခေင်, *n.* the Tenasserim bream ; (Bur.) ငါးပန်းမ။
 ကပန်း, *n.* an eel ; (Bur.) ငါးထင်ပန်း။
 ကပန်း, *n.* the mango-fish ; (Bur.) ငါးပုဏ္ဏား။
 ကပထိုက်, *n.* Bombay-duck ; (Bur.) ငါးနှံ။
 ကပထွ, *n.* the mullet-fish ; (Bur.) ငါးလုံး။
 ကဗိုတ်, *n.* the *botia Berdmorei* ; (Bur.) ငါးသလဲထိုး။
 ကဗိုက်, *n.* the fresh-water herring ; (Bur.) ငါးပယ်။
 ကပလုတ်, *n.* the large mullet ; (Bur.) ကဘီလူး။
 ကမနံ, *n.* the black and red tailed *systemus* ; (Bur.)
 ငါးခုံးမ။
 ကမပဏာ, *n.* the sardine ; (Bur.) ငါးပိန်းနဲစေ့။

ကလငွေတ်, *n.* the small mailed cat-fish ; (Bur.) ငါးအိုက်၊

ကဝဲ, *n.* the shark ; (Bur.) ငါးမန်းဟိုင်း။

ကဝဲသွင်, *n.* the saw-fish ; (Bur.) ငါးမန်း။ ငါးတက်ဝဲ။

ကသလံက်, *n.* the Rangoon shad, the hilsah ; (Bur.) ငါးသ
လောက်။

ကသော, *n.* salt-fish ; (Bur.) ငါးခြောက်။

ကဟကဆ်, *n.* the torpedo ; (Bur.) ငါးခူး။

ကဟဂး, *n.* the short headed cat-fish ; (Bur.) ငါးမြင်း။

ကဟနာနီ, *n.* the ophidion ; (Bur.) ငါးမြွေထိုး။

ကဆူဗို, *n.* the goby ; (Bur.) ကသထိုး။

ကက္ကသနီ, *n.* the first of the five Buddhas of the present
cycle ; (Bur.) ကက္ကသနီ။

ကင်, *n.* a brass gong ; (Bur.) ကြေးစည်။

ကင်ကီ, *n.* the milleped ; (Bur.) ပိုးလုံးကောင်။

ကင်ဂွာင်, *n.* a guard ; (Bur.) လူစောင့်။ အစောင့်။

ကပ်နီ, *n.* a finger-ring ; (Bur.) ထက်စွပ်။

ကပ်နီပလော, *n.* a plain finger-ring ; (Bur.) မောင်းခွေးထက်
စွပ်။

ကပ်နီမိင်ယာတ်, *n.* a thimble ; (Bur.) အချုပ်ထက်စွပ်။

ကပ်နီမတ်, *n.* a ring with jewel or stone ; (Bur.) ကျောက်
နီထက်စွပ်။

ကရက်, *n.* a lash ; (Bur.) ရိုက်ချက်။

ကဆိင်, *n.* a female dancer ; (Bur.) ကသည့်မ။

ကဆံင်, *v. t.* to wash as clothes, to dash, jolt ; (Bur.)
ဖွတ်ထျှော်သည်။

တ္ထ, *v. i.* to go, or come, usually combined with အ
or ကျင်, used only of persons of distinction ;
(Bur.) ကြွသွားသည်။ ကြွလာသည်။

ကညင်, *n.* the dry season, တညင် (Bur.) နွေကာလ။

ကညာ, *n.* a virgin, usually combined with ဖြဲ; ကန်ညာ၊
ကန်ညာ၊ (Bur.) ကညာ၊

ကညောန်, *v. i.* to endeavor to be speedy; (Bur.) အလျင်
လိုသည်။

ကညောန်, *v. i.* to endeavor; (Bur.) ကြိုးစားသည်။ အား
ထုတ်သည်။

ကညောန်, *v. i.* to shrink, ခညောန်၊ (Bur.) တွန့်သည်။

ကညောန်, *v. i.* to become less tense; (Bur.) လျော့သွား
သည်။

ကဏင်, *n.* a stripe; (Bur.) အင်း။

ကဏပ်, *n.* a sheath, a scabbard, ကုပ်၊ (Bur.) ထားခိပ်၊

ကဏံ, *v. i.* to boil, ကဏပ်၊ (Bur.) ဆူသည်။

ကဏန်, *n.* an ant-hill, ကဏံ၊ (Bur.) တောင်ပျို။

ကဏာထ, *n.* a flat roofed shed, a porch; (Bur.) ကနား
ပြင်း၊ မဏ္ဍပ်၊ ကနားပြင်း။

ကဏာဲ, *n.* a fan for cleaning grain; (Bur.) ဝံကော။

ကဏာဲဇာ, *n.* a coarse sieve; (Bur.) ဆန်ခါ။

ကဏိက်ဗွန်, *v. t.* to keep back, conceal; (Bur.) ထိပ်ငှက်
သည်။

ကဏိင်, *n.* a needle or pin, တဏိင်၊ (Bur.) အပ်။

ကဏိန်, *n.* a ladder or stairs; (Bur.) ထွေကား။

ကဏီ, *v. i.* to sink; (Bur.) နစ်မြုပ်သည်။

ကဏု, *n.* a shell; (Bur.) ခရု။

ကဏုတ္ထောင်ကိုက်, *n.* a round shell, a clam, (*lit.*) pig-ear
shell; (Bur.) ဝက်နားခရု။

ကဏုကမာ, *n.* an oyster; (Bur.) ကနုကမာ။

ကဏုယရ, *n.* an oblong clam shell, (*lit.*) a comb shell;
(Bur.) ဘီးပုံခရု။

ကဏုသင်, *n.* a conch shell; (Bur.) ခရုသင်း။

ကလျင်, *n.* the end, summit, တလျင် (Bur.) အပျား၊
အထွဋ်။

ကလျင်, *numeral aux.*, တလျင် applied to long round
things, as ဓမ္မကလျင်, *one stalk of sugar-cane* ;
(Bur.) အချောင်း။

ကလောင်ခွက်, *n.* bonds, a binding of the arms ; (Bur.)
ချည်နှောင်ခြင်း။

ကလောင်, *n.* the head, ကိုပ်၊ ကိုပ် (Bur.) ဥက္ကဋ္ဌာင်း။

ကလောင်သွယ်, *n.* small broken rice ; (Bur.) ဆန်ခွဲ။

ကလောင်တံ, *n.* the top, the summit, ကော့တံ (Bur.)
အပျား၊ အထွဋ်။

ကလောင်တံ, *n.* a spit of iron or wood ; (Bur.) တံမိုး၊ တံ
ကျင်၊ သိတံ။

ကလောင်တံသေပ်, *n.* a hair-pin ; (Bur.) ဆံထိုး။

ကလောင်, *n.* a famine ; (Bur.) အဝါခေါင်းပါးခြင်း။

ကတက်, *n.* the nape of the neck ; (Bur.) ထည့်ကုပ်။

ကတင်, *a.* bitter ; *v. i.* to be bitter ; (Bur.) ခါးသော၊ ခါး
သည့်။

ကတိ, *v. t.* to learn ; (Bur.) သင်သည့်။

ကတိကွေ့, *n.* a species of bark used for medicine ; (Bur.)
သင်ခေါက်တမျိုး။

ကတိချေ့, *n.* a kind of grass used medicinally ; (Bur.)
မြက်တမျိုး။

ကတိမီ, *n.* the papaya ; (Bur.) သင်္ဘောသီး။

ကတိတိက, *n.* truth, covenant, သစ္စာ (Bur.) ဂတိသစ္စာ
ထားခြင်း။

ကတိဋ္ဌာန, *v. t.* to learn ; (Bur.) သင်ကြားသည်။

ကတိလိက်, *v. i.* to study ; (Bur.) စာသင်သည်။

ကတိဋ္ဌေဝ, *n.* the caraway ; (Bur.) ဝှုတ်။

ကတိနီ, *n.* the gizzard of a fowl ; (Bur.) ကြက်ငှက်အမြင်။

- ကတောင်, *n.* a muscle; (Bur.) အကြော၊ လေကြော။
 ကတောင်ဆီ, *n.* a vein or artery; (Bur.) သွေးကြော။
 ကတောင်တံင်, *n.* a cramp, the contraction of a muscle;
 (Bur.) အကြောဆွဲခြင်း။
 ကတောင်အင်္ဂါ, *n.* a nerve; (Bur.) အာရုံကြော။
 ကတောန်, *v. i.* to be hard; (Bur.) မာသည်။
 ကတောတ်, *n.* a wart; (Bur.) ကြွက်နို့။
 ကွေ့ဝပ်, *n.* the ear; (Bur.) နား။
 ကွေ့ဝပ်သို့၊ *a.* deaf; *v. i.* to be deaf; (Bur.) နားပင်းသော။
 နားပင်းသည်။
 ငွှေ, *a.* hot, ဂွဉ် *v. i.* to be hot; (Bur.) ပူသော၊ ပူသည်။
 ငွှေဖျော်, *a.* very hot, oppressed, troubled; *v. i.* to be
 very hot; (Bur.) အဖျော်ပူခြင်းသော။ ပူခြင်းသည်။
 ငွှေဖိုတ်, *a.* sorrowful, grieved, distressed in mind; *v. i.*
 to be sorrowful; (Bur.) မိတ်ပူသော။ မိတ်ပူသည်။
 ကတိုင်, *n.* a pit, a hole in the earth, a den, ဖွိုင်း (Bur.)
 တွင်း။
 ကတိုင်ချေးတွဲ, *n.* a coal-mine; (Bur.) ကျောက်မီးသွေးတွင်း။
 ကတိုင်စင်ခတ်ကိ, *n.* a saw-pit; (Bur.) မြေခွံတူး၍လုပ်သော
 ဂွဉ်စင်။
 ကတိုင်တွဲ, *n.* a stone pit; (Bur.) ကျောက်တွင်း။
 ကတိုင်မတ်မနိတ်, *n.* a ruby mine; (Bur.) ကျောက်နီတွင်း။
 ကတိုင်လမင်, *v. i.* to be tempest-tossed; (Bur.) ယိုင်ကြောင့်
 ယှက်ရှားသည်။
 ကတိုင်သုသာန်, *n.* a grave; (Bur.) သင်းချိုင်းတွင်း။
 ကတိုင်သွက်ဝှံပတ်ခုပ်ဇေယျာ, *n.* a wine-press; (Bur.) ဝဗျင်
 သီးနယ်ရာကျင်း။
 ကတိုင်ဓိုတ်, *n.* a salt mine; (Bur.) ဆားတွင်း။
 ကတိုပ်, *v. i.* to rise up, ဖွိုပ်၊ ဖွို (Bur.) ထသည်။ ထကြွ
 သည်။

ကတိုက်နှ်, *v. i.* to happen to take place, ဟိုက်နှ်။ ဟိုက်ဒ်။
(Bur.) ဖြစ်လာသည်။

ကတိုက်ပန်, *v. t.* to create, ဟိုက်ပန်။ ဟိုက်ပဒတ်။ (Bur.) ပန်
ဆင်းသည်။

ကထိုန်, *n.* a lunar month nearly corresponding to Nov-
ember, ဝထိုန်။ (Bur.) တန်ဆောင်ရန်လ။

ကဒန်, *n.* a funnel, a tunnel; (Bur.) ကတော့။

ကဒါတ်, *n.* a species of yam; (Bur.) ကဒတ်။

ကဒေါတ်, *n.* a kind of fig, ဝဒေါတ်။ (Bur.) ကဒွတ်။ သ
ဒွတ်ထီး။

ကန်, *n.* Virgo, the 6th sign of the zodiac; (Bur.) ကန်ရာ
ထိ။

ကနိန်, *n.* a Burman woman's petticoat; (Bur.) ထမိန်။

ကန့်, *v. t.* to build, spoken of sacred edifices; (Bur.)
တည်ဆောက်သည်။

ကပတ်, *n.* a canal; (Bur.) တူးမြောင်း။

ကပါက်, *n.* half of a viss; (Bur.) ကျပ်ချိန်ငါးဆယ်။

ကပေါက်, *n.* the "soap acacia," a decoction of the fruit
of which is used for cleansing the hair, also for
washing the hands of guests at a festival for nam-
ing a child; (Bur.) ကင်ပွန်း။

ကပိုက်, *v. t.* to wash as clothes; (Bur.) ဖွပ်ချွပ်သည်။

ကမ္မထာန်, *n.* a short sentence for repetition, of which
there are forty. It is often used as euphemism
for corpse; thus ဖျေငိုကမ္မထာန်။ *to conduct a fun-
eral*, whether the body is burned or buried; သို့
ကမ္မထာန် *a house of mourning*; (Bur.) ကမ္မဋ္ဌာန်း။

ကမာ, *n.* a tank; (Bur.) ကန်။

ကမာ, *a.* twin; (Bur.) အမွှာဖွားပက်ဖြစ်သော။

ကမာင်, *n.* a wall built of stone or brick, ကွာင် (Bur.)

ကျောက်ရိုး၊ အုတ်ရိုး။

ကမာင်ချိုင်း, *n.* the wall of a fortress ; (Bur.) မြို့ရိုး။

ကမာတ်, *n.* a vulture, တမာတ်။ (Bur.) လင်းတ။

ကမာတ်, *n.* a stopper, stopple ; (Bur.) အဆို့၊ အပိတ်။

ကမာတ်, *v. i.* to shut up, to close ; (Bur.) ပိတ်သည်။

ကမိင်, *v. t.* to publish, ပွင်၊ ဟိုပွင်။ (Bur.) မိန့်တော်မူသည်။

ကမိပိင်, *n.* the ridge-pole ; (Bur.) အိပ်ခေါင်ရိုး။

ကမိရံင်, *v. i.* to look forward ; (Bur.) မျှော်ကြည့်သည်။

ကမိသို, *n.* the roof of a house ; (Bur.) အိပ်ရိုး။

ကရ, *a.* white, applied to cloth, and purity of mind ;

v. i. to be white ; (Bur.) ပြူသော၊ ပြူသည်။

ကရက်, *n.* a nightmare ; (Bur.) လောင်လမ်းခြင်း။

ကရင်, *a.* cool, comfortable ; *v. i.* to be cool ; (Bur.)

မြေသော၊ မြေသည်။

ကမော်, *n.* a short post supporting the centre of a beam ;

(Bur.) ထောက်တိုင်။

ကမော်ဂန့်, *n.* arithmetic, တမော်ဂန့်။ (Bur.) ဂဏန်းသင်္ချာ။

ကမော်ထစး, *v. t.* to explain, တမော်ထစး။ (Bur.) ဖော်ပြ

သည်။

ကမောန့်, *v. i.* to hasten ; (Bur.) ယျင်မြန်အောင်ကြိုးစား

သည်။

ကမော့ဝင်, *n.* a cook, ကမော့ဝင်။ (Bur.) အိုးသူကြီး။

ကမံက်, *v. t.* to take out of, draw, (as water from a

river or well) ; (Bur.) ခပ်သည်။

ကမြ, *v. i.* to cry aloud ; (Bur.) ကျွေးကြော်သည်။

ကမှက်, *a.* blind ; *v. i.* to be blind ; (Bur.) မျက်စိကန်း

သော၊ ကန်းသည်။

ကမှတ်, *n.* a thief, ပထတ်။ (Bur.) သူရိုး။

ကမ္ဘုတ်, *n.* a germ or sprout; (Bur.) အညွှောက်။ မူထ။
အမြင်။

ကမ္ဘေ, *a.* shining; *v. i.* to shine; (Bur.) ထောက်ပလျက်ရှိ
သော။ ထောက်ပသည်။

ကမ္ဘိုင်, *n.* a well, ပထိုင်။ (Bur.) ဂေတွင်း။

ကမ္ဘိုင်, *n.* a broad step or platform, at the head of the
stairs; (Bur.) အိပ်ဦးခန်းပြင်။

ကယျ, *n.* a defeat; (Bur.) အရှုံးခံခြင်း။

ကယျည်း, *n.* one who was defeated in battle or fight;
(Bur.) အရှုံးခံရသောသူ။

ကယျာန်, *v. i.* to dispute, ကယျာန်ဝေါတ်။ (Bur.) ငြင်းခုံ
သည်။

ကယျာန်ပါ, *v. t.* to reject, ပါဝင်။ ပါထောင်။ ပါထောင်အိ။
(Bur.) ငြင်းပယ်သည်။

ကယျီ, *v. i.* to be soaking wet—more than, ချက် and ချက်။
(Bur.) ရှည်သည်။

ကယျု, *n.* a maggot, တယျု။ (Bur.) ထောက်။

ကယျောက်, *v. t.* to tickle, ကလောက်။ (Bur.) ကလိထိုးသည်။

ကယျ, *n.* the heddles of a loom through which the warp
passes for weaving, တယျ။ (Bur.) နှပ်။

တယိုင်, *v. t.* to adorn one's person, ကယိုင်ကယျပ်။ ကျိုင်
ကျပ်။ (Bur.) တန်ဆာဆင်သည်။

ကရတ်, *v.* to take a short cut; (Bur.) ဖြတ်သွားသည်။

ကရပ်လပ်, *v. i.* to join with paste or glue; (Bur.) ကပ်၍
ထားသည်။

ကရင်, *v. t.* to adorn, decorate by sticking on flowers and
similar decorations; (Bur.) ပန်သည်။

ကရင်, *n.* a layman, ခရင်။ (Bur.) ဒကာ။

ကရာ, *v. i.* to be spread out, ခရာ။ (Bur.) ကားသည်။

ကရာင်, *n.* a file; (Bur.) တံစင်း။

ကရုတ်, *n.* a shuck used to brush the warp preparatory to weaving; (Bur.) ဆတ်သွားဘီး။

ကရန်, *n.* (Eng.) a grant; (Bur.) ဂရန်။

ကရုတ်, *n.* a kind of basket for catching fish, open at the bottom, and having a small hole at the top; (Bur.) ဆောင်း။

ကရုတ်ကာ, (Pali), *n.* compassion, mercy; (Bur.) ကရုဏာ။

ကရေက်, *v. t.* to split, to divide, တရေက်။ (Bur.) ခွဲသည်။
ခြမ်းသည်။

ကရေင်, *a.* Karen; (Bur.) ကရင်အမျိုးသားနှင့်ဆိုင်သော။

ကရေ, *v. i.* to bellow; (Bur.) အော်ဟစ်သည်။

ကရောင်, *n.* a groove; (Bur.) လျှာထိုးရန်အကြောင်း။

ကရေတ်ကသပ်, *v. i.* to groan, moan, complain; (Bur.)
ညည်းတွားသည်။

ကရေန်, *n.* a crack; (Bur.) အအက်။

ကရေဝံ, *prep.* with, together with; ကရေဝံ။ (Bur.) အတူ
တကွ။

ကရေဝဲ, *n.* a top; (Bur.) ဂျင်။

ကရေဝဲ, *n.* a windlass or capstan; (Bur.) ကျောက်ဆူးနှုတ်
သောမတ်တတ်စက်။

ကရံက်, *n.* a stick on which beans etc., are trained; (Bur.) ဂျော။

ကရး, *n.* the marshy jungle on the bank of creek; (Bur.)
ကမ်းနားနှိရှိသောတော။

ကရးလိက်, *v. t.* to spread as news; (Bur.) ကျော်ညာစာ
ထုတ်သည်။

ကရိုက်, *n.* suitability, just right; ဆကရိုက်။ (Bur.)
ထော်သင့်ခြင်း။

ကရိုင်ကောန်, *v. t.* to assist in labor; (Bur.) ဝိုင်းလုပ်သည်။
ကူညီသည်။

ကရိပ်ဗ္ဗ, *v. t.* to feast, to feed plentifully; (Bur.) ကျွေးမွေးသည်။

ကရိ, *v.* to boast, ကြိ (Bur.) ကြွားဝါသည်။

ကလင်, *v. i.* to hearken, to listen, ကလင်တံ (Bur.) နားထောင်သည်။

ကလဆ်, *v. t.* to beg respects, as to a teacher, ကလဆ်စာ (Bur.) ကန်တော့သည်။

ကလာ, *n.* the day after the day after to-morrow; (Bur.) ဒိန်းနွဲ။

ကလာ, *n.* any kind of box or chest, a coffin; (Bur.) သပ်တာ။ တလာ။

ကလာခရက်ပွတ်, *n.* a match box; (Bur.) မီးခြစ်သပ်တာ။

ကလာင်, *n.* the *antidesma*; (Bur.) ကင်ပလင်း။

ကလာင်, *v. i.* to float in the air, or on the water, ဟီအာ (Bur.) လွင့်သွားသည်။

ကလိဝံ, *v. t.* to obtain; *i. e.* to obtain, when some one comes, and gives a man something, which it may have been his right to receive, but which he had not asked for; (Bur.) ရသည်။

ကလိင်, *v. i.* and *v. t.* to err, to miss; as ကလိင်ဝှံင် *to miss the road*; (Bur.) မှားသည်။

ကလိင်, *n.* a jungle buffalo or bison; (Bur.) ခြောင်။

ကလိတ်, *a.* smooth, polished, slippery; (Bur.) ချောသော။

ကလိတ်တုတ်, *n.* the beam of a loom around which cloth is wound; (Bur.) ရက်ကန်းလက်ဝိပ်။

ကလိလောန့်, *p. a.* passed, used in reference to time; (Bur.) လွန်သွားသော။

ကလိလောန့်အာ, *v. i.* to pass away, to die, ကလိလောန့်တံ (Bur.) လွန်သွားသည့်။ အနိစ္စရောက်သည်။

ကလီ, *n.* the day after to-morrow; (Bur.) သန့်ပက်ခါ။

ကလက်, *v. i.* to answer when called; (Bur.) ထူးသည်။

ကလုတ်, *v. t.* to plant seed; (Bur.) စိုက်ပျိုးသည်။

ကလုတ်, *n.* a messenger; (Bur.) တမန်။

ကလုတ်အကာသ, *n.* an angel; (Bur.) ကောင်းကင်တမန်။

ကလုတ်အင်, *n.* the night-heron; (Bur.) ထင်းဝက်။

ကလဲ, *n.* the *phyllanthus embelia*; (Bur.) ချီးမြဲသီး။

ကလောင်, *v. i.* to return; (Bur.) ပြန်လာသည်။

ကလောင်ကျော့သိ, *v. t.* to renew; (Bur.) အသစ်ပြုပျင်သည်။

ကလောင်တိုက်, *v. i.* to return by land; (Bur.) ကုန်းကြောင်းဖြင့်ပြန်လာသည်။

ကလောင်မုက်, *v. t.* to face; (Bur.) မျက်နှာထွဋ်သည်။

ကလောင်ဟို, *v. t.* to reply, to answer; to report; (Bur.) ပြန်ပြောသည်။

ကလေတ်, *v. t.* to set close together, to close up; (Bur.) ဧဝအောင်ထားသည်။

ကလေံ, *v. t.* to taste of, to try by tasting with the tongue, ကလေံရံင်။ (Bur.) ယျာနှံမြည်းစမ်းကြည့်သည်။

ကလေံလတော်, *v.* to put out the tongue contemptuously, ကလေံဆီလတော်။ (Bur.) ယျာထုတ်သည်။

ကလော, *n.* a relative, see ဝံင်သ။ ဝေါင်သ။ (Bur.) ဆွေမျိုးပေါက်ဖော်။

ကလော်, *n.* an evil spirit, a demon, ကော်။ ကော်ဒမြိုဟ်။ (Bur.) နတ်ဆိုး။

ကလော်မာ, *n.* the devil; (Bur.) မာရ်နတ်။

ကလောတ်, *n.* a fife or flute; (Bur.) ပုလွေ။

ကလောန်, *n.* work, employment, trade; (Bur.) အလုပ်အကိုင်။

ကလောန်ကမေတ်, *n.* occupation; (Bur.) အလုပ်အကိုင်။

ကလောန်ဂျိုင်, *a.* busy; (Bur.) အလုပ်ရှိ၍မအားသော။

- ကလောံ, *v. i.* to be hardened, ကလောန်၊ (Bur.) ခဲသည်။
 ကလောံ, *numeral affix*, applied to things in masses,
 ကလောန်၊ (Bur.) အလုံး၊ အခဲ။
 ကလောန်ကလောန်, *n.* a mass, lump; (Bur.) အပိုင်အခဲ။
 ကလောံစာင်, *n.* a basket or box for a hen to lay eggs in,
 ကလောန်စာင်၊ (Bur.) ကြက်စာင်း။
 ကလံက်, *v. t.* to dip into any kind of liquid; (Bur.) နို့က်
 သည်။
 ကလေး, *v. t.* to clear away, to drive away; (Bur.) ရှင်းလင်း
 စေသည်။
 ကထိုက်, *v. t.* to frighten, to drive away (birds); (Bur.)
 မောင်းသည်။
 ကလိုပ်, *v. i.* to be covered with water; (Bur.) ဖွန်းခိုးသည်။
 ကထိုတ်, *v. t.* to make a hole through anything; (Bur.)
 ထိုးဖောက်သည်။
 ကထိုန်, *v. t.* to play with the fingers on the holes of a
 wind-instrument; (Bur.) တီးမှုတ်သည်။
 ကဝ, *n.* a short prop; (Bur.) ထောက်၊
 ကဝ, *n.* a bat; (Bur.) လင်းနှီး၊
 ကဝကျီပြခြာတ်, *n.* the flying-fox; (Bur.) လင်းဆွဲ၊
 ကဝက်, *n.* a half; (Bur.) ထက်ဝက်၊
 ကပ်, *n.* the universe; (Bur.) ဖြစ်လေသမျှသောစကြဝဠာ၊
 ကပ်, *v. i.* to break, applied to stiff things, ကပ်အာ၊ (Bur.)
 ကျိုးပဲ့သည်။
 ကပ်, *n.* glue, or paste of any kind; (Bur.) ကော်၊
 ကပ်တာ, *n.* coarse sugar made from palm juice; (Bur.)
 ထန်းချက်။
 ကပ်စ, *n.* coarse sugar made from sugar-cane; (Bur.)
 ကြံသကာ၊
 ကဝါန်, *n.* a species of laurel; (Bur.) ကရဝေးထမျိုး။

ကဝါနိလတင်္ဂ, *n.* sassafras ; (Bur.) မှန်သင်း။

ကရန်, *v. t.* to bring to a proper consistence, as boiled rice ; (Bur.) နှပ်သည်။

ကရတ်, *v. t.* to buy on credit ; (Bur.) အကြွေးဝယ်သည်။

ကဝေင်, *n.* a lover, a sweet-heart, ကပိုင် (Bur.) ခြင်္သေ့သူ။ ရည်စား။

ကဝေန်, *v. i.* to curl ; (Bur.) ခွေသည်။

ကဝေဝ်, *n.* the momordica ; (Bur.) ကြက်ဟင်းခါး။

ကဝေဝ်ဂလာ, *n.* the snake-gourd ; (Bur.) ပဲလင်းဖြိုး။

ကဝေရုင်, *v. t.* to wrench ; (Bur.) လိပ်၍ကော်တင်သည်။

ကဝံင်, *n.* a pawn ; (Bur.) အပေါင်အနှံ့။ ပေါင်ထားသောပစ္စည်း။

ကဝိုင်, *n.* weariness ; (Bur.) အညောင်း။

ကဝိုင်မှာသွိုတ်, *n.* a bay, a gulf, ကဝိုင်သွာသွိုတ် (Bur.) သမုဒ္ဒရာကွေ့။

ကဝိုတ်, *v. i.* to wrestle ; (Bur.) နှပ်နားလုံးထွေးသည်။

ကဝး, *num. aux.* applied to things coiled up ; as ဇုက်ပွဲကဝး
one coil of rope, col ; (Bur.) အခွေ။

ကသန်, *n.* a kind of tree, the leaves of which are used in making cigars, a species of *cordia* ; (Bur.) သနပ်ပင်။

ကသန်ကသပ်, *v. i.* to lament, to murmur ; (Bur.) မြည်တမ်းသည်။

ကသပ်, *n.* an intention or design, ဣပ်။ ကသပ်ခန့် (Bur.) အကြံအစည်။

ကသပ်, *v. i.* to whine ; (Bur.) ညည်းသည်။

ကသတ်, *n.* an answer to a question ; (Bur.) အဖြေ။

ကသန်, *n.* a key ; (Bur.) သေခွ။

ကသန်, *n.* a cork, or stopper to a bottle ; (Bur.) အသို့။

ကသန်, *n.* the lungs ; (Bur.) အဆုတ်။

ကသာထင်, *v. t.* to leave ; (Bur.) ဖြစ်ထားသည်။ ချန်ထားသည်။

ကသာယာတ်, *n.* a fringe ; (Bur.) ပန်းဝှါး။

ကဆိင်, *n.* stocks for criminals ; (Bur.) ထိတ်တုံး။

ကသီ, *v. i.* to shake, to tremble ; (Bur.) ထုပ်သည်။

ကသီတိ, *n.* an earthquake, တိချီ။ (Bur.) မြေကြီးထုပ်ခြင်း။
ငလျင်ထုပ်ခြင်း။

ကသု, *n.* a paddle ; (Bur.) ထွတ်တက်။

ကသုက်, *n.* a navel-string ; (Bur.) ချက်ကြိုး။

ကွေ့, *v. t.* to whisper, ကသေ။ (Bur.) တိုးတိုးပြောသည်။

ကသေ, *v. t.* to entice, to tempt ; to exhort, ကသေဆင်ကွပ်။
ကွေ့ကွပ်။ (Bur.) သွေးဆောင်သည်။

ကွေ့ကွပ်မွေ့ဝိတ်, *v. t.* to beseech, to exhort ; (Bur.)
ကောင်းအောင်နှိုးဆော်တိုက်တွန်းသည်။

ကသ်, *n.* a curse ; (Bur.) ကျိန်ခြင်း။

ကသံက်, *n.* the ringworm ; (Bur.) ပွေးနာ။

ကသိုင်ကေတ်, *v. t.* to pull from another ; (Bur.) လုယူသည်။

ကသိုင်ပိုင်ကေတ်, *v. t.* to take by force, plunder ; (Bur.)
လုယူသည်။

ကသိုန်, *n.* an onion ; (Bur.) ကြက်သွန်။

ကသိုန်ကွပ်, *n.* garlic ; (Bur.) ကြက်သွန်ဖြူ။

ကသိုန်ကွပ်, *v. t.* to repeat by rote ; (Bur.) ရှုတ်ဆိုသည်။

ကသို, *n.* the rainy season ; (Bur.) မိုးဇာတိ၊ မိုးထွင်း။

ကသိုဟ်, *v. i.* to hiss like a serpent, or to make a noise
like a buffalo ; (Bur.) မှုတ်သည်။ ရှုတ်သည်။

ကသဝ, *n.* the third Buddha of the present cycle ; (Bur.)
ကသဝ။

ကဟ်, *a.* dry ; *v. i.* to be dry ; (Bur.) သွေ့ခြောက်သော။
သွေ့ခြောက်သည်။

ကစေတ်, *v. t.* to suck as sweets, ခစေတ်။ (Bur.) စုတ်သည်။

- ကဆိ, *n.* the neck, ကံ (Bur.) လည်ပင်း။
 ကအိ, *v. i.* to smile, အိ (Bur.) ပြုံးသည်။
 အိအိ, *adv.* smilingly, ကအိကအိ (Bur.) ပြုံးပြုံး။
 ကာ, *n.* service ; (Bur.) အမှုထမ်းခြင်း၊ အလုပ်။
 ကာ, *n.* any vessel with a spout ; (Bur.) ကရား။
 ကာဇီ, *n.* a meritorious deed ; (Bur.) ကောင်းမှု။
 ကာလက်ပက်, *n.* a tea-pot ; (Bur.) လက်ပက်ရည်ကရား။
 ကာပွရီ, *n.* (from Kaffir,) a Negro ; (Bur.) ကပွထီ။
 ကာပွါ, *n.* an axe, ခဲ (Bur.) ဂုဆိန်။
 ကာပွိတာန်, *n.* (Eng.) captain ; (Bur.) ကပွိတန်။
 ကာဖွ, *n.* (Eng.) coffee ; (Bur.) ကာဖီ။
 ကာန, *n.* jute ; (Bur.) ဝိဇော။
 ကာပ်ကဲ, *n.* the "cap-kai," a large species of crowing lizard ;
     (Bur.) ထောက်တဲ။
 ကာံ, *n.* chaff ; (Bur.) ဖွဲ။
 ကာမဂုန်, (Pali ကာမဂုဏော), *n.* sensual enjoyment ; (Bur.)
     ကာမဂုဏ်ခံစားခြင်း။
 ကာယ, (Pali ကာယ), *n.* the body, ဧကုကာယ (Bur.)
     ကိုယ်ကာယ။
 ကာလ, *n.* time ; *adv.* when ; (Bur.) ကာလ။
 ကိတ်, *v. i.* to bite ; (Bur.) ကိုက်သည်။
 ကိဇေသ, (Pali), *n.* lust ; (Bur.) ကိဇေသာ။
 ကု, *prep.* to, ကို။ See Gram. § 19, 1 ; (Bur.) ကို၊ သို့၊ နှင့်။
 ကုက်, *v. t.* to stick the nails in ; (Bur.) ကုတ်သည်။
 ကုတ်, *v. t.* to cut off, amputate, တတ် (Bur.) ခုတ်သည်။
     ဖြတ်သည်။
 ကုန်, *n.* a hill ; (Bur.) ကုန်း။
 ကုန်, *v. i.* to bulge upwards, to be hump-backed ; (Bur.)
     ကုန်းသည်။

ကု, *n.* Aquarius, the 11th sign of the Zodiac ; (Bur.)
ကုယာထိ။

ကုကရန်, *n.* saffron ; (Bur.) ကုကုမံ?

ကုပ်ဇေင်, *a.* marriageable ; *v. i.* to be marriageable ;
(Bur.) ထက်ထပ်သင့်သောအချိန်အရွယ်ရှိသော။ ထက်
ထပ်သင့်သောအချိန်အရွယ်ရောက်သည်။

ကုသလ, (Pali), *n.* meritorious ; (Bur.) ကောင်းသောအကျိုး
ကိုခံထိုက်သော။

ကုသိပ်, (Pali), *n.* merit ; (Bur.) ကုသိလ်။

ကေက်, *a.* sharp ; *v. i.* to be sharp ; (Bur.) ထက်သော။
ထက်သည်။

ကေင်, *v. i.* to be accustomed to, to be in the habit of ;
(Bur.) သိကျွမ်းသည်။ အလေ့အကျင့်ရှိသည်။

ကေင်ကာ, *n.* work, business, ကိုင်ကာ။ (Bur.) အလုပ်အကိုင်။

ကေဌ, (Pali), *n.* business ; (Bur.) ကိဌ။ အလုပ်အကိုင်။

ကေဌဂြိုင်း, *v. i.* to be very busy ; (Bur.) အလုပ်များသည်။

ကေတ်, *v. t.* to take ; (Bur.) ယူသည်။

ကေတ်တာ, *v. t.* to carry away ; (Bur.) ယူဆောင်သွားသည်။

ကေတ်နင်, *v. t.* to bring ; (Bur.) ယူဆောင်လာသည်။

ကေပ်, *v. t.* to pinch, ဂေပ်။ (Bur.) ညှပ်သည်။

ကေပ်, *v. t.* to clinch in the hand ; (Bur.) ဆုပ်သည်။

ကေပ်, *n.* a handful ; (Bur.) ထက်တဆုပ်။

ကေပ်, *a.* clear, transparent ; *v. i.* to be clear ; (Bur.)
ကြည်စင်သော။ ကြည်စင်သည်။

ကေပ်, *v. t.* to weigh ; (Bur.) ချိန်သည်။

ကေပ်, *v. t.* to aim at, to point at ; (Bur.) ချိန်သည်။ ရှုယ်
သည်။

ကေဟ်, *v. t.* to write with a style ; (Bur.) ကညပ်နှင့်ရေး
သည်။

ကော, *n.* an elder brother ; (Bur.) အစ်ကို။ မောင်ကြီး။

ကောဇံ, *n.* a relative, brother ; (Bur.) ညီအစ်ကိုတော်။
 ကောနာဂီ, *n.* the second Buddha ; (Bur.) ဂေါဏာဂုံ။
 ကောယ, *n.* a brother-in-law ; the elder brother of either
 husband or wife, or the husband of an elder sister ;
 (Bur.) ယောက်ဖ။ ခဲအို။

ကော်, *v. t.* to call, ကော်တံ။ (Bur.) ခေါ်သည်။
 ကော်ဒ, *v. t.* to name ; (Bur.) နာမည်မှည့်သည်။ ခေါ်ဝေါ်သည်။
 ကော်ဏာ, *v. t.* to call away ; (Bur.) ခေါ်သွားသည်။
 ကော်နင်, *v. t.* to call into one's presence ; (Bur.) ခေါ်ခဲ့
 သည်။

ကောနီ, *n.* a son or daughter ; also the young of animals, as
 ကောနီဂွံ, *a calf*, ကောနီချေင်, *a colt*, ကောနီကျီ,
a cub ; (Bur.) သား။ သမီး။

ကောနီကိုတိုန်, *n.* a cramp ; (Bur.) ကြွက်တက်ခြင်း။

ကောနီကွာ, *n.* a twin ; (Bur.) အမွှာငွေ့ဖက်။

ကောနီကျိန်တြိ, *n.* a nephew ; (Bur.) တူ။ သားဖျား။

ကောနီကျိန်တြိ, *n.* a niece ; (Bur.) တူမ။ သမီးဖျား။

ကောနီကွင်, *a parasite* ; (Bur.) ကျီးပေါင်း။

ကောနီကျိက်, *n.* a pig ; (Bur.) ဝက်ကလေး။

ကောနီကျိပ်, *n.* a puppy ; (Bur.) ခွေးကလေး။

ကောနီကွာနီ, *n.* a villager ; (Bur.) ရွာသူရွာသား။

ကောနီကွင်တိုင်ယာပိမ္မဂကျ, *n.* a xebec ; (Bur.) သုံးပင်တိုင်
 ဘော်ကလေးတမျိုး။

ကောနီခမာနီ, *n.* a son-in-law ; (Bur.) သမက်။

ကောနီခဇံ, *n.* the youngest child in a family ; (Bur.)
 သားထွေး။ သမီးထွေး။

ကောနီခအင်, *n.* a daughter-in-law ; (Bur.) ခြွေးမ။

ကောနီဂပဟ်ဗဝ, *n.* an adopted son ; (Bur.) မွေးစားသား။

ကောနီဂျ, *n.* the first born ; (Bur.) သားဦး။ သမီးဦး။

ကောနီဂွင်, *n.* a small child ; (Bur.) သူငယ်။ အကလေး။

ကောန်ပိုတ်, *n.* the heart, the mind ; (Bur.) ပိတ်နှစ်လုံး။

ကောန်ဇာတ်, *n.* offspring, child ; (Bur.) သားသမီး။

ကောန်ဇာဒိသိုင်း, *n.* a lion's whelp ; (Bur.) ချင်သေ့သငယ်။

ကောန်ဗြဲ, *n.* a small zayat, or wayside chapel ; (Bur.)

ဇရပ်ကလေး။

ကောန်ချင်း, *n.* a citizen ; (Bur.) မြို့သား။

ကောန်ချင်းကောန်ကွာန်, *n.* population ; (Bur.) ပြည်သူ

ပြည်သားပေါင်း။

ကောန်တဟ်, *n.* a nursing child ; (Bur.) နို့ပို့သူငယ်။

ကောန်ထွေး, *n.* a pupil ; (Bur.) တပည့်။

ကောန်ထွံ, *n.* a kidney ; (Bur.) ကျောက်ကပ်။

ကောန်ထဲခုံ, *n.* the second born ; (Bur.) ဒုတိယသား။ သမီး။

ကောန်ပူ, *n.* a squab, the young of the dove ; (Bur.)

မြီးကလေး။

ကောန်ပျိုနီ, *n.* a soldier ; (Bur.) စစ်သား။ တပ်သား။

ကောန်ပရာပ်, *n.* a squab, the young of the pigeon ; (Bur.)

ခိုကလေး။

ကောန်ဗဲ, *n.* a kitten ; (Bur.) ကြောင်ကလေး။

ကောန်ဗဇေခိ, *n.* a kid ; (Bur.) ဆိတ်ကလေး။

ကောန်ဗေတ်, *n.* a small pot ; (Bur.) အိုးကလေး။

ကောန်မတ်, *n.* the pupil of the eye ; (Bur.) မျက်ဆန်။

ကောန်မေခိ, *n.* a very small buffalo ; (Bur.) ကျွဲကလေး။

ကောန်ရုပ်, *n.* a doll ; (Bur.) ယဉ်မင်း။

ကောန်ရဲ, *n.* a servant, a follower ; (Bur.) ငယ်သား။ နောက်

ထိုက်။

ကောန်ရဲကွင်း, *n.* a sailor ; (Bur.) သင်္ဘောသား။

ကောန်လတံ, *n.* the uvula ; (Bur.) ယျာခင်။

ကောန်လံက်, *n.* a tadpole ; (Bur.) ဖားလောင်း။

ကောန်ဂြို, *n.* a step-child ; (Bur.) ထင်ပါသားသမီး။ မယားပါ
သားသမီး။

ကောန်ဂြိုဟ်၊ *n.* a step-son ; (Bur.) ထင်ပါသား၊ မယားပါသား။

ကောန်ဂြိုဟ်၊ *n.* a step-daughter ; (Bur.) ထင်ပါသွီး၊ မယားပါသွီး။

ကောန်သိုက်၊ *n.* a lamb ; (Bur.) သိုးသလယ်။

ကောန်သွီး၊ *n.* a prince ; (Bur.) မင်းသား။

ကောန်သွီး၊ *n.* a princess ; (Bur.) မင်းသွီး။

ကောန်အရင်၊ *n.* an own son ; (Bur.) သားရင်း။

ကောင်မွတ်၊ *v. t.* to put to death judicially ; (Bur.) ကွပ်မျက်သည်။

ကောင်ကု၊ *prep.* together with, ကျော့၊ ကောင်ကု၊ (Bur.) အတူတကွ။

ကောင်ဒရို၊ *v. i.* to assemble, ကောင်ဒရို၊ (Bur.) ခဝေးသည်။

ကောသ၊ (Pali), a *kosa*, a measure of distance equal to 2,800 cubits, or 20 *ussabas*. See ဥဿဘ၊ (Bur.) ကောသ။

ကံ၊ *n.* a flower ; (Bur.) ပန်း။

ကံကေတ်၊ *n.* the mimusops flower ; (Bur.) ခရားပွင့်။

ကံကွေင်ထတိုင်၊ *n.* the rose ; (Bur.) နှင်းဆီပန်း။

ကံခေတ်၊ *n.* a species of *zingiberaceae* ; (Bur.) မာလာယူး။

ကံဂ၊ *n.* the cock's comb flower ; (Bur.) ကြက်မောက်ပန်း။

ကံဂဇင်၊ *n.* the fragrant *bolbophyllum*, a very common orchid much prized by the women of Burma, for ornamenting the hair ; (Bur.) ထံဝဉ်ပန်း။

ကံခေ၊ *n.* the *careya arborea* ; (Bur.) ဘန်ဇွေး။

ကံဂါပ်ဆု၊ *n.* an orchid ; (Bur.) သင်္ဃပန်း။

ကံခေဇီ၊ *n.* mace ; (Bur.) ခေဇီလိပ်ပွင့်။

ကံတပ်သွင်၊ *n.* the tree of mourning ; (Bur.) ဆိတ်တိလူး။

ကံတေဆ်၊ *n.* a bulbous herb-flower ; (Bur.) ဂုတတ်စာပွင့်။

ကံဒကတ်၊ *n.* a species of water-lily ; (Bur.) ကြာပွင့်။

- ကပွတ်, *n.* a spark ; (Bur.) ပီးပေါက်ပီးပွါး။
 ကပြီ, *n.* snow ; (Bur.) မိမ်းပွင့်။
 ကလတိုင်, *n.* the lily flower ; (Bur.) နှင်းပွင့်။
 ကလစင်္ကြံ, *n.* the globe *amaranthus* ; (Bur.) မညှိုးပန်း။
 ကဝါင်, *n.* a clove ; (Bur.) လေးညှင်းပွင့်။
 ကဝဲ, *n.* the cuckoo ; (Bur.) (the black species.) ဥကြွေ။
 ကသ, *n.* a tassel ; (Bur.) ပန်းပွား။
 ကအန္တ, *n.* the *mesua pedunculata* ; (Bur.) ကံကော်ပန်း။
 ကံကံမိ, *v.* to cast lots ; (Bur.) မဲကောက်သည်။
 ကံ, (Pali ကမ္မ) *n.* the secret influence of an action on
     one's future destiny, *pron.* ကမ် (Bur.) ကံ။
 ကံပရတ်, *n.* shot, ကမ်ပရတ် (Bur.) စရိတ်။
 ကံဗလံက်, *n.* a cannon ball ; (Bur.) အမြောက်ဆန်။
 ကံသေနတ်, *n.* a bullet ; (Bur.) ကျည်စေ့။ သေနတ်ဆန်။
 ကး, *v. t.* to shave ; (Bur.) ရိတ်သည်။
 ကိုက်, *n.* a plane ; (Bur.) ရွှေပေါ်။
 ကိုင်း, *v. i.* to be bent, not straight ; (Bur.) မဖြောင့်။ ကိုင်း
     သည်။
 ကိုင်, *n.* the ribs or stays of a boat or ship ; (Bur.) တံကူ။
 ကိုင်ကာ, *n.* a business ; (Bur.) အလုပ်အကိုင်။
 ကိုတ်, *n. a.* one hundred thousand ; (Bur.) တထိန်း။
 ကိန်, *n.* a number ; (Bur.) ကိန်း။
 ကိန်တန်, *n.* a dividend ; (Bur.) တည်ကိန်း။
 ကိန်တန်သွက်ဝံ့တွင်, *n.* a multiplicand ; (Bur.) မြောက်ရန်
     တည်ကိန်း။
 ကိန်တန်သွက်ဝံ့နှုတ်, *n.* a minuend ; (Bur.) နှုတ်ရန်တည်
     ကိန်း။
 ကိုပ်က, *v. t.* to fish with a basket open at the bottom ;
     (Bur.) ငါးဆောင်းသည်။
 ကိုပ်ကွာ, *adv.* formerly, first ; (Bur.) ရှေးက။ အရင်က။

ကို, *prep.* with; *conj.* and, also, ကိုသို့။ (Bur.) ပါ၊ ၎င်း။
 ကိုပ်, *v. t.* to give, ကိုပ်တံ။ (Bur.) ပေးသည်။ Also a *verbal*
prefix. See Gram. § 17. 1; (Bur.) စေသည်။

ကိုကာဖီ, *v.* to cause an effect to be spent, spoken of one's
 fulfilling his destiny; (Bur.) အကျိုးပြစ်စေသောအ
 လုပ်ကိုပေးသည်။

ကိုပ်စ, *v. t.* to give in marriage; (Bur.) ပေးစားသည်။
 ကိုပ်ဖြူတတ်, *v.* to encourage, lit. to give strength; (Bur.)
 အားပေးသည်။

ကိုပ်ဖိုန်, *v. t.* to eat,—commonly applied to Buddhist
 priests; (Bur.) ဖုန်းပေးသည်။

ကိုပ်လဝံသွာ, *v. t.* to heal. Here လံသွာ is commonly
 pronounced *lomfwá*; (Bur.) ချမ်းသာစေသည်။

ကိုပ်သတိ, *v.* to caution, to give advice; (Bur.) သတိပေး
 သည်။

ကိုပ်အခေါင်, *v.* to give permission; (Bur.) အခွင့်ပေးသည်။
 ကို, *prep.* with or to; *conj.* and, ကို။ (Bur.) နှင့်။ ကို။

ကိုင်, *v. t.* to throw out, empty by overturning; (Bur.)
 သွန်သည်။ လောင်းသည်။

ကွင်, *a.* of a great price, dear; *v. i.* to be dear; (Bur.)
 အတိုးကြီးသော။ အတိုးကြီးသည်။ ရှားသော။ ရှားသည်။

ကွတ်, *v. i.* to hatch as chickens; (Bur.) ဥကပေါက်သည်။

ကွန်, *a.* narrow; *v. i.* to be narrow; (Bur.) ကျည်းမြောင်း
 သော။ ကျည်းမြောင်းသည်။

ကွန်ပြက်, *a.* very narrow; *v. i.* to be very narrow;
 (Bur.) အဖွန်ကျည်းမြောင်းသော။ အဖွန်ကျည်းမြောင်း
 သည်။

ကွင်, *n.* the brain; (Bur.) ဦးနှောက်။

ကွတ်နီ, *n.* the summit of a mountain; (Bur.) ထောင်ထိပ်။

တူဝ်, *a. shallow*; *v. i. to be shallow*; (Bur.) တိပ်သော။
တိပ်သည်။

ကူဝ်, *n. steel*; (Bur.) သံမဏိ။

ကူဟ်, *v. t. to hate*, ကူဟ်ဝှံ (Bur.) ခန်းသည်။ ရွံ့ရှာသည်။

ကွိုက်ဂွ, *v. t. to make ashamed*, ဝဒိုက်ဂွ (Bur.) အရှက်
ခွဲသည်။

ကွိုင် *n. an umbrella*; (Bur.) ထိး။

ကွိုင်, *n. a tube, barrel*; (Bur.) ကျည်တောက်။

ကွိုင်ဒုန်, *n. a bamboo tube*; (Bur.) ဝါးကျည်တောက်။

ကွိုင်, *n. the head*; (Bur.) ခေါင်း။ ဥက္ကောင်း။

ကွိုင်ကွိုင်, *n. the bow of a ship*; (Bur.) သင်္ဘောဦး။

ကွိုင်ကြံ, *n. a species of potato*; (Bur.) ပိန်းဥ။

ကွိုင်ကွဲ, *n. a yam or potato*; (Bur.) ဈောက်ခေါင်း။

ကွိုင်ဝိ, *n. headache*; (Bur.) ခေါင်းကိုက်ခြင်း။

ကွိုင်ဆု, *n. the stump of a tree in a creek or river*;
(Bur.) သပ်ဂုတ်။

ကွိုင်တင့်, *n. a nipple, the teat of a woman*; (Bur.) နို့ထိး။

ကွက်, *n. a short stake driven into the ground, as tent-*
pins; (Bur.) ဝန်ကံသံ။

ကွက်ကမိုင်, *n. the croton-oil tree*; (Bur.) သက်ရင်းနီ။

ကွင်, *n. the spots or stripes of a tiger*; (the steps of a
staircase); (Bur.) အဝင်း။ အကျား။ အဆင့်။ အထပ်။

ကွင်ဂွင်, *n. the thwart of a boat*; (Bur.) ထွေကန့်။

ကွတ်, *n. the end*; as ကွတ်အယုက် *the end of life*; (Bur.)
အပျား။ အဆုံး။

ကွပ်, *a. silent*; *v. i. to be silent*; (Bur.) တိတ်ဆိတ်သော။
တိတ်ဆိတ်သည်။

ကွပ်ကွပ်, *adv. silently, secretly, quietly, privily*; (Bur.)
တိတ်ဆိတ်စွာ။

- ကွပ်လျှော့, *a.* lost in thought; *v. i.* to be lost in thought,
သွပ်လျှော့ (Bur.) မှိုင်းတွေသော။ မှိုင်းတွေသည်။
- ကွာင်, *n.* a limb or branch of a tree; (Bur.) သစ်ကိုင်း။
အကိုင်းအခက်။
- ကွာင်, *v. t.* to lop branches of a tree; (Bur.) ခုတ်ချိုင်
သည်။
- ကွို, *n.* a rat or mouse, ကွို (Bur.) ကြွက်။
- ကွိုယုန်, *n.* a shrew-mouse, ကွိုယုန် (Bur.) ကြွက်ရတ်။
- ကွိုင်, *n.* the cheek; (Bur.) ပါး။
- ကွိုင်, *n.* the head, ကွိုင် (Bur.) ဦးခေါင်း။ ဥက္ကောင်း။
- ကွို, *n.* a floor; (Bur.) ကြမ်း။
- ကွက်ကွဲ, *v. t.* to vex, to harass; (Bur.) နှောင့်ရှက်သည်။
- ကွတ်, *n.* a species of tortoise; (Bur.) လိပ်တမျိုး။
- ကွဲ, *n.* a monkey; (Bur.) မျောက်။
- ကွဲယာ, *n.* a kind of tree; (Bur.) မျောက်ချောပင်။
- ကွေင်, *n.* the forehead; (Bur.) နဖူး။
- ကွေင်, *n.* Tenasserim caoutchouc, a kind of creeper;
(Bur.) ကြက်ပေါင်ခွယ်။
- ကွေင်ဝဲ, *n.* a species of soapberry tree, red *sapindus*;
(Bur.) ဆိတ်ချေးသီး။
- ကွေင်ဟတ်, *n.* the spindle of a spinning-wheel; (Bur.)
ဝင်ရိုး။ ယောက်သင့်တံ။
- ကွေတ်, *n.* a sharp pointed iron for writing on palm-leaf,
a style; (Bur.) ကညစ်။
- ကွေတ်, *n.* a belt worn over one shoulder and under one
arm as a badge of office; (Bur.) ဂင်သိုင်း။
- ကွေတ်ဆု, *n.* a chip, chips; (Bur.) ထင်းပေါက်။
- ကွေ့, *a.* low in stature, ကွေ့ *v. i.* to be low in stature;
(Bur.) အရပ်နိမ့်သော။ အရပ်နိမ့်သည်။
- ကွေတ်, *n.* a pinnacle; (Bur.) အထွဋ်။

- ကုံ, *n.* a mosquito curtain, ကုံ (Bur.) ခြင်ထောင့်။
 ကုံ, *n.* urine, *pron.* ကပ် (Bur.) သေး၊ ကျင်ငယ်၊ ဆီး။
 ကုံ, *v. i.* to boil, ကွပ် (Bur.) ဆူသည်။
 ကုံ, *n.* a sill, a summer, a girder; (Bur.) ရက်မ။
 ကူး, *numeral auxiliary*, applied to things flat and small,
     as *ထွဋ်ကူး* *one leaf*, *col.* (Bur.) အရွက်။
 ကူးခွိုင်, *n.* the bell shaped part of a pagoda; (Bur.)
     ခေါင်းလောင်းပုံ။
 ကူးခွိုင်, *n.* a thin plate of metal, suspended from the
     tongue of a small bell, and exposed to the action
     of the wind; (Bur.) ညောင်ရွက်။
 ကွက်, *a.* an *affix* denoting the male gender of animals;
     (Bur.) အထီးဖြစ်သော။
 ကွက်ကဆ်, *n.* beads for the neck; (Bur.) ပုတီး။
 ကွက်ကွေင်, *n.* a horizontal timber on the main rafters
     of a thatched house; (Bur.) ဆီဘူးဆွဲ။
 ကွင်, *n.* a clam; (Bur.) ရှပ်ပအုပ်။
 ကွတ်, *n.* fire, ကွေတ်၊ ပွတ် (Bur.) မီး။
 ကွတ်အိုင်, *n.* the hornbill; (Bur.) အောက်ချင်းငှက်။
 ကွပ်, *v. t.* to multiply; (Bur.) မြှောက်သည်။
 ကွပ်မခေတောန်, *v.* to count the beads of a rosary; (Bur.)
     ပုတီးမိတ်သည်။
 ကွတ်, *n.* a broom; (Bur.) တန်မြက်စည်း။
 ကွဆ်, *adj.* every, as *ကွံမိုင်* *every man*; (Bur.) တိုင်း။
 ကွာ, *n.* a twin, ကမာ (Bur.) အမွှာပွားမက်။
 ကွင်ချင်, *n.* the wall of a city, နိုင်ချင် (Bur.) မြို့ရိုး။
 ကွတ်, *v. t.* to shut, to close an aperture; (Bur.) ပိတ်
     သည်။
 ကွဲ, *v. t.* to carry a burden slung across the shoulder, or
     over the forehead; (Bur.) လွယ်သည်၊ လွယ်ပိုးသည်။

ကွီန့်, *n.* a nephew or niece; (Bur.) တူ၊ တူမ၊ သား၊ ဖျား၊ ဆွီး၊ ဖျား။

ကွီန့်, *n.* a kind of fish-trap; (Bur.) ငါးမြူး။

ကွီ, *n.* a bear; (Bur.) ဝက်ဝံ။

ကွီမိုင့်, *n.* an orang-outang; (Bur.) လူဝံ။

ကွါ, *n.* mould; (Bur.) မှို။

ကွဲ, *n.* a stranger, visitor; (Bur.) ဧည့်သည်။

ကွေင်, *n.* the little veranda of a Burmese house; (Bur.)
အိပ်ပြင်ခန်း၊ လေသာခန်း၊ လက်ခံခန်း။

ကွေး, *n.* a yoke; ကမး၊ (Bur.) ထင်းဘိုး။

ကွေး, *n.* the dawn, break of day; (Bur.) အာရုဏ်၊ မိုးပန်း
လင်းစ။

ကွီ(ငှ်, *v. i.* to run over, (as water); (Bur.) လျှံသည်။

ကျ, *v. i.* to be defeated; (Bur.) ရှုံးသည်။

ကျပ်, *adv.* very; (Bur.) အလွန်။

ကျာ, *n.* the wind; (Bur.) လေ။

ကျာကဝဲ, *n.* a whirlwind; (Bur.) လေဘွေ။

ကျာဂဗိုတ်, *n.* a tornado, ဂဗိုတ်ကျာ၊ (Bur.) ပြင်းထန်စွာ
သောမိုးပန်းသက်မုန်တိုင်း။

ကျာမြာတ်, *n.* a hurricane; (Bur.) မုန်တိုင်း။

ကျာမြီမေလံင်, *n.* a rain-storm, a tempest, ကျာမြီ၊ (Bur.)
မိုးပန်းသက်မုန်တိုင်း။

ကျာမီလံင်, *n.* a storm, a squall, ကျာမေလံင်၊ (Bur.) မုန်တိုင်း။

ကျာလိုဆ်, *v.* to belch up wind; (Bur.) လေတက်သည်။

ကျပ်, *n.* any object of worship, a god; also used in ad-
dressing a superior, lord; (Bur.) ဘုရား။

ကျပ်ဂန့်, *a.* royal; as မိကျပ်ဂန့်၊ *the Queen Dowager*;
(Bur.) ရှင်ဘုရင်နှင့်ဆိုင်သော။

ကျပ်တြီ, *n.* honor; glory; (Bur.) ဂုဏ်အသရေ။

ကျာန့်, *v. i.* to be rough, coarse, ပရေဆ်ပရုတ်၊ (Bur.)

ကြမ်းတမ်းသည်၊ ရုပ်ဆိုးသည်။

ကျံ, *n.* a crocodile, or alligator ; a musical instrument shaped like an alligator ; (Bur.) မိကျောင်း။

ကျော်ခိုင်, *a.* pretty ; (Bur.) ထွပ်သော၊ တင့်တယ်သော။

ကျောင်, *v. i.* to peep ; (Bur.) ချောင်းသည်။

ကြကတ်, *n.* Cancer, the 4th sign of the zodiac ; (Bur.) ကရကဋ်ရာသီ။

ကြက်, *n.* the heart-wood, ကြက်ဆု။ (Bur.) အနှစ်။

ကြက္ကဒိန်, *n.* a calendar ; (Bur.) ဂြက္ကဒိန်။

ကြက်ပြင်, *n.* Maulmain ebony ; blackwood ; (Bur.) ယင်းတိုက်။

ကြပ်, *prep.* near ; (Bur.) အနီးမှာ၊ အနားမှာ။

ကြောင်, *v. t.* to file ; (Bur.) တံစင်းတိုက်သည်။

ကြာတ်, *v. t.* to wash, as dishes, ကြိုး (Bur.) ဆေးကြောသည်။

ကြာန်, *v.* to be gnarled, cross-grained ; (Bur.) ရှုပ်ထွေးသည်။

ကြာပ်, *v. t.* to bind, as by placing a pole on each side of a fence, and binding the palings together ; (Bur.) ညှပ်ထားသည်။

ကြိယျာ, *n.* any article of furniture, or dress, a verb ; (Bur.) ကရိယာပစ္စည်း။

ကြိ, *a.* thin, used in reference to flat things ; *v. i.* to be thin ; (Bur.) ပါးသော၊ ပါးသည်။

ကြိုက်, *a.* Chinese, as မိုင့်ကြိုက် *a Chinaman* ; ရးကြိုက် *China* ; (Bur.) တရုတ်။

ကြိုက်ကန်, *n.* a fabulous fruit, said to have the power of restoring youth ; (Bur.) ဗန္ဓုရသရက်။

ကြိုင်, *n.* a brook or creek ; (Bur.) ချောင်းငယ်။

ကြိုက်ဆိပ်၊ *n.* the cashew ; (Bur.) သိဟိုဋ်သရက်။

ကြိုတ်, *n.* the intestines ; (Bur.) အူ၊ အအူ။

ကြိုတ်, *n.* the pith or heart-wood, ကြိုတ်ဆု။ (Bur.) အူ။

- ကြွတ်ကိုက်, *n.* a screw ; (Bur.) ဝက်အူ။
 ကြွတ်တုတ်, *n.* the warp of cloth ; (Bur.) ရက်ကန်းအူ။
 ကြွေင်, *n.* the *eugenia* ; (Bur.) သပြေ။
 ကြွေင်ဆူး, *n.* the *eugenia cerastoides* ; (Bur.) သပြေချည်။
 ကြွေင်ဇေယျာ, *n.* the Malay apple ; (Bur.) သပြေသပြေ။
 ကြွေ်, *v. i.* to be shrunken ; (Bur.) အူတိုင်သေးသည်။
 ကြွေင်ပိုင်, *n.* the *eugenia jambolana* ; (Bur.) သပြေမြူ။
 ကြွေ်, *v. i.* to be jammed ; (Bur.) ညှပ်နေသည်။
 ကြွေ်, *n.* a crane ; (Bur.) ကြိုးကြာ။
 ကြွေ်, *v. i.* to walk out for pleasure (Bur.) အထည်သွားသည်။
 ကြွေ်, *n.* a dry measure containing about one quart ; (Bur.) ဝလယ်။
 ကြွေ်, *n.* any cylindrical wooden box with cover ; (Bur.) ကြွတ်။
 ကြွေ်, *n.* the oak ; (Bur.) ဝက်သစ်ချပင်။ သပိတ်ပင်။
 ကြွေ်ဆု, *n.* a shingle ; (Bur.) ဖျည်အုတ်ကြွပ်။
 ကြွေ်တီ, *n.* a tile ; (Bur.) မြေအုတ်ကြွပ်။
 ကြွေ်, *a.* fat, corpulent ကြွေ်ဆီ။ *v. i.* to be fat ; (Bur.) ဝသော။ ဆူသော။ ဆူဖျိုးသော ဝသည်။
 ကြွေ်, *v. t.* to wash as dishes, ကြွေ် (Bur.) ဆေးကြောသင့်။
 ကြွေ်, *adv.* afterwards ; (Bur.) နောက်မှ။
 ကြွေ်, *pron.* ကရံ။ *v.* to turn the back in contempt ; (Bur.) ကြွေ်ခိုင်းသည်။
 ကြွေ်, *a.* ungovernable, *pron.* ကြွေ်။ *v. i.* to be ungovernable ; (Bur.) ဆိုးသော။ ဆိုးသည်။ ကြွေ်သည်။
 ကြွေ်, *a.* harsh, abusive, နှာတ်မြတ်။ *v. i.* to be harsh ; (Bur.) ကြွေ်သော။ ဆိုးသွမ်းသည်။
 ကြွေ်, *a.* stiff, hard, ကြွေ်ညို။ *v. i.* to be hard ; (Bur.) မာသော။ တောင့်သော။ မာသည်။ တောင့်သည်။

ကြိုင်, *v. i.* to be mature ; (Bur.) ခုင့်မာသော။

ကြိုက်, *a.* worthy ; *v. i.* to be worthy ; (Bur.) ထိုက်တန်သော။ ထိုက်တန်သည်။

ကြိုက်ကို, *a.* deserving of ; *v. i.* to be deserving of ; (Bur.) ခံထိုက်သော။ ခံထိုက်သည်။

ကြိုက်တန်, *a.* suitable, proper ; *v. i.* to be worthy, deserving ; (Bur.) တော်သင့်သော။ ထိုက်တန်သည်။

ကြိုင်ထပ်, *v. t.* to shut up, imprison ; (Bur.) ထောင်ထားသည်။

ကြိုင်, *v. i.* to bathe, to wallow, used of animals, as buffaloes, ကြိုင်ချင်ခရီး (Bur.) ရွံ့စွက်ခွံလူးသည်။

ကြိုင်, *v. i.* to be unconscious through sickness, ပိတ်ပဲ့။ (Bur.) မျောနေသည်။ သေလေသေသည်။

ကြို, *v. i.* to boast, ကရိုကြိုစ၊ (Bur.) ဝါကြွားသည်။

ကြိုဆ်, *v. i.* to be pleasant to the taste, savory ; (Bur.) ဆိပ်သည်။

ကု, *n.* a tiger ; (Bur.) ကျား။

ကုမြန်, *n.* a leopard ; (Bur.) ကျားသစ်။

ကုလပ်, *n.* a panther, the black leopard, ကုသန်။ (Bur.) ကျားသစ်တမျိုး။ ကျားနက်။

ကုဖာ, *n.* one kind of leopard, (Bur.) ကျားသစ်တမျိုး။

ကုမ္ပွေ, *n.* a tigress ; (Bur.) ကျားမ။

ကုတ်, *a.* tight, entirely closed ; as မတ်ကုတ် *blind* ; *v. i.* to be closed ; (Bur.) ကန်းသော။ ပိတ်သည်။

ကုတ်ကွက်, *a.* solid, not hollow ; *v. i.* to be solid ; (Bur.) ခေါင်းပိတ်။ နားပင်းပိတ်။ ခေါင်းပိတ်သည်။

ကုင်, *v. i.* to be angular, ကလင်။ (Bur.) ထောင့်ရှိသည်။ အမြောင့်မြောင့်ဖြစ်သည်။

ကုင်, *n.* a corner, ကလင်။ ထက်။ (Bur.) ထောင့်။

ကုင်ကဲတထဲ, *n.* a solitary, a hermit ; (Bur.) ဆိတ်ကွယ် ရာခွဲနေသောသူ။

ကွင်ကွတ်, *n.* gall ; (Bur.) သည်းခြေ။

ကွင်မိမ, *v. i.* to destitute of parents ; as ကောန်ကွင်
an orphan ; (Bur.) မိဘမဲ့သည်။

ကွတ်, *v. t.* to steal ; (Bur.) ခိုးသည်။

ကွတ်, *n.* a high court, ရှင်။ (Bur.) တရားမရုံး။

ကွတ်, *n.* a dry measure equal to about one half-peck,
ကလတ်။ (Bur.) ပြည်။ မြည်တောင်း။

ကွန်, *n.* a python ; (Bur.) ဝပါးကြီး။

ကွင်, *n.* a missile, ကလင်။ (Bur.) ပြစ်ရန်ထက်နက်။

ကွင်, *v. t.* to throw ; (Bur.) ပြစ်သည်။

ကွဆီ, *n.* a garden ; (Bur.) ဥယျာဉ်။

ကွဆီဇျေတ်, *n.* a vineyard ; (Bur.) ဝပျပ်ခြံ။ ဝပျပ်ဥယျာဉ်။

ကွဆီပက်, *n.* an orchard ; (Bur.) ခြံ။ ဥယျာဉ်။

ကွာ, *prep.* before ; (Bur.) အရင်။

ကွာဂှ်, *adv.* before that, formerly, once upon a time,
ကွာတေံ။ (Bur.) အရင်က။ ရှေးက။

ကွာအိုတ်, *adv.* first ; (Bur.) အရင်ဆုံး။ လက်ဦးဆုံး။

ကွာ်, *n.* a wedge ; (Bur.) သပ်။

ကွာင်, *n.* a large open-mouthed pot ; (Bur.) ဖျည်းအိုး။

ကွာင်, *v. t.* to clean ; (Bur.) ဆေးသည်။

ကွာန်, *v. t.* to lick with the tongue ; (Bur.) ထျက်သည်။

ကွဲ, *v. t.* to translate, ကွဲဂ္ဂိတ်။ (Bur.) အနက်ပြန်သည်။
စကားပြန်သည်။

ကွဲရ, *n.* a neglected clearing ; (Bur.) ပြစ်၍ထားသော
ထောင်ယာ။

ကွဲ, *a.* muddy, filthy ; *v. i.* to be muddy ; (Bur.) ညှပ်
သော။ ညှပ်သည်။

ကွဲခိုက်, *a.* filthy ; *v. i.* to be filthy ; (Bur.) ညှပ်ကြေး
သော။ ညှပ်ကြေးသည်။

ကိုပင်, *a.* filthy, dirty, slovenly, ကျိုက်လှောင်။ *v. i.* to be filthy ; (Bur.) ညစ်ပတ်သော။ ညစ်ပတ်သည်။

ကိုက်, *n.* a hog ; (Bur.) ဝက်။

ကိုက်ရွှေ့, *n.* a sow ; (Bur.) ဝက်မ။

ကို, *n.* a kind of tree, from the bark of which rope is made ; (Bur.) လျှော်ပင်။

ကျင်, *v. i.* to come ; (Bur.) လာသည်။

ကျွတ်, *v. i.* to sprout, to germinate ; (Bur.) အပင်ပေါက်သည်။

ကွေင်, *n.* oil, *pron.* ကျိုင်း။ (Bur.) ဆီ။

ကွေင်ကိုက်, *n.* lard ; (Bur.) ဝက်ဆီ။

ကွေင်ခယာင်, *n.* wood-oil ; (Bur.) တညင်ဆီ။

ကွေင်ဂုတ်, *n.* butter ; (Bur.) ထောပတ်မိင်း။

ကွေင်စဆန်, *n.* fragrant oil ; (Bur.) နံ့သာဆီ။

ကွေင်တိ, *n.* earth-oil, petroleum ; (Bur.) ရေနံ။

ကွေင်တောင်, *n.* castor-oil ; (Bur.) ကြက်ဆီ။

ကွေင်တွပ်, *n.* marrow ; (Bur.) ခြင်ဆီ။

ကွေင်ပိုင်သေ, *n.* turpentine, ကွေင်ပိုင်သေ။ (Bur.) ထင်းရှူးစေး။

ကွေင်ပဲ့, *n.* ointment ; (Bur.) ဖယောင်းချက်။ ဖယောင်းဆီ။

ကွေင်သိုက်, *n.* mutton tallow ; (Bur.) သိုးဆီ။

ကွေင်တောင်, *v. t.* to spin ; (Bur.) ငင်သည်။ ဝင့်သည်။

ကွေင်ဒက်, *v. t.* to bind, to tie ; (Bur.) ချည်နှောင်သည်။

ကွေတ်, *v. i.* to be sticky, adhesive ; (Bur.) စေးသည်။

ကွေတ်, *v. i.* to be close together ; (Bur.) ဝေးသည်။

ကွေ်, *v. i.* to be lost, ကွေ်ဆီ။ ကွေ်မွန်။ (Bur.) ပျောက်သည်။

ကွေ်ဖိုတ်, *v. i.* to try, to exert one's self, ကွေ်ဖိုတ်။ (Bur.) ကြိုးစားသည်။

ကွေ်, *n.* a root resembling a yam ; (Bur.) ကွေး။

ကော့, *n.* an evil spirit, a demon, ကလောင်၊ ကလောင်ဒြိုဟ်။
(Bur.) နတ်ဆိုး။

ကော့ခရဲ, *n.* a ghost, see ဘုတ်။ (Bur.) နတ်ဆိုး။

ကော့ဂလာ, *n.* a butterfly ; (Bur.) လိပ်ပြာ။

ကော့မာ, *n.* the devil, ကလောင်မာ။ (Bur.) မာရ်နတ်။

ကော့နီ, *v. i. & v. t.* to work, to labor, to make ; (Bur.)
လုပ်သည်။

ကော့နီခိုတ်, *v. i.* to toil laboriously ; (Bur.) လုပ်ကိုင်သည်။

ကော့ဝံ, *a.* hungry, famishing ; (Bur.) ဆာမွတ်သော။

ကော့ဝံမျှင်, *v. i.* to be hungry, ကော့ဝံမျှင်ဝတ်။ (Bur.) ဆာ
သည်။

ကော့ဝံ, *v. t.* to cross over, ကော့ဆံ။ as ကော့ဝံမီး to cross a
river ; (Bur.) ကူးသည်။

ကော့, *a.* dumb ; (Bur.) အသော။

ကော့, *n.* a large species of tortoise ; (Bur.) လိပ်။

ကော့, *n. a.* one hundred, *pron.* ကော့ဝံ။ (Bur.) တရာ။

ကော့, *n.* a species of land-leech, ကော့ဝံ။ (Bur.) ကြွတ်။

ကော့ကလောင်, *a.* filthy, dirty, slovenly. See ကော့ပပ်။ (Bur.)
ညစ်ပတ်သော။

ကော့ဝံ, *n.* a dog ; (Bur.) ခွေး။

ကော့ဝံကော့ဝံ, *n.* a wolf ; (Bur.) ဝံပုလွေ။

ကော့ဝံမြိုင်, *n.* a wild dog, a wolf ; (Bur.) တောခွေး။ ဝံပုလွေ။

ကော့ဝံတိ, *n.* a fox ; (Bur.) မြေခွေး။

ကော့ဝံ, *v. t.* to penetrate, as a nail goes through a board ;
ကော့ဝံ (Bur.) ပေါက်သည်။

ကော့ဝံ, *v. i.* to be perforated, have a hole made into or
through ; (Bur.) ပေါက်သည်။

ကော့ဝံရိတ်, *v. t.* to understand ; (Bur.) နားလည်သည်။

ကော့, *a.* distinct, plain ; (Bur.) ရှင်းသော။

ကော့, *v. t.* to redeem ; ကော့ပွတ်။ (Bur.) ရွေးပွတ်သည်။

ကူးဇွဲ, *adv.* distinctly ; (Bur.) ရှင်းလင်းစွာ။

ကူးခူး, *v. i.* to be clear, plain ; (Bur.) ရှင်းလင်းသော။

ကွ, *a.* low in stature, ကွဲ။ *v. i.* to be low in stature ;
(Bur.) ပုသော။ အရပ်နိမ့်သော။ ပုသည်။ အရပ်နိမ့်သည်။

ကွက်, *v. t.* to suspend, to hang up, to write as a subscript,
(Bur.) ဆွဲထားသည်။

ကွင်, *v. t.* to suspend ; (Bur.) ဆွဲထားသည်။

ကွတ်, *n.* a doctrine or precept, craft, နဲ့။ (Bur.) အတတ်
ပညာ။

ကွတ်မိစ္ဆာ, *n.* sorcery ; (Bur.) မှော်အတတ်။ မိစ္ဆာအတတ်။

ကွပ်, *n.* a layer ; ထပ်။ (Bur.) အထပ်အလွှာ။

ကွပ်, *v. t.* to weave bamboos with ratan or cord ; (Bur.)
ကြမ်းကြောသည်။

ကွပ်, *v. i.* to walk, ကွပ်။ ကွပ်အာ။ (Bur.) လမ်းရှောက်သည်။

ကွပ်, (*pron.* ကဝါက်။) *n.* walking ; (Bur.) အသွား။

ကွပ်ကွပ်တရ, *v. i.* to journey, ကွပ်တရ။ (Bur.) ခရီးသွား
သည်။

ကွပ်ကွပ်ဆန်, *v. i.* to walk to and fro ; (Bur.) ဝကြံသွား
သည်။

ကွပ်တိုက်, *v. i.* to go afoot ; (Bur.) ခြေကျင်သွားသည်။

ကွပ်ဝေင်, *v. i.* to go about, for air or exercise ; (Bur.)
အလည်သွားသည်။

ကွပ်, *n.* bread ; (Bur.) မုန့်။

ကွပ်ကဒါတ်, *n.* bread made of coarse rice flour, jaggery
and a species of yam, and baked by steam ; (Bur.)
ကဒတ်မုန့်။

ကွပ်ကလာ, *n.* biscuit ; (Bur.) ဂျုံမုန့်ပြား။

ကွပ်ကေင်, *n.* a fried cake ; (Bur.) မုန့်ဆီကျော်။

ကွပ်ကဝေင်, *n.* a pancake ; (Bur.) မုန့်ဖြစ်ဝလက်။

ကွပ်ခနိုက်, *n.* flour ; (Bur.) မုန့်ညက်။

ကွာင်ခဗိုင့်ကို, *n.* bread made of coarse rice flour and jaggery, and baked by steam; (Bur.) မုန့်ပိမ်းပေါင်း။

ကွာင်ချိုင်း, *n.* wheat bread; (Bur.) ပေါင်မုန့်။

ကွာင်ထကို, *n.* soft bread, pudding; (Bur.) မုန့်နပ်။

ကွာင်ရံက်ကရက်, *n.* a thin cake, very light and brittle; (Bur.) မုန့်လေဘွေ။

ကွာန်, *n.* a village, ထွာန်။ (Bur.) ရွာ။

ကွီ, *n.* a man of letters, ကဝိ။ (Bur.) ကဝိ၊ ပညာရှိ။

ကွီက်, *n.* a pond that receives its supply of water from a neighbouring river, or some other large reservoir;—*comp.* ချိုင်း and ကမာ။ (Bur.) အင်း၊ အိုင်။

ကွီတ်, *n.* the wood-apple; (Bur.) မှန်နီ။

ကွီ, *n.* a cart or carriage; (Bur.) ထည်း။ ခုထား။

ကွီကွာတ်, *n.* a locomotive; (Bur.) မီးခုထား။

ကွီခရိုင့်, *n.* a hand-cart; (Bur.) ထွန်းထည်း။

ကွီချေင့်, *n.* a carriage; (Bur.) ခုထား။

ကွီရတ်, *n.* a carriage, a chariot, ကွီစက္ကရတ်။ (Bur.) ခုထား။

ကွေတ်, *n.* a tenet, or precept; (Bur.) အယူဝါဒ။

ကွေံ, *adv.* truly, verily, ကွေံဆီ။ ကွေံကြာန်။ (Bur.) စင်စစ်။ အမှန်။

ကွေ, *n.* leaven; (Bur.) တဆေး။

ကွိုင်, *a.* weary; *v. i.* to be weary; (Bur.) ညောင်းသော။ ညောင်းသည်။

ကွါတ်, *n.* the back, as of a knife, or of the neck of an elephant; (Bur.) ထားနှောင့်။ ဆင်ကုပ်။

ကွါ, *n.* a spade or shovel; (Bur.) တူးရှင်းပြား။

ကွါသံထုံ, *n.* a crowbar, an iron bar; (Bur.) သံတူးရှင်း။

ကွေး, *v, t.* to coil, ကဝး။ (Bur.) ခွေသည်။ ခွေ၍ထားသည်။

ကွေ, *n.* a ship (Bur.) သင်္ဘော။

ကွင်းကွေ့ဘတ်, *n.* a steam-vessel, ကွင်းကွတ် (Bur.) ပီးသဘော၊
 ကွတ်တဲ, *n.* the fist ; (Bur.) ထက်သီး။
 ကွိုင်, *n.* the knee ; (Bur.) ခူး။

ခ

ခက်, *v. i.* to be caught by anything ; (Bur.) ညှိနေသည်။
 ခက်ဒဲ, *v. t.* to hit, to come in contact with, to strike
 against ; (Bur.) ထိခိုက်သည်။
 ခဝ, *v. i.* to be a dependent ; (Bur.) ခဝေးသည်။
 ခဝန်ဝင်, *v. t.* to brace, to prop ; (Bur.) ကန်ထားသည်။
 ထောက်ခံထားသည်။
 ခဝဲ, *v.* to separate ; (Bur.) ခွဲထားသည်။
 ခဝေဝ်, *n.* the red roselle ; (Bur.) ချဉ်ပေါင်း။
 ခဝေဂ်, *n.* the scales of a fish, (ခဝေဂ်က,) or other
 animals ; (Bur.) အကြေး။
 ခဝေဂ်, *v. t.* to scrape, as the scales from a fish ; (Bur.)
 ငါးကြေးထိုးသည်။
 ခဝေဂ်ချဲ့, *v. t.* to remove the grass from the ground with a
 shovel or spade, to weed ; (Bur.) မြက်ရှင်းသည်။
 ခဝဲ, *n.* a species of laurus, producing a hard wood ; (Bur.)
 ခဝွယ်ပင်။
 ခပိုက်, *n.* a cluster of fruit, as of grapes ; (Bur.) အဖြွတ်။
 ခပိုင်, *n.* the fork used in setting out rice-plants ;
 (Bur.) ကောက်ပိုက်တံ။
 ခပိုင်ဝုင်, *n.* a table-fork ; (Bur.) ခက်ရင်း။
 ခဇုဂ်, *v. i.* to set on, as dogs to fight ; (Bur.) ကိုက်စေရ
 အောင်တိုက်သည်။
 ခညက်, *v. i.* to snarl, to snap, to speak petulantly ; (Bur.)
 ငေါက်၍ပြောသည်။

ခညောန့်, *v. i.* to be disfigured in face, as when crying;
(Bur.) မဲ့သည်။

ခညောဆ်, *v. i.* to be wrinkled; (Bur.) တွန့်သည်။

ခညွက်, *v. i.* to hang down the head, as an ear of grain;
(Bur.) ငိုက်သည်။

ခညွက်စေတ်, *adv.* hanging down the head; (Bur.)
ငိုက်ဆိုက်။

ခခုက်, *v. i.* to cough; (Bur.) ခြောင်းဆိုးသည်။

ခခုင်ရာ, *n.* cinnamon; (Bur.) သစ်ကြံပိုး။

ခခုတ်, *n.* a pimple or pustule; (Bur.) အပူ။

ခခုတ်, *v. t.* to hatch; (Bur.) ဥကပေါက်စေသည်။

ခခုဆ်, *n.* a cylindrical box with cover; (Bur.) အပ်။

ခခု်, *n.* a raven or crow; (Bur.) ကျီးကန်း၊ ကျီးအ။

ခခု်, *v. t.* to water, as plants; (Bur.) ရေလောင်းသည်။

ခခုတ်, *v. t.* to joke, to tease, ခမက်၊ (Bur.) ကျီစားသည်။

ခခုေက်, *n.* a lamp, ဝခုေက်၊ (Bur.) မီးခွက်။

ခခုေပ်, *n.* a small cymbal, ဆခုေပ်၊ (Bur.) လင်းကွင်း။

ခခုေင်, *n.* the brinjal; (Bur.) ခရမ်းသီး။

ခခုေင်ခေ, *n.* the tomato; (Bur.) ခရမ်းကျည်း။

ခခုေင်ဇိုင်ကျီ၊ *n.* the wild tomato; (Bur.) မြေပုံခရမ်း။

ခခုေင်တာ, *n.* a large variety of the egg-plant; (Bur.)
ဆင်ခရမ်း။

ခခုေပ်, *v. i.* to close, as a flower; (Bur.) ပိတ်သည်။

ခခုက်, *v. t.* to spell aloud; (Bur.) စာလုံးပေါင်း၍အံသည်။

ခခုက်, *v. t.* to knock, as at a door; (Bur.) ခေါက်သည်။

ခခုင်ဟုံခု်, *n.* a bathing garment; (Bur.) ရေလဲ။

ခခု, *a.* round, ခခုပ်၊ (Bur.) လုံးသော။

ခခုိုက်ဝဝ, *v. t.* to put to shame; (Bur.) အရှက်ခွဲသည်။

ခဏ, (Pali), *n.* an instant, a short time; a measure of time equal to 4 *naras*, or $\frac{5}{16}$ of a second; (Bur.)

ခဏ။

ခဏသို့, *n.* the wall-plate of a building; (Bur.) ထွောက်။

ခဏဟ်, *n.* a drop; (Bur.) အဝက်။

ခဏဟ်စေ့, *v. i.* to drop, as water; (Bur.) တဝက်ပြီးတဝက် ကျသည်။

ခဏာ, *v. t.* to fry; (Bur.) ကျော်သည်။

ခဏါင်, *n.* a kind of plant, which is eaten in a pickled state; (Bur.) ဟင်းဂလာယဉ်။

ခဏာတ်, *n.* a scoop for baling water out of a boat; (Bur.) ပက်ခွံ။

ခဏာတ်ကွင်, *n.* liquorice root; (Bur.) နွယ်ချို။

ခဏိင်, *n.* a bell; (Bur.) ခေါင်းလောင်း။

ခဏေပ်, *n.* tender leaves and plants used for food; (Bur.) ဟင်းသီးဟင်းရွက်။

ခဏိင်, *n.* a whirlpool; (Bur.) ဝဲ။

ခဏေဲ, *n.* a brass wind instrument, that can be made longer or shorter at will, an oboe; (Bur.) နှဲ။

ခဏှ, *n.* a guitar; (Bur.) စောင်းတမျိုး။

ခတန့်, *a.* barren, applied to animals; (Bur.) မြိုသော။

ခတ်ကုန့်, *a.* scarce; *v. i.* to be scarce; (Bur.) ခေါင်းပါးသော။ ခေါင်းပါးသည်။

ခတ်ကြေပ်, *n.* scissors; (Bur.) ကတ်ကြေး။

ခတင်, *n.* a window; (Bur.) ဂြတင်းပေါက်။

ခတတ်, *n.* the sand lizard; (Bur.) ဂုတတ်။ *pron.* ပဒတ်။

ခတပ်, *n.* a grasshopper; (Bur.) နှံ့ကောင်း။

ခတပ်, *v. i.* to tremble; (Bur.) တုန်သည်။ တုန်ထုပ်သည်။

ခတပ်ခွင်, *v. i.* to float; (Bur.) ပေါ်လှောင်နေသည်။

ခတ်, *v. t.* to snatch ; (Bur.) ဆတ်ခဲယူသည်။ in eating,
ဟတ်သည်။

ခတ်, *n.* a crab ; (Bur.) ဂနန်း။

ခတ်ကိုက်, *n.* epileptic fits ; (Bur.) ဝက်ရှူးနာ။

ခတ်ေက်, *n.* a mallet ; (Bur.) လက်ရိုက်။

ခတ်, *v. i.* to begin to form fruit ; (Bur.) ကင်းသည်။

ခတ်, *n.* fruit just forming ; (Bur.) အကင်း၊ သီးစ။

ခတ်ိုက်, *n.* a cluster, bunch ; (Bur.) အမြွတ်။

ခတ်ိုက်, *n.* a saw ; (Bur.) လွှ။

ခတ်ိုပ်ကွေ့, *n.* a kind of creeper, ခတ်ိုပ်ကွေ့ဆံ၊ (Bur.)
မြင်းခွါနွယ်။

ခတ်ိုပ်မတ်, *n.* the eyelid ; (Bur.) မျက်ခင်း။

ခတ်ိုပ်, *n.* a board or plank ; (Bur.) ပျည်ပြား။

ခတ်ိုပ်စွေ့, *n.* a spelling-book ; (Bur.) သင်ပုံးကြီး။

ခတ်ိုပ်ထွံ, *n.* a slate ; (Bur.) ကျောက်သင်ပုံး။

ခဒင်ပြီ, *n.* a priest of the second rank in a monastery ;
(Bur.) လက်ထောက်ဘုန်းကြီး။

ခဒန်, *n.* a bridge or wharf ; (Bur.) တန်တား။

ခဒန်ကျိုပ်ဂွေ့ဆံ, *n.* a jetty ; (Bur.) တန်တားဦးတို။

ခဒပ်, *n.* an apartment, a room in a house, ဂနံ၊ (Bur.)
အခန်း။

ခဒဆံပြာတ်, *n.* the calf of the leg ; (Bur.) ခြေသလုံး။

ခဒဆံပြာတ်, *n.* the large bud, whence the fruit of the
plantain is developed ; (Bur.) ဌက်ပျောဖူး။

ခန္တီ, (Pali), *n.* patience ; (Bur.) သည်းခံခြင်း။

ခနံ, *a.* thick, as applied to fluids ; *v. i.* to be thick ;
(Bur.) ပျစ်သော၊ ပျစ်သည်။

ခနင်, *n.* a threshing-floor, ခနင်ပျိုန်ကြွေံ၊ (Bur.) ကောက်
နယ်တလင်း။

ခနင်, *n.* a humming-moth ; (Bur.) ဒေါ်ယင်း၊ နတ်ညှင်း။

ခနပ်, *n.* a shoe, ခနောက်၊ ခနောက်ခိုင်၊ see ဂနပ်ခိုင်၊ (Bur.)
ခြေနင်း၊ ဘိနပ်၊

ခနပရက်, *n.* a lamp-wick; (Bur.) မီးစာ၊

ခပါ, *v. i.* to dazzle, ခပါတွဲ၊ (Bur.) မျက်စိပန်သည်။

ခနပွင်, *n.* a candle-wick; (Bur.) ဖယောင်းတိုင်စာ၊

ခနပွတ်, *n.* a flame; (Bur.) မီးတောက်၊ မီးပွင့်၊

ခနပ်န့်, *v. t.* to build, to make, ခနပ်ပဒဟ်၊ (Bur.) ဆောက်
တည်သည်။

ခနာတ်, *n.* a baler; (Bur.) ပက်နွံ၊

ခပက်ရပ်, *v. t.* to foment with herbs; (Bur.) ကြပ်ထုပ်
ထိုးသည်။

ခဝီထပ်, *n.* a yellow pumpkin; (Bur.) ရွှေပရံ၊

ခဝီးဩဝံ, *n.* the white gourd; (Bur.) ကျောက်ပရံ၊

ခပူ, *n.* a gimlet or auger; (Bur.) လွန်ပူ၊

ခပေင်, *n.* a certain preparation of glutinous rice; (Bur.)
ခေါပျည်။

ခပေ, *n.* a hat; (Bur.) ဦးထုပ်၊ မောက်၊

ခပိုင်, *n.* the lower garment of a Buddhist priest;
(Bur.) သင်းပိုင်၊

ခပိတ်, *n.* a black book prepared for writing on with
a soapstone pencil; (Bur.) ဂရုပိတ်၊

ခပိတ်, *v. i.* to flounder, as a fish out of water; also to
tremble and twitch, as a dying animal; (Bur.)
ဖြောင်းဆန်ထုပ်သည်။

ခပို, *n.* a young priest, or probationer for the Bud-
dhist priesthood, also a term used in address-
ing younger persons; (Bur.) မောင်ရှင်၊

ခပိုင်, *n.* a trumpet; (Bur.) တံပိုး၊

ခပိုင်, *n.* lime, ဂပိုင်၊ (Bur.) ထုံး၊

- ခပြု, *n.* the water dillenia; (Bur.) သပြု
 ခဗေဝ်, *n.* a coarse mat made of reeds; (Bur.) ကျူကပိုင်
 ခမဆီ, *v. t.* to meet with; (Bur.) ဆုံမိသည်
 ခမက်, *v. i.* to hurry; (Bur.) အလျင်အမြန်ပြုသည်
 ခမက်ခမက်, *adv.* hastily; (Bur.) မြန်မြန်
 ခဗာနံ, *n.* a board band around a house level with the floor; (Bur.) ခါးပန်း
 ခမိ, *n.* the scaly ant-eater; (Bur.) သင်းခွေချပ်
 ခဗေင်, *n.* the vessel in which the Buddhist priest collects his food; (Bur.) သပိတ်
 ခဝံက်, *n.* a small table; (Bur.) စားပွဲ
 ခပိုက်, *n.* dust; (Bur.) အမှုန့်၊ ဖုံး၊ ဖုတ်
 ခပိုက်သွါ, *n.* the fine dust of rice; (Bur.) ဖွဲနု
 ခခိုင်, *v. t.* to fell; (Bur.) ခုတ်ထွည်းသည်
 ခခိန်, *n.* a large drum; (Bur.) သံကြိုး
 ခမက်, *v. t.* to joke, to tease, ခခုတ် (Bur.) ကျီစားသည်
 ခမက်, *v. t.* to snatch in eating; (Bur.) ဟပ်သည်
 ခမင်, *n.* a fish-net made of bamboos; (Bur.) ဒမင်း
 ခမင်, *n.* the jaw; (Bur.) မေးရိုး
 ခမင်ခိုင်, *n.* lockjaw; (Bur.) မေးခိုင်ခြင်း
 ခမင်ခိုင်, *n.* the rainbow; (Bur.) သင်္ကတံ
 ခမင်သို, *n.* a beam of a house, a tie-beam; (Bur.) ထုပ်
 ခမာ, *v. i.* to creep; (Bur.) တွားတွားသည်
 ခမာ, *a.* Burmese, ဗမာ as မိုင်ခမာ *a Burmese man, a Burman*; (Bur.) မြဗ္ဗာ
 ခမာ, *n.* a hook; (Bur.) ချိတ်
 ခမာတ်ထပ်, *n.* a goldsmith; (Bur.) ပန်းတိမ်သမား
 ခမာတ်ပထ, *n.* a blacksmith; (Bur.) ပန်းပဲ
 ခမာတ်ပထခိုင်, *n.* a tinman; (Bur.) သံပြုလုပ်သွား
 ခမာနံ, *n.* a son-in-law; (Bur.) သမက်

- ခမာဲ, *n.* a cooking-pot ; (Bur.) အိုး။
 ခမာဲခုန်ဂဏ္ဍ, *n.* a kettle, ခွဲခုန်ခုန်။ (Bur.) ဂေဇွဲအိုး။
 ခမာဲတဲ, *n.* a spittoon ; (Bur.) ထွေးအင်း။
 ခမာဲလွဲ, *n.* a copper-pot ; (Bur.) ကြေးအိုး။
 ခမာဲပထဲ, *n.* an iron pan, whether for frying or boiling ; (Bur.) ဒယ်အိုး။
 ခမိပ်, *n.* the chin ; (Bur.) မေးခွေ။
 ခမုင်, *n.* bellows ; (Bur.) မို။
 ခမုယန်, *n.* a loom ; (Bur.) ဂုက်ကန်းစင်။
 ခမောတ်, *n.* an ant ; (Bur.) ပရွက်ဆိတ်။
 ခမောံ, *n.* a bud, ခမောင်။ (Bur.) အင်္ဂု။
 ခမောင်, *n.* the myrobalam ; (Bur.) ပန်ခါးသီး။
 ခမံက်, *n.* a large hat, worn by Chinese and Shans, as well as Peguans and Burmese ; (Bur.) ခမောက်။
 ခမံက်ပထဲ, *n.* a helmet ; (Bur.) သံခမောက်။
 ခမးခမး, *a.* useless, without advantage ; *v. i.* to be useless ; (Bur.) အလကား။ အချည်းနှီး။ အချည်းနှီးဖြစ်သည်။
 ခမု, *n.* an insect, ခမုဟန်။ See ခွ or စမ။ (Bur.) မိုးကောင်။
 ခမုင်, *a.* barren, childless ; (Bur.) မြို့သော။
 ခမုာတဂန်, *n.* an actor ; (Bur.) ဇာတ်သမား။
 ခမုာလေတ်, *n.* a dancer, male or female ; (Bur.) ကခြေသည်။
 အကသမား။
 ခမုဲ, *n.* an egg ; (Bur.) ဥ။
 ခမုဲစဲ, *n.* a nit ; (Bur.) သန်းဥ။
 ခမိုင်ကွိုင်, *n.* a turban ; (Bur.) ခေါင်းပေါင်း။
 ခမောင်, *n.* mucus of the nose ; (Bur.) နှုတ်။
 ခမု, *n.* the bill of a bird ; (Bur.) နှုတ်သီး။
 ခယာ, *n.* the urine ; (Bur.) ဆီး။ သေး။
 ခယာ, *n.* the yellow varnish tree ; (Bur.) တောင်သလဲ။

ခယိက္ခေင်, *v.* to anoint the head with oil; (Bur.) ဆီလိမ်း
သည်။

ခယုတ်, *n.* a lever used in spreading the hull of a boat;
(Bur.) မောင်းတချိုး။

ခယောင်, *a.* dark, in the phrase, အခိုင်တွဲခယောင်။ (Bur.)
မှောင်သော။

ခယိုင်, *n.* a post; (Bur.) တိုင်။

ခယိုင်ဂျိုင်, *n.* a sacred flag-staff; (Bur.) တံခွန်တိုင်။

ခရ, *n.* a coarse, brown earthen basin; (Bur.) အင်တုံ။

ခရ, *n.* a sore, an ulcer; (Bur.) အနာအဆာ။

ခရက်, *v. t.* to scratch as a match; (Bur.) ခြစ်သည်။

ခရက်ဌွတ်, *n.* a match; (Bur.) မီးခြစ်။

ခရင့်, *n.* used in the plur., ခရင့်တံ the laity; (Bur.)
ဓမ္မဆရာမဟုတ်သောလူစု။

ခရာ, *n.* a crooket trumpet; (Bur.) တံဖိုး။ ခရာ။

ခရာ, *n.* a spool for winding yarn; (Bur.) တညင်းလုံး။

ခရာ, *n.* a measure of time equal to 12 *khanas*, or $3\frac{3}{4}$
seconds; (Bur.) ခရာ။

ခရာ, *v.* to spread out; (Bur.) ကားသည်။

ခရိတ်, *v.* to strike against; (Bur.) တိုက်မိသည်။

ခရင်, *n.* a still, (Bur.) ပေါင်းခံ၊ ပေါင်းအိုး။

ခရပ်ထပ်, *v. t.* to put into confinement; (Bur.) ချုပ်ထား
သည်။

ခရက်, *v. i.* to hasten; (Bur.) အလျင်အမြန်ပြုသည်။

ခရေင်, *n.* a swing cradle, သရေင်။ (Bur.) ပုခက်။

ခရေင်မိင်, *n.* an elephant howdah, ကွဲတံမိင်။ (Bur.) ဆင်
ပေါင်းကား။

ခရေတ်, *n.* (Greek), Christ; (Bur.) ခရစ်။

ခရေတ်ဝင်, *n.* a gospel, an historical narrative of the
life of Jesus Christ; (Bur.) ခရစ်ဝင်။

ခရေတ်ယာန်, *a. Christian*; (Bur.) ခရစ်ယာန်။

ခရေ, *n. the pierardia, the heritiera attenuata*; (Bur.) ကနရီးသီး။

ခရော်, *n. a hollow between two hills or mountains*; (Bur.) တောင်ကြားချိုင့်။

ခရောက်, *v. t. to snuff*; (Bur.) ရှသည်။

ခရိုင်ခရ, *p. a. confused, tangled*; (Bur.) ရောနှောရှုပ်ထွေးသော။

ခရံ, *n. a pledge, ခရမ်* (Bur.) စားရန်။

ခရး, *n. a comb for the hair*; (Bur.) သီး။

ခရး, *n. a rake of any kind*; (Bur.) ထွန်ခြစ်။ ထွန်တုံး။

ခရိုက်, *v. t. to shake*; (Bur.) ထုပ်သည်။

ခရိုင်, *n. a fold for cattle*; (Bur.) ခြံ။

ခရိုင်ဂဗေ, *n. a cage, ခရိုင်ဂဗေ* (Bur.) ဌက်ထောင်အိမ်။

ခရိုင်တွေက်, *n. lattice*; (Bur.) ကျက်တုရွေးအိမ်။

ခရိုင်သိုဝ်, *n. a sheep-fold*; (Bur.) သိုးခြံ။

ခရို, *n. mud, သရို* (Bur.) ရွှံ့။

ခရိုဟ်တာ, *v. t. to push away with the hand*; (Bur.) လက်နှင့်တွန်းသည်။

ခလပ်အာ, *v. i. to fail of counting*; (Bur.) အရေထွဲသွားသည်။

ခသပ်, *v. t. to wear, as a hat; to carry, as an umbrella*; (Bur.) ဆောင်းသည်။

ခထာ, *v. i. to slant, be off the perpendicular*; (Bur.) စောင်းသည်။ တိမ်းသည်။

ခထါန်, *v. i. to be false; deceitful*; (Bur.) ပလီသည်။

ခထိတ်, *v. i. to be open, clear; n. a clearing; an open space*; (Bur.) ပြောင်နေသည်။ ပြောင်သောနေရာ။

ခထိပ်, *n. glutinous rice, (ပလိုင်း) cooked in joints of bamboos*; (Bur.) ခဲထိပ်။

ခလိန်, *a. slimy, mucilaginous*; (Bur.) ချိုသော။

ခလုထောံ, *v. t. to rinse, as a dish is rinsed*, ခလုထောအ်။
(Bur.) ကျင်းသည်။ ဆေးသည်။

ခလှ, *v. t. to push lengthwise*; (Bur.) ထိုးထုတ်သည်။

ခလေအ်ခဏင်, *v. t. to borrow*, ငှဲကေတ်။ (Bur.) ချေးငှါးသည်။

ခလဲ, *n. the three leaved caper tree*; (Bur.) ကတတ်။

ခလောတ်, *v. i. to slip out, as a knife from the handle*;
also, *v. t. to slip off*; thus ဂနောင်ဇိုင်မှူးခလောတ်ရ
slip off thy sandals; (Bur.) ကျွတ်သည်။ ချွတ်သည်။

ခလောတ်တိတ်, *v. i. to slip off, to fall off*; (Bur.) ကျွတ်ထွက်သည်။

ခလောန်တောင်, *n. a stick for rolling cotton preparatory to spinning*; (Bur.) ခြည်လှိမ့်တံ။

ခလှ, *v. t. to mix, mingle*; (Bur.) ရောနှောသည်။

ခလှဇိုဝ်, *v. t. to salt*, ဖဲ။ *see* ဇိုဝ်။ (Bur.) ဆားနယ်သည်။

ခလံက်, *n. a valley, a bay*; (Bur.) ချိုင့်တောင်ကြား၊ ချောင်။

ခလံက်ခနက်, *a. uneven*; (Bur.) မညီမညာသော။ ချိုင့်မြစ်သော။

ခလး, *v. i. to be at leisure, to have leisure; to be vacant, as a house*; (Bur.) အားလပ်သော။

ခလိုင်စေင်, *v. i. to sink into or through, as through a floor*; (Bur.) ကွဲကျသည်။

ခလိုင်လောန်, *v. t. to transgress*, ခလိုင်အာ။ (Bur.) ဣန္ဒကျူးသည်။

ခလီ, *adv. in what manner, how*; (Bur.) အဘယ်သို့။ ဘဲနှယ်။

ခလိတ်, *a. silly, foolish; v. i. to be silly*; (Bur.) ခိုက်မသော။ ခိုက်သည်။

ခဟ္မာ, *n. arrow-root*; (Bur.) အာရိပ်ရွတ်ပင်။

ခတ္တာ, *n.* a wheel ; (Bur.) ဘိန်း။

ခတ္တာကီ, *n.* a wheel of a cart, or carriage ; (Bur.) ထည်း
ဘိန်း၊ ရထားဘိန်း။

ခတ္တာတ်, *v. t.* to take off ; (Bur.) ချွတ်သည်။

ခရုတ်, *n.* a mill or machine for cleaning paddy ; (Bur.)
ကြိတ်ဆုံ။

ခရုတ်ထွံ, *n.* a mill for grinding grain ; (Bur.) ကျောက်
ကြိတ်ဆုံ။

ခဝေါ, *n.* a species of luffa ; (Bur.) ခဝဲ။

ခခ, *v. t.* to bear up in the hand ; (Bur.) မထားသည်။

ခခဗဇ, *v. t.* to offer to an evil spirit ; (Bur.) ပသည့်။
နတ်တင်သည်။

ခခင်, *v. t.* to lift up ; (Bur.) ပင့်တင်သည်။

ခခါတ်, *v. i.* to be empty, shrivelled ; (Bur.) ပိန်ကြွသွား
သည်။

ခခေတ်, *v. t.* to suck ; (Bur.) မျိုသည်။ စုတ်သည်။

ခခေ, *v. t.* to move from the square, to turn to one
side ; (Bur.) ရွှေ့အောင်လုပ်သည်။

ခခေဝံ, *numeral auxiliary*, sometimes applied to long
round things, ခခေဝံ as နုန့်ပွဲခခေဝံ *one bamboo* ;
(Bur.) အလုံး။

ခခံက်, *n.* an iron hook, used by elephant drivers ;
(Bur.) သံမြွန်း။

ခခံ, *v. t.* to inclose, shut up, as in the mouth, ခခံ။
(Bur.) ငုံသည်။

ခခိုင်ချင်, *n.* a moat ; (Bur.) ကျုံး။

ခခိုတ်, *v. i.* to stick, adhere ; (Bur.) စေးကပ်သည်။

ခခိုတ်, *n.* the gum of a tree ; (Bur.) အဝေး။

ခခိုတ်, *a.* sticky ; (Bur.) စေးကပ်သော။

ခခိုတ်, *n.* foam, froth ; (Bur.) အမြှုတ်။

ခအာန်, *v. i.* to sneeze; (Bur.) ချေဆတ်သည်။

ခအာပ်, *v. i.* to yawn; (Bur.) သင်းသည်။

ခအီ, *n.* a cucumber; (Bur.) သခွါး။

ခအီ, *n.* a mortar; (Bur.) ဆုံ။

ခအီ, *v. i.* to smell rank, as fish; (Bur.) ညှိသည်။

ခအုန်, *v. i.* to be rising up; (Bur.) မိုသည်။ မောက်သည်။

ခအေတ်, *v. i.* to be close, niggardly; (Bur.) ခြွေတာသော။

စေးနဲ့သော။

ခအိုဆ်, *n.* the rafters of a house; (Bur.) အခြင်။

ခါ, *adv.* when, ခါရ။ (Bur.) သောအခါ။

ခါ, *n.* spinach, spinage; (Bur.) ဟင်းကနွယ်။

ခါက်, *v. i.* to hawk; (Bur.) သလိပ်ဟက်သည်။

ခါတ်, *n.* a cot, bedstead; (Bur.) ခုတင်။

ခါန်ကွက်, *v. t.* to appoint, ခါန်ကွက်လတ်။ as duties and persons, သမေဝ်။ (Bur.) ခန့်သည်။

ခါသီ, *n.* a father-in-law, or mother-in-law; (Bur.) ယောက္ခမ။

ခါသီတြိ, *n.* a father-in-law; (Bur.) ယောက္ခမယောကျ်ားသူ။

ခါသီတြိ, *n.* a mother-in-law; (Bur.) ယောက္ခမမိမ္မသူ။

ခါယူဗန်, *n.* a priest's girdle; (Bur.) ဂဟန်းခါးပန်း။

ခါသီ, *n.* a belt, a girdle; (Bur.) ခါးစည်း၊ ခါးပန်း၊ ခါးပတ်။

ခါ, *v. t.* to dig; (Bur.) တူးသည်။

ခါရုတ်, *n.* leprosy; (Bur.) နှဲနာ။

ခု, *v. t.* to prop by a short prop or fulcrum; (Bur.) ခုခံသည်။

ခုင်စွံင်, *n.* a footstool; (Bur.) ခြေတင်ခုံ။

ခုတ်ယူ, *v. t.* to name; (Bur.) နာမည်မှည့်သည်။

ခုံမာတ်, *n.* the deck of a ship or boat; (Bur.) ကုန်းပတ်။

ခု, *n.* a whitlow or felon, ယဲခု။ (Bur.) ခူနာ။

- ခေပ်, *v. t.* to shear, ခေပ်သော်။ (Bur.) ညှပ်သည်။
 ခေံ, *v. i.* to be lame, ခေံ။ (Bur.) ခြေမခွင်းသည်။
 ခေါ်, *n.* a small cup; (Bur.) ခွက်ကလေး။
 ခေါ်ဖါနီ, *n.* a tumbler; (Bur.) ဖန်ခွက်။
 ခေါ်မှင်, *n.* an ink pot, or bottle, ဗီမှင်။ (Bur.) မှင်အိုး။
 ခေါ်ဇိုင်, *n.* a salt-celler; (Bur.) ဆားခွက်။
 ခံဇာ, *n.* a rug, a carpet; (Bur.) ကောင်ဇော။
 ခံက်, *n.* a plat of ground in a paddy field; (Bur.) လယ်
     ခွက်။ လယ်ကွက်။
 ခံ, *n.* a small basket used to place offerings to demons
     in, ခပ်။ ခပ်။ (Bur.) ခေါ်ခွက်။
 ခိုင်ကျိက်, *a.* firm, stable, ခိုင်ခံ့။ *v. i.* to be firm; (Bur.)
     ခိုင်ခံ့သော။ ခြံမြဲသော။ ခိုင်ခံ့သည်။
 ခိုင်ခိုင်, *adv.* firmly, fast, (Bur.) ခိုင်ခံ့စွာ။ ခိုင်ခိုင်။
 ခိုင်, *a.* good; *v. i.* to be good; (Bur.) ကောင်းသော။ ကောင်း
     သည်။
 ခိုင်ခိုင်, *adv.* well; (Bur.) ကောင်းကောင်း။
 ခိုင်ခိုင်ခိုင်ခိုင်, *adv.* nicely; (Bur.) ကောင်းမွန်စွာ။
 ခိုင်စ, *v. i.* to be prospered; (Bur.) ကောင်းစားသည်။
 ခိုင်ပိက်, *a.* tolerable; *v. i.* to be tolerable; (Bur.) အတော်
     အတန်ကောင်းသော။ အတော်အတန်ကောင်းသည်။
 ခိုင်ခိုင်, *v. i.* to be good; (Bur.) ကောင်းမွန်သည်။
 ခိုဆံ, *v. t.* to prop with a fulcrum; (Bur.) ခုသည်။
 ချါ, *v. i.* to be shallow; (Bur.) တိမ်သည်။
 ချိုက်, *n.* a lamp, ပွတ်သုံ။ (Bur.) မီးခွက်။
 ချိုက်, *numeral auxiliary*, what is ridden upon;
     as ဖိင်ဖွဲ့ချိုက် *one elephant*, col.; (Bur.) အစီး။
 ချက်, *v. t.* to pound, as with a pestle or the elbow;
     (Bur.) ထောင်းသည်။
 ချါ, *v. t.* to fry; (Bur.) ကျော်သည်။

ခွဲချင်, *n.* the Indian horse-radish tree ; (Bur.) ဒန်သလွန်၊

ခိုက်, *v. t.* to kick, ခဏိက် (Bur.) ကန်သည်။

ခွေန်, *n.* a fish-hook ; (Bur.) ငါးမျှား။

ခွဲ, *n.* vermicelli, ခွပ် (Bur.) မုန့်တီ၊

ခွဲကြက်, *n.* vermicelli of Chinese manufacture ; (Bur.) မုန့်ကြာဆံ။

ခွက်, *v. t.* to snatch in eating ; (Bur.) ဟပ်သည်။

ခွင်, *n.* a jaw ; (Bur.) မေး။

ခွက်က, *n.* the gill of a fish ; (Bur.) ဝါးဟက်။

ခွာထူ, *n.* an archer ; (Bur.) လေးသမား။

ခွဲ, *n.* stakes to trap deer, etc ; (Bur.) ဆူးသုံးခွ။

ခွဲနွက်, *n.* a singer ; (Bur.) သီခြင်းသည်။

ချပ်, *v. t.* to consider, to contrive, to intend ; (Bur.) ဝံ့ညးဝားသည်။

ချပ်ဂန့်, *v. t.* to consult, to consult together ; (Bur.) ကြံဝံ့ညးသည်။ ထိုင်ပင်သည်။

ချပ်ပြင်, *v. t.* to detect, to discover ; (Bur.) ထွေမြင်သည်။

ချဟ်, *v. t.* to spit ; (Bur.) ထွေးသည်။

ချဆ်, *v. t.* to put into ; (Bur.) သွင်းသည်။

ချာ, *a.* lithe ; (Bur.) ပျော့သော၊ ပျောင်းသော။

ချာ, *n.* split bamboo for tying ; (Bur.) နှီး။

ချာန်, *v. t.* to leave over ; (Bur.) ချန်ထားသည်။

ချီ, *v. i.* to tremble, to shake, ချီတ်၊ ချီတတ် (Bur.) ထုပ်သည်။ တုန်ထုပ်သည်။

ချူ, *v. t.* to write, ချူထပ် (Bur.) ရေးသည်။

ချူ, *v. t.* to whet, to sharpen ; (Bur.) သွေးသည်။

ချူ, *n.* a bamboo for poling a boat ; (Bur.) ထိုးဝါး။

ချူလှေ, *v. i.* to stagger like a drunken man ; (Bur.) ကတိမ်းကပါးသွားသည်။

- ချေဟ်, *n.* a horse, a pony; (Bur.) မြင်း။
 ချေင်္ဂဉာတ်, *n.* a zebra; (Bur.) မြင်းကျား။
 ချေင်္ဂဉ္ဇေဝံ, *n.* a mare; (Bur.) မြင်းမ။
 ချောတ်, *v. i.* to whistle; (Bur.) လေချွန်သည်။
 ချောံချး, *n.* fine bits of coal that remain after a fire,
 cinders, ချောပ်ချး။ (Bur.) ပြာမဖြစ်သေးသောပီးသွေးနု။
 ချောဲ, *n.* grass, weeds; (Bur.) မြက်။
 ချိုတ်, *v. i.* to die; (Bur.) သေသည်။
 ချိုတ်ပျိုတ်, *adv.* definitely, accurately; (Bur.) သေချာစွာ။
 ချိုန်, *v. t.* to knead with the hands; (Bur.) နယ်သည်။
 ချိုန်ခနဲ, *n.* an instant, a moment; (Bur.) ခဏချင်းတွင်။
 ချိုပ်, *v. i.* to be rotten as cloth; (Bur.) ယိသည်။
 ချိုခ်တာ, *v. t.* to push along; (Bur.) တွန်းထိုးသည်။
 ချိုခ်ထပ်, *v. t.* to obstruct (an aperture or hole, by
 thrusting in something;) (Bur.) ဆို့သည်။
 ချ်, *v. t.* to curse, ချ်လက်။ (Bur.) ကျိန်ဆဲသည်။
 ချ်, *v. t.* to solder; (Bur.) ဝဟေနှင့်ဆော်သည်။
 ချင်, *a.* lame, ဖိုင်ချင်၊ ဖိုင်မချင်။ (Bur.) ခြေမစွမ်းသော။
 ချး, *n.* charcoal; (Bur.) ပီးသွေး။
 ချးထွံ, *n.* mineral coal, anthracite; (Bur.) ကျောက်ပီးသွေး။
 ခြာဇိုင်ခဉ်, *n.* the mark of a cross, or any mark re-
 sembling a fowl's foot, ခြာဇိုင်စာင်။ (Bur.) ကြက်
 ခြေ။
 ခြာလတ်, *v. t.* to separate; (Bur.) ခွဲထားသည်။ ခွဲခွါသည်။
 ခြံ, *n.* a temporary fence; (Bur.) မြီ။
 ခြံ, *n.* a thicket; (Bur.) မြို။
 ခြေဟ်, *n.* a jingle, a small round bell; (Bur.) ချူ။
 ခြး, *v. t.* to scratch as a fowl; (Bur.) ယက်သည်။
 မြိုင်, *n.* an enclosure; (Bur.) တောင်အိမ်၊ မြီ။
 ချန်ထပ်, *v. t.* to leave vacant; (Bur.) ချန်၍ထားသည်။

ခွဆီ, *v. i.* to be curled, bent up, as boards with heat ;
(Bur.) ကော့၍နေသည်။

ခွေင်ဂုန်, *v.* to return a favor, ခွေင်ရော်ဂုန်။ (Bur.) ကျေးဇူး
ပြန်ဆပ်သည်။ ကျေးဇူးပြန်ပြုသည်။

ခွေင်ရော်, *v. t.* to repay ; (Bur.) ပြန်ပေးသည်။

ခွေင်သဂ်, *v.* to reply to, to answer ; (Bur.) ဖြေသည်။

ခွါင်, *n.* a pond, lake ; (Bur.) ရေအိုင်။

ခွက်, *n.* a cup ; (Bur.) ခွက်။

ခွက်, *n.* a flat wooden dish, platter, tray, trencher ;
(Bur.) ဗျပ်။

ခွက်, *pron.* ခဝက်။ *v. t.* to lift with the hands and carry
between two ; (Bur.) နှင်ယောက်ကြားဆွဲသွားသည်။

ဂ

ဂကန်, *v. t.* to charge, to instruct ; *n.* instruction, a
message ; (Bur.) မှာသည်။ မှာစာ။

ဂကု, *n.* a kind, a race, species ; (Bur.) အမျိုး။

ဂကောံ, *n.* a company, congregation, ဂကောင်။ (Bur.) အ
ရအပေါင်း။

ဂကောံသင်, *n.* a church, ဂကောင်သင်။ (Bur.) အသင်း
တော်။

ဂကး, *v. i.* to burst with a loud sound ; (Bur.) ပေါက်ကွဲ
သည်။

ဂကိုပ်, *n.* a cover or lid ; (Bur.) အဖုံး။

ဂကိုပ်, *n.* a chief ; (Bur.) အကြီးအကဲ။ အဆုပ်အချုပ်။

ဂင်, *n.* an ape ; (Bur.) ချောက်ငြို။

ဂဝန်, *v. i.* to be disproportionately small ; (Bur.) သေး
သည်။

ဂရောင်အာ, *v. i.* to go from place to place ; (Bur.) တွည့်
လည်သွားသည်။

ဂစက်, *n.* the gecko ; (Bur.) အိမ်ချောင်။

ဝစတ်, *n.* a squirt, syringe, pump, any instrument which throws water with force; (Bur.) ဖြတ်။

ဝစဲ, *v. t.* to break off, to separate; (Bur.) ဖဲ့သည်၊ ခွဲသည်။

ဝရက်, *n.* any sharp thing sticking up or out; (Bur.) ငြောင့်။

ဝရန်, *n.* a staff such as old men use; (Bur.) တောင်ဝေး။

ဝစေပ်, *n.* the roselle plant; (Bur.) ချဉ်ပေါင်။

ဝစေ, *n.* a bird, ဝစေပ်။ (Bur.) ဌက်။

ဝစေံကလောင်, *n.* a screech-owl; (Bur.) ဌက်ဆိုး။

ဝစေံကွေတ်, *n.* a tailor-bird; (Bur.) နှံပြည်ရက်။

ဝစေံမာတ်ထပ်, *n.* a hoopoe; (Bur.) တောင်ဘီးရူးဌက်။

ဝစေံခိုဌိုင်, *n.* an edolius; (Bur.) ဌက်တော်။

ဝစေံဝံက်ဂါ, *n.* the kingfisher; (Bur.) ပိန်ညင်း။

ဝစေံခွန်မိတ်, *n.* an oriole, the mango-bird; (Bur.) ဌက်ဝါ။

ဝစေံတေပ်တောတ်, *n.* a plover; (Bur.) တိတိထူး။

ဝစေံတေပ်တောတ်ကလံ, *n.* the spur winged plover; (Bur.)

ဌက်တထိုင်း။

ဝစေံထရက်, *n.* a quail; (Bur.) ငုံး။

ဝစေံရက်ချ, *n.* the large horned owl; (Bur.) တီးထုတ်။

ဝစေံခံင်ဒါင်, *n.* a swallow; (Bur.) ဟုံလွှား။

ဝစေံပူ, *n.* the dove; (Bur.) မြိုးဌက်။

ဝစေံပက်, *n.* a heron; (Bur.) ဥချိုင်း။

ဝစေံပက်ကိုပ်, *n.* the brown paddy bird; (Bur.) ချိုင်း

အောက်။

ဝစေံဖရို, *n.* the large wild pigeon; (Bur.) ဌှ

ဝစေံဖါခေါင်, *n.* the green pigeon; (Bur.) မြိုးမိင်း။

ဝစေံမာသွီ, *n.* a sparrow; (Bur.) စာဌက်။

ဝစေံသတ်မြီ, *n.* a weaver-bird; (Bur.) စာပေါင်းသောင်း။

ဝစေံဟပြုအ်, *n.* the green bee-eater; (Bur.) ဂုဏ်းထိုး။

ဝစေံဟင်ကျိုင်း, *n.* an eagle; (Bur.) ဝံထိုဌက်။

ဂဝံမီ, *n.* a snipe ; (Bur.) ခေဝံး။

ဂဝံမံက်ဆု, *n.* a woodpecker ; (Bur.) သပ်တောက်။

ဂဝံအပြက်, *n.* a wag-tail ; (Bur.) သပိတ်လွယ်။

ဂဝံအဗွတ်, *n.* a night-jar ; (Bur.) မြေဝပ်။

ဂဝံအုတ်, *n.* an ostrich ; (Bur.) ဌက်ကုသားအုတ်။

ဂဝေင, *n.* the scales of a fish, ဂဝေငက (Bur.) ငါးကြေး။

ဂပိုင်, *v. i.* to stoop down ; (Bur.) ငုံ့သည်။ ကုန်းသည်။

ဂပိတ်, *v. t.* to kill, ဂပိတ်ထောင် (Bur.) သတ်သည်။ သတ်
ဖြတ်သည်။ ညှစ်သတ်သည်။

ဂပွဲတ်, *n.* a violent death ; (Bur.) အသေသတ်ခြင်း။

ဂပီ, *n.* a stick, used in transplanting the paddy plant ;
(Bur.) ကောက်ပိက်တံ။

ဂဗံ, *v. i.* to sit, ဂဗံ (Bur.) ထိုင်သည်။

ဂဗံထဝါ, *v. i.* to sit cross-legged, as do Burmans, Peguans
and other Asiatics ; (Bur.) တင်ပျဉ်ခွေထိုင်သည်။

ဂဗီ, *v. t.* to mince, chop ; (Bur.) စည်းသည်။

ဂဗိုက်, *v. t.* to jerk ; (Bur.) တုတ်သည်။

ဂဗိုတ်, *v. t.* to wipe ; (Bur.) သုတ်သည်။

ဂဗိုင်ဝင်, *v.* to set gamecocks to fighting ; (Bur.) ကြက်
တိုက်သည်။

ဂညိုက်, *v. i.* to nod ; (Bur.) ခေါင်းညှိတ်သည်။

ဂညိုက်ကျိပ်, *v. t.* to bow ; (Bur.) ဦးညွတ်သည်။

ဂညိုကေတ်, *v. t.* to take to one's self, to be arrayed with ;
(Bur.) ဆင်ရင်သည်။

ဂိတ္တိတ်, *v. t.* to adorn with ornaments ; (Bur.) ဝတ်ဆင်
သည်။

ဂဒဲသီ, *n.* the lunar month nearly corresponding to
August ; (Bur.) ဝါခေါင်ထ။

ဂဒောင်ကဆံ, *n.* the throat ; (Bur.) ထည်ခြောင်း။

ဂဒောင်မတ်, *n.* the eye-ball ; (Bur.) မျက်လုံး။

ဂရောင်ထောင်, *v. t.* to close up, as in shutting an umbrella;
ဂရောင်ထောင်၏ (Bur.) ရပ်သည်။

ဂရောင်အာ, *v. i.* to close up, as an umbrella; (Bur.)
ထီးခရိုင်ရပ်ဘိသကဲ့သို့ပိတ်သွားသည်။

ဂရိုင့်, *v. t.* to filter, to strain; (Bur.) စုပ်သည်။

ဂတ, *prep.* before in point of time or place; as ဂတသို့
before the house;—*a.* next; as သူ့ဂတ *next year*;
ဂတဂတ *next month*, ဘဝဂတ *the future state*;
—*adv.* in future; as မကော်ခဂတဝံ့အိုတ်ရောင် *in*
future they shall call; (Bur.) ခွေ။

ဂတက်စေင့်, *v. i.* to tumble; (Bur.) ငြင်းထိုးကျသည်။

ဂတပ်, *v. t.* to straighten; (Bur.) ဖြောင့်စေသည်။

ဂတပ်ဂတ, *v. t.* to make straight and level; (Bur.) ဖြောင့်
မတ်စေသည်။

ဂတင့်, *n.* a debt; (Bur.) ကြေး၊ ခြံ။

ဂတပ်, *v. i.* to float; (Bur.) ပေါ်လှေနေသည်။

ဂတာ, *n.* the under part of a thing; (Bur.) အောက်ပိုင်း။

ဂတာဇိုင်, *n.* the sole of the foot; (Bur.) ခြေဖဝါး။

ဂတာဝဲ, *n.* the palm of the hand; (Bur.) လက်ဖဝါး။

ဂတာပ်, *v. i.* to be in season, to reach; (Bur.) မှီသည်။
အချိန်တွင်ရောက်သည်။

ဂတိ, *n.* a promise; (Bur.) ဂတိ။

ဂတု, *n.* the moon, a month; (Bur.) ထ။

ဂတုစွက်, *n.* the waning of the moon; (Bur.) လပြည့်
ကျော်။

ဂတုပေင်, *n.* the full moon; (Bur.) လပြည့်။

ဂတုမံက်, *n.* a waxing of the moon; (Bur.) လဆန်း။

ဂတုအိုတ်, *n.* the day on which the moon entirely dis-
appears; (Bur.) လကွယ်။

ဂတုဇာန်ဝါရီ, (Eng.), *n.* January, nearly corresponding to the lunar month ဂုဟ် (Bur.) ပြာသိုလ်။

ဂတုဖေဖြါအါရီ, (Eng.), *n.* February, nearly corresponding to the lunar month မင်္ဂ (Bur.) တပို့တွဲလ်။

ဂတုမာတ်, (Eng.), *n.* March, nearly corresponding to the lunar month ဖပ်ဂရိုန် (Bur.) တပေါင်းလ်။

ဂတုအာပြီ, (Eng.), *n.* April, nearly corresponding to the lunar month ဝဲ (Bur.) တံကူးလ်။

ဂတုမေ, (Eng.), *n.* May, nearly corresponding to the lunar month ပသ် (Bur.) ကဆုန်လ်။

ဂတုဇောန်, (Eng.), *n.* June, nearly corresponding to the lunar month ဇေဟ် (Bur.) နယုန်လ်။

ဂတုဇူလဲ, (Eng.), *n.* July, nearly corresponding to the lunar month ဓဂိုန် ဒဂိုန် (Bur.) ဝါဆိုလ်။

ဂတုအဝ်ဂုတ်, (Eng.), *n.* August, nearly corresponding to the lunar month ဂဉ္ဇေသီ (Bur.) ဝါခေါင်လ်။

ဂတုသေပ်တောင်ဇေ, (Eng.), *n.* September, nearly corresponding to the lunar month ဘတ် (Bur.) တော်သလင်းလ်။

ဂတုအံက်တောင်ဇေ, (Eng.), *n.* October, nearly corresponding to the lunar month ဝဟ် (Bur.) သိတင်းကျွတ်လ်။

ဂတုနောင်ဝေင်ဇေ, (Eng.), *n.* November, nearly corresponding to the lunar month ဂထိုန် (Bur.) တန်ဆောင်မုန်းလ်။

ဂတုဇေန်ဝေင်ဇေ, (Eng.) *n.* December, nearly corresponding to the lunar month မြက်တ္တိုက် မရေ့ညသီ (Bur.) နတ်တော်လ်။

ဂတု, *v. i.* to fall; (Bur.) ကျသည့်။

ဂတံစေင့်, *v. i.* to fall down; (Bur.) အောက်သို့ကျသည်။

ဂတေဝ်, *v. i.* to cry aloud; (Bur.) အော်ဟစ်သည်။

ဂတေင်္ဂ, *numeral affix*, applied to flat things; (Bur.)
အပြား။

ဂတေဝဲ, *n.* a newly formed fruit; (Bur.) အကင်း။ သီးဝ။

ဂတး, *v. t.* to turn back, turn over; (Bur.) တွှန်သည်။

ဂတး, *v. i.* to turn around or over; to turn aside; (Bur.)
တွည့်သည်။

ဂတိပ်မောတ်, *n.* the eyelid; (Bur.) မျက်ခွံ။ မျက်ဖွား။

ဂထိန်, *n.* the lunar month nearly corresponding to
November; (Bur.) တန်ဆောင်မုန်းလ။

ဂဒင်ဗြီ, *n.* an assistant; (Bur.) လက်ထောက်။

ဂရ, *v. t.* to pound by a hammer or hand; (Bur.)
ထုသည်။

ဂရင်, *n.* a point of land, a cape, or promontory; (Bur.)
အဝိုက်။

ဂဒေင်္ဂ, *v. i.* to be acquainted with, ဂဒေင်္ဂလယင်္ဂ (Bur.)
ကျွမ်းဝင်သည်။

ဂဒေင်္ဂ, *a.* tame; (Bur.) ယည်ကျေးသော။

ဂခံင်, *n.* a shield; (Bur.) ခိုင်း။ ဣား။

ဂခံ, *n.* a chamber, ဂဒပ်။ ခဒပ်။ (Bur.) အခန်း။

ဂခံဟပ်ခွင်, *n.* a bathing room; (Bur.) ဂေချိုးခန်း။

ဂခိုပ်ဂြောင်, *v. t.* to cover up, ဂခိုပ်လပ်။ (Bur.) ဖုံးအုပ်သည်။

ဂခိုပ်လပ်, *v. t.* to conceal; (Bur.) ဖုံးထားသည်။ ထိန်ဂှက်
သည်။

ဂဗ္ဗ, (Pali), *n.* the body; (Bur.) ခန္ဓာ။

ဂနိဇိုက်, *n.* brimstone; (Bur.) ကန့်။

ဂနက်, *n.* a ridge, ခလံက်ဂနက် uneven land; (Bur.) ချိုင့်၊
မညီမညာသောကုန်းတန်း။

- ဂတ်, *v. t.* to bind, tie together ; (Bur.) စည်းသည်။
 ဂန့်, *n.* a digit, a numeral, a figure, ဂုဏ် (Bur.) ဂဏန်း။
 ဂနပ်ဇိုင်, *n.* a shoe, sandal ; (Bur.) ခြေနင်း။ ဘိနပ်။
 ဂန့်လပ်, *v. t.* to take hold of, ဂရပ်ဆပ် (Bur.) ဆုပ်ထားသည်။ ကိုင်ထားသည်။
 ဂန္တက, *n.* a stranger, a pilgrim ; (Bur.) ဧည့်သည်အာဂန္တု။
 ဂနီ, *n.* the queen *lagerstræmia* ; (Bur.) ဖျင်းမ။
 ဂနောင်, *n.* the inga tree ; (Bur.) တညင်း။
 ဂနောဆ်, *n.* the entada bean ; (Bur.) ခန့်ညင်း။
 ဂနောဆ်ကျပ်, *n.* a queen, တလတိဇြ် (Bur.) မိဖုရား။
 ဂနောဆ်ကျပ်, *n.* a princess ; (Bur.) မင်းသမီး။
 ဂနောဆ်ကွံင်, *n.* the knee-pan ; (Bur.) ခန့်ညင်း။
 ဂနောင်, *n.* a ladder formed of a single bamboo ; (Bur.)
 မောင်းတက်။
 ဂနောပ်, *n.* a desire ; (Bur.) အလိုရှိခြင်း။ ဆန္ဒ။
 ဂနး, *n.* a fence ; (Bur.) ခြံ။
 ဂပ်, *a.* sufficient ; (Bur.) လောက်သော။ လုံလောက်သော။
 ဂပ်ဂေါပ်, *a.* proper, fit ; *v. i.* to be proper, fit ; (Bur.)
 တော်သင့်သော။ တော်သင့်သည်။
 ဂပ်လံ, *n.* a long time, ဂပ်လဆ်။ ဂပ်မလံ။ (Bur.) ကြာခြင်း။
 ဂပ်ဝ်အာ, *v. i.* to go around ; (Bur.) ဟည့်၍သွားသည်။
 ဂပေါ, *n.* a bird's nest ; (Bur.) အသိုက်။
 ဂပိပ်, *n.* lime, ခပိပ် (Bur.) ထုံး။
 ဂဗင်ဒိုင်, *n.* a hill or mountain, of which the ascent is gradual ; (Bur.) အဆင်းအတက်လွယ်သောတောင်။
 ဂဗုတ်, *n.* a deed, anything done ; (Bur.) အမှု။ အပြုအမူ။
 ဂဗုတ်ဂလာန့်, *n.* a law-suit ; (Bur.) တရားမှု။ တရားတွေ့မှု။
 ဂဗိတ်, *v. t.* to throw ; (Bur.) ပြစ်သည်။
 ဂဗိတ်, *n.* a stone's throw ; (Bur.) ခဲတပြစ်။

ဂဗိတ်ကျာ, *n.* a tornado, ကျာဂဗိတ် (Bur.) ပြင်းထန်စွာသော
 မုဟ်းသက်မုန်တိုင်း။

ဂဗိတ်ပတိန်, *v. t.* to throw up, toss; (Bur.) မြှောက်သည်။

ဂဗိန်ဂညောန်, *v. t.* to make firm; (Bur.) ခိုင်ခံ့စေသည်။

ဂဗး, *v. t.* to strike with the palm of the hand; (Bur.)

ရိုက်ပုတ်သည်။ ပါးပုတ်သည်။

ဂမာပိင်, *n.* an elephant keeper, a mahout, ပွင်ပိင် (Bur.)

ဆင်ထိန်း။

ဂမ, *v. t.* to suckle; (Bur.) နို့တိုက်သည်။

ဂဗ္ဗိတ်, *n.* a violent death; (Bur.) အသေသတ်ခြင်း။

ဂဗ္ဗင်, *a.* bitter; *v. i.* to be bitter; (Bur.) ခါးသော။

ခါးသည်။

ဂဗ္ဗ, *a.* hot, ဣ, *v. i.* to be hot; (Bur.) ပူသော။ ပူသည်။

ဂမိတ်, *n.* a mosquito, ဒမိတ် (Bur.) ခြင်။

ဂမီ, *n.* the lid of a pot; (Bur.) စလောင်း။

ဂမီဂမာနာင်, *n.* soot; (Bur.) ကြပ်ခိုး။

ဂမက်, *v. t.* to pound, as with a pestle; (Bur.) ထောင်း
 သည်။

ဂမင်ဂလောင်, *n.* the human fetus; (Bur.) ကိုယ်ဝန်။

ဂမင်, *n.* a bamboo texture set up in a rivulet to inter-
 cept fish; (Bur.) ယင်း။

ဂမ္ဘတ်, *a.* sweet, (found in books), ထမ္ဘတ်။ *v. i.* to be
 sweet; (Bur.) ချိုသော။ ချိုသည်။

ဂမ္ဘီ, *a.* poisonous, venomous; (Bur.) အဆိပ်ရှိသော။

ဂမ္ဘိုင်, *a.* living; *v. i.* to be living, ဂျိုင် (Bur.) အသက်
 ရှင်သော။ အသက်ရှင်သည်။

ဂမ္ဘိ, *n.* sediment; ဂမ္ဘိ (Bur.) အနပ်။ အနည်း။ အပတ်။

ဂမ္ဘိုင်, *n.* a confused noise of a multitude of people;
 (Bur.) ဗရုန်းဗရင်းအသံ။

ဂဗိုဉ်, *a. many ; as မိုဉ်ဂဗိုဉ် men in general, the many ;*
v. i. to be many ; (Bur.) များစွာသော၊ များသည်။

ဂဗ္ဗိ, *n. a Buddhist priest ; (Bur.) ပညွှင်း။*

ဂယိ, *v. t. to anoint ; (Bur.) ဆီလိမ်းသည်။*

ဂယး, *n. the morning, နံဂယး (Bur.) နံနက်။*

ဂယိုဉ်, *n. a husband or wife, a consort, သမ္ဘာ (Bur.)*
ခင်ပွန်း။

ဂယိုဉ်လမျို, *v. i. to live, ဂျိုဉ်လမျို။ n. life ; (Bur.) အသက်*
မွေးသည်။

ဂရင်စ, *v. t. to beg, အာတ်စ (Bur.) တောင်းစားသည်။*

ဂရင့်စာဉ်, *n. a cock's spur ; (Bur.) ကြက်တက်။ အတက်။*

ဂရင်တိုဉ်, *v. i. to tremble, to quake, to shake ; (Bur.)*
တုန်ထုပ်သည်။

ဂရာဉ်, *n. a frame for creepers ; (Bur.) နွယ်ပင်တက်ဖို့စင်။*

ဂရိပ်အရေတ်, *n. a hint ; (Bur.) စကားရိပ်။*

ဂရင်, *n. a vessel of any kind, with a perforated bottom,*
used in baking by steam ; (Bur.) ပေါင်းချောင်း။

ဂရေတ်, *n. a pump ; (Bur.) ဗိုဉ်။*

ဂရေပ်, *n. a cover ; (Bur.) အဖုံး။*

ဂရိုက်, *v. t. to shake ; (Bur.) ထုပ်သည်။*

ဂရိပ်ပဝေဉ်, *v. i. to play, to sport ; (Bur.) ကစားသည်။*

ဂရိုဉ်, *v. i. to gleet ; (Bur.) ယိသည်။*

ဂရိုတ်, *v. t. to push, to shove, ဂရိုဉ်တာ ; (Bur.) ထွန်း*
သည်။

ဂရိုတ်, *v. i. to fall down into pieces ; (Bur.) ပြိုသည်။*

ဂရိုဉ်ဂတေတ်, *v. i. to mourn ; (Bur.) ညည်းတွားမြည်တမ်း*
သည်။

ဂလန်, *n. a turn, အလန် (Bur.) အတွည့်။*

ဂလာ, *n. a native of any country west of Burma ;*
(Bur.) ကုလား။

- ဂဏာဂဇံ, *n.* a chair, ဂဏာဂဇာနီ။ (Bur.) ကုလားထိုင်။
 ဂဏာနီ, *n.* a word, အဂေဝ်။ (Bur.) စကား။
 ဂဏာနီဂကနီ, *n.* a word, အဂေဝ်။ (Bur.) မှာစကား။
 ဂလုံ, *n.* the *thalia cannaeformis*; (Bur.) သင်။
 ဂလေင်, *n.* a stick upon which burdens are borne across the shoulder, a porter's yoke; (Bur.) ထင်းပိုး။
 ဂလေင်, *v. t.* to strike backwards, as with the elbow; (Bur.) ဆောင်းသည်။
 ဂလေံ, *v. t.* to shorten; to lend, ဂလေဆံ။ (Bur.) တိုစေသည်။ ချေးငြိုးသည်။
 ဂလောင်, *n.* a forked pole; (Bur.) တံချူ။
 ဂလိက်တ္တိဝ်, *v. i.* to rise, or spring up quickly; (Bur.) အလျင်အမြန်ထသည်။
 ဂလိုင်, *a.* much; thus, ဂလိုင်ဂ် *so much*; ဂလိုင်လီ *how much?* (Bur.) ဤမျှ မည်မျှ။
 ဂလီ, *n.* the monitor, (Bur.) ဖွတ်မိကျောင်း။
 ဂလီဇာတ်, *n.* one kind of varan; (Bur.) ဖွတ်တမျိုး။
 ဂလီ, *v. i.* to be wild, uncivilized, uncultivated; (Bur.) ရိုင်းသည်။
 ဂလီခကံင်, *v. i.* same, (most common.)
 ဂလီဆီ, *v. i.* to stammer, to stutter; (Bur.) စကားထပ်သည်။
 ဂဝ, *n.* shame; (Bur.) အရှက်၊ ရှက်ခြင်း။
 ဂဝင်, *v. i.* to be blown away; (Bur.) လွင့်သည်။
 ဂဝမ်, *n.* the womb, ဂဝင်၊ ဂဝင်မိ။ (Bur.) သားအိမ်။
 ဂဝင်, *v. t.* to sling; (Bur.) လွှဲသည်။
 ဂဝီ, *n.* a bundle, ဂီ။ (Bur.) အထုပ်။
 ဂဝဲ, *v. t.* to swing; (Bur.) လွှဲသည်။
 ဂဝေင်, *v. t.* to blow away; (Bur.) လွင့်သည်။
 ဂဝိုက်, *v. t.* to wag; (Bur.) နှံ့သည်။ ခါသည်။

- ဂသောဝ်, *v. i.* to be sloping ; (Bur.) ငျောနေသည်။
 ဂဟ်, *pro. a.* that, ရှိ, as မှီၚ်ဂှ် *that man* ; (Bur.) ထို။
 ရှိလေ, *conj.* also ; (Bur.) လည်း။
 ရှိလေကို, *conj.* also ; (Bur.) ၎င်း။ ထိုနည်းတူ။
 ဂဟ်, *v. t.* to threaten, ပရဂဟ်။ (Bur.) ခြိမ်းသည်။ ခြိမ်း
 ခြောက်သည်။
 ဂဟေဝ်, *v. i.* to go from place to place, လန့်ဂဇုင်။ (Bur.)
 တရပ်မှတရပ်သို့လှည့်လည်သွားသည်။
 ဂစင်, *v. t.* to lift up ; (Bur.) ချီသည်။ ပင့်သည်။
 ဂမိၚ်ဂစဲ, *v. t.* to break off, as bread is broken ; (Bur.)
 ဖဲ့သည်။
 ဂအဋ်, *n.* a daughter-in-law ; (Bur.) ခြွေးမ။
 ဂအာဝ်, *n.* land pertaining to a town or city ; (Bur.)
 မြေကွက်။ အိမ်ရာ။
 ဂအာဝ်သ္မိ, *n.* a house-lot ; (Bur.) အိမ်ရာ။
 ဂအု, *v. t.* to heap, pile, ဂအုင်။ (Bur.) ပုံသည်။
 ဂဆု, *n.* medicine, tobacco ; (Bur.) ဆေး။
 ဂဆုခနိက်, *n.* medicinal powder ; (Bur.) ဆေးမှုန့်။
 ဂဆုဂပိတ်ဇွၚ်, *n.* quinine ; (Bur.) အပျားဖြတ်ဆေး။
 ဂဆုဗရုန့်, *n.* worm medicine ; (Bur.) သံချဆေး။
 ဂဆုမ, *n.* a pill ; (Bur.) ဆေးလုံး။
 ဂဆုပိတ်, *n.* chloroform ; (Bur.) မေ့ဆေး။
 ဂဆုသေဏာတ်, *n.* gun-powder ; (Bur.) ယင်း။
 ဂဆုမိတ်, *n.* salts ; (Bur.) ဆားဆေး။
 ဂအေဝ်, *v. i.* to hem ; (Bur.) ခြောင်းသံပြုသည်။
 ဂါ, *n.* a clog put upon the neck of criminals ; (Bur.)
 ထိတ်တုံး။
 ဂါထာ, (Pali), *n.* a stanza of Pali verse consisting of
 four lines, each containing eight syllables ; (Bur.)
 ဂါထာ။

ဂါနိ, *n.* (Eng.), a guard-house ; (Bur.) ဂါတ်တဲ။
 ဂါဝ်ဆု, *n.* the fork of a tree ; (Bur.) သင်ခွ။
 ဂါ, *v. i.* to step, ဂါဝ် (Bur.) ထမ်းသည်။
 ဂါကွပ်, *v. i.* to walk, ဂါကွပ်ကံ (Bur.) ရှောက်သည်။
 ဂါသရင်, *v. t.* to step over ; (Bur.) ကျော်သွားသည်။
 ဂိ, *v. i.* to ache, to be in pain ; (Bur.) ကိုက်သည်။ နာ
 သည်။

ဂိဇကုတ်, *n.* Gijakūt, the name of a rock or crag, which
 is said to have furnished shelter to the blind
 parents of Gotama, when being an Embryo Buddha
 he was a vulture.

ဂုက်, *n.* a prison, jail, ထိုင် (Bur.) ထောင်။
 ဂုနိ, *n.* grace, favor, kindness, profit, ဂုနိဖို (Bur.) ကျေး
 ဇူး။

ဂုနိစရဲ, *n.* honor, glory ; (Bur.) ဂုဏ်အသရေ။ သုန်း။

ဂုံ, *v. t.* to winnow, ဂုံကြော့ (Bur.) ဂုံသွ။ (Bur.) ပြာသည်။

ဂုဏ်, *v. i.* to swell ; (Bur.) ရောင်သည်။ ပောင်းသည်။

ဂု, *n.* a garden ; (Bur.) ဥယျာဉ်။

ဂု, *v. i.* to rain, မြိဂု (Bur.) ရွာသည်။

ဂေင်လန်, *v. i.* to move about, as in a place to which
 one is accustomed ; (Bur.) ထည့်ပတ်၍သွားသည်။

ဂေတ်, *v. i.* to turn around ; (Bur.) ထည့်သည်။ လည်သည်။

ဂေတ်ဂဠေင်, *v. i.* to go around from place to place ;
 (Bur.) ထည့်လည်သွားသည်။

ဂေါက်ခွဲ, *n.* a pot-kiln ; (Bur.) အိုးဖို။

ဂေါက်ဂပိုင်, *n.* a lime-kiln ; (Bur.) ထုံးဖို။

ဂေါက်ခိုတ်, *n.* a brick-kiln ; (Bur.) အုတ်ဖို။

ဂေါတမ, *n.* the fourth Buddha of the present cycle ;
 (Bur.) ရှင်ဂေါတမ။

ဂေါင်, *a.* handsome, beautiful, ဂေါင်ဆဲ။ *v. i.* to be handsome; (Bur.) ထွပသော။ ထွပသည်။

ဂံက်, *v. i.* to shiver; as ဂံက်ဖြဲ *to shiver in the rain*; (Bur.) ချင်း၍တုန်သည်။

ဂံက်ဝါ, *n.* a king-fisher; (Bur.) ပိန်ညင်း။

ဂံင်, *a.* bold, daring, venturesome, ဂံင်ကြဲ။ also *v. i.* to be bold, to make bold; (Bur.) ရဲရင့်သော။ ရဲရင့်သည်။

ဂဲး *v. i.* to speak, to say, သွး။ ဟို။ (Bur.) ဆိုသည်။ ပြောဆိုသည်။

ဂိုင်ကေတ်, *v. t.* to take; (Bur.) ဆင်းယူသည်။

ဂိုင်ဝ, *v. t.* to take to eat, to receive; (Bur.) ယူ၍စားသည်။

ဂိုင်တာ, *v. t.* to take away; (Bur.) ချီယူသွားသည်။

ဂိုင်တိုက်, *v.* to row a boat; (Bur.) တက်ခတ်သည်။

ဂိုင်ဖျ, *v. t.* to bring; (Bur.) ချီပြန်သည်။

ဂိုင်ထပ်, *v. t.* to take possession of; (Bur.) ဆင်းထားသည်။

ဂိတ်, *v. t.* to put forth effort; (Bur.) အားထုတ်သည်။

ဂိန်, *n.* a collection, assemblage, sect; (Bur.) အစုအရုံး။ ဂိက်း။

ဂိပ်, *v. t.* to cover; (Bur.) ဖုံးအုပ်သည်။

ဂို, *n.* a fire balloon; (Bur.) မီးပုံးပျံ။

ဂို, *a.* warm; (Bur.) နွေးသော။

ဂို, *v. i.* to be happy, ဂိုက်။ (Bur.) ပျော်စရာကောင်းသည်။

ဂိုဂို, *adv.* rather; (Bur.) ခပ်။

ဂိုဝ်, *v. i.* to shine, to glow like coals of fire; (Bur.) ထောက်သည်။

ဂိုဝ်ထဟိုဝ်, *v. i.* to glitter, to glisten, ဂိုထဟို။ (Bur.) အရောင်လျှပ်သည်။

ဂိုဝ်သလံင်, *v. i.* to blaze up; (Bur.) တောက်တက်သည်။

ရိင့်, *v. t.* to regret the loss of a thing; (Bur.) နှစ်ခြေ
သည်။

ရိင့်, *n.* an arched place for images, open on one side, a
niche, a grotto; (Bur.) ဝတ်ကျောင်း။

ဂူကျော်, *n.* a queen; (Bur.) မိဖုရား။

ဂူက်, *v. i.* to sink deep in the mire, ဒုနက် (Bur.) ကွဲ
သည်။

ဂွန်, *n.* a numeral, a figure, ဝန် (Bur.) ဝဏန်း။

ဂွပ်, *v. t.* to regard, to desire; (Bur.) အထိုရှိသည်။ လိုချင်
သည်။

ဂွာ, *n.* a shell, as of a cocoanut; (Bur.) အခွံ။

ဂွာကျိုက်, *n.* the skull; ဂွါထူင် (Bur.) ဥက္ခောင်းခွံ။

ဂွါင်, *v. i.* to be loose, not tight; (Bur.) ချောင်ဆည်။

ဂွီ, *n.* a rat or mouse, ကွီ (Bur.) ကြွက်။

ဂွီယျန်, *n.* a shrew mouse, ကွီယျန် (Bur.) ကြွက်ရစ်။

ဂွိုင်, *n.* the small of the back, the loins, the waist;
(Bur.) ခါး။

ဂွိုင်ဟတ်, *n.* the crank of a spinning-wheel; (Bur.) ထက်
တွည့်။

ဂွိန်, *n.* a native woman's petticoat; (Bur.) ထမိန်။

ဂွီ, *n.* a pillow; (Bur.) ခေါင်းအုံ။

ဂွီဝထဲ, *n.* a cushion; (Bur.) မြိအုံ။

ဂွေင်, *n.* the inga tree; (Bur.) တညင်း။

ဂွေင်, *n.* a tusk, an eye-tooth; (Bur.) အဝွယ်။

ဂွဲ, *n.* the comb of a fowl; (Bur.) အမောက်။

ဂွောက်, *n.* a stick to stir rice with; (Bur.) ယောက်မ။

ဂွောင်, *n.* a ladder made of a single bamboo; (Bur.)
မောင်းတက်။

ဂွံ, *n.* the abdomen; (Bur.) ဝမ်း။

ဂွံကိတ်, *n.* the dysentery; (Bur.) ဝမ်းကိုက်နာ။

ငှစိန်, *a. costive*; (Bur.) ဝမ်းချုပ်သော။

ငှထို, *n. diarrhea*; (Bur.) ဝမ်းကျခါ။

ရီ, *n. poison, venom*; (Bur.) အဆိပ်။

ချိုင်, (Bengali,) *n. wheat*; (Bur.) ချုံစပါး။

ကျိုင်, *a. living*; *v. i. to be living*; (Bur.) အသက်ရှင်သော။
အသက်ရှင်သည်။

ကျိုင်တိုန်, *v. i. to rise to life*; (Bur.) အသက်ရှင်သည်။

ကျိုင်လမျို, *v. i. to live, ဂယိုင်လမျို။ n. life*; (Bur.) အသက်
ရှင်သည်။

ကြက်, *a. narrow, generally combined with, ကုန်*; *v. i. to be narrow*; (Bur.) ကျည်းသော။ ကျည်းသည်။

ငြင်, *n. the horn of an animal*; (Bur.) ဦးမြို။

ငြင်, *v. t. to understand, to comprehend, ငြင်တီ။ (Bur.)*
သိမြင်သည်။

ငြင်ဂုန်, *v. i. to be grateful*; (Bur.) ကျေးဇူးကိုသိတတ်သည်။

ငြင်မိင်, *n. the tusk of an elephant*; (Bur.) ဆင်စွယ်။

ငြင်ထွံ, *n. an anchor, ငြင်ထွန်း။ (Bur.)* ကျောက်ဆူး။

ငြင်အောက်, *n. the Indian trumpet-flower*; (Bur.) ကြောင်
ဈာ။

ငြာတ်, *v. t. to sow as seed*; *to cast*; *as ငြာတ်ဖိုက် to cast a fish-net*; (Bur.) ဖြစ်သည်။

ငြာပ်, *v. t. to put up a barrier*; (Bur.) အကာအဆီးကိုထည့်
သည်။

ငြဲ, *n. a deer, ခြဲ။ (Bur.)* ဒရယ်။

ငြိပ်, *prep. during*; (Bur.) ပတ်လုံး။

ငြါန်, *n. a white-ant*; (Bur.) ခြံကောင်။

ငြါ, *a. lean*; (Bur.) ပိန်သော။

ငြါငြေငံ, *v. i. to be lean, thin*; (Bur.) ပိန်ကြသည်။ မဝ။

ငြေင်, *v. t. to chew the cud*; (Bur.) စားမြုံ့မြန်သည်။

ငြေိဒက်, *v. t. to bind*; (Bur.) ချည်နှောင်သည်။

ငြိ, *v. t.* to draw, to pull; (Bur.) ဆွဲသည်။

ငြိ, *v. i.* to fight, quarrel; (Bur.) ရန်ဖြစ်သည်။ ရန်ရှာသည်။

ငြိကာ, *v. t.* to draw away, to entice; (Bur.) ပါ အောင်ဆွဲသည်။

ငြောင်, *v. t.* to cover up, to conceal; (Bur.) ဖုံးအုပ်သည်။

ငြောင်ပို့, *pron.* ဂရောင်ပို့, *n.* a pillow-case; (Bur.) ခေါင်းအုံးစွပ်အိတ်။

ငြောင်ဂတာ, *n.* a family; (Bur.) အိမ်သူအိမ်သားတရ။

ငြိ, *v. i.* to crow; (Bur.) ထွန်သည်။

ငြီး, *v. t.* to comb; (Bur.) ဘီးသည်။

ငြီးဝပ်, *n.* an eclipse of the sun or moon; *v. i.* to be eclipsed; (Bur.) ကြတ်ခြင်း၊ ကြတ်သည်။

ငြိုက်, *v. t.* to sift; (Bur.) ဆန်ခါနှင့်ချသည်။

ငြိုင်, *v. i.* to laugh; (Bur.) ရယ်သည်။

ငြိုင်စ, *v. t.* to ridicule; (Bur.) ပျက်ရယ်ပျက်မြယ်ပြုသည်။

ငြိပ်, *n.* a forest, jungle; (Bur.) တော။

ငြိတ်, *n.* the liver; (Bur.) အသည်း။

ငြိတ်စာ, *a.* harsh, cruel, unmerciful; *v. i.* to be harsh; (Bur.) ရက်စက်သော၊ ရက်စက်သည်။

ငြိတ်ပထန်, *v. i.* to retaliate; (Bur.) လက်စားချေသည်။

ငြိတ်, (Pali ငြိတ), *n.* a planet; (Bur.) ဂြိုဟ်။

ငြိတ်တိဇောက်, *n.* the earth, (Bur.) ပထဝီဂြိုဟ်။

ငြိတ်နုပ္ပန်, *n.* Neptune; (Bur.) နက်ထွန်ဂြိုဟ်။

ငြိတ်ဗာဟိရ, *n.* Uranus; (Bur.) ဗာဟိရဂြိုဟ်။

ငြိတ်ဗုဒ္ဓဝါ, *n.* Mercury; (Bur.) ဗုဒ္ဓဟူးဂြိုဟ်။

ငြိတ်ဗြဟ္မာ, *n.* Jupiter; (Bur.) ကြာသပတေးဂြိုဟ်။

ငြိတ်သိုက်, *n.* Venus; (Bur.) သောက်ကြာဂြိုဟ်။

ငြိတ်သွီသပ်, *n.* Saturn; (Bur.) စနေဂြိုဟ်။

ငြိတ်အွာ, *n.* Mars; (Bur.) အင်္ဂါဂြိုဟ်။

ဂုတ်, *v. t.* to starboard ; to lift up with a lever ; (Bur.)
ကော်သည်။ ခိုင်းသည်။

ဂုန်, *v.* to be mischievous ; (Bur.) ဆော့သည်။

ဂုင်, *v. t.* to feel, feel of, as with the hand ; (Bur.) ဝမ်း
သည်။

ဂွဲ, *v. t.* to seek, to search for, ဂျိုက်ဂွဲ။ (Bur.) ရှာသည်။

ဂွီ, *a.* immovable, ခိုင်ဂွီ။ *v. i.* to be immovable ; (Bur.)
ခိုင်ခံ့သော။ ခိုင်ခံ့သည်။

ဂွက်, *n.* the principal garment of a Peguan or Burman ;
(Bur.) ဂုဆိုး။

ဂွင်, *a.* long ; *v. i.* to be long ; (Bur.) ရှေ့သော။ ရှေ့သည်။

ဂွင်သွေ့, *a.* distant in regard to time ; *v. i.* to be long
and distant ; (Bur.) ကြာမြင့်သော။ ကြာမြင့်သည်။

ဂွါ, *a.* dark ; *v. i.* to be dark ; (Bur.) မှောင်သော။ မှောင်
သည်။

ဂွါညိုဝ်, *a.* benighted, foolish ; *v. i.* to be foolish ; (Bur.)
မိုက်မဲသော။ မိုက်မဲသည်။

ဂွါသဝါ, *v. i.* to become darkened ; (Bur.) မှန်သည်။

ဂွါင်, *n.* a boat ; (Bur.) ငွေ။

ဂွါင်ခိုဆိ, *n.* a ferry-boat ; (Bur.) ကုတိုငွေ။

ဂွါင်တဲ, *n.* a dry measure containing about one quar-
ter of a pint ; (Bur.) တထမြို့။

ဂွေင်, *v. t.* to carry as a burden swung upon a pole,
across the shoulder ; (Bur.) ထမ်းသည်။

ဂွေ့, *a.* short, ဂွေ့ဆိ။ *v. i.* to be short ; (Bur.) တိုသော။
တိုသည်။

ဂွေ့ကေတ်, *v. t.* to borrow, ခယေဆိခယေင်။ (Bur.) ချေးသည်။
ငှါးသည်။

ဂွေင်, *v. t.* to thrust, as with a bamboo in plucking

fruit, or as in forcing anything into the bowel,
 ဂောင်ထိမှံ၊ ဂောင်ဝံ၊ (Bur.) ချူသည်။

ဂောင်၊ *v. i.* to pass through a low place stooping; (Bur.)
 ဂပ်၍သွားသည်။

ဂုံ, *n.* an ox or a cow; (Bur.) ခွား။

ဂုံမွဲ, *n.* an ox; (Bur.) ခွားသင်း။

ဂုံဗဆံ, *n.* a bull; (Bur.) ခွားသိုး။

ဂုံမွေဝံ, *n.* a cow; (Bur.) ခွားမ။

ဂုံမွေဝံဝတ်, *n.* a heifer; (Bur.) ခွားမတန်း။

ဂုံက်, *v. t.* to take out by hand-fuls from a bag, or from
 a hole in the ground; (Bur.) နှိုက်ယူသည်။

ဂုံင်, *n.* a road; (Bur.) လင်း။

ဂုံင်ကရတ်, *n.* a cross way; (Bur.) ဖြတ်လင်း။

ဂုံင်ကရေပ်, *n.* a lane; (Bur.) လင်းကြား။

ဂုံင်ကွီ, *n.* a cart-rut; (Bur.) ထည်းဘီးကြောင်း။

ဂုံင်ကွီကွေတ်, *n.* a railroad, railway; (Bur.) မီးရထား
 လင်း။

ဂုံင်ကွီကွတ်, *n.* a cart-way; (Bur.) ထည်းသွားရာလင်း။

ဂုံင်ဆီ, *n.* a vein, or artery; (Bur.) သွေးကြော။

ဂုံင်ဇွေင်, *n.* a highway, a main road; (Bur.) လင်းမကြီး။

ဂုံင်ခင်, *n.* the current of a stream or river; (Bur.) ခေ
 ကြောင်း။

ဂုံင်တရ, *n.* a journey; (Bur.) လင်းခရီး။

ဂုံင်ပါင်, *n.* the cavity of the mouth; (Bur.) ဝဝပ်ပေါက်။

ဂုံင်သံမောန်, *n.* a border road, a boundary road; (Bur.)
 အစွန်းအနား၌ရှိသောလင်း။

ဂုံင်ထြော်, *n.* a narrow road or path; (Bur.) လင်းကြား။

ဂုံဝင်, *n.* the womb, ဂုံဝင်၊ ဝင်၊ (Bur.) သားအိမ်။

ဂုံမတ်မြဲ, *n.* a cloud, ဂုံမတ်မြဲ၊ (Bur.) တိမ်၊ မိုဃ်းတိမ်။

၇, *adv.* throughout; as ၇:တိဇွေ် *throughout the earth*,
အလုံဇွေ် (Bur.) တရှောက်လုံး။

၇, *n.* an expanse; thus ဇွေ်အကာသ *in the expanse of*
heaven; (Bur.) မြန်မြင်သောအရာ။

၇:ဩ၊ *n.* the breast, bosom; (Bur.) ခင်ခွင်။

၇ိုက်, *v. i.* to choke with water, ၇ိုက်ခုပ် (Bur.) မွန်းသည်။

၇ိုက်, *v. i.* to be stifled, suffocated, as with smoke; (Bur.)
မွန်သည်။

၇ိုက်ဇွေ်, *v. t.* to seek, to search for; (Bur.) ရှာဖွေသည်။

၇ိုက်ဒဉ်, *a.* confused in mind; *v. i.* to be confused in
mind; (Bur.) ရှုပ်ထွေးသော၊ ရှုပ်ထွေးသည်။

၇ိုင်, *a.* many or much; *v. i.* to be many or much, ၇ိုင်
တံ (Bur.) များသော၊ များသည်။

၇ိုင်တန်, *v. i.* to multiply, to increase; (Bur.) ပွားများသည်။

၇ိုင်လေင်, *adv.* often, many times, ၇ိုင်ဝါ (Bur.) ကြိမ်ဖန်
များစွာ။

ဇွ, *v. i.* to be ashamed; (Bur.) ရှက်သည်။

ဇွက်, *n.* a song or hymn, ဇွက် (Bur.) သီခြင်း။

ဇွိတ်, *v. t.* to scratch as a cat; (Bur.) ခြစ်သည်။

ဇွိန်, *v.* to climb; (Bur.) သင်္ပ်တက်သည်။

ဇွိ, *n.* a large species of tortoise; (Bur.) ထိပ်ကြီးတမျိုး။

ဇွိင်ဇွေ်, *a.* fearful, timid; (Bur.) စိုးရိမ်တတ်သော၊ ကြောက်
တတ်သော။

ဇွိ, *v. t.* to wrap, to tie up in a bundle; (Bur.) ထုပ်သည်။

ဇွါ, *a.* white, applied to cloth; *v. i.* to be white; (Bur.)
ဖြူသော၊ ဖြူသည်။

ဇွါကိုင်, *a.* white, as applied to the albino elephant;
v. i. to be white; (Bur.) ဖြူစင်သော၊ ဖြူစင်သည်။

ဇွဲ, *v. t.* to obtain. With other verbs it implies power
or permission; (Bur.) ရသည်။

ဝှံဂယိုင်လမျို, *v. i.* to live; (Bur.) အသက်ပွေးသည်။
 ဝှံဘန်ဟိသန္ဓိ, *v.* to conceive, to become pregnant; (Bur.)
 ပဒိုသနွေစွဲသည်။

ဝှံ, *v. t.* to scratch, as a dog scratches, or digs the earth
 with his paws; (Bur.) ယက်သည်။

ဝှိုင်းဆု, *n.* the cavity in a hollow tree; (Bur.) သစ်ခေါင်း။

ဃ

ဃဇ, *n.* a wizard; (Bur.) ဝုန်း။

ဃော, *adv.* while; (Bur.) စည်တွင်း၊ အခိုက်တွင်း။

ဃံက်, *n.* a hook; (Bur.) ချိတ်။

ဃံက်, *v. t.* to knock; (Bur.) ခေါက်သည်။

ဃံက်တဲ, *n.* the wrist; (Bur.) လက်ကောက်ဝတ်။

ဃံင်, *n.* a sub-collector; (Bur.) သူကြီး။

ဃံင်ကျိုက်, *n.* a chief of other chiefs; (Bur.) ခေါင်းချုပ်။

ဃိုတ်, *a.* blunt, not pointed; *v. i.* to be blunt; (Bur.)
 တုံးသော၊ မထက်သော၊ တုံးသည်၊ မထက်ဘဲရှိသည်။

ရ

ရိုင်, *n.* the pincers of a crab or lobster; (Bur.) ဂနန်း
 လက်မ။

ရိုတ်, *v. t.* to swallow; (Bur.) မျိုသည်။

ရိုင်, *n. a.* a thousand, *col.* See လွှဲ (Bur.) တထောင်။

ရို, *v. t.* to seek, search for, only used in seeking lice,
 as, ရိုဝဲ (Bur.) ရှာသည်။

ရိုအာင်, *v.* to gather fuel; (Bur.) တင်းရွေသည်။

ရါ, *n.* asafoetida; (Bur.) ရှိန်းခို။

ရါင်, *v. i.* to be lost in thought, dull; (Bur.) ရှိုင်သည်။

ရါင်, *n.* value, price; (Bur.) အဘိုး။

ရါင်လိင်သွို, *n.* house rent; (Bur.) အိမ်ငှါးခ။

ရါင်, *v. i.* to wake out of sleep; (Bur.) နိုးသည်။

- ရဲ၊ *n.* a shrimp ; (Bur.) 'ပုစွန်ဆိတ်၊
 ရဲ(ခ)ဂေါင်း၊ *n.* a lobster, a prawn ; (Bur.) ပုစွန်တုပ်၊
 ရှေ့က်၊ *n.* a tooth ; (Bur.) သွား။
 ရှေ့က်ခရဲ၊ *n.* the tooth of a harrow ; (Bur.) ထွန်သွား။
 ရှေ့က်တုတ်တုတ်၊ *n.* a weaver's reed ; (Bur.) ရည်သွား။
 ရှေ့က်ထေ့၊ *n.* a ploughshare ; (Bur.) ထယ်သွား။
 ရှေ့တ်၊ *a.* dirty ; (Bur.) ညစ်သော။
 ရှေ့င်ရံင်၊ *v. i.* to look askant ; (Bur.) စောင်းကြည့်သည်။
 ရှေ့တ်စေ့၊ *v. i.* to diminish as in swelling ; (Bur.)
 လျော့ကျသည်။
 ရှု၊ *n.* a frog ; (Bur.) ဖား။
 ရှုဂဇးဆိ၊ *n.* a kind of frog ; (Bur.) ဖားချန်ညှင်း။
 ရှုပဏိန်၊ *n.* a toad ; (Bur.) ဖားပြိုပ်။
 ရှုမွှော့၊ *n.* one kind of frog, eatable ; (Bur.) ဖားပေါင်
 စင်း။
 ရှုး၊ *n.* the small crumbs left after eating ; အရှုး။ (Bur.)
 စားနပ်ရိက္ခာပေါက်။
 ရှုး၊ *v. t.* to level, ရှုးထား။ (Bur.) ရှင်းလင်းစေသည်။ ညီညာ
 စေသည်။

စ

- စ၊ *v. t.* to eat, စဝတ်။ (Bur.) စားသည်။
 စခိုင်၊ *n.* the person who receives the revenue of a
 city, by a grant from the king ; (Bur.) မြို့စား။
 စကစ၊ *n.* food, စဝစ၊ အဟာရ။ (Bur.) စားစရာ၊ အစာအာ
 ဟာရ။
 စကစထွဲ၊ *n.* a tiffin ; (Bur.) သားရေစာ။
 စကယွံလိလေင်၊ *n.* indigestion ; (Bur.) အစာမကြေနိုင်
 မြင်း။
 စပေန်သေန့်၊ *v.* to enjoy a pension ; (Bur.) အငြိမ်းစားသည်။

- ဝမြိမြိ, *v. t.* to feed; (Bur.) ကျွေးမွေးသည်။
 ဝလိင်, *v.* to live by hire or wages; (Bur.) အခစားသည်။
 ဝတြနံ, *v.* to accept a bribe; (Bur.) တံဖိုးစားသည်။
 ဝဆိက်တြနံ, *v.* to lend money at interest; (Bur.) ငွေတိုးစားသည်။
 ဝက်, (Pali ဝက္က), *n.* a wheel, machine or machinery; (Bur.) ဝက်။
 ဝက်ကပ်, *n.* a lieutenant general, a magistrate; (Bur.) ဝက်ကပ်။
 ဝက္ကဝါ, (Pali ဝက္ကဝဠာ), *n.* the universe; (Bur.) ဖြစ်လေသမျှသောအရာ။
 ဝက်မိင်စ, *n.* a sewing machine; (Bur.) ချုပ်ဝက်။
 ဝက်ပွတ်, *n.* a steam-engine; (Bur.) ဖီးဝက်။
 ဝက်ရာသီ, *n.* the zodiac; (Bur.) ရာသီဝက်။
 ဝကာ, *v. t.* to use, make use of; (Bur.) သုံးသည်။
 ဝက္ခော, *n.* paper; (Bur.) ဝက္က။
 ဝက္ခောပဲ, *n.* wax-paper; (Bur.) ဖယောင်းဝက္က။
 ဝင်, *v. t.* to thread as a needle; (Bur.) ခြည်နှင့် (အပ်နာ) ဖားကို လျှိုသည်။
 ဝင်, *v. t.* to make a hole in or through; (Bur.) ဖောက်သည်။
 ဝင်ကထောင်, *v. t.* to bore the ears; (Bur.) နားဖောက်သည်။
 ဝင်, *n.* a frame or stage raised for any purpose; (Bur.) ဝင်။
 ဝင်ကြံ, (Pali ဝင်္ကမ), *v. i.* to walk back and forth, ကွပ်ဝင်ကြံ (Bur.) ဝင်ကြံရှောက်သည်။
 ဝင်ခထောက်, *n.* a frame for sawing timber; (Bur.) ဖွဲ့ဝင်။
 ဝင်ခြင်, *v. i.* to consider, to meditate on, ဗုဒ္ဓါဓိဋ္ဌာန် (Bur.) ဆင်ခြင်သည်။

ဝင်ဂဗဲ, *n.* the hole through the nose of a bullock,
through which a cord is passed for driving;
(Bur.) (ကျွဲနွား) နှုတ်ပေါက်။

ဝင်ဝေဝ်, *n.* the scarab beetle; (Bur.) နောက်ချေးပိုး။

ဝင်ရိတ်, *n.* a cricket; (Bur.) ဝရင်။

ဝင်္ကေင်, *v. i.* to conquer; (Bur.) နိုင်သည်။ အောင်မြင်
သည်။

ဝင်္ကေင်ကေတ်, *v. t.* to take by conquest; (Bur.) အနိုင်ယူ
သည်။

ဝင်္ကေ, *prep.* instead of, for the sake of, for, on behalf
of; (Bur.) အတွက်။ အတွက်ကြောင့်။

ဝင်္ကေ, *n.* a substitute; (Bur.) အစား။

ဝင်္ကေနာပ်, *n.* a pronoun; (Bur.) နာမ်စား။

ဝင်္ကေ, *v. t.* to sting, to prick with a pin or needle;
(Bur.) ထုပ်သည်။ ထိုးသည်။

ဝင်္ကေထွ, (Pali), *o. a.* fourth; (Bur.) ဝေထွ။

ဝင်္ကေဒသမ, (Pali), *o. a.* fourteenth; (Bur.) ဝေဒသမ။
ဆယ်လေးခုမြောက်သော။

ဝင်္ကေ, *v. i.* to bind together as a sheaf; (Bur.) ဝည်းသည်။

ဝင်္ကေ, *n.* Monday; (Bur.) တနင်္လာနေ့။

ဝင်္ကေဝ, *v. t.* to deliberate upon, ဝနွာ။ (Bur.) ဝည်းစား
သည်။

ဝင်္ကေဒက်, *v. t.* to bind as a prisoner, to tie as the hands
and feet; (Bur.) ထုပ်နှောင်သည်။

ဝင်္ကေထေး, *v. t.* to point out, ဝင်္ကေထေးထေး။ ဝင်္ကေထေးထေး။
(Bur.) ဖွင့်ပြသည်။

ဝင်, *v. t.* to adjoin; (Bur.) ဝပ်သည်။

ဝင်ရှင်, *n.* the wash-board of a boat; (Bur.) ရွှေဝပ်။

ဝင်စင်္ကေန်, *v. t.* to cleave to, to adhere to; (Bur.) စွဲကပ်
သည်။

စမဟန်, *n.* the moth, the larva of the moth miller,
ဇမဟန်။ (Bur.) ခိုးတုံးလုံး။

စမြ, *v. t.* to threaten; (Bur.) မြိမ်းခြောက်သည်။

စရင်, *n.* a register, or record, a bill; (Bur.) စာရင်း။

စရင်တောင်ဒတောင်, *n.* a genealogy; (Bur.) ဆွေစဉ်မျိုး
ဆက်စာရင်း။

စရဲ, *n.* glory, renoun, honor; (Bur.) ဂုဏ်အသရေ။

စရိုင့်, *v. t.* to pour, shed; (Bur.) လောင်းသည်။ သွန်သည်။

စရိုင့်ခိုင့်; *v.* to drop water on the ground as a witness
of having done a deed of merit; (Bur.) ဂေဓက်
ချသည်။

စလန်, *n.* sandal-wood; (Bur.) စန္ဒကုး။

စလိုက်, *n.* the shaking of water in a vessel; (Bur.)
ရေထွပ်ခြင်း။

စဝ်, *v. t.* to pour liquids, စရိုင့်စဝ်။ (Bur.) လောင်းသည်။

စဝ်, *v. i.* to be erect, upright; (Bur.) မတ်သည်။

စဝ်စရိုတ်, *v. t.* to pour upon; (Bur.) သွန်းလောင်းသည်။

စဝ်ခိုင့်, *v.* to water; (Bur.) ရေလောင်းသည်။

စဝ်ခောက်, *adv.* in an upright posture; (Bur.) မတ်တတ်။

စငါ, *n. a.* ten; (Bur.) တဆယ်။

စငါတရ, *n. a.* sixteen; (Bur.) တဆယ်ခြောက်။

စငါထပငါ, *n. a.* seventeen; (Bur.) တဆယ်ခုနှစ်။

စငါဒစဝ်, *n. a.* eighteen; (Bur.) တဆယ်ရှစ်။

စငါဒစိတ်, *n. a.* nineteen; (Bur.) တဆယ်ကိုး။

စငါပန်, *n. a.* fourteen; (Bur.) တဆယ်လေး။

စငါပိ, *n. a.* thirteen; (Bur.) တဆယ်သုံး။

စငါပွဲဝ်, *n.* tenth; (Bur.) ဆယ်ပုံတပုံ။

စငါမွဲ, *n. a.* eleven; (Bur.) ဆယ်တရ။

စငါသုန်, *n. a.* fifteen; (Bur.) တဆယ်ငါး။

စငါစါ, *n. a.* twelve; (Bur.) တဆယ်နှစ်။

- ဝာသဝ်, *n.* a physician ; (Bur.) ဆေးသွား။
 ဝဵ, *n.* a great-grandchild ; (Bur.) မြစ်။
 ဝဵ, *v. t.* to tear, to rend ; (Bur.) ဆုတ်သည်။
 ဝဵစူး, *v. t.* to tear asunder, to tear apart ; (Bur.) ဆုတ်
 ဖြတ်သည်။
 ဝဵအာ, *v. i.* to be torn, rent ; (Bur.) စုတ်သည်။
 ဝဵ, *n.* a fowl, cock or hen ; (Bur.) ကြက်။
 ဝဵကျိုက်, *n.* a pheasant ; (Bur.) ရပ်။
 ဝဵကွ, *n.* a bantam fowl ; (Bur.) ကြက်ကွ။
 ဝဵမိင်, *n.* a turkey ; (Bur.) ကြက်ဆင်။
 ဝဵဉ်, *n.* a kind of water-fowl ; (Bur.) ရေကြက်။
 ဝဵဉ်, *n.* a jungle-fowl ; (Bur.) တောကြက်။
 ဝဵမွဲ, *n.* a capon ; (Bur.) ကြက်သင်း။
 ဝဵအုက်, *n.* a cock ; (Bur.) ကြက်ဖ။
 ဝဵဉ်, *n.* a hen ; (Bur.) ကြက်မ။
 ဝဵ, *n.* a switch, a collection of human hair made into
 a false tail ; (Bur.) ဆံစု။
 ဝဵရိုင်, *n.* a fetter ; (Bur.) သံခြေချင်း။
 ဝဵ, *v. t.* to strike with the fist ; (Bur.) လက်ဆီးနှင့်ထိုး
 သည်။
 ဝဵ, *v. t.* to eat ; (Bur.) စားသည်။
 ဝဵ, *v. t.* to fill up a vacancy ; (Bur.) ဖြည့်သည်။
 မိင်, *n.* an elephant ; (Bur.) ဆင်။
 မိင်ဂူတ်, *n.* an antelope, a wild goat ; (Bur.) တောဆိတ်။
 မိင်ဂြိုင်, *n.* a full grown male elephant ; (Bur.) ဆင်ပြောင်။
 မိင်ဉ်, *n.* a tapir ; (Bur.) တရု။
 မိင်သို, *n.* the ridge of a roof ; (Bur.) အိပ်ခေါင်း။
 မိရံ, *a.* complete, perfect ; *v. i.* to be complete ; (Bur.)
 စေ့စုံသော။ စုံလင်သော။ စုံလင်သည်။
 မိန့်, *n.* arsenic ; (Bur.) မိန့်။

မိန့်, *v. i.* to be thoroughly cooked, also to be healed as a wound; (Bur.) ကျက်သည်။

မိန့်, *n.* a diamond, မတ်မိန့် (Bur.) မိန့်ကျောက်။

မိပ်, *v. i.* to faint, become weak; (Bur.) ပျောသည်။ အား
ပျော့သည်။

စိတ်, *v. t.* to search; (Bur.) ရှာဖွေသည်။

စိျး, *v. i.* to flash as lightning, to glitter; (Bur.)
အရောင်လျှပ်စေသည်။

စီရင်, *v. t.* to arrange; (Bur.) စီရင်သည်။

စီရင်သွှေ, *v.* to judge, to decide a case; (Bur.) တ
ရားစီရင်သည်။

ရှက်, *n.* a sharp tattooing iron; (Bur.) ရုတ်။

ရှက်, *v. t.* to push with the horns as an ox; (Bur.) နွှေ
သည်။

ရှက်, *v. t.* to collide, come in contact with; (Bur.) ခိုက်သည်။

ရှပ်, *v. t.* to put into, to put on, as a shoe; (Bur.)
ထည့်သည်။

ရှပ်, (Pali), *v. i.* to die; (Bur.) သေသည်။ ရုတေ့သည်။

ရှပ်, *v. i.* to be complete; (Bur.) စုံသည်။

ရှပ်, *v. t.* to pierce, to make a hole with an awl; (Bur.)
ရှူးသည်။

ရှပ်, *v. i.* to be vertical; ရှပ်အာ, to be nearer the perpendi-
cular than is wanted; (Bur.) မတ်တတ်ရှိသည်။

စေတနာ (Pali), *n.* good will; (Bur.) စေတနာ။

စေတီ, (Pali), *n.* a pagoda; (Bur.) စေတီ။

စေပ်, *v. t.* to taste; (Bur.) မြည်းသည်။

စေင့်, *v. i.* to descend, စေင့်ဒေက်တံ (Bur.) ဆင်းသည်။

စေင့်, *n.* a jar, smaller than ခရီး (Bur.) စည်အိုးကလေး။

စေင့်ခိုက်, *v.* to conclude, to be convinced; (Bur.) သ
ဘောကျသည်။

ဝေငိုဝေး, *v. t.* to resist; (Bur.) ဆန့်ကျင်ဘက်ပြုသည်၊

ဝေငိုခို, *v. i.* to be settled; (Bur.) နေရာကျသည်။

ဝေဝ်, *n.* a cask; (Bur.) ဝဉ်၊

ဝဲ, *v. t.* to dry by spreading out in the sun; (Bur.)
ထွန်းသည်။

ဝဲ, *n.* a louse; (Bur.) သန်း၊

ဝဲကျိုဝ်, *n.* a flea; (Bur.) ခွေးသန်း၊

ဝဲ, *n.* the lunar month nearly corresponding to April;
(Bur.) တံကူး၊

ဝောဒနာ, *v. t.* to revile; (Bur.) ကဲ့ရဲ့သည်။

ဝောဒနာတီလပိန်, *v.* to blaspheme; (Bur.) ဘုရားကိုပြစ်
မှားသောစကားနှင့်ပြောသည်။

ဝောင်, *n.* the unshelled seeds in white rice; (Bur.)
ဝပါးလုံး၊

ဝောတ်, *n.* a sled; (Bur.) ဂွပ်ပါးအိပ်၊

ဝောန်ကျိ, *a.* bespattered with dirt; *v. i.* to be bespat-
tered; (Bur.) ဂွန်းကွက်သော၊ ဂွန်းကွက်သည်။

ဝောန်စိုတ်, *a.* envious; (Bur.) ငြူသူသော၊

ဝေါဝ်, *n.* a small inlet from a tidal creek; (Bur.)
ချောင်းကလေး၊

ဝဲ, *v. i.* to return; as ဝဲချင် *return to the city*; (Bur.)
ပြန်သည်။

ဝဲ, *n.* a grandchild; (Bur.) ငြေး၊

ဝဲဗွာ, *n.* an hereditary prince, doing homage to some
King or Emperor; (Bur.) ဝေဝ်ဘွား၊

ဝဲ, *v. t.* to try, to prove; (Bur.) စမ်းသည်။

ဝဲခိုင်, *v.* to sound, to fathom; (Bur.) ငရစ်မ်းချသည်။

ဝဲပယံ, *n.* the date, the fruit; သက်ဝဲပယံ (Bur.) ဂွန်ပယံသီး၊

ဝဲစတ်, *v. t.* to examine, to try; (Bur.) စစ်ဆေးသည်။ ဝဲ
စမ်းသည်။

ဝံင်, *v. t.* to burn, to consume with fire; (Bur.) ငီးရှို
သည်။

ဝံင်ဒန်ကော့, *v. t.* to burn, as a body on a pyre, ဝံင်ဒန်
ကော့၏။ (Bur.) ရှိုပြင်သည်။

ဝံင်, *n.* a harp; (Bur.) စောင်း။

ဝံင်, *numeral auxiliary*, applied to writings; as လိက်ပိ
ဝံင် *three books or writings*, col.; (Bur.) စောင်။

ဝး, *v. t.* to oppose, to go against, as the tide or wind;
(Bur.) ဆန်သည်။

ဝး, *n.* the back; (Bur.) ကြော။

ဝးတဲ, *n.* the back of the hand; (Bur.) လက်ဖမ်း။

ဝိုက်, *v. t.* to put into a cloth for carrying, to bunch;
(Bur.) ထုပ်သည်။

ဝိုက်, *n.* a bundle or bunch; (Bur.) အထုပ်။

ဝိုတ်, *n.* the mind, disposition; (Bur.) မိတ်။

ဝိုတ်တ္တ, *v. i.* to be distressed in mind; (Bur.) မိတ်ပူ
သည်။

ဝိုတ်တ္တီ, *v. i.* to be angry; (Bur.) မိတ်ထသည်။

ဝိုတ်ဂိ, *v. i.* to have the feelings wounded; (Bur.) မိတ်
နာသည်။

ဝိုတ်ဂိုင်, *a. patient; v. i.* to be patient; forbearing,
(long mind;) (Bur.) မိတ်ရှေ့သော၊ မိတ်ရှေ့သည်။

ဝိုတ်ဂွေ, *a. irritable, quick-tempered, (short mind,)* ဝိုတ်
ဂွေ၏။ *v. i.* to be irritable; (Bur.) မိတ်တိုသော၊
မိတ်တိုသည်။

ဝိုတ်ငွိုက်, *v. i.* to be out of temper; (Bur.) မိတ်ကောက်
သည်။

ဝိုတ်ဝေငံ, *v.* to settle the mind; (Bur.) မိတ်ချသည်။

ဝိုတ်စောန်ဒမြ, *n.* envy; (Bur.) ငြူသောမိတ်။

ဝိုတ်ဒေါတ်, *v. i.* to be dispirited; (Bur.) မိတ်ဗေသည်။

ပိုတ်ထတ်, *v. i.* to be resolute; (Bur.) ပိတ်အားသန်သည်။

ပိုတ်ပြင်, *v. i.* to be quick in thought and feeling;

(Bur.) ပိတ်မြန်သည်။

ပိုတ်ပြေ, *v. i.* to be appeased; (Bur.) ပိတ်ပြေသည်။

ပိုတ်ဖောက်, *n.* fear; (Bur.) ကြောက်သောစိတ်။

ပိုတ်မခိုင့်, *n.* soberness, goodness; (Bur.) ကောင်းသော

စိတ်။ ပိတ်ကောင်းခြင်း။

ပိုတ်မပြေချဲ့အာ, *v. i.* to disagree; (Bur.) ပိတ်ကွဲပြားသည်။

ပိုတ်ထို, *v. i.* to give out, to be discouraged from further

effort; (Bur.) ပိတ်ပျက်သည်။

ပိုတ်သာ, *v. i.* to be slightly deranged; (Bur.) ပိတ်ပေါ့သည်။

ပိုတ်အောန်, *v. i.* to be sorry, အောန်ပိုတ်။ (Bur.) ဝမ်းနည်း

သည်။

ပိုတ်အိုတ်, *v. i.* to lose regard for; (Bur.) ပိတ်ကုန်သည်။

ချိန်ညှိ, *a.* complete, perfect; *v. i.* to be perfect; (Bur.)

ရံလင်သော၊ ရံလင်သည်။

ပိုပ်, *v. i.* to arrive; (Bur.) ရောက်သည်။

ပို့, *v. t.* to conceal with a screen or curtain; (Bur.)

ကွယ်သည်။ ကာသည်။

ပို့ဒင်, *v.* to put up a partition; (Bur.) ထရံကာသည်။

ပို့ဒန်, *v. t.* to conceal to cover up; (Bur.) ကွယ်ကာ

သည်။

ပိုဆ်, *v. a.* imperative pl., ပို; as အာပို *let us go*; (Bur.)

ပို့။

ဝူးအာ, *v. i.* to go from, to separate from, သူးအာ။

(Bur.) ခွဲခွါသည်။

မွ, *n.* an insect, ဝမ။ ခမ။ (Bur.) ပိုးကောင်။

မွဒ်, *n.* the water-skipper; (Bur.) ရေပိုး။

မွကြော့, *n.* a weevil; (Bur.) ဝပါးပိုး။

ရွာဟီဟောင်, *n.* the golden beetle, or chameleon beetle ;
(Bur.) ဖိုးမင်းထောင်တာ။

ရွာအင်, *n.* a locust ; (Bur.) ဂျိုင်းကောင်။

ရွတ်, *v. t.* to discern ; (Bur.) စစ်ကြည့်သည်။

စွဲရွှေတတ်, *v. t.* to examine, to question ; (Bur.) စစ်ဆေး
မေးမြန်းသည်။

• ရွံ, *v. t.* to place, to put down, ရွံလပ်။ (Bur.) ထားသည်။
သိမ်းထားသည်။

ရွံ, *n.* a part ; thus ပိရွံ *three parts* ; (Bur.) အပိုင်း။ အပုံ။

ရွံပိုတ်, *v.* to settle the mind ; (Bur.) ပိတ်ချသည်။

ရွက်, *n.* the waning of the moon, reckoned from the
full moon ; as ပွဲရွက်။ စါရွက် *the first day of the*
waning, second day of the waning ; လပြည့်ကျော်။

ဆ

ဆ, *adv.* only ; as ဆည်းမွဲဝံ့အာ *only one can go* ; (Bur.)
သာ။

ဆ, *pro. a.* whatever ; as ဆမနွဲ့ *whatever there is* ; (Bur.)
သမျှ။

ဆင့်ဟံ့သေင်, *adv.* moreover ; (Bur.) ထိုမျှမက။

ဆဂး, *conj.* but ; (Bur.) သို့သော်။

ဆညိည, *adv.* least, in the least ; (Bur.) မျှသာ။

ဆညး, *pro. a.* whoever ; as ဆညးမပွေ့ငုံ *whoever believes* ;
(Bur.) အဘယ်သူမဆို။

ဆ, *n.* fold ; as ပိဆ *three fold* ; (Bur.) အဆ။

ဆက်, *v. t.* to join ; (Bur.) ဆက်သည်။

ဆက်ဆေန်, *v. i.* to be connected, as a race or lineage ;
(Bur.) တော်ဝင်သည်။ ဆင်းသက်သည်။

ဆက်ဆံ, *v. t.* to enjoy in common, ဆက်ဆမ်။ (Bur.) ဆက်
ဆံသည်။

ဆခေဝ်, *n.* a small cymbal, ခခေဝ် (Bur.) လင်းကွင်းကလေး။

ဆက်ပါင်, *v. t.* to salute, to accost; (Bur.) နှုတ်ဆက်သည်။

ဆက်မွှိန်, *v. t.* to offer, to present to a superior; (Bur.) ဆက်ကပ်သည်။

ဆင်, *v. i.* to descend (as running water over a fall; (Bur.) ဆင်းသည်။

ဆန်, *v. t.* to write, compose, (Bur.) စီကုံးသည်။

ဆန်ဒ, *n.* literature, poetry; (Bur.) ၵာ်ကံ၊ ဖတ်ဝါ။

ဆဋ္ဌမ (Pali), *o. a.* sixth, ဆတ္တမ (Bur.) ဆဋ္ဌမ။

ဆာ, *a.* thin, applied to liquids; (Bur.) ပျော့သော။

ဆာ်, *v. t.* to scratch in anger; (Bur.) ခြစ်သည်။ ကုပ်သည်။

ဆာ်ထောံ, ဆာ်ထောန်, *v. t.* scratch out; (Bur.) ခြစ်ထုတ်သည်။

ဆာင်, *n.* a large cymbal; (Bur.) လင်းကွင်းကြီး။

ဆာန်, *v. i.* to love, ဆာန်ကျိန် (Bur.) ချစ်သည်။ ချစ်ခင်သည်။

ဆာန်ခု, *v. t.* to pity; (Bur.) သနားသည်။

ဆာပ်ပျာ, *n.* soap; (Bur.) ဆပ်ပြာ။

ဆာပ်ပျာဏ္ဍီ, *n.* natron; (Bur.) မြေဆပ်ပြာ။

ဆာဲထောံ, ဆာဲထောန်, *v. t.* to pour out, empty; (Bur.) သွန်ပြစ်သည်။

ဆိ, *n.* the *labia pudenda*, (Bur.) မိမ္မအင်္ဂါဇာတ်။ ဣတ္ထိလိင်။

ဆိ, *n.* blood; (Bur.) သွေး။

ဆီ, *v. i.* to move, shake; (Bur.) ထုပ်သည်။

ဆီဒနာ, *v. t.* to prevent, to hinder, ဒနာ (Bur.) ဆီးတားသည်။

ဆု, *n.* wood, timber; (Bur.) သစ်၊ သစ်သား။

ဆုကဝါန်, *n.* Martaban camphor wood; (Bur.) ကရဝေး။

ဆုကြက်ပြင်, *n.* ebony; (Bur.) ယင်းတိုက်။

ဆုကွ, *n.* teak timber; (Bur.) ကျွန်းပင်။ ကျွန်းသား။

ဆုကွေ့, *n.* *thengan*, the *Hopea odorata*. This is a very; hard timber; the fibre is so interwoven as to split with difficulty; and it is on that account much prized by the natives for canoes; (Bur.) သက်န်း။

ဆုခေံ, *n.* a log, ဆုခေံပ်။ (Bur.) သစ်တုံး။

ဆုဂ္ဂီ, *n.* the queen lagerstœmia; (Bur.) ပျင်းမ။

ဆုတင်ပူတ်, *n.* the chisel-handle tree; (Bur.) ဆောက်ရိုးသစ်။

ဆုဒကုတ်, *n.* a log; (Bur.) သစ်တုံး။

ဆုဒီအဒါ, *n.* pine, ဆုပွင်သေပ်။ (Bur.) ထင်းရှူးသား။

ဆုပြာန်, *n.* iron-wood; (Bur.) ပျင်းကတိုး။

ဆုမာမူ, *n.* *padcuk*, the gum-kino tree; (Bur.) ပိတောက်ပင်။

ဆုအနင်, *n.* the *fragræa*; (Bur.) အနန်းပင်။

ဆုင်, *v. t.* to smell, to kiss; (Bur.) အနံ့ခံသည်။ နန်းသည်။

ဆုတ်တိတ်, *v. i.* to break wind, (vulgar.) ကျာဝှံလိုင့်။ (Bur.) အီးပေါက်သည်။ လေလည်သည်။

ဆုတ်အာ, *v. i.* to go backward, to backslide; (Bur.) ဆုတ်သွားသည်။

ဆုလေ, *n.* a thistle, or some kind of bramble; (Bur.) ဆူးလေ။

ဆဲ့, *v. i.* to move a little, to give room to another; (Bur.) ရွှေ့သည်။ ရွှေ့သည်။

ဆောင်ကျီ, *a.* pertaining to, belonging to, ဆောင်ဝပ်။ (Bur.) ဆိုင်သော။

ဆေတ်, *v.* to slant, be oblique, not parallel; to deflect, deviate from a right line; (Bur.) ယိမ်းသော။

ဆော်ပလဲ, *v. i.* to flash as lightning; (Bur.) အရောင်
လျှပ်သည်။

ဆံက်, *n.* straw; (Bur.) ကောက်ရိုး။

ဆင်ဝက်, *v. t.* to attend to, to perform; (Bur.) ဆောင်
ရွက်သည်။

ဆေါ, *numeral auxiliary.* applied to things in pairs,
as ခတ္တကွီမွဲဆေါ *one pair of cart-wheels*; (Bur.)
အဝံ့၊ အရံ။

ဆော့ဖွက်, *n.* a companion, a mate; (Bur.) အပေါင်း၊ အ
ဖော်။

ဆောင်လ, *adv.* sometimes, လဆောင်။ (Bur.) တခါတလေ။

ဆောင်လဆ်, *adv.* when? ဆောင်လံ။ (Bur.) ဘယ်သောအခါ။

ဆာ, *n.* a trap made with a pole and spear; (Bur.) ထောင်
ချောက်တမျိုး၊ ဂျင်း။

ဆိုက်, *adv.* near to, ဆိုက်ညောန်။ (Bur.) လနီး။

ဆိုက်တန်, *v. i.* to be near, to be at hand; (Bur.) တည်လု
နီးသည်။

ဆိုက်ပွက်, *v. t.* to approach, to draw near to; (Bur.)
အနားသို့ချဉ်းကပ်သည်။

ဆိုင်ဝပ်, *v.* to concern, to be connected with, (followed
by ကျီ) See ဆောင်ဝပ်။ (Bur.) ဝပ်ဆိုင်သည်။

ဆိုင်ပံင်, *n.* a pawn shop; (Bur.) အပေါင်ဆိုင်။

ဆိုန်, *v. t.* to squeeze with the hands; (Bur.) နယ်သည်။

ဆိုပ်, *v. t.* to find, ဆို။ (Bur.) တွေ့သည်။

၆

ဇ, *n.* a great-grandfather; (Bur.) အဘေး။

ဇက်, *v. t.* to draw, to drag, ဇက်ထား။ to contract; as
ဇက်ဝတင့် *to contract a debt*; to play; as ဇက်ပြိုင်
to play on a violin; to march; as ဇက်ပွန် *to*
march an army; (Bur.) ဆွဲသည်။ စစ်ချီသည်။

ဇကု, *n.* person ; as ဇကုမွဲ *one person*; *num. aux.* applied either to God or man; (Bur.) လူကိုယ်။ ကိုယ်တော်။

ဇကု, *n.* a body ; (Bur.) ကိုယ်အကောင်အထည်။

ဇကုကတ်, *n.* inflammation ; (Bur.) ကိုယ်ပူရောဂါ။

ဇကုကာယျ, *n.* the body ; (Bur.) ကိုယ်ကာယ။

ဇကုကိုဇကု, *adv.* mutually, one with another ; (Bur.) အချင်းချင်း။

ဇကုညး, *pro.* himself, herself ; (Bur.) သုကိုယ်တိုင်။

ဇကုညးတံ, *pro.* themselves ; (Bur.) သူတို့ကိုယ်တိုင်။

ဇကုပိုဒိုက်တံ, *pro.* ourselves ; (Bur.) ကျွန်တော်တို့ကိုယ်တိုင်။

ဇကုမူး, *pro.* thyself, yourself ; (Bur.) သင့်ကိုယ်တိုင်။

ဇကုသွေး, *a.* naked ; *v. i.* to be naked ; (Bur.) အဝတ်အချည်းစည်းရှိသော၊ အဝတ်အချည်းစည်းရှိသည်။

ဇကုဆဲ, *pro.* myself ; (Bur.) ငါကိုယ်တိုင်။

ဇင်ရဲ, *n.* a small species of horse-fly ; (Bur.) မှက်။

ဇင်္ဂေ, *a.* distant, ဇွဲ။ သွဲ။ သွေ့။ *v. i.* to be distant ; (Bur.) ဝေးသော၊ ဝေးသည်။

ဇင်္ဂေလိုင်, *v. i.* to be long ; as တၢ်ဇင်္ဂေလိုင်ရဲ *the journey is long* ; (Bur.) ဝေးလွန်းသည်။

ဇတ်, *v. i.* to dry away, as water in a stream ; (Bur.) ခန်းခြောက်သည်။

ဇတ်, *v. i.* to tremble, to shake, to quake ; (Bur.) တုန်သည်။ ထုပ်သည်။

ဇနး, *n.* victory. See ဇုး (Bur.) အောင်မြင်ခြင်း။

ဇနံ, *n.* a spoon. See ယံက် (Bur.) ဇွန်း။

ဇနံ, *n.* a string of beads ; (Bur.) ပုတီးဘို့ကြိုးသေး။ သိတံ။

ဇနံစပုင်, *n.* a table-spoon ; (Bur.) စားပွဲဇွန်း။

ဇနံခုပ်လက်ဖက်, *n.* a tea-spoon ; (Bur.) လက်ဖက်ရည်ဇွန်း။

ဇနံအပြိုက်, *n.* a glazed spoon , (Bur.) ကြွေဇွန်း။

ဇဗျော်, *n.* a grape, သတ်ဗျော် (Bur.) စပျစ်။

ဇေ့၊ *n.* betel, the leaves of which are chewed along with the areca-nut; (Bur.) ကွင်း။

ဇေကွပ်, *a.* definite; *v. i.* to be definite; (Bur.) သေချာသော။ သေချာသည်။

ဇေဇေကွပ်ကွပ်, *adv.* definitely; (Bur.) သေသေချာချာ။

ဇေ့ငို, *a.* dry; (Bur.) ခြောက်သော။

ဇေ့မိတ်မိုင်, *n.* a foot-mat; (Bur.) ခြေသုတ်ဖျာ။

ဇေ့မော်, *a.* great, ဇေ့။ (Bur.) ကြီးသော။

ဇေ့မော်, *n.* an elder; (Bur.) အသက်ကြီးသောသူ။ အကြီး။

ဇေ့မော်ဂုက်, *n.* a jailer; (Bur.) ထောင်မှူး။

ဇေ့မော်ဂြိုပ်, *n.* a forester; (Bur.) တောခေါင်း။

ဇေ့မော်ဇေိုင်, *n. pl.* rulers, ဇေ့မော်သမိုင်။ (Bur.) အကြီးအကဲ။

ဇေ့မော်တွာန်, *n.* the head-man of a village, ဇေ့မော်တွာန်။ (Bur.) ရွာသူကြီး။

ဇေ့မော်ဗာနွာ, *n.* a steward, a treasurer; (Bur.) ဘဏ္ဍာစိုး။

ဇေ့မော်, *n.* the ridges that rise on the body from severe blows with a rod; (Bur.) ဒါဏ်ရာ။ ဒါဏ်ချက်။

ဇေ့ရေင်, *prep.* in the presence of; (Bur.) ထံသို့။ မျက်မှောက်။

ဇေ့, *n.* a thorn; (Bur.) ဆူး။

ဇေ့လိင်, *n.* length; (Bur.) အရှည်။ အထွား။

ဇေ့လိင်ပတိတ်, *v. t.* to lengthen; (Bur.) ရှေ့အောင်ပြုသည်။ ရှေ့စေသည်။

ဇေ့ဝေါင်, *v. i.* to flow, ဇေ့ဝေါင်။ (*commonly pron. fwo.*) (Bur.) စီးသည်။

ဇေ့ဝေါင်ဇေ့, *v. i.* to flow down, ဇေ့ဝေါင်ဇေ့။ (Bur.) စီးဆင်းသည်။

ဇေ့ဝေါင်ပျေ့, *v. t.* to lower, to let down; (Bur.) စီးကျစေသည်။

ဇာ, *n.* a drag-net; netting, net-work, lace; (Bur.)

ပိုက်ကွန်၊ ဈာန။

ဇာင်က, *v.* to fish with a scoop; (Bur.) ငါးသဲ့သည်။

ဇာင်ဂူ, *n.* vermilion; (Bur.) ဟင်းသပတား။

ဇာတ်, *n.* race, caste, kind; (Bur.) အမျိုး၊ ဇာတ်။

ဇာတိ, (Pali), *n.* nature; (Bur.) ဇာတိ။

ဇာဒိယိုင်, *n.* a lion; (Bur.) ခြင်္သေ့။

ဇာဒိယိုင်ရွှေဘုံ, *n.* a lioness; (Bur.) ခြင်္သေ့မ။

ဇာပ်, *v. t.* to sip, to taste, စေ့ (Bur.) စုတ်သည်။

ဇာမလီ, *a.* German; (Bur.) ဇာမနိအမျိုးနှင့်ဆိုင်သော။

ဇာလ္လောဝ်, *n.* a brook, a small mountain stream; (Bur.)

ချောင်းကလေး၊ စင်း။

ဇိက်တိ, *v.* to plow or harrow; (Bur.) လယ်ထွန်သည်။

ဇိင်, *v. t.* to sew; (Bur.) ချုပ်သည်။

ဇိပ်ပိုင်, *a.* meek; (Bur.) နူးညံ့သိမ်မွေ့သော။

ဇီ, *v. i.* to transude; (Bur.) မိင့်သည်။

ဇီ, *a.* complete, wanting nothing; *v. i.* to be complete;

(Bur.) စေ့သော၊ စေ့သည်၊ စေ့စပ်သည်။

ဇီမ္မောတ်, *n.* a species of *anethum*; (Bur.) ဝပြိတ်။

ဇီယျာ, *n.* cumin; (Bur.) ဇီယာ။

ဇု, *n.* a great-grandmother; (Bur.) အဘေးမ။

ဇုဇာလ, *n. pl.* ancestors; literally, great-grandmother,

great-grandfather, grandmother, grandfather;

(Bur.) သိုး၊ ဘေး။

ဇုက်, *n.* a rope or cord; (Bur.) ကြိုး။

ဇုက်ကို, *n.* a rope made of bark; (Bur.) လျှော်ကြိုး။

ဇုက်ခရေတ်, *n.* a chain; (Bur.) သံကြိုး။

ဇုက်ခွင်, *n.* the ridges between the plats in a paddy-field;

(Bur.) ကန်စင်းရိုး။

ငှက်ငြိပ်, *n.* any kind of jungle creeper, used for tying;
(Bur.) နွယ်ကြိုး။

ငှက်တယက်, *n.* a species of linden-bloom; (Bur.) တရော
နွယ်။

ငှက်ပွေနံ, *n.* a chalk-line for marking timber; (Bur.)
မျဉ်းကြိုး။

ငှက်ထလီ, *n.* chain lightning; (Bur.) ယျပ်စစ်နွယ်။

ငှက်လဟောက်, *n.* a bridle-rein; (Bur.) ဇက်ကြိုး။

ငှက်လောတ်, *n.* a wire; (Bur.) နန်းကြိုး။

ငှက်သွပ်, *n.* a thong; (Bur.) သားချေကြိုး။

ငှက်ဟတ်, *n.* the band of a spinning-wheel; (Bur.) ခပ်နှံ
ပတ်ထားသောကြိုး။

ငှက်စပ်, *n.* a ratan; (Bur.) ကြိပ်ကြိုး။

ငှတ်, *n.* a bone; (Bur.) အရိုး။

ငှတ်ထကဲ, *n.* a rib; (Bur.) နံရိုး။

ငှတ်ခွင်, *n.* a jaw-bone; (Bur.) မေးရိုး။

ငှတ်ခေါတ်, *n.* a shoulder-blade; (Bur.) ထက်ပြင်ရိုး။

ငှတ်ကြိုင်စာ, *n.* the wish-bone; (Bur.) ကြက်ညှပ်ရိုး။

ငှန်စာ, *n.* a swing; (Bur.) ဒန်း။

ငှ, *v. i.* to rest; (Bur.) နားသည်။

ငှဒီ, *v. i.* to lodge; (Bur.) တည်းခိုသည်။

ငေမင်, *n.* a pelican; (Bur.) ဝံ့ခို။

ငေတ်, *v. i.* to be true; (Bur.) စစ်သည်။ မှန်သည်။

ငေန်, *n.* (Eng.) drill; (Bur.) ဇဉ်း။

ငေဟ်, *n.* the lunar month nearly corresponding to June;
(Bur.) နယုန်ထ။

ငေ, *v. i.* to slant; be oblique, not straight; (Bur.) ရွှဲ
သည်။ ယွဲ့သည်။

ငေင်ခက်, *n.* a bedstead; (Bur.) ခုတင်။

ငေင်ခလိုင်, *n.* a litter; (Bur.) ထင်းစင်။

ဇင်ပင်ဂကူ, *n.* a thing made of bamboo shaped like a tree, on which all kinds of offerings for priests are hung; (Bur.) ပဒေသာပင်။

ဇံသင်, *v. i.* to crouch, to bow down, ဇာ်သင်အောင်မာ။ (Bur.) ဝင်တွားသည်။

ဇိုင်, *n.* the leg including the foot; (Bur.) ခြေ။

ဇိုင်တွင်, *n.* a multiplier; (Bur.) မြှောက်ခြေ။

ဇိုင်ချံ, *n.* a candle-stick; (Bur.) ပယောင်းတိုင်ချံ၊ မီးချံ။

ဇိုင်ခေအ်, *a.* lame, ဇိုင်ညှိုင် (Bur.) ခြေမစွမ်းသော။

ဇိုင်ဂယု, *n.* the eaves of a house; (Bur.) အမိုးစွန်း၊ တံစက်။

ဇိုင်ဂြို, *n.* the end of a wood; (Bur.) တောစွန်း။

ဇိုင်စ, *n.* a divisor; (Bur.) စားခြေ။

ဇိုင်စင်, *n.* a brace in the roof of a house; (Bur.) ကြားကန်။

ဇိုင်ဖိုင်, *n.* the foot of a mountain; (Bur.) တောင်ခြေရင်း။

ဇိုင်နုက်, *n.* a subtrahend; (Bur.) နှုတ်ခြေ။

ဇိုင်မှာသမိတ်, *n.* the seaside; (Bur.) ပင်လယ်ကမ်းနား။

ဇိုင်ဝါ, *n.* the beginning of a plain; (Bur.) တွင်းစ။

ဇိုင်မီ, *n.* a low bank of a river or ocean; (Bur.) ကမ်းနား။

ဇိုင်, *num. aux.* applied to nets; as ဇိုက်မွဲဇိုင် *one net*, col. (Bur.) အဆူ။

ဇိုတ်, *v. t.* to wipe with a towel; (Bur.) သုတ်သည်။

ဇိုန်ကိုပ်, *v. t.* to vouchsafe, to condescend to grant; (Bur.) အပ်ပေးသည်။

ဇို, *v. t.* collide, strike, dash against; (Bur.) တိုက်ခိုက်သည်။

ဇို, *n.* a marsh; (Bur.) ချောင်းရာအရပ်။

ဇိုချေငို, *v. t.* to cast down; (Bur.) ပြစ်ချသည်။

ဇိုက်တွာ, *n.* an embankment of a tank or pond; (Bur.) ကန်ပေါင်မိုး။

ငိုဝ်ခေါန်, *n.* a fishing rod ; (Bur.) ငါးမျှားတံ။

ငိုဝ်ချိုင်း, *n.* the wall of a city, တွာင်ချိုင်း (Bur.) မြို့ရိုး။

ငိုဝ်နဲ့, *n.* a curved stick to keep the cloth straight in a loom ; (Bur.) ဂက်ကန်းလေး။

ဇွဲ, *n.* a species of lobster ; (Bur.) ပုစွန်ထုပ်ကြီးတမျိုး။

ဇွဲ, *v. t.* to grind, as with the teeth, to gnash ; (Bur.)
ခဲကြိတ်သည်။

ဇွက်, *n.* a cast-net for catching fish ; (Bur.) တွန်။

ဇူ, *n.* a resting-place ; (Bur.) နားစရာနေရာ။

ဇောင်, *a.* large, great, big, ဇမောင်။ *v. i.* to be large ; (Bur.)
ကြီးသော။ ကြီးသည်။

ဇောင်ဂေါင်, *v. i.* to grow up ; (Bur.) ကြီးပွားသည်။

ဇောင်မောင်, *v. i.* to increase in stature ; (Bur.) တိုးတက်
သည်။ တိုးပွားသည်။ ကြီးပွားသည်။

ဇူး, *v. t.* to overcome, to conquer ; (Bur.) အောင်မြင်သည်။

ဇူးတ, *v. t.* to prevail over ; (Bur.) နိုင်သည်။ အောင်မြင်
သည်။

ဇွတ်, *a.* every ; (Bur.) တိုင်း။

ဇွဲ, *a.* stable, firm ; *v. i.* to be stable, ဇွမ်။ ဗိုန်ဇွဲ။ (Bur.)
ခိုင်ခံ့သော။ ခိုင်ခံ့သည်။

ဇူး, *n.* surf ; (Bur.) သောင်ပေါ်မှာရှိက်သောမျှင်ချုပ်။

ဇြဲ, *a.* withered, ဇြဲကြွေ။ *v. i.* to be withered ; (Bur.)
နွမ်းသော။ ညှိုးနွမ်းသည်။ နွမ်းသည်။

ဇြဲကွပ်, *a.* dried ; *v. i.* to be disfigured ; (Bur.) သွေ့ခြောက်
သော။ သွေ့ခြောက်သည်။

ဇြပ်, *n.* a building for public worship, or for strangers to lodge in ; (Bur.) ဇရပ်။

ဇြပ်ထွဲ, *n.* an inn ; (Bur.) ညှော်ခံရာဇရပ်။

ဇြပ်ဝပ်, *n.* a synagogue, a chapel, a *zayat* ; (Bur.) တရား
ဇရပ်။

ခြင်, *n.* a chasm or gulf, ခြောက် (Bur.) ချောက်။

ခြဟတ်, *n.* strength, ခြဟတ် (Bur.) ခွန်အား။

ခြဟာန်, *n.* love, ခြဟာန်မေတ္တာ (Bur.) ချစ်ခြင်း။ ချစ်ခြင်း
မေတ္တာ။

ခြဲ, *a.* lean; thin in flesh; *v. i.* to be thin in flesh;
(Bur.) ပိန်သော။ ပိန်သည်။

ခြိ, *n.* a serpent, ခြိပ် (Bur.) ခြွေ။

ခြိဂကဒကင်, *n.* one kind of green snake; (Bur.) အဖြီး
ခြောက်ခြွေပိမ်း။

ခြိဂချိ, *n.* a venomous serpent; (Bur.) အဆိပ်ရှိသောခြွေ။

ခြိစက်ပိင်, *n.* the blind worm; (Bur.) ခြွေဆင်ပျက်။

ခြိဆာတ်ခဲ၊, *n.* the *laticauda scutata*; (Bur.) ဂြပ်ဖြူး။

ခြိဆာတ်နပ်, *n.* the *hydrus* or *hydrophis*; (Bur.) ဂြပ်လုံး။

ခြိဇာတ်, *n.* the *cobra de capello*; (Bur.) ခြွေဟောက်။

ခြိဇာတ်ကွာင်ကျိပ်, *n.* the hamadryad; (Bur.) ခြွေငန်း။

ခြိဇာတ်ဂယာင်, *n.* one kind of cobra; (Bur.) တောကြီး
ခြွေဟောက်။

ခြိဇာတ်တင်, *n.* the yellow banded *bungarus*; (Bur.) ငန်း
ထောင်ကျား။

ခြိဇာတ်ပွတ်, *n.* a fiery serpent; (Bur.) မီးခြွေဟောက်။

ခြိဇာတ်ယိုက်, *n.* the dusky hamadryad; (Bur.) ငန်းပုပ်။

ခြိဇိတ္တ, *n.* the common green serpent; (Bur.) ခြွေပိမ်း။

ခြိဒုင်, *n.* a water snake; (Bur.) ချေခြွေ။

ခြိပွတ်ခွါစာင်, *n.* the carpet-snake; (Bur.) ကြက်ဥခိုးခြွေ။

ခြိပဲ, *n.* a viper; (Bur.) ခြွေပွေး။

ခြိပွေင်, *n.* a kind of snake; the rat snake; (Bur.)
လင်းခြွေ။

ခြိသံသောတ်, *n.* the black striped *tropidonotus*; (Bur.)
မြက်လျှောခြွေ။

ခြစ်, *a.* over ripe, applied to grains; *v. i.* to be over ripe; (Bur.) အမှည့်လွန်သော၊ အမှည့်လွန်သည်။

ဖြိုက်, *v. t.* to bake; (Bur.) ပေါင်းသည်။

ဖြေတ်, *num. aux.* a circle or ring; as ကမိန်စါဖြေတ် *two rings*, col.; (Bur.) အကွင်း။

ဖြဲ, *n.* a banyan tree; (Bur.) ညောင်ပင်။

ဖြဲဗောဓိ, *n.* the Bo-tree; (Bur.) ဗောဓိညောင်။

ဖြောက်, *v. t.* to absorb, to suck; (Bur.) စုတ်သည်။

ဖြောက်, *n.* a chasm or gulf, ဖြိုင့် (Bur.) ချောက်။

ဖြိုင်, *n.* a stand for pots or jars, composed of a ratan or rope, curved and intertisted into a ring; (Bur.) ကရွတ်။

ဖြိုက်, *a.* deep; *v. i.* to be deep; (Bur.) နက်သော၊ နက်သည်။

ဖြိုက်နက်, *a.* deep, hard to be understood; *v. i.* to be hard to be understood; (Bur.) နက်နဲသော၊ နက်နဲသည်။

ဇွဲ, *n.* a corpse, pron. *fwě*; (Bur.) အလောင်းကောင်။

ဇွင့်, *n.* fever, (commonly pron. *fwawh*), ယဲဇွင့် (Bur.) အဖျားရောဂါ။

ဇွင့်ချပ်, *n.* a fever occasioned by a cold, ဇွင့်ချပ်။ (Bur.) နှာစေးဖျား။

ဇွင့်ဇတင်, *n.* fever and ague; (Bur.) တုန်ဖျား။

ဇွါ, *n.* an intimate friend; (Bur.) သူငယ်ချင်း။

ဇွဲ, *a.* left; (usually pron. *fwí*), as ပူးဇွဲ *the left shoulder*; (Bur.) ဘယ်နှင့်ဆိုင်သော။

ဇွိဇွိ, *a.* Swiss; (Bur.) ဝိဇွိ။

ဇွတ်, *v. t.* to feel, rub gently; (Bur.) သပ်သည်။

ဇွက်, *v. t.* to cause to purge, ဇွက်ဂှုံ (Bur.) ဝမ်းနှုတ်သည်။

ဧွေ, *n.* provisions, provision for a journey, ဧွေဆီမ။
(Bur.) အစာရိက္ခာ။

ဇွဲ, *n.* a marsh clearing, ဇွဲဆီမ ဗာဇွဲ။ (Bur.) ရှင်းထင်းထား
သောမြေရာနိပ်။

ဇွဲနီဂျေက်, *n.* the guns; (Bur.) သွားဖုံး။

ည

ညာနီ, (Pali ညာဏ), *n.* the intellect; (Bur.) ညာဏ်။

ညာတ်, *v. t.* to see; (Bur.) မြင်သည်။

ညာတ်ကေတ်, *v. t.* to behold, to take notice of; (Bur.)
ကြည့်ရှုသည်။

ညာတ်မုက်, *v. t.* to beget; (Bur.) မျက်နှာမြင်သည်။ ပွား
မြင်သည်။

ညိ, *v. a.* supplicatory. See Gram. §17-2, (c.); (Bur.)
ဝါ။

ညိ, *v. a.* euphonic, an expletive, occasionally used in
formal, solemn style. See Gram. §17.2, (f.); (Bur.)
တော်မူ။

ညိ, *a.* small in quantity; *v. i.* to be small in quantity;
(Bur.) နည်းသော။ နည်းသည်။

ညိည, *adv.* a very little; (Bur.) တဆိတ်တပေါက်။ အနည်း
ငယ်။

ညိညိ, *a.* very small in quantity; also *adv.* a little;
(Bur.) နည်းနည်း။

ညီသာ, *a.* even, သတတ်ညွှန်း။ *v. i.* to be even; (Bur.) ညီ
ညာသော။ ညီညာသည်။

ညီသာ, *v. i.* to agree; to be straight; *v. t.* to make
straight; (Bur.) ညီညာစေသည်။

ညောနီ, *a.* tight, မောနီ။ *v. i.* to be crowded; (Bur.) ကျပ်
သော။ ကျပ်သည်။

ညောင်ကို, *adv.* near to, almost, ကြပ်။ (Bur.) နီးလျှီ။
လျှီ။

ညောင်ခြက်, *v. i.* to be full of, have an abundance of ;
(Bur.) ပြည့်ဝသည်။

ညောင်ငြက်, *a.* very narrow ; *v. i.* to be very narrow ;
(Bur.) ကျည်းကျပ်သော။ ကျည်းကျပ်သည်။

ညှင်, *conj.* as ; (Bur.) ကဲ့သို့။

ညှင်ဂွံ, *v. p.* in order to ; thus ညှင်ဂွံဗင်ထိက်မာန်ဒးဗတောန်
in order to be able to read, you must learn ; (Bur.)
ရအောင်။ အလိုငှါ။

ညှင်နဲ့, *adv.* in like manner ; also *conj.* as ; (Bur.) ငှင်
နည်း။ ထိုနည်းတူ။

ညး, *pers. pro.* he or she ; as ညးဂှ်ရော *who is he?* or *who*
is she? (Bur.) သူ။

ညးတံ, *pers. pro. pl.* they, ညးဂမ္တိုင်။ See Gram. §15 ;
(Bur.) သူတို့။

ညးခွင်ပွာန်, *n.* a soldier, ညးပွာန်။ (Bur.) စပ်သူရဲ။ စပ်သား။

ညးဗိုက်, *n.* a merchant ; (Bur.) ကုန်သည်။

ညးတသတထိုက်, *n.* the rich ; (Bur.) သူဌေး။ သူကြွယ်။

ညးတလေ့ခိုက်, *n.* the poor ; (Bur.) ဆင်းရဲသား။

ညးဗွဲ, *n.* a cultivator ; (Bur.) လယ်သည်။ လယ်ယာလုပ်
သောသူ။

ညးမကလင်, *n.* a listener, hearkener ; (Bur.) နားထောင်
သောသူ။

ညးမကလိင်ဂှံ, *n.* one who misses the way ; (Bur.) လမ်း
လွဲသူ။

ညးမကုတ်စ, *n.* a thief ; (Bur.) သူခိုး။

ညးမကောန်, *n.* a maker ; (Bur.) လုပ်သောသူ။

ညးမကောန်စိုတ်, *n.* a toiler ; (Bur.) ပင်ပန်းစွာလုပ်ဆောင်ရ
သောသူ။

ညးမကူးဂြိုတ်, *n.* a Redeemer; (Bur.) ရွေးနှုတ်ကယ်တင်
သောအရှင်။

ညးမကွပ်တရ, *n.* a traveller; (Bur.) ခရီးသည်။

ညးမပြာတ်မ, *n.* a sower; (Bur.) မျိုးစေ့ကြဲသောသူ။

ညးမဖိင်ဂှောင်, *n.* a shoe-maker; (Bur.) ခြေနှင်းလုပ်သမား။

ညးမဖိင်စ, *n.* a tailor; (Bur.) အချုပ်သမား။

ညးမတုတ်တုတ်, *n.* a weaver; (Bur.) ဂက်ကန်းသည်။

ညးမထေးဝှံင်, *n.* a guide, one who leads the way; (Bur.)
လမ်းပြ။

ညးမဒုင်ဗထွာ, *n.* a publican; (Bur.) အခွန်ခံ။

ညးမဒုင်သက်သီ, *n.* a witness; (Bur.) သက်သေ။

ညးမဒုင်အဲ, *n.* an heir; (Bur.) အမွေခံ။

ညးမသုင်အရက်, *n.* a drunkard; (Bur.) ယစ်ထုပ်။

ညးမပြိုင်ဂဗုတ်, *n.* an adversary, an opponent in a law-
suit; (Bur.) တရားပြိုင်သောသူ။

ညးမဗဂုဂျိမြိ, *n.* a rain-maker; (Bur.) မိုးဗန်းရွာစေသောသူ။

ညးမရတ်ချေ့, *n.* a grass-cutter; (Bur.) စာရိတ်။

ညးမဇံက်ကျိပ်, *n.* a leader; (Bur.) ဦးဆောင်သောသူ။

ညးမအာတ်စ, *n.* a beggar; (Bur.) သူတောင်းဝား။

ညှာဝိုတ်, *v. t.* to regard the feelings of another, to fear
giving offence; (Bur.) ညှာသည်။

ညှာဒည, *a.* reverential; (Bur.) ကြောက်ရွံ့သော။ မှီဝေ
သော။ *v. t.* to respect, to regard the feelings of;
(Bur.) အားနာသည်။

၃

၃, *n.* a span; (Bur.) အထွာ။

၃, *v. t.* to measure with a span; (Bur.) ထွာသည်။

၃အာ, *v. i.* to crawl, as a land-leech does; (Bur.) ထွား
ရွှံသွားသည်။

ခုန်, *v. t.* to catch, used more particularly with regard to catching fish; thus ခုန်က *to fish with hook and line*; (Bur.) မွှားသည်။

ခုာ, *a.* shallow; (Bur.) တိမ်သော။

ခုာ်, *n.* water; (Bur.) ငေ။

ခုာ်တ္တီ; *n.* the spring tide; (Bur.) ငေထ။

ခုာ်ကရင်, *n.* cold water; (Bur.) ငေငေ။

ခုာ်ကထေခံ, *n.* ice, ခုာ်ကထေခံ။ (Bur.) ငေခဲ။

ခုာ်ကွို, *n.* toddy, the fermented juice of the nipa or dwarf-palm tree; (Bur.) ဒန်ရည်။

ခုာ်ကွာ, *n.* an artificial pond; (Bur.) ငေကန်။

ခုာ်ကွိုန်, *n.* an artificial pond; (Bur.) တမံနှင့်ဆည်သောငေ။

ခုာ်ချိုတ်, *n.* the neap tide; (Bur.) ငေသေ။

ခုာ်ဂဝင်, *n.* a bitter medical preparation; (Bur.) ဟင်းခါး
ငေး။

ခုာ်ဂဝင်ခွံ, *n.* a preparation of vermicelli, ခုာ်ဂဝင်ခွံ။
(Bur.) မုန့်တီဟင်းခါး။

ခုာ်ဂဝာ, *n.* the prepared water drunk on taking an oath of allegiance; (Bur.) သံဂွာငေ။

ခုာ်ဂမ္ဘ, *n.* warm water; (Bur.) ငေခွေး။

ခုာ်ဇဗျတ်, *n.* wine; (Bur.) စပျစ်ရည်။

ခုာ်ဇဝေါင်, *n.* running water, a current; (Bur.) ငေစီး။

ခုာ်ဇော်, *n.* a flood; (Bur.) ငေလွှမ်းမိုးခြင်း။

ခုာ်ဆု, *n.* the sap of a tree; (Bur.) သစ်ရည်။

ခုာ်ခိုက်, *n.* congee; (Bur.) ထမင်းရည်။

ခုာ်တရံက်, *n.* a trough placed under the eaves of a roof;
(Bur.) ငေတရောက်။

ခုာ်တင်, *n.* milk; (Bur.) နို့။

ခုာ်ထဂေါင်, *n.* a water goglet; (Bur.) ငေထကောင်း။

ခုာ်ခိုင်, *n.* a water-pot, "chatty;" (Bur.) ငေအိုး။

ခုင်ပွဲ၊ *n.* a water-pot, used for drinking water; (Bur.)
သောက်ရေအိုး။

ခုင်ပတက်၊ *n.* fresh water; (Bur.) ရေချို။

ခုင်ပလင်ကာ၊ *n.* a vessel with a spout, as a tea-pot;
(Bur.) ရေကရား။

ခုင်ပထိုင်၊ *n.* a well; (Bur.) ရေတွင်း။

ခုင်ပါင်၊ *n.* spittle; (Bur.) တံထွေး။

ခုင်ပဏုင်၊ *n.* salt-water; (Bur.) ရေငံ။

ခုင်ပလဲ၊ *n.* a spring, a fountain; (Bur.) မိဉ်ရေ၊ စင်းရေ။

ခုင်ပောက်၊ *n.* a wide mouthed water jug; (Bur.) ဗျတ်အိုး။

ခုင်မြ၊ *n.* rain water; (Bur.) မိလ်းရေ။

ခုင်မိတ်၊ *a.* yellow; *v. i.* to be yellow; (Bur.) ဝါသော၊
ဝါသည်။

ခုင်မှင်၊ *n.* ink; (Bur.) မှင်ရည်။

ခုင်ရမတ်၊ *n.* tears, ရမတ်၊ (Bur.) မျက်ရည်။

ခုင်ရင်ဒါနီ၊ *n.* a stand for a water-pot; (Bur.) ရေအိုးစင်။

ခုင်လတိုပ်၊ *n.* dew; (Bur.) နှင်းရေ။

ခုင်လက်ပက်၊ *n.* a decoction of tea leaves, tea-water;
(Bur.) လက်ပက်ရည်။

ခုင်လင်ဂေါင်၊ *n.* a brook, or small mountain-stream; (Bur.)
စင်းရေ။

ခုင်သဲ၊ *n.* honey; (Bur.) ဖျားရည်။

ခုင်သိအရက်၊ *n.* any intoxicating liquor; (Bur.) သေရည်
သေရက်။

ခုင်သံ၊ *n.* vinegar, ခုင်သပ်၊ (Bur.) ပုံးရည်။

ခုင်မီ၊ *n.* river water; (Bur.) မြစ်ရေ။

ခုတ်၊ *a.* sweet; *v. i.* to be sweet; (Bur.) ချိုသော၊ ချို
သည်။

ခုာနီ၊ *n.* a foot-path; (Bur.) ထမ်းကလေး။

ခုတ်, *v. t.* to take up water with a cloth, or sponge ;
(Bur.) ခေက်သုတ်ယူသည်။

ခုတ်, *v. t.* to make a circle or round spot ; (Bur.) ဝိုင်း
ကွက်သည်။

ခုတ်, *n.* a spot, a mark on an animal ; (Bur.) အကွက်အ
ကျား။

ခုတ်, *a.* true, *col.* ; *v. i.* to be true, ခုတ်။ (Bur.) မှန်သော။
မှန်သည်။

ခုတ်, *a.* red hot ; *v. i.* to be red hot ; (Bur.) ရဲရဲနီသော။
ရဲရဲနီသည်။

ခိုက်, *n.* a slave ; (Bur.) ကျွန်။

ခိုက်မှတ်, *n.* a slave born of a slave ; (Bur.) သားပေါက်ကျွန်။

ခိုက်မွဲမွဲ, *n.* a fellow-servant ; (Bur.) ကျွန်ချင်း။

ခိုတ်, *a.* silent, of few words ; (Bur.) စကားနည်းသော။

ခိုတ်, *v. i.* to revolve, turn round (itself), as a top ;
(Bur.) ထည်သည်။

ခုက်, *a.* green, full of sap ; *v. i.* to be green ; (Bur.)
စိမ်းသော။ စိုသော။ စိမ်းသည်။ စိုသည်။

ခုင်, *n.* a city ; (Bur.) မြို့။

ခုင်သွင်, *n.* the heavenly world ; (Bur.) ကောင်းကင်ရွှေ
ပြည်တော်။

ခုတ်, *n.* the tail of a bird ; (Bur.) ဌာန်အမြီး။

ခုန်, *v. i.* to alight, as a bird ; (Bur.) နားသည်။

ခုန်, *a.* ripe ; *v. i.* to be ripe ; (Bur.) မှည့်သော။ မှည့်သည်။

ခုက်, *a.* wet ; *v. i.* to be wet ; (Bur.) စွတ်သော။ စွတ်သည်။

ခုင်, *v. i.* to be full of water, as a field ; (Bur.) ခေတ္တင်း
မိုးသည်။

ခုန်, *v. i.* to take fire, to kindle ; (Bur.) မီးညှိသည်။ *v. t.*
to cause to take fire ; (Bur.) မီးညှိသည်။ မီးထွန်းသည်။

ခုန်, *n.* a small, shallow basket, ခခုန်။ (Bur.) ဘန်း။

ဒေနာရီ, (Greek), *n.* a denarius ; (Bur.) ဒေနာရီ၊

ဒေ, *pers. pro.* he, she (disrespectful), or it, ဒေ၏။

(Bur.) ဟိုဟာ။ ထိုအရာ။ သင်း။ See Gram. § 15.

သောင့်, *a.* weary, exhausted ; (Bur.) မောသော။ မောသည်။

သောင့်က, *n.* a blossom ; (Bur.) ပန်းပွင့်။

သောင့်ရိတ်, *a.* discouraged ; *v. i.* to be discouraged ; (Bur.)

အားလျော့သော။ အားလျော့သည်။ စိတ်ပင်ပန်းသော။

စိတ်ပင်ပန်းသည်။

သောင့်စိတ်, *a.* weary, weak, fatigued ; *v. i.* to be fatigued ;

(Bur.) မောပန်းသော။ မောပန်းသည်။

သောတ်, *a.* small ; *v. i.* to be small ; (Bur.) ငယ်သော။

ငယ်သည်။

သောတ်သောတ်, *a.* very small ; (Bur.) ငယ်ငယ်ကလေးဖြစ်

သော။

ခု, *v. i.* to cease, applied only to rain ; (Bur.) ဖြတ်

သည်။ စဲသည်။

ခုက်, *v. t.* to ride ; as ချက်ချေတ် *to ride a horse ;*

ချက်ကွင် *to sail in a ship ;* (Bur.) စီးသည်။

ခုက်ချန်, *v. t.* to oppress ; (Bur.) ခွပ်စက်သည်။

ခုက်ပင်, *a.* complete, fulfilled ; *v. i.* to be complete ;

(Bur.) ပြည့်စုံသော။ ပြည့်စုံသည်။

ခုတ်, *n.* a brick ; (Bur.) အုတ်။

ခုတ်, *v. i.* to be powdered ; (Bur.) ညက်သည်။

ခုတ်ခုတ်, *adv.* fine, as powder ; (Bur.) ညက်ညက်။

ခုန်, *a.* soft, flexible ; *v. i.* to be soft ; (Bur.) ပျော့သော။

ပျော့သည်။

ခုန်သောတ်, *a.* meek, humble ; *v. i.* to be meek ; (Bur.) နူးညံ့

ထိပ်မွေ့သော။ နူးညံ့ထိပ်မွေ့သည်။

ခုပ်ချ, *v. i.* to be green ; (Bur.) မိမ်းလန်းသည်။

ခု၊ *a.* blue ; *v. i.* to be blue ; (Bur.) ခြာသော။ ခြာသည်။

နှိပ်, *v. t.* to press; (Bur.) နှိပ်သည်။

နှိပ်ပုံ, *v. t.* to print; (Bur.) ပုံနှိပ်သည်။

က

ကပ်, *n.* urine, ကုံ၊ ကွပ်၊ (Bur.) သေး၊ ကျင်ငယ်။

ကပ်ထော့, *v.* to pass urine, after a suppression, ကပ်ထော့၏။ (Bur.) ဆီးပေါက်သည်။

က၏, *pro. a.* this, ကံ for နှုတ်, col.; (Bur.) ဤသည်။

ကာ, *v. a.* signifying away; as ကောတ်ကာ *to carry away*; ကော်ကာ *to call away*; (Bur.) အခြားတပါးသို့။

ကီ, *adv.* yet, still; as ညးယွံအာကီ *he is not yet gone*; ညးနွံကီ *he is still here*; (Bur.) သေး။

ကေရတီ, *n. and a.* south-west, နေရတီ၊ (Bur.) အနောက်တောင်။

ကောင်, *n.* the forehead; (Bur.) နဖူး။

ကောင်, *adv.* certainly; as ဆဲအာကောင် *I shall certainly go*; (Bur.) အမှန်အကန်။

ကံင်, *n.* a summer, the principal timber of a floor ကံင်၊ (Bur.) ဂုက်မ။

ကံင်တောတ်, *n.* the musical instrument also called ဗာတ်ကောန်ရှ်။ (Bur.) ကြေးပိုင်း။

တ

တကောတ်, *n.* the anus; (Bur.) စအို။

တကဲ, *v. i.* to droop, as a branch of a tree, တလဲ၊ (Bur.) တွဲနေသည်။

တကောင်, *n.* an ear or spike of grain, ဒကောင်၊ (Bur.) အနှံ။

တကံက်, *n.* a ring; (Bur.) ကွင်း၊ အကွင်း။

တကံက်တဲ, *n.* a bracelet ; (Bur.) ထက်ကောက်။

တ္တံ, *n.* an island, တ္တံ၊ တ္တံ၊ (Bur.) ကျွန်း။

တကး, *n.* the sky ; (Bur.) မိလင်းကောင်းကင်။

တကး, *v. i.* to burst, to crack, ထကး။ (Bur.) ပေါက်ကွဲသည်။

တက်, *v. t.* to strike, တက်ထပ်။ (Bur.) ရိုက်သည်။ တီးသည်။ ထိုးသည်။

တက်, *n.* a stroke, used especially of the stroke, which indicates the time of day ; thus ပယံတက်ပိ *three o'clock* ; (Bur.) တီးခြင်း။

တက်ကျာ, *v. i.* to converse, discourse familiarly ; (Bur.) တယောက်နှင့်တယောက်စကားစမည်ပြောသည်။

တက်ပွေန်, *v.* to mark with lines by a ruler ; (Bur.) မျဉ်းသားသည်။

တက်စုင်, *v. t.* to beat ; (Bur.) ရိုက်ပုတ်သည်။

တကိုတ်, *v. i.* to be frightened, to be terrified ; (Bur.) လန့်သည်။

တကိုတ်တို့, *v. i.* to startle, be frightened ; (Bur.) ထိတ်လန့်သည်။

တခဲ, *v. t.* to beckon with the hand ; (Bur.) လက်ယပ်ခြင်းဖြင့် အမှတ်ပေး၍ခေါ်သည်။

တမီ, *n.* a writer or clerk ; (Bur.) စာရေး။

တဂပ်, *n.* ginger ; (Bur.) ချင်းပိင်း။

တင်, *v. i.* to remain, as unblighted fruit ; to remain as a general result ; thus မူဂုန်မတင်ရော *what favor remains?* i. e. *what reward have ye?* (Bur.) တင်သည်။

တင်, *n.* the joint of a bamboo ; (Bur.) အဆပ်။

တင်, *n.* pith ; (Bur.) ဖေါ့။

တင်ကာ, *n.* a coin ; (Bur.) ဒင်္ဂါး။

- တင်ကွံင်, *n.* the knee-joint; (Bur.) ဒူးဆစ်။
 တင်ဂုက်, *n.* a shed for cattle; (Bur.) တင်းကုပ်။
 တင်ဂွံနီ, *n.* the red cloth, which is joined to the upper
 part of a Peguan petticoat; (Bur.) ရှာထည်။ အ
 ထက်ဆင့်။
 တင်တဲ, *n.* the elbow; a carpenter's square; (Bur.) တံ
 တောင်ဆစ်။ ကျင်တွယ်။
 တင်ထပ်, *v. t.* to build up by placing one thing upon
 another, as a brick wall; (Bur.) ထပ်ဆင့်သည်။
 တင်ဒုနီ, *n.* a bamboo joint; (Bur.) ဝါးဆစ်။
 တင်ထဲ, *n.* molasses, treacle; (Bur.) တင်လဲ။
 တင်ဂါ, *n.* a garden rake; (Bur.) ထွန်ခြစ်။
 တင်ဂါတ်, *v. t.* to shave; (Bur.) ဆံပင်ရိတ်သည်။
 တင်ဂိုတ်, *v. i.* to choke; (Bur.) နှင်သည်။
 တင်ဂိုနီ, *v. t.* to carry on the shoulder; (Bur.) ထမ်းသည်။
 တင်ဂေက်, *n.* a parrot; (Bur.) ကျက်တူရွေး။
 တင်ဂိုက်, *a.* crooked; *v. i.* to be crooked; (Bur.) ကောက်
 သော။ ကောက်သည်။
 တင်ဂို, *v. t.* to thrust at; (Bur.) ထိုးသည်။
 တင်ဆိပ်, *n.* a seal a signature; (Bur.) တံဆိပ်။ ထက်မှတ်။
 တင်ဆေပ်, *v. i.* to slip, to be slippery; (Bur.) ချောသည်။
 တင်ညင်, *n.* the dry season, ကညင်။ (Bur.) နွေကာလ။
 တင်, *num. aux.* applied to land, col.; as တိမ္မတင် *one*
piece of ground; (Bur.) အခင်း။
 တင်တင်, *a.* other, another, တင်တင်ညွှာင်။ (Bur.) အခြား။
 တင်ခြား။
 တင်တင်တင်, *adv.* apart piecemeal; (Bur.) တခြားစီ။
 တင်တင်, *n.* an ant-hill, ကတင်တင်။ (Bur.) တောင်ပျံ့။
 တင်တင်, *n.* a needle or pin, ကတင်တင်။ (Bur.) အပ်။
 တင်တင်ကွပ်, *n.* a pin; (Bur.) ထွယ်အပ်။

တက်နီ, *n.* a ladder, a staircase တက်နီ (Bur.) ထွေကား။

တက်, *v. i.* to sink ; (Bur.) နစ်သည်။

တက်ဖျက်, *v. i.* to be submerged ; (Bur.) နစ်မြုပ်သည်။

တကုင်, *num. aux.* is applied to long things, တုင် as

မဲ့တကုင် *cne sugar cane* ; (Bur.) အချောင်း။

တကုင်, *n.* the end, or point, as of a stick or needle ;

(Bur.) အပျား။

တတ်, *v. t.* to cut off, to amputate ; to make a straight

course across, တုတ် (Bur.) ဖြတ်သည်။

တတိယ, (Pali), *o. a.* third ; (Bur.) တတိယ။

တနီ, *n.* an interval, intervening space ; (Bur.) အကြား။

တန်, *v. i.* to be able ; to stand, to have validity ; (Bur.)

တတ်နိုင်သည်။ တည်သည်။

တန်, *a.* cheap ; *v. i.* to be very cheap, ဒးငှုင် (Bur.) အဘိုး

ချိုသော၊ အဘိုးချိုသည်။

တန်ကြံ, *a.* stable, firm, applied to the mind ; *v. i.* to be

firm ; (Bur.) တည်ကြည်သော၊ တည်ကြည်သည်။

တန်ခိုးရေတိဟုံတိ, *adv.* perhaps ; (Bur.) ဖြစ်ကောင်းဖြစ်လိမ့်

မည်ကိုမသိသည်နှင့်။

တန်ခွင် *v. i.* to remain stationary ; (Bur.) တည်နေသည်။

တနာ, (Pali တဏှာ), *n.* appetite, passion ; (Bur.) တဏှာ။

တနီ, *a.* of different kinds ; (Bur.) အမျိုးမျိုးသော။

တပ်, *v. t.* to place one after another in a row ; (Bur.)

စီသည်။

တပ်ရတ်, *v. t.* to put one after another into a box, or

anything hollow ; (Bur.) စီတည့်သည်။

တမ္ဘင်, *n.* a humming confused noise of a multitude ;

(Bur.) ညံ့သံ။

တမာ, *a.* of the size of, as large as, as small as ; (Bur.)

မျှထောက်။

တမိ, *a. new*; *v. i. to be new*; (Bur.) သပ်သော။ သပ်သည်။

တမံက်ထစး, *v. t. to point out*, တမော်ထစး။; (Bur.) ဖော်ပြသည်။

တမး, *v. i. to shine*; (Bur.) ထင်းသည်။

တမိင့်, *v. i. to run over, as boiling milk*; (Bur.) မိသည်။ ဝေကျသည်။

တမိင့်ပိုတ်, *v. t. to make happy*; (Bur.) ဝမ်းမြောက်စေသည်။

တမ္ဘာ, *n. a fisherman*; (Bur.) တံငါ။

တမြိုင်, *n. hardness*; (Bur.) မာခြင်း။

တမြိန်, *a. insane, foolish*, တမြိ။ *v. i. to be foolish*; (Bur.) ရူးသော။ ရူးသည်။

တမှာ, *adv. anciently, formerly*; (Bur.) ရှေးက။ အရင်က။

တမှး, *a. free, not in bondage*; *v. i. to be free*; (Bur.) လွတ်သော။ ကင်းလွတ်သော။ လွတ်သည်။

တမှော်, *v. t. to preach*, တွံတမှော်။ (Bur.) ဟောပြောသည်။ ဟောကြားသည်။

တမှောင်, *n. weariness, exhaustion*; (Bur.) မောပန်းခြင်း။

တယူ, *n. a maggot*, ကယူ။ (Bur.) လောက်ကောင်။

တယျ, *n. the heddles of a loom, through which the warp is passed for weaving*, ကယျ။ (Bur.) နှပ်။

တရင်, *n. a door, gate*, ပါင်တရင်။ (Bur.) တံခါး။ တံခါးပေါက်။

တရက်, *v. t. to split, to divide*, ကရက်။ (Bur.) ခွဲသည်။

တရေ, *a. old, not new*, တရော်။ *v. i. to be old*; (Bur.) ဟောင်းသော။ ဟောင်းသည်။

တရ, *n. a journey*; (Bur.) ခရီး။

တရ, *n. a. six*; (Bur.) ခြောက်ခု။

တရစောဟ်, *n. a. sixty*; (Bur.) ခြောက်ဆယ်။

- တရးဂစဲ, *v. t.* to give in charity; (Bur.) စွန့်ကြဲသည်။
 တလ, *n.* a lord, master, owner; *num. aux.* applied to men; (Bur.) အရှင်၊ သခင်၊ တယောက်။
 တလကာ, *n.* a washerman; (Bur.) ခဝါသည်။
 တလယျှ, *n.* a person of distinction; (Bur.) နာမည်ကျော်
 စောသောလူ။
 တလက္ခီ, *n.* a cart owner; (Bur.) ထွည်းသွား။
 တလကွင်, *n.* a ship-owner; (Bur.) သင်္ဘောပိုင်သောသူ။
 တလဂယိုင်, *n.* a family; (Bur.) အိမ်ထောင်။
 တလရန်, *n.* a benefactor, တူရန်။ (Bur.) ကျေးဇူးရှင်။
 တလဂူ, *n.* a gardener; (Bur.) ဥယျာဉ်ရှင်။
 တလဂျင်ခိုခိ, *n.* a ferry-man; (Bur.) ကုတိုသွား။
 တလတသိုက်, *n.* the rich; (Bur.) သူဌေး။
 တလတိ, *n.* a king; (Bur.) ရှင်ဘုရင်။
 တလဒုက္ခိ, *n.* the poor; (Bur.) ဆင်းရဲသား။
 တလဒြပ်, *pron.* တလပြပ်, *n.* a proprietor; (Bur.) ဥစ္စာရှင်။
 တလသွှပ်, *n.* a judge; (Bur.) တရားသူကြီး။
 တလဲ *v. i.* to droop, as a branch of a tree, တလဲ။ (Bur.)
 တွဲလွဲနေသည်။
 တလိတ်, *v. i.* to be slippery, smooth; (Bur.) ချောသည်။
 တလဲဉ်, *v.* to swim with the hands put together;
 (Bur.) ရေကူးသည်။
 တလောတ်, *n.* a flute or fife; (Bur.) ဝုလွေ။
 တလွဲ, *n.* expanse, extent; (Bur.) အကျယ်အဝန်း။
 တဝန်, *adv.* straight; (Bur.) တည့်တည့်။
 တဝင်, *n.* a religious saying, or sermon; (Bur.) ဟော
 သောဒေသနာအချက်။
 တဝင်ပါင်, *n.* a word, an utterance; as တဝင်ပါင်ကျော်ဂမျှင်
the word of the living God; (Bur.) ဟောပြောသော
 အချက်။ နှုတ်ကပတ်တော်။

တဝင့်လိက်တမော်ထေး, *n.* a superscription; (Bur.) ကမ္ဘည်း
လိပ်စာ။

တဝိဝါရ, *n. pl.* relatives; (Bur.) ဆွေမျိုးညာတကာ။

တဝိုက်, *adv.* continually; (Bur.) အဝည်။

တဝိုနွှဲ, *adv.* from that time, henceforth, thenceforward,
ထို့နွှဲ (Bur.) ထိုကာလကစ၍။ ဟိုကတည်းက။

တဝ်, *n.* a handle; (Bur.) လက်ကိုင်အရိုး။

တဝ်ကဏိက်, *n.* a lath; (Bur.) အုတ်ကြွပ်တန်း။

တဝ်ကမး, *n. pl.* the sticks that pass through the yoke
each side of a bullock's neck; (Bur.) ထင်းပိုး
ကျည်း။

တဝ်ကြွတ်ကိုက်, *n.* a screw-driver; (Bur.) ဝက်အူဖွည့်။

တဝ်ခရး, *n.* the curved handle of a harrow; (Bur.)
ထွန်ကိုင်။

တဝ်စရင်, *a.* most excellent, exalted; *v. i.* to be excel-
lent; (Bur.) မြင့်မြတ်သော။ မြင့်မြတ်သည်။

တဝ်ဒင်္ဂေဝ်, *n.* the tongue of a cart; (Bur.) ဖွည်းသန်။

တဝ်ဒရာ, *n.* the pin of a spool; (Bur.) ယောက်လည်တံ။

တဝ်ပကောပ်, *n.* a pencil; (Bur.) ခဲတံ။

တဝ်မွင်, *n.* a pen-holder; (Bur.) မှင်တံ။

တဝ်သက်, *n.* the navel-string; (Bur.) ချက်ကြိုး။

တဝ်စုန်, *n.* the handle of a knife; (Bur.) ထားရိုး။

တဝ်စံင်, *n.* a torch; (Bur.) မီးတိုင်။

တသော်, *n.* the hair or fur of animals, and the fine
hair on the body; (Bur.) အမွေး။

တသော်ကဆိ, *n.* the mane; (Bur.) လည်ဆံမွေး။

တသော်ကွေင်မတ်, *n.* the eyebrow; (Bur.) မျက်ခုံးမွေး။

တသော်ခွေပ်, *n.* the beard of the face; (Bur.) မုဆိတ်။

တသော်ပါင်, *n.* the moustache; (Bur.) နှုတ်ခင်းမွေး။

တသော်မတ်, *n.* an eyelash; (Bur.) မျက်တောင်။

တသော်သိုဝ်, *n.* wool ; (Bur.) သိုးမွေး။

တသိုက်, *n.* the place or state of happiness ; (Bur.)
သုခ၊ ချမ်းသာ။

တသိုက်စိုတ်, *a.* happy, joyful ; *v. i.* to be happy ; (Bur.)
ဝမ်းမြောက်ဖွယ်သော။ ဝမ်းမြောက်သည်။

တသိုဝ်, *v. t.* to straighten out (the legs,) တသိုဝ်နိုင်။
ခြေဆင်းသည်။

တင်, *n.* the breasts, the udder ; (Bur.) နို့၊ နို့အုံ၊ သားမြတ်။
တစူတဆူ, *a.* intoxicated, တစူတဆူ။ *v. i.* to be intoxica-
ted ; (Bur.) မူးဝေသော။ မူးဝေသည်။

တာ, *n.* the toddy-palm, the palmyra palm ; (Bur.) ထန်း။
တာ, *n.* a measure of length equal to seven cubits,
အတာ။ (Bur.) တာ။

တာ, *v.* to beckon to stop, တာတဲ့။ (Bur.) လက်တားသည်။
တာန့်, *v. t.* to weave as mats and baskets ; (Bur.) ဂုက်
သည်။

တဲ, *n.* a tent, or temporary building ; (Bur.) တဲ။

တဲညးမမင်ကင်, *n.* a watch-house ; (Bur.) ကင်းတဲ။

တဲဗျာ, *n.* a bazaar stall ; (Bur.) ဈေးဆိုင်။

တဲမြဲ, *n.* magic ; (Bur.) မှော်အတတ်။

တဲမဒင်ပတာ, *n.* a toll-house ; (Bur.) အခွန်ခံသောတဲ။

တိ, *n.* earth, တိဇောင်။ (Bur.) မြေကြီး။

တိဒအုန်, *n.* a small hillock like an ant-hill ; (Bur.)
ကုန်းမြေ။

တိပသေတ်, *n.* clay ; (Bur.) မြေစေး။

တိဗ္ဗ, *n.* paddy-land ; (Bur.) လယ်မြေ။

တိလမာန်, *n.* a potter's field ; (Bur.) အိုးထိန်းထွား၏မြေ
ကွက်။

တိယု, *n.* chalk ; (Bur.) မြေဖြူ။

တိလမု, *n.* a level land, a plain ; (Bur.) မြေပြန့်၊ လွင်ပြင်။

တိဩဉ်ခရီ, *n.* the globe, the whole earth, the world ;
(Bur.) ပထဝီမြေကြီး။

တိက်, *v. i.* to lie down ; (Bur.) လျောင်းသည်။ အိပ်သည်။

တိင်, *v. t.* to play on a stringed instrument with the
fingers ; (Bur.) တီးသည်။

တိတ်, *v. i.* to go out, တိတ်အာ။ (Bur.) ထွက်သည်။

တိ, *v. t.* to know, တိတ်။ (Bur.) သိသည်။

တိဂုန်, *v.* to be sensible of a favor, (the only word in the
language for gratitude ; (Bur.) ကျေးဇူးသိသည်။

တိညာတ်, *v. i.* to be acquainted with ; (Bur.) သိကျွမ်း
သည်။

တိရုတ်သာန်, *n.* an animal, a brute, a beast, တိရစ္ဆာန်။
(Bur.) တိရိစ္ဆာန်။

တိလဂုန်, *n.* lord, or master, lit. lord of wealth ; (Bur.)
ကျေးဇူးရှင်။

တိလပိန်, *n.* a lord, or master, lit. lord of grace ; (Bur.)
ဥဉ္ဇာရှင်။

တု, *n.* a snail ; (Bur.) ပက်ကီခရ။

တုက်, *v. t.* to dip up, or out of, as water ; (Bur.) ခပ်
သည်။

တုက်, *v. t.* to dig or root up the earth, as a hog ;
(Bur.) နှုတ်ဆီးနှင့်ထိုး၍ကော်သည်။

တုက်ကိုက်, *n.* epilepsy ; (Bur.) ဝက်ရူး။

တုင်, *v. t.* to soak ; (Bur.) မိပ်သည်။

တုတ်ယာတ်, *v.* to weave cloth ; (Bur.) အဝတ်ရက်သည်။

တုန်, *n.* a mole, a small, insect eating mammal ; a bam-
boo-rat ; (Bur.) ငွေ။

တုန်, *v. a.* sometimes used in place of ရ in making an
assertion, or in closing a sentence ; (Bur.) ဟုံ။

တုန်ဆန်, *adv.* to and fro, backwards and forwards;
(Bur.) ဟိုကိုသည်ကို။

တုန်ထပ်, *v. i.* to stop, remain; (Bur.) ရပ်သည်။

တုပ်, *a.* like, resembling, တုပ်သွင်၊ (Bur.) တူသော။

တုပ်ညှင်, *v. i.* to be like unto, to resemble; (Bur.) တူသည်။

တုပ်ညှင်, *adv.* perhaps; (Bur.) ဖြစ်မည်မဖြစ်မည်ကိုမသိသည်နှင့်။

တုင်, *v. t.* to scrub; (Bur.) ပွတ်သည်။ ပွတ်တိုက်သည်။

တူ, *v. i.* to burn; (Bur.) လောင်သည်။

တူ, *v. i.* to be slightly burnt, as food in cooking;
(Bur.) တူးသည်။

တူခွက်ဝှက်, *v. t.* to scald; (Bur.) ရေပူလောင်သည်။

တူလျှော်, *v. t.* to burn to a coal; (Bur.) ကျွမ်းလောင်သည်။

တု, (Pali တူဇာ), *n.* Libra, the 7th sign of the zodiac;
(Bur.) တုရာသီ။

တု, *v. a.* denoting past tense; (Bur.) ဖြိ။

တောင်, *a.* stretched tight, not slack; (Bur.) တင်းသော။

တောင်, *n.* a box-trap; (Bur.) ထောင်ချောက်။

တောင်ပို, *n.* a mouse-trap; (Bur.) ကြွက်ထောင်ချောက်။ သံညှပ်။

တေရသမ, (Pali), *o. a.* thirteenth; (Bur.) တေရသမ။

တေဝ်, *v. t.* to set out for sale; (Bur.) ဆိုင်တည်သည်။

တေင်, *v. t.* to hew; (Bur.) ရွှေသည်။

တေံ, *adv.* yonder, there, တေခ် (Bur.) ဟိုမှာ။ ဟိုကို။

တေံ, *a.* that, တေခ် (Bur.) ထို။

တေခ်, *v. t.* to kick, as in the national game of ratan foot-ball; (Bur.) (ခြင်းလုံး)ခတ်သည်။

တဲ, *n.* the hand; (Bur.) လက်။

တဲဖို့, *n.* the left hand, တဲပီ။ (Bur.) လက်ဝဲလက်၊ ဘယ်
လက်။

တဲဖွဲ, *n.* the right hand, တဲဝင်း (Bur.) လက်ဝှာလက်၊ ညာ
လက်။

တော, *v. i.* to increase ; (Bur.) တိုးသည်။

တောတက်, *v. i.* to increase in number or quantity ;
(Bur.) တိုးတက်သည်။

တော်, *v. t.* to reckon, to add up figures ; (Bur.) တွက်သည်။

တောံ, *v. t.* to cook by boiling, တောင်။ (Bur.) ချက်ပြုတ်
သည်။

တောရော, *v. t.* to steer towards an object ; (Bur.) တူရ
သွားသည်။

တောင်, *n.* cotton ; (Bur.) ဝါ။

တောင်ကောင်, *n.* a spindle of thread ; (Bur.) ခြည်ဝင်း။

တောင်ကောင်, *n.* the woof of cotton cloth ; (Bur.) ဂျက်
ကန်းဖောက်။

တောင်ကူး, *n.* cotton rolls prepared for spinning ; (Bur.)
မိုင်း။

တောင်ချိုက်, *n.* cotton with the seeds taken out ; (Bur.)
ဝှမ်း။

တောင်ဒရာ, *n.* a spool of thread ; (Bur.) တညင်းလုံးခြည်။

တောင်ပလဲ, *n.* cotton thread ; (Bur.) အပ်ခြည်။

တောင်ပလောန်, *n.* a skein or hank of thread ; (Bur.)
ခြည်ခင်း။

တောင်လောန်, *n.* a shuttle used in weaving cotton cloth ;
(Bur.) ခြည်လွန်း။

တံ, *v. a.* euphonic ; (Bur.) သတည်း။

တံင်, *v. t.* to pull, to draw ; (Bur.) ဆွဲသည်။

တံ, *n.* the beginning, pron. *tawm* ; (Bur.) အရင်း၊ မူးထ။

တံဖိုင်, *adv.* at the feet of, in the presence of, တံဖိုင်။

(Bur.) ခြေရင်းတွင်။ ဖျက်မှောက်။

တံ, *affix*, denoting the plural, တံ။ (Bur.) တို့။

တံင်ကေတ်, *v. t.* to catch, to seize; (Bur.) ဖမ်းသည်။ ဆွဲယူသည်။

တံင်ကိုတ်, *n.* the venereal disease; (Bur.) လူပျို့နာ။

တံင်ယူ, *n.* the shin; (Bur.) ညှိတ်ကျည်း။

တး, *a.* level, smooth, as a road; *v. i.* to be level; (Bur.) ညီညာသော။ ညီညာသည်။

တးပါ, *v. t.* to transgress; to set aside; (Bur.) ပယ်ရှားသည်။

တိုက်, *n.* a brick building; (Bur.) တိုက်အိမ်။

တိုက်ပွာန်, *n.* a fort; (Bur.) ရဲတိုက်။

တိုက်သွံဖိုက်, *n.* a shop, a brick building used as a house of merchandise; (Bur.) ဆိုင်ထည်သောတိုက်။

တိုက်, *n.* a continent, ကွက်တိုက်။ (Bur.) တိုက်ကြီး၊ ကွန်းကြီး။

တိုက်, *adv.* by land; (Bur.) ကုန်းကြောင်း။ ခြေကျင်။

တိုင်, *n.* a measure of distance equal to about 2½ miles; (Bur.) တိုင်။

တိုင်ကန်, *n.* a long slender basket which a fisherman carries swung over his shoulder to deposit fish in; (Bur.) အဝကျည်းသောပတိုင်း။

တိုင်က, *n.* a goal; (Bur.) ပန်းတိုးတိုင်။

တိုင်ခေက်, *n.* the stem post or stern-post of a boat; (Bur.) ရာဇတိုင်။

တိုင်ခေတ်, *n.* the short post to which the movable mast of a boat is hinged; (Bur.) ငွေခေါင်းတိုင်။

တိုင်ဝတာဝဲ, *n.* a cross; (Bur.) လက်ဝါးကပ်တိုင်။

တိုင်မိုင်, *n.* the long post that supports the ridge-pole of the roof; (Bur.) ခေါင်တိုင်။

တိုင်ဆု, *n.* a post; a mile-post; (Bur.) သစ်တိုင်။
 တိုင်ဝှက်လှောင်, *n.* a telegraph post; (Bur.) နန်းကြိုးတိုင်။
 တိုင်ညှိုးမခင်, *n.* a cross; (Bur.) လက်ဝါးကပ်တိုင်။
 တိုင်တွဲ, *n.* a mile-stone, တိုင်တွဲဆစ် (Bur.) ကျောက်တိုင်။
 တိုင်ပယို, *n.* a post set up for a mark; (Bur.) မှတ်တိုင်။
 တိုင်ပွတ်, *n.* a lamp-post; (Bur.) မီးတိုင်။
 တိုင်ဗဒါ, *n.* a thermometer; (Bur.) ပြထားတိုင်။
 တိုင်ဗဟို, *n.* a centre post; (Bur.) ဗဟိုတိုင်။
 တိုင်ဗို, *n.* a large basket, used in catching fish; (Bur.)
 ပလိုင်ကြိုး။

တိုင်ယာ, *n.* a mast; (Bur.) ရွက်တိုင်။
 တိုင်အလောင်, *n.* a flag-staff; (Bur.) အလံတိုင်။
 တိုင်အင်ကလိတ်, *n.* an English mile; (Bur.) အင်္ဂလိတ်တိုင်။
 တိုန်, *v. i.* to ascend; (Bur.) တက်သည်။
 တိုပ်, *v. t.* to bury in the earth; (Bur.) မြှုပ်သည်။
 တို, *n.* a dead-fall; (Bur.) ထောင်ချောက်တမျိုး။ သီး။
 တို, *a.* thick, applied to flat things; *v. i.* to be thick;
 (Bur.) ထူသော။ ထူသည်။
 တိုက်၊ *a.* thick; *v. i.* to be thick; (Bur.) ထူထပ်သော။
 ထူထပ်သည်။

တိုပ်, *v. t.* to plant; (Bur.) စိုက်သည်။ ပျိုးသည်။
 တိုပ်ပတ်, *v. t.* to transplant, တိုပ်ပွဲ။ တိုပ်တင်။ (Bur.)
 ပြောင်း၍စိုက်သည်။

တိုပ်, *n.* the wild mangosteen; (Bur.) သစ်တို။
 တိုဆ်တို, *v. t.* to imitate; (Bur.) တုသည်။ တုပသည်။
 တွ, *n.* a bow for shooting arrows; (Bur.) လေး။
 တွပြင်, *n.* a cross-bow; (Bur.) တူးလေး။
 တွပန်တောင်, *n.* a bow used for beating cotton; (Bur.)
 ဝှမ်းကိုချသောလေး။

တွ, *n.* the sun, sunshine, a day; (Bur.) နေ၊ နေ့။

တွဲကွာဟုံတမးကိုတမး; *n.* twilight of the morning ; (Bur.)
ဝေလီဝေလင်း။

တွဲကွာဟုံပျိုတ်ကိုပျိုတ်, *n.* evening twilight ; (Bur.) နေဝင်
ရိုးရိုး။

တွဲဝေင်, *n.* the afternoon ; (Bur.) နေစောင်း။ မွန်းလွဲအချိန်။

တွဲကံ, *adv.* to-day, တွဲတဆ် (Bur.) လနေ့၊ ခုနေ့။

တွဲတိင်, *n.* the day before worship-day ; (Bur.) အဖိတ်နေ့။

တွဲတိန်, *n.* the sun-rising, sunrise ; (Bur.) နေထွက်။

တွဲဝေင်, *n.* noon, တွဲကတဝေင် (Bur.) မွန်းတည့်။

တွဲပျိုတ်, *n.* the setting-sun, sunset ; (Bur.) နေဝင်။

တွဲဗုဒ္ဓဝါ *n.* Wednesday ; (Bur.) ဗုဒ္ဓဟူးနေ့။

တွဲဖြဲတိ, *n.* Thursday ; (Bur.) ကြာသပတေးနေ့။

တွဲမယး, *n.* day-break ; (Bur.) မိမိလင်းစ။

တွဲသင်သင်, *n.* the latter part of the afternoon, သင်တွဲ။
(Bur.) ညနေခင်း။

တွဲသီ, *n.* a worship-day, the sabbath ; (Bur.) ဥပုသ်နေ့။

တွဲထိုက်, *n.* Friday ; (Bur.) သောကြာကြာနေ့။

တွဲသွိသင်, *n.* Saturday ; (Bur.) ဝနေ့နေ့။

တွဲအင်္ဂါ, *n.* Tuesday ; (Bur.) အင်္ဂါနေ့။

တွဲတွတ်, *v. t.* to crush for the purpose of expressing
juice or oil, as sugar-cane and oil-seed are
crushed in the mill ; (Bur.) ကြိတ်သည်။

တွဲခွိုင်, *n.* a yoke or pair, as ၎်တွဲခွိုင် *one yoke of oxen* ;
(Bur.) တရှင်း။

တွဲကြိတ်, *n.* an oar ; (Bur.) ခတ်တက်။

တွဲဝှံ, *n.* a small spool put into a weaver's shuttle, on
which is wound the thread ; (Bur.) ခက်ကန်း
ဖေါက်တံ။

တွဲနဲ, *conj.* that, as တွဲနဲညးဂမ္တိုတ်ဟုံဂင်ဂေါင်ရ *it is not*

right, that he should be killed, or it is not right to kill him ; (Bur.) ဘိုရန်။

တူနုသွက်, *adv.* in order to, for the purpose of, တုံနုသွက်။
conj. that, in order that ; as တုံနုသွက်ကိုခြေပ် *in*
order that ye may escape ; (Bur.) ခြင်းငှါ။ အလိုငှါ။
 ရအောင်။

တူင်, *num. aux.* applied to long things. See Gram.
 § 16.3. ; (Bur.) အချောင်း။

တောင်ဝဲ, *n.* a species of soapberry tree, *red sapindus*
 sometimes တောင်မဲ။ (Bur.) ဆိတ်ချေးသီး။

တောင်တောင်, *n.* lineal succession ; (Bur.) အမျိုးအနွယ်။
 တုံ, *n.* a mosquito curtain, တုံ။ (Bur.) ခြင်ထောင်။

တုံ, *n.* a plant or tree of any kind, တုံ။ (Bur.) အပင်။
 တုံကမေတ်, *n.* the *sonneratia apetala* of Symms ; (Bur.)
 ကမ္မသပင်။

တုံကလတ်, *n.* the ornamental *dillenia* ; (Bur.) ဇင်ဖြန်းပင်။

တုံကသန်, *n.* a kind of tree, the leaf of which is used
 in making cigars ; (Bur.) သနပ်ပင်။

တုံကန်, *n.* flax ; (Bur.) ဖိုက်ဆန်ပင်။

တုံကောန်ကွင်, *n.* the mistletoe ; (Bur.) ကျီးပေါင်းပင်။

တုံက, *n.* a flower tree or shrub ; (Bur.) ပန်းပင်။

တုံကဇက်ကလေ, *n.* the peacock's pride ; (Bur.) မိန်ပန်းပင်။

တုံကသွီတု, *n.* the fragrant screw-pine ; (Bur.) ဆတ်
 သွားဖူး။

တုံကွီ, *n.* the nipa, or dwarf-palm ; (Bur.) ခနီပင်။

တုံကြိုက်, *n.* the red cotton tree ; (Bur.) ထက်ပုံပင်။

တုံကြိုက်, *n.* the mango tree ; (Bur.) သရက်ပင်။

တုံကွဲကစင်, *n.* the tapioca plant ; (Bur.) ပိလောမိန်ချောက်
 ပင်။

တုံကွတ်, *n.* the wood-apple ; (Bur.) မှန်နီပင်။

- တုံခဝေပ်, *n.* the roselle ; (Bur.) ချဉ်းပေါင်ပင်။
 တုံခဒတ်, *n.* a kind of fig ; (Bur.) ကနွတ်ပင်၊ သနွတ်ပင်။
 တုံခပြိုင်, *n.* the *sterculia foetida* tree ; (Bur.) ထက်ချပ်ပင်။
 တုံခယောင်, *n.* the wood-oil tree ; (Bur.) ကညင်ပင်။
 တုံချောင်, *n.* the *pongamia atropurpurea* ; (Bur.) ကျွဲထညင်းပင်။
 တုံဆု, *n.* a tree, in distinction from a shrub ; (Bur.) သပ်ပင်။
 တုံအပ်ပါဏ္ဍာန်, *n.* the *plumeria acuminata*, from the flowers of which *frangi-pani* is distilled ; (Bur.) တရုတ်ကားပင်။
 တုံဇုတ်, *n.* any kind of creeper or vine (Bur.) နွယ်ပင်။
 တုံဇိုင်ထဲကွေ့, *n.* a kind of parasite bearing bright red flowers ; (Bur.) အခြားသောအပင်၌ပေါက်တတ်သော အပင်တမျိုး။
 တုံဇြဲ, *n.* the banyan tree ; (Bur.) ညောင်ပင်။
 တုံတာ, *n.* the toddy palm, the palmyra palm tree, the *borassus flabelliformis* ; (Bur.) ထန်းပင်။
 တုံးတာင်, *n.* the castor-oil plant ; (Bur.) ကြက်ဆူပင်။
 တုံးတပ်, *n.* the cotton plant ; (Bur.) ဝါပင်။
 တုံဒဂါ, *n.* the *gardenia coronaria* ; (Bur.) ရင်ခတ်ပင်။
 တုံဒဋ်, *n.* the *sesamum* plant ; (Bur.) နှမ်းပင်။
 တုံယလောန်, *n.* the olive tree ; (Bur.) သံလွင်ပင်။
 တုံပုဋ်, *n.* the jack-tree ; (Bur.) ပိန်းနဲပင်။
 တုံပြိုင်, *n.* a kind of cotton tree ; (Bur.) ဒီးချးပင်။
 တုံဘ, *n.* the mountain jack tree ; (Bur.) ထောင်ပိန်းနဲပင်။
 တုံဖြာတ်, *n.* the plantain tree, the banana ; (Bur.) ဌက်ပျောပင်။
 တုံဘိနီ, *n.* the poppy ; (Bur.) ဘိန်းပင်။
 တုံမင်္ဂလာ, *n.* the *terminalia belerica* ; (Bur.) သစ်ဆိပ်ပင်။

တုံမင်ဂွန်, *n.* the tamarind tree; (Bur.) မန်ကျည်းပင်။

တုံမာင်ကျွဲ, *n.* the lacoocha bread-fruit tree, *artocarpus lacoocha*; (Bur.) မျောက်လုပ်ပင်။

တုံမဲ, *n.* the indigo plant; (Bur.) မဲနတ်ပင်။

တုံမြိုင်, *n.* the marian tree; (Bur.) မရန်းပင်။

တုံထူရိတ်, *n.* the book-palm tree; (Bur.) ပေပင်။

တုံထွီ, *n.* the pride of India; (Bur.) ကမာခါးပင်၊ တမာခါးပင်။

တုံသ, *n.* the *nauclea cordifolia*; (Bur.) ထိန်ပင်။

တုံသင်, *n.* the *salwen* tree, the linden; (Bur.) သံလွင်။

တုံသတ်, the areca-nut tree; (Bur.) ကွင်းသီးပင်။

တုံသတ်မြိ, *n.* the cocoa-nut tree; (Bur.) အုန်းပင်။

တုံသတ်မြိခိုင်, *n.* the tree-fern; (Bur.) မူတိုင်ပင်။

တုံသာနီ, *n.* the black varnish tree; (Bur.) သစ်စေးပင်။

တုံသုတ်စ, *n.* the mulberry tree; (Bur.) ဗိုးစာပင်။

တုံကြောင်, *n.* a species of spirical *costus*; (Bur.) ဖဝံ
တောင်ဝေးပင်။

တုံကြော့, *n.* the paddy plant, တွင်ကြော့ဆီ (Bur.) စပါးပင်။

တုံဟံဗ, *n.* the coriander plant, တွင်ဟံဗမ် (Bur.) နံနံပင်။

တုံစ, *n.* the sugar-cane plant; (Bur.) ကြံပင်။

တုံအလှူတ်, *n.* the pine-apple plant; (Bur.) နာနတ်ပင်။

တုံအီလင်, *n.* the cringe-tree; (Bur.) စောင်းလျားပင်။

တူး, *n.* a leaf; (Bur.) အရွက်။

တွံ, *n.* a bud, တွမ်၊ ခမောင်၊ (Bur.) အပွင့်၊ အပုံ၊ အဖူး။

တွင်ကွီ, *n.* the tying of a bamboo floor with ratans;
(Bur.) ကြမ်းကြော့။

တွံ, *n.* a stone, a rock, တွမ်၊ (Bur.) ကျောက်။

တွံကထန်, *n.* a flat level stone; (Bur.) ကျောက်ပျဉ်။

တွံခဝတ်, *n.* a mill-stone; (Bur.) ကျောက်ကြိတ်ဆုံ။

တွံခမိတ်ခိုင်, *n.* alabaster; (Bur.) ကျောက်ဖြူ။

ထွံချူမြ၊ *n.* a whet-stone; (Bur.) ထားသွေးကျောက်။
 ထွံဂဝး၊ *n.* alum; (Bur.) ကျောက်ချဉ်။
 ထွံဂပိုင်၊ *n.* lime-stone, ထွံခပိုင် (Bur.) ထုံးကျောက်။
 ထွံပသဲဗက်၊ *n.* loadstone; (Bur.) သံထိုက်ကျောက်။
 ထွံမဟူရာ၊ *n.* agate; (Bur.) မဟူရာကျောက်။
 ထွံမုက်ကွပ်၊ *n.* the keystone of an arch; (Bur.) ဘီးသွား
 သပ်ကျောက်။

ထွံထး၊ *n.* a flat stone, a flag-stone; (Bur.) ကျောက်ပြား။
 ထွံဝါနီ၊ *n.* laterite; (Bur.) ဂဝံကျောက်။
 ထွံ၊ *a.* every, ထွံခ် (Bur.) တိုင်း။
 ထွင်ထွင်၊ *a.* uncommon, rare, diverse, divers; (Bur.)
 ထူးခြားသော။

ထွဲ၊ *n.* a stranger, a guest; (Bur.) ဧည့်သည်။
 ထွဲ၊ *a.* ready, prepared, နွံထွဲ။ *v. i.* to be ready; (Bur.)
 အသင့်ရှိသော။ အသင့်ရှိသည်။

ထွး၊ *v. i.* to be light, clear; (Bur.) လင်းသည်။
 ထွးဇး၊ *v. i.* to be clear, plain; (Bur.) ရှင်းလင်းသည်။
 ထွီဇေ၊ *n.* honor, glory; (pron. ထွီဇဟ်) (Bur.) ဂုဏ်အ
 သရေ။

ထွါ၊ an *affix* denoting the male gender, pron. ထွါ။ See
 Gram. § 14.2. (Bur.) ယောက်ျား။

ထွါက္ခဲ၊ *n.* a widower; (Bur.) မဆိုးမိ။
 ထွါ၊ *a.* excellent; as ကျပ်ထွါ *excellent god*; (Bur.) မြင့်မြတ်
 သော။

ထွပ်၊ *v. i.* to walk, ထွပ်အာ၊ ကွပ် (Bur.) ရှောက်သည်။
 ထွာနီ၊ *n.* a village, ကွာနီ (Bur.) ရွာ။
 ထွိုင်တွိုက်၊ *n.* a Mon musical instrument, about three
 quarters of a circle in form, provided with two
 cords, to which are fastened flatwise short bam-
 boo slats diminishing in size from left to right;

(Bur.) တထိုင်းပတ်သာ။ It is usually pronounced,
as if spelled ကွိုင်ကွိုင်။ တက်တွင်တွက်, *v.* to play
on the same; (Bur.) တထိုင်းပတ်သာတီး။
တွိတ်မိင်, *n.* an elephant howdah, ခရေင်မိင် (Bur.) ခြင်း
ပေါင်းကား။

တွံ, *v. t.* to sweep, တွင် (Bur.) တွင်းသည်။
တွံခပ်, *v.* to preach, to give a religious discourse, တွင်
pron. တွင်ခပ် (Bur.) တရားဟောသည်။
တွး, *n.* a disciple, follower, commonly pron. ကွး (Bur.)
တပည့်။

တွးဘာ, *n.* a scholar; (Bur.) ကျောင်းတပည့်။ ကျောင်းသား။
တွန်တွဲ, *a.* interlaced, like branches of a tree in a forest;
(Bur.) ရှုပ်နေသော။

တွပ်, *n.* marrow; (Bur.) ခြင်ဆီ။
တွ့, *a.* intoxicated, (pron. တွ့,) the same as ဗရု, only
more bookish; *v. i.* to be intoxicated; (Bur.)
မူးသော။ မူးသည်။

တွေတ်, *v. t.* to insinuate; (Bur.) တိုးဝင်သည်။
တွေင့်လက်, *v. t.* to use abusive language to any one, to
abuse, to revile; (Bur.) ဆဲရေးသည်။
တွေတ်, *v. i.* to be cold, တွိုင် (Bur.) ချမ်းသည်။ သေသည်။

ဝ

ထက, *v.* to push off a boat when getting near the shore;
(Bur.) ငွေ့ကိုကန်ထားသည်။

ထကာ, *n.* a layman; (Bur.) တကာ။

ထကတ်, *v. t.* to tie up in the corner of a handkerchief
or napkin; (Bur.) ထုံးသည်။

ထကပ်, *n.* a mat; (Bur.) ပျာ။

ထကဆီ, *n.* a flock, a herd; (Bur.) အဝု။ အအုပ်။

ထက်, *a.* gray, applied only to human hair, ထက်ဆံ၊
v. i. to be gray; (Bur.) မွဲသော၊ မွဲသည်၊ ဆံပင်ဖြူစွာ
 သော၊ ဆံပင်ဖြူစွာရှိသည်။

ထကေပ်, *a.* sore, painful to the touch; *v. i.* to be pain-
 ful to the touch; (Bur.) ကြိန်းသော၊ ကြိန်းသည်။

ထကဲ, *n.* the side of the body; (Bur.) နံပေး။

ထကဲပြင်, *n.* the cross timbers to which the boards of a
 partition are nailed; (Bur.) ကျွန်း။

ထကောတ်, *n.* a species of guana; (Bur.) ဖွတ်။

ထကို, *v. t.* to stir, ဒင်္ဂါ၊ (Bur.) မွှေသည်။

ထကိုဆံ, *num. aux.* is applied to guns, muskets, etc., as
 သေတာတ်မွဲထကိုဆံ၊ *one musket*, col.; (Bur.) ထက်၊
 ထထက်။ See Gram. § 16-3.

ထကား, *v. i.* to burst, to crack; (Bur.) ပေါက်ကွဲသည်။

ထဂါတ်, *v. i.* to be leafless; (Bur.) အရွက်မရှိ။

ထင်, *v. i.* to be thirsty, ထင်တံ၊ (Bur.) ရေငတ်သည်။

ထညက်ထလန်, *v. i.* to grumble; (Bur.) မြည်တွန်သည်။

ထညောန်, *v. i.* to frown; (Bur.) မျက်နှာလုပ်သည်။

ထခိုက်, *v. t.* to knock, as at a door; (Bur.) ခေါက်သည်။

ထချိန်, *v. t.* to render flexible; (Bur.) ပျော့အောင်လုပ်သည်။

ထတ်, *a.* well, healthy, strong; (Bur.) ကျန်းမာသော၊
 ခွန်အားရှိသော။

ထတ်ထတ်, *adv.* loudly; (Bur.) ကျယ်ကျယ်၊ ကြပ်ကြပ်။

ထတ်ယုက်, *a.* healthy; (Bur.) ကျန်းမာသော။

ထနှံ, *n.* a drop of any liquid, ထုတ်၊ (Bur.) အဝက်။

ထပ်, *n.* a fold, a plait; (Bur.) အခေါက်။

ထပ်, *v. t.* to exchange, barter, ထပ်၊ (Bur.) ထပ်သည်၊
 လဲသည်။

ထပ်, *v. t.* to place one on another; (Bur.) ထပ်သည်။

ထပ်ကိုထပ်, *adv.* over and over, again and again ; (Bur.)
အထပ်ထပ်။

ထပ်တဲ, *v. t.* to marry ; (Bur.) လက်ထပ်၍ရံဖက်သည်။

ထပ်လံင်, *v. t.* to add more to ; (Bur.) ထပ်လောင်းသည်။

ထပ်ကံ, *v. t.* to stab ; (Bur.) ထိုးဖောက်သည်။

ထပ်ငါး, *n. a.* seven ; (Bur.) ခုနစ်။

ထပ်ငါးစောင့်, *n. a.* seventy ; (Bur.) ခုနစ်ဆယ်။

ထပ်ဖုတ်, *v. i.* to be trodden smooth as a path, ချောထပ်ဖုတ်။
(Bur.) ဖုံသည်။ ထင်းဖုံသည်။

ထပ်ခိုက်, *n.* dust ; (col.) ခဲခိုက်။ (Bur.) ဖုတ်။ ဖုံ။

ထပ်မအေး, *a.* pure, used with reference to gold ; *v. i.* to
be pure ; (Bur.) စင်သော။ စင်သည်။

ထပ်မိင်, *n.* the chin ; (Bur.) မေးစေ့။

ထပ်မုဒ်မြဲ, *v. i.* to start with horror ; (Bur.) ထိတ်လန့်သည်။

ထပ်မုက်, *v. t.* to ram ; as ညးထပ်မုက်ဂဇုသေကာတ် *he rams
down the powder* ; (Bur.) ထောင်းသည်။

ထပ်မုန်တဖွန်, *v. i.* to utter falsehood, to deceive ; (Bur.)
လိမ်လည်သည်။

ထပ်မူ, *v. t.* to roll together, to roll up ; *n.* a roll ; (Bur.)
လိပ်သည်။ အလိပ်။

ထပ်မူ, *num. aux.* is applied to rolls of mats ; as ထပ်ကပ်မဲ့
ထပ်မူ *one roll of mats* ; See Gram. § 16-3. Note.
(Bur.) အလိပ်။

ထပ်မူတ်, *a.* sweet, ဂမူတ်။ *v. i.* to be sweet ; (Bur.) ချို
သော။ ချိုသည်။

ထပ်လဲ, *v. t.* to recline ; (Bur.) လျောင်းသည်။ မှိသည်။

ထပ်, *n.* gold ; *a.* golden ; (Bur.) ၫ။

ထပ်ပရော်, *n.* tinsel ; (Bur.) ကုလားၫ။ ခပ်ပျာ။

ထပ်, *v. t.* to sustain, to hold up, to exalt ; (Bur.)
မသည်။

ထစညှိ, *v. i.* to assist, ထစသဘ်။ (Bur.) မစသည်။
 ထစင်, *v. t.* to lift up, ထစင်ဂြိုဟ်။ (Bur.) ပင့်သည်။ ကြွပင့်
 သည်။

ထရုတ်, *v. t.* to build, used with reference to sacred
 edifices; (Bur.) တည်ဆောက်သည်။

ထစေါတ်, *v. i.* to close up, as a flower; (Bur.) ပိတ်သွား
 သည်။

ထစ, *v. t.* to point out; (Bur.) ပြသည်။

ထစးကိုက်, *v. t.* to present, to exhibit to view or notice;
 (Bur.) ပြသည်။

ထစးပွာ, *v. t.* to figure, to represent by figure; (Bur.)
 ဖွဲ့သည်။ ပမာပြသည်။

ထစး, *n.* a bamboo cymbal; (Bur.) ဝါးလက်ချပ်။

ထရိုင်း, *n.* a moat; (Bur.) ကျုံး။

ထရိုတ်, *n.* the gum of a tree, ခရိုတ်။ (Bur.) အဝေး။

ထရိုင့်, *n.* scum, froth; (Bur.) အမြှိုတ်။

ထအဆ်, *v. t.* to vomit; (Bur.) အန်သည်။ အေ့သည်။

ထအီ, *v. i.* to snore; (Bur.) ဟောက်သည်။

ထအုင့်, *a.* heaped up; *v. i.* to be heaped up; (Bur.)
 မိုနေသော။ မိုမောက်နေသည်။

ထအိုန်ခရ, *n.* an abomination, abhorrence, အိုန်ခရ။
 (Bur.) ရွံ့ချီအိခြင်း။

ထအင်က, *n.* the petals of a flower; (Bur.) အထွပ်ပွင့်ချပ်။

ထအင်ကတေတ်, *n.* the breach, the buttock, ထအင်ဒီ။ (Bur.)
 ထင်ပါး။

ထအင်ထဲ, *n.* the arm from the elbow to the shoulder;
 (Bur.) မောင်းရင်း။

ထအင်ဖြ, *n.* the slanting corner-ridge-pole of a roof,
 ထအင်သတ်ဖြ။ (Bur.) အုန်းလက်။

ထာနိ, *n.* the presence, (of a person of respectability);
(Bur.) အထံ၊ ထံ။

ထာပဏာဏဝရံ, *v. t.* to enshrine, (Pali ဌာပနာ)၊ (Bur.) ဌာပ
နာသွင်းသည်။

ထာဝရ, (Pali), *a.* eternal; (Bur.) ထာဝရ။

ထုပ်ဖွဲ့, *v. t.* to wrap around with cloth or paper; (Bur.)
ထုပ်သည်။

ထင်, *v. t.* to think; (Bur.) ထင်သည်။

ထင်, *v. i.* to be visible, ထင်လော၊ (Bur.) ထင်သည်။
ထင်ပေါ်သည်။

ထဲကြာနီ, *a.* confused, tangled; *v. i.* to be confused;
(Bur.) ရှုပ်ထွေးသော၊ ရှုပ်ထွေးသည်။

ထဲခရဲ, *a.* confused, disordered; (Bur.) ဗရိဗရိပယင်းပတာ
ရှိသော။

ထဲ, *a.* angry; *v. i.* to be angry; (Bur.) မိတ်ဆိုးသော၊
မိတ်ဆိုးသည်။

ထဲပဏောတိ, *n.* anger, ထဲပူတိ၊ (Bur.) မိတ်ဆိုးခြင်း။

ထော, *v. t.* to entice; (Bur.) ဖြားယောင်းသွေးဆောင်သည်။

ထောင်, *n.* a rent, a hole; (Bur.) အပေါက်။

ထော့, *n.* a plow; (Bur.) ထယ်။

ထော့တိ, *v.* to plow the earth; (Bur.) ထယ်ထုံးနှင့်မြေကြီး
ကိုထွန်သည်။

ထောင်, *n.* a species of hornet; (Bur.) ပျားတူ။

ထော့, *v. t.* to cast away, to forsake, ထော့ဆီအာ၊ ထော့
ကော့၊ ထော့လင်၊ (Bur.) ပြစ်လိုက်သည်။ စွန့်ပြစ်သည်။

ထော့ပျော့, *v. t.* to cast down, to throw down; (Bur.)
ပြစ်ချသည်။

ထော့မာဲ, *v.* to cast lots; (Bur.) မဲချသည်။ စာရေးတံချသည်။

ထော့သုင်, *v. t.* to temper (a blade); (Bur.) (ထားကို)ဆေး
သည်။

- ထ်, *a.* old, often prefixed to the names of married men; (Bur.) အိမ်ထောင်သည်ဖြစ်သော(လူပုဂ္ဂိုလ်များ)၊
 ထံက်, *v. t.* to brace, to prop with an upright support; (Bur.) ထောက်သည်။
 ထံက်ကွင်း, *v.* to kneel; (Bur.) ချီးထောက်သည်။
 ထံင်, *n.* a jail, a prison, ဂုက် (Bur.) ထောင်။
 ထး, *n.* a flat metal dish or plate; (Bur.) ထင်ပန်း။
 ထိုက်, *a.* worthy, (ကြိုက်) *v. i.* to be worthy; (Bur.) ထိုက်တန်သော၊ ထိုက်တန်သည်။
 ထိုက်ကံ, *n.* the petals of a flower; (Bur.) ပွင့်ချပ်။
 ထိုက်သွပ် *v.* to take off the skin of an animal, သံက်သွပ် (Bur.) အရေကိုခွာသည်။
 ထိုင်, *n.* a bag; (Bur.) အိတ်။
 ထိုင်ခိုင်း, *n.* a stocking; (Bur.) ခြေစွပ်။
 ထိုင်ပလောင်, *n.* a pocket, ထိုင်ပလောင်အိတ် (Bur.) အင်္ကျီအိတ်။
 ထိုင်လှေ, *n.* a wallet; (Bur.) လွယ်အိတ်။
 ထိုင်လိက်, *n.* an envelope; (Bur.) စာအိတ်။
 ထိုင်သး, *v. t.* to praise; (Bur.) ချီးမွမ်းသည်။
 ထိုင်သးရန်, *v.* to return thanks; (Bur.) ကျေးဇူးကိုချီးမွမ်းသည်။
 ထိုင်သွပ်, *n.* a leather bag; (Bur.) သားရေအိတ်။
 ထိုင်သွပ်ခွပ်, *n.* a leathern bottle; (Bur.) သားရေဘူး။
 ထိုင်ဖြန့်, *n.* a purse; (Bur.) ငွေအိတ်။
 ထိပ်, *n.* a cave, ထို (Bur.) ဥမှင်း။
 ထွက်, *v. t.* to beat with the elbow; to pound in a mortar with a pestle; (Bur.) ထောင်းသည်။
 ထွန်, *n.* a drop of fluid, ထွန် (Bur.) အစက်။
 ထွန်စေ့, *v.* to drop, စေ့ထွန် (Bur.) အစက်စက်ကျသည်။

ထွ, *n.* a beetle or insect. See ခမ္မ၊ ခမ္မဟန်၊ စွ or စမ၊
(Bur.) ပိုးကောင်။

ထွကထွန်, *n.* a large grub found in the marsh-date palm,
of which the natives are very fond as an article
of food ; (Bur.) ပိုးတုံးလုံး။

ထွတတ်, *n.* a grass-hopper ; (Bur.) နှံ့ကောင်။

ထွခေံ, *n.* a cockroach ; (Bur.) ပိုးဟပ်။

ထွလဲလိင်, *n.* a fire-fly ; (Bur.) ပိုးစုန်းပျံ။

ဒ

ဒက်, *v. t.* to tie, ဒက်ထပ်။ (Bur.) ချည်သည်။ ချည်နှောင်
သည်။

ဒက်မိတ်, *v.* to become friends ; (Bur.) မိတ်ဖွဲ့သည်။

ဒက်, *v. t.* to build with brick or stone, ဒက်ဂွန်။ (Bur.)
တည်သည်။

ဒက်ဒန်, *v. i.* to lament, to murmur, ဒက်ဒေါန်။ (Bur.)
မြည်တမ်းသည်။

ဒကတ်, *v. t.* to tie in a knot ; as ဒကတ်သော်။ *to tie up
the hair in a knot ;* (Bur.) ထုံးသည်။

ဒကင်္ဂ, *n.* a species of water-lily ; (Bur.) ကြာပဒုံမာ။

ဒကံ, *n.* a company, herd, ဒကန်၊ (Bur.) အပေါင်းအဖော်
တရ၊ တအုပ်။

ဒကာ, (Pali ဒါရကာ), *n.* a layman ; (Bur.) တကာ။

ဒကုတ်, *n.* a piece, a fragment, ကပ်ဒကုတ်။ (Bur.) အပိုင်း။

ဒကုတ်, *v. t.* to cut anything long into pieces ; (Bur.)
ဖြတ်သည်။

ဒကုတ်သွေဝ်, *v. t.* to judge, to decide a case in law ;
(Bur.) စီရင်ဆုံးဖြတ်သည်။

ဒကော်, *n.* tweezers; tongs, a blacksmith's tongs.; (Bur.)
သံညွှပ်။

ဒကေဝ်, *n.* a tical, a weight a little less than half an ounce; the hundredth part of a viss; a rupee; (Bur.) ကျပ်ချိန်၊ အကျပ်။

ဒကး, *v. i.* to burst, to crack open, ထကး၊ တကး။ (Bur.) ပေါက်ကွဲသည်။

ဒကွေ, *a.* sleepy, drowsy; *v. i.* to be sleepy; (Bur.) အိပ်ချင်သော၊ အိပ်ငိုက်သော၊ အိပ်ငိုက်သည်။

ဒကွေ, *n.* the blood sucker, a kind of chameleon; (Bur.) ဂုတ်သင်။

ဒကွေ့သွေင်, *n.* the flying lizard; (Bur.) ဂုတ်သင်ယုံ။

ဒကောင်, *n.* an ear of any kind of grain, တကောင်။ (Bur.) အနှံ။

ဒကပ်, *n.* a corner; (Bur.) အထောင့်၊ ထောင့်။

ဒကိပ်, *n.* a cover; (Bur.) အဖုံး။

ဒကိပ်ကွေင်, *n.* a commander of a ship; (Bur.) သင်္ဘောသူကြီး။

ဒကိပ်ချင်, *n.* a governor of a city; (Bur.) မြို့ဝန်။

ဒကိပ်ပွာန်, *n.* the general of an army; a military officer; (Bur.) စစ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီး၊ စစ်ဘုရင်။

ဒကိပ်ပွာန်ဥးမအုပ်ထံခံမှိုဟ်ထွီ, *n.* a colonel; (Bur.) စစ်သူရဲ ၁၀၀၀ ပါသောတပ်ကိုအုပ်သောဗိုလ်။

ဒကီ, *v. t.* to stir, ထကီ။ (Bur.) မွှေသည်။

ဒါတွဲ, *n.* midnight, သုဂတွဲ။ (Bur.) သန်းခေါင်။

ဒါတွဲလောန်, *n.* after midnight; (Bur.) သန်းခေါင်ကျော်။

ဒွေတ်, *v. t.* to observe, to do; *n.* an observance, a deed; (Bur.) ကျင့်သည်။ အကျင့်၊ အပြုအမူ။

ဒဂိန်, *n.* the lunar month nearly corresponding to July, ခရိုင်၊ (Bur.) ဝါဆိုထ။

ဒဂိန်သီ, *v.* to observe the duty-day, to keep the Sabbath, မင်သီ။ (Bur.) ဥပုသ်စောင့်သည်။

ဒဂေါင်, *n.* a tree or log lying across a road or stream ;
a beam, a bar; an impaling stake; (Bur.) တံကျင်။

ဒဂ္ဂါပ်, *n.* a double tooth, a grinder; (Bur.) ဆံသွား။

ဒဂ္ဂေါင်, *n.* a mirror, or glass of any kind; (Bur.) မှန်။

ဒဂ္ဂေါင်တကိုဟ်, *n.* a microscope; (Bur.) မှန်ဘီလူး။

ဒဂ္ဂေါင်မတ်, *n.* spectacles; (Bur.) မျက်မှန်။

ဒဝံ, *n. a.* eight; (Bur.) ရှစ်ချ။

ဒဝံဝေတ်, *n. a.* eighty; (Bur.) ရှစ်ဆယ်။

ဒဝိတ်, *n. a.* nine; (Bur.) ကိုးချ။

ဒဝိတ်ဝေတ်, *n. a.* ninety; (Bur.) ကိုးဆယ်။

ဒဝေင်, *v. i.* to lean, to be out of square; (Bur.) စောင်း
သည်။

ဒဝိုင်, *v. i.* to stoop; (Bur.) နှံ့သည်။ ကုန်းသည်။

ဒဝးရင်, *v. i.* to go to meet another; (Bur.) ဆီး၍ကြို
သည်။

ဒဇက်, *v. t.* to drag, to pull, ဇဇက်။ (Bur.) ဆွဲသည်။

ဒဇန့်, *v. i.* to be harsh; (Bur.) ကြမ်းတမ်းသည်။ ယက်စက်
သည်။

ဒဇပ်ဇတပ်, *v. i.* to tremble, to shake; (Bur.) တုန်ထုပ်
သည်။

ဒဇု, *v. i.* to leak, as a roof; (Bur.) ယိုသည်။

ဒည, *v. t.* to regard with respect or reverence; (Bur.)
ရွံ့သည်။ ရိုသေသည်။

ဒဇုင်, *v. t.* to pursue; (Bur.) လိုက်သည်။

ဒတိတ်ဒန့်, *n.* a subject for consideration or discussion ;
(Bur.) အဖြစ်အပျက်။ အကြောင်းအရာ။

ဒတုံ, *v. i.* to fall; (Bur.) ကျသည်။

ဒတံ, *v. i.* to stand; (Bur.) ရပ်သည်။

ဒတဲကွပ်, *n.* advantage, profit; (Bur.) စီးပွားအကျိုး။

ဒက်ဝ်, *v. i. to dwell*, applied to exalted personages, as kings and the deity; (Bur.) ကျိန်းဝပ်သည်။

ဒန္တိ, *v. i. to be, to become*, ဒတ်။ နှိ။ နှိတ်။ When used before verbs, they become nouns, especially with the help of the verbal formative မ။ See Gram. § 14; (Bur.) ဖြစ်သည်။

ဒန္တိဝိတ်မဂ္ဂင်, *n. long-suffering*; (Bur.) ဝိတ်ရှည်ခြင်း။

ဒန္တိဝိတ်မချိန်သောတ်ဒိပ်ဂိုဝ်, *n. meekness*; (Bur.) ဝိတ်နူးညံ့သိပ်မွေ့ခြင်း။

ဒန္တိဝိတ်မချိတ်, *n. the palsy*; (Bur.) လက်ခြေသေသောရောဂါ။

ဒန္တိမချိတ်, *n. death*; (Bur.) သေခြင်း။

ဒန္တိမချး, *n. leisure*, ဒန္တိမခလး။ (Bur.) အားလပ်ခြင်း။

ဒန္တိမချိုင်တိုန်, *n. the resurrection*; (Bur.) ထမြောက်ရှင်ပြန်ခြင်း။

ဒန္တိမဂ္ဂံအဝီ, *n. government, the exercise of authority*; (Bur.) အစိုးရခြင်း။

ဒန္တိမရတ်ဂဆဲကိုညး, *n. witchcraft*; (Bur.) သူတပါးကိုဖြုတ်စားခြင်း။

ဒန္တိမဇွေင်ကိုဝိတ်, *n. zeal*; (Bur.) ဝိတ်အားကြီးခြင်း။

ဒန္တိမတက်ကျာ, *n. a conversation*; (Bur.) စကားစမည်ပြောခြင်း။

ဒန္တိမတိ, *n. knowledge*; (Bur.) သိခြင်း။

ဒန္တိမတိညာတ်, *n. an acquaintance*; (Bur.) သိကျွမ်းခြင်း။

ဒန္တိမနုက်, *n. subtraction*; (Bur.) နှုတ်ခြင်း။

ဒန္တိမတ္တိန်လင်နုကွာဝေ, *n. predestination*; (Bur.) ရှေးမဆွကခွဲခန့်မှတ်သားခြင်း။

ဒန္တိမပိတ်ကာမဂုန်, *n. temperance, i. e. the restraint of one's passions*; (Bur.) ကာမဂုဏ်ချုပ်တည်းခြင်း။

ဒန္တိမပျူ, *n. old age, senility*; (Bur.) အိုခြင်း။

ဒန္တမယံ, *n.* sickness ; (Bur.) နာခြင်း။

ဒန္တမလဇ္ဇေ, *n.* lateness ; (Bur.) နောက်ကျခြင်း။

ဒန္တမယုဂံ, *n.* an exchange ; (Bur.) လဲခြင်း။

ဒန္တမသေဝကံဇီ, *n.* variance ; (Bur.) ရန်တွေ့ခြင်း။ မသင့်မတင့်
ဖြစ်ခြင်း။

ဒန္တမဟံဂြုဋ်, *n.* salvation ; (Bur.) ကယ်တင်ခြင်း။

ဒန္တမဓိဟိဩဋ္ဌိ, *n.* peace ; (Bur.) ငြိမ်သက်ခြင်း။

ဒန္တမအိဋ္ဌိတဓိဟိ, *n.* joy ; (Bur.) ဝမ်းမြောက်ခြင်း။

ဒန္တဟံဝေဝတ္ထု, *n.* the wrong ; (Bur.) မတရားသဖြင့်ပြုခြင်း။

ဒဒေဋ္ဌံ, *a.* tame ; (Bur.) ယဉ်သော။

ဒဒေဟိယဋ္ဌံ, *v. t.* to be acquainted with ; *n.* an acquaintance ; (Bur.) သိကျွမ်းသည်။ အသိအကျွမ်း။

ဒဒ္ဓိကံ, *n.* misery, (Pali ဒုက္ခ), (Bur.) အလွန်ဆင်းရဲခြင်း။ ဒုက္ခ။

ဒဒ္ဓိကံပိတံ, *n.* mental suffering ; (Bur.) ပိတ်ဒုက္ခ။

ဒဏံ, *v. t.* to mince, chop, ဒဏ်ခံလိုက်။ (Bur.) စည်းသည်။

ဒဏံ, (Pali ဒဏ္ဍေဝါ, *n.* punishment ; (Bur.) ဒဏ်။

ဒဏ်ထောဝံ, *v. t.* to cut off and cast away, ဒဏ်ထောခံ။ (Bur.)
ချတ်ပြစ်သည်။

ဒနကံ, *n.* a snare ; (Bur.) ကျော့ကွင်း။

ဒနကံ, *v. i.* to sink deep in the mire, ဂူက်။ (Bur.) ကျုံ့သည်။

ဒနာ, *v. t.* to hinder, သီဒနာ။ (Bur.) တားသည်။ ဆီးတား
သည်။

ဒပိတံ, *v. i.* to break away by pulling ; (Bur.) လွတ်
အောင်ရုံးသည်။

ဒဗတံဒေ, *v. t.* to strike against ; (Bur.) တိုက်မိသည်။

ဒပ်, *n.* a fence ; a camp ; (Bur.) ဝင်းထရံ၊ တပ်။

ဒပ်ဂနံ, *n.* a hedge ; (Bur.) စောင်ရန်း။

ဒပ်ဒပ်, *v. t.* to inclose with a fence ; (Bur.) ခြံကာသည်။

ဒမုနံသကံသီ, *n.* the testimony of a witness, ဒန္တမဒုဋ်သကံ
သီ။ (Bur.) သက်သေခံချက်။

ဒဝံင်, *n.* a place, a place of residence; (Bur.) နေရာ၊
 ဒဝံင်ဂတိက်, *n.* a place for sleeping; (Bur.) အိပ်ရာ၊
 ဒဝံင်ဝံ့အုပ်လဒံ, *n.* a place of authority; ဒဝံင်ဝံ့အုပ်လဒံ။
 (Bur.) အုပ်စိုးရသောအရာ။

ဒမြာတ်, *a.* violent, used in reference to the wind;
v. i. to be violent; (Bur.) ဖြင်းထန်သော၊ ဖြင်းထန်
 သည်။

ဒမြိပ်, *n.* a twinkling of the eye, ခမြိပ်။ (Bur.) မျက်စိ
 ဒိတ်ခြင်း။

ဒမြှ, *n.* sound; (Bur.) အသံ။

ဒမြှ, *v. i.* to start with fear; (Bur.) ကြောက်လန့်သည်။

ဒမြှိတ်, *a.* wicked, violent; *v. i.* to be violent; (Bur.)
 ကြမ်းသော။ ကြမ်းသည်။ ချရင့်သော။ ချရင့်သည်။

ဒမျှ, *n.* darkness; *v. i.* to be dark; (Bur.) မှောင်မိုက်။
 မှောင်သည်။

ဒမျှမတ်, *v. i.* to be blind; (Bur.) မျက်စိကန်းသည်။

ဒဗျံကမြှ, *v. i.* to be famous, to acquire notoriety or
 fame; (Bur.) ကျော်စောသည်။

ဒယေင်, *v. t.* to sing; (Bur.) သီခြင်းဆိုသည်။

ဒယိုန်, *v. t.* to carry on the shoulder; (Bur.) ထမ်းသည်။

ဒယိုန်ကာ, *v. t.* to take away; (Bur.) ယူသွားသည်။

ဒယို, *v. t.* to swing anything around with the hand;
 to estimate weight with the hand; (Bur.) ထက်နှင့်
 ချိန်သည်။

ဒရက်, *v. i.* to be in a hurry; (Bur.) အလျင်အမြန်ဆိုသည်။

ဒရာ, *n.* a spool; (Bur.) တညင်းလုံး။

ဒရာထောင်, *v. t.* to wind thread upon a spool; (Bur.) ခြည်
 ချသည်။

ဒရဝံ, *n.* a public granary, ခရဝံ။ (Bur.) စပါးကျို။

ဒရေင်, *v. i.* to run, ခြေပ်။ (Bur.) ပြေးသည်။

ဒရေပ်ကာ, *v. t.* to drive on the run; (Bur.) ယုဠေ
သည်။

ဒရံင်, *n.* a dorsal fin; (Bur.) ကြောနှင့်ဆိုင်သောဆူးတောင်။

ဒရိုဟ်, *v. t.* to push, shove with the hand; (Bur.) တွန်း
သည်။

ဒရိုဟ်ပှောတ်, *v. t.* to push down; (Bur.) တွန်းတွင်းသည်။

ဒရိုဟ်ဗကပ်, *v. t.* to push upside-down; (Bur.) တွန်း
ပှောက်သည်။

ဒလန်, *v. i.* to stare, ဒလန်မောတ်။ (Bur.) မိန်းမိန်းကြည့်သည်။

ဒလာင်, *n.* an altar near pagodas for offerings; (Bur.)
သင်ဂုတ်ပတ္ထင်။

ဒလိင်, *v. t.* to carry upon a pole between two persons;
(Bur.) လိန်းနှင့်ထမ်းသည်။

ဒလောင်, *n.* a long bamboo split at one end, to pick
fruit or flowers with from a tree; (Bur.) တံချူ။

ဒလဲ, *v. i.* to recline; (Bur.) လျောင်းသည်။ မှိသည်။

ဒလောံဗြောန်, *v. t.* to teach, to instruct, ဒလောံဆ်ဗြောန်။
(Bur.) သွန်သင်သည်။

ဒလို, *v. t.* to cover the head with a cloth or veil;
(Bur.) ချုံသည်။

ဒလို, *n.* heavy black clouds; (Bur.) တိပ်ဂုပ်။

ဒပ်, *v. t.* to shut, as a door; (Bur.) ပိတ်သည်။

ဒဝဲ, *v. i.* to swing back and forth; (Bur.) ထုပ်၍နေသည်။
ခါသည်။

ဒသမ, (Pali), *o. a.* tenth; (Bur.) ဆယ်ချမြောက်သော
ဒသမ။

ဒဓိက်မတ်, *v.* to shut the eyes; (Bur.) မျက်စိမှိတ်သည်။

ဒအိုန်, *v. t.* to loathe, ဒအိုန်ဒရ။ (Bur.) အိသည်။ ဝက်ဆုပ်
သည်။ ရွံ့ရှာသည်။

ဒါက်, *v. i.* to spread out, as the horns of a buffalo;
(Bur.) ကား၍နေသည်။

ဒါင်, *a.* outstretched, as the arms, or as the wings of
a bird flying; *v. i.* to be outstretched; (Bur.)
ကား၍နေသော။ ကား၍နေသည်။

ဒါတ်, *v. t.* to strike with the flat hand; (Bur.) ဂုတ်
သည်။

ဒါနီ, (Pali ဒါန), *n.* an offering; (Bur.) အလှူ။

ဒါ, *n.* a belt, in which money is put and worn around
the body; (Bur.) ခါးစည်းငွေအိတ်။

ဒိင်, *n.* a sharp quick sound, as the report of a gun;
(Bur.) ဒိန်းဒိန်းသံ။

ဒိဒး, *v. t.* to hit, to come into collision with, ဒိဒဝ်ဒး။
(Bur.) တိုက်မိသည်။ တိုက်ခိုက်သည်။

ဒီ, *n.* the thigh; (Bur.) ပေါင်။

ဒီကိုက်, *n.* a ham; (Bur.) ဝက်ပေါင်။

ဒီ, *n.* the tide; (Bur.) ဒီရေ။

ဒီတိုနီ, *n.* a bore, a tidal wave; (Bur.) ဒီလုံး။

ဒီ, *v. t.* to drive, as animals into a snare; (Bur.) မောင်း
သည်။

ဒုက္ခ, (Pali), *n.* pain, misery, ဒုခိုက်။ (Bur.) ဒုက္ခ။

ဒုင်, *v. t.* to bear, sustain; to endure; (Bur.) ခံသည်။

ဒုင်ကေတ်, *v. t.* to receive; (Bur.) ခံယူသည်။

ဒုင်ကိုင်, *v. t.* to present, to reach out for another to
take; (Bur.) ကမ်းပေးသည်။

ဒုင်ကျောင်, *v.* to endure hunger, to be famished, ဒုင်
အောင်။ အောင်စ။ (Bur.) အခတ်ခံသည်။

ဒုင်ဂုနီ, *v.* to ask pardon, to entreat, to beseech; (Bur.)
ထောင်းပန်သည်။ ဝန်ချသည်။

ဒုင်စ, *v. t.* to partake of; (Bur.) ခံစားသည်။

ခုင်စကာ, *v. t.* to serve another ; (Bur.) အဝေခံသည်။
 ခုင်တက်တဆိပ်, *v.* to be sealed ; (Bur.) တံဆိပ်ခတ်ခံသည်။
 ခုင်တဲ, *v. t.* to receive ; (Bur.) လက်ခံသည်။
 ခုင်ထင်ခုတ်, *v.* to endure thirst ; (Bur.) ရေအငတ်ခံသည်။
 ခုင်ပါင်, *v.* to assent, engage for, ခုင်ကဆ်ပါင်။ (Bur.) ဝန်ခံသည်။

ခုင်လယိုင်, *v.* to assent ; to become surety. See လယိုင်။
 (Bur.) အာမခံသည်။

ခုင်လအိုင်, *v.* to endure, to bear with, ခုင်လအောင်။ (Bur.) သည်းခံသည်။

ခုင်သက်သီ, *v.* to bear testimony ; (Bur.) သက်သေခံသည်။

ခုင်သွှေ, *v.* to take an oath ; (Bur.) ကျိန်ဆိုသည်။

ခုစရိတ်, (Pali ခုစရိယ), *n.* sin ; (Bur.) ခုစရိက်။

ခုတ်ဒေါ, *v. i.* to excite a quarrel ; (Bur.) ဂုံးတိုက်သည်။

ခုတ်ယျ, (Pali), *o. a.* second ; (Bur.) ခုတ်ယ။

ခုန့် *n.* a bamboo ; (Bur.) ဝါး။

ခုန့်ကရာပ်, *n.* pincers made of bamboo ; (Bur.) ဝါးညှပ်။

ခုန့်ကရောက်, *n.* split bamboo ; (Bur.) ဝါးခြမ်း။

ခုန့်ကလိ, *n.* the elephant bamboo ; (Bur.) ဝါးမိုး။

ခုန့်ချူ, *n.* a bamboo pole ; (Bur.) ထိုးဝါး။

ခုန့်ဇလ, *n.* a kind of thorny bamboo ; (Bur.) ကြခတ်ဝါး။

ခုန့်ဂျိုင်, *v.* to paddle a boat ; (Bur.) ထွေထွော်သည်။

ခုတ်, (Pali ခုစရိယ), *n.* sin ; (Bur.) အပြစ်။

ခဲ့, *n.* an old bachelor, or an old maid ; (Bur.) လူမျှီဟိုင်း။
 အမျှီဟိုင်း။

ဒေင်, *v. i.* to be dazed ; (Bur.) ငေးသည်။

ဒေင်ထွင်, *v. i.* to be amazed ; (Bur.) ထိတ်လန့်၍ထွေဝေသည်။

ဒေဝတြိယကံ, *v. to commit adultery, applied to women;*
(Bur.) မျောက်မထားသည်။

ဒေဝလိပ်, *v. t. to treasure up, to lay by in store;* (Bur.)
သိမ်းထားသည်။ သိုထားသည်။

ဒေဝတ, (Pali ဒေဝ), *n. pl. genii; celestial beings;* (Bur.)
နတ်သင်္ကြားတို့။

ဒေသ, (Pali), *n. a place;* (Bur.) ဒေသ။

ဒေသ္မာ, (Pali), *n. a precept or doctrine, ဒေသကာ။*
(Bur.) ဒေသနာ။

ဒေ, *n. a younger brother or sister, ဒေခိ။* (Bur.) ညီ၊
မောင်၊ နှစ်မ။

ဒေသောတိ, *n. the youngest brother or sister;* (Bur.)
ညီငွေ့၊ နှစ်မငွေ့။

ဒေတြိ, *n. a younger sister;* (Bur.) ညီမ၊ နှစ်မ။

ဒေသိနီ, *n. a brother-in-law or sister-in-law, younger than a husband or wife;* (Bur.) မတ်၊ ယောက်ဖငယ်၊
ခပ်မ၊ ယောက်မငယ်။

ဒေါနိ, *v. i. to scold;* (Bur.) ထောက်တီးမြည်ထွန်သည်။

ဒေါ, *v. i. to fall, applied to tall things as trees or houses, ဒေါပ်။* (Bur.) လဲသည်။

ဒေါစေင်, *v. i. to fall down, ဒေါပ်စေတ်။* (Bur.) လဲကျသည်။

ဒေါသ, (Pali), *n. anger, wrath, ပေါ့တ်။* (Bur.) ဒေါသ၊
အမျက်။

ဒိ, *v. i. to flee, to run away, ဒိအာ၊ ဒိတိတ်။* (Bur.) ထွက်
ပြေးသည်။

ဒိထော, *v. t. to quit, ဒိထောခိ။* (Bur.) စွန့်ပြစ်သည်။

ဒိဗညာ, *n. a nobleman, a person of rank;* (Bur.) မူးမတ်။

ဒိအာ, *v. i. to run away;* (Bur.) ထွက်ပြေးသည်။

ဒိင်သထိ, *v. i. to jump;* (Bur.) ခုန်ပေါက်သည်။

ဒေ, *v. p.* implying necessity; as ဒေအာရောင် *must go* ;
(Bur.) ရမည်။

ဒေ, *v. i.* to be right, true; (Bur.) ဟုတ်သည်။ မှန်သည်။
တည့်သည်။

ဒေ, *v. t.* to come in contact with, to hit; (Bur.) ထိသည်။
ဒေချပ်, *n.* catarrh, ဒေချပ်။ (Bur.) နှာစေးနာ။

ဒေပိုတ်, *v. t.* to be pleased with, to like; (Bur.) ကြိုက်
သည်။ နှစ်သက်သည်။

ဒေဝေဝ်, *a.* timely, opportune; *v. i.* to be timely; (Bur.)
အဆင်သင့်သော။ အဆင်သင့်သည်။

ဒေရေဝေဝ်, *v.* to suffer the penalty of law for crime;
(Bur.) ရေဝေဝ်သင့်သည်။

ဒေရး, *a.* suitable, proper; *v. i.* to make a good hit;
to meet an emergency; to do well; (Bur.) တော်
သင့်သော။ တော်သင့်သည်။

ဒေအိုက်, *v. i.* to chance; (Bur.) အကြောင်းမရှိဘဲအမှတ်တ
မဲ့ဖြစ်သည်။ အခန့်သင့်သည်။

ဒိုက်, *a.* scarce; (Bur.) ရှားပါးသော။ ဆင်းရဲသော။

ဒိုင်, *n.* the adjutant, a kind of bird, ဒိုင်ယူ။ (Bur.) နုံးဝပ်။
ဌက်ကြီး။

ဒိုင်ကဏ, *n.* the pelican ibis; (Bur.) ဌက်ကျား။

ဒိုင်ဂလာ, *n.* the jabiru; (Bur.) ဌက်ကုလား။

ဒိုဒက်, *v. i.* to make a temporary stay on the road, or
at a house; (Bur.) တည်းခိုသည်။

ဒိုပ်, *v. i.* to get aground, as a ship or boat; (Bur.) တင်
သည်။

ဒိုယိုင်, *v. i.* to sleep as a bird; (Bur.) နား၍အိပ်ပျော်သည်။

ဒိုပ်, *n.* a mountain, a hill, rising-ground; land as seen
from the sea; (Bur.) တောင်။ ကုန်းမြေ။

ဒို့, *prep.* to, unto; as နွေချင်မတ်ပွဲထိုဒို့ချင်ကျာ်ခမီ *from the town of Maulmain to the town of Amherst*; (Bur.) တိုင်အောင်။

ဒို့ထို, *prep. and conj.* until; (Bur.) တိုင်အောင်။

ဒိုင်ဒိုတ်, *adv.* to the end; (Bur.) ကုန်စင်အောင်။

ဒိုင်ဒိုတ်ဗွူးဗွူး, *adv.* completely, wholly; (Bur.) အကုန်အဝင်။ အကြွင်းမဲ့။

ဒိုင်, *n.* a point of compass; as ဒိုင်ပလိုတ် *the west*; ဒိုင်အမှတ်ကျာ် *the north*; (Bur.) မျက်နှာ။

ဒိုတ်, *num. aux.* applied to things in pairs; as မတ်ပွဲဒိုတ် *one eye*; တဲဗါဒိုတ် *both hands*; (Bur.) အဖက်။

ဒိုင်, *a.* ignorant, foolish; (Bur.) မိုက်သော။

မိုခ်, *v. i.* to cease going or doing; to touch, as a ship touching at a sea-port; (Bur.) ရပ်သည်။ ခဏဆိုက်ရောက်သည်။

ဒွဲ, *n.* a place, an office, ဒေသ။ (Bur.) နေရာ။

ဒွဲကလုတ်, *n.* the apostleship; (Bur.) တမန်တော်အရာ။

ဒွဲခလး, *n.* a vacancy, empty place; (Bur.) အားလပ်သောနေရာ။

ဒွဲဂဇံ, *n.* a seat, ဒွဲဂဇံ။ (Bur.) ထိုင်ရာ။ ထိုင်ခုံ။

ဒွဲဇိုင်, *n.* a footstep; (Bur.) ခြေရာ။

ဒွဲမမံင်, *n.* a lodging; (Bur.) တည်းခိုသောနေရာ။

ဒွဲအစာ, *n.* the ministry; (Bur.) ဓမ္မထရာအရာ။

ဒွဲင်မတ်, *n.* the eyebrows; (Bur.) မျက်ခုံးမွေး။

ဒွဲင်, *v. i.* to remain, to dwell, ဒွဲင်။ ဒွဲင်တံ။ (Bur.) နေသည်။ တည်းနေသည်။

ဒွဲင်ကေတ်, *v. i.* to stay, to stay behind; (Bur.) နေရပ်သည်။

ဒွဲင်ဝံဒိုဒက်, *n.* a lodging-place, a roost, ဒွဲင်ဝံဒိုဒက်။ (Bur.) တည်းခိုရာအရပ်။

ဆော့ဆွာ, *a. Siamese*; (Bur.) ယိုးဝှေးလူမျိုးနှင့်ဆိုင်သော။

ခြံပ် (Pali ဒဗ္ဗ), *n. property*; (Bur.) ဥစ္စာ။

ခြိပ်, *n. a violin*, ဂြိပ်။ (Bur.) တယော။

ဖြတ်တံ, *n. strength*, ဖြတ်တံ။ (Bur.) ခွန်အား။

ခြင်, *v. i. to roar, as a lion*; (Bur.) ဟိန်းသည်။

မြုတ်ဝာ, *a. harsh, abusive*; *v. i. to be harsh*; (Bur.)

ကြမ်းတမ်းသော။ ကြမ်းတမ်းသည်။

ခြေပ်, *v. i. to run*, ဒရေပ်။ usually *pron. ခြေပ်* (Bur.)

ပြေးသည်။

ခွက်, *n. a song, a hymn*, ဝွက်။ (Bur.) သီခြင်း။

ခွက်, *n. a bond*, တကောင်ခွက်။ (Bur.) အနှောင်အဖွဲ့။

ခွက်သော်, *n. the knot of hair worn on a woman's head*;

(Bur.) ဆံထုံး။

ခွင်မတ်, *n. the depression around the eyes*; (Bur.) မျက်

ထွင်း။

ခွဆိ, *v. t. to come into collision with*, ခွဆိဒး။ (Bur.) ထိ

ခိုက်သည်။

ခွင်, *v. i. to be afraid, to be anxious*, ဝွင်။ (Bur.) စိတ်ပူ

ပန်သည်။ စိုးရိမ်သည်။

ခွင်ခွဲ, *a. anxious, fearful*, ဝွင်ဝွဲ။ *v. i. to be anxious*;

(Bur.) စိုးရိမ်ဘွယ်ဖြစ်သော။ စိုးရိမ်သည်။

ဝ

ဝေါတ်, *a. leafless*; (Bur.) အရွက်မရှိသော။

ဝေါတ်, *n. a bed-bug*; (Bur.) ကြမ်းပိုး။

ဝေီ, *n. a centipede*; (Bur.) ကင်းခြေများ။

ဝေုတ်, *n. a kind of water-serpent*; (Bur.) ကုလားကုတ်။

ဝေုတ်, *v. t. to cheapen, to offer to give a lower price*;

(Bur.) ဆပ်သည်။

ဝေိုန်, *n. the lunar month nearly corresponding to July*,

ဒေိုန်။ (Bur.) ဝါဆိုလ။

ဝေဂ်သီ, *v. to attend to religious duties; (Bur.) ဥပသီ*
စောင့်သည်။

ဝေဂ်, *n. thunder; (Bur.) ချမ်းကြိုးသံ။*

ဝေဂ်ဝတးပန်, *v. i. to thunder in loud claps; ချမ်းကြိုးထပ်*
သည်။

ဝေဂ်ဆု, *n. the upper part of the stump of a tree; (Bur.) သပ်ငုတ်။*

ဝေဂ်မြ, *v. i. to thunder; (Bur.) ချမ်းမြန်းသည်။*

ဝေဂ, *n. sugar; (Bur.) သကြား။*

ဝေဂထွံ, *n. sugar-candy; (Bur.) သကြားခဲ။*

ဝေဂ, *v. t. to drag, to pull, ဒေဂ။ (Bur.) ဆွဲသည်။*

ဝေ, *n. a carpenter, or any worker in wood; (Bur.)*
လက်သွား။

ဝေညာန်, *v. i. to growl; (Bur.) ဟိန်းသည်။*

ဝေ, *n. physical energy, or constitution; (Bur.) အား။*

ဝေဝ်, *v. i. to shirk; (Bur.) တိမ်းရှောင်သည်။ အလုပ်မရှိသည်။*

ဝေ, (Pali), Sagittarius, the 9th sign of the zodiac;
(Bur.) ခနုရာသီ။

ဝေဒဂ်, *n. the heel of the foot; (Bur.) ပဒေဂ်။*

ဝေ, *n. sediment; (Bur.) အနပ်။ အနည်။*

ဝေဂြိုက်, *v. i. to be collected in a cluster; (Bur.) ဖြတ်၍*
နေသည်။

ဝေ, (Pali), *v. i. to accord with moral law, to be right,*
equitable, just; (Bur.) သမ္မာသည်။

ဝေတာ, *n. the established nature or order of things;*
(Bur.) ဝေတာ။

ဝေသတ်, (Pali ဝေသတ္တ), *n. statute law; (Bur.) ဝေသတ်။*

ဝေဂြိပ်, *n. a twinkling of the eye, ဒြိပ်။ (Bur.) မျက်စိ*
မှိတ်ခြင်း။

ဝေဂြိတ်, *n. brass; (Bur.) ကြေးဝါ။*

- ဓမ္မ, *n.* a robber ; (Bur.) ထားမြဲ။
 ဓဟ္မိတံ, *a.* noised abroad ; (Bur.) ကျော်စောသော။
 ဓယိ, *v. t.* to lift, in order to determine the weight ;
 (Bur.) ထက်နှံ့ချိန်ကြည့်သည်။
 ဓရာ, *v. t.* to spin, ဓရာထောင်။ (Bur.) ခြည်ချသည်။
 ဓရံ, *n.* a public granary, ဒရံ။ (Bur.) စပါးကျီ။
 ဓရီ, *n.* a large earthen jar, holding as much as one
 hundred or two hundred viss ; (Bur.) စည်အိုးကြီး။
 ဓရိက်, *v. t.* to shake ; (Bur.) ထုပ်သည်။
 ဓလ, *v. i.* to reel, as a drunken man ; (Bur.) ယိမ်းဘိ
 ယိမ်းပါးသွားသည်။
 ဓလ, *v. t.* to shove things in a place too low for a per-
 son to enter ; (Bur.) ထွန်းထိုးသည်။
 ဓဝ, *n.* the divine law ; (Bur.) တရား။
 ဓဝ, *v. i.* to be straight forward, direct from one point
 to another, ညွှပ်, ယွဲဇဲ ; to be straight up, not
 inclined ; ဓဝ, ယွံဝထာ, ယွံဇဲ ; to be even, set level,
 ယွံဝစင် ; to be in the centre, ဒးအဒေါက်။ (Bur.)
 တည့်တည့်။
 ဓဝင်္ကီ, *prep.* over against ; (Bur.) မျက်နှာချင်းဆိုင်။
 ဓဝဝင်, *adv.* straight, with a straight course ; (Bur.)
 တည့်တည့်။
 ဓဝိသ္မုတံ, *a.* right, true ; *v. i.* to be true ; (Bur.) မှန်ကန်
 သော။ မှန်ကန်သည်။
 ဓဝဇေဝံဂေထိ, *n.* the gospel ; (Bur.) ဇေဝဂေထိတရား။
 ဓဝ်, *n.* a one-headed drum ; (Bur.) အိုးစည်။
 ဓိတ်, (Pali ဓိတု), *n.* a relic ; (Bur.) ဓိတ်။
 ဓုင်, *n.* a bundle of herbs, or anything else, used for
 fomenting to relieve pain ; (Bur.) ကြပ်ထုပ်။

ခုတ်, *n.* presents for the priests, arranged in the form of a cone or pyramid; (Bur.) ကန်တော့ပွဲ။

ခုတ်ပြကာ, *n.* the bulging part of a graduated steeple under the "umbrella" of Buddhist temples; (Bur.) ခုတ်ကာ။

ဗိုဇိ, *a.* stupid; (Bur.) ထိုင်းမျိုင်းသော။

န

န, *n.* a basket, containing about one bushel; (Bur.) တောင်း။

နသွော, *n.* a measuring basket; (Bur.) ခြင်တောင်း။

န, *prep.* by means of, နကို။ နကိုပ်။ (Bur.) အားဖြင့်။

နက်, *v. t.* to sink into or through, as into mud; (Bur.) ကျံသည်။

နက်ဝပ်, *n.* a weapon; (Bur.) ထက်နက်။

နက်သတ်, *n.* a planet; (Bur.) ပြိုဟ်။ See ပြိုဟ်။

နင်, *v. t.* to bring; (Bur.) ယူထားသည်။

နင်ဒုင်, *v. t.* to accuse, to blame; (Bur.) အပြစ်တင်သည်။

နတ်, *n.* asparagus; (Bur.) ကညွတ်။

နန့်, *n.* a palace; (Bur.) နန့်။

နရ, (Pali), *n.* a measure of time equal to 10 winks of the eye, or $\frac{5}{64}$ of a second; (Bur.) နရ။

နရက်, (Pali နိရိ), *n.* hell; (Bur.) ငရဲ။

နဝမ, (Pali) *o. a.* ninth; (Bur.) နဝမ။ ကိုးရံမြောက်သော။

နပ်, *n.* a fabulous serpent, a dragon; (Bur.) နဂါး။

နာင်, *n.* a shelf over a cooking-place for depositing cooking utensils; (Bur.) ကြပ်ခိုးဝင်။

နာဒို, *a.* Pwo, as ကရင်နာဒို Pwo Karen; (Bur.) တလိုင်း ကရင်။

နာဠီ, (Pali နာဠိ), *n.* in classic usage, a measure of time

equal to 4 *pats*, or 24 minutes; in modern usage, one hour; a watch or clock; (Bur.) နာရီ။

နာရီ, *n.* the *padauk*, the gum-kino; (Bur.) ပိတောက်။

နာရီ, *n.* parched rice mixed with sugar formed into balls or cakes; (Bur.) ထမင်းခြောက်ထွက်ကိုထောင်း၍ရသောအမှုန့်ကို ထန်လျက်ဖြစ်စေ၊ သကြားဖြစ်စေ၊ ရော၍လုပ်သောမုန့်မျိုးတမျိုး။

နာမ, (Pali နာမ), *n.* a name, ယူ။ (Bur.) နာမည်။

နာမ်, (Pali နာမ), *n.* a noun; (Bur.) နာမ်။

နတ်, (Pali နာမ), *n.* spirit, soul, ပိညာန်။ (Bur.) နံ၊ ပိညည်။

နတ်ထိုင်, *n.* a water-bucket; (Bur.) ရေပုံး။

နဲ့, *n.* a lord, a master, Mr.; (Bur.) သခင်၊ ပိုင်သောသူ။
ဥစ္စာရှင်။

နဲ့ဂျင်, *n.* a boat-owner; (Bur.) ထွေသူကြီး။

နဲ့နတ်, *n.* a helmsman; (Bur.) ထက်မကျင်။

နဲ့ဒင်, *n.* a general; (Bur.) စစ်သူကြီး။

နဲ့ဗြ, *n.* a lady, Mrs.; (Bur.) သခင်မ။

နိစ္စ, (Pali), *a.* unchangeable, eternal; (Bur.) နိစ္စ။

နိတိ, *n.* riches, wealth; (Bur.) ဈာနသောဥစ္စာ။

နိတိသြ, *v. t.* to trust in, usually preceded by ဝ။ (Bur.)
ခိုအံ့သည်။

နိဗ္ဗာန်, (Pali နိဗ္ဗာန်), *n.* annihilation; (Bur.) နိဗ္ဗာန်။

နိမိတ်, (Pali နိမိတ္တံ), *n.* a sign, a prodigy; (Bur.) နိမိတ်။

နိမိတ်လက်သန်, *n.* a miracle; (Bur.) နိမိတ်ထက္ခဏာ။

နိမ္မိတ္တ, (Pali), *a.* created; (Bur.) နိမ္မိတ္တ။

နိမ္မိတ္တသတ္တံ, *n.* a created being, a creature; (Bur.) နိမ္မိတ္တ
သတ္တဝါ။

နိလဟုတ်, *n. a.* ten millions; (Bur.) တကုဋေ။

နိလဟုတ်တံင်, *n. a.* one hundred millions; (Bur.) ဆယ်
တုဋေ။

နိလိယ, *n.* Nīlīyā, the name of a hunter in Mon legendary lore ; (Bur.) နိလိယတည်းဟူသောမုဆိုးထယောက်
၏အမည်။

နိဿရ, (Pali) *n.* a superior religious teacher ; (Bur.)
နိဿရည်း။

နိဂီ, (Pali နိဂမ), *n.* a country, a kingdom ; (Bur.) နိုင်ငံ။

နိဒါနိ, *n.* an introduction ; (Bur.) နိဒါနိ။

နှက်, *v. t.* to take from, or out of ; to subtract ; (Bur.)
နှုတ်သည်။

နှက်ကူး, *v. t.* to redeem ; (Bur.) ရွေးနှုတ်သည်။

နှက်ဂြိုဟ်, *v. t.* to take out of, as a person out of jail ;
(Bur.) နှုတ်ထုတ်သည်။

နှင်, *n.* a water-pot, a "chatty;" (Bur.) ခေအိုး။

နှင်, *n.* any medicinal odoriferous powder or drug ; (Bur.)
နှာကောင်း။

နှဲ, *prep.* from, နှိုက်။ (Bur.) က။ ကတည်းက။ မှ။

နှဲဂယး, *n.* the morning ; (Bur.) နံနက်။

နှဲလီ, *inter. pro.* whence ? ; (Bur.) ဘယ်က။ ဘယ်ဆီက။

နှဲအရဲ, *prep.* out of, from among, from within ; (Bur.)
အထဲက။ အတွင်းက။

နောင်က, *n.* a fin ; (Bur.) ငါးဆူး။

နောင်ခွေန်, *n.* the barb of a fish-hook ; (Bur.) ငါးမျှားထပ်။

နောင်, *n.* an eye-tooth ; *col.* ; (Bur.) အစွယ်။

နောင်တိ, *n.* and *a.* south-west, ထောင်တိ။ (Bur.) အနောက်
တောင်။

နဲ, (Pali နယ), a precept ; (Bur.) နည်း။

နဲကဲ, *n.* a rule ; (Bur.) နည်းနာ။

နဲပက္ကရ, *n.* a precept, doctrine ; (Bur.) နည်းနာ။

နဲဥပဒေသ, *n. pl.* doctrines, precepts ; (Bur.) နည်းဥပဒေသ။

နောင်တိ, *n.* a sickle for reaping ; (Bur.) တံခွေန်။

ခံ, *v. i.* to be, ခံ (Bur.) ရှိသည်။

ခံရိတ်, *v. i.* to become willing ; (Bur.) ဖိတ်ပါသည်။

ခံပိန်, *n.* the head priest of a monastery ; (Bur.) ဘုန်းကြီး
အကြီး။

ခံ, *n.* a coarse mat, made of the inner part of the
bamboo ; (Bur.) နှိုးသားပျာ။

ခံ, *v. t.* to stir backwards and forwards ; (Bur.) ထွပ်
သည်။

ခံ, *n.* a royal dirk ; (Bur.) ရာဇသန်ထွက်။

ခံ, *n.* a scoop for catching fish ; (Bur.) ယက်သွဲ။

ခံ, *n.* rust ; (Bur.) သံမှစ၍သတ္တု၌တက်တတ်သောအချေး။

ခံ, *v. i.* to spill over ; (Bur.) ဖိတ်သည်။

ခံ, *n.* cylindrical ear ornaments ; (Bur.) နားတောင်း။

ခံ, *n.* a hoof ; (Bur.) ခွာ။

ခံ, *n.* a rudder or helm, သွပ် (Bur.) တက်မ။

ခံ, *v. i.* to itch ; (Bur.) ယားသည်။

ခံ, *v. t.* to foment ; (Bur.) ကြပ်ထုပ်ထိုးသည်။

ခံ, *n.* a bolt, or bar of a door or window ; (Bur.)
ကန်သန်ထွက်။

ခံ, *n.* a line, as the ruling on paper ; (Bur.) အ
ကြောင်း။

ခံ, *v. i.* to mix ; (Bur.) ရောနေသည်။

ခံ, *v. t.* to mingle, to mix ; (Bur.) ရောနှောသည်။

ပ

ပ, *v. t.* to do, to make, to cause ; (Bur.) ပြုသည်။ လုပ်
သည်။

ပကတ်, *v. t.* to learn ; (Bur.) သင်သည်။ သင်ကြားသည်။

ပကတ်ကို, *v. t.* to instruct, teach ; (Bur.) သင်ချသည်။ သင်
ပေးသည်။

ပကင်ရင်, *v. t.* to govern, to rule, as a city or country;
(Bur.) အုပ်စိုးသည်။

ပကင်, *v. t.* to break, applied only to stiff things, as sticks; (Bur.) ချိုးသည်။

ပကာဂိတ်, *v. i.* to die, ပကော့ကာဂိတ် spoken of royal personages and sacred animals; (Bur.) အနိစ္စရောက်သည်။ မှားသည်။

ပကာဝါမင်္ဂါ, *n.* marriage; (Bur.) လက်ထပ်မင်္ဂလာဆောင်ခြင်း။

ပကေင်, *v. t.* to practise, ပကေင်တဲ။ (Bur.) အကျင့်လုပ်သည်။

ပကေဝံ, *v. t.* to bring together, ပကေဝမ်။ (Bur.) စုသည်။
ရသိမ်းသည်။

ပကေဝံခရို, *v. i.* to assemble, နှော့ခရို၊ ပကေဝံဒရို၊ (Bur.) စည်းဝေးသည်။

ပဂဗုတ်, *v.* to engage in a law-suit; (Bur.) အမှုလုပ်သည်။

ပဂုန်, *v.* to do a favor; (Bur.) ကျေးဇူးပြုသည်။

ပဂေတ်, *v. t.* to turn, to cause to turn around, ငွေတ်။
(Bur.) တွည့်ဝေသည်။

ပရုတ်, *v. t.* to arouse, to awaken, ပွါင်၊ ပွေါင်၊ (Bur.) နိုးသည်။

ပဝိတ်, *v. i.* to boast; (Bur.) ဟန်ချိသည်။

ပရိတ်, *v. i.* to be careful; (Bur.) သတိပြုသည်။

မ္ဗိ, *v. t.* to make level; (Bur.) ညီညာဝေသည်။

မ္ဗိဗွင်, *v.* to consult with a view to union of sentiment;
(Bur.) သဘောညီညွတ်စေရအောင်ပြုသည်။

မျှင်ထွေး, *v. t.* to point out, to show, မျှင်ထေး။ (Bur.) ညွှန်
၍ပြသည်။

ပချင်, *v. i.* to be salt; (Bur.) နေသည်။

ပခုန်, *v. t.* to cause to take fire, to light; (Bur.) ညှိသည်။
ထွန်းသည်။

ပွန်, *v. t.* to build. See ဩဇာ (Bur.) တည်သည်။

ပတန်ငွေ၊ *v.* to appraise, to fix a price; (Bur.) အဘိုး
ပြတ်သည်။

ပတံ, *v. i.* and *v. t.* to begin, ပတံ (Bur.) အစပြုသည်။

ပတလဒယိုင်, *v. t.* to marry, ပတလဒယိုင် (Bur.) အိမ်
ထောင်ပြုသည်။

ပွတ်, *v. t.* to take out, to put out, to issue; thus
ပွတ်အသံ *to issue an order*; (Bur.) ထုတ်သည်။
ထုတ်ပြန်သည်။

ပွတ်ထော, *v. t.* to pluck out and cast away, ပွတ်ထောဆံ
(Bur.) ထုတ်ပြန်သည်။

ပွတ်ခြံတတ်, *v.* to exert one's self, to put forth strength;
(Bur.) အားထုတ်သည်။ အားပိုက်သည်။

ပွတ်သက်သေ, *v.* to give proof; (Bur.) သက်သေထုတ်ပေး
သည်။

ပွတ်, *v. t.* to speak to, to address a superior; to petition;
(Bur.) ကြားပြောသည်။ လျှောက်သည်။

ပတင်, *v. i.* to compare, ပွတ်၊ ပွတ်စုတ် (Bur.) နှိုင်းရှည်
သည်။

ပွတ်, *v. t.* to do, to finish, ပတု (Bur.) ပြီးစေသည်။

ပွတ်, *v. t.* to confuse, ပထု (Bur.) ရှုပ်ထွေးစေသည်။

ပွတ်, *v. t.* to let fall, to drop, ပွတ်ပျောက် See ဗဒေါင်
(Bur.) ချသည်။

ပတောပွက်, *v. t.* to cause to increase; (Bur.) တိုးတက်
စေသည်။

ပွတ်, *v. t.* to set up as a post, ပတု (Bur.) ထောင်သည်။ ထု
သည်။

ပြုထင်မာန, *v. i.* to become haughty, to be proud ; (Bur.)
မာနထောင်လွှားသည်။

ပထား, *v. t.* to cause to be level ; (Bur.) ညီစေသည်။

ထိန်း, *v. t.* to raise up, to lift, to put up higher, ပတိုင်း
(Bur.) ထင်သည်။

ထိန်းခွါ, *v. t.* to elevate to office, ပတိုင်းခွါ။ (Bur.) ချီးမြှောက်
သည်။

ထိန်းလှည့်ကွာထံ, *v. t.* to predestinate ; (Bur.) ရှေးမဆွက
ခွဲခန့်မှတ်သားသည်။

ပွန်, *v. t.* to make, to cause, ပွင့်။ (Bur.) ပြုလုပ်သည်။ ဖြစ်စေ
သည်။ to build, to found ; as ပွင့်ချင် to found a
city ; (Bur.) တည်ထောင်သည်။

ပွန်လှည့်, *v.* to assume the marriage relation, whether
husband or wife, သပ်။ (Bur.) အိပ်ထောင်ပြုသည်။

ပဒတ်, *v. i.* to dwell for a short period ; (Bur.) တည်းခို
သည်။

ပပတ္တကာ, *v.* to pray ; (Bur.) ပဌာနပြုသည်။

ပပရေ, *v. t.* to put down, degrade, ပပရေခင်း။ (Bur.) ရှုတ်
ချသည်။

ပပြတိုက်, *v.* to partake of food ; (Bur.) အစာကိုသုံးဆောင်
သည်။ ဖုံးပေးသည်။

ပဗ္ဗ, *v. t.* to trust in ; (Bur.) အာရှိပြုသည်။ ကိုးစားသည်။

ပဗ္ဗိပ်, *v. i.* to stay for a time ; (Bur.) တည်းခိုသည်။

ပဗ္ဗိန်, *v.* to trust in the merits of another ; (Bur.)
ကိုးစားသည်။

ပဗ္ဗိက်, *v.* to trade, to buy and sell ; (Bur.) ကုန်ကူးသည်။

ပမာသက်ကရ, *v. t.* to regard, to respect ; (Bur.) ပမာဏ
ပြုသည်။ ထောက်သည်။ လေးမြတ်သည်။

ပထဝိဓိထား, *v.* to swear, to take on oath ; (Bur.) မိဌာန်
ပြုထားသည်။

ပလိုက်ထောံ, *v. t.* to make a hole through, ပလိုက်ထောံဆ်။
(Bur.) ဖောက်ပြစ်သည်။

ပလို, *v. t.* to destroy ; (Bur.) ဖျက်ဆီးသည်။

ပလိုပထာ်, *v. t.* to destroy, to spoil, to pervert ; (Bur.)
ဖျက်ဆီးသည်။

ပလိုင့်, *v. t.* to make a hole into or through; to perforate;
(Bur.) ဖောက်သည်။

ပလ္လိရယျ, *v.* to be diligent, industrious ; (Bur.) ပိရိယပြု
သည်။

ပလွေင့်, *v.* to pretend ; (Bur.) တန်ဆောင်သည်။

ပဝတ်, *v.* to discharge duty, to worship ; (Bur.) ဝတ်ပြု
သည်။

ပသက်သီ, *v. t.* to call to witness ; (Bur.) သက်သေလုပ်
ဝေသည်။

ပသတိ, *v.* to be cautious, careful; to take heed, ပသ္မိ
(Bur.) သတိပြုသည်။

ပသမတ်သစ္စ, *v.* to make a solemn asseveration ; to
swear ; (Bur.) သစ္စာပြုသည်။

ပသ္မိထာန်, *v.* to marry ; (Bur.) အိမ်ထောင်ပြုသည်။

ပသ္မ, *v.* to harbor a spirit of malice or enmity ; (Bur.)
ရန်ငြိုးထားသည်။

ပဟ, *v. t.* to pacify, to appease ; (Bur.) ငြိမ်းဝေသည်။

ပအမိထာန်, (Pali အမိဋ္ဌာန်), *v.* to make a vow ; (Bur.)
မိဋ္ဌာန်ပြုသည်။

ပအနိုင်အပိုင်, *v. t.* to compel ; (Bur.) အနိုင်အထက်ပြုသည်။

ပွပ်, *v. t.* to deliver up, to commit to, ပွပ်ပြာပ်။ (Bur.)
အပ်သည်။ အပ်နှံသည်။

ပအရိ, (Pali အာရမ္မဏ), *v.* to dwell upon in mind, to
make an object of thought or desire ; (Bur.) အာ
ရုံပြုသည်။

ပအဟာရ, (Pali အာဟာရ), *v.* to have food, to feed ;
(Bur.) အာဟာရသုံးဆောင်သည်။

ပအံသဝ်, *v. i.* to wonder, to be astonished ; (Bur.) အံ
သြောသည်။

ပ or လွ, *v. p. prohibitory*, not, လပ။ See Gram. § 17-1 ;
(Bur.) မ—နှင့်။

ပဏ္ဏတိ, (Pali ပကတိ), *n.* nature ; (Bur.) ပကတိ၊ နိဂိုရ်။

ပက, *v. t.* to trap with a weapon, ပကသေ့နတ်။ (Bur.)
ကျမ်းကပ်သည်။

ပကောတိ, *n.* a leach ; (Bur.) မျှော့။

ပကောတိတိ, *n.* the earth-worm ; (Bur.) တီကောင်။

ပွဲမောန့်, *n.* a garland ; (Bur.) ပန်းကုံး။

ပကသ်, *n.* a carver in wood ; (Bur.) ပန်းပု။

ပကံက်, *n.* the hog-plum ; (Bur.) ငွေ့သီး။

ပကပ်, *v. t.* to join, unite, connect ; (Bur.) ငပ်သည်။

ပဝိန့်, *v. t.* to offer respectfully (to a priest;) (Bur.) ကပ်
သည်။

ပင်, *v. t.* to bear up, as upon the hand ; (Bur.) ပင့်သည်။

ပင်ပွါန့်, *v. t.* to lift up ; (Bur.) ပင့်တင်သည်။ မတင်သည်။

ပင်မိုင်, *v. t.* to listen to, ပင်မိုင်။ (Bur.) နာသည်။ တရားနာ
သည်။

ပရုပ်, *n.* a joint ; (Bur.) အဆစ်။

ပရါ, *n.* the wild nutmeg ; (Bur.) ကျွဲသွေး၊ တောင်စံကား။

ပရါန့်, *n.* a certain preparation of rice ; (Bur.) မုန့်ဆန်း။

ပရါန့်, *n.* a cup or earthen plate ; (Bur.) ပုကန်။

ပရါန့်မိုင်မိုင်, *n.* a glazed earthen bowl ; (Bur.) ဇလုံပုကန်။

ပရါန့်ခုပ်ထက်ပက်, *n.* a tea-cup ; (Bur.) ထက်ပက်ရည်ပု
ကန်။

ပရါန့်ပုင်, *n.* a glazed earthen dish or bowl ; (Bur.)
ပုကန်။

- ပရိနီလး, *n.* a plate ; (Bur.) ဝုကန်ပြား။
- ပရိနီလးညှပ်လက်ဖက်, *n.* a saucer ; (Bur.) လက်ဖက်ရည်ပုကန်ပြား။
- ပရိနီသွ, *n.* a cup ; (Bur.) ဝုကန်လုံးကလေး။
- ပဋ္ဌေဝံ, *v. i.* to proceed directly, ပဋ္ဌေဝါနံ၊ ပဋ္ဌေဝါ။ (Bur.) တန်း၍သွားသည်။
- ပဋ္ဌေါနိကာ, *v. i.* to strive to walk fast, to hurry ; (Bur.) တန်း၍သွားသည်။
- ပဓေဂဗုတ်, (Pali ပဓေဂဗုဒ္ဓိ), *n.* a semi-Boddh, one that is said to appear between two Boddhs ; (Bur.) ပဓေဂဗုဒ္ဓိ။
- ပစ္စုပ္ပန်, (Pali ပစ္စုပ္ပန်), *n.* the present time ; *adv.* now ; (Bur.) ပစ္စုပ္ပန်။
- ပညမ, (Pali), *o. a.* fifth ; (Bur.) ပညမ၊ ငါးခုမြောက်။
- ပညပ်, (Pali ပညတ္တိ), *n.* a command ; (Bur.) ပညတ်။
- ပညပ်လပ်, *v.* to give commands ; (Bur.) ပညပ်ထားသည်။
- ပညာ, (Pali), *n.* wisdom, knowledge ; (Bur.) ပညာ။
- ပညောနံ, *n.* the water-melon ; (Bur.) ပရဲသီး။
- ပဏာနံ, *n.* the jack- fruit ; (Bur.) ပိန်းနဲး။
- ပဏာင်, *n.* a pasture ; (Bur.) စားကျက်၊ ကျက်စားရာမြေကွက်။
- ပဏိက်, *n.* a fan ; (Bur.) ယပ်တောင်။
- ပဏုက်, *v. t.* to conceal ; (Bur.) ဖွက်သည်။
- ပဏေတ်, *n.* a scar, ပေုတ်။ (Bur.) အနာရွတ်၊ အမာရွတ်။
- ပဏောက်, *n.* an aperture, an opening, as of a door or window ; (Bur.) အပေါက်။
- ပဏောတ်, *n.* anger, ပနောတ်။ (Bur.) အမျက်၊ ဒေါသ။
- ပဏး, *n.* one kind of jack-fruit with a rather smooth rind ; (Bur.) စွန်မတတ်။
- ပတံမ, *v.* to transplant, ပတင်မ။ (Bur.) ကောက်ဖိုက်သည်။

ပတ်, *v. t.* to press with the hand, to squeeze; (Bur.)
နှိပ်သည်။ ညှပ်သည်။

ပတ်, *v. t.* to make a hole into, as by a chisel; (Bur.)
ထွင်းသည်။

ပတ်ချက်, *v.* to milk; (Bur.) နို့ညှပ်သည်။

ပတ်သြ, *n.* urine; (Bur.) ကျင်ငယ်။ သေး။ ဆီး။ အပေါ့။

ပတ္တဏာ, (Pali ပဌာန), *n.* prayer; (Bur.) ပဌာန။

ပွင်, *a.* white, ပွင် (Bur.) ဖြူသော။

ပတိသန္ဓိ, (Pali ပဋိသန္ဓေ), *n.* pregnancy; (Bur.) ပဋိသန္ဓေ။

ပတိသန္ဓိလို, *v.* to miscarry; (Bur.) ကိုယ်ဝန်ပျက်သည်။

ပတ္တိမာရုပ်, *n.* an idol, an image; (Bur.) ရုပ်တု။ ဆင်းတု။

ပတုက်, *n.* the *Barringtonia racemosa*; (Bur.) ကျည်းပင်။

ပထောက်, *a.* fresh, not salt; (Bur.) ချိုသော။ မငန်သော။

ပွေင်, *n.* ashes; (Bur.) ပြာ။

ပွေတ်, *v. t.* to believe; (Bur.) ယုံကြည်သည်။

ပွိုင့်, *n.* purulent matter; (Bur.) ပြည်။

ပွိုင့်, *n.* a mushroom; (Bur.) မှို။

ပွိုင့်ချပ်, *n.* a sponge; (Bur.) ရေမှို။

ပွိုင့်နုနု, *n.* the fungus that forms on decaying bamboo,
used by the natives as a vermifuge; (Bur.) ဝါးမှို။

ပထမ, (Pali ပဌမ), *o. a.* first; (Bur.) ပဌမ။

ပထဝီ, (Pali), *n.* the earth; (Bur.) ပထဝီ။ မြေကြီး။

ပထောင်, *n.* a hole through anything; (Bur.) အပေါက်။

ပထောင်ထောင့်, *v. t.* to make a hole into or through, ပထောင်
ထောင့်။ (Bur.) ပေါက်သည်။

ပထောင်ရင်, *n.* the nostril; (Bur.) နှာခေါင်းပေါက်။

ပွဲ, *v. t.* to lean against; (Bur.) မှီသည်။

ပန်, *n. a.* four; (Bur.) လေးချ။

ပန်စောင့်, *n. a.* forty; (Bur.) လေးဆယ်။

ပန်, *v. t.* to discharge a gun or cannon, to shoot; (Bur.)
ပြင်သည်။

ပန်ထောင်, *v. t.* to beat up cotton with a bow; (Bur.)
ဝါပတ်လေးနှင့်ချသည်။

ပန္နာရသမ, (Pali), *o. a.* fifteenth; (Bur.) ပန္နာရသမ။ ဆယ်
ငါးခုမြောက်။

ပပ်, *a.* dirty, filthy, ကိုပပ်။ *v. i.* to be dirty; (Bur.)
ညှပ်သော။ ညှပ်ပတ်သော။ ညှပ်ပတ်သည်။

ပမန်, *n.* a charm, an article that has had incantations
repeated over it; (Bur.) လက်ဖွဲ့။ ခလဲ့လက်ဖွဲ့။

ပမပ်, *v. t.* to rehearse, to repeat, ပရောက်။ (Bur.) ရွတ်
သည်။ ပတ်ရွတ်သည်။

ပယတ်ပယတ်, *adv.* frequently, repeatedly; (Bur.) မကြာ
မကြာ။

ပယာံ, *n.* time, ပယျာံ။ as ပယာံတွဲ *day-time*; ပယာံတွဲတ္တ
midday; ပယာံခူဝယး *morning time*; (Bur.) အချိန်။

ပယဲ, *v. t.* to persecute, ပယဲခရ။ (Bur.) ညည်းဆဲသည်။

ပယိုပ်, *n.* a boundary; (Bur.) နယ်ဝပ်။ နယ်နိမိတ်။

ပယျင်, *n.* next to the lowest order of Buddhist priests;
(Bur.) ပညွင်း။

ပယျး, *n.* a bright shining light; (Bur.) လင်းစေခြင်း။

ပယျးဒိုင့်, *n.* a revelation; (Bur.) ဗျာဒိတ်ပေးတော်မူချက်။

ပရဂဟီ, *v. t.* to threaten, ဂဟီ။ (Bur.) ကြိမ်းမောင်းသည်။

ပရင်, *n.* anything sent to another; (Bur.) ပေးလိုက်သော
အရာ။

ပရင်စီ, *n.* a river-bank; (Bur.) မြစ်ကမ်း။ ကမ်းပါး။

ပရန်, *n.* bait; (Bur.) ငါးဖျားစာ။

ပရင်ပေတ်, *n.* a prophet; (Bur.) ပရောဖက်။

ပရင့်, *adv.* quickly, ပြင့်။ as ဇွဲပရဟ် *very quickly*; (Bur.)
လျင်မြန်စွာ။

ပရင့်, *v. i.* to abound, have in abundance, ပရင့်တိုန်။
(Bur.) စည်ကားသည်။

ပရစ်, *v. t.* to distribute, ပရံ၊ ပရံဗွင် (Bur.) ဝေသည်။
ဝေငှသည်။

ပရင်, *v. t.* to broil; (Bur.) ကင်သည်။

ပရတ်, *v. i.* to splash, ပရတ်ဒး။ (Bur.) စည်သည်။ ဒိတ်
စည်သည်။

ပရန်, *n.* heat, as ပရန်မတ်မြီ *sultriness*; *i. e.* heat reflect-
ed from the clouds; (Bur.) အပူ။ အိုက်ခြင်း။

ပရန်သိ, *a.* French; (Bur.) ဖြင်သစ်။ ဖြင်သစ်။

ပရပ်တာ, *v. t.* to conduct between two persons; (Bur.)
ညှပ်၍ယူသွားသည်။

ပရိက္ခရာ, (Pali), *n.* articles belonging to a Buddhist
priest; (Bur.) ပရိက္ခရာ။ ပရိဘောဂ။ အသုံးအဆောင်။

ပရိယာ, (Pali ပရိယာယော), *n.* deceit, guile; (Bur.) ပရိ
ယာယံ။

ပရေက်, *a.* smart, very quick; *v. i.* to be smart; (Bur.)
ကျမ်းကျင်သော။ ကျင်လည်သည်။

ပရေင်, *v. t.* to set in order, to prepare; (Bur.) စီစဉ်
သည်။

ပရေင်ပိဝါဟ, *v.* to have sexual intercourse; (Bur.) ခုံ
ဖက်ခြင်းပြုသည်။

ပရေင်, *n.* an open kind of basket; (Bur.) ဝေယံတောင်း။

ပရေ, *a.* ugly, mean, used with regard to looks and the
disposition, ပရေ၏။ (Bur.) အရုပ်ဆိုးသော။

ပရေ, *n.* profit, gain; (Bur.) အမြတ်။

ပရေပရာ, *n.* a consequence; (Bur.) အကြောင်းအရာ။

ပရေဝံ, *v. i.* to be crackingly brittle, as a dried leaf,
ပရေဝံ။ (Bur.) ကြွပ်သည်။

ပရေ, *v. t.* to separate; (Bur.) ခွဲခွာသည်။ ခွဲ၍ထားသည်။

ပရးဗွဲ, *v. t.* to scatter; (Bur.) ဖြန့်ကြသည်။

ပရိုက်, *n.* capacity, as of any box or basket; (Bur.) ဆံခြင်း။

ပရိုက်, *n.* the citron fruit; (Bur.) ရှောက်သီး။

ပရိုက်ခဏာတ်, *n.* the sweet citron; (Bur.) ရှောက်ချိုသီး။

ပရိုင်, *n.* tidings, news; (Bur.) သိတင်း။

ပထက်, *n.* perspiration, sweat; (Bur.) ခြွေး။

ပထင်, *n.* a bottle; (Bur.) ပထင်း။

ပထတ်, *n.* a thief, ကမ္ဘတ်။ (Bur.) သူခိုး။

ပထန်, *v. t.* to take revenge upon; (Bur.) လက်စားကျေ
အောင်ရန်တုံ့ဖြန်၍ပြုသည်။

ပထင်, *v. t.* to cut up, as the flesh of animals; to shell
as beans; (Bur.) လှီးထုတ်သည်။ ခြွေသည်။

ပထုတ်, *n.* a germ or sprout; (Bur.) အညှောက်။

ပထေပထင်, *v. i.* to make a noise; (Bur.) ညံသည်။

ပထေပ်, *v. t.* to mend, to repair, ပထေပ်ပထေတ်။ (Bur.)
ပျင်သည်။ ပြုပျင်သည်။

ပထေ, *n.* the act of rolling; (Bur.) လှိမ့်ခြင်း။

ပထေန်, *n.* the olive; (Bur.) သံလွင်။

ပထေပ်, *n.* a coat, a shirt or jacket of any kind, ပထေပ်အင်္ကျီ။

ပထင်တာ, *v. t.* to lead or carry away; to conduct; (Bur.)
ပို့ထိုက်သည်။

ပထင်နင်, *v. t.* to bring; (Bur.) ပို့လာသည်။

ပထိုက်, *n.* dust; (Bur.) ဖုတ်။ ဖုံး။

ပထိုက်ထေပ်, *v. t.* to make a hole through, ပထိုက်ထေပ်အင်္ကျီ။
(Bur.) ဖောက်ပြစ်သည်။

ပထိုင်, *n.* a well, ကမိုင်း။ (Bur.) ခေတ္တင်း။

ပထိတ်, *n.* the west, ပိုတ်။ (Bur.) အနောက်။

ပလိုတ်, *v. t.* to put out, to extinguish; thus ပလိုတ်ပွတ်
to put out a light; (Bur.) ငြိမ်းသည်။ မီးငြိမ်းသည်။

ပလိုင့်, *v. t.* to make a hole in or through, to perforate;
(Bur.) ဖောက်သည်။

ပလွဲ, *v. i.* to glitter, to sparkle; (Bur.) အရောင်ထောက်
သည်။

ပဝ်, *v. i.* to fly. When a priest dies, they say လကျော်
ပဝ်အာ *the priest has flown*; (Bur.) ပျံသည်။ ပြန်တော်
မူသည်။

ပဝ်တူဂါ, *a.* Portuguese; (Bur.) ပေါတူဂါ။

ပဝါ, *n.* a towel or handkerchief; (Bur.) ပဝါ။

ပဝါ, *n.* a herd; (Bur.) အရအရပ်။

ပဝ်, *v. i.* to go for a walk with children; (Bur.) လမ်း
ရှောက်လည်သည်။

ပဝေဏီ, *n.* a custom; (Bur.) ထုံးစံ။ ဓလေ့။

ပသ, *n.* a stench, မသ။ ပသပသောန်။ (Bur.) အနံ့အစေ့။

ပသ, *v. i.* to stink; (Bur.) နံသည်။ နံစော်သည်။

ပသလဲ, *v. t.* to trust, to have confidence in, ပဉ္စဝဲ။ (Bur.)
ကိုးစားသည်။

ပသလဲလွှော်, *v. t.* to place reliance upon; (Bur.) မှီခိုသည်။

ပသာ, *n.* a weight equal to $3\frac{65}{100}$ pounds, a viss; (Bur.)
ဝိသာ။

ပသ်, *n.* the lunar month nearly corresponding to May;
(Bur.) ကဆုန်လ။

ပသ်, *adv.* how; as ပသ်ဆဲအာမာန်ရော *how can I go?*
(Bur.) အဘယ်ကဲ့သို့။

ပသာန်, *n.* heat; as ပသာန်ထွဲ *the heat of the sun*; (Bur.)
ပူခြင်း။

ပသုန်, *n.* a. five; *col.* မသုန်။ (Bur.) ငါးချ။

ပသုန်စေတီ, *n.* a. fifty; *col.* မသုန်စေတီ။ (Bur.) ငါးဆယ်။

ပသေက်ပသင်, *n.* blessedness; (Bur.) ချမ်းသာ။

ပသဲ, *n.* iron; (Bur.) သံ။

ပသဲခိုက်, *n.* tin, *i. e.* sheet iron covered with tin; (Bur.)

သံဖြူ။

ပဟ်, *n.* the barking deer; (Bur.) ကျိ။

ပွဲလ်လပ်, *v. t.* to make up into a heap; (Bur.) ခုပုံထား

သည်။

ပွဲလ်, *v. t.* to persuade; (Bur.) သွေးဆောင်သည်။

ပွဲလ်လာ, *v. t.* to draw away, to entice, ပွဲလ်လ် (Bur.)

ဖြားလောင်းသည်။

ပအိုဟ်, *a.* decayed; in a good sense, ancient; (Bur.)

သွေးမြေသော၊ ရှေးကာလနှင့်ဆိုင်သော။

ပါ, *v. i.* to be in company with others, to be in one's company; (Bur.) ပါသည်။

ပါတ္တာ, *n.* a hinge; (Bur.) ပတ္တာ။

ပါ, *v. t.* to halve; (Bur.) ထက်ဝက်ခွဲသည်။

ပါ, *v. t.* to cut with an axe or cleaver; to split, ပါထကး။

(Bur.) ထက်ခြမ်းခွဲသည်။

ပါဂဝဲ, *v. t.* to sever; to place apart; (Bur.) ခွဲခွာသည်။

ပါင်, *n.* the mouth; (Bur.) ပဝင်။ ခံထွင်း။

ပါင်ကွက်, *n.* the armpit; (Bur.) ဆက်ကလိ။

ပါင်ကွ, *n.* a vise; (Bur.) ပြုတ္တု။

ပါင်ဗတ်တ္ထဝက်, *n. pl.* principalities and powers; (Bur.)

အာဏာဝက်တို့။

ပါတ်, (Pali ပါဒ), *n.* a *pat*, a measure of time equal to

16 *bijanas*, or 6 minutes; (Bur.) ပါဒ်။

ပါနီ, *n.* a painter of pictures; (Bur.) ပန်းချီ။

ပါနီမက်, *n.* a sculptor, an engraver; (Bur.) ပန်းပုသမား။

ပါပ်, *v. t.* to set a trap for; thus ပါပ်က to set a fish-trap; (Bur.) ထောင်သည်။

ပါရမီ, (Pali), *n.* virtue, an accomplishment ; (Bur.) ပါရမီ။

ပါရသီ, *a.* Persian ; (Bur.) ပေရသီ။

ပါ, *v. t.* to reject, ပါထောံ၊ ပါထောဆ်၊ (Bur.) ပယ်သည်၊ ပယ်ပြစ်သည်။

ပါကွံ, *v. t.* to reject, to refrain from, ပါဝင်၊ (Bur.) ပယ်ရှားသည်။

ပိ, *n. a.* three ; (Bur.) သုံးခု။

ပိစောင့်, *n. a.* thirty ; (Bur.) သုံးဆယ်။

ပိဝါ, *adv.* thrice, ပိဝလန်၊ (Bur.) သုံးကြိမ်၊ သုံးခါ။

ပိက်, *n.* fine, nice, ခမိင့်၊ *v. i.* to be fine ; (Bur.) ကောင်းသော၊ ချောသော၊ ကောင်းသည်၊ ချောသည်။

ပိက်, *n.* cotton cloth ; (Bur.) ပိတ်။

ပိင်မှင်, *n.* a drum ; (Bur.) ထုံ၊ ပတ်ထုံ။

ပိဏ္ဍပါတ်, *n.* cooked rice given to the Buddhist priests ; (Bur.) ဆွမ်း။

ပိန့်, *v. t.* to thresh with a stick or with the feet ; (Bur.) စပါးကိုပုတ်သည်။ စပါးနုတ်သည်။

ပူ, *v. i.* to swell, as rice in cooking ; to swell being inflated, to bloat, to puff up ; (Bur.) ရောင်သည်။ ဝူသည်။

ပုတ္တော, *n.* a telescope satchel ; (Bur.) ဖါ။

ပုင်, *n.* cooked rice, ပုင်ဝရံ၊ (Bur.) ထမင်း။

ပုင်ကမုင်, *n.* cold cooked rice ; (Bur.) ထမင်းကျန်၊ ထမင်းအေး။

ပုင်ခါင်ခံ, *n.* rice boiled soft, ပုင်ခါင်ဒမ်၊ ပုင်မိင်၊ (Bur.) ထမင်းပြုတ်။

ပုင်တူ, *n.* rice slightly burnt and adhering to the bottom of the pot ; (Bur.) ထမင်းမြီး။

ပုင်မောင်, *n.* boiled rice dried ; (Bur.) ထမင်းခြောက်။

ပုတ်, *v. t.* to mortise, to drill, to excavate, ပုတ်ထင်
(Bur.) ထွင်းသည်။ စရွေးပေါက်ထွင်းသည်။

ပုတ်ဂုတ်, *v. t.* to grave, to chisel; (Bur.) ထုသည်။ ထွင်းသည်။

ပုထုဇန, (Pali ပုထုဇ္ဇနော), *n.* one who has not attained to the state of an *ariya*; (Bur.) ပုထုဇဉ်။

ပုန်, *v. i.* to rebel, ပသပုန်။ (Bur.) ပုန်ကန်သည်။

ပုံ, *n.* a story, a narrative of past events; (Bur.) ပုံ။

ပုံသက်သီ, *n.* an example; (Bur.) ပုံသက်သေ။

ပုတ်, *n.* the lunar month nearly corresponding to January; (Bur.) ပြာသိုသ်။

ပူ, *n.* a dove; (Bur.) ပြူး။

ပူတိ, *n.* the ground-pigeon; (Bur.) ပြူးမြို့။

ပူပါ, *n.* the ring dove; (Bur.) ပြူးစင်းပြာ။

ပူ, *v. t.* to wind around with cord or cloth; (Bur.) ပတ်စည်းသည်။

ပူဒက်, *v. t.* to wind around and tie; (Bur.) ပတ်စည်းသည်။

ပူခိုင်, *v. t.* to put around; (Bur.) ပိုင်းထားသည်။

ပူရတ်, *v. t.* to put around, to bind about; (Bur.) ပတ်ရပ်သည်။

ပူရီ, (Pali ပုဂ္ဂလ), *n.* a rational being; (Bur.) ပုဂ္ဂိုလ်။

ပူဇ, (Pali ပုဇ္ဈော), *v. t.* to make an offering or sacrifice; (Bur.) ပူဇော်သည်။

ပူဇသကာ, *n.* an offering, a sacrifice; (Bur.) ပူဇော်သကာ။

ပူမင်္ဂ, *a.* happy; *v. i.* to be happy; (Bur.) မွေ့လျော်သော။
မွေ့လျော်သည်။

ပူရိသာတ်, (Pali ပရိသာ), *n.* an assembly, a congregation; (Bur.) ပရိသာတ်။

ပေ, *n.* a foot, a measure; (Bur.) ပေ။

ပေင်, *a.* full; *v. i.* to be full; (Bur.) ပြည့်သော၊ ပြည့်သည်။

ပေင်ကုတ်, *a.* brimful; *v. i.* to be full; (Bur.) ပြည့်လျှမ်းသော၊ ပြည့်လျှမ်းသည်။

ပေင်တံ, *v. i.* to be full; (Bur.) ပြည့်သည်။

ပေင်အာ, *v. i.* to be completed; (Bur.) ပြည့်စုံသည်။ ပြည့်သွားသည်။

ပေတ်, *v. i.* to be empty, shrivelled; (Bur.) ပိန်ကြိုသည်။

ပေန်သေန်, *n.* (Eng.) a pension; (Bur.) အမှုထမ်းခြင်းမှ လွတ်၍ခံရသောအငြင်းစားငွေတံ။

ပေပ်, *n.* the mouth-piece of a clarionet; (Bur.) အခင်၊ နှဲခင်။

ပေတ်, *v.* to kick, used only with reference to horses; (Bur.) ကန်သည်။

ပေတ်, *n.* the chevrotain, a very small species of deer; (Bur.) ပုလောပိန်ယုန်။

ပေါင်, *v. i.* to be raised; (Bur.) ဖောင်းသည်။

ပေါင်မဇွေ, *n.* the *adenathera pavonina*; (Bur.) ရွှေကြိုး။

ပေါင်မဇွေဟ်, *n.* the *abrus precatorius*; (Bur.) ချင်ရွှေ။

ပေါင်လိုတ်, *n.* the navel; (Bur.) ချက်၊ ချက်မ။

ပေါန်, *v. i.* to be worn away by friction; (Bur.) ဝှန်းသည်။

ပေါတ်ပွေဟ်, *v. t.* to throw stones with a two stringed bow; (Bur.) ထောက်လေးနှင့်ပြစ်သည်။

ပေါ, *n.* a feast; a festival, public entertainment; (Bur.) ပွဲ။

ပေါချေင်, *n.* a horse-race; (Bur.) မြင်းပြိုင်ပွဲ။

ပေါဥင်, *n.* a boat-race; (Bur.) ငွေပြိုင်ပွဲ။

ပေါင်, *n.* a bull-fight; (Bur.) ခွားတိုက်ပွဲ။

ပေါပြေင်, *n.* a foot-race; (Bur.) ပြေးပြိုင်ပွဲ။

- ဝေါစာင်, *n.* a cock-fight ; (Bur.) ကြက်တိုက်ပွဲ။
 ဝေါဇာ, *n.* an exchanger, a broker ; (Bur.) ပွဲစား။
 ဝေါပသခါ, *n.* the feast of the Passover ; (Bur.) ပသခါပွဲ။
 ဝေါပေန်တေကုတ္တေ, *n.* the feast of Pentecost ; (Bur.)
     ပင်တေကုတ္တေပွဲ။
 ဝေါမဂ်ဇ, *n.* the Lord's Supper, the communion ; (Bur.)
     ပွဲတော်။ မဂ်ဇာပွဲတော်။
 ဝေါမသုင်စ, *n.* an entertainment, wherein is eating and
     drinking ; (Bur.) စားသောက်ခြင်းပွဲ။
 ဝေါထက်ပွဲ, *n.* a boxing match ; (Bur.) ထက်ပွဲပွဲ။
 ဝေါသကေဇာ, *n.* the feast of Tabernacles ; (Bur.) သ
     ကေဇာပွဲ။
 ဝေါသွာန်ထိက်, *n.* an examination ; (Bur.) စာမေးပွဲ။
 ဝေါအဇမ, *n.* the feast of unleavened bread ; (Bur.) အဇ
     မပွဲ။
 ဝေါအင်ကဲနီ, *n.* the feast of the Dedication ; (Bur.)
     အင်ကဲနီပွဲ။
 ဝံက်, *v. t.* to open, ဝံက်။ thus ဝံက်တရင် *to open the*
door ; ဝံက်အဓိပါ, *to open the meaning, to explain* ;
     (Bur.) ဖွင့်သည်။
 ဝံင်, *v. t.* to pawn ; (Bur.) ပေါင်သည်။
 ဝံင်, *v. t.* to unite, to add ; (Bur.) ပေါင်းသည်။
 ဝံင်, *n.* an arch ; (Bur.) ပေါင်း။
 ဝံင်ဂျင်, *n.* the arched roof of a boat ; (Bur.) ထွေပေါင်း။
 ဝံင်ဖက်, *v. i.* to associate, to form a company ; (Bur.)
     ပေါင်းဖက်သည်။
 ဝံင်မီ, *n.* pantaloons, trousers ; (Bur.) ပေါင်းဘီ။
 ဝံင်မေတ်, *n.* the thorn-apple, stramony ; (Bur.) ပခိုင်းနီ။
 ဝး, *n.* a snare, ဝးဒုန်။ (Bur.) ကျော့ကွင်း။
 ဝးခမာတ်, *n.* an anvil ; (Bur.) ဝေ။

ဝးဆု, *n.* the eye of a log ; (Bur.) သင်္ဃာတး။

ဝးတင်္ဂင်, *n.* the eye of a needle, ဝးတင်္ဂင်။ (Bur.) အင်္ဂ
တး။

ပိုက်, *v. t.* to pull up by the roots, as grass ; to heave
up ; thus ပိုက်ထွံး *to heave up an anchor* ; (Bur.)
ဆွဲနှုတ်သည်။ ဆွဲတင်သည်။

ပိုက်, *v. i.* to blow, as the wind ; (Bur.) လေတိုက်သည်။

ပိုက်ပိုက်, *v. t.* to fan ; (Bur.) ယင်ခတ်သည်။

ပိုင်, *v. t.* to own ; (Bur.) ပိုင်သည်။

ပိုင်ခြာ, *v. t.* to distinguish ; (Bur.) ပိုင်းခြားသည်။

ပိုင်အပိုင်, *v. t.* to have authority over ; (Bur.) အစိုးပိုင်
သည်။

ပိုတ်, *v. i.* to break, as a cord or rope ; (Bur.) ပြတ်သည်။

ပိုတ်ဒကုတ်, *v. i.* to tear in pieces ; (Bur.) အပိုင်းပိုင်းပြတ်
သည်။

ပိုတ်သုတ်, *v. i.* to cease ; (Bur.) ပြတ်လပ်သည်။

ပိုတ်, *n.* a mark of punctuation ; (Bur.) အပိုက်။

ပိုတ်ဆိုက်, *n.* a paragraph ; (Bur.) ဂုဏ်။

ပိုတ်ဇော်, *n.* a period, full stop ; (Bur.) ပိုက်ကြိုး။

ပိုတ်ဇောတ်, *n.* a comma ; (Bur.) ပိုက်ကလေး။

ပိန်, *n.* property, wealth, possessions, ပိန်ခြပ်။ ပိန်ဟာန်။
(Bur.) ဥစ္စာပစ္စည်း။

ပိန်ဒိပ်, *n.* superior happiness, supposed by Buddhists
to be enjoyed in the Nat countries ; (Bur.) ချင်း
သာ။ သုခ။

ပိန်ဟာန်, *n.* property, possessions ; (Bur.) ဥစ္စာပစ္စည်းပိပ်။

ပိုတ်, *v. t.* to pulverize by *rubbing* between two stones,
or by rubbing with a pestle in a mortar ; (Bur.)
ပွတ်ကြိတ်သည်။

ဒိုတ်ထောင်, *v. t.* to take the seeds from cotton; (Bur.)
ဝါစေ့ကိုထုတ်သည်။

ဝို, *pers. pro.* we, ဝိုညးတံ၊ ဆဲညးတံ။ See Gram. § 15;
(Bur.) ငါတို့၊ ကျွန်ုပ်တို့။

မွဲင်, *v. t.* to arouse, to awaken, ပရုတ်။ မွှေင်။ (Bur.)
နှိုးသည်။

မုင်, *a.* salt; *v. i.* to be salt; (Bur.) ငန့်သော၊ ငန့်သည်။

မေုန့်, *v. t.* to kindle a fire, to set fire to, to light as a
lamp or cigar, ပမေုန့်။ (Bur.) ညှိသည်။

မဲ့, *prep.* in, at, into, unto; (Bur.) အထဲ၊ အထဲတွင်။ အ
တွင်းတွင်။ သို့။

မဲ့ကာထွဲ, *adv.* then; (Bur.) ထိုကာလ၌၊ ထိုအခါ၌။

မဲ့ကို, *prep.* unto, against, at, among; (Bur.) အထဲတွင်။

မဲ့ကိုကွာ, *adv.* first; (Bur.) ရှေ့ဦးစွာ။

မဲ့ဝတ, *prep.* before; (Bur.) ရှေ့တွင်။

မဲ့စရေင်, *prep.* among; as မဲ့စရေင်မို့ဟ်ဂမိုင် among the
people; near; as မဲ့စရေင်တရင်ချိုင် near the gate of
the city; (Bur.) တွင်။

မဲ့မသဂ္ဂတာဝ်သခိ, *adv.* before long, soon; (Bur.) မကြာခင်။

မဲ့မွဲ, *prep.* before; as မဲ့မွဲချိုင် before the city; (Bur.) အ
ပြင်၌။

မဲ့လတု, *prep.* upon; as မဲ့လတုညးမပိင်အိုတ်သိုတ် upon all
the hearers; (Bur.) အပေါ်တွင်။

မူး, *v. t.* to pervade, as the perfume of flowers; (Bur.)
နွံ့ပြားသည်။

မို့က်, *v. t.* to load, as a ship or cart; (Bur.) တင်သည်။

မို့က်မူန့်, *v. t.* to oppress; (Bur.) နှိပ်စက်သည်။

မို့င်, *a.* pale red; (Bur.) နီကျင်ကျင်။

မို့င်, *v. t.* to press down; (Bur.) နှိပ်သည်။ ဖိစီးသည်။

မို့င်မို့က် *v. t.* to crush, to oppress; (Bur.) နှိပ်စက်သည်။

ပု, *n.* personification; as ပု to *personify*; (Bur.) ဟန်
ဆောင်ခြင်း။

ပွင်, *n.* a throne; (Bur.) ရာဇပစ္ဆင်။

ပွင်ခပ်, *n.* a judgment-seat; a pulpit; (Bur.) တရားပစ္ဆင်။

ပွင်ယတ်, *n.* an altar for sacrifices; (Bur.) ယတ်ပစ္ဆင်။

ပွင်, *n.* a candle; (Bur.) ဗယောင်းတိုင်။

ပွင်ဗွဲ, *n.* candle-wax; (Bur.) ဗယောင်း။

ပွန်, *n.* an army; (Bur.) ခုမက်ဗိုလ်ခြေ။ အလုံးအရင်း။

ပွဲ, *n.* a place for making salt; (Bur.) ဆားလုပ်ဘိုရန်
နေရာ။

ပွက်, *n.* a fan; (Bur.) ယပ်တောင်။

ပျက်, *v. t.* to conceal, to hide, ပျက်ဗွန်။ (Bur.) ဖွက်ထား
သည့်။

ပျတ်, *n.* a chisel; (Bur.) ဆောက်။

ပျတ်ခုင်, *n.* a circular edged chisel; (Bur.) ဆောက်ပိုင်း။

ပျတ်ဂခဆိ, *n.* a gouge; (Bur.) ဆောက်ခုံး။

ပျတ်ဂပေင်, *n.* a flat chisel; (Bur.) ဆောက်ပြား။

ပွတ်, *n.* a scar, ပထေတ်။ (Bur.) အနာရွတ်။

ပွေါက်, *n.* a hole in a wall; (Bur.) အပေါက်။

ပွေါက်ကွင်, *n.* a window; (Bur.) ပြတင်းပေါက်။

ပွေတ်, *n.* anger, wrath, ဒေါသ။ (Bur.) အမျက်ဒေါသ။

ပွေန့်, *n.* a ruler for ruling paper; (Bur.) မျဉ်းတံ။

ပွေန့်ပလော, *n.* a round ruler; (Bur.) မျဉ်းလုံး။

ပွေတ်, *n.* a bow for throwing stones or clay balls;
(Bur.) ထောက်လေး။

ပွဲ, *n.* the lime fruit; (Bur.) သံပုရာသီး။

ပူး, *n.* the shoulder; (Bur.) ပခုံး။

ပွင်, *n.* a keeper, a guard; (Bur.) ထိန်းသောသူ။ အထိန်း။

ပွင်ကွက်, *n.* a swineherd; (Bur.) ဝက်ထိန်း။

ပွင်ဇုံ, *n.* a cowherd; (Bur.) နွားထိန်း။

ပွင်ပိုင်, *n.* an elephant-keeper, a *mahout*, ဂမာပိုင်။ (Bur.)

ဆင်ထိန်း။

ပွင်ဗဇေဓိ, *n.* a goat-herd ; (Bur.) ဆိတ်ထိန်း။

ပွင်သိုဝ်, *n.* a shepherd ; (Bur.) သိုးထိန်း။

ပွတ်, *n.* fire, တွတ်။ ကွေတ်။ (Bur.) မီး။

ပွတ်သုံ, *n.* a lamp, ချိုက်။ ပွတ်ဂဇက်။ ; (Bur.) မီးခွက်။

ပွတ်, *v. t.* to repeat, ပမင်။ as ပွတ်ထဝတာ to repeat short religious sentences ; (Bur.) ရွတ်သည်။ စီးဖြန်းသည်။

ပွာ, (Pali ဥပမာ), *n.* a comparison ; (Bur.) ဥပမာ။ ပမာ။

ပွိုက်, *n.* a desire or wish ; (Bur.) အလို။ အလိုဆန္ဒ။

ပွိုင်, *v. t.* to speak with authority, or send word, ပွိုင်တာ။
(Bur.) မိန့်တော်မူသည်။ ကြားပြောသည်။

ပျုတ်ဗွေက်, *v. t.* to slander, (Bur.) ရှုတ်ချသည်။

ပျး, *v. t.* to show, to point out ; (Bur.) ပြသည်။

ပျးကိုဝ်, *v. t.* to explain ; (Bur.) ဖော်ပြသည်။

ပြ, *n.* a tower ; (Bur.) ပြအိုး။

ပြကာ, *n.* a precious thing, a jewel ; as ရတ် & ပြကာ the nine kinds of precious stones ; (Bur.) အဘိုးထိုက်သောရတနာ။

ပြကောတိကိုတ်, *n. a.* one million ; (Bur.) တသန်း။
၁၀၀၀၀၀၀။

ပြကိုဝ်, *n.* a sacred book ; (Bur.) ဘုရားတရားနှင့်ဆိုင်သောစာအုပ်။

ပြက်ခ, *n.* the *acacia concinna* ; (Bur.) ဆူးဖုတ်။

ပြင်, *adv.* more than ; as ကံ့ပြင် more than a hundred ;
(Bur.) သာ၍။ သာသည်နှင့်။ ကျော်သည်နှင့်။

ပြင်, *v. t.* to send a message, to send anything ; (Bur.)
ပို့လိုက်သည်။

ပြင်တာ, *v. t.* to send from ; (Bur.) ပေးပို့လိုက်သည်။

ပြင်နင်, *v. t.* to send to ; (Bur.) ပေးခဲ့သည်။

- ငြင်, *n.* a bank, ပရင် (Bur.) ကင်း၊ ကင်းပါး၊
 ငြင်ပတီ, *n.* a beach; (Bur.) ကင်းခြေသောင်ငြင်။
 ငြင်စီ, *n.* a shore; (Bur.) မြစ်ကမ်း။
 ငြိဆိုက်, (Pali ဘတ္တံ rice), *n.* cooked rice (used only of persons of note or of priests); (Bur.) ထမင်း၊ ဆွင်း။
 ငြါ, *n.* a companion; (Bur.) အရ၊ အအုပ်။
 ငြတ်, *adv.* quickly, fast, rapidly, ပရတ် (Bur.) လျင်မြန်စွာ။
 ငြတ်, *v. i.* to fall off, as fruit from a tree, or hair from the head, ငြင့် (Bur.) ကြွေသည်။ ကျွတ်သည်။
 ငြင့်, *v. i.* to be early; (Bur.) စောသည်။
 ငြာကတ်, *v. i.* to appear; (Bur.) ထင်ရှားသည်။
 ငြ်, *n.* a kind of cotton tree; (Bur.) တီးတုတ်ပင်။
 ငြ်ဗလး, *v. t.* to save, to deliver; (Bur.) ကယ်ထွတ်သည်။
 ငြန်, *n.* an ancient measure of time equal to 10 kharas, or $\frac{1}{16}$ of a minute; (Bur.) ငြ်။
 ငြာပ်ကျင်, *v. i.* to come, to draw near to; (Bur.) ချဉ်းကပ်လာသည်။
 ငြာပ်ဗဒါ, *a.* unlucky; as တွဲငြာပ်ဗဒါ, *an unlucky day*; (Bur.) ကံမကောင်းသော။
 ငြာပ်အာ, *v. i.* to go, to depart; (Bur.) ငြ်သွားသည်။
 ငြပ်, *n.* a squirrel; (Bur.) ဂှဉ်။
 ငြပ်သွေင်, *n.* the flying-squirrel; (Bur.) ဂှဉ်ပျံ။
 ငြုမြေင်, *v. t.* to prepare, to make ready; (Bur.) ပြုပြင်သည်။
 ငြုသွာ, *a.* Prussian; (Bur.) ပြုရှ။
 ငြေ, *a.* appeased, pacified, ပရေ၊ ဟဲ (Bur.) ငြေသော။
 ငြေစိတ်, *pron.* ပရေစိတ်, *v. t.* to comfort; (Bur.) နှစ်သိပ်စေသည်။
 ငြေင်, *n.* buffalo; (Bur.) ကျွဲ။

- ပြင်ပိဝါဟ, *v. t.* to give in marriage; (Bur.) ဆောင်နှင်းသည်။ ထိမ်းမြားပေးစားသည်။
- ပြီ, *v. t.* to gain; (Bur.) မြတ်သည်။
- ပြီ, *a.* excellent, noble, precious; *v. i.* to be excellent; (Bur.) ကောင်းမြတ်သော၊ ကောင်းမြတ်သည်။
- ပြီစွာ, *n.* a companion, a playmate; (Bur.) အပေါင်းအဖော်။ သူငယ်ချင်း။
- ပြောင်, *v. i.* to be splintered; (Bur.) အလျားလိုက်ကွဲစိတ်သည်။
- ပြောင်ဒကး, *v. i.* to divide, to be divided, to be cleft asunder, ပြောင်ဒကးအာ။ (Bur.) ကြေကွဲသည်။
- ပြောင်, *a.* bruised, crushed, as a reed; *v. i.* to be crushed; (Bur.) ကြေမွသော။ ကြေမွသည်။
- ပြိုင်, *v. i.* to remove, to change one's place of abode; (Bur.) ပြောင်းသည်။
- ပြိုင်တွဲ, *v. i.* to change; (Bur.) ပြောင်းလဲသည်။
- ပြီးချဲ့, *a.* scattered, dispersed, ပြီးဇး။ *v. i.* to be scattered; (Bur.) ပျံ့လွင့်သော။ ပျံ့လွင့်သည်။
- ပြိုက်, *v. t.* to put into, ပြိုက်စုတ်။ (Bur.) ဆိပ်သည်။ ဆိပ်ထည့်သည်။
- ပြိုင်, *v. i.* to contend, as in a race; (Bur.) ပြိုင်သည်။
- ပြိုင်ပကာန့်, *v. i.* to contend in battle, ပြိုင်ပွဲန့်။ (Bur.) စစ်ပြိုင်သည်။
- ပြီ, *v. t.* to help, assist; (Bur.) ကူညီသည်။
- ပြိုင်, *v. i.* to leak; (Bur.) ယိုသည်။
- ပွဲ, *v. t.* to show, as ပိင်ပူဇာကုရ *the elephant showed himself*; (Bur.) ပြသည်။
- ပွဲဒပ်, *v.* to practise on parade; (Bur.) စစ်ရေးပြသည်။
- ပွဲက်ကံ, *n.* the part before and above the ear, the temple; (Bur.) နားထင်။

- ပွင်, *v. t.* to melt ; (Bur.) အရည်ကြိုသည်။
 ပွန်, *adv.* again ; (Bur.) ပြန်။ တဖန်။
 ပွန်ဝတး, *v. i.* to turn around ; (Bur.) ဖောက်ပြန်သည်။
 ပွဆီ, *v. t.* to loosen, to slacken as a rope, ပွး။ (Bur.)
 လျော့သည်။
 ပွာ, *n.* a large species of horse-fly ; (Bur.) မှက်။
 ပွာ်, *v. t.* to break down ; to dig down as a bank, ပွာ်
 ပျေင့် (Bur.) ဖြိုသည်။ ဖြိုချသည်။
 ပွံအာ, *v. i.* to creep in the manner of the measuring
 worm ; (Bur.) လိပ်လွန်၍သွားသည်။
 ပွဲ, *v. t.* to mix, as medicine with fluid ; (Bur.) ပျော်
 သည်။
 ပွဲဇက်, *n.* the strands of a rope ; (Bur.) ကြိုးလွန်း။
 ပွဲ, *n.* hail ; (Bur.) မိုဗ်းသီး။
 ပွဲတ်, *v. t.* to traduce ; (Bur.) မဟုတ်မမှန်အပြစ်တင်သည်။
 ပွဲပ်, *v. t.* to put into, to thrust ; (Bur.) သွင်းသည်။
 ပွဲ, *n.* wax ; (Bur.) ဗယောင်း။
 ပွင်, *v. t.* to blot out, ပွင်ကွဲ။ (Bur.) ဖျက်သည်။ ဝ
 ပျောက်စေသည်။
 ပွင်ထော့, *v. t.* to waste ; to exhaust, ပွင်ထော့ဆီ။ (Bur.)
 ဖြန်းတီးသည်။
 ပွတ်, *v. t.* to smear, daub ; (Bur.) လူးသည်။ ကျံသည်။
 ပွာ, *v. t.* to roll over and over ; (Bur.) ထိပ်သည်။
 ပွတ်ပျေင့်, *v. t.* to throw down ; (Bur.) ထုတ်ချသည်။
 ပွဲ, *v. t.* to entice ; (Bur.) သွေးဆောင်သည်။
 ပွဲက်ပွဲတ်, *v. t.* to take out ; (Bur.) ယူထုတ်သည်။
 ပွဲင်, *n.* a tube ; (Bur.) ပြောင်း။
 ပွဲင်တရောင်စွေ, *n.* a telescope ; (Bur.) မှန်ပြောင်းကြိုး။
 ပွဲင်ချန်, *n.* a bamboo air-gun ; (Bur.) ဝါးပြောင်း။

ပွဲင်, *v. t.* to snatch, to pull away by force; (Bur.) လှသည်။

ပွဲင်ကေတ်, *v. t.* to spoil, to take by violence; (Bur.) လှယူသည်။

ပွဲး, *v. t.* to spread out, as a cloth or paper; to straighten out, as the arm or leg; (Bur.) ဖြန့်သည်။ ဆန့်သည်။

ပွဲးပျေင်, *v. t.* to cast; as ပွဲးပျေင်မှိုက်တာ *to cast nets*; (Bur.) ဖြန့်ချသည်။

ပျိုတ်, *v. i.* to be quenched, to be extinguished; See ပထိုတ်။ (Bur.) ငြိမ်းသည်။

ပျိုန်, *v. t.* to tread with horses or cattle, as on a threshing-floor; (Bur.) နင်းနယ်သည်။

ပျိုင့်ဇုတ်, *v.* to untwist a rope; (Bur.) လွန်းပေါင်းတင်ကို ဖြည်သည်။ ကြိုးဖြည်သည်။

ပွ, *n.* a deed, an action; (Bur.) အပြုအမူ။ အကျင့်။

ပွီစွိုင်, *a.* surrounding, applied to a multitude, ပွီစွိုင်။ (Bur.) ပတ်သည်။

ပွေကိုင်, *n.* senna; (Bur.) ပွေကိုင်း။

ပွေင်, *n.* play; (Bur.) သူငယ်ကစားခြင်းအရာ။

ပွင်ဗွက်, *n.* an associate, or companion. See ပံင်ဗက်။ (Bur.) အပေါင်းအဖော်။

ဗ

ဗက်, *v. t.* to mix, as flour with water; (Bur.) နှောသည်။ ရောသည်။

ဗကေက်, *v.* to sharpen, ချူဗကေက်။ (Bur.) ထက်အောင် သွေးသည်။

ဗကေတ်, *a.* red; *v. i.* to be red; (Bur.) နီသော။ နီသည်။

ဗကောတ်, *n.* the terrestrial varan; (Bur.) ဗွတ်။

ဗကောတ်ဗတာင်, *n.* tin; (Bur.) ခဲမဖြူ။

- ဖကောင်ဖယိုင်, *n.* lead ; (Bur.) ခဲမုခ်။
 ဖကောတ်, *v. t.* to whittle ; (Bur.) ချွန်သည်။
 ဖကောတ်, *n.* a soap-stone pencil ; (Bur.) ကန့်ကူဆန်။
 ဖကောတ်ထွံ, *n.* a slate-pencil ; (Bur.) ကျောက်တံ။
 ဖကိုတ်, *v. t.* to frighten ; to make afraid by shouting ;
 (Bur.) ခြောက်ထွန်သည်။
 ဖဂီ, *n.* a large species of wild pigeon ; (Bur.) ငူ။
 ဖဂိုတ်, *v. t.* to blow with the mouth, ဖွဲတ်။ (Bur.) မှုတ်
 သည်။
 ဖခုန်, *n.* the kernel of grain, or the meat of a nut, ဗခုန်။
 (Bur.) အဆန်။
 ဖခုန်ထောံ, *v. t.* to make narrow ; ဖခုန်ထောဆ်။ (Bur.)
 ကျည်းအောင်ပြုသည်။
 ဖခုဆီတိုန်, *v. i.* to blister ; to rise, as leavened dough ;
 (Bur.) ဖောင်းကြွသည်။
 ဖခုာန်, *v. t.* to shield, to shelter ; (Bur.) ခိုးကာစေသည်။
 ဖခုာန်တွဲ, *n.* a temporary shelter from the heat of the
 sun ; (Bur.) နေကာ။
 ဖခုာပ်လပ်, *v. t.* to make adhere ; (Bur.) ကပ်စေသည်။
 ဖခုက်, *v. t.* to wet, to moisten, ဖခုက်။ (Bur.) စိုစေသည်။
 ဖခုောင်, *v. t.* to weary ; (Bur.) မောစေသည်။ ပင်ပန်းစေရ
 အောင်လုပ်သည်။
 ဖခုောက်, *v. t.* to rehearse, to repeat, ဗခုောက်။ ပမတ်။
 (Bur.) ရွတ်သည်။
 ဖခုောက်, *v. t.* to make little ; (Bur.) ငယ်အောင်ပြုသည်။
 ဖခုိုက်, *n.* a burden, freight, load, ဖခုိုက်။ ဗခုိုက်။ (Bur.)
 ဝန်။
 ဖခုိုက်ဝွ, *v. t.* to make ashamed, ကျိုက်ဝွ။ (Bur.) အရှက်ခွဲ
 သည်။
 ဖခုိုက်မိုင်, *n.* the ridge-pole of a roof ; (Bur.) အိပ်ခေါင်း။

ဖရိုန့်, *v. t.* to bend ; to make pliant; ဖရိုန့် (Bur.) ညွတ်
စေသည်။ ကိုင်းစေသည်။ ဖျော့စေသည်။

ဖရိုဟ်, *v. t.* to filter, to strain ; to sift, as flour ; (Bur.)
စပ်သည်။ ဆန့်ခါနှင့်ချသည်။

ဖတုန့်, *n.* a mediator, a go-between ; (Bur.) အမှုသည်နှင့်
ဦးကြားတွင်အမှုပြေအောင်ပြုသောသူ။

ဖွံ့ဖြေ့, *v. t.* to cast down ; (Bur.) ချပြစ်သည်။ ပြစ်ချသည်။

ဖတိုက်ပွာန့်, *v.* to fight in battle ; (Bur.) စစ်တိုက်သည်။

ဖတိုက်ဖတုန့်, *v. t.* to instigate ; (Bur.) နှိုးဆော်တိုက်တွန်း
သည်။ ဂုံးချောသည်။

ဖဒင်, *n.* a partition, ဖဒင် (Bur.) ထရံ။

ဖဒန့်, *v. t.* to hide, to conceal, as ဖဒန့်ပွတ် *to hide the*
fire ; (Bur.) ကွယ်သည်။ ကွယ်စေသည်။

ဖန့်ဖက်, *v. t.* to arrange ; (Bur.) စီမံသည်။

ဖနီ, *v. t.* to spill ; (Bur.) ဖိတ်အောင်ပြုသည်။

ဖန့်, *v. t.* to mix ; (Bur.) နှောသည်။

ဖဝ်, *n.* a drum, or cask ; (Bur.) ဝဏ်။

ဖရာပ်, *n.* a pigeon ; (Bur.) ခိုး

ဖရဲ, *v. t.* to separate ; (Bur.) ခြား၍ထားသည်။

ဖရ, *n.* a sound ; (Bur.) အသံ။

ဖရဲ, *v. t.* to sprinkle ; (Bur.) ဖြန်းသည်။ ပျူးသည်။

ဖရောက်, *n.* a slight swelling of the feet or hands of a
sick person ; (Bur.) ဖောခြင်း၊ ရောင်ခြင်း။

ဖရောက်, *n.* a kind of round grass used in making mats ;
(Bur.) ဖျာရက်သောမြက်တမျိုး။

ဖရောက်, *n.* a kind of bee ; (Bur.) သစ်ခေါင်းဖျား။

ဖရက်, *n.* a preparation of decayed fish ; (Bur.) ငါးဖိ။

ဖရိုတ်, *n.* brass ; (Bur.) ကြေးဝါ။

ဖလဲ, *v. t.* to hold upon the limb of a tree or some other
object for support ; (Bur.) မှီတွယ်၍သွားသည်။

ဖလဲ, *n.* a hand-rail ; (Bur.) ထက်ရန်း။

ဖလဲကလိန်, *n.* a balustrade for a stair-case ; (Bur.) ထွဲ
ကားထက်ရန်း။

ဖလဲဏာ, *v. t.* to support between two, as a person, who
is too weak to walk off alone ; (Bur.) ညှပ်၍ယူ
သွားသည်။

ဖတ္တာ, *n.* a tax, tribute ; (Bur.) အကောက်။ အခွန်။

ဖတ္တင်ယား, *n.* the first dawn of day ; (Bur.) မိုးမင်းလင်းစ။

ဖထွေက်, *v. t.* to tear to fragments ; to reduce to small
particles ; (Bur.) ခြေသည်။

ဖဝရဂုတ်, *n.* the crow pheasant ; (Bur.) ဗုတ်။

ဖဝရဂိုန်, *n.* the name of the lunar month answering
nearly to March ; (Bur.) တပေါင်း။

ဖအင်, *v. t.* to toast, as bread, ဖအင်ကွာင်။ (Bur.) ကင်
သည်။

ဖအုတ်, *v. t.* to make sour, to make rancid ; (Bur.) ချဉ်
စေသည်။ သိုးအောင်ထားသည်။

ဖအုံ, *v. t.* to heap up, pile up ; (Bur.) ပုံထားသည်။

ဖဆဲ, *v. t.* to cause to rot ; (Bur.) ပုပ်စေသည်။

ဖအော့, *v. t.* to make less ; (Bur.) နည်းစေသည်။

ဖာ, *n.* the mountain-jack ; (Bur.) တောင်ပိန်းခဲ။

ဖာ, *prep.* with, *col.* (Bur.) နှင့်။

ဖာ, *n.* a side ; (Bur.) ဘက်။

ဖာတ်ထပ်, *v. t.* to appoint ; to fix, set a time ; (Bur.)
ချိန်းသည်။

ဖာပ်ပွ, *v. t.* to feed, to provide with food, ပွဖာပ်။ (Bur.)
ကျွေးမွေးသည်။

ဖဲ, *v. t.* to separate with the hands, as one would part
the high grass, or tall grain, if walking through
the field ; (Bur.) ဖယ်သည်။

ဒိက်, *v. t.* to invite ; (Bur.) ဒိတ်သည်။

ဒိတ်, *n.* a fathom ; (Bur.) အလံ။

ဒီ, *v. t.* to cause to float ; (Bur.) ညှောသည်။

ဒီပိုင်, *v.* to fish with hooks attached to floats ; (Bur.)
ငါးမျှားဖေါ့ညှောသည်။

ယန်, *n.* a bed, a mattress, ယန်ညွှက်။ ယန်သဏာ။ (Bur.)
မွေရာ။

ယန်ချေင့်, *n.* a saddle ; (Bur.) က။ ကုန်းနှီး။

ယပ်, *v. t.* to bathe another ; (Bur.) ရေချိုးပေးသည်။

ယဲ, *v. t.* to mix with various ingredients, as in making
cake ; to knead ; (Bur.) ရော၍နယ်သည်။

ယဲမိုင်, *v. t.* to salt, ဝှပ်မိုင်။ (Bur.) ဆားနယ်၍ထားသည်။

ယေက်, *v. t.* to fear, ယေက်နွံက်။ (Bur.) ကြောက်သည်။
ကြောက်ရွံ့သည်။

ယေင်, *n.* a robe or gown with broad sleeves ; (Bur.)
ဝတ်လုံ။

ယေဆ်, *n.* an otter ; (Bur.) ဖျံကောင်။

ဃဲ, *a.* satisfied, full ; (Bur.) မိတ်ကြွေနှပ်သော။ ဝံသော။

ဃဲလဲ, *v. i.* to be full ; (Bur.) ဝပြောသည်။

ယောင်, *v.* to become soft as in water ; (Bur.) ဖွသည်။

ဇ, *n.* a fire-place, a forge ; (Bur.) ဖို။

ဇပထဲ, *n.* a stove ; (Bur.) သံမီးဖို။

ဇမိုင်, *n.* a salt-pan, saltern ; (Bur.) ဆားဖို။

ဇဆရက်, *n.* a distillery ; (Bur.) အရက်ဖို။

ဖံက်သေဝ်, *n.* a constant customer, whether for consump-
tion or export ; (Bur.) ဖောက်သည်။

ဖိုင်, *n.* a raft ; (Bur.) ဖောင်။

ဖိုင်, *n.* a beam fixed along the side of a boat ; (Bur.)
ဖောင်။

ဒိုက်, (Pali ဝလ), *n.* an effect; a good effect, an advantage,
 ဒို (Bur.) အကျိုး၊

ဖိုက်, *v. t.* to put, or place upon; (Bur.) ဝန်တင်သည်၊
 တင်သည်၊

ဖိုက်ဇိုင်, *n.* a foot-stool; (Bur.) ခြေတင်ရာခုံ၊

ဖျက်, *v. t.* to make low; (Bur.) နှိပ်သည်၊

ဖျက်စိတ်, *v.* to humble one's self; (Bur.) စိတ်နှိပ်ချသည်၊

ဖျက်ပျော့, *v. t.* to bring down, keep down, to oppress,
 ဖျက်လက် (Bur.) နှိပ်ချသည်၊ နှိပ်ထားသည်၊

ဖျာ, *n.* a market, a bazaar; (Bur.) ဈေး၊

ဖျာ, *v. t.* to aim; (Bur.) ရွယ်သည်၊

ဖျင်ဂဆွေ, *v.* to administer medicine; (Bur.) ဆေးတိုက်
 သည်၊

ဖျင်ဥင်, *v.* to give drink; (Bur.) ရေတိုက်သည်၊

ဖျန်, *n.* flesh; (Bur.) အမဲ၊ အသား၊

ဖျန်ကောန်ဉ်, *n.* veal; (Bur.) နွားကလေးသား၊

ဖျန်ကိုက်, *n.* pork; (Bur.) ဝက်သား၊

ဖျန်ဉ်, *n.* beef; (Bur.) အမဲသား၊

ဖျန်တုတ်, *n.* a web, cloth in a loom; (Bur.) ဂက်ကန်း
 သား၊

ဖျန်ပဇူ, *n.* a bruise; (Bur.) အသားကြေသောအနာ၊

ဖျန်မဂါ, *n.* a fire-cracker; (Bur.) မီးခိုး၊

ဖျန်သိုဝ်, *n.* mutton; (Bur.) သိုးသား၊

ဖျဲ, *v. t.* to move by shoving without lifting up;
 (Bur.) ရွှေ့သည်၊

ဖျဲကာ, *v. t.* to shove from; (Bur.) ရွှေ့သွာသည်၊

ဖျဲထော့, *v. t.* to move, to take away, ဖျဲထော့ (Bur.)
 ရွှေ့ထိုက်သည်၊

ဖျဲနင်, *v. t.* to shove towards; (Bur.) ရွှေ့ခဲ့သည်၊

ဖျော်ကွေ့, *v. t.* to turn aside; to turn away; thus ကျော်

မျှင်ပျော်ကော့မက်ခဝါရ *God turned away his face* ;
(Bur.) ထွဲသည်။ မျက်နှာထွဲသည်။

ပျဲ, *n.* the potato ; (Bur.) သင်္ဘောမျောက်ဥ။

ပျဲ, *n.* the crop of a fowl ; (Bur.) စာလုပ်။

ပျဲ, *n.* the prominent part of the throat called "Adam's apple" ; (Bur.) ထည်ဝေ။

ပျော်, *v. t.* to cast down ; (Bur.) ချသည်။

ပျော်ကျိပ်, *v.* to bow down the head ; (Bur.) ဦးညွတ်သည်။

ပျော်ကမ္ဘာသန်, *v.* to have a funeral ; to convey to the burying-ground the body, whether it is to be buried or burned ; (Bur.) မသာချသည်။

ပျော်ပိုတ်, *v.* to resolve, to determine ; (Bur.) မိတ်ချသည်။

ပျော်ထပ်, *v. t.* to gild ; (Bur.) ရွှေချသည်။

ပျော်ထိုင်, *v. t.* to imprison ; (Bur.) ထောင်ထဲမှာထောင်ထားသည်။

ပျော်ဒပ်, *v.* to encamp ; (Bur.) တပ်ချသည်။

ပျော်နှံ့, *v.* to settle ; (Bur.) နေရာချသည်။

ပျော်ခပ်, *v.* to explain and enforce divine law to individuals ; (Bur.) တရားချသည်။

ပျော်ဝှော့နံ, *v. t.* to rule with a ruler, or with a chalk line ; (Bur.) မျဉ်းချသည်။

ပျော်မာန, *v. t.* to cast down one's pride ; (Bur.) မာနချသည်။

ပျော်မဲ, *v. t.* to cast lots ; (Bur.) စာရေးတံချသည်။

ပျော်မေတ္တာ, *v.* to bless, to wish well ; (Bur.) မေတ္တာပို့သည်။

ပျော်လှာပ်, *v.* to make a present ; (Bur.) ဆုချသည်။

ပျော်အသံ, *v. to issue commands ; v. t. to sentence ;*
(Bur.) အမိန့်ချသည်။

ပျော့, *v. t. to dye ;* (Bur.) ဆေးဆိုးသည်။

ပျောင်, *n. the nigella sativa ;* (Bur.) ဝမ်းနံ့နက်။

ပျိုတ်, *a. astringent in taste ; v. i. to be astringent ;*
(Bur.) ဖန်သော။ ဖန်သည်။

ပျိုက်ကီ, *v. t. to commit, deliver, hand over ;* (Bur.) အပ်
ပေးသည်။

ပျို, *v. t. to feed, as a child is fed by putting food into*
the mouth ; (Bur.) ခွံသည်။

ပျိုက်, *v. i. to tickle ;* (Bur.) ကလိထိုး၍ယားသည်။

ပျိုတ်, *v. i. to be pale, faded, deficient in color ;* (Bur.)
ပျော့သည်။

ပျံ, *v. t. to take home ;* (Bur.) ယူသွားသည်။

ပျံကာ, *v. t. to take away home ;* (Bur.) ယူသွားသည်။

ပျံ့, *v. t. to bring home ;* (Bur.) ယူလာသည်။

ပျိုး, *a. sour ;* (Bur.) ချဉ်သော။

ဗ

ဗ, *v. i. to choke ;* (Bur.) နှင်သည်။

ဗက်, *v. t. to follow ;* (Bur.) ထိုက်သည်။

ဗက်ဂြိုတ်, *v. t. to cast out ;* (Bur.) နှင်ထုတ်သည်။

ဗက်ဗွဲ, *v. t. to drive away ;* (Bur.) နှင်ပြေးသည်။

ဗွဲ, *v. t. to send, or leave a message, ကြိတ်လက်။ ကြိတ်ကာ။*
(Bur.) မှာသည်။

ဗွဲ, *v. t. to turn over, upside down, ဗက်ကပ်။* (Bur.) မှောက်
သည်။

ဗွဲတ်, *a. red, ဗွဲတ်။* (Bur.) နီသော။

ဗွဲတ်ယောင်, *a. purple, ဗွဲတ်ယောင်။* (Bur.) နီမောင်းသော။

ဗွဲ, *v. t. to shake ;* (Bur.) ထုပ်သည်။

ရှိန်, *v. t.* to offer ceremoniously anything to a priest ;
(Bur.) ကပ်သည်။

ဗဂုတ်ဈေဋ်, *v. t.* to cheapen, offer a lower price; (Bur.)
(Bur.) ဆစ်သည်။

ဗဂု, *v. t.* to cause it to rain ; (Bur.) ရွာစေသည်။

ဗွေတ်, *v. t.* to cause to turn around, ပဂေတ်။' (Bur.) လည်
စေသည်။ ထွဉ်စေသည်။

ဗဝဲ, *n.* a cat ; (Bur.) ကြောင်။

ဗိုဟ်, *v. t.* to blow with the mouth, ဖဂိုဟ်။ (Bur.) မှုတ်
သည်။

ဗွ, *n.* land used for rice cultivation, a rice-field, ဝါဗွ။
(Bur.) လယ်မြေ။ လယ်ပြင်။ လယ်တော။

ဗွ, *v. t.* to provide with food, ဗစ။ (Bur.) အစာကျွေးသည်။

ဗွဗာပ်, *v. t.* to feed, to provide with food. See ဗာပ်ဗွ။
(Bur.) ကျွေးမွေးသည်။

ဗွပ်, *v. t.* to join, as boards in a partition ; (Bur.) ကပ်
ထည့်သည်။ ဖက်စပ်သည်။

ဗွာရဏာ, *v.* to consider, to reflect, ဗစာရဏာ။ (Bur.)
စဉ်းစားသည်။

ဗစပ်, *v. t.* to tear, rend ; (Bur.) ဆုတ်သည်။

ဗစိပ်, *v. t.* to join by a union of parts; (Bur.) စေ့စေသည်။

ဗွီပယး, *v. i.* to glisten, to shine ; (Bur.) ထွန်းလင်းသည်။

ဗစုက်ကျီ, *v. t.* to cause to touch ; (Bur.) မှီအောင်ပြုသည်။

ဗွတ်ဗွတ်, *v. t.* to backbite ; to give secret information
of another ; (Bur.) ကတိုက်သည်။ ဂုံးချောသည်။

ဗစိုပ်, *v. t.* to cause to arrive ; to conduct, to convey ;
(Bur.) ရောက်စေသည်။

ဗွဲ, *n.* property, ခြပ်ဗွဲ။ (Bur.) ပစ္စည်း။ ကြေးငွေ။

ဗစးဒုင်, *v.* to go to meet, in order to stop ; (Bur.) ကြို
ဆီးသည်။

ပဝးအာ, *v.* to go to meet; advance towards one approaching; (Bur.) ကြိုဆိုသည်။

ပဇာ, *n.* a charm, ပဇာ။ (Bur.) လက်ဖွဲ့။

ပဉ္စ, *n.* the kernel of grain, or the meat of a nut, ပဉ္စ။ ဂဉ္စ။ (Bur.) အဆန်။

ပဋိတ်, *v. t.* to cause to turn around (itself); (Bur.) လည်စေသည်။

ပဉ္စုလ်, *v. t.* to put or place upon; (Bur.) တင်ထားသည်။

ပဉ္စောတ်, *v. t.* to rehearse, to repeat, ပဉ္စောတ်။ (Bur.) ရွတ်သည်။

ပဋိဂြ, *n.* a burden, freight, load, ပဋိဂြ။ ပဋိဂြ။ (Bur.) ဝန်။

ပဏိန်, *v. t.* to carry, bear (in the womb); (Bur.) (ကိုယ်ဝန်) ဆောင်သည်။

ပတ, *n.* the tail of an animal; (Bur.) အမြီး။

ပတက်စေ့ခန်, *v. i.* to exhibit feats of activity; (Bur.) ငြင်းထိုးပြသည်။

ပတင်, *v. t.* to make straight; (Bur.) မြောင့်စေသည်။

ပတ်, *n.* adhesiveness; (Bur.) စေးကပ်ခြင်း။

ပတ်, *verb. affix*, as, like as; after the manner of; (Bur.) သည်လို၊ ဤကဲ့သို့။

ဗွာင်, *a.* white, ဗွာင်။ *v. i.* to be white; (Bur.) ပြူသော၊ ပြူသည်။

ပတဲ, *n.* a rabbit; (Bur.) သင်္ဘောယုန်။

ပတိက်, *v. t.* to put to sleep; (Bur.) သိပ်သည်၊ အိပ်စေသည်။

ပတိက်ပျော်, *v. t.* to throw down from an erect posture; (Bur.) တွင်းချသည်။

ပတိ, *n.* sand, ပတိ။ (Bur.) သဲ။

ကျွန်, *v. t.* to teach, to instruct; also, to learn; (Bur.)
သင်ချသည်၊ သင်သည်။

ကျွန်ပျောက်, *v. t.* to discipline; (Bur.) ဆုမွန်သင်သည်။

ဗတိုက်ပွန်, *v.* to fight in battle, ဗတိုက်ပွန်။ (Bur.) စစ်
တိုက်သည်။

ဗတိုက်ဗတုန်, *v.* to contend, strive; (Bur.) ပြိုင်၍နိုင်အောင်
အားထုတ်သည်။

ဗတိုန်, *v. t.* to cause to rise; (Bur.) တက်စေသည်။

ဗွဲ, *n.* night, ဗတံ၊ ဗတမ်။ (Bur.) ည၊ ညည့်။

ဗဒ, *v. i.* to take refuge in, adhere to; (Bur.) ခိုသည်၊ ခို
သည်။ ကပ်သည်။

ဗဒင်, *n.* a partition, ဗဒင်။ (Bur.) ထရံ၊ အကာအရံ။

ဗဒန်, *v. t.* to conceal, ဗွန်။ (Bur.) ကွယ်ကာသည်။

ဗွတ်, *n.* a kind of plum, jujube; (Bur.) ဖျီး။

ဗဒါ, *n.* quicksilver; (Bur.) ပြတား။

ဗွဲ, *v. t.* to lean upon; as ဗွဲကိုညး to lean upon him;
(Bur.) ခိုသည်။

ဗွဲ, *v. t.* to touch; (Bur.) ထိစေသည်။

ဗွဲ, *v. t.* to incite animals to fight, as in a buffalo fight;
(Bur.) ကျွဲစစ်စေရအောင်၊ ခွားခွဲစေရအောင်တိုက်တွန်း
သည်။

ဗွဲ, *a.* rather large; *v. i.* to be rather large; (Bur.)
အတော်အတန်ကြီးသော၊ အတော်အတန်ကြီးသည်။

ဗဒင်ကိုက်, *v. t.* to reach for a person to take, ဗွင်။
(Bur.) ကမ်းပေးသည်။

ဗဒုတ်ဗဒို, *v.* to deliberate in secret; (Bur.) တိတ်ထဆိတ်
... တိုင်ပင်သည်။

ဗဒက်ပျက်, *v. t.* to humble; *a.* humble; (Bur.) ခြိမ်းချ
သည်၊ ခြိမ်းချသော။

ဗမ္မုး, *pers. pro. ye, O ye*, used in formal address ; (Bur.)

သင်တို့၊ အချင်းတို့။

ဗယာဝ်မေတ္တာ, *v. to wish one well* ; (Bur.) မေတ္တာရှိသည်။

ဗယိ, *n. an accusation* ; (Bur.) အပြစ်တင်ခြင်း။

ဗယျိုဝ်, *n. a boundary* ; (Bur.) နယ်စပ်၊ နယ်နိမိတ်။

ဗရန်ဇော်, *n. the confluent small-pox* ; (Bur.) ကျောက်

ကြီး။

ဗရန်ဇုတ်, *n. the chicken-pox* ; (Bur.) ကျောက်ဖြူနာ၊ ရေ

ကျောက်။

ဗရန်ပုင်, *n. the small-pox, when the pustules are dis-*

tinct ; (Bur.) ကျောက်ရိပ်နံ။

ဗရ, *n. a noise or sound* ; (Bur.) အသံ။

ဗရပါင်, *v. i. to shout, to whoop* ; (Bur.) ဟစ်သည်။

အသံပြုသည်။

ဗရပါင်, *n. the voice, a shout, a whoop* ; (Bur.) ဟစ်သံ။

ဗရန်, *n. an intestinal worm* ; (Bur.) သံကောင်။

ဗရဲ, *v. t. to sprinkle* ; (Bur.) ဖြန်းသည်။

ဗရဲဇျေတ်, *v. t. to sprinkle with any fine powder, as*

flour ; (Bur.) ဖြူးချသည်။

ဗရောန်, *a. spotted, as a leopard* ; (Bur.) ကွက်ကျားသော။

ဗရံင်ဇုတ်, *n. any artificial water course, a ditch or canal* ;

(Bur.) ရေမြောင်း။

ဗလ, (Pali), *n. strength* ; (Bur.) ခွန်အား။

ဗလင်, *n. a porcupine* ; (Bur.) ဖြူကောင်။

ဗလာန်, *v. t. to singe, scorch, burn slightly* (Bur.) မှိုက်

သည်။

ဗလံ, *n. a fountain, a spring* ; (Bur.) စင်းရေပေါက်။

ဗလေတ်, *v. to dodge* ; (Bur.) ရှောင်သည်။ တိမ်းရှောင်သည်။

ဧ္ဇောဆ်ဧ္ဇောန်, *v. t. to instruct, discipline* ; (Bur.) ဆုံးမပဲ့

ပျင်သည်။

- ဗလံက်, *n.* a cannon ; (Bur.) အမြောက်။
 ဗထိုက်, *v. t.* to immerse, to baptize ; (Bur.) နှစ်သည်။
 ဗထိုပ်, *v. i.* to bathe in medicated or charmed water ;
 (Bur.) ခေါင်းပေါ်ကလောင်း၍ချိုးပေးသည်။
 ဗလး, to let go, to forgive ; thus ဗလးဒုဋ်တံ *to forgive*
sins ; to utter ; thus, ဗလးရမျှောင် *to utter a sound* ;
 (Bur.) ဖွတ်သည်။
 ဗလးလပ်, *v. t.* to let alone, to leave to one's self, ဗး
 (Bur.) ဖွတ်ထားသည်။
 ဗပ်, *v. t.* to heap up, ဗပ်လပ်။ (Bur.) ပုံထားသည်။
 ဗပ်ခွတ်, *v. t.* to offer food to a pagoda, or idol ; (Bur.)
 ဆွမ်းတင်သည်။
 ဗပ်, *a.* much in quantity, or many in number ; *v. i.* to
 be many ; (Bur.) များသော။ များသည်။
 ဗပ်အပ်, *a.* plentiful ; *v. i.* to be plentiful ; (Bur.) ပေါ
 များသော။ များပြားသည်။
 ဗတ်, *v. t.* to read ; (Bur.) ဖတ်သည်။
 ဗတ်ဗျတ်, *v. t.* to think of with interest ; (Bur.) အောင်း
 မေ့သည်။
 ဗတ်သွာ, *v. t.* to remember with affection, ဗဋ်သဏာ။
 (Bur.) အောင်းမေ့သည်။
 ဗဟေက်ဖိုတ်, *v. t.* to terrify, to alarm ; (Bur.) ထိတ်လန့်
 စေသည်။
 ဗဟိုပ်, *n.* a measure of time equal to 6 hours ; (Bur.)
 ဗဟိုတ်။
 ဗဇူ, *a.* dizzy ; (Bur.) မူးသော။
 ဗဇူ, *v. i.* to be intoxicated, တွူး။ (Bur.) မူးသည်။
 ဗဇေခ်, *n.* a goat ; (Bur.) ဆိတ်။
 ဗဇေခ်ကွက်, *n.* a he-goat ; (Bur.) ဆိတ်ထီး။
 ဗဇေခ်မွှော့, *n.* a she-goat, ဗဇေခ်မွှော့ခ် (Bur.) ဆိတ်မ။

- ဗမိင်, *n.* the tiger-cat; (Bur.) တောကြောင်။
- ဗမိင်ပထိုင်, *n.* the Malacca civet; (Bur.) ကြောင်ကတိုး။
- ဗဆီ, *n.* the hump on the shoulders of a bull; (Bur.)
လပိုးခွားလည်ပိုး။
- ဗအုံ, *n.* a heap; (Bur.) အပုံ။
- ဗအေ, *v. t.* to cause to be withered; (Bur.) ညှိုးနွမ်းစေသည်။
- ဗာ, *n.* a kind of long basket, used by Karens for carrying clothes, etc; (Bur.) ပိုး နောက်လွယ်။
- ဗာ, *v. t.* to carry a burden slung across the shoulder, or over the forehead; (Bur.) လွယ်သည်။
- ဗာယပ်, *n.* the north-west; (Bur.) အနောက်မြောက်။
- ဗာ, *v. t.* to cut, to hew, ဗာက်။ (Bur.) ခုတ်သည်။
- ဗာဗွေဝ်, *v. t.* to fell, to cut down; (Bur.) ခုတ်ထွည်းသည်။
- ဗာတ်ကောန်ရှ်, *n.* a musical instrument, composed of a semicircular box, in which are arranged tengongs of different sizes; (Bur.) ဝတ်သာ။
- ဗာတ်တလာ, *n.* a semicircular musical box with bamboo slats of different lengths, strung upon two cords which follow the curve of the box; (Bur.) ဝတ်တလာ။
- ဗာတ်ပိုင်, *n.* the circular frame, around the inside of which are suspended drums of various sizes; (Bur.) ဝတ်ပိုင်။
- ဗာန်, *v.* to adhere to, to stick; (Bur.) ကပ်သည်။
- ဗာန်လပ်, *v. t.* to apply a plaster, or a poultice; (Bur.) ကပ်ထားသည်။
- ဗိစ္ဆာ, (Pali ပြိစ္ဆာ a scorpion), *n.* Scorpio, the 8th sign of the zodiac; (Bur.) ပြိစ္ဆာရာသီ။

ဝိန္နု, (Pali), *n.* the small circle (°), a dot; (Bur.) ဝိန္နု။

ဝိ, *n.* a small bottle; (Bur.) ဘူး။

ဝိသုဘံ, *n.* a leathern bottle; a vessel made from the stomach of an ox; (Bur.) သားရေဘူး။

ဝိ, *n.* the Bengal quince; (Bur.) အုပ်ရှင်။

ဝိဇနာ, *n.* an ancient measure of time equal to 6 *prans*, or $\frac{3}{8}$ of a minute; (Bur.) ဝိဇနာ။

ဝိတခါတ်, *n.* the *cassia florida*; (Bur.) ဝဲစဝီ။

ဝိမ္ဗင်, *n.* an inkstand; (Bur.) မှင်အိုး။

• ဝိလိုက်, *n.* the teredo borer, a worm which eats into wood in the water; (Bur.) ဒိမိုး။

ဝိတ္ထင်, *n.* an architect; (Bur.) ဝိဿကြာ။

ဗ, *a.* white, applied to paper or cloth, ဝူ (Bur.) ပြုသော။

ဗင်, *n.* the belly; (Bur.) ဝမ်းပိုက်။

ဗင်ဂိ, *n.* the stomach-ache; (Bur.) ဝမ်းနာခြင်း။

ဗတ်, *v. t.* to grind, as paddy; (Bur.) ကြိတ်သည်။

ဗတ်, *v. t.* to turn with a lathe; (Bur.) ပွတ်ခံသည်။

ဗုဒ္ဓ, *n.* (Pali), Buddha; (Bur.) ဗုဒ္ဓ။

ဗုဒ္ဓဝါ, *n.* Wednesday, တွဲဗုဒ္ဓဝါ။ Mercury. See ပြိတ်ဗုဒ္ဓဝါ။ (Bur.) ဗုဒ္ဓဟူး။

ဗတ်ဝေတ်, *v. i.* to settle down as a loaded vessel, also, as the setting sun; (Bur.) နပ်ကျသည်။ စောင်းသည်။

ဗေတ်, *pers. pro.* you (contemptuous); (Bur.) မင်း၊ မောင်မင်း။

ဗော်သွဲ, *n. pl.* companions from childhood; (Bur.) ခေတ္တမျိုး။

ဗောတ်, *n.* a very small pot or cup; (Bur.) အိုးကလေး။

ဗောဓိသတ်, (Pali ဗောဓိသတ္တော), *n.* one who is to become a Boodh; (Bur.) ဘုရားလောင်း။

ဗောဓ်, *n.* the penis, သိုင်ဇကု။ (Bur.) ထီး။ ယောက်ျား၏ အင်္ဂါဇာတ်။

ဗံ, *n.* a vessel of basket work with cover, ဗမ်။ Some are made water tight for carrying oil; (Bur.) သင်္ဂလေးပုံး။

ဗိုက်, *v. t.* to wear, as a garment, ဗိုက်လတက်။ (Bur.) ဝတ်ဆင်သည်။

ဗိုင်း, *n.* elephant-grass; (Bur.) ကိုင်းပင်။

ဗိုင်း, *v. t.* to surround; (Bur.) ဝိုင်းသည်။

ဗိုင်းကွေ့, *v. t.* to surround on every side, ဗိုင်းကွေ့၏။ (Bur.) ပတ်လည်ဝိုင်းသည်။

ဗိုတ်, *n.* an emerald; (Bur.) မြဲ။

ဗိုတ်, *v. t.* to throw, as a stone; (Bur.) ပြစ်သည်။

ဗိုတ်ကာ, *v. t.* to carry away; as a chicken is carried away by a kite; (Bur.) ချီယူသွားသည်။ သုတ်သည်။

ဗိုတ်ထော့, *v. t.* to throw away, ဗိုတ်ထော့၏။ (Bur.) ဖွင့်ပြစ်လိုက်သည်။

ဗိုတ်ပွါ, *v. t.* to throw up; (Bur.) ပြစ်၍တင်သည်။

ဗိုတ်ပျေ့, *v. t.* to throw down; (Bur.) ပြစ်ချသည်။

ဗိုန်, *a.* firm, ဗိုန်စွဲ။ ဗိုန်စွဲ၏။ *v. i.* to be firm; (Bur.) ဗိုင်းခံသော။ ခိုင်ခံ့သည်။

ဗိုန်စွဲ, *v. i.* to be secure; (Bur.) လုံချင်သည်။

ဗိုန်စွဲ, *a.* permanent; *v. i.* to be permanent; (Bur.) မြဲစွဲသော။ မြဲသည်။

ဗိုန်စွဲ, *adv.* safely, securely; (Bur.) လုံချင်စွာ။

ဗိုန်ဗတ်, *a.* steady; (Bur.) ခိုင်ခံ့သော။

ဗိုန်ဗိုန်, *adv.* truly, certainly; searchingly, steadfastly; (Bur.) မှန်မှန် ခိုင်ခိုင်။

ဗိုန်သွတ်, *a.* true, certain; (Bur.) မှန်ကန်သော။

ဗို, *n.* a pattern; (Bur.) ပုံ။

ဒိုဝတီခုံက်, *n.* a spelling-book, ထိက်ဒိုဝတီခုံက် (Bur.)

သင်ပုံးကြီး၊ သင်ပုံးကြီးစာ။

ဒိုတိ, *n.* a map; (Bur.) မြေပုံ။

ဒိုပြင်, *n.* shape, form, appearance; (Bur.) ပုံပန်း။

ဒိုမီ, *n.* a chart; (Bur.) ပင်လယ်ပုံ။

ဒိုဝ်, *v. t.* to look at from curiosity or pleasure; (Bur.)
ကြည့်သည်။

ဒိုဝ်လဗး, (Pali ဗလ), *n.* an army; (Bur.) ရဲမက်ဒိုလ်မြေ။

ဇ, *n.* a grand-mother, ဣတင် (Bur.) အဘွား၊ ဖွားအေ။

ဗွ, *n.* a rice-field; (Bur.) လယ်တော၊ လယ်မြေ။

ဗွတ်, *prep.* about; as ဗွတ်ဒိနာဒို *about three o'clock*; (Bur.)
လောက်။

ဗွပ်ပထ, *n.* a nail; (Bur.) သံချွန်၊ သံမှို။

ဗိုက်, *n.* merchandise, ဗနိက် (Bur.) ကုန်စည်၊ ကုန်စလယ်။

ဗွတ်, *n.* a spear; (Bur.) ဖွံ။

ဗူ, *n.* a species of white water-lily; (Bur.) ကြာတမျိုး။

ဗူးဇာတ်, *n.* the Tenasserim ichneumon; (Bur.) မြွေပါ။

ဗွဲက်, *n.* the east; (Bur.) အရှေ့။

ဗွဲက်, *v. i.* and *v. t.* to appear, or to cause to appear;
(Bur.) ပေါ်လာသည်။ ပေါ်လာစေသည်။

ဗျတ်, *v. t.* to filter, examine; to purify; (Bur.) နေ့စင်
အောင်ပြုသည်။

ဗျန်, (Pali ဗျန္တံ), *n.* a consonant; (Bur.) ဗျည်း။

ဗျိ, *v. t.* to find fault with, to blame, ဗျိပျတ် (Bur.)
အပြစ်တင်သည်။

ဗျါ, *a.* old, not young; (Bur.) အိုသော။

ဗျါဝ်, *a.* hungry, ဗျါ *v. i.* to be hungry; (Bur.) ဆာမွတ်
သော၊ ဆာသည်။

ဗျါဝ်ပျက်, *v. t.* to incite enmity between persons; (Bur.)
ဂုံးတိုက်သည်။

ချိုက်ညှင့်, *v. i.* to pine away with hunger; (Bur.) ချိုးသွားသည်။

မြကောင်, *n.* a crown; (Bur.) ဦးရစ်။

မြတ်, *n.* the plantain, banana; (Bur.) ဌက်ပျော။

မြတ်ကွ, *n.* the dwarf plantain; (Bur.) ဌက်ပျော့ ၀က်မလွတ်ဌက်ပျော။

မြတ်ဂလာ, *n.* the kalah plantain; (Bur.) ကုလားဌက်ပျော။

မြက်ပြင်မိင်, *n.* a large kind with only two plantains to a comb; (Bur.) ဆင်စွယ်ဌက်ပျော။

မြတ်ဆေရန်, *n.* a small sweet kind; (Bur.) မိတ်နှိုဌက်ပျော။

မြတ်ချ်တုံ, *n.* the Aracan plantain, a very common kind; (Bur.) ရခိုင်ဌက်ပျော။

မြတ်ချ်တုံကို, *n.* a very small variety; (Bur.) ကြွက်နှိုဌက်ပျော။

မြတ်ချ်သဲ, *n.* the honey plantain, a large kind; (Bur.) ဖျားရည်ဆန်းဌက်ပျော။

မြတ်တာ, *n.* the traveller's palm; (Bur.) ထန်းဌက်ပျော။

မြတ်ထုံ, *n.* a low growing kind, of which the fruit is not edible; (Bur.) ကျောက်ဌက်ပျော။

မြတ်ထပ်, *n.* the golden plantain, a kind of banana, the fruit of which has a beautiful red color when ripe; (Bur.) ရွှေဌက်ပျော။

မြတ်ပွေင်, *n.* a small kind with a bluish tinge when ripe; (Bur.) ပြာသောအရောင်ရှိသောဖိုးကြမ်းတမျိုး။

မြတ်ဗီလာ, *n.* a very useful kind, excellent for cooking; (Bur.) ဖိုးကြမ်းဌက်ပျော။

မြတ်လာင်, *n.* a wild plantain full of seeds; (Bur.) တောဌက်ပျော။

ဖြာတ်ထွ, *n.* a choice kind with long fruit of a green color even when ripe; (Bur.) သီးမွှေးဌက်ပျော။

ဖြာန့်, *n.* a huntsman, လွှဲ (Bur.) မုဆိုး။

မြိုင်, *n.* abdominal dropsy, ယဲမြိုင် (Bur.) ရေပျဉ်းနာ။

မြဲ, *v. i.* to make a noise; (Bur.) မြည်သည်။

မြော်မြော်, *a.* Roman Catholic; (Bur.) ဖရင်ကျိ။

မြီ, *n.* rain; (Bur.) မိုးရေ။

မြီရ, *v. i.* to rain; (Bur.) မိုးရွာသည်။

မြိုင်, *v. i.* to be dry, as the sky; not to rain in season; (Bur.) မိုးမရွာသည်။

မြီ, *n.* a woman; (Bur.) မိန်းမ။

မြီထွဲ, *n.* a widow; (Bur.) မုဆိုးမ။

မြီဒေါင်, *n.* a female possessed of an evil spirit; (Bur.) နတ်ကတော်၊ နတ်ဝင်မိဗွ။

မြီဗတီ, *n.* Thursday, တွဲမြီဗတီ၊ Jupiter. See မြီဗတီ။ (Bur.) ကြာသပတေး။

မြီမိန့်, *n.* a nun; (Bur.) မတ်သီတရှင်။

မြီဝတ်, *n.* a virgin; (Bur.) အပျိုကညာ။

မြီသမတ်, *n.* a damsel; (Bur.) အပျို။

မြီသွီ, *n.* the wife of a ruler; (Bur.) မင်းကတော်။

မြီအိဇီ, *n.* a courtesan, harlot; (Bur.) ပြည်တန်ဆာမ။

မြီ, *v. i.* to be blasted, as young fruit, မြီ (Bur.) မအောင်၍ပျက်သည်။

မြီ, *v. i.* to capsize, as a ship or boat, မြီ (Bur.) မှောက်သည်။

မြီက်, *n.* a water-dipper, ချပ်မြီက်၊ ချပ်ခွဲမြီက်၊ (Bur.) ရေမှတ်။

မြိုင်, *n.* a ditch, moat; (Bur.) မြောင်း။

မြီ, (Pāli ဖြဟ္မာ), a Brahma, a being superior to men,

- and demons, inhabiting the higher celestial regions ; (Bur.) ဗြဟ္မာ။
- မြိတ်, (Pali ဗြိသ), *n.* Taurus, the 2nd sign of the zodiac ; (Bur.) ဗြိသရာဇ်။
- မြိန်, *n.* a boil ; (Bur.) အနာပိမ်း။ သွေးရနာ။
- ဗွဲ, *n.* a young man. See မင်ဗွဲ။ (Bur.) လူပျို။
- ဗွဲဂဓလောင်, *n.* a lad of the age of puberty ; (Bur.) လူပျိုပေါက်။
- ဗွဲပရံင်, *n.* an old bachelor ; (Bur.) လူပျိုဟိုင်း။
- ဗွဲသွို, *n.* a petty officer, a constable ; (Bur.) မင်းလှလင်။
- ဗွတ်, *v. t.* to miss, go astray ; (Bur.) မှားသည်။ လွဲသည်။
- ဗွဲ, *n.* a pearl ; (Bur.) ဂုလဲ။
- ဗွေဆိ, *v. t.* to patch, to mend, ဗွေဆိ။ (Bur.) ဖာသည်။
- ဗွဲင်စီ, *n.* an echo ; (Bur.) ပဲ့တင်သံ။
- ဗွဲက်, *v. i.* to sink ; (Bur.) နစ်မြုပ်သည်။
- ဗွဲင်, *n.* a young branch or shoot ; (Bur.) အတက်။
- ဗွဲပ်, *v. t.* to dive ; (Bur.) ဂုပ်သည်။
- ဗွဲး, *v. i.* to escape ; (Bur.) လွတ်သည်။
- ဗွဲးပါ, *v. i.* to be one of a company, to be along ; (Bur.) ပါဝင်သည်။
- ဗွဲးဖျံ, *v. t.* to release, to free ; (Bur.) ပြန်လွှတ်သည်။
- ဗွဲးသွဲး, *v. i.* to be freed from, to escape ; (Bur.) လွတ်ကင်းသည်။
- ဗွဲးအာ, *v. i.* to make a miss ; to stray away ; (Bur.) မှားသွားသည်။ လွတ်သွားသည်။
- ဗွဲင်, *n.* a pile, a heap ; (Bur.) အင်္ဂု။
- ဗွဲ, *adv.* very ; as ဗွဲပရံင် *very quickly* ; (Bur.) အလွန်။
- ဗွဲကြိ, *adv.* afterwards ; (Bur.) နောက်မှ။
- ဗွဲကြိဟုံလံ, *adv.* before long ; (Bur.) မကြာမမြင့်မှီ။
- ဗွဲစုစောန်, *n.* a brief summary ; (Bur.) အချုပ်အချာ။

ဇွဲခိုင်, *prep.* toward, towards; (Bur.) သို့၊ ကို၊ မှာ၊
 ဇွဲမထောန်, *adv.* exceedingly; (Bur.) အင်မတန်၊ အထူးသ
 မြင့်၊ အလွန်တရာ၊
 ဇွဲလွင်, *adv.* regularly; (Bur.) မှန်မှန်၊
 ဇွဲသရုပ်, *n.* an abridgment, an epitome; (Bur.) အကျဉ်းချုပ်၊
 ဇွဲသွာ, *a.* easily understood; (Bur.) နားလည်လွယ်သော၊

ဘ

ဘ, *v. t.* to frighten, ဘပူ၊ (Bur.) ခြောက်စွန့်သည်။
 ဘင်, *a.* amazed; *v. i.* to be amazed; (Bur.) ထိတ်လန့်၍
 တွေ့ဝေသော၊ ထိတ်လန့်၍တွေ့ဝေသည်။
 ဘင်, *n.* ganja; (Bur.) ဘင်း၊ ဆေးခြောက်။
 ဘတ်, *n.* the name of the lunar month nearly equivalent
 to September; (Bur.) တော်သထင်းလ။
 ဘတ်ခြံ, *n.* one's constitution; (Bur.) ခန္ဓာပညက။
 ဘဝ, (Pali), *n.* a state of existence; (Bur.) ဘဝ။
 ဘဝက်, *n.* a follower of a man of rank; (Bur.) နောက်
 ထိုက်နောက်ပါ။
 ဘဝက်, (Pali ဘဝဂ္ဂေါ), *n.* the summit of a *sekyah* sys-
 tem, or of the universe; the zenith; (Bur.)
 ဘဝက်။
 ဘဝိုက်, *n.* clothing, ဘဝိုက်လတက်။ (Bur.) အဝတ်။
 ဘဝိုက်, *n.* circumference; (Bur.) အဝန်း။
 ဘာ, *n.* a monastery, a school; (Bur.) စာသင်ကျောင်း။
 ဘာတွဲသီ, *n.* a Sabbath-school; (Bur.) ဥပုသ်နေ့စာဖြေ
 ကျောင်း။
 ဘာသာသဏာ, *n.* a mission school; (Bur.) သာသနာ
 ကျောင်း။
 ဘာဝဏာ, (Pali ဘာဝနာ), *n.* short religious sentences
 for repetition; (Bur.) ဘာဝနာ။

ဘာသာ, (Pali), *n.* a system of religion; language; mode of practice; (Bur.) ဘာသာ။

ဘာသာဒိဋ္ဌိ, (Pali ဘာသာဒိဋ္ဌိ), *n.* heresy; (Bur.) ပိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။

ဘ၀်, *n.* half; (Bur.) ထက်ဝက်။ ထဝက်။

ဘ၀်ဇိပ်, *n.* a dry measure containing about one peck; (Bur.) နှစ်ပြည်။

ဘ၀်န, *n.* a dry measure containing about one half-bushel; (Bur.) တခွဲ။

ဘိင်ဘင်, *a.* entranced, astounded; (Bur.) အန်အားသင့်သော။

ဘိန, *n.* opium; (Bur.) ဘိန်း။

ဘိယော, (Pali အဘိ excelling, and သောက pouring), *n.* an anointing; (Bur.) ဘိသိတ်သွန်းလောင်းခြင်း။

ဘုတ်, *n.* a ghost; (Bur.) ဗုတ်။

ဘုတ်, *n.* an idol-house; (Bur.) ဂူပိတုဆင်းတုထားသောဗိတ်မှန်။

ဘုံ, *n.* a division of the universe, of which there are said to be thirty-one; (Bur.) ဘုံ။

ဘုံပါရသီသု, *n.* Paradise; (Bur.) ပရဒီသုဘုံ။

ဘို့, *prep.* for, *col.*; အဘို့အ။ (Bur.) ဘို့။

ဘဲ, *n.* a calamity; (Bur.) ဘေး။

မ

မ, *n.* a father. See ဣတ and မအံက်။ (Bur.) အဖ။ မမည်းတော်။

မ, *n.* seed of any kind; (Bur.) မျိုးစေ့။

မကြေတ်, *n.* a small stone; (Bur.) ကျောက်ခဲ။ ကျောက်စရပ်။

မကြိုက်, *n.* a testicle; (Bur.) ငွေ့စေ့။ ငွေ့စေ့။

မ, *num. aux.*, what is round; as သတ်လိမ့်မ္မေ *one orange*, col.; (Bur.) အလုံး။

မ, *v. participial prefix* nearly equivalent to the relation pronouns who, which. See Gram. § 17-1. (Bur.) သော။

မက်ကု, *n.* the pomegranate; (Bur.) သလဲသီး။

မက်ကြုတ်, *n.* the lemon; (Bur.) ရှောက်ချဉ်ငယ်တမျိုး။

မက်ဖို, *n.* the benefits gained by deeds of merit; (Bur.) အကျိုး။ ကောင်းကျိုး။

မက်မတ်, *v. t.* to desire, to covet; (Bur.) တပ်မက်သည်။

မဂဇေ, *n.* a pellet; (Bur.) ထောက်စာလုံး။

မဝံင်တြဲ, *n.* boldness; (Bur.) ခံ့ခံ့ခြင်း။

မှး, *conj.* if; also used as a connective; (Bur.) လျှင်။

မှးဂှ်, *conj.* as to, concerning, in regard to; (Bur.) အကြောင်းမှာ။

မင်, *v. t.* to wait for, မင်ယဇ။ (Bur.) စောင့်သည်။ ဆိုင်းနေသည်။

မင်သီ, *v. t.* to observe the duty-day, to keep the Sabbath, ဒွါနိသီ။ (Bur.) ဥပုသ်စောင့်သည်။

မင်, *v. t.* to watch over; (Bur.) စောင့်ရှုနေသည်။

မင်ကင်, *v. t.* to stand sentry, keep watch at a chokey station; (Bur.) ကင်းစောင့်သည်။

မင်မွဲ, *v. t.* to guard, to keep in safety; (Bur.) စောင့်ထိန်းသည်။

မင်ဗုဲ, *n.* a young man; (Bur.) လူမျိုး။

မင်, *n.* the red deer; (Bur.) သမင်။

မင်ကြေဆ်, *n.* the cactus; (Bur.) ရှားစောင်း။

မင်္ဂလ, (Pali), *n.* blessedness; (Bur.) မင်္ဂလာ။

မင်္ဂလပ္ပိနိတ, *n.* ordination; the ceremony of ordaining by the laying on of hands; (Bur.) လက်တင်မင်္ဂလာ။

- မင်ဂင်, *n.* the large black squirrel ; (Bur.) ဂျဉ်ဇေပါ။
 မင်ဂုတ်, *n.* the mangosteen ; (Bur.) မင်းကွတ်။
 မင်ဂုန်, *n.* the tamarind ; (Bur.) မန်ကျည်း။
 မဝ္ဂါ, *n.* a bead ; (Bur.) ဂုတီး။
 မဆောတ်ယံ့မွဲ, *adv.* without fail ; (Bur.) ကေန်အမှန်။
 မဇ, *v. t.* to help, to assist ; (Bur.) မဝသည်။
 မညှပ်, *v. t.* to shake, shake off or out ; (Bur.) ခါသည်။
 မညောဆိ, *n.* the morinda ; (Bur.) ခဲရိုသီး။
 မတ်, *n.* the eye ; (Bur.) မျက်စိ။
 မတ်ပိင်, *n.* the ankle-bone, lit. elephant's eye ; (Bur.)
   ဇမျက်၊ ခြေမျက်စိ။
 မတ်, *n.* a precious stone ; as မတ်ပိန် *a diamond* ; မတ်မ
   နိတ် *a ruby* ; (Bur.) အဖိုးတန်သောကျောက်။
 မတ်ခိုတ်, *n.* an emerald ; (Bur.) မြဲ။
 မတ်, *n.* the edge of any cutting instrument ; (Bur.)
   သွား။
 မတ်မြိ, *n.* a cloud ; (Bur.) မိုဟ်းတိင်။
 မတွံဂး, *adv.* that is to say, *i. e.*, မိဂ္ဂး။ (Bur.) တည်းဟူ
   သော။ ဆိုလိုသည်နှင့်။
 မဒင်ရောက်တဏှင်သွံ, *p. a.* circumcised ; (Bur.) အရေပျား
   လှီးခြင်းကိုခံသော။
 မနံ, *a.* Peguan, Mon, မောနံ။ (Bur.) မွန်ပြည်နှင့်ဆိုင်သော။
   မွန်လူမျိုးနှင့်ဆိုင်သော။
 မနံ, *v. t.* to repeat charms over water or medicine ;
   (Bur.) မန်းသည်။
 မနိက်, *n.* a ruby ; (Bur.) ပတ္တမြား။
 မနုဿ, (Pali), *n.* a man ; (Bur.) လူ။
 မနော, (Pali), *n.* the mind ; (Bur.) မနော၊ စိတ်။
 မဟိ, *adv.* in the first place, မဟတင်။ (Bur.) ရှေ့ဦးစွာ။
 မဇ္ဇိ, *n.* hail ; (Bur.) မိုဟ်းသီး။

- မဉ္ဇဝ်, *n.* a seedling ; (Bur.) မျိုးပင်။
- မမာ, *n.* Job's tears ; (Bur.) ကျိတ်စေ့။
- မရေက္ကသိုဝ်, *n.* the lunar month nearly corresponding to December ; (Bur.) နတ်တော်လ။
- မရိုတ်, *n.* the custard apple ; (Bur.) ဩဇာသီး။
- မရိုတ်ကွင်, *n.* the bullock's heart, or sour-sop fruit ; (Bur.) သဘောဩဇာ၊ ခူးရည်းဩဇာ။
- မရှာတ်, *n.* Sire, a term used by one king or governor in addressing another ; (Bur.) အရှင်ဘုရား။
- မထာ, *n.* a support for the back, when one is sitting ; (Bur.) တံကဲ။ အဖို့။
- မလင်မတ်, *v.* to open the eyes, မှင်မတ်။ (Bur.) မျက်စိဖွင့်သည်။
- မလေံ, *v. t.* to hate, ကျင့်မလေံ၊ ကျင့်မေံ၊ ကျင့်မေ့ဆိ။ (Bur.) မုန်းသည်။
- မလောင်, *n.* an echo ; (Bur.) ပဲ့တင်သံ။
- မလံ, *n.* anything that gets into the eye, a mote, *pron.* မလမ်။ (Bur.) အတ္တန်သေးနဲ့ဝံသောအစအန၊ ငြောင့်ငယ်။
- မသ, *n.* a stench, ပသ။ (Bur.) အနံ့အစပ်။
- မသ, *n.* a breed ; (Bur.) အမျိုး။
- မတ္တဝ်လ္လူ, *n.* righteousness ; (Bur.) ဖြောင့်မတ်ခြင်း။
- မသုန်, *n. a.* five, *col.*, ပသုန်။ (Bur.) ငါးခု။
- မသုန်စောတ်, *n. a.* fifty, *col.*, ပသုန်စောတ်။ (Bur.) ငါးဆယ်။
- မဟာ, (Pali), *n.* great, excellent ; (Bur.) မဟာ။
- မဟိရစက္ကောရနာ, Mahimūchōndōraṇā, the name of a rock or crag in Mon legendary lore ; (Bur.) မဟိရစက္ကောရနာဟုအမည်တွင်သောကျောက်ကြီး။
- မဟံမှာ, *n.* loss ; (Bur.) ပျောက်ဆုံးခြင်း။
- မအံက်, *n.* a father, used only of persons of royal rank and of the deity ; (Bur.) ခမည်းတော်။

မာ, (Pali မာရေ), *n.* the devil, ကွေ့မာ (Bur.) မာရ်။
မာရ်နတ်။

မာ, *v. i.* to kneel, with the head bowed down; (Bur.)
ဦးချဝပ်သည်။

မာဂုတထပညာ, *n.* a Magian, one of the Magi; (Bur.)
မာဂုပညာရှိ။

မာဂြဲ, *n.* the spotted *saccolabium*; (Bur.) ခိုဗင်းမခ။ သစ်
ခွပင်တမျိုး။

မာက, *v. t.* to port, to put the helm to larboard; (Bur.)
မက်သည်။

မာ, *n.* the lunar month nearly corresponding to February; (Bur.) တပို့တွဲထ။

မာ, *v. t.* to hook, catch with a hook; (Bur.) ချိတ်သည်။

မာ, *n.* the plant which produces Job's tears; (Bur.)
ကျိတ်။

မာဗတဝင်, *n.* millet; (Bur.) ဆပ်။

မာတ်, *v. t.* to shut up; (Bur.) ပိတ်သည်။

မာန, (Pali), *n.* pride; (Bur.) မာန်။

မာန, *a.* able; *v. i.* to be able, to have ability; (Bur.)
တတ်နိုင်သော။ တတ်စွမ်းသည်။ နိုင်သည်။

မာန, *v. t.* to overcome, to conquer; (Bur.) နိုင်သည်။

မာန, *v. t.* to work clay with the hands in making pottery; (Bur.) အိုးလုပ်သည်။

မာနဏ, (Hebrew), *n.* manna; (Bur.) မနူ။

မာရဏ, (Pali မရဏ), *n.* death; (Bur.) မရဏ။ မရဏာ။

မာ, *n.* an ass; (Bur.) ခြံ။

မာ, *n.* indigo; (Bur.) မဲနယ်။

မာ, *n.* anything used in casting lots; (Bur.) မဲ။

မာသုတ်, *n.* a silk handkerchief, or napkin, ပဝါး (Bur.)
ပိုးပဝါး။

မဲသော, *n.* a torch made of bamboo splints, or of cloth saturated with oil, and tied to a bamboo; (Bur.)

မီးချတ်။

မိ, *n.* a mother, ယဲ။ (Bur.) အမိ။

မိမ, *n.* *pl.* parents; (Bur.) မိဘ။

မိက်, *v. t.* to dun; (Bur.) အပူအပြင်းတောင်းသည်။

မိက်ဂွံ, *v. t.* to desire to obtain, သွိက်ဂွံ။ (Bur.) ထိုချင်သည်။

မိဂ္ဂး, *adv.* that is to say, မတုံဂး။ (Bur.) ထိုသို့ဆိုသော်။

မိင်, *n.* a harpoon; (Bur.) မိုန်း။

မိင်, *v. t.* to hear; (Bur.) ကြားသည်။

မိစ္ဆာ, (Pali), *n.* falsehood, error, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။ (Bur.) မိစ္ဆာ။

မိတ်တူရ်, *n.* turmeric; (Bur.) နံနွင်း။ သနွင်း။

မိန့်, *v. t.* to take in the arms; (Bur.) ခိုက်သည်။ ဖက်သည်။

မိန့်, (Pali မိနော a fish), *n.* Pisces, the 12th sign of the zodiac; (Bur.) မိန့်ရာသည်။

မိပ်, *a.* well, happy, comfortable; *v. i.* to be happy; to be well; (Bur.) ပျော်ပါးသော။ ပျော်သည်။ မာသည်။

မိပ်ပိုတ်, *a.* joyful; *v. i.* to be joyful; (Bur.) ဝမ်းမြောက်သော။ ဝမ်းမြောက်သည်။

မိပ်ဖြပ်, *a.* full of joy; *v. i.* to be full of joy; (Bur.) ဝမ်းမြောက်ခြင်းနှင့်ပြည့်စုံသော။ ဝမ်းမြောက်ခြင်းနှင့်ပြည့်စုံသည်။

မိပ်ဖြပ်ရာင်ဆဲ, *a.* glad; *v. i.* to be glad; (Bur.) ဝမ်းသာသော။ ဝမ်းသာသည်။

မိသာဟဲယျ, (Pali သဟာယ associating), *n.* a friend; (Bur.) မိတ်ဆွေ။

မိတ်, *n.* a measure equal to the breadth of the hand with the length of the thumb; (Bur.) အမိုက်။

မိတ်, *n.* a crucible ; (Bur.) မိုက်။

မိတ်, *n.* dirt on one's person ; (Bur.) ဂျည်း။

မိဂ်, (Pali မိဿ a goat), *n.* Aries, the 1st sign of the zodiac ; (Bur.) မိဿရသီ။

မီမာနာင်, *n.* soot ; (Bur.) ကြပ်ခိုး။

မက်, *n.* the face ; (Bur.) မျက်နှာ။

မက္ခဝါ, (Pali မက္ခ a mouth), *n.* the countenance, royal or divine, မက်ခဝါ။ (Bur.) မျက်နှာတော်။

မက်မတ်, *n.* the countenance ; (Bur.) မျက်နှာ။

မက်ရင်, *n.* a porch, မက်ရင်။ (Bur.) အိပ်ဦး။

မက်, *n.* the persimmon ; (Bur.) တည်း။

မယဝ်, *n.* barley ; (Bur.) မယော။

မသာ, (Pali), *n.* a lie ; (Bur.) မသာစကား။

မတ်, *n.* the nose ; (Bur.) နှာခေါင်း။

မတ်, *n.* the end of a cape or promontory ; a fringe ; (Bur.) အစွန်း။ အင်္ဂု ပန်းပွား။

မင်္ဂဝဒင်, *n.* a cape ; (Bur.) အင်္ဂု။

မတ်ကျာ, *n.* the cold season ; (Bur.) ဆောင်းကာလ။

မဲ, *n.* an axe ; (Bur.) ဂုဆိန်။

မူ, *int. pro.* what? thus မူဂ်ရော *what is this?* မူနွ်ရော *what is the matter?* (Bur.) ဘာ။ ဘယ်အရာ။

မူခွါ, *int. pro.* and *adv.* where? whither? (Bur.) ဘယ်နေရာ။

မူရ, *a.* any ; (Bur.) အကြင်။

မူလ, *n.* origin, foundation ; (Bur.) မူလ။

မူပိုတ်, *adv.* why? wherefore? (Bur.) အဘယ်ကြောင့်။

မူ, *n.* a *mū*, a small weight used by goldsmiths ; (Bur.) မူး။

မူဇော်, *n.* a weight equal to two great *boas*, (မဲဇော်) (Bur.) မူးကြီး။

မူဇောတ်, *n.* a weight equal to two small *bons*, (မဲဇောက်)
(Bur.) မူးငယ်။

မောက်, *v. i.* to be notched as an axe, or to be as a knife
with a notched edge; (Bur.) ပဲ့သည်။

မေတ္တာ, (Pali), *n.* love; (Bur.) မေတ္တာ။

မေဇုန်, (Pali မေဇုန်), *n.* Gemini, the 3rd sign of the
zodiac; (Bur.) မေဇုန်ရာသီ။

မေလံင်မမြာတ်, *n.* a hurricane, ကျာဒမြာတ်။ ကျာဒီလံင်။
(Bur.) ခုန်တိုင်း။

မောန်, *a.* Mon; (Bur.) မွန်တလိုင်း။ See မန်။

မောန်, *a.* tight, as a garment, or hard, as a knot; *v. i.*
to be tight; (Bur.) ကျပ်သော။ ကျပ်သည်။

မောန်ခရောန်, *adv.* safely; (Bur.) လုံချုံစွာ။

မောင်, *a.* fragrant, မြမောင်။ *v. i.* to be fragrant; (Bur.)
မွှေးသော။ မွှေးသည်။

မောင်တိုန်, *v. i.* to increase; (Bur.) မော်တက်သည်။

မောဟ, (Pali), *n.* darkness, ignorance; (Bur.) မောဟ။

မံက်, *v. i.* to appear, to come to light, မံက်ကျင်။ (Bur.)
ပေါ်လာသည်။

မံင်, *v. i.* to tarry, to dwell; to be; မံင်တံ။ မံင်ကေတ်။ as
မူးထတ်မံင်ရဟာ။ *Are you well?* (Bur.) နေသည်။ တည်
နေသည်။ ရှိသည်။

မံင်လွင်, *v. i.* to be on the side of, to defend; (Bur.)
ဘက်၌နေသည်။

မံင်, *n.* a gong; (Bur.) မောင်း။

မံင်, *n.* a lever; a lever that plays on a pivot; (Bur.)
မောင်း။

မိုပ်မာ, *v. i.* to lie on the face, as one in great grief;
(Bur.) ဖြပ်ဝပ်သည်။

မ, *v. t.* to suck, as an infant; (Bur.) မွို့သည်။

မ၊ *n.* a weight equal to one quarter of a tical, (ဒကေပ်), and to two great *mus* (မူဇွေ); in coinage, one quarter of a rupee; (Bur.) မတ်။

မူ, *n.* a stockade; (Bur.) သစ်တပ်။

မ္ဗိ, *n.* an ordinance, a rite; (Bur.) စီရင်ထုံးစံသောမင်္ဂလာ။

မ္ဗိဗလိက်, *n.* the rite of baptism; (Bur.) နှစ်ခြင်းမင်္ဂလာ။

မ္ဗိ, *a.* royal, sacred; as မိင်္ဂမ္ဗိ *the royal elephant*; (Bur.) ထောင်။ ရှင်ဘုရင်နှင့်ဆိုင်သော။

မ္ဗိတ်, *n.* to be hard. stiff; (Bur.) တောင့်သည်။

မ္ဗး, *prep.* without; *a.* outer; (Bur.) အပြင်၊ အပြင်ဘက်မှာ။

မ္ဗိတ်, (Pali မနုဿ), *n.* man, a human being; (Bur.) လူ။

မ္ဗိကမ္မက်, *n.* the blind; (Bur.) လူကန်း။

မ္ဗိကးကျွဲ, *n.* a barber; (Bur.) ဆတ္တာသည်။

မ္ဗိကောဒိဗြိသိသေ့စပ်, *n.* a demoniac; (Bur.) နတ်ဆိုးစွဲသောလူ။

မ္ဗိဂိုင်တွဲ, *n.* an oarsman, မ္ဗိတ်ဂိုင်တင်္ဂါ (Bur.) ခတ်တက်ခတ်သွား။

မ္ဗိဇိင်စ, *n.* a tailor, မ္ဗိဇိဉ် (Bur.) အချုပ်သမား။

မ္ဗိဇိင်လိက်, *n.* a book-binder; (Bur.) စာအုပ်ကျိချုပ်တတ်သောသူ။

မ္ဗိတတ်ကွီ, *n.* a cart-driver; (Bur.) ထွင်းမောင်းသွား။

မ္ဗိဒုင်ဂဇိင်, *n.* an agent; (Bur.) ကိုယ်စားလှယ်။

မ္ဗိပဗိုက်, *n.* a trader; (Bur.) ကုန်သည်။

မ္ဗိဗွဲ, *n.* a lad; (Bur.) လူမျိုး၊ လူမျိုးပေါက်။

မ္ဗိဗွဲ, *n.* a cultivator; (Bur.) လယ်ယာလုပ်သောသူ။

မ္ဗိမကြီဝ, *n.* a boaster; (Bur.) ဝါကြွားသောသူ။

မ္ဗိမင်ကင်, *n.* a watchman, a sentry; (Bur.) ကင်းစောင့်။

မ္ဗိမထးဝှံ, *n.* a guide; (Bur.) လမ်းပြ။

မ္ဗိမဒင်ဗဟာ, *n.* a publican; (Bur.) အခွန်ခံ။ . . .

မှိုင့်မနုင်သက်သီ, *n.* one who bears testimony ; (Bur.)
သက်သေခံသောသူ။

မှိုင့်မရပ်အလေင်, *n.* a standard-bearer ; (Bur.) အသံကိုင်။

မှိုင့်မသုင်ခွင်ဇေျုတ်လောန်, *n.* a wine-bibber ; (Bur.) စပျစ်
ရည်သောက်ကြူးသောလူ။

မှိုင့်မင်ဂှ်, *n.* a cow-herd (Bur.) နွားကျောင်းသွား။

မှိုင့်လယိုင်, *n.* a surety ; (Bur.) အာမခံ။

မှိုင့်လံက်ခွင်ဂဆဲ, *n.* a-painter of a house ; (Bur.) ဆေး
သုတ်သောသူ။

မှိုင့်ဝေင်ဂြိုင်, *n.* a gambler ; (Bur.) ကစားသွား။

မှိုင့်သုင်စဝေင်ဂြိုင်, *n.* a drunkard ; (Bur.) ယစ်ထုပ်။

မှိုင့်သွံရာန်စ, *n.* a regular customer ; (Bur.) ဖောက်သည်။

မှိုင့်ဟေလေဇေတ်, *n.* a Hellenist ; (Bur.) ဟေလေနပ်လူမျိုး။

မှိုင့်ဇက်ကျိုင်, *n.* a leader ; (Bur.) ခေါင်းတည်သောလူ။

မှိုင့်အ, *n.* a mute ; (Bur.) လူအ။

မှိုင့်အရိုင်, *n.* a barbarian ; (Bur.) လူရိုင်း။

မှို, an abbreviated form of မနွံ။ See မ the *v. p.*
participial ; (Bur.) ရှိသော။

မှး, *pers. pro.* thou ; (Bur.) သင်။

မှးတံ, *pers. pro.* ye ; (Bur.) သင်တို့။

မြ, *n.* a large knife or cleaver ; (Bur.) ထား။

မြမောင်, *n.* fragrance ; (Bur.) မွှေးသောအနံ့။

မြင်, *n.* a peacock ; (Bur.) ဥဒေါင်း။

မြင်, *n.* red peppers ; (Bur.) ငရုတ်။

မြင်ခွိုင်, *n.* black pepper ; (Bur.) ငရုတ်ကောင်း။

မြာန်, *n.* the *marian*, a species of plum, the *mangifera*
oppositifolia ; (Bur.) မရန်း။

မြပတ်, *v. i.* to be destroyed, lost ; (Bur.) ပျက်စီးသည်။

မြမြန်, *v. t.* to take care of ; to foster ; (Bur.) မွေးစားသည်။
မြရသည်။

မြိပ်, *n.* a wink, 10 of which are equal to one *nara* ;
(Bur.) မျက်စိတမှိတ်။

မြောက်ဌိတ်, *n.* the name of the lunar month nearly corresponding to December, မရေတ္တသိုဝ် (Bur.) နတ်တော်လ။

မြော, *n.* a fence made of small upright posts ; (Bur.) မျော။

မြွေ, *adv.* thus, after this manner ; (Bur.) ထိုသို့၊ သည်အတိုင်း။

မြိမြိ, *v. i.* to renew strength after an illness ; (Bur.) ခွန်အားပြည့်လာသည်။

မှတ်မတ်, *v.* to open the eyes, မလတ်မတ် (Bur.) မျက်စိဖွင့်သည်။

မွဲ, *n. a.* one ; (Bur.) တစ်။

မွဲချိုန်ခန့်, *adv.* suddenly ; (Bur.) တခဏချင်းတွင်။

မွဲဂကောံ, *adv.* in one company, မွဲဂကောင် (Bur.) တချ။

မွဲစွဲ, *adv.* together ; (Bur.) အတူတကွ။

မွဲစွဲ, *n.* a part ; thus မွဲစွဲ *one part*, မွဲစွဲ *another part* ; (Bur.) တပုံ။

မွဲဒမြိပ်, *adv.* immediately, *i. e.* in the twinkling of an eye ; (Bur.) တမှိတ်။

မွဲနဲတုန်, *adv.* again, moreover ; (Bur.) တနည်းကား။

မွဲပါင်, *n.* a mouthful ; (Bur.) တလုပ်စာ။

မွဲလရိတ်, *n.* as much as is swallowed at once ; (Bur.) တကျိုက်။

မွဲလေင်, *adv.* ever ; used only in negative sentences, thus မူးတံဟွံမဂ်မွဲလေင်ဏီဟာ။ *Did you never read?* (Bur.) တခါမျှ။

မွဲဝါ, *adv.* once ; (Bur.) တခါ။

ဝါဝပ်, *adv.* all at once ; (Bur.) တခါတည်း။

မွဲသွင်, *n.* a dose; (Bur.) တခွက်စာ၊
 မွဲဟာန့်, *adv.* together; (Bur.) တလုံးတဝတည်း၊
 မှာ, *n.* a lord; (Bur.) အရှင်၊ သခင်၊
 မှာသွိတ်, (Pali မဟာသမုဒ္ဒေါ), *n.* a sea, an ocean, မှာသ
     မိတ်၊ သွာသွိတ်၊ (Bur.) သမုဒ္ဒရာ၊
 မှက်, *n.* the measles; (Bur.) ဝက်သက်ရောဂါ၊
 မှက်ရိုင်း, *v. t.* to peep out in order to see; (Bur.) ချောင်း
     ကြည့်သည်။
 မှောတ်ကောတ်, *v. t.* to endeavor; (Bur.) အားထုတ်သည်၊
 မှုဆ်, *n.* a tick; (Bur.) မှူး၊

ယ

ယ, *n.* The wax of the dammer-bee. This mixed with
     earth-oil is used as a substitute for pitch; (Bur.)
     မွဲလျက်။
 ယဘင်ဂှ်, *n.* the gum of the "lard shorea" tree; (Bur.)
     အင်တွဲ။
 ယက်, *n.* smoke; (Bur.) မီးခိုး။
 ယတ်, (Pali ယာဇ္ဇေ), *n.* a sacrifice; (Bur.) ယဇ်။
 ယတ်ပရောဟိတ်, *n.* a Jewish priest; (Bur.) ယဇ်ပရော
     ဟိတ်။
 ယတ်သွတ်, *n.* pleasure, enjoyment; (Bur.) ဖျော်မွေ့ခြင်း။
 ယရဲမွဲကာလမွဲ, *adv. or conj.* whenever; (Bur.) အကြင်
     ကာလတချဉ်၊ အခါတပါး။
 ယဝံ၊ *n.* weeping, lamentation, ယဝါမ်၊ (Bur.) ဝိုခြင်း။
 ယဝရ, *conj.* if, *col.*; (Bur.) လျှင်။
 ယာ, *n.* a sail of a boat or ship; (Bur.) ချွက်ထည်။
 ယာ, *v. t.* to lift up; (Bur.) ပင့်သည်။ ကြွသည်။
 ယာကြာကျင်, *v. i.* to come (respectful); (Bur.) ကြွလာ
     သည်။

ယာကြာအာ, *v. i.* to go (respectful); (Bur.) ကြွသွားသည်။
 ယာတ်, *n.* cloth, cotton cloth; (Bur.) အဝတ်။

ယာတ်ကာနီ, *n.* linen; (Bur.) ဂိုက်ဆန်ခြည်နှင့်ရက်သောအဝတ်။

ယာတ်ဂ, *n.* a shawl or blanket; (Bur.) အနံကြီးသောတပက်။
 ယာတ်ဖိုတ်တဲ, *n.* a towel; (Bur.) လက်သုတ်ပဝါ။

ယာတ်ဖိုတ်ရက်, *n.* a handkerchief; (Bur.) လက်ကိုင်ပဝါ။

ယာတ်ဇောတ်, *n.* a narrow waist-cloth; (Bur.) ပုဆိုးနံငယ်။

ယာတ်တသော်သိုဝ်; *n.* a blanket; (Bur.) သက္ကလတ်စောင်။

ယာတ်ပိက်, *n.* cotton cloth, ယာတ်ပြိုင်။ (Bur.) ပိတ်။

ယာတ်ပွဲ, *n.* wax-cloth; (Bur.) ဖယောင်းပုဆိုး။

ယာတ်ဖေင်, *n.* a cloak; (Bur.) ဝတ်လုံ။

ယာတ်မှို, *n.* a rag, duster; (Bur.) အဝတ်ရုတ်။

ယာတ်လတက်, *n.* a blanket, or sleeping-cloth; ချုံစောင်။

ယာတ်လး, *n.* a sheet, ယာတ်စံင်။ (Bur.) အိပ်ရာခင်း။

ယာတ်လးလွှက်; *n.* a table-cloth; (Bur.) စားပွဲခင်း။

ယာမ, *n.* a sweet kind of drink; (Bur.) ယမကာ။

ယဝံ, *v. i.* to weep, ယာပ်ယာပ်ဂကပ်ယာဝံ။ (Bur.) ဂိုသည်။

ယဝံရ, *conj.* if, ယာပ်ရ။ (Bur.) လျှင်။

ယဝဲ, *n.* a mother, မိ။ (Bur.) အမိ။

ယဝဲတ, *n.* parents; (Bur.) မိဘ။

ယဝဲဂ္ဂိ, *n.* a step-mother; (Bur.) မိထွေး။

ယုတ်, *a.* mean, depraved; *v. i.* to be mean, depraved;
 (Bur.) ယုတ်သော။ ယုတ်သည်။

ယုတ်မာ, *a.* low, vile, mean; *v. i.* to be mean, vile;
 (Bur.) ယုတ်မာသော။ ယုတ်မာသည်။

ယုတ်အာ, *v. i.* to decrease; (Bur.) ယုတ်သွားသည်။

ယဲ, *v. i.* to be ill; (Bur.) နာသည်။

ယဲကလေဝံကလေနီ, *n.* a tumor, ယဲကလေဆံကလေနီ။ (Bur.)
 အကျိတ်အခဲ။

- ယဲကသန္ဓ်, *n.* a lung disease ; (Bur.) အဆုတ်ရောဂါ။
 ယဲကာလ, *n.* pestilence ; (Bur.) ကာလနာ။
 ယဲကောန်ထွံ, *n.* heart-disease ; (Bur.) နှစ်လုံးရောဂါ။
 ယဲကုန်, *n.* hernia ; (Bur.) မုတ္တ။
 ယဲခလုက်ကိုက်, *n.* epileptic fits ; (Bur.) ဝက်ရှူးနာ။
 ယဲခါဒုတ်, *n.* the leprosy ; (Bur.) နှူနာ။
 ယဲခေါက်, *n.* the itch ; (Bur.) ယားနာ။
 ယဲခွင်ဂုတ်, *n.* the mumps ; (Bur.) ပါးစေ့ရောင်နာ။
 ယဲဂယျာဂျိုင်, *n.* the diabetes ; (Bur.) ကျင်မြောသောရောဂါ။
 ယဲဂိုင်ဂီ, *n.* the lumbago ; (Bur.) ခါးကိုက်နာ။
 ယဲဂြိုဇတတ်, *n.* palpitation of the heart ; (Bur.) နှစ်လုံး
 တုန်ရောဂါ။
 ယဲတလီ, *n.* a kind of leprosy ; (Bur.) သမင်လျက်။
 ယဲတင်ကိုတ်, *n.* the venereal ; (Bur.) လူပျိုနာ။
 ယဲဒုဏာ, *n.* rheumatism ; (Bur.) တုဏာရောဂါ။
 ယဲပရစ်, *n.* insanity ; (Bur.) အရူးရောဂါ။
 ယဲပူတံက်, *n.* a cutaneous disease ; a kind of leprosy ?
 (Bur.) သမင်လျက်တမျိုး။
 ယဲမှတ်, *n.* the asthma ; (Bur.) ပန်းနာ။
 ယဲရောဂါ, (Pali ရောဂါ), *n.* sickness, disease ; (Bur.) အနာ
 ရောဂါ။
 ယဲသွိက္ခောတ်, *n.* the menses ; (Bur.) မီးရပ်နာ။
 ယောဂီ, (Bengali), *n.* a fakir ; (Bur.) ဇော်ဂျီ။
 ယောင်ယာ, *a.* depraved ; (Bur.) ရွှေ့လျော့သော၊ ယုတ်မာသော။
 ယောင်မှာ, *v. i.* to err, go astray ; (Bur.) ယောင်မှားသည်။
 ယောင်ဟောင်, *v. i.* to turn aside ; to be guilty of dereliction
 from the path of duty ; to be unfaithful ;
 (Bur.) လွဲသွားသည်။
 ယောင်အာ, *v. i.* to withdraw, degenerate ; (Bur.) ယိမ်း
 သည်။ ယိုယွင်းသည်။

ယောင်, *v. i.* to be over ripe, of fruit; (Bur.) ပြော်သည်။
အမှည့်လွန်သည်။

ယဇိုင်း, *n.* a spider; (Bur.) ပင့်ကူ။

ယဇိုင်းကူ, *n.* a tarantula; (Bur.) ပင့်ကူကျား။

ယံက်, *n.* a large spoon, or ladle; (Bur.) ယောက်။

ယိုက်, *v. t.* to carry, as a child in the arms, or a beam
on the shoulder, ယိုက်ခင်း (Bur.) ချီသည်။

ယိုက်ခိုက်, *v. t.* to reverence; (Bur.) ရိုသေသည်။ ရို
သေဆေးမြတ်သည်။

ယို, *v. t.* to breathe; (Bur.) ရှူသည်။

ယိုတိတ်, *v. t.* to breathe out; (Bur.) အသာသထုတ်
သည်။

ယိုလှ်, *v. t.* to breathe in; (Bur.) ပသာသရှူသည်။ ဝင်သက်
ရှူသည်။

ယိုင်, *v. t.* to carry on the head; (Bur.) ရွက်သည်။

ယိုင်ခဝာ, *v.* to take an oath on a sacred book; (Bur.)
ကျမ်းရွက်သည်။

ယိုတ်, *n.* fruits preserved in sugar; (Bur.) ယို။

ယိုဆ်သိုဆ်, *v. t.* to respect or reverence; (Bur.) ရိုသေသည်။

ယး, *v. i.* to shine, to give light; (Bur.) ထင်းသည်။

ယးဂတ, *n.* the morrow, လီယး။ (Bur.) နက်ဖန်။

ယးတမး, *v. i.* to be light; (Bur.) ထွန်းလင်းသည်။

ယှ, *n.* a name, နာမ။ (Bur.) နာမည်။ နာမ။

ဩ, *a.* any, ယရ်; as ဩညးမွဲ *any one*; (Bur.) အကြင်။

ယွံ, *adv.* yes; also used in introducing a formal, autho-
ritative address; (Bur.) ဟုတ်ကဲ့။

၇

၇, *v. a.* assertive, the closing letter of a sentence. See
Gram. § 17-2. (a), (c) and (g); (Bur.) ဧ။ ဖြီ။

ရသွံ, *v. a.* expressive of surprise, ရောင်သွံ (Bur.) တ
ကား။

ရင်တူင်, *v. t.* to go out to meet one, ရင်တလင်းဝါင်တူင် (Bur.) ခြံ့ဆိုသည်။

ရင်ညှံ, *adv.* mutually, one with another, ရင်ညှစ် (Bur.) အချင်းချင်း။

ရတ်, *n.* the hole in a house post, through which the summer used to be thrust, ပထောင်ရတ် (Bur.) ရက်မပေါက်။

ရတ်, *v. t.* to reap; (Bur.) ရိတ်သည်။

ရတ်ထွ်သ်, (Pali ရတနာ), *n.* the seven kinds of wealth, including children, servants, cattle, etc.; (Bur.) ရတနာချွန်ပါး။

ရတ်ဒိတ်သ်, *n.* the nine kinds of precious stones; (Bur.) အဘိုးထိုက်သောကျောက်မြိတ်ကိုးပါး။

ရတ်ပိ, *n.* the three objects of worship, namely, Boodh, the law, and the priesthood; (Bur.) ရတနာသုံးပါး။

ရထ, *n.* an interpretation, အဓိပ္ပါ (Bur.) အနက်။ အဓိပ္ပာယ်။

ရန်ကိုဝ်, *v. t.* to have regard to; (Bur.) ထောက်ထားသည်။

ရနက်ဗွန်, *a.* concealed; (Bur.) ထိပ်ပွက်သော။

ရပ်, *v. t.* to take hold of, to use; (Bur.) ကိုင်သည်။ အသုံးပြုသည်။

ရပ်စပ်, *v. t.* to make use of, to spend; (Bur.) သုံးစွဲသည်။

ရပ်ဖိုင်, *v. t.* to geld, castrate; (Bur.) သင်းသည်။ ခြေထိမ်းသည်။

ရပ်သက်ဗန်, *v. i.* to wrestle; (Bur.) နှလုံးလုံးထွေးသည်။

ရပ်သွေဝ်, *v. t.* to direct the course of a vessel; (Bur.) ပဲ့ကိုင်သည်။ ပဲ့သည်။

ရမတ်, *n.* tears, ချစ်ရမတ် (Bur.) မျက်ရည်။

ရမျှာင်, *n.* the voice, also a sound, usually *pron.* ရပ်
သင် (Bur.) အသံ။

ရမျှာင်ကူး, *n.* distinct utterance, clear articulation;
(Bur.) စကားအပြောရှင်းခြင်း။ အသံပြတ်သားခြင်း။

ရဝိမ, *a.* Roman; (Bur.) ရောမနှင့်ဆိုင်သော။

ရသိ, *n.* a devotee; (Bur.) ရသေ့။

ရဟ်, (Pali ရသ), *n.* flavor, quality; (Bur.) အရသာ။

ရဟ်, *n.* a cabin or lodge built upon high posts;
(Bur.) တဲ။

ရင်, *v. i.* to expand; (Bur.) ဖြသည်။

ရင်, *v. i.* to blossom, to open as a flower; (Bur.) ဝှင့်
သည်။

ရင်ဆဲ, *v. i.* to flourish, to prevail, applied to religions;
(Bur.) ဝှင့်လင်းသည်။ စီးပွားတိုးတက်သည်။

ရာဇာ, (Pali), *n.* a king, a Raja; (Bur.) ရာဇာ။ မင်းကြီး။

ရာဇာဝင်, (Pali ရာဇာဝံသ), a history of kings, civil his-
tory; (Bur.) ရာဇဝင်။

ရာဇာဝတ်, (Pali ရာဇဝတ္ထု), *n.* a heavy penalty inflicted
by government; (Bur.) ရာဇဝတ်။

ရာဒနာ, *v.* to pray, ရာဒနာမိက် (Bur.) ဆုတောင်းသည်။

ရာနီ, *v. t.* to buy; (Bur.) ဝယ်သည်။

ရာပ်, *v.* to leave the priesthood, ရပ် (Bur.) လူထွက်သည်။

ရာသီ, *n.* a season, ဥတု (Bur.) ဥတုရာသီ။

ရဲ, *n.* mustard, also radish; (Bur.) မုန့်ညင်း။ မုန့်လာ။

ရဲကြွက်, *n.* the cabbage; (Bur.) သင်္ဘောမုန့်လာ။

ရဲရှာတ်, *a.* uncommon, rare; (Bur.) ဖြစ်ခဲသော။ ရှားပါး
သော။

ရိက္ခီ, *n.* the axle of a carriage or cart; (Bur.) ဝင်ရိုး။

ရိတ်, *n.* a pestle; ကျည်မွေ။

ရိပူတ်, *n.* the stem that passes through the jack-fruit,
ရိပူတ်။ (Bur.) ပိန်းခဲအူတိုင်။

ရိင်, *a.* hot, peppery ; *v. i.* to be hot; (Bur.) စပ်သော။ စပ်
သည်။ ပူသည်။

ရိပ်တိ, *v. t.* to have a slight knowledge of, also to con-
jecture ; (Bur.) ရိပ်မိသည်။

ရင်, *n.* a court-house, ကွတ်။ (Bur.) ရုံး။

ရင်ကွီကွောက်, *n.* a railway station ; (Bur.) မီးရထားရုံ။

ရင်ချေငို, *n.* a stable ; (Bur.) မြင်းရုံ။

ရင်ပင်ဇော်, *n.* a hotel ; (Bur.) ထမင်းဆိုင်ကြီး။

ရုန်, *v. i.* to pull contrarily, of an animal trying to get
loose ; (Bur.) ရုန်းသည်။

ရုပ်, (Pali ရူပ), *n.* a picture, an image ; (Bur.) အရုပ်။

ရူပါရီ, (Pali ရူပါရုံ), *n.* an appearance, a vision ; (Bur.)
ရူပါရုံ။

ရုပ်သိ, *n.* the countenance ; (Bur.) အဆင်းသဏ္ဌာန်။

ရုပ်ဟိန်, *a.* ugly, not handsome ; (Bur.) အရုပ်ဆိုးသော။

ရုံ, *a.* enough, sufficient, ရုံဝပ်။ *v. i.* to be enough ; (Bur.)
လုံလောက်သော။ လုံလောက်သည်။

ရုဗသံသံ, *n.* a tumult ; *a.* tumultuous ; (Bur.) အုတ်
အုတ်သဲသဲပြုခြင်း။ အုတ်အုတ်သဲသဲဖြစ်သော။

ရူ, *n.* the common house-fly ; (Bur.) ယင်ကောင်။

ရူဝင်, *n.* a large kind of fly ; (Bur.) ယင်ကောင်အကြီးမျိုး။

ရူ, *v. t.* to select, choose ; (Bur.) ရွေးသည်။

ရူကေတ်, *v. t.* to take one's choice ; (Bur.) ရွေးယူသည်။

ရူကံက်, *v. t.* to select, to choose, ရွှဲ။ (Bur.) ရွေးကောက်
သည်။

ရူနက်, *v. t.* to redeem, ransom ; (Bur.) ရွေးနှုတ်သည်။

ရေက်, *v. t.* to cut with a sliding motion, as in cutting
slices ; လှီးသည်။

ရေန်, *n.* a sand-fly; (Bur.) ဖြိတ်ကောင်။

ရေတ်သေင်, *v. t.* to reverence, to worship, ရံဂ် (Bur.)
ရိသေသည့်၊ ကိုးကွယ်သည်။

ရဲ, *n.* one of a race or tribe, a follower; (Bur.) အပေါင်း
အဖော်။ နောက်ထိုက်။

ရဲကွာန်, *n.* a villager; (Bur.) ရွာသား

ရဲခရေတ်, *n.* a convict, a man in fetters; (Bur.) အကျဉ်း
သမား။

ရဲဂု, *n.* a gardener; (Bur.) ဥယျာဉ်ကိုပိုက်မျိုးပြုစုသောသူ။

ရဲချင်, *n.* a citizen; (Bur.) မြို့သား။

ရဲပျင်, *n.* a stranger; (Bur.) တတိုင်းတပြည်သား။ လူစိမ်း။

ရဲဗွ, *n.* a cultivator; (Bur.) လယ်သွား။

ရဲရ, *n.* a rustic; (Bur.) တောသား။

ရဲ, *n.* a group, a collection; as ကောဇံမဲ့ရဲ *a group of*
brothers; (Bur.) အဝု။

ရော, *v. a.* sign of an indirect question; (Bur.) လဲနည်း။

ရော်, *v. t.* to repay; (Bur.) ဆပ်သည်။

ရောင်, *v. a.* of the future tense; (Bur.) လိမ့်မည်။ ထတံ့။

See Gram. § 17 page 22.

ရောဆိ, *v. i.* to be loose, porous as soil; (Bur.) ပွသော။

ရံက်, *n.* a pulley; (Bur.) စက်သီး။

ရံက်, *n.* a tilt hammer; (Bur.) မောင်းတုံး။

ရံင်, *v. t.* to look, to behold; (Bur.) ကြည့်သည်။

ရံင်ဝံင်, *v. t.* to watch over; (Bur.) ကြည့်ရှုသည်။

ရံင်ဝံ, *v. t.* to see: see here, behold, ရံင်ဝင်။ (Bur.) ကြည့်စမ်း။

ရံင်မဲ့, *v. t.* to take care of; (Bur.) စောင့်ထိန်းသည်။ ကြည့်ရှု
သည်။

ရံဝံင်, *v. t.* to see, behold, ရံင်ဝံင်။ (Bur.) ကြည့်စမ်း။

ရံင်ထမီ, *v. t.* to expect, to hope for; (Bur.) မျှော်ကြည့်
သည်။

ရင်ထိက်, *v.* to study, to apply the mind to books;
(Bur.) စာကြည့်သည်။

ရိုက်, *v. i.* to be plentiful; (Bur.) ပေါများသည်။

ရိုက်, *n.* a bag; (Bur.) အိတ်။

ရိုက်ကာန့်, *n.* a gunny-bag; (Bur.) ဂုနီအိတ်။

ရိုင်း, *a.* rude, uncultivated, အရိုင်း *v. i.* to be rude;
(Bur.) ရိုင်းသော၊ ရိုင်းသည်။

ရိုတ်, *n.* the corypha or book-palm; (Bur.) ပေ။ See တုံထွ
ရိုတ်။

ရို, *v. t.* to help; (Bur.) ကူညီသည်။

ရိုအိတ်, *v. t.* to assist, to aid, ရိုဗင်။ (Bur.) မစသည်။

ရိုတ်, *v. t.* to count; (Bur.) ရေသည်။

ရိုတ်ရင်, *v. t.* to number; (Bur.) ရေတွက်သည်။

ရိုတ်, *a.* every; as ရိုတ်တွဲ *every day*; ရိုတ်သွံ *every year*;
(Bur.) တိုင်း။

ရိုတ်ဂဏ, *a.* monthly; (Bur.) ထစည်။

ရိုင့်ခန့်တွဲ, *adv.* daily, ရိုင့်တွဲ။ (Bur.) နေ့တိုင်း၊ နေ့စဉ်။

ရိုင့်ခန့်သွံ, *adv.* yearly, ရိုင့်သွံ။ (Bur.) နှစ်တိုင်း။

ရိုင့်နွံ, *adv.* nightly; (Bur.) ညည့်တိုင်း၊ ညည့်စဉ်။

ရိုင့်အနိုတ်, *adv.* weekly; (Bur.) ခုနစ်ရက်အပတ်တိုင်း။

ရိုတ်, *n.* a root; (Bur.) အမြစ်။

ရိုတ်ကွက်, *n.* a tap-root, the main root of a tree;
(Bur.) ရေသောက်မြစ်။

ရိုတ်ခိုတ်, *n.* the foundation of a brick building, pagoda,
or any brick structure; (Bur.) တိုက်မြစ်။

ရိုတ်ထော့, *v. t.* to pull down as an old building, or to
take off, as an old roof, ရိုင့်ထော့ဆ်။ (Bur.) ဖျက်
ပြစ်သည်။

ရဲ, *n.* a kind of basket made of open work; (Bur.) ခြင်း။

ရံ, *n.* a foot-ball made of ratan wicker-work; (Bur.)
ခြင်းလုံး။

ရံ, *v. t.* to worship, ရေတ်သေဝ်။ (Bur.) ရိုသေလေးမြတ်
သည်။

ရံ, *n.* a scaffold for the support of workmen, ရမ်။ (Bur.)
ခြင်း။

ရး, *n.* a country; also country in distinction from city;
as ကွာန်ရး *a country village*; (Bur.) တိုင်းပြည်။
တောရွာ။

ရးနီရီ, *n.* a kingdom or an empire; (Bur.) တိုင်းနိုင်ငံ။

လ

လ, *n.* a grand-father, လဇု။ အနော်။ (Bur.) အထိုး။ ဖိုးအေ။
လဝ်, *n.* an old man; (Bur.) အဖိုးကြီးအို။

လဗြ, *n.* an old woman; (Bur.) အမယ်ကြီးအို။

လက်, *n. a.* ten thousand, *pron. lāk*; (Bur.) အသောင်း။

လက်, *n. v. t.* to revile, *pron. lēūk*; (Bur.) ဆဲရေးသည်။

လက်ကနီ, *n.* the day before yesterday; (Bur.) တယွန်နေ့။

လက္ကနေ့, *n.* yesterday, လက္ကနေ့ဆံ။ (Bur.) မနေ့။

လက်ကရံ, *prep.* behind, after; also *adv.* afterwards;
(Bur.) နောက်။ နောက်မှ။

လက်ကွဲ, *n.* the forepart of a ship or boat, the bows;
(Bur.) ဦးပိုင်း။

လက်ဂစေင်, *adv.* sideways; (Bur.) နံဖေးစောင်း။

လက်ဂတ, *adv.* forward; (Bur.) ရှေ့သို့။

လက်ဂတး, *adv.* wrong side out; (Bur.) ပြောင်းပြန်။

လက်ဂွင်, *adv.* transversely, crosswise; (Bur.) ကန့်လန့်။

လက်တရွဲ, *adv.* supinely; (Bur.) ပင်လက်။

လက်လက်, *n.* the time, during which a person lived,
flourished, or reigned; (Bur.) လက်လက်။

လက်နှော့ဝ်, *n.* the after part of a ship or boat, the stern;
(Bur.) ဖဲဒိုင်း။

လက်ဝါ, *n.* the left side; (Bur.) လက်ဝဲဗက်။ ဘယ်ဘက်။

လက်ဝှင်, *n.* the right side; (Bur.) လက်ညာဘက်။ ညာဘက်။

လက်ပဲ့, *n.* boxing, fighting with the fist; (Bur.) လက်
မွေ့သတ်ခြင်း။

လက်ဗကပ်, *adv.* pronely, — opposed to လက်တင်္ဂါ။ (Bur.)
မှောက်ချ်။

လက်ဗတက်, *n.* upside down; (Bur.) ပြောင်းပြန်။ စောက်ထိုး။

လက်ဗန့်, *n.* wrestling; (Bur.) နှပ်နင်းကိုင်ခြင်း။

လက်ဖျှက်, *adv.* upside-down; လက်ဗတက်။ (Bur.) ပြောင်း
ပြန်။ စောက်ထိုး။

လက်ဟတ်, *n.* the lathe of a loom; (Bur.) လက်ခတ်။

လက်ကျိုက်, *n.* filth; (Bur.) အညစ်အကြေး။

လက်ချာ, *n.* an intoxication preparation of rice; (Bur.)
လေဝ်ဇာ။

လက်သန်, *n.* a characteristic, symptom, sign; (Bur.)
လက္ခဏာ။

လက္ခဏာ, (Pali), *n.* a sign, an indication; (Bur.) လက္ခဏာ။

လွံ, *n.* an island, လကန်း။ လွံ။ usually *pron.* ကန်း။ This
word occurs frequently in the names of towns
and villages, which are surrounded by water only
during a part of the rainy season; (Bur.) ကွန်း။

လွံတဲ, *n.* the wrist, လွှဲဆံတဲ။ (Bur.) လက်ကောက်ဝတ်။

လွံဗွဲ, *n.* a refuge; thus ဝလွံဗွဲ to be a refuge; (Bur.)
(Bur. ခိုထုံရာ။) with လီ *v. t.* to take refuge in;
(Bur.) ခိုထုံသည်။

လက်ကိုင်, *n.* an anklet, or ornamental ankle ring;
fettters; (Bur.) ခြေချင်း။

လက်ကပ်တဲ, *n.* a bracelet; (Bur.) လက်ကောက်။

- လက်ဖိတ်, *a.* terrified, frightened; *v. i.* to be terrified;
(Bur.) ထိတ်လန့်သော။ ထိတ်လန့်သည်။
- လက်နီ, *n.* the edible root of a species of water-lily;
(Bur.) ကြာရိုး။
- လက်ဖိတ်, *n.* a fabulous monster, which is said to eat
human flesh, and to have supernatural power;
(Bur.) ဘီလူး။
- လကျာ်, *n.* a Buddhist priest; (Bur.) သုန်းကြီး။
- လဂင်, *n.* ginger, တဂင်။ (Bur.) ချင်းမင်း။
- လင်္ဂါ, *n.* a step, a pace; (Bur.) အတွင်း။
- လူ, *a.* upright, just, ညွှပ်လူ။ *v. i.* to be just; (Bur.)
ရိုးသားသော။ ဖြောင့်မတ်သော။ ဖြောင့်မတ်သည်။
- လွှာဝ်, *n.* a mountain stream; (Bur.) စင်းချောင်း။
- လရီ, *n.* a pleasant grove; (Bur.) ရင်္ဂ။
- လင်, *v. i.* to melt; (Bur.) အရည်ဖြစ်သွားသည်။
- လင်္ဂ, *v. i.* to turn up the face; (Bur.) မော့သည်။
- လင်္ဂ, *v. i.* to be dull; (Bur.) မှိုင်နေသည်။
- လင်္ဂေါတ်, *v. i.* to diminish, as a swelling; (Bur.) ပိန်ကျ
သည်။
- လင်္ဂေါင်, *v. t.* to worship, to make obeisance to; (Bur.)
ရှိခိုးသည်။
- လစ, *n.* a lake; (Bur.) ဇေအိုင်။ အင်း။
- လစိန်, *n.* a thimble, or ring for the finger. See ကစိန်။
(Bur.) အချုပ်လက်စွပ်။
- လစိန်, *prep.* in; as လစိန်မြို့ဝ် *in the forest*; (Bur.) အထဲမှာ။
- လစုတ်, *n.* a stroke, a stripe; (Bur.) ရိုက်ချက်။
- လစက်, *a.* black, လွံက်။ *v. i.* to be black; (Bur.) မည်းသော။
မည်းသည်။
- လစင်, *n.* a species of water-lily; (Bur.) ကြာတမျိုး။
- လဆူ, *v. i.* to reel, to stagger; (Bur.) ကတိမ်းကပါးသွားသည်။

လဆောင်, *adv.* sometimes, ဆောင်လ။ (Bur.) တခါတရံ။
 လစ, *v. i.* to wait, tarry, မင်လစ။ (Bur.) စောင့်နေသည်။
 စောင့်ဆိုင်းသည်။

လစဲ, *v. i.* to be late; (Bur.) နောက်ကျသည်။
 လတိက်, *v. t.* to build tier on tier, လွှဲက်ပြာသာန်။ (Bur.)
 အဆင့်ဆင့်တင်တည်သည်။

လညှင်, *n.* the dry season, ဣင်း။ (Bur.) နွေကာလ။
 လတက်, *v. t.* to dress, to put on clothes, လတက်ကေတ်။
 သေ့ခဲလတက်။ (Bur.) ဝတ်သည်။ ဝတ်ဆင်သည်။

လတံ, *n.* the tongue; (Bur.) ယျာ။
 လတပ်ပေပ်, *n.* a mouth-piece of a wind-instrument;
 (Bur.) အခင်။

လတ်လတ်, *a.* raw, ဂျိုင်းဂျိုင်း။ (Bur.) မိမ်းသော။ လတ်လတ်ရှိ
 သော။ အသက်ရှင်လျက်ရှိသေးသော။

လတု, *prep.* above, over, upon; *a.* upper; (Bur.) အပေါ်
 မှာ။ အထက်။

လတောင်, *n.* a sinew, a muscle; (Bur.) အကြော။

လတိုင်း, *v. t.* to toss up, ကတိုင်း။ (Bur.) မြှောက်သည်။

လတိုပ်, *n.* dew, fog; (Bur.) နှင်း။

လနက်, *v. i.* to be miry, to sink in mire, ထုက်ခရို။
 (Bur.) ကျံသည်။

လန့်ဂဇွင်, *v. i.* to itinerate, to go from place to place,
 ဂဟောင်။ (Bur.) တရပ်မှတရပ်သို့ထွဋ်လည်သွားသည်။

လန့်ဂပပ်, *v. i.* to make a circuit; (Bur.) လည်ပတ်သွားသည်။

လန့်နိန့်, *v. t.* to trample upon; (Bur.) ကျော်နင်းသည်။

လနုတ်, *a.* lazy; *v. i.* to be lazy; (Bur.) ပျင်းသော။ ပျင်းရိ
 သည်။

လနုတ်လီ, *a.* habitually indolent; *v. i.* to be indolent;
 (Bur.) ပျင်းရိသော။ ပျင်းရိသည်။

လနေင်, *n.* a hawk, or kite; (Bur.) ဝှန်

လှ, *v. p.* prohibitory, not, လှ။ ဝ။ See Gram. § 17. 1.;
(Bur.) မ—နှင့်။

လှ, *n.* a wave, လပင်၊ လပင့်ခွေး၊ (Bur.) လှိုင်းတံပိုး။

လပင့်ခွေး, *n.* a breaker; (Bur.) ကျောက်ကိုခတ်သောလှိုင်း
ချပ်။

လှ, *v. t.* to pick up, လှင့်၊ လပင်၊ (Bur.) ကောက်ယူသည်။

လှမိင်, *n.* an elephant's trunk; (Bur.) ဆင်နှာမောင်း။

လွဲ, *n.* a dream, လွမ်း၊ (Bur.) အိပ်မက်။

လပံကြော့, *n.* empty, unsubstantial grain, လပခံကြော့၊
(Bur.) စပါးချင်း။

လှာ, *n.* the side; (Bur.) အဖက်၊ တဖက်၊ ဘက်။

လပုင်, *n.* an earthen pot for boiling salt; (Bur.) ပျဉ်း
အိုး။

လပုတ်တဲ, *n.* a finger; a finger-breadth, လပုင့်တဲ၊ (Bur.)
လက်ချောင်း၊ လက်သစ်။

လပံက်, *v. t.* to open, ပံက်၊ လွှဲကံ့မုတ်၊ (Bur.) ဖွင့်သည်။

လဗေင်, *n.* mire, thick mud; (Bur.) ညွန်ပျောင်း။

လဗံက်, *n.* a table; (Bur.) စားပွဲ။

လဗိုတ်, *n.* a stone's throw; (Bur.) ခဲတပြစ်။

လဗိုတ်ကျာ, *n.* a storm, tempest; (Bur.) မိုဗ်းသက်မုန်
တိုင်း။

လမ, *n.* a huntsman, a hunter, လှ၊ မြာန်၊ (Bur.) မုဆိုး။

လမက်, *n.* a puddle; (Bur.) ရွှံ့ပွက်၊ ဗွက်။

လမင်မိုင်, *n.* a foot-print; (Bur.) ခြေရာ။

လမာတ်, *n.* one of an a religious order inferior to
the monks, or priests; (Bur.) မိုးသူတော်။

လမာန်, *n.* a potter; (Bur.) အိုးတိန်းဆွား။

လမဲ, *n.* a present; (Bur.) လက်ဆောင်။

လမဲ, *v. t.* to stir around; (Bur.) မွှေသည်။

လမ္ပဲ, *v. t.* to suspend from the shoulder ; (Bur.) လွယ်သည်။

လမိတ်, *n.* a number, လမိင်္ဂသင်ချာ။ as လမိင်္ဂမိတ် *the number of men* ; (Bur.) အရေအတွက်။

လမီ, *v. i.* to look forward ; (Bur.) မျှော်သည်။

လမီဗျတ်, *v. t.* to hope for ; (Bur.) မျှော်လင့်သည်။

လမီရင်, *v. t.* to look for, ကမီရင်။ (Bur.) မျှော်ရှာသည်။
ကြည့်မျှော်သည်။

လမီသွီ, *n.* the roof of a house ; (Bur.) အိပ်ခန်း။

လမု, *n.* a kind of tree, the sour *sonneratia* ; (Bur.)
လမုပင်။

လမုင်, *adv.* now ; လွှတ်။ လမုတ်ဝံ။ (Bur.) ယခု။

လမုင်, *v. i.* to be cold ; (Bur.) ချမ်းသေသည်။

လမုင်စိုတ်, *v. i.* to be in comfort ; to be at ease ; (Bur.)
စိတ်အေးသည်။

လမေင်လမေင်, *adv.* successively ; (Bur.) အဆက်ဆက်အ
တန်းတန်း။

လမော်, *n.* a number, လမိင်္ဂ။ (Bur.) အရေအတွက်။

လမော်သင်ချာ, *n.* a number ; as ညးတံဝံ့နီလမော်သင်ချာ
တောတက်အိုတ်ရ *they increased in number* ; (Bur.)
အတွက်သင်ချာ။

လမောင်စိုတ်, *v. i.* to be wearied ; (Bur.) စိတ်ပင်ပန်း
သည်။

လမိုင်, *v. i.* to be overthrown as a tree in a storm ;
(Bur.) အမြစ်ပါလဲသည်။

လမိုနီ, *adv.* always ; (Bur.) အစဉ်။

လမိုနီကာလ, *adv.* steadfastly ; (Bur.) ခိုင်ခံ့မြဲမြံစွာ။

လမံ, *n.* the orange, လိမံ။ (Bur.) လိမ္မော်သီး။

လမ္ပူ, *a.* solitary ; *v. i.* to be solitary ; (Bur.) ဆိတ်ညံ့
လျက်ရှိသော။ ဆိတ်ညံ့သည်။

လမ္ဗုလွန်, *n.* deep solitude like the depths of the jungle,

လမ္ဗုတြုင် (Bur.) ဆိတ်ညံ့လျက်ရှိနေခြင်း။

လမျို, *n.* life; (Bur.) အသက်။

လယတ် *v. t.* to shake off, as dust from the feet, လယင့်

ဇျေင့် (Bur.) ခါသည်။

လယိုင်, *v. i.* to assent; as ဒိုင်လယိုင် *to give assent*; (Bur.)

အာမခံသည်။ ဝန်ခံသည်။

လယိုင်, *n.* weight; (Bur.) အလေးချိန်။

လယိုတ်, *n.* depth, မှုံလယိုင် (Bur.) အနက်၊ ဇောက်၊ အ

စောက်။

လယး, *n.* light; (Bur.) အလင်း။

လရိဆ်, *v. i.* to cry, to weep, လရိဆ်တ် (Bur.) ငိုသည်။

လရိဆ်ယတ်, *v. i.* to cry aloud; to weep with a loud voice;

(Bur.) ငိုကျွေးသည်။

လလံသွာ, *n.* recovery from illness; relief of mind,

လလံသွာ (Bur.) သက်သာခြင်း။ ချမ်းသာခြင်း။

လလီ, *n.* lightning; (Bur.) လျှပ်စစ်။

လလဲ, *v. i.* to be left behind; (Bur.) ကျန်ရစ်သည်။

လလဲသထဲ, *v. t.* to drop; to fall away, to apostatize,

လလဲသထဲအာ (Bur.) ကျရစ်သည်။ ဇောက်ပြန်သည်။

လလောင်, *n.* dissolution; a being dissolved; (Bur.) အ

ရည်ဖြစ်ခြင်း။

လလောင်, *v. t.* to lift up, as the voice, လလောင်တ်။

အော်ဟစ်သည်။ ကျွေးကြော်သည်။

လလောင်ကမြဲ, *v. t.* to proclaim, as a public crier; (Bur.)

ကျွေးကြော်သည်။

လလောင်တရး *v. i.* to be noised abroad; (Bur.) နှံ့မျှသွား

သည်။

လလ်, *v. i.* to be spread out as the branches of a tree;

(Bur.) ကားထွက်သည်။

ထပ်, *v. a.* euphonic. See Gram. § 17-2. (*f*); (Bur.)

လေး ဟော

လဝီ, *n.* weeping, လဝီ။ (Bur.) ပိုခြင်း။

လဝီ, *n.* breathing, လူဝီ။ (Bur.) အသက်ရှူခြင်း။

လဝိုင်, *adv.* continually; (Bur.) အစဉ်အမြဲ။

လသာ, *v. t.* to abandon; (Bur.) စွန့်သည်။

လသာထပ်, *v. t.* to leave as an animal leaves its young to go in search of food; (Bur.) မြစ်ထားသည်။ ထားခဲ့သည်။

လသာတ်, *v. i.* to go beyond, သာတ်အာ။ ဂထိုင်ထောင့်အာ။ (Bur.) လွန်သွားသည်။

လဟိုင်ပိုတ်, *a.* happy; *v. i.* to be happy. See ထိုင်ပိုတ်။ (Bur.) မိတ်ပျော်ပါးသော။ မိတ်ပျော်ပါးသည်။

လဟောက်, *n.* a bridle-bit; (Bur.) ဇက်။

လဟို, *n.* a speech, a saying; (Bur.) အပြော။ အဆို။

လဇက်, *v. t.* to suspend, as on a rope or pole, or as a scarf over the shoulder; (Bur.) တင်သွားသည်။

လဇေါက်, *v. t.* to worship; (Bur.) ကိုးကွယ်သည်။

လံ, *adv.* long, a long time, လဆ်; as ညးမံင်ထံ *he stays a long time*; (Bur.) ကြာကြာ။

လံ, *v. i.* to be long in time, လဆ်; as ကြိတ်စံစူတ်မိဒံဒိုရ *it was about three hours after*; (Bur.) ကြာသည်။

လအာ, *v. n.* a going, gait; thus လအာညးခိုဝ်ရ *his gait is good*; (Bur.) သွားခြင်း။ အသွား။

လအာတ်, *n.* a beggar, မိုင့်ဂရင်ဝ်။ (Bur.) သူတောင်းဝား။

လအိတ်ကာလ, *adv.* throughout time, forever; (Bur.)

ကာလအစဉ်။

လအိတ်တိုက်, *adv.* continually; (Bur.) အစဉ်အမြဲ။

လော, *n.* a mule; (Bur.) လား။

လတ်, *v. i.* to fall to pieces, to crumble, as an old brick

building; to cave off, as the bank of a stream undermined by the water; (Bur.) ပြိုသည်။

လတ်, *v. t.* to split bamboo into thin strips for tying, လတ်ချာ။ (Bur.) နှိုးပျာသည်။

လတ်, *n.* a quotient; (Bur.) ရလတ်။

လတ်, (Pali လာတာ), *n.* a prize; (Bur.) ဆု။

လတ်ဝတု, *n.* a monthly salary; (Bur.) လခ။

လတ်သကာ, (Pali လာတာ), *n.* a present, a gift; (Bur.) ဆုလတ်။

လတ်, *v. t.* to feel of with the hand, ဂုဏ်။ (Bur.) လက် နှင့်စမ်းသည်။

လတ်သပေါတ်, *v. t.* to stroke with the hand; (Bur.) စမ်း သပ်သည်။

လဲ, *v. i.* to become loose as a knot; (Bur.) ပြေသည်။

လဲ, *v. i.* to dissolve, as sugar in water; (Bur.) အရည် ဖြစ်လာသည်။

လဲလေင်, *v. i.* to be dissolved; (Bur.) အရည်ဖြစ်လာ သည်။

လဲလေင်, *v. i.* to disappear, to perish; (Bur.) ပပျောက်သည်။

လဲလိင်, *n.* a fire-fly; (Bur.) ဖိုးဝန်းပြုံး။

လိပ်, *n.* an orange, လိပ်။ (Bur.) လိမ္မော်။

လိက်, (Pali လိက္ခ), *n.* a book, or writing of any kind; (Bur.) စာ။

လိက်ဌာဂြိုဟ်, *n.* a bond; (Bur.) စာချုပ်။

လိက်ကတ်တိက, *n.* a covenant; (Bur.) ပုဒ်ညဉ်းဖွဲ့သောစာ ချုပ်။

လိက်ကိုင်စာ, *n.* a letter, an epistle; (Bur.) သူတပါးထံသို့ ရေး၍ပေးလိုက်သောစာ။

လိက်ကိုင်ခေါင်, *n.* a ticket; (Bur.) အခွင့်ပေးသောလက် ဖုတ်စာ။

ထိက်ဂတိ, *n.* a promissory note; (Bur.) ဂတိထားသောစာ။
 ထိက်စုက်လောတ်, *n.* a telegram; (Bur.) နန်းကြိုးစာ။
 ထိက်ချီပြီ, *n.* a printed book; (Bur.) ပုံနှိပ်သောစာ။
 ထိက်ခင်သက်သီ, *n.* a certificate; (Bur.) သက်သေခံလက်
 မှတ်။

ထိက်ပတ်, *n.* a sacred book; (Bur.) စာပေကျမ်းဂန်။
 ထိက်ပွဲ, *n.* a petition; (Bur.) လျှောက်လွှာ။
 ထိက်ပရင်, *n.* a letter; (Bur.) ဆောင်းပါးစာ။
 ထိက်ပရိုင်, *n.* a newspaper; (Bur.) သိတင်းစာ။
 ထိက်ညွှန်, *n.* a written communication; (Bur.) မှာစာ။
 ထိက်ဗွန်, *n.* an epistle; (Bur.) မှာစာ။
 ထိက်ခိုခတ်ဝဲခိုက်, *n.* a spelling-book; (Bur.) သင်ပုံးကြီး
 ဖတ်စာ။

လိင်, *v. t.* to hire; *n.* wages; (Bur.) ငှားသည်။ အခ။
 လိ, *v. t.* to defraud; (Bur.) လိမ်သည်။
 လိထွက်, *v. t.* to extort; (Bur.) လျှပ်စားသည်။
 လိစန်, *v. i.* to be twisted; (Bur.) ကောက်ကျပ်သည်။
 လီ, *v. t.* to wash, used only with regard to the face;
 (Bur.) မျက်နှာသစ်သည်။

လီယး, *n.* the morrow, *ယးဂတ*။ (Bur.) နက်ဖန်။
 လက်, *v. t.* to run against, to come into collision with;
 (Bur.) ထိမိသည်။
 လက်, *prep.* during; as လက်ပိတဲ့ *during three days*;
 (Bur.) ကာလပတ်လုံး။

လုတ်, *v. i.* to sin, to transgress, လုတ်အာ (Bur.) မှား
 သည်။ ပြစ်မှားသည်။
 လုတ်လို, *v. i.* to commit adultery or fornication; (Bur.)
 မှားယွင်းသည်။

လုန်, *n.* a protruding of the bowel, as in obstinate cases
 of chronic dysentery; (Bur.) လိပ်ခေါင်းထွက်ခြင်း။

- လုပ်, *v. t.* to enter, to go into; (Bur.) ဝင်သည်။
 လုလန့်, *v. i.* to walk; (Bur.) ခြေထွင်းသွားသည်။
 လဲ, *v. i.* to wade; (Bur.) (ရေထဲသို့) ဆင်း၍သွားသည်။
 လောင်, *v. i.* to carry on the hip; (Bur.) ခါးထပ်၍သည်။
 လောင်ကာ, *n.* the guava; (Bur.) မာလကာ။
 လော်, *v. t.* to be skilled in, to understand, to be accus-
 tomed to; (Bur.) တတ်မြောက်လိမ္မာသည်။
 လေံသု, *n.* the agati tree, လေံသု (Bur.) ပေါက်ပန်းဖြူ။
 လေလာန့်, *n.* an auction; (Bur.) လေလံ။
 လဲ, *v. t.* to pay a debt; (Bur.) ဆပ်သည်။
 လဲ, *v. t.* to relate, လဲဗွဲ (Bur.) ပြန်ပြောသည်။ ပြောဆို
 သည်။
 လဲကိုင်စား, *v. t.* to substitute; (Bur.) အစားထိုးသည်။
 အစားပိုက်သည်။
 လေဟ်, *v. i.* to dance; (Bur.) ကသည်။
 လေဟ်, *adv.* an affix of denial, မွဲလေင့်။ See လးလး။ (Bur.)
 မှ။
 လေဆီ, *n.* a staff or walking-stick, လေဆီဂရုန့်။ (Bur.)
 ဒုတ်။ တောင်ဝေး။
 လေဆီခုင့်အိက်ဪဝှာတ်, *n.* an ear-pick; (Bur.) နားဖာကော်။
 လေဆီဇီ, *n.* a rod, လေံဇီဝှ် (Bur.) နှင်တံ။
 လေဆီခိုက်ပသဲဇော်, *n.* a sledge-hammer; (Bur.) သံတု
 ကြိုး။ တုမကြိုး။
 လေဆီတခေါတ်, *n.* a strickle, လေဆီဂရုန့်။ (Bur.) တံသုတ်။
 လေဆီတက်ကွီ, *n.* a whip; (Bur.) နှင်တံ။ မှိုက်စရာတံပျာ။
 လေဆီတပ်ခိုက်, *n.* a batten, a lath; (Bur.) အုတ်ကြွပ်
 တန်း။
 လေဆီဒကောက်, *n.* a goad; (Bur.) ဒုတ်ချွန်။
 လေဆီဒုက်, *n.* a stick; (Bur.) ဒုတ်။
 လေဆီဇီဝှ်, *n.* a cane, rod; (Bur.) ကြွပ်လုံး။

လဲ, *n.* a friend ; (Bur.) မိတ်ဆွေ။

လော, *v. i.* to roll over and over; (Bur.) လိပ်သည်။

လောဝကူစေင်အာ, *v. i.* to roll down; (Bur.) လိပ်၍ကျသည်။

လောက, (Pali), *n.* this world, as distinguished from a permanent future state; (Bur.) လောက။

လောကီ, (Pali), *a.* pertaining to the present world; (Bur.) လောကီ။

လောကုတ္တိဝံ, (Pali လောကုတ္တရာ), *a.* pertaining to a future state; (Bur.) လောကုတ္တရာ။

လောတိ, *v. i.* to fall down, applied to men or animals, that fall from faintness or other cause; (Bur.) ထည်းသည်။ လဲသည်။

လောတိစေတ်, *v. i.* to fall down, as in walking; (Bur.) ထည်းကျသည်။

လောန်, *n.* a weaver's shuttle; (Bur.) လွန်း။

လောန်, *adv.* very; as ခိုတ်လောန် *very good*; also a sign of the comparative degree; (Bur.) အလွန်။—gone by with reference to time or place, လွန်၍။

လောန်ခွင့်, *adv.* still more; (Bur.) သည်ထက်မက။

လောန်, *v. i.* to be gone by with reference to time or place; (Bur.) လွန်သည်။

လောန်သန်, *v. t.* to exceed; (Bur.) လွန်သာသည်။

လောန်အာ, *v. t.* to go beyond; (Bur.) လွန်သွားသည်။

လောဘ, (Pali), *n.* selfish desire, cupidity; (Bur.) လောဘ။

လော်, *v. i.* to be easy, not difficult; (Bur.) လွယ်သည်။

လှ, *n.* an arrow; (Bur.) မြှား။

လှ, *n.* one of the race of Laos in northern Siam; (Bur.) လောအမျိုးသား။

လံက်, *v. t.* to besmear; (Bur.) လူးသည်။ သုတ်သည်။

လံက်ဋ္ဌာင်, *v. t.* to whitewash; (Bur.) အဖြူသုတ်သည်။

လံင်စ, *v. t.* to wager; (Bur.) ထောင်းစားသည်။

လံင်စုက်, *v. t.* to add more to; (Bur.) ထပ်လောင်းသည်။

လိုက်, (Pali လောက), *n.* that which pertains to this world, လိုက်ဗာ။ (Bur.) လောက။

လိုက်, *v. i.* to come through, appear, (Bur.) ပေါက်လာသည်။

လိုက်, *n.* a kind of tree; bearing trumpet flowers, and long twisted pods, the *spathodea serrulata*; (Bur.) မဏ္ဍု

လိုန့်, *v. t.* to tread upon, to tread under foot; (Bur.) နင်းသည်။

လို, *a.* destroyed, ruined, လိုလင်။ *v. i.* to be destroyed, ruined; (Bur.) ပျက်စီးသော။ ပျက်စီးသည်။

လိုမိတ်, *v. i.* to give out, to become discouraged from further effort; (Bur.) မိတ်ပျက်သည်။

လို, *n.* the gourd creeper; (Bur.) ဘူးသီး။

လိုတ်, *v. i.* to untwist; (Bur.) ပြေသည်။

လး, *v. t.* to spread out, as a cloth or mat; (Bur.) ခင်းသည်။

လး, *v. i.* to be stretched; (Bur.) စန့်သည်။

လး, *a.* flat, level; as ထွံလး *a flat stone*; *v. i.* to be flat; (Bur.) ပြားသော။ ပြားသည်။

လးလး, *adv.* at all, used in prohibition and denial; as ဝအာ လးလး။ *go not at all*; လွဟိုလးလး *speak not at all*, or *say nothing*; ဆဲဟွံဟိုလးလး *I never said it, or I never spoke at all*; (Bur.) လားလား။ ဘယ်သောအ ခါ၌မျှ။ အလျှင်း။

လွပွတ်, *n.* coals of fire; (Bur.) မီးခဲ။

လွတ်လေတ်, *v. i.* to decrease in quantity or size, လွှောတ်။ (Bur.) မိန့်ကျသည်။ လျော့ကျသည်။

ယာယတိုက်, *v. t.* to right, place right side up; (Bur.)
 ထုန်တင်သည်။

ယာက်ရံ, *v.* to look upwards; (Bur.) မော်ကြည့်သည်။

ယိုး, *n. a.* a thousand, *col.*, ရှိပ် (Bur.) တထောင်။

ယှ, *a.* lonely, applied to the feelings; *v. i.* to be lonely;
 (Bur.) အပေမရှိ၊ ဆိတ်ညံ့လျက်ရှိသော၊ ဆိတ်ညံ့သည်။

ယှင်ယှ, *v. i.* to be amazed, to be astonished; (Bur.) မှိုင်
 တွေသည်။

ယှောင်, *v. t.* to place the palms of the hands together
 and raise them to the forehead, as an act of
 reverence or worship; (Bur.) ရှိခိုးသည်။

ယှောင်ဟို, *v. t.* to petition reverently; (Bur.) သံတော်ဦး
 တင်သည်။

ယှိုင်, *pro. a.* some; (Bur.) အချို့။

ယှ, *n.* a huntsman, a hunter, ထမ၊ ဗြာန် (Bur.) မုဆိုး။

ယှိုင်, *n.* a foot-step; (Bur.) ခြေရာ။

ယှ, *v. t.* to stir anything round and round in a vessel;
 (Bur.) မွှေသည်။

ယှင်, *adv.* now, ထမင် (Bur.) ယခု။

ယှင်, *v. t.* to sprinkle; (Bur.) ဖြန်းသည်။

ယှင်ဖိုတ်, *v. i.* to be happy; (Bur.) ဝိတ်သက်သာသည်။
 ချမ်းသာသည်။

ယှင်ယှင်, *adv.* in succession, in order; (Bur.) အစဉ်
 အတိုင်း။

ယှတ်, *v. t.* to instruct, to reprove; (Bur.) ဆုမ္မသည်။

ယှတ်ခွါ, *v. t.* to prohibit, ယှတ်ခွာ (Bur.) မြစ်ထား
 သည်။

ယှိတ်ကာ, *v. t.* to drive away, following after with a
 whip; (Bur.) မောင်းနှင်သည်။

ယှိန်, *adv.* continually; (Bur.) အစဉ်။

လွတ်တဲ, *n.* a weapon, ဝပ်တဲ။ (Bur.) လက်နက်။

လွှဲပြာ, *v. t.* to take care of, to support, လွှဲပရာ။ (Bur.)

မြီရသည်။

လွှဲမာန်, *n.* a temple; (Bur.) ဒိတ်မာန်။

လွှဲရိယ, (Pali ပိရိယ), *n.* diligence; (Bur.) ပိရိယ။

လွှဲတိ, *n.* pretence, assumption; (Bur.) ဟန်ဆောင်ခြင်း။

လှ, *n.* a leaf, လှ။ (Bur.) အရွက်။

လှကွဲ, *n.* dwarf palm leaves used for roofing; (Bur.)

လှကွဲ။

လှတရင်, *n.* the shutter of a door; (Bur.) တံခါးရွက်။

လှဒကပ်, *n.* scales for weighing; (Bur.) ချိန်ခွင်။

လှတတင်, *n.* a window-shutter; (Bur.) ပြတင်းရွက်။ ပြတင်း
ဒိတ်။

လှတနံ, *n.* a ceiling; (Bur.) ပျဉ်ချက်နံကြက်။

လှင်, *v. i.* to be amazed; (Bur.) ထိတ်လန့်၍လေ့စေသည်။

လှရိတ်, *n.* a leaf of the corypha or book-palm; (Bur.)
လေရွက်။

လှဝိဆိ, *n.* a kind of grass used in thatching; (Bur.) သက်
ကယ်။ သက်လယ်။

လှာ, *n.* a lake; (Bur.) အင်း။

လှာ, *n.* an inferior kind of brass; (Bur.) ညံ့သောကြေးဝါး။

လှာင်, *v. i.* to have a hole or hollow in the side of any
thing; (Bur.) လှိုင်ရှိသည်။

လှဲ, *v. t.* to change, လှဲ။ (Bur.) လဲသည်။

လှိက်, *n.* edible moss; (Bur.) လှစားနိုင်သောကျောက်မွှေး။

လှိုင်, *v. i.* to sleep, လှိုင်တံ။ (Bur.) အိပ်ပျော်သည်။

လှိုင်ဖိုတ်, *v. t.* to enjoy, to take pleasure in. See လှ
ဟိင်ဖိုတ်။ (Bur.) မွေ့လျော်သည်။

လှဲ, *n.* copper; a copper coin; as လှဲပွဲဂတေငှ် *one copper
coin. Col.*; (Bur.) ကြေးနီဒင်္ဂါး။

ထွက်ထိုင်, *v. i.* to be rent, or broken to pieces ; (Bur.)
ကြေမှုသည်။

ထွတ်, *n.* phlegm ; (Bur.) သလိပ်။

ထွေ, *v. t.* to deceive, ထွေစေ (Bur.) ထွေစားသည်။

ထွေထွေ, *v. t.* to entice, to coax, ထွေထွေတာ (Bur.)
သွေးဆောင်သည်။

ထွေ, *a.* broad ; *v. i.* to be broad ; (Bur.) ကျယ်သော၊ ကျယ်
သည်။

ထွေ, *a.* extensive ; *v. i.* to be extensive ; (Bur.) ကျယ်
ဝန်းသော၊ ကျယ်ဝန်းသည်။

ထွေပြ, *v. i.* to rejoice ; (Bur.) ရွှင်လန်းသည်။ ဝမ်းမြောက်
သည်။

ထွေအာ, *v. i.* to sail ; (Bur.) ထွေသွားသည်။

ထွက်, *a.* dirty, filthy ; (Bur.) ညစ်သော။

ထွက်, *n.* hiccough ; (Bur.) ခြို့၊ ခြို့ထိုးခြင်း။

ထွတ်စိုတ်, *v. t.* to make comfortable and happy ; (Bur.)
စိတ်ဝေစေသည်။

○

ဝ, *n.* a tribe of Peguans who resemble Karens ; (Bur.)
မွန်လူမျိုးတမျိုး။

ဝက်, *num. aux.* applied to books ; as လိက်ပွဲဝက် *one book* ;
(Bur.) အစောင်။

ဝင်, *n.* a pool ; (Bur.) နေအိုင်။

ဝင်, *n.* a fence, enclosure ; (Bur.) ဝင်း။

ဝင်သာသနာ, *n.* a mission compound ; (Bur.) သာသ
နာဝင်း။

ဝင်, *v. i.* to cease (of rain) ; ခု (Bur.) ပြတ်သည်၊ စသည်။

ဝတ်, (Pali ဝတ္ထု), *n.* duty ; (Bur.) ဝတ်။

ဝတ်ကျ်, *n.* duties to God ; (Bur.) ဘုရားဝတ်။

- ဝတ်ထွဲ, *n.* duties of hospitality ; (Bur.) ညွှော်သည်ဝတ်။
 ဝတ်ပိမ, *n.* duties to parents ; (Bur.) ပိတဝတ်။
 ဝတ္ထုဒါနံ, *n.* an offering ; (Bur.) ဒါနဝတ္ထု။
 ဝတ္ထုဂဏ္ဍိဂဉ္ဇတ်, *n.* trinkets of various kinds ; (Bur.)
     အဘိုးမထိုက်သောတန်ဆာကလေး။
 ဝတ်ယာတ်, *v. t.* to wring water from cloth ; (Bur.) အ
     ဝတ်ညှစ်သည်။
 ဝဇ္ဇနာ, (Pali), *n.* divine homage ; (Bur.) ဆုရားကိုရှိခိုး
     ခြင်း။
 ဝပ်တဲ, *n.* a weapon, လွတ်တဲ။ (Bur.) ထက်နက်။
 ဝဟ်, *n.* the lunar month nearly corresponding to Octo-
     ber ; (Bur.) သတင်းကျွတ်။
 ဝဋ်, (Pali ဝါသ), *n.* the Buddhist lent, an annual period
     of three months, during which religious observ-
     ances are strictly enjoined ; (Bur.) ဝါ။ . . .
 ဝါ, *n.* an open plain or prairie ; (Bur.) လွင်ပြင်။
 ဝါ, *n.* time referring to repetition ; thus ခွဲဝါ *one time*
     or *once* ; ခါဝါ *two times* or *twice* ; ရှိင်ကိုဝါ *re-*
     peatedly ; (Bur.) အခါ။
 ဝါ, *n.* a paper kite ; (Bur.) ဝွန်လေတံခွန်။
 ဝါမိ, *n.* an adze ; (Bur.) တံဝည်း။
 ဝါဒိ, *n.* a beginning, တံဝါဒိ။ (Bur.) အစ။ ထက်ဦး။
 ဝါဗွ, *n.* fields, generally a collection of paddy fields ;
     (Bur.) လယ်တော။
 ဝါဓိဝ်, *n.* a salt-marsh ; (Bur.) ခေငန့်လွင်းမိုးသောကွင်း။
 ဝါင်, *n.* a species of mint ; (Bur.) ပင်မိမ်း။
 ဝါင်ဒုင်တျင်, *v. t.* to go out to meet, ဝါင်ဒုင်ထလှင်။
     (Bur.) ကြိုဆိုသည်။
 ဝါတ်, *a.* difficult ; *v. i.* to be difficult ; (Bur.) ခက်သော။
     ခက်သည်။

ဝါတ်ခါ, *v. i.* to be in distress for want of food, etc.;

(Bur.) ဆင်းရဲသည်။

ဝါတ်ဂါတ်, *a.* very difficult, ဝါတ်ညှိယွံသေင်။ *v. i.* to be very difficult; (Bur.) ခက်ခဲသော၊ ခက်ခဲသည်။

ဝါဒ, (Pali), *n.* instruction, a precept; (Bur.) ဩဝါဒ။

ဝါရ, *adv.* while; (Bur.) စည်တွင်။

ဝါရန်, *n.* (Eng.), a warrant; (Bur.) ဝါရန်။

ဝါသွာ, *n.* natural bent; (Bur.) ဝါသနာ။

ဝဲ, *n.* manure; (Bur.) နောက်ချေး။

ဝိ, *n.* the sycamore; (Bur.) သဖန်း။

ဝိကူင်, *n.* the fig; (Bur.) သဘောသဖန်း။

ဝိဝိက္ခိယ, (Pali), *a.* unstable, fickle; (Bur.) ဝိဝိက္ခိယ။ မမြဲသော။

ဝိညာန, (Pali ဝိညာဏ), *n.* the spirit, the soul; (Bur.) ဝိညာဏ်။

ဝိဘတ်, *n.* a preposition; (Bur.) ဝိဘတ်။

ဝိမင်္ဇေင်တွင်, *v. i.* to be amazed, astounded; (Bur.) အနံအားသင့်သည်။

ဝိသေသ, *a.* or *adv.* exceeding, extraordinary, extraordinarily; (Bur.) ဝိသေသ၊ အထူး။

ဝိ, *v. t.* to doctor, to nurse; (Bur.) ကုသသည်။

ဝိ, *v. t.* to raise, applied to the rearing of animals for a livelihood; (Bur.) မွေးသည်။ ကြီးအောင်ကျွေးမွေးသည်။

ဝိပရာ, *v. t.* to care for, to nourish; (Bur.) ပြုစုသည်။

ဝိပက်, (Pali ဝိပါက), *n.* the result of former evil deeds; (Bur.) ဝိဘက်။

ဝိပကဝတ်, *n.* the consequences, that follow evil deeds supposed to have been committed in a former state of existence; (Bur.) ဝိဘက်။ ဝင့်။

- ဂုတ်, *n.* a young woman, a virgin; (Bur.) အပျို။
 ဂုတ်ဂဗ္ဗလေင်, *n.* a girl of the age of puberty; (Bur.) အပျိုပေါက်။
 ဂုတ်ပရံင်, *n.* an old maid; (Bur.) အပျိုဟိုင်း။
 ဂုတ်ရိတ်, *adv.* round about; (Bur.) ပတ်လည်။ ပတ်ဝန်းကျင်။
 ဂုတ်အီ, *n.* the long-armed ape; (Bur.) မျောက်လွှဲကြော်။
 ဂုန်, *v. i.* to be cooked, applied only to rice; (Bur.) နပ်သည်။ ထမင်းနပ်သည်။
 ဂုန်သေလာ, *n.* the sweet-potato; (Bur.) ကစွန်းဥ။
 ဝေင်, *v. i.* to play; (Bur.) ကစားသည်။
 ဝေင်တသဘင်, *v. t.* to make, especially an honorific term used of offerings made by royalty; (Bur.) ဝွဲလပ်သဘင်ပြုလုပ်သည်။
 ဝေင်နွဲ့, *prep.* except, ဝေင်နွဲ့ကီ၊ (Bur.) မှတပါး။
 ဝေင်နွဲ့, *conj.* moreover; (Bur.) ထိုအပြင်။ သည်အပြင်။
 ဝေင်ဝဲ, *v. t.* to avoid, to reject; (Bur.) ကြဉ်ရှောင်သည်။
 ဝေင်အာ, *v. i.* to be separated; (Bur.) ခွဲခွာသွားသည်။
 ဝေတ်, *v. t.* to reprove, to punish; (Bur.) အပြစ်တင်၍ ဆုမ္မသည်။
 ဝေတ်ဇ္ဈောန, *v. t.* to rebuke; (Bur.) ဆုမ္မသွန်သင်သည်။
 ဝေဒနာ, (Pali), *n.* suffering, misery; (Bur.) ဒုက္ခဝေဒနာ။
 ဝေန်, *a.* crooked, as an arm by contraction of the muscles; *v. i.* to be crooked; (Bur.) ကောက်ကွေးသော။ ကောက်ကွေးသည်။
 ဝေန်ဝက်, *v. i.* to be deformed; (Bur.) ကောက်လိပ်သည်။
 ဝဲ, *n.* malice; (Bur.) ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်း။
 ဝဲ, *n.* an eddy, a whirlpool; (Bur.) ဝဲ။
 ဝေါင်သ, *n.* a tribe, a family, ဝိုင်သ။ (Bur.) ဆွေမျိုး။
 ဝေါန်ဝပ်, *v.* to humble one's self, to beg pardon, ဝန်ဝပ်။ (Bur.) ဝန်ချသည်။ တောင်းပန်သည်။

ဝေါဟာ, (Pali ဝေါဟာရ), *n.* common parlance; (Bur.)
ဝေါဟာရ။ စကားစမည်။

ဝိုင်း, *n.* a hoop; (Bur.) ခွေပတ်။ စည်ပတ်။

ဝိုင်ခိုင်, *n.* lemon-grass; (Bur.) စပါးလင်း။

ဝိုတ်, *v. t.* to forget; (Bur.) မေ့သည်။

ဝိုတ်ထေခံ, *v. t.* to forsake, ဝိုတ်ထော့နီ။ (Bur.) မေ့ရစ်သည်။

ဝိုတ်ထေ့, *v. t.* to leave a thing through forgetfulness;
(Bur.) မေ့၍ချန်ထားခဲ့သည်။

ဝိုန်, *n.* joists, the timbers on which a floor is laid;
(Bur.) ဆင့်။

ဝိုင်း, *n.* the ridges that rise on the body from severe
blows with a rod; (Bur.) ဒါဏ်ရာ။

ဝဲ, *v. t.* to break, by bending back and forth. or by
twisting; (Bur.) ချိုးသည်။

ဝွံ, *pro. a.* this. It is frequently used, where it cannot
be translated. See Gram. § 14-3. Note 1.;
(Bur.) ဤဟာ။ သည်ဟာ။

ဝှင်လွံ, *n.* a dream, သွင်လပနီ။ (Bur.) အိပ်မက်။

သ

သက, *v. t.* to shove off; thus သကချင် or ထကချင် *to shove*
off a boat, either to keep it from hitting a bank
or wharf, or to start it out from the shore;
(Bur.) ကန်သည်။

သက္ကရာဇ်, *n.* an era; (Bur.) သက္ကရာဇ်။

သက်, *v. i.* to be destitute; as မသက်ကုအဟာရ *destitute*
of food; (Bur.) မဲ့လျက်ရှိသည်။

သက်သက်, *adv.* wholly, at all; as ယုံမဲ့သက်သက် *there is*
none at all; (Bur.) သက်သက်။

သက်ထင်, *v. t.* to mark down, for the sake of calling to
mind; (Bur.) မှတ်သားသည်။

သက်သီ, *n.* a witness, an evidence; (Bur.) သက်သေ၊
 နွတ်, *a.* dry; *v. i.* to be dry; (Bur.) ခြောက်သော၊ ခြောက်
 သည်။

နွစ်, *n.* a company, a herd, နွံပဝါ။ a companion;
 (Bur.) အဝု၊ အပေဉ်။

နွတ်, *a.* fierce, strong, applied to the wind; (Bur.)
 ပြင်းစွာသော။

နွတ်မြတ်, *a.* harsh, severe, abusive, ကြံကြံ။ *v. i.* to be
 harsh; (Bur.) ပြင်းပြသော၊ ပြင်းပြသည်။

နွတ်, *v. t.* to omit, ဝှုတ်။ (Bur.) မ(ပြု)ဘဲတွတ်ထား
 သည်။

နွတ်ဖလတ်, *n. pl.* omissions; (Bur.) ချန်တွတ်ထားခြင်း။

နွေ, *n.* a digest, an abstract, နွေ့။ (Bur.) အကျဉ်းအ
 ချုပ်။

နွေ့, *v. t.* to grasp with the hand, နွေ့ဝတ်။ *n.* a
 handful; a dry measure equivalent to one gill;
 (Bur.) ထက်ဆုပ်ယူသည်။ ထက်တဆုပ်။

နွေ့, *v. t.* to weigh; (Bur.) ချိန်သည်။

နွေ့, *n.* weight; (Bur.) အချိန်။

နွေ့, *v. t.* to clasp with the hand; (Bur.) ထက်နှင့်ဆုပ်
 ကိုင်သည်။

သွာတွဲ, *n.* midnight, နှိုတွဲ။ သဂါဗ္ဗံ။ (Bur.) သန်းခေါင်။

သွတ်သွတ်, *a.* scarce;—*v. i.* to lack; (Bur.) ပြတ်လပ်
 သော။ ပြတ်လပ်သည်။

သွေ, *v. t.* to obtain, သဂေါဏီ။ သဝံ။ (Bur.) ရသည်။

သွိုသွို, *adv.* lukewarm; (Bur.) ပူပူ။ နွေးနွေး။

သွး, *v. t.* to speak, to say; (Bur.) ပြောသည်။ ဆိုသည်။

သင်, (Pali သဃိာ), *n.* the priesthood; (Bur.) သဃိာ။

သင်ကာ, *v. t.* to be doubtful of, suspicious of; (Bur.) သင်္ကာ
 မကင်း။ ယုံမှားသည်။

- သင်ထူးကျပ်, *n.* the church ; (Bur.) အသင်းတော်၊
 သင်, *n.* the hair that grows in a circle on the head
 or neck of a man, ox or horse ; (Bur.) သေ့၊
 သွာ, *n.* a priest's garment ; (Bur.) သင်္ကန်း၊
 သွဉ်, *v. t.* to chew, masticate ; (Bur.) ဝါးသည်။
 သဇ္ဇေဝံ, *n.* repentance, a being silent from sorrow, သေ့ဝံ၊
 သဇ္ဇေါင်း (Bur.) နောင်တ၊
 သစ္စ, (Pali), *n.* truth as opposed to falsehood ; (Bur.)
 သစ္စာ၊
 သွင်, *n.* a sword ; (Bur.) ထားလွယ်၊
 သွဆီသွင်, *v. i.* to be wearied, tired ; (Bur.) မောပန်း
 သည်။
 သွင်ကေပ်, *a.* clear, transparent ; (Bur.) ကြည်လင်သော၊
 သွင်ဝွ, *a.* pure, pure white ; *v. i.* to be pure white ;
 (Bur.) ဖြူစင်သော၊ ဖြူစင်သည်။
 သွင်သိုက်, *v. t.* to be pleased with, သိုက်သိုက် (Bur.) နှစ်
 သက်သည်။
 သွင်, *a.* heavy, grievous ; *v. i.* to be heavy ; (Bur.)
 ထေးသော၊ လေးသည်။
 သွင်သန်, *a.* difficult ; *v. i.* to be heavy ; (Bur.) ထေးထန်
 သော၊ ထေးလန်သည်။
 သွင်ဟ်, *a.* deep ; *v. i.* to be deep ; (Bur.) နက်သော၊ နက်
 သည်။
 သွင်ဟ်နက်, *a.* intricate, hard to be understood ; *v. i.* to
 be hard to be understood ; (Bur.) နက်နဲသော၊
 နက်နဲသည်။
 သဏ္ဍ, *n.* a measure ; (Bur.) အခြင်အတွယ်၊ ပမာဏ၊
 သဏ္ဍပ်ဇိုင်ဂဇိုင်, *n.* the talon of a bird of prey ;
 (Bur.) ဌာက်ရဲ၏ခြေသည်း။
 သဏ္ဍပ်တဲ, *n.* the finger-nail, သွပ်တဲ (Bur.) လက်သည်း။

သဉ္ဇီ, *v. t.* to collide with, used of stars; (Bur.) ထိခိုက်သည်။

သဘောနံ, *v. i.* to walk in a place requiring caution, as on a narrow path on the bank, or on a log, သဘောနံအာ၊ (Bur.) ရှောက်သွားသည်။

သဘောနံအာ, *v. i.* to coast along, as a ship; (Bur.) ရှောက်လိုက်သွားသည်။

သတ်, *n.* fruit; the areca-nut, which has no other name; (Bur.) အသီး။ ကွမ်းသီး။

သတ်ခဇိုင်, *n.* the luffa; (Bur.) သဖွတ်သီး။

သတ်ချ, *n.* the Malay chestnut; (Bur.) သစ်ချသီး။

သတ်ချော်လော, *n.* the pumelow, the shaddock; (Bur.) ကျွဲကောသီး။

သတ်စပျော်, *n.* the grape fruit, သတ်စပျော်။ (Bur.) စပျော်သီး။

သတ်ခေဇီ, *n.* the nutmeg; (Bur.) ခေဇီလှိုင်သီး။

သတ်ဇုက်တိ, *n.* the ground-nut, pea-nut; (Bur.) မြေပဲ။

သတ်ခိုင်, *n.* a kind of fruit resembling the orange; (Bur.) လိမ္မော်သီးနှင့်တူသောအသီးတမျိုး။

သတ်တဲ, *n.* the fist, *i. e.* the hand clenched for striking a blow; (Bur.) လက်သီး။

သတ်ပကံက်ခဏာတ်, *n.* the sweet hog-plum; (Bur.) ငွေချိုသီး။

သတ်ပကို, *n.* a tree producing a small, astringent, apple-like fruit, the *flocourtia cataphracta*; (Bur.) နဲရွှေသီး။

သတ်ဗီ, *n.* the Bengal quince or bael; (Bur.) အုပ်ရှပ်သီး။

သတ်ဖြ, *n.* the cocoanut; (Bur.) အုန်းသီး။

သတ်ဖြဗီ, *n.* the sea cocoanut; (Bur.) ပင်လယ်အုန်းသီး။

သတ်မြိတ်, *n.* the custard-apple; (Bur.) ဩဇာသီး။

သတ်မြိတ်ကွင်, *n.* the ox-heart. The same name seems to be applied to the sour-sop; (Bur.) သင်္ဘောဩဇာသီး။ ခူးရည်းဩဇာသီး။

သတ်, *v. t.* to bear, to bring forth, applied to trees and plants producing fruit; thus တုံယွံခိုင်၍သတ်ခိုင်၍ သတ်ယွံမာန် *a bad tree cannot bring forth good fruit*; (Bur.) အသီးသီးသည်။

သတ်, (Pali သတ္တော), *n.* a living being, anything that has animal life; (Bur.) သတ္တဝါ။

သတ်ဂဗျိ, *n.* a venomous animal or reptile; (Bur.) အဆိပ်အတောက်ရှိသောတိရစ္ဆာန်။

သတ်ဇိုင်ပန်, *n.* a quadruped; (Bur.) ခြေလေးချောင်းရှိသောတိရစ္ဆာန်။

သတ်ဇိုင်ဇာ, *n.* a biped; (Bur.) ခြေနှစ်ချောင်းရှိသောသတ္တဝါ။

သတ်တိရတ်သာန်, *n.* a beast, a brute, တိရစ္ဆာန်။ (Bur.) တိရစ္ဆာန်။

သတ်ဩ, *n.* an enemy; (Bur.) ရန်သူ။

သတ်တူသွေင်, *n.* a bird, a winged animal; (Bur.) အတောင်ရှိသောတိရစ္ဆာန်။

သတ်ပရိုင်, *n.* a very old person; (Bur.) လူအို။

သတ်ပွဲဇန်, (Pali ပုထုဇ္ဇနော), *n.* a human being; (Bur.) ပုထုဇဉ်။

သတ္တံ, (Pali သတ္တော), *n. pl.* living beings, သတ္တန်။ (Bur.) သတ္တဝါတို့။

သတ္တမ, (Pali), *o. a.* seventh; (Bur.) ခုနစ်မြောက်။

သတ္တဝါ, (Pali သတ္တော), *n.* a rational being; (Bur.) သတ္တဝါ။

သတ္တဟ, (Pali), *n.* a week; (Bur.) ခုနစ်ရက်။ တသိတင်း။

သတ္တ, (Pal), *n.* strength; (Bur.) သတ္တိ။

သတင်, *v. i.* to lie down, used with regard to men of note; (Bur.) လျောင်းသည်။

ညွှင်, *a.* straight; *v. i.* to be straight; (Bur.) ဖြောင့်သော၊ ဖြောင့်သည်။

ညွှင်ညွှင်, *adv.* straight-forwardly, in a straight forward manner; (Bur.) တည့်တည့်၊ ဖြောင့်ဖြောင့်။

ညွှင်လှူ, *a.* upright, righteous, လူ။ *v. i.* to be upright; (Bur.) ဖြောင့်မတ်သော၊ ရိုးသားသော၊ ရိုးသားသည်။

ညွှင်လှ်, *v. t.* to make straight; (Bur.) ဖြောင့်အောင်လုပ်သည်။

ညွှင်ညွှ်, *v. t.* to strengthen; to make straight; (Bur.) ဖြောင့်စေသည်။

သတာတေရ, (Greek), *n.* a stater; (Bur.) သတာတေရ၊

သတိ, (Pali), *n.* caution, attention; (Bur.) သတိ၊

ညွှက်ညွှင်, *v. i.* to lie down; (Bur.) အိပ်သည်။ လျောင်းသည်။

ညွှက်ညှိုင်, *v. i.* to sleep; (Bur.) အိပ်ပျော်သည်။

ညွှီ, *v. t.* to regard; (Bur.) ကြည့်မှတ်သည်။

ညွှီး, *v. t.* to remember; (Bur.) မှတ်မိသည်။

ညွှေဝံဇတ်, *v. t.* to measure, ညွှေခံဇတ်။ (Bur.) တိုင်းထွားသည်။

ညွှီ, *n.* thickness; (Bur.) အထူ။

ညွှိ, *a.* right, as opposed to left, ညွှင်။ as တဲညွှိ the right hand, တဲညွှင်။ (Bur.) လကျောဘက်နှင့်ဆိုင်သော။

သွင်, *v. i.* to become, နှ်။ (Bur.) ဖြစ်လာသည်။

သွင်သွင်, *v. i.* to be amazed; (Bur.) အနံ့အားသင့်သည်။
See ဒေင်ထွင်။

သွိုင်, *a.* numb; *v. i.* to be numb; (Bur.) ထုံကျဉ်သော၊ ထုံကျဉ်သည်။

သွိုဟ်, *a.* stupid, dull of apprehension, သမ္ပိုဟ်။ *v. i.* to be stupid; (Bur.) မိုက်မဲသော၊ မိုက်မဲသည်။

သဒ္ဓါ, (Pali), *v. i.* to feel kindly towards others; (Bur.)
သဒ္ဓါသည်။

သဒ္ဓါစာဂ, *v. i.* to be religiously disposed; (Bur.) ဘု
ရားတရားကြည်ညိုသည်။

သန့်, *v. i.* to be good, suitable, proper; *a.* good; as ဟံ
ခိုင်ဟံသန့် *that which is not good, i. e. the evil*;
(Bur.) သင့်သည်။ သင့်သော။

သန့်ထားန, *n.* a kingdom; (Bur.) နိုင်ငံ။

သပါ, *a.* dim, dim-sighted; *v. i.* to be dim; (Bur.) မှန်
သော။ မှန်သည်။

သပါနီ, *a.* Spanish; (Bur.) သပါနီပြည်နှင့်ဆိုင်သော။

သပုန့်, *n.* rebellion; (Bur.) ပုန်ကန်ခြင်း။

သပုန့်, *v. i.* to rebel; (Bur.) ပုန်ကန်သည်။

သပေါတ်, *v. t.* to stroke gently with the hand; (Bur.)
ပွတ်သပ်သည်။

သပေါနီ, *v. t.* to rub with the hand to relieve pain;
(Bur.) ထက်နှင့်တိုက်ပွတ်သည်။

သပဲ, *n.* blasted grain, သို့။ သပဲခင်း (Bur.) အပျင်း။

သပဲ, *n.* a bird's nest; (Bur.) အသိုက်။

သပိုင်, *n.* a small cloth worn around the loins by Bud-
dhist priests; (Bur.) သင်းပိုင်။

သပိတ်, *n.* a reed used for making coarse matting;
(Bur.) ကျူ။

သဗ္ဗ, (Pali), *a.* all, every; (Bur.) ခပ်သိမ်းသော။

သဗ္ဗညု, (Pali), *n.* omniscience; *a.* omniscient, used as a
title of Gotama; (Bur.) သဗ္ဗညု။

သဗ္ဗညုတညာနီ, (Pali သဗ္ဗညုတညာဏ), *n.* omniscience;
(Bur.) သဗ္ဗညုတညာဏ်။

သဗ္ဗာနီ, *n.* a first class road, (found in books); (Bur.)
လမ်းမ။

- သဘာဝ, *n.* nature, character; disposition, natural bent;
(Bur.) သဘော။
- သဘာဝေ, *n.* divine law; (Bur.) တရား။
- သမင်, *a.* barren; (Bur.) မြူသော။
- သမတ်, *a.* young, small; *v. i.* to be small; (Bur.) ငယ်
သော။ ငယ်သည်။
- သမတ်, *n.* a small one, a child, a little one, a babe;
(Bur.) သူငယ်။
- သမတ်မြို့, *n.* a young woman; (Bur.) မိန်းမငယ်။
- သမတ်သစ္စ, *v. t.* to pledge; *n.* a pledge; (Bur.) သစ္စာဝ
တိထားသည်။ သစ္စာဝတိထားခြင်း။
- သမင်ရထ, *v. i.* to consult together, to reason together;
(Bur.) တိုင်ပင်သည်။ ဆွေးနွေးသည်။
- သမင်သွန်, *adv.* harmoniously, သွင်သွန်၊ သွင်သွောန်၊ (Bur.)
သင့်သင့်တင့်တင့်ရှိသည်နှင့်။
- သမာဓိ, (Pali, probably သမ္မာဓိ), *n.* steadiness in a good
cause; (Bur.) သမာဓိ။
- သမာန်, *v. t.* to ask, to inquire, သွာန်၊ သွာန်တိုန်၊ (Bur.)
မေးမြန်းသည်။
- သမာန်သွက်, *v. t.* to ask, to inquire; သွာန်သွက်၊ (Bur.)
မေးမြန်းသည်။
- သမိင်ကျိုပ်, *n.* a turban; (Bur.) ခေါင်းပေါင်း။
- သမုတ်, *v. t.* to call, to name; as မသမုတ်နုကိုနာမစဲ
called by my name; (Bur.) သမုတ်သည်။
- သမုန်တုန်, *a.* false; (Bur.) မဟုတ်မမှန်သော။
- သမူ, *n.* scent, smell; (Bur.) အနံ့။
- သမူဇုင်, *n.* steam; (Bur.) ဆူသောရေငွေ့။
- သမူအမြဲ, *n.* vapor, steam; (Bur.) အခိုးအငွေ့။
- သမောန်, *n.* a border, သွောန်၊ (Bur.) အစွန်းအနား။
- သမောန်ပါင်, *n.* the lips; (Bur.) နှုတ်ခမ်း။

သမ္ဘာ, *n.* fear ; (Bur.) ကြောက်ခြင်း။

သမ္ပ, *v. i.* to be stained ; (Bur.) စွန်းကွက်သည်။

သမေဃ, *v. t.* to appoint, သမေဃထပ် (Bur.) ခန့်ထားသည်။

သန္တိ, *v. t.* to mark down, to take notice of, သန္တိဂညာတ်။
(Bur.) အမှတ်ရသည်။ မှတ်သားသည်။

သန္တိဒေ, *v. t.* to call to mind, to remember ; (Bur.) မှတ်မိသည်။

သမ္ဗုလ်, *a.* stupid, သမ္ဗုလ်။ *v. i.* to be stupid ; (Bur.)
ထိုင်းမှိုင်းသော။ ထိုင်းမှိုင်းသည်။

သမ္ဘာ, (Pali), *n.* a consort, a husband or wife ; (Bur.)
ခင်ပွန်း။

သမ္ဘာ, (Pali), *a.* true, excellent ; (Bur.) သမ္ဘာသော။ မှန်သော။

သမ္ဘာပယောဂ, (Pali), *n.* a pious disposition ; (Bur.)
သမ္ဘာပယောဂ။

သမ္ဗိုင်, *n.* a shadow ; the place, situation, etc., of one's
predecessor, etc. ; (Bur.) အရိပ်။ အရိပ်အရာ။

သမ္ဗြိမဇ္ဇေ, *n.* violence ; (Bur.) ပြင်းထန်ခြင်း။

သမ္ဗုင်ကျာ, *n.* the south ; *a.* south ; (Bur.) တောင်။ တောင်မျက်နှာ။

သမ္ဗု, *a.* foolish ; *n.* fool ; (Bur.) မိုက်သော။ အမိုက်ကြီး။

သရ, *n.* a sore, a wound, ကရ။ *col.* ; ခရ။ (Bur.) အနာ။

သရမဒးတက်, *n.* a stripe ; (Bur.) ရိုက်ရာဒါဏ်ချက်။

သရဝံပါဝ်, *n.* a depraved, vile disposition ; (Bur.) အပြစ်။
ယုတ်မာသောသဘော။

အရဉ်, *n.* a wild beast ; (Bur.) သားရဲ။

သရဉ်ဗုလ်, *n.* a harlot ; (Bur.) ပြည်တန်ဆာ။

သရဉ်ပူနီ, *n.* a soldier ; (Bur.) စစ်သူရဲ။

သရင်, *v. t.* to step over anything ; (Bur.) ကျော်သွားသည်။

သရုပ်, (Pali သရူပ), *n.* an epitome, a digest; (Bur.) အကျဉ်းချုပ်သောစာ။

သရောင်, *n.* a swinging cradle, ခရောင် (Bur.) ပုခက်။

သရို, *n.* mire, mud, ခရို (Bur.) ရွှံ့။

သလင်, *n.* height, သမုင် (Bur.) အမြင့်။

သလင်လင်, *v. t.* to make high, (Bur.) မြှင့်ထားသည်။

သလေတ်, *v. t.* to think, to suppose; (Bur.) ထင်သည်။

သလေတ်ပွါ, *v. t.* to doubt; (Bur.) ယုံမှားသည်။

သလေတ်သမ္ဘိ, *v. t.* to perceive; (Bur.) ထင်မှတ်သည်။

သလောင်သွပ်, *a.* delighted, overjoyed; *v. i.* to be delighted, overjoyed; (Bur.) ပျော်မွေ့ရွှင်လန်းသော၊ ရွှင်လန်းသည်။

သလး, *v. t.* to clear up, to make clear; (Bur.) ရှင်းပေးသည်။

သလးကပ္ပ, *v. t.* to bring forth, to give birth to; (Bur.) မွေးဖွားသည်။

သပ်, *a.* low; *v. i.* to be low; (Bur.) နိမ့်သော၊ နိမ့်သည်။

သဝေါင်ဥင်, *v.* to draw water from a well; (Bur.) ရေခပ်သည်။

သတ်, *v. t.* to untie, to strip; (Bur.) ဖြေသည်။ ချွတ်သည်။

သတ်ကွဲ, *v. t.* to confute; to cast off; as သင်္ဃကွဲသပိုက်၊ ထတက် to cast off clothes; (Bur.) ချွတ်သည်။

သဟဲ, (Pali သဟာယ associating), *n.* a friend; (Bur.) ပိတ်ဆွေ။

ညှုညှောက်, *v. i.* to be slightly burnt, as food in cooking; (Bur.) တူးချစ်သည်။

သခါ, *n.* a key; (Bur.) နေ့။

ညွှာ, *v. i.* to go (intensive); as အညွှာရောင် I myself will go; (Bur.) သွားသည်။

ညွှာင်, *a.* another; (Bur.) အခြားသော။

မွှေ့ငှေ့ငှေ့, *v. i.* to be putrid; (Bur.) ဂုဏ်ဝပ်သည်။

မွှေ့တိ, *v. i.* to be incipiently putrid, applied to cooked food; (Bur.) သိုးသည်။

မွှေ့, *a.* decayed, putrid; *v. i.* to be decayed; (Bur.) ဂုဏ်ဝပ်သော၊ ဂုဏ်ဝပ်သည်။

မွှေ့, *a.* withered, *သေ*။ *v. i.* to be withered; (Bur.) ညှိုးနွမ်းသော၊ ညှိုးနွမ်းသည်။

မွှေ့မွှေ့, *v. i.* to become corrupt; (Bur.) ဂုဏ်ဝပ်စေသည်။

မွှေ့မွှေ့, *v.* to boast; (Bur.) ဝါကြွားသည်။

မွှေ့တိ, *a.* decayed, rotten, as wood; *v. i.* to be decayed; (Bur.) သွေးမြေသော၊ သွေးမြေသည်။

မွှေ့, *adv.* entirely; as *အိတ်မွှေ့* *entirely gone*; (Bur.) အလုံးအဝပ်။

မွှေ့, (*pron.* ဆး) *v. i.* to be clear; to be cleaned from dirt; (Bur.) ဝင်သည်။

မွှေ့မွှေ့, *adv.* wholly; (Bur.) လုံးလုံး။

မွှေ့မွှေ့, *a.* pure, holy; *adv.* clearly; *v. i.* to be clean, to be cleansed; (Bur.) ဝင်ကြယ်သော၊ ဝင်ကြယ်စွာ၊ ဝင်ကြယ်သည်။

သာ, *a.* light, not heavy; *v. i.* to be light; (Bur.) ပေါ့သော၊ မလေးသော၊ ပေါ့သည်။

သာသာ, *a.* active; (Bur.) ပေါ့ပါးလျင်မြန်သော။

သာသော, *a.* trifling, light-minded; *v. i.* to be light-minded; (Bur.) ပေါ့လျော့သော၊ စိတ်ပေါ့သော၊ စိတ်ပေါ့သည်။

သာ, *n.* borax; (Bur.) လက်ခြား။

သာအရိုင်း, *n.* tincal; (Bur.) လက်ခြားရိုင်း။

သာဂု, (Eng.) *n.* sago; (Bur.) သာဂု။

သာသာ, *adv.* quietly; (Bur.) တိတ်တဆိတ်၊ တိတ်ဆိတ်စွာ။

သင်, *n.* color; a kind.; (Bur.) အရောင်အဆင်း၊ အမျိုး၊

သင်ဇဝါ, *n.* a color; (Bur.) အရောင်အဝါ၊

သင်, *v. t.* to tear, to rend; (Bur.) ဆုတ်သည်၊

သင်ဂ်, *adv.* as, like as; (Bur.) သည်လို၊ သဖွယ်၊

သင်ကံ, *pron. a.* such, of this sort; (Bur.) ဤသို့၊

သင်လီ, *adv.* how, why; (Bur.) အဘယ်ကြောင့်၊ ဘွဲ့ယ်
ကြောင့်၊ အဘယ်နည်းဖြင့်၊

သင်ဝံ, *adv.* thus, after this manner, သင်ဂ် (Bur.) ဤသို့၊
ထိုသို့၊

သင်, *n.* a dam; (Bur.) တံ၊

သတ်, *v. t.* to bail, as water out of a boat, သတ်ခုပ်
ရှင် (Bur.) ဂျေပက်သည်၊

သာဏာနံ, (Hebrew), *n.* Satan; (Bur.) မာရ်နတ်၊ စာတန်၊

သာမည, (Pali), *a.* common; (Bur.) သာမည၊

သာရိကာ, *n.* the large mynah bird; (Bur.) သာလိကာ၊

သာသဏာ, (Pali သာသနာ), *n.* a system of religion;
(Bur.) သာသနာ၊

သံ, *n.* an eunuch, သံတံ; (Bur.) မိဗ္ဗလျာ၊ သင်းကွပ်
ခြင်းကိုခံပြီးသောယောက်ျား၊

သံဗာနံ, *n.* (Eng.), summons; (Bur.) သမ္ဗန်စာ၊

သံသောင်, *n.* a ramrod; (Bur.) သေနတ်ထိုးတံ၊

သဲ, *n.* a honey-bee; (Bur.) ပျားကောင်၊

သဲရဲ့, *n.* a small kind of honey-bee; (Bur.) ယင်ပျား၊

သဲဗောင်, *v. t.* to hack a bamboo lengthwise, prepara-
tory to flattening it, as used in floors; (Bur.)
ခွဲခြင်းသည်၊

သိင်, (Pali သိဟ a liver), *n.* Leo, the 5th sign of the
zodiac; (Bur.) သိန်ရာသီ၊

သိင်, *v. i.* to be wide apart; (Bur.) ကျယ်သည်၊

သိင်သာ, *v. i.* to be lonely, ပိုတ်သွါ (Bur.) မပျော်နှိုင်းအောင်
သိတ်ညံ့လျက်ရှိသော။

သိင်ဗုတ်, *n.* the hill on which the Shwe Dagon Pagoda
stands; (Bur.) သိဋ္ဌုတ်ကုန်း။

သိင်ဗို, (Pali သီဟဋ္ဌ), *n.* Ceylon; (Bur.) သီဟိုဠ်။

သိတ်, *v. i.* to abrade; (Bur.) ဖွန်းသည်။

သိန္နရာတ်, *n.* Mount Sinnarat, *i. e.* Mt. Meru, the great
central mountain, around which the sun is sup-
posed to revolve; (Bur.) မြင်းမိုရ်တောင်။

သီ, *n.* the building, where Buddhist priests are conse-
crated, and also the building over water, where
they confess; (Bur.) သိမ်။

သိကေတ်, *v. t.* to take to one's self, to take possession
of, သိကဓာတ်။ သိဒက်။ (Bur.) သိမ်းယူသည်။ သိမ်း
သည်းသည်။

သိဂိုင်, *v. t.* to attach (property); (Bur.) ဝါရန်းကပ်သည်။

သိဒက်, *v. t.* to see to, put through, despatch, as a mat-
ter of business; (Bur.) ထိန်းသိမ်းသည်။

သိပကော, *v. t.* to gather and put away, သိပကောင်။
(Bur.) စုသိမ်းသည်။

သိပပင်, *v. t.* to pick up and put away; (Bur.) ကောက်
သိမ်းသည်။

သိတ်, *v. i.* to remain, to be left on hand; (Bur.)
ကျန်သည်။

သိဂ်, *n.* a remainder, သမေဂ်။ (Bur.) အကျန်။

သိဂ်ဇး, *n.* a remainder; (Bur.) အကြွင်းအကျန်။

သီကို, *n.* an attendant upon a king or governor; (Bur.)
ခစားသောသူ။

သီကို, *v. i.* to serve as an attendant; (Bur.) ခစား
သည်။

သီလ, (Pali), virtue; (Bur.) သီလ။

သုက်, *n.* the *placenta*; (Bur.) အချင်း၊ သွေးအိမ်။

သုက်ကလိ, *n.* the *Amherstia*; (Bur.) သော်က၊ အသော်က။

သုက်သတ်ဖြဲ, *n.* a pithy substance, that fills the cavity of a cocoanut that has germinated; (Bur.) အုန်းဆန်ခြည်ထွေး။

သုခ, (Pali); *n.* bliss, happiness; (Bur.) သုခ၊ ချမ်းသာ။

သုင်, *v. t.* to drink; (Bur.) သောက်သည်။

သုင်ခံက်, *v.* to smoke, to smoke tobacco. ခံက် is evidently derived from *tabaco*. This appears to be the only word contributed to the Mon language by the American Indians; (Bur.) ဆေးလိပ်သောက်သည်။

သုတ်, *n.* silk; (Bur.) ဖိုး။

သုန်ည, (Pali သုည), *n.* zero; (Bur.) သုည။

သုဘ, (Pali), *n.* excrement. Probably this is a euphemism, a polite term to be used on occasion instead of အိက်။ (Bur.) ကျင်ကြီး။

သုသာန်, (Pali သုဿန), *n.* a grave-yard; (Bur.) သင်းချိုင်း။

သု, *v. t.* to measure, as grain; (Bur.) ခြင်သည်။

သုစရိတ်, (Pali သုစရိယ), *n.* a good deed; (Bur.) သုစရိတ်။

သုရာ, (Pali), *n.* an intoxicating liquor; (Bur.) သုရာ။

သေက်ဖိုဝ်, *v. i.* to quarrel, သေက်ညးကဆီ။ (Bur.) ရန်ထွေသည်။

သေဏာတ်, *n.* a gun, a musket; (Bur.) သေနတ်။

သေထီ, *n.* a rich man; (Bur.) သူဌေး။

သေံ, *a.* Shan, သေံ။ This is often used for ချော့ချော့ (Bur.) ရှမ်းလူမျိုးနှင့်ဆိုင်သော။

သေဲ, *a.* very small; (Bur.) သေးသော။

သေဝ်နဲ, *n.* a lawyer ; (Bur.) ချေ့နဲ။

သေတ်, *v. i.* to remain, to be left on hand, သိင်္ဂ (Bur.)
ကျန်သည်။

သော်, *n.* the hair of the head ; (Bur.) ခံပင်။

သော်ကောင်, *n.* the forelock ; (Bur.) နုဖူးဆံ။

သော်ယံင်, *n.* the knot of hair worn by men ; (Bur.)
ယောင်။

သောန် *v. t.* to cast in a mould ; (Bur.) သွန်းသည်။

သောန်, *a.* brittle ; (Bur.) ဆတ်သော။

သောဝ်ကာ, *adv.* sometimes ; (Bur.) တခါတာလ။

သောဠသမ, (Pali), *o. a.* sixteenth ; (Bur.) တဆယ်ခြောက်
ချမြောက်သော။

သံက်, *v. t.* to peel off, as the bark of a tree, or the
rind of an orange, or the husk of a cocoanut ;
(Bur.) အခွံကိုခွင်သည်။ ခွာသည်။

သံက်သွံ, *v.* to take off the skin of an animal, ထိုက်သွံ။
(Bur.) သားရေကိုဆုတ်ခွာသည်။

သံအဓိ, *n.* a sandbank ; (Bur.) သောင်။

သံဝ်ဝါသ, (Pali သံဝါသ), *n.* a union, applied particu-
larly to sexual intercourse ; (Bur.) သံဝါသ။

သံဝင်ဝေ, (Pali သံဝေဝေ), *n.* repentance ; (Bur.) သံဝေဝေ
နောင်တ။

သံဝ်သာ, (Pali သံသရာ), *n.* transmigration ; (Bur.) သံတ
ရာကျင်လည်ခြင်း။

သိုက်, *n.* Venus, ဂြိုဟ်သိုက်။ Friday, တွဲသိုက်။ (Bur.)
သောက်ကြာ။

သိုက်, *v. i.* to have in abundance ; (Bur.) ငွေသည်။

သိုက်သိုက်, *a.* rich, wealthy ; *v. i.* to be wealthy ; (Bur.)

ကြွယ်ဝသော။ ကြွယ်ဝသည်။

သိုက်သိုက်, *adv.* slowly ; (Bur.) တဖြည်းဖြည်း။

သိုင်း, *n.* a hole (as a serpent's); (Bur.) ထွင်း၊ အပေါက်၊

သိုင်းတကေတ်, *n.* the anus; (Bur.) စအို၊ ဖင်း

သို့, *prep.* with, သို့ကျီ, as သို့ဝိုတ် *with the mind or heart-ily*; (Bur.) နှိုင်း

သို့စူးတိမ္မ, *prep. and adv.* throughout; (Bur.) တရှောက်လုံး

သို့ဝိုတ်သို့ဝိုတ်, *v. i.* to enter fully into a business, soul and body; (Bur.) မိတ်ပါကျိတ်ရောက်သည်။

သို့မဝံင်ဩဝဲ, *adv.* boldly, with all boldness; (Bur.) ရဲရင့်သည်နှုန်း။

သို့မပြာကတ်, *adv.* openly; (Bur.) ထင်ရှားသည်နှုန်း။

သို့မအိုင်တခိုင်, *adv.* joyfully; (Bur.) ဝင်းမြောက်သည်နှုန်း။

သို့, *a.* all, the whole, သို့အိုတ်။ It is used to show, that all the persons spoken of have performed a given act; as သို့ညးမသုန်အတဲရ *the whole five are gone*; (Bur.) အားလုံး။

သိုဝ်, *n.* a sheep; (Bur.) သိုး။

သိုဝ်ကွက်, *n.* a ram; (Bur.) သိုးထီး။

သိုဝ်သမ, *n.* a lamb, (in sacred style); (Bur.) သိုးသငယ်။

သိုဝ်ဌေဝံ, *n.* a ewe; (Bur.) သိုးမ။

သံပါန်, *n.* a boat of foreign construction; (Bur.) သံဘန်ထွေ။

သး, *v. t.* to cleanse, make clean, ဖအး။ to clean rice by pounding, သးသွါ; (Bur.) ဖွပ်သည်။

သွို, *n.* a house, frequently pronounced ဟိ။ (Bur.) အိမ်၊ နေအိမ်။

သွိုကမ္မထာန်, *n.* a house of mourning; (Bur.) မသာအိမ်။

သွိုက္ကိန်, *n.* a family, a household; (Bur.) အိမ်ထောင်။

သွိုဂဝေံ, *n.* a cage; (Bur.) ငှက်ထောင်အိမ်။

သွိုဒုင်, *n.* a privy; (Bur.) ဂေအိမ်။

- သို့တင်, *n.* the udder ; (Bur.) နို့အုံ။
 သို့ပဋ္ဌာန်, *n.* a safe ; ကြောင်အိမ်။ ပုကန်စင်။
 သို့ပွတ်, *n.* a lantern ; (Bur.) ဖီးအိမ်။
 သို့ဗ, *n.* a small building erected to an evil spirit, a demon, သို့ကလောင်။ သို့ဗု။ (Bur.) နတ်စင်။
 သို့ဖြိမ်နီ, *n.* a nunnery ; (Bur.) မယ်ဘီလရှင်ကျောင်း။
 သို့ဝတ်, *n.* a privy ; (Bur.) ရေအိမ်။ အိမ်သာ။
 သို့သင်, *n.* Saturn, ဂြိုဟ်သို့သင်။ Saturday, တွဲသို့သင်။ (Bur.) စနေ။
 သို့သစ်, *n.* a lock ; (Bur.) သေ့အိမ်။
 သို့သာသဏာ, *n.* a mission house ; (Bur.) သာသနာအိမ်။
 သို့တ်အာ, *v. i.* to swoon, to faint away, ပိုတ်ဝဲအာ။ (Bur.) တိတ်သွားသည်။ မေ့သွားသည်။ ချောသွားသည်။
 သို့တ်ဖြ, *a.* calm, quiet ; (Bur.) တိတ်ဆိတ်သော။ တိတ်ဆိတ်သည်။
 သို့ထလံ, *a.* satisfied ; *v. i.* to be satisfied ; (Bur.) ကြေ နပ်သော။ တင်းတိပ်သည်။
 သွါ, *n.* rice, (uncooked) ; (Bur.) ဆန်။
 သွေ့, *a.* green ; *v. i.* to be green ; (Bur.) စိမ်းသော။ စိမ်းသည်။
 သွေ့, *a.* distant, သွေ့ဝဲ။ ဇွဲ။ ဇွဲ။ *v. i.* to be distant ; (Bur.) ဝေးသော။ ဝေးသည်။
 သွတ်သွတ်, *a.* true, certain ; *adv.* assuredly ; *v. i.* to be true ; (Bur.) မှန်ကန်သော။ မှန်ကန်သည်။
 သွိုက်, *v. t.* to be pleased with ; (Bur.) ကြိုက်သည်။
 သွိုက်မှိုက်, *v. t.* to be gratified with, သွိုက်မလိုက်။ (Bur.) နှစ်သက်သည်။
 သွိုင်, *a.* deaf ; *v. i.* to be deaf ; (Bur.) ပင်းသော။ ပင်းသည်။
 သွိုတ်, *v. i.* to be fine, made fine, reduced to powder ; (Bur.) ညက်သည်။

သို့တို့၊ *v. i.* to be very fine; (Bur.) အတ္တန်ညက်သည်။

သို့တ်၊ *a.* cunning, quick-witted; *v. t.* to be cunning; (Bur.) လိမ္မာသော၊ လိမ္မာသည်။

သို့ငှ်၊ *v. t.* to strain, filter; (Bur.) စပ်သည်။

သှာ၊ *a.* shallow; *v. i.* to be shallow; (Bur.) တိပ်သော၊ တိပ်သည်။

သွးဩဝဲ၊ *v. t.* to part from; (Bur.) ခွဲခွာသည်။

သွးအာ၊ *v. t.* to separate from, to go from; သခွးအာ။ (Bur.) ထွက်သွားသည်။

သွ၊ *n.* enmity; (Bur.) ရန်။

သွပွတ်၊ *n.* a flame; (Bur.) ဖီးတောက်၊ ဖီးလျှံ။

သွင်၊ *n.* temper of metal; (Bur.) ဆေး၍မာခြင်း။

သွာ၊ *n.* the leather used by Buddhist priests to kneel upon; (Bur.) ဘုန်းကြီးတို့သုံးတတ်သောသားရေးနယ်။

သွာတ်၊ *n.* a holder; ထက်နှီး။

သွင်၊ *n.* a two edged sword, or dagger; (Bur.) တိုလောသံထွက်။

သွာန်၊ *v. i.* to spread out as fire; (Bur.) ပွားသွားသည်။

သွပ်၊ *n.* the skin, leather; (Bur.) သားရေး။

သွပ်၊ *n.* a year; (Bur.) နှစ်။

သွပ်မဲ့တေ၊ *n.* year before last; (Bur.) တယှန်နှစ်။

သွပ်ယး၊ *n.* next year; (Bur.) နောင်နှစ်။

သွပ်အာ၊ *n.* last year; (Bur.) မနှစ်။

သွပ်ခံ၊ *n.* a petty officer, a sergeant, သဏာန်။ (Bur.) အရာရှိမင်း။

သိုင်း၊ *n.* rust, အိက်သိုင်း။ (Bur.) သံမှစ၍သတ္တု၌တက်တတ်သောအချေး။ သံချေး။

သျှက်ခွင်၊ *n.* a bathing garment; (Bur.) ရေသန့်ဝတ်။

သွက်၊ *n.* an ear-ring; (Bur.) နားသံကွင်း။

သွင်၊ *n.* a bird's wing; (Bur.) အတောင်။

သွေ့နှစ်ဝပ်, *v. t.* to adhere to, သထောန်စပ်။ (Bur.) စွဲသည်။
စွဲကပ်သည်။

သွေ့ပိုင်, *n.* a toe-nail ; (Bur.) ခြေသည်း။

သွေ့ပိတ်, *n.* a finger-nail, သထောန်တံ။ (Bur.) လက်
သည်း။

သွေ့ဝပ်, *n.* a helm, a rudder, နှောင့်။ (Bur.) ပဲ့။

သွေ့ဟ်, *n.* a shore, landing-place ; (Bur.) ဆိပ်ကမ်း။

သွေ့ဟ်ကွိုင်, *n.* a port, an anchoring place ; (Bur.) သင်္ဘော
ဆိပ်။

သွေ့ဆု, *n.* the bark of a tree ; (Bur.) သစ်ခေါက်။

သွေ့တိဗဇိတ်, *n.* measure ; (Bur.) အတိုင်းအတွာ။

သွေ့ဝပ်, *n.* a bar or bolt for a door or window ; (Bur.)
တံခါးကျင်။ ကန့်ထန်ကျင်။ ကန့်လန့်။

သွိုင်, *n.* a star, a constellation ; (Bur.) ကြယ်။

သွိုင်ကရေပဲ, *n.* the Southern Cross ; (Bur.) တံငါကွန်
တိုင်။

သွိုင်ကောန်စာင်, *n.* the Pleiades. The conceit is that
of a hen with a brood of chickens ; (Bur.) ဖြောက်
ဆိပ်။ ကြွတ္တိကာ။

သွိုင်ကောန်သွိုင်လိင်ချင်, *n.* Orion. The conceit is that of
a large jar of water suspended from a pole
borne upon the shoulders of two princes ; (Bur.)
လိပ်နက္ခတ်။

သွိုင်ဗြဲ, *n.* a meteor ; (Bur.) ကြယ်ပျံ။

သွိုင်မိင်, *n.* *Ursa Major*, the Great Bear. The conceit
is that of a huge elephant in the sky ; (Bur.)
ချွပ်စဉ်း။

သွိုင်ဝံပါ, *n.* the morning star ; (Bur.) ကြယ်နီ။

သွိုင်တိုင်, *n.* the north star ; (Bur.) ခုတ်ကြယ်။

သွိုင်နီ, *n.* a comet ; (Bur.) ကြယ်ထံခွန်။

သွက်ကိုပ်, *v. i.* to be willing to give; (Bur.) လေးချင်သောမိတ်ရှိသည်။

သွက်လုပ်, *v. i.* to volunteer; (Bur.) ဆောင်ရွက်ရန်အမှုကို ကိုယ်အလိုအလျောက်ဝင်သည်။

သွတ်, *a.* true; *v. i.* to be true; (Bur.) မှန်သော၊ မှန်သည်။

သွပ်, *prep.* under, beneath; (Bur.) အောက်မှာ၊ အောက်သို့။

သွပ်ကျာ, *n.* the north; *a.* north; literally *under the wind*; (Bur.) မြောက်မျက်နှာ။

သွပ်တွဲ, *n.* the evening; (Bur.) ညနေ။

သွတ်, *adv.* alike, in the same manner; (Bur.) ညီလျော်စွာ၊ အတူအညီ။

သွတ်, *v. i.* to agree, သွင့်။ It is followed by the preposition ကို။ (Bur.) သဘောတူသည်။

သွတ်စိတ်, *a.* like-minded; *v. i.* to agree; (Bur.) သဘောတူသော၊ သဘောတူသည်။

သွတ်ရထ, *v. i.* to reason together; to consult together, သမင်ရထ။ (Bur.) တိုင်ပင်သည်။ ဆွေးနွေးသည်။

သွတ်ညွှ, *a.* without diversity; *v. i.* to agree; (Bur.) ညီညွတ်သော၊ ညီညွတ်သည်။

သွင့်သမောန်, *v. i.* to be level, to accord, to be in accord; (Bur.) ညီညွတ်တို့သည်။

သွင်, *a.* wicked, foolish; *v. i.* to be foolish; (Bur.) မိုက်သော၊ မိုက်သည်။

သွာန်, *v. t.* to ask a question, သွာန်တိုန်။ *n.* a question; (Bur.) မေးသည်။

သွာန်သွက်, *v. t.* to question; (Bur.) မေးမြန်းသည်။

သွာသွိတ်, (Pali မဟာသမုဒ္ဒေါ), *n.* the sea, the ocean, မှာသွိတ်။ (Bur.) သမုဒ္ဒရာ။

သွိက်ဂး, *v. t.* to signify; (Bur.) ဆိုချင်သည်။

သွက်ဝံ့, *v. t.* to desire to obtain, မိက်ဝံ့ *conj.* that, to, in order to ; (Bur.) ထိုချင်သည်၊ အဆိုငှါ၊

သွင်, *n.* a ruler, governor, king, သွီး—commonly *pron.* မိုင် (Bur.) မင်း၊

သွင်ဇော်, *n.* a petty king, သွီဇော် (Bur.) မင်းကြီး၊

သွင်ဒကိုပ်ချင်, *n.* a governor, the Mayor of a city, သွီဒကိုပ်ချင် (Bur.) မြို့ဝန်မင်း၊

သွပ်, *n.* a dry measure containing about one pint ; (Bur.) လမယ်၊

သွောန်ဝှံင်, *n.* a roadside ; (Bur.) လင်းစွန်း၊ လင်းနား၊

သွဂ်, *a. and adv.* only ; as သွဂ်ဇာလှောင်ချောက်ဝှံ only a little brook ; (Bur.) မျှသာ၊

သွးသွး, *adv.* uselessly, without profit ; (Bur.) အချည်းနှီး၊

ထြင်, *n.* a shore, a bank of a creek or river ; (Bur.) ကမ်း၊

ထွန်, *n.* silver, money ; (Bur.) ငွေ၊ ငွေစ၊

ထွန်ခရိဆ်, *n.* ferriage ; (Bur.) ကုတိုခ၊

ထွန်သွက်ဒလဲ, *n.* a debt ; (Bur.) သပ်ရန်ကြွေးငွေ၊

ထွပ်ကျင်, *v. t.* to near, to approach ; (Bur.) အနီးသို့လာသည်၊

ထွပ်ပသုပ်, *v. t.* to draw near to ; to hold to ; as ကိုနဲပွဲတထွပ်ထွပ်ပသုပ်ရောင် [he] will hold to one master ; (Bur.) ချည်းကပ်သည်၊

ထွပ်, *v. t.* to tear, to rend ; (Bur.) ဆုတ်သည်၊ ဆုတ်ပသည်၊ ဆုတ်ဖျက်သည်၊

ထွာန်, *n.* black wood-oil ; (Bur.) သစ်စေး၊

ထွဲသွး, *v. i.* to separate, to part ; (Bur.) ခွဲခွါသည်၊

ထွိုင်, *v. i.* to be wide apart, to be separated ; (Bur.) ကျယ်သည်၊ တချွန်တချွေးသည်၊

- ဩတ်, *n.* a rhinoceros ; (Bur.) ဩတ်
 ဩင်, *v. t.* to step over any object ; (Bur.) ကျော်သည်။
 ဩင်, *a.* withered, သေင် *v. i.* to wither ; (Bur.) သွေ
 ခြောက်သော၊ သွေခြောက်သည်။
 ဩတ်, *n.* mortar ; (Bur.) သရက်
 ဩတ်, *n.* zinc ; (Bur.) သွပ်
 ဩတ်, *n.* grain, paddy, ဩတ်၊ ဩတ်သွါ (Bur.) စပါး၊
 ကောက်စပါး။
 ဩတ်, *n.* maize ; (Bur.) ပြောင်း။
 ဩတ်၊ *n.* wheat ; (Bur.) ဂျုံစပါး။
 ဩတ်၊ *n.* rice that is long in growth ; (Bur.)
 ကောက်ကြီး။
 ဩတ်၊ *n.* glutinous rice ; (Bur.) ကောက်ညှင်း။
 ဩတ်၊ *n.* the red glutinous rice ; (Bur.)
 ကောက်ညှင်းအနီ။
 ဩတ်၊ *n.* the black glutinous rice ; (Bur.)
 ကောက်ညှင်းနက်။
 ဩတ်၊ *n.* a sheaf of paddy, ဩတ်စုံ (Bur.) ကောက်
 ထိုင်။
 ဩတ်၊ *n.* the common low-land paddy ; (Bur.)
 ကောက်စပါး။
 ဩတ်၊ *n.* a kind of paddy generally used in feed-
 ing ponies ; (Bur.) ရှမ်းကလေး။
 ဩင်, *v. t.* to build ; (Bur.) ဆောက်သည်။
 ဩင်၊ *v. t.* to build up ; to edify ; (Bur.) တည်ဆောက်
 သည်။ တည်လုပ်သည်။
 ဩတ်, *n.* the chest ; (Bur.) ခင်ခေါင်း။
 ဩင်၊ *n.* consumption, ဩင်ကြက် (Bur.) ခြောင်းခြောက်။
 ဩတ်, *n.* a leaf, ထွ (Bur.) အရွက်။
 ဩတ်, *n.* the external ear ; (Bur.) နားရွက်။

သုကရင်, *n.* the leaf of a door ; (Bur.) တံခါးရွက်။

သုကြွက်, *n.* the spleen ; (Bur.) သရက်ရွက်။

သုဇေဉ်, *n.* catechu ; (Bur.) ရှားဇေး။

သုတာထင်, *n.* an ear ornament of beaten gold rolled in to a cylinder ; (Bur.) ရွှေအုံးတောင်း။

သုတ္တေဝ်, *n.* a balance ; (Bur.) ချိန်ခွင်။

သုပတ်, *n.* a sacred book, the Scriptures ; (Bur.) ကျမ်းဝါ။

သုပတ်ပညတ္တိ, *n.* a book of commands, the Law ; (Bur.) ပညတ္တိကျမ်း။

သုပတ်အနာဂတ္တိ, *n.* a book of prophecies, the Prophets ; (Bur.) အနာဂတ္တိကျမ်း။

သုယာ, *n.* a sail ; (Bur.) ရွက်ထည်။

သုသွေဝ်, *n.* the blade of an helm ; (Bur.) တက်မ။

သုဗဇး, *v. t.* to encourage one who is overcome with fear, သှာဗဇး။ (Bur.) ရဲရင့်စေသည်။

သုဗဲ, *v. t.* to change, to exchange, ထွဲ။ (Bur.) လဲသည်။

သုဗဲး, *v. t.* to change one's clothes ; (Bur.) အဝတ်လဲသည်။

သုဗဲဆု, *n.* the outer part of a tree, the alburnum ; (Bur.) အကာ။

သုဉ်, *a.* high, exalted ; *v. i.* to be high ; (Bur.) မြင့်သော၊ မြင့်သည်။

သုဉ်, *v. t.* to cover, overspread, သလောင်။ (Bur.) ချံသည်။

သုဉ်လတက်, *v. t.* to wear a cloth, as a shawl over the shoulder, သလောင်လတက်။ (Bur.) အဝတ်ဝတ်သည်။

သိုက်ရတ်, *v. t.* to put on as shoes or gloves ; (Bur.) ခွပ်ထည်သည်။

သိုဉ်, *n.* a metal cup or bowl ; (Bur.) ပလား။

သွးကြီးသွီး, *v. t.* to beget. See သလးဂဏ္ဍ (Bur.) မွေးဖွားသည်။

သွ, *n.* any kind of soup, broth, gravy, or curry, commonly pronounced *fwa*; (Bur.) ဟင်း။

သွက်, *prep.* for the sake of, သွက်ပွိုက်။ (Bur.) အတွက်။ အဖို့။

သွက်ဝံ့, *conj.* that, in order that; (Bur.) အောင် ငှါ အထိုငှါ။

သွတ်, *a.* small, commonly pronounced *fawwt*; *v. i.* to be small; (Bur.) သေးသော၊ နှုတ်သော၊ သေးနှုတ်သည်။

သွပ်လပ်, *v.* to dream; *n.* a dream, commonly pronounced *fawwp l'paw* or *fop l'paw*; (Bur.) အိပ်မက်။

သွပ်, *n.* one of the celestial regions according to Buddhism; (Bur.) ကောင်းကင်ဘုံနှင့်ဆိုင်သောအရပ်ဒေသ။

သွာ, *n.* a water-lily, usually pronounced *fwa* (Bur.) ကြာ။

သွာင်, *n.* a branch of a tree, of a road or river, usually pronounced *fwaing*; (Bur.) အကိုင်းအခက်၊ မြစ်ခွကောင်း၊ လမ်းခွကလေး။

သွီ, *n.* duckweed; (Bur.) မှော်။

သွိုင်, *n.* a dose; (Bur.) တခွက်စာ။

သွေဒေန်, *a.* Swedish; (Bur.) သွေဒင်လူမျိုးနှင့်ဆိုင်သော။

သွိုဝ်, (Pali သဝ), *n.* a vowel; (Bur.) သဝ။

သွဲ, *n.* an oath, a curse, usually pronounced like *fwarw*; (Bur.) ကျိန်ခြင်း။

သွဲ, *v. t.* to sell; (Bur.) ရောင်းသည်။

သွဲပရး, *v. t.* to retail; (Bur.) လက်ထိပ်တံ၍ရောင်းသည်။

သွဲ, *v. a.* so, indeed. See Gram. § 17-2. (*g*); (Bur.) တကား။

သွေး, *n.* drift-wood and other rubbish floating on the water; (Bur.) မိုက်၊ အမြိုက်။

သွာတ်ဗုဒ္ဓ, *v.* to bail water out of a boat or ship; (Bur.) ထွေထဲကရေပက်သည်။

ဟ

ဟလင်း, *n.* an eel; (Bur.) ငါးရှဉ့်။

ဟင်, *n.* stocks, timbers on which a boat is built; (Bur.) စင်။

ဟင်, *n.* a granary, ဟင်ဒရံ (Bur.) ကျိကျ။ စပါးကျိ။

ဟတ်, *n.* a spinning-wheel; (Bur.) ရပ်။

ဟတ်, *n.* a cubit equal to 18 inches; (Bur.) အတောင်။

ဟတ်သပ်ခိုင်, *n.* a standard cubit equal to $19\frac{1}{2}$ inches; (Bur.) သံတောင်။

ဟပ်, *n.* a high, raised frame, stage, scaffold; (Bur.) လင့်စင်။

ဟာ, *v. a.* sign of a direct question; (Bur.) ထား၊ ထော။

ဟာ, *v. i.* to open, to spread apart as a wound; (Bur.) ဟာသည်။

ဟာပါင်, *v.* to open the mouth; (Bur.) နှုတ်ဖွင့်သည်။

ဟဲ, *int.* Ah! aha! used in calling out to a child; (Bur.) ဟေ့။

ဟာတ်, *n.* a shallow place in a river; (Bur.) မြစ်ထဲမှာ ရေကင်း။

ဟိင်ဟိင်, *v. i.* to be dull, melancholy; (Bur.) ခိတ်ညှိုးငယ် သော။

ဟိတ္တ, *a.* ugly, wicked; *v. i.* to be ugly; (Bur.) ရုပ်ဆိုး သော၊ ရုပ်ဆိုးသည်။

ဟိ, *v. i.* to drift; (Bur.) ချောသည်။

ဟုတ်, *v. i.* to diminish, as numbers; (Bur.) ဆုတ်ထွေ့ သည်။

- ယုံ, *v. i.* to suffer loss in business or trade; to fail,
 ယုံ (Bur.) ရှုံးသည်။
 ယိုဇြိ, *a.* sorrowful, desponding; *v. i.* to be sorrowful;
 (Bur.) ဝမ်းနည်းသော၊ ဝမ်းနည်းသည်။
 ယုံ့ဝှ်, *v. i.* to bathe; (Bur.) ရေချိုးသည်။
 ယူယူ, *v. i.* to blaze, to start up, as the wind; (Bur.) (ပီး)
 တောက်သည်။ (လေ) ထသည်။
 ယောက်, *v. i.* to be burnt up, consumed by fire; (Bur.)
 ကွမ်းသည်။
 ယောင်, *v. a.* like ရောင်။ See Gram. § 17-2. (α.); (Bur.)
 လိပ်မည်။
 ယောနိဆဲ, *v. t.* to treasure up; (Bur.) ဆည်းပူးသည်။
 ယောဗြဲ, *a.* Hebrew; (Bur.) ယောဗြဲအမျိုးနှင့်ဆိုင်သော။
 ယောမ္မတ္တ, (Pali), *n.* one of the three seasons of the year,
 the cold season, the winter; (Bur.) ယောမ္မတ္တတု။
 ဆောင်းကာလ။
 ယောလသ, *a.* Greek; (Bur.) ယောလသလူမျိုးနှင့်ဆိုင်သော။
 ယောလေဇဏတ်, (Greek), *a.* Hellenistic; (Bur.) ယောလ
 နိတ်အမျိုးနှင့်ဆိုင်သော။
 ယော်, *n.* the gadfly, ယောဆ်။ (Bur.) မှက်။
 ယော်, *n.* a kind of reed used in making mats; ယောဆ်။
 (Bur.) သပေါ့ပင်။
 ယဲ, *a.* pacified, quieted, applied also to the closing of
 war; *v. i.* to be pacified; (Bur.) ပြေသော၊ ပြေသည်။
 ယဲယုံ, *a.* tranquillized, pacified, quieted, ယဲဟော်။ *v. i.*
 to be pacified; (Bur.) ပြေငြိမ်းသော၊ ပြေငြိမ်းသည်။
 ယဲ့, *int.* Halloo! Ho! an exclamation used to call the
 attention of a person at a distance; (Bur.) ဟလူ။
 ယဲ့, *v. t.* to associate with, to mingle with; (Bur.)
 ရောသည်။

ဖျော်, *v. i.* to be mingled; (Bur.) ရောနှောနေသည်။

တံင်, *v. t.* to save, to rescue, especially from water;
(Bur.) ကယ်သည်။ ဆယ်သည်။

တံင်ပြန်, *v. t.* to deliver, to save; (Bur.) ကယ်တင်သည်။
ကယ်ဆယ်သည်။

ဟိုင်, *n.* a large species of hornet; (Bur.) ပျားတူအကြီးမျိုး။

ဟိုတ်, *n.* a cause; as ဟိုတ်ဖို့. *cause and effect*; *conj.* be-
cause; (Bur.) အကြောင်း။ အကျိုးအကြောင်း။ သော
ကြောင့်။

ဟိုတ်ငှါ, *conj.* on account of that, therefore, because of
that, ဟိုတ်နွှ် (Bur.) ထိုအကြောင်းကြောင့်။ ထို
ကြောင့်။

ဟိုတ်နွှ်, *prep.* because of; (Bur.) အကြောင်းကြောင့်။

ဟိုတ်ဖို့, *n.* an event; (Bur.) အကြောင်း၏အကျိုး။

ဟိုတ်မ္မာ, *conj.* for; (Bur.) အကြောင်းမူကား။

ဟိုတ်မာ, *v. i.* to be grieved; (Bur.) ဝမ်းနည်းသည်။

ဟို, *v. i.* and *v. t.* to speak, ဟိုတ်။ as ဟိုအရပ် to talk;
(Bur.) ပြောသည်။

ဟိုခွပ်, *v. t.* to reply to in conversation; (Bur.) ပြန်ဆို
သည်။ ပြန်ပြောသည်။

ဟိုဂး, *v. t.* to say; (Bur.) ပြောဆိုသည်။

ဟိုဇို, *v. i.* to say, speak, tell; (Bur.) ပြောဆိုသည်။

ဟိုထွံ, *v. t.* to speak in solemn discourse, to preach;
(Bur.) ဟောပြောသည်။

ဟိုမုသာ, *v.* to lie; (Bur.) မသောပြောသည်။

ဟိုဝ်, *v. t.* to fasten a woman's petticoat; (Bur.) ထမိန်
ဝတ်သည်။

ဟး, *v. t.* to overflow; (Bur.) ဖွင်းသည်။

ဟးပရး, *v. t.* to overflow; as a flood, ဟးဗး။ (Bur.) ဖွင်း
မိုးသည်။

ယွံ, *adv.* not, ဟ၊ (Bur.) မ၊ မ—ဘူး။

ယွံက, *v. i.* to be not even, *i. e.* to exceed; used only in negative form, and most commonly adverbially; as မှိုဟ်ယုဒပန်စောင့်ယွံက *more than forty Jews*; (Bur.) မက။

ယွံတိဂုန်, *a.* ungrateful, literally does not know a favor; *v. i.* to be ungrateful; (Bur.) ကျေးဇူးမဲ့သော၊ ကျေးဇူးမဲ့သည်။

ယွံဒ်သံဂ်, *conj.* but; (Bur.) ထိုသို့မဟုတ်။ သို့သော်လည်း။
ယွံပိတ်, *adv.* without intermission, ယွံသူတ်။ (Bur.) မပြတ်မလပ်။

ယွံပွဲ, *adv.* not to be; not one; *a.* absent, not any; (Bur.) မရှိ။

ယွံပွဲကိဂုန်, *a.* useless; (Bur.) ကျေးဇူးမရှိသော။

ယွံပွဲကိပိမ, *n.* an orphan; (Bur.) ပိဘမဲ့။

ယွံလံ, *adv.* lately, ယွံလဆ်။ (Bur.) မကြာခင်။

ယွံညွးဇူး, *a.* unholy; *v. i.* to be unholy; (Bur.) မသန့်ရှင်းမဝင်ကြယ်သော။ မဝင်ကြယ်ဘဲရှိသည်။

ယွံသောင်, *adv.* no, not so; as ဩန်ယွံသောင် *it is not silver*; (Bur.) မ၊ မဟုတ်။

●ကံ, *v. t.* to pass over; (Bur.) ကျော်သည်။

●ငံ, *n.* a bamboo shoot, or sprout; (Bur.) ရွှင်။

●တ်, *a.* young, tender; *v. i.* to be tender; (Bur.) နုသော၊ နုသည်။

●တ်, *v. t.* to measure with a ruler or line; (Bur.) တိုင်းသည်။

●နံ, *v. t.* to braid; (Bur.) ကျပ်သည်။

●နံသော်, *v.* to do up the hair by braiding; (Bur.) ဆံပင်ကိုကျပ်သည်။

- စင်, *n.* ratan; (Bur.) ကြိပ်။
 စင်ကဒါတ်, *n.* the okra; (Bur.) ရုံးပတီး။
 စင်ကယုန်, *n.* the marsh-date palm; (Bur.) သင်ပေါင်း။
 စင်ရမ္မထာ, *n.* a large species of ratan used as rope;
 (Bur.) ရမ္မထာကြိပ်။
 စဟ်, *v. t.* to pluck, as fruit or flowers from a tree;
 (Bur.) ခူးသည်။
 စါ, *n. a.* two; (Bur.) နှစ်။
 စါကရေက်, *a.* cloven; (Bur.) နှစ်ခြမ်းဖြစ်သော။
 စါစောတ်, *n. a.* twenty; (Bur.) နှစ်ဆယ်။
 စါဝါ, *adv.* twice, စါဝထန်။ (Bur.) နှစ်ကျိပ်။ နှစ်ခါ။
 စိင်ဉ်, *v. i.* to swim; (Bur.) ရေကူးသည်။
 ဝီ, *n.* a river; a sea; (Bur.) မြစ်။ ပင်လယ်။
 ဝီဇော်, *n.* a sea; (Bur.) ပင်လယ်။
 ခက်, *n.* a kind of plant; the Telinga potato, the *arum*
campanulatum; (Bur.) ဝ။
 ခင်, *v. t.* to strike; (Bur.) ရိုက်သည်။
 ခုန်, *n.* a knife; (Bur.) ထား။
 ခုန်ပွေါပ်, *n.* a clasp-knife; (Bur.) မောင်းချထား။
 ခုန်သော်, *n.* a razor; (Bur.) သင်တုန်းထား။
 ခုန်သွင်စာင်, *n.* a pen-knife; (Bur.) မှင်တံကိုချွန်သော
 ထားကလေး။
 ဇေတ်, *v. i.* to be crowded; (Bur.) တယောက်နှင့်တယောက်
 တိုးသည်။
 ဇေ, *a.* distorted, out of square; *v. i.* to be distorted;
 (Bur.) ဂေ့သော။ ဂေ့သည်။ ခွဲသည်။
 ဇေ, *n.* an anna; (Bur.) ပဲ။
 ဇေ, *n.* the pea, a leguminous plant, of which there are
 many kinds; (Bur.) ပဲ။
 ဇေကလုတ်တိ, *n.* the Goa bean; (Bur.) ပဲမြင်။

- ခဲဇွန်, *n.* a weight equal to four of the seeds of the
adenanthera pavonina, (ပေါင်မဇွန်) (Bur.) ပဲကြီး။
 ခဲချောက်, *n.* a weight equal to three of the seeds of the
adenanthera pavonina, (ပေါင်မဇွန်) (Bur.) ပဲငယ်။
 ခေါတ်, *v. t.* to unsheathe; (Bur.) (ထားကို) အိပ်ဆွဲထုတ်
 သည်။
 ခေါပိုင်, *v.* to rinse the mouth; (Bur.) နှုတ်ကျင်းသည်။
 ခိုက်, *n.* a small mortar; (Bur.) ဆုံ။
 ခိုင်, *n.* a pickle condiment; (Bur.) ချဉ်ဖတ်။
 ခိုင်, *n.* a large species of deer, the *rusa hippelaphus*;
 (Bur.) ဆတ်။
 ခိုတ်, *v. t.* to take with the hand; (Bur.) ထက်နှင့်ယူသည်။
 ခိုတ်, *v. t.* to make straight; (Bur.) ဖြောင့်စေသည်။
 ခိုတ်, *adv.* even; (Bur.) ဝင်း အမျှ ဝင်း။
 ခိုတ်, *prep.* about; (Bur.) အခန့်။ အမျှ အလောက်။
 ခိုတ်လို့, *adv.* about how much, however much; (Bur.)
 အဘယ်မျှလောက်။
 ခိန်, *conj.* yet, though, still; (Bur.) သော်လည်း။
 ခိန်ဂ်လေ, *conj.* notwithstanding; (Bur.) သို့သော်လည်း။
 ခိန်နှိုကို, *conj.* notwithstanding it is so; (Bur.) ထိုသို့ဖြစ်
 သော်လည်း။
 ခိုက်, *n.* a teal duck; (Bur.) ခပ်စက်။
 ခိုက်မေဝ်, *n.* a small species of teal; (Bur.) ဂါရုတ်။
 ခိုက်, *a.* not sharp, dull; *v. i.* to be not sharp, dull;
 (Bur.) မထက်။ တုံးသော။ တုံးသည်။
 ခိုက်, *a.* dull, stupid; *v. i.* to be dull; (Bur.) ညာတ်ထိုင်း
 သော။ ညာတ်ထိုင်းသည်။
 ခိုက်, *n.* salt; (Bur.) ဆား။
 ခိုက်ကောင်, *n.* calomel; (Bur.) ပြတားဆားချို။
 ခိုက်ဆိပ်ခဲ, *n.* rock-salt; (Bur.) ဆိခွေဆား။

ရိတ်, *a.* cold; *v. i.* to be cool, တို့ရိတ် (Bur.) ချင်းသော၊
မြေသည်။

ရိတ်ရိတ်, *a.* happy, literally, cool in the mind; *v. i.* to
be cool in the mind; (Bur.) ဝိတ်အေးသော၊ ဝိတ်အေး
သည်။

ရိတ်ညိုရိတ်, *a.* comfortable, peaceful; *v. i.* to be comfort-
able; (Bur.) ငြိမ်သက်သော၊ ငြိမ်သက်သည်။

ရိတ်, *v. t.* to cook by boiling; (Bur.) ပြုတ်သည်။

ရိတ်, *n.* sugar-cane; (Bur.) ကြံ။

ခက်, *v. t.* to hoe; to spin (as a top); to peck (as a bird);
(Bur.) ပေါက်သည်။

ခက်, *n.* a cigar; (Bur.) ဆေးလိပ်။

ခက်တပ်, *n.* a pipe for smoking; (Bur.) ဆေးတံ။

ခက်တု, *n.* a mattock, a hoe; (Bur.) ပေါက်တု။

ခင်, *v. t.* to bear, bring forth, as animals, ဆင်း (Bur.)
ဖွားသည်။ မွေးသည်။

ခင်ကွေ့တပ်, *v.* to warm one's self by a fire; *v. i.* to be in
childbed; (Bur.) မီးဖိုသည်။ မီးနေသည်။

စား, *v. t.* to change, စားလှဲ (Bur.) လဲသည်။

စားဘဝ, *v.* to change states of existence, that is, to die;
(Bur.) ဘဝပြောင်းသည်။

စားယာတ်, *v.* to change one's clothes; (Bur.) အဝတ်လဲ
သည်။

ခွ

ခွ, *pers. pro. mas. sing.* you, disrespectful; (Bur.) မင်း၊
မောင်မင်း၊ နင်း။

ခွ, *pro. it*; (Bur.) သင်း။

ခွတ်, *pers. pro. mas. sing.* you, used only in anger and
quarrelling; (Bur.) မင်း။

မွဲ, *pers. pro. sing.* you, used in a friendly, familiar way by the aged to the young; (Bur.) ကွယ်။

မွဲ, *n.* an elder sister; (Bur.) အစ်မ။

မွဲဗွဲ, *n.* a sister-in-law, the elder sister of either husband or wife; (Bur.) မရီး။ ယောက်မကြီး။

မွဲ, *pers. pro. fem. sing.* you (contemptuous); (Bur.) ညည်း။

မွဲကံ, *pers. pro. fem. sing.* you, used only by persons in anger; (Bur.) နင်း။

မွဲခံ, *n.* a female, မွဲခံ (Bur.) အမ။

မွဲခံ, *a.* an affix denoting the feminine gender, မွဲခံ; as ရဲမွဲခံ *a cow*; ('ur.) အမ။

မွဲခံကိုတ်, *n.* a crown; (Bur.) သရဖူ။

မွဲခံစဲ, *n.* a large louse; (Bur.) သန်းမ။

မွဲခံငိုင်း, *n.* the great toe; (Bur.) ခြေမ။

မွဲခံတလကောန်, *n.* a female animal that has young; (Bur.) သားအုပ်မ။

မွဲခံတဲ, *n.* the thumb; (Bur.) ထက်မ။

မွဲခံမှိုတ်, *n.* a man of mature age, in distinction from a young man; (Bur.) လူကြီး။ အသက်ကြီးသူ။

မွဲခံသွါ, *n.* the best quality of rice; (Bur.) ဆန်ရင်း။

APPENDIX.

GEOGRAPHICAL NAMES.

အ

အထွ်	A-hlaik,	အထွာတ်။
က		
ကမာကေဋ်	Kamā-ke,	ကမာကေး။
ကမာဝက်	Kamā-wet,	ကမာဝက်။
ကမာရိတ်	Kamā-yūt,	ကမာရူတ်။
ကလန်	Ka-law,	ကလေ့။
ကလဲ	Ka-lwī,	ကလွီ။
ကလိင်္ဂီ	Ka-la-bi,	ကလာဗီ။
ကပိုင်မှီသွတ်ဗင်္ဂလ	Bay of Bengal,	ဘင်္ဂလားထောင့်ကွေ့။
ကပိုင်မှီသွတ်ဟန်	Hudson's Bay,	ဟန်စံပင်လယ်ထောင့်
သန်		ကွေ့။
ကကွတ်	Nga-bye-ma,	ငါးဂြေမ။
ကျက်ကဇိုကျက်သထို	Kyaik-tha-tôn,	သထုံစေတီ။
ကျက်ကလောန်ပန်	Kyaik-ka-lūnpon,	ကျက်ကလွန်ပွန်။
ကျက်ကသန်	Kyaik-ka-than,	ကျက်ကသန်။
ကျက်ခိုင်	Kyaik-khūt,	ကျက်ခွတ်။
ကျက်ထွံ	Kyaik-kamaw,	ကျက်ကမော့။
ကျက်ထောင်	Kyaik-hto,	ကျက်ထို။
ကျက်ဟင်	Kyaik-padaing,	ဘုရားပြု။
ကျက်ပရင်	Kyaik-p'rang,	ကျက်ပရန်။
ကျက်ပိ	Kyaik-pī,	ဘုရားသုံးဆူ။
ကျက်ဗရင်	Kyaik-myaw,	ကျက်မျော။
ကျက်ဗင်ဇော်	Kan-gyi Pagoda,	ကန်ကြီးစေတီ။
ကျက်ဗူး	Kyaik-hpa-n,	ကျက်ပန်။
ကျက်မြတ်	Kyaik-prabat,	ခြေတော်ရာ။
ကျက်ရေဂေါ	Ro-go Pagoda,	ရိုးဂိုးစေတီ။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ကျာ်သံထိုကျာ်	Kyaik-than-lan,	ကျိုက်သံလန်။
သေပ်ထို		
ကျာ်ဗ္ဗသိယိုဝ်	Kyaik-htiyo,	ကျိုက်ထီးယိုး။
ကြက်ပိ	Krúk-pí,	ကြုတ်ပိ။
ကြိုင်က	Kyong-ka,	ကြိုက။
ကြိုင်ပိသွာင်	Chaung-sôn (The	ချောင်းဆုံ။
	three branches),	
ကြိုင်ဝါန်	Kyong-wan,	ကြိုဝန်း။
ကြိုင်ပေင်	Kyong-paing	ကြိုပိုင်။
ကြိုင်မြန်	Kyong-mayan,	ကြိုမရန်း။
ကြိန်ထိုင်	Ye-bù,	ရေပူ။
ကွက်ထိုင်	Natmaw,	နတ်မော်။
ကွာန်ကဒေါ	Ka-doe,	ကဒိုး။
ကွာန်ကရေင်	Kwan-karen,	ကရင်ရွာ။
ကွာန်ခပွင်	Zū-tha-ben,	ဇာသပြင်။
ကွာန်ခရိုင်ပြေင်	Kywè-gyan,	ကျွဲခြံ။
ကွာန်ခလတ်	Kha-lat,	ခလတ်။
ကွာန်ချင်ထိုက်	Khyan-laik,	ချိုထိုက်။
ကွာန်ခြမ်	Kwan-khrom,	ပရုံကု။
ကွာန်ဂဒုင်သိင်	Kha-dongthē,	ဂဒုန်သေး။
ကွာန်ဂု	Kwan-gú,	တောင်ယာရွာ။
ကွာန်တမိ	Kwan-tamí,	ရွာသစ်။
ကွာန်ဒလိုင်	Kwan-talaing,	ဒလိုင်ရွာ။
ကွာန်ဒုန်ဂု	Kwan-túnglè,	ကြာတ်ဝါးရွာ။
ကွာန်ပိစောင့်	Thongzè,	သုံးဆယ်။
ကွာန်ပအံက်	Hpa-awk,	ပအောက်ရွာ။
ကွာန်မင်ဂုန်	Kwanmangglon,	မန်ကျည်းရွာ။
ကွာန်လခိုင်	Lamaing,	လခိုင်း။
ကွာန်လဲ	Kwan-lai,	လိုင်ရွာ။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ကွာန်သပ်ပင်လီ၊	{ Sam-paw-lerin, }	သဘော်ပျက်ရွာ။
ကွာန်ကွင်မြစ်		
ကွာန်သွေငါး	Ngyaungbenzeik,	ညောင်ပင်ဆိပ်။
ကွက်ခပုင်	Kweik-kha-pong,	ကွက်ခပုင်။

ခ

ခဇိုင်	Kha-zaing,	ခဇိုင်။
ခဒူး	Kha-da,	ခဒီး။
ခယူး	Kha-yah,	ခရူးရွာ။
ခလံက်ကလိင်	Let-pan,	လက်ပန်။
ခလံက်စင်	Kha-lauk-bo,	ခလောက်ဗို။
ခိုင်းကာသပိ	Caspian Sea,	ကာသပိသားအိုင်။
ခိုင်းဂါလီလဲ	Sea of Galilee,	ဂါလီလဲအိုင်။
ခိုင်းတစာတ်	Lake Tchad,	တချန်အိုင်။
ခိုင်းသုပေရီအင်	Lake Superior,	ရူပေရီအိုင်။
ခိုင်းအာရလ	Sea of Aral,	အာရလသားအိုင်။

ဂ

ဂရောန်	Shan-zu,	ရှမ်းစု။
ဂရိုက်ထိတ်	Kha-raik-thit,	ခရိုက်သစ်။
ဂြိုဟ်ဆံက်	Black Forest,	တောနက်။
ဂြိုဟ်ဟေမဝန်	Hemawon Forest,	ဟိမဝန္တတော။

ဂ

ဂိုင်ဒိုင်	Ngan-tè,	ငန်းတေး။
------------	----------	----------

ခ

ခိုင်ကျားယောင်ဇိုင်	Zing-kyaik,	ခင်းကျိုက်။
ခိုင်ဒိုင်ထင်ကသီ	Tenasserim Range,	တနင်္သာရီတောင်ရိုး။
ခိုင်ဒိုင်ပုရဏေ	Pyrenees,	ပုရနေတောင်ရိုး။
ခိုင်ဒိုင်မဂေါ	Pegu Yoma Range,	ပရီးရီးယေတောင်။
ခိုင်ဒိုင်ရခိုင်	Arakan Yoma Range,	ရခိုင်ရိုးမတောင်။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ဇိုင်ခိုင်ရိုက်ကိ	Rocky Mts.,	ရော့ကီတောင်ရိုး။
ဇိုင်ခိုင်ဟေမဝန်	Himalaya Mts.,	ဟိမဝန္တာတောင်ရိုး။
ဇိုင်ခိုင်အာတ်လာတ်	Atlas Mountains,	အာတ်လာတ်တောင်ရိုး။
ဇိုင်ခိုင်အာန်ဒေ	Andes,	အန်ဒေတောင်ရိုး။
ဇိုင်ခိုင်အာလဟေဏ်	Alleghany Mts.,	အာလေဟေနီတောင်ရိုး။
ဇိုင်ခိုင်အာလပ	Alps,	အာလပတောင်ရိုး။
ဇိုင်ခိုင်ဥရလ	Ural Mountains,	ဥရလတောင်ရိုး။
ပြီဇာသွေဇာ	Paingnè-gōng,	ပိန်းနဲကုန်း။

၃

ချင်ကရီချင်သတီ	Thaton,	သထုံမြို့။
ချင်ကန်ထွန်ထီနပ်ဇ	Constantinople,	ကံစတံတီနောပလမြို့။
ချင်ကင်ပေန်ဟာဂေန်	Copenhagen,	ကိုပင်ဟာဂင်မြို့။
ချင်ကင်ဂိုဏ္ဍ	Corinth,	ကောရိန္သမြို့။
ချင်ကာလီဗာတ္တ	Calcutta,	ကာလကတ္တမြို့။
ချင်ကဲရော်	Cairo,	ကေရိုမြို့။
ချင်ကျာ်ခမီ	Amhorst.	ကျိုက္ခမီမြို့။
ချင်ကျော်တောင်	Kyoto,	ကျိုတိုမြို့။
ချင်ကျွေင်တီ	Yaynangyaung,	ရေနံချောင်းမြို့။
ချင်ကွန်တန်	Canton,	ကောင်းတုံမြို့။
ချင်ကွီဇေက်	Quebec,	ကွီဗက်မြို့။
ချင်ခတိုင်	Sittang,	စစ်တောင်းမြို့။
ချင်ခရေတ်ယျာဏ	Christiania,	ခရစ်ယာန်မြို့။
ချင်ဂျီသဂေါင်	Glasgow,	ဂလာစဂိုဝ်မြို့။
ချင်စိန်ဏပေါင်	Singapore,	စင်္ဂပူရမြို့။
ချင်စေတ်ကိုင်	Sagaing,	စင်ကိုင်းမြို့။
ချင်စေတ်တင်	Chittagong,	စစ်တကောင်းမြို့။
ချင်စေတ်ထွေ	Akyab.	စစ်တွေမြို့။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ချင်စင်ရှော	Zimmè or Chieng-	စင်းမယ်မြို့၊
	mai,	
ချင်ဖိခေါန်	Zidon,	ဇီဒန်မြို့။
ချင်ဇရိဟ်	Zurich,	ဇုရိတ်မြို့။
ချင်ဇြာ	Zaya,	ဇယားမြို့။
ချင်ဓမ္မသက	Damascus,	ဒမာသက်မြို့။
ချင်ဇျူးရှ်	Dublin,	ဒုဗလင်မြို့။
ချင်ဏင်ကသီ	Tenasserim,	တနင်္သာရီမြို့။
ချင်ထပ်ရန်တောင်	Toronto,	တိုရန်တိုမြို့။
ချင်တဟေရာန်	Teheran,	ထေရ်မြို့။
ချင်တုနေတ်	Tunis,	တုနပ်မြို့။
ချင်တောင်ကျောက်	Tokyo,	တိုကျိုမြို့။
ချင်တံင်ဂူ	Toungoo,	တောင်ငူမြို့။
ချင်တိုက်ဂလ (Pali ဂေါဠမတ္တိက)	Tokkola (the pre- sent Ayitthi- ma),	တိုက်ကလားမြို့။
ချင်ထဝါ၊ ချင်ခဝါ	Tavoy,	တားဝယ်မြို့။
ချင်ဒဏုဗျူ	Danubyu,	ဒနုမြို့။
ချင်ဇျော့ဇွာ	Yuthya,	ယိုးယေားမြို့။
ချင်နွယ်ဟ်	New York,	နွယ်ဟာကမြို့။
ချင်ပါရီ	Paris,	ပါရီမြို့။
ချင်ပိလပ်ပိဏာန်	Penang,	ပိလောပိနံမြို့။
ချင်ပုသီ	Bassein,	ပုသိန်မြို့။
ချင်ပေကျိန်	Pekin,	ပေကျိန်မြို့။
ချင်ပြန်	Prome,	ပြည်မြို့။
ချင်ဗာပန်	Pápûn,	ဗာပွန်မြို့။
ချင်ပိလဒေလဖီ	Philadelphia,	ဖိလဒေလဖီမြို့။
ချင်ပျာပန်	Pyapûn,	ပျာပုံမြို့။
ချင်ဗဂေါ	Pegu,	ပရီးမြို့။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ဗုလ်ဗဗ	Bombay,	ဗုံဗိုင်မြို့။
ဗုလ်ဗဗ	Bamaw, or Bamo,	ဗုံမော်မြို့။
ဗုလ်ဗရာဒွီ	Benares,	ဗရဏသီမြို့။
ဗုလ်ဗိက်	Mergui,	မြိတ်မြို့။
ဗုလ်ဗြဝတီ	Myawadi,	မြိဝတီမြို့။
ဗုလ်ဗြေဗြေ	Ratpuri,	ရတ်ပူရီမြို့။
ဗုလ်ဗ်	Macao,	မကောမြို့။
ဗုလ်ဗတ်ပွဲလို့၊ ဗုလ်ဗတ် လို့လို့။	Maulmain,	မော်လမြိုင်မြို့။
ဗုလ်ဗဗ်ဇ္ဈာတ်	Moscow,	မောစကိုမြို့။
ဗုလ်ဗာဒုရတ်	Madras,	မာဒရတ်မြို့။
ဗုလ်ဗာန်ချေသတိုင်	Manchester,	မံချက်တာမြို့။
ဗုလ်ဗာန်တလေ	Mandalay,	မန္တလေးမြို့။
ဗုလ်ဗာဏာကာ	Malacca,	မာလကာမြို့။
ဗုလ်ဗုဂ်ထွံ၊ ဗုလ်ဗတ် ထွန်	Martaban,	မတ္တမမြို့။
ဗုလ်ဗာဗွေ	Joppa,	ယုဗျေမြို့။
ဗုလ်ဗာ၊ ဗုလ်ဗိယာ	Dongyin,	ဒုန်ရင်း။
ဗုလ်ဗာပြီ	Ramree,	ရင်းပြီမြို့။
ဗုလ်ဗေဂူသလေ	Jerusalem,	ယေရုရှလင်မြို့။
ဗုလ်ဗေဝက်ကိန်ဟါမ	Yokohama,	ယိုကိုဟာမမြို့။
ဗုလ်ဗျက်	York,	ယောကမြို့။
ဗုလ်ဗဟေင်	Raheng,	ရဟိုင်မြို့။
ဗုလ်ဗတ်မ	Rome,	ရောမမြို့။
ဗုလ်ဗေတ်	Ye,	ရေးမြို့။
ဗုလ်ဗကံကြိုက်၊ ဗုလ် ကွံကြိုက်	Kaw-karit,	ကော့ကရိတ်။
ဗုလ်ဗဂုင်၊ ဗုလ်ဗွင်	Rangoon.	ရန်ကုန်မြို့။
ဗုလ်ဗန်ဗုန်	London,	လန်ဒန်မြို့။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ခုလ်လိသွန်	Lisbon,	လိစပံမြို့
ခုလ်လိဇေပူ	Liverpool,	လိဝေပူလမြို့
ခုလ်ဝါသိုင်တန်	Washington,	ဝါရှင်တန်မြို့
ခုလ်ဝိအေဏ္ဍ	Vienna,	ဝီနာမြို့
ခုလ်ဝေဟာမ်	Wareham,	ဝေဟမ်မြို့
ခုလ်ဆွံက်ဟောမ်	Stockholm,	စတုတ်ဟိုမြို့
ခုလ်သမရဏ	Smyrna,	စမရန်မြို့
ခုလ်သာန့်တဲ	Sandoway,	သံတွဲမြို့
ခုလ်သာန့်ပေတြိုဇုဂ်	St. Petersburg,	ပိန့်ပေတရူဇုတ်မြို့
ခုလ်သဲဂေါန်	Saigon,	စဲဂံမြို့
ခုလ်သွင်ဟဲ	Shanghai,	ရှံဟဲမြို့
ခုလ်သွဲကျေန်	Shwegyin,	ရွှေကျင်မြို့
ခုလ်သွဲတင်	Shwedaung,	ရွှေထောင်မြို့
ခုလ်သွဲလံင်	Shwe-laung,	ရွှေလောင်းမြို့
ခုလ်ဟာလပ	Xalapa, or Jalapa,	ဟာလပမြို့
ခုလ်ဟဲ	Hue,	ဟွေးမြို့
ခုလ်ဟံင်ကံင်	Hongkong.	ဟံချံမြို့
ခုလ်ဟံင်သတ	Henzada,	ဟင်သာတမြို့
ခုလ်ဟံင်သာဝတီ	Hanthawaddy,	ဟံသာဝတီမြို့
ခုလ်စင်ကံက်	Bangkok,	ပံကောက်မြို့
ခုလ်စင်ညွန်	Boston,	ဗောစတံမြို့
ခုလ်စါသွာင်	Chaung-sōng,	ချောင်းဆုံမြို့
ခုလ်စါဇုလောန်	Babylon,	ဗာဗုလုန်မြို့
ခုလ်အမရပူရ	Amarapura,	အမရပူရမြို့
ခုလ်အင်ပိုင်	Insein,	အင်းပိုင်မြို့
ခုလ်အတ္တဝါ	Ottawa,	အော့တဝါမြို့
ခုလ်အဝ	Ava,	အင်းဝမြို့
ခုလ်အပ်သွီဂေါင်	Oswego,	ဩစီဂီမြို့
ခုလ်အဝါ	Nukburi,	နောက်ပူရီမြို့

GEOGRAPHICAL NAMES.

ခုင်အာထေန်	Athens,	အာသင်မြို့။
ခုင်အာလေဇာဒြီး	Alexandria,	အာလေဇန္ဒြီးမြို့။
ခုင်အာမ်ဗ္ဗီဇာမ်	Amsterdam	အမ်ဇမ်မြို့။
ခုင်ဇူသ္မဟာန်	Ispahan,	ဇူဝဟာန်မြို့။
ခုင်ဥတိက	Utica.	ဥတိကမြို့။
ခုင်ဇေ	Amoy,	ဇေမြို့။
ခုင်ဇေန်စေါင်ရောင်	Edinburgh,	ဇေန်ဗိုရိုင်မြို့။
ခုင်ဗြေတ်ထွမ်	Bethlehem,	ဗက်လင်မြို့။
ခုင်ဗြေတ်ဗိန်	Berlin,	ဗေရလင်မြို့။
ခုင်ဗြိုမေင်ဟာမ်	Birmingham,	ဗားမိန်ဟံမြို့။

တ

တရော်ဏာ	Taranā,	တရဟ်နာ။
တဝ်ဂူ	Taw-gû,	တော်ဂူ။
တံင်ပိုဆ်	Taung-po,	တောင်ပို။
တိုက်အမေရိကသွပ်	North America,	မြောက်အမေရိက
ကျာ		တိုက်။
တိုက်အမေရိကသွင်	South America,	တောင်အမေရိက
ကျာ		တိုက်။
တိုက်အာဖရိက	Africa,	အာဖရိကတိုက်။
တိုက်အာသိ	Asia,	အာရှတိုက်။
တိုက်ဥရပ်	Europe,	ဥရောပတိုက်။

For တံ or တံဆ်, see တံ or တံဆ်။

ထ

ထင်မာင်	Htōng-maing,	ထုံးမိုင်။
ထင်အာင်	Htōng-aing,	ထုံးအိုင်။
ထင်ကေင်	Htong-kē,	ထော်ကေး။
ထိုဟွာင်	Htom-padaing,	ထိုင်ဖတိုင်။
ထိုမသ	Dammathat,	ဓမ္မသတ်။

GEOGRAPHICAL NAMES,

S

နိုင်ကေလသ	Mt. Kelasa,	ကေလသတောင်၊
နိုင်ကွက်ကွင်း၊ နိုင်ဂြို ကွင်း	Duke of York's Face,	ဇွန်ပင်တောင်၊
နိုင်ဇီအောန်	Zion,	ဇီအုန်တောင်၊
နိုင်ဇိုင်ကျော်၊ နိုင်ဂြိုင်နာ	Zingyaik,	ဇင်းကျိုက်တောင်၊
နိုင်တွံ့ကြောင်ကေတ်	Kyauk-ta-lōng,	ကျောက်တလုံး၊
နိုင်ပသဲ	Zimma-thwè,	ဇင်းမသွယ်၊
နိုင်သီဏ	Mt. Sinai,	သီနာတောင်၊
နိုင်သီဆူရတ်	Mt. Meru,	မြင်းရဲရဲတောင်၊
နိုင်အာရရတ်	Mt. Ararat,	အာရရတ်တောင်၊

T

တိုဂြိုက်	China,	တရုတ်နိုင်ငံ၊
တိုဂေါန	Japan,	ဇပန်းနိုင်ငံ၊
တိုဇာန်ဇီဝါ	Zanzibar,	ဇံဇီဗာနိုင်ငံ၊
တိုဇာမဏီ	Germany,	ဇာမနီနိုင်ငံ၊
တိုတုရက	Turkey,	တုရကနိုင်ငံ၊
တိုတြိပတ်လီ	Tripoli	တြိပေါလီနိုင်ငံ၊
တိုဒေဏ	Denmark,	ဒေန်နိုင်ငံ၊
တိုဇောဇာ	Siam,	ယိုးဒယားနိုင်ငံ၊
တိုပတ်တုဂါ	Portugal,	ပေါတုဂါနိုင်ငံ၊
တိုပါရသီ	Persia,	ပေရရှာနိုင်ငံ၊
တိုပြုသွာ	Prussia,	ပြုရှာနိုင်ငံ၊
တိုမတ်ရက်ကောင့်	Morocco,	မိုရော့ကိုနိုင်ငံ၊
တိုရုသွာ	Russia	ရုရှနိုင်ငံ၊
တိုသပါဏီ	Spain,	စပါနီနိုင်ငံ၊
တိုသွေဒေန်	Sweden,	စွေဒင်နိုင်ငံ၊
တိုဟတ်ဇာန်	Holland,	ဟောလန်နိုင်ငံ၊
တိုဟေလသ	Greece,	ဟေလသနိုင်ငံ၊

GEOGRAPHICAL NAMES.

ဗီဂီဇေယျပ်	Belgium,	ဗေလျူနိုင်ငံ။
ဗီဂီအဘီသိဏ်	Abyssinia,	အဘီသိနီနိုင်ငံ။
ဗီဂီအပ်သတြီ	Austria,	တြိဂတ်ဂီနိုင်ငံ။
ဗီဂီအောင်ဂလိက်	England,	အင်္ဂလိတ်နိုင်ငံ။
ဗီဂီဣတလီ	Italy,	ဣတလီနိုင်ငံ။

၀

ပဂ္ဂ	Pa-nga,	ပင။
ပါင်ကမာ	Paing-kamā,	ပိုင်ကမာ။
ပိသွာင်	Thōng-gwa,	သုံးခွ။
ပံင်	Paung,	ပေါင်။

၀

ဟကုင်	Hpa-nûng,	ဟနွန်။
ဟင်ဟ	Hpan-hpa,	ဟန်ဟ။
ဟဂါပ်	Hpa-gat,	ဟားဂတ်။
ဟပွဲက်	Hpa-byauk,	ဟပျောက်။
ဟသီ	Hpa-thein,	ဟသိန်။

မ

မာတြပ်	Mè-ta-yaw,	မယ်တယော။
မာဂျင်	Migalōng,	မိဂလုံ။
မာဇင်	Mi-zan,	မိဇန်။
မုင်ကပ်မောင်ရိန်	Cape Comorin,	ကောမိုရင်ငုံ။
မုင်ဂျီ	Mû-kyi,	မုဂျီ။
မုင်ဂြင်	Cape Horn,	ဟောရုံဂူ။
မုင်ချင်	Mûdōng,	မုဒွန်။
မုင်ပန်	Mûpwon,	မုပွန်။
မုင်ရပ်မာနောင်	Cape Romano,	ရိုမားနိုအုံ။
မုင်ရိတ်ဇွေ	Mu-rit-gyi,	မုရစ်ကြီး။
မုင်ရိတ်ဇောက်	Mu-ritkalē,	မုရစ်ကလေး။
မူဇွေ	Mû-hot,	မူဟွတ်။

GEOGRAPHICAL NAMES.

မူရောက်	Mu-dut,	မူရောက်
ရ		
ရံသ	Thaya-gong,	သာယာကုန်း
ရးကာကု	Canada,	ကနေဒါ
ရးကံစေါင်သျှာ	Cambodia,	ကံစိုးပြည်
ရးဂါလီလဲ	Galilee,	ဂါလီလဲပြည်
ရးစီလီ	Chili,	စီလီပြည်
ရးဇွန်တရုရးအိန္ဒိယ	India,	အိန္ဒိယတိုင်း
ယူရးဆွစ်		သ ၁၆ ပြည်
ရးဇွစ်	Switzerland,	ဇွစ်ပြည်
ရးတရက်	Tartary,	တရက်ပြည်
ရးထိဇေတ်	Tibet,	ထိဗက်ပြည်
ရးနော်ဝေ	Norway,	နော်ဝေပြည်
ရးပြင်သေတ်၊ ရးပရန်သီ	France,	ပြင်သစ်ပြည်
ရးဗွာရးဗမာရးဗမာ	Burma,	မြန်မာပြည်
ရးမာကေဒိုး	Macedonia,	မာကေဒိုးပြည်
ရးမက္ဆီကော	Mexico,	မက်ဆီကောပြည်
ရးယူကတန်	Yucatan,	ယူကတန်ပြည်
ရးယူဒ	Judea,	ယူဒပြည်
ရးရခိုင်၊ ရးဥရဝတီ	Arakan,	ရခိုင်ပြည်
ရးဝါအောင်မင်	Wyoming,	ဝဲဒိုမင်ခရိုင်
ရးဝိကတောင်ရီအ	Victoria,	ဝိတိုးရီအပြည်
ရးဝိညွန်သိန်	Wisconsin,	ဝိဆကံဆင်ခရိုင်
ရးဝေဏဇွေလ	Venezuela,	ဝေနေဇွေလပြည်
ရးညွတ်လာန်	Scotland,	စကောတလံပြည်
ရးသီဇေရီ	Siberia,	စီဗေရီပြည်
ရးသံ၊ ရးသေပ်	Shanland,	ရှမ်းပြည်
ရးဟင်သာဝတီ	Hanthawadi,	ဟံသာဝတီနယ်

GEOGRAPHICAL NAMES.

ရးဇွန်အမေရိက	United States,	အမေရိကပြည်ကြီး။
ရးအာရပ်	Arabia,	အာရပ်ပြည်။
ရးအဲဂျစ်	Egypt,	အဲဂျစ်ပြည်။
ရးအဲထီအိဗီ	Ethiopia,	အဲထီအိဗီပြည်။
ရးအောက်ဟဲအောင်	Ohio,	အိုဟိုအိုရိုင်။
ရးဇူသရေလ	Palestine,	ဇူသရေလပြည်။
ရးဥရူဂွေ	Uruguay,	ဥရူဂွေပြည်။
	လ	
ကွန်စူပရူ၊ ကွန်ကုပရူ	Cyprus,	ကုပရူကျွန်း။
ကွန်ကုဇ	Cuba,	ကုဗကျွန်း။
ကွန်ကြေတေ	Crete,	ကရေတေကျွန်း။
ကွန်ကွ	Kyah-gyûn,	ကျားကျွန်း။
ကွန်ခရိုင်	Double Island,	ခရိုင်ကျွန်း။
ကွန်ခမာ	Kaw-kha-mè,	ကော့ခမယ်။
ကွန်ခရိုင်	Bilu Isle,	ဘီးလူးကျွန်း။
ကွန်ဂနဲဆ်	Kaw-kha-ne,	ကော့ခနဲ။
ကွန်ဂိုဝ်	Kaw-go,	ကော့ဂို။
ကွန်ဂိနီတပေါင်	Singapore Island,	စင်္ဂပူရကျွန်း။
ကွန်ခွတ်	Kaw-dût,	ကော့ခွတ်။
ကွန်တကာ	Green Island,	ကော့တကာ။
ကွန်တာသွာချ	Tasmania,	တာစမာနီကျွန်း။
ကွန်တေရဒေလဖိုင်ဂေါ	Tierra del Fuego,	တယ်ရဒယ်ဖိုင်ဂီကျွန်း။
ကွန်တောင်	Kaw-tûm,	ကော့တွမ်။
ကွန်ဒဂုတ်	Kalagôk Island,	ကလဂုတ်ကျွန်း။
ကွန်ဒုန်	Kaw-dûn,	ကော့ဒုန်။
ကွန်နီဇေလန်တန်	New Zealand Is-	နီဇေးလန်ကျွန်းစု။
	lands,	
ကွန်နိုဝ်လန်	Newfoundland,	နိုဝ်လန်ကျွန်း။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ကျွန်းဘတ်	Kaw-nhat,	ကော့ဘတ်။
ကျွန်းပလိုင်း	Kaw-palaing,	ကော့ပလိုင်း။
ကျွန်းပန်ကလိုင်း	Gaung-ze-gyûn,	ခေါင်းဆေးကျွန်း။
ကျွန်းပါပွာ	Papua,	ပါပွာကျွန်း။
ကျွန်းပိလပ်ပိလပ်	Penang Island,	ပိလောပိန်ကျွန်း။
ကျွန်းပုင်ဗောတ်	Kaw-pong-bút,	ကော့ပုံဗုတ်။
ကျွန်းပုံကံ	Kaw-pok,	ကော့ပေါက်။
ကျွန်းပြောင်	Kaw-praing,	ကော့ပရာင်။
ကျွန်းဖိလိပိုတစ်	Philippine Is- lands,	ဖိလိပိုနိုကျွန်းစု။
ကျွန်းမိန်	Kaw-bein,	ကော့မိန်း။
ကျွန်းယာဝါ	Java,	ယာဝါကျွန်း။
ကျွန်းလမုခ်	Kaw-la-mû,	ကော့လမုခ်။
ကျွန်းထွ	Kaw-lhá,	ကော့ထွ။
ကျွန်းသမ္မ	Samoa,	စမီးအကျွန်း။
ကျွန်းသက်	Kaw-that,	ကော့သတ်။
ကျွန်းဆိပ်ပိုင်	Ceylon,	ဆိပ်ပိုင်ကျွန်း။
ကျွန်းဆိပ်ဖိ	Sicily,	ဖိစိလီကျွန်း။
ကျွန်းသုမာတြ	Sumatra,	သုမာတရကျွန်း။
ကျွန်းသွင်ကွာန်တစ်	Falkland Islands,	ဖော့ကလံကျွန်းစု။
ကျွန်းတဝါတစ်	Hawaiian Islands,	ဟာဝါကျွန်းစု။
ကျွန်းအင်သတြာလျ	Australia,	တြာဇတြာလျကျွန်း။
ကျွန်းအိန္ဒိယပလိုတ်တစ်	West Indies,	အနောက်အိန္ဒိယကျွန်း စု။
ကျွန်းဆူရလန်	Ireland,	ဆူရလံကျွန်း။
လံင်ကောင်	Laung-kaing,	လောင်းကိုင်။
လိုင်ဗွဲ	Lhaing-bwè,	လှိုင်ဗွဲ။
ဝါဂရဲ	Wa-kha-bwè,	ဝါဂဗွဲ။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ဝါဂရူ	Wagarú,	ဝါးဂရူ။
ဝါဒုတ်	Wè-dút,	ဝယ်ဒုတ်။
ဝါဒိုင်ဒေါန်	Daing-wún-quin,	ဒိုင်ဝန်ကွင်း။
ဝါယာပ်	Wè-yat,	ဝယ်ယပ်။
ဝေက်ဒါ	Wet-tè,	ဝက်တဲ။

သက်က	Thek-kaw,	သက်ကော်။
သွီဒုတ်	Min-yua,	မင်းရွာ။
သွီနိင်	Mhein-neing,	မိုင်နိန်။

● င်ကဒီ	Bangkadi,	ဗံကဒီ။
● င်မာ	Bangmai,	ဗံမယ်။
● င်သီခါတ်	Bangsikhat,	ဗံသီခတ်။
ဧကန်ဂေါ	Congo River,	ကံဂိုမြစ်။
ဧကြက်ပိ	Krûkpî Creek,	ကြွတ်ပိချောင်း။
ဧတိုင်	Sittang River,	စစ်တောင်းမြစ်။
ဧဂါ	Ganges River,	ဂင်္ဂါမြစ်။
ဧဂါဗျ	Gambia River,	ဂံဗျမြစ်။
ဧဂြာင်	Gyaing River,	ဂြိုင်းမြစ်။
ဧဇု	Zamî River,	ဇမိချောင်း။
ဧဒုန	Danube River,	ဒါနူဗမြစ်။
ဧဒန်	Don River,	ဒံမြစ်။
ဧဒုန်ပိတ်	Yellow Sea,	ယဲလိုပင်လယ်။
ဧထင်ကသီ	Tenasserim River,	တနင်္သာရီမြစ်။
ဧကီလ	Nile River,	နီလမြစ်။
ဧတီဌေ	Tiber River,	တီဗာမြစ်။
ဧထပ်	Thames River,	ထမ်မြစ်။
ဧဒြာင်	Dagyaing River,	ဒါးဂြိုင်းမြစ်။
ဧဒွီဇေ	Dnieper River,	ဒိုပါမြစ်။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ဧကွာင်၊ ဧကွာင်	White Sea,	ဂြိုဟ်ပင်လယ်၊
ဧပါရဲ၊	Pázundaung R.,	ပုစွန်ထောင်မြစ်၊
ဧပါဟောင်	Peiho River,	ပေဟိုးမြစ်၊
ဧပုထိ	Bassein River,	ပုသိန်မြစ်၊
ဧမိသိသိပိ	Mississippi River,	မိစီပီမြစ်၊
ဧမိသုရိ	Missouri River,	မီစူရီမြစ်၊
ဧမာကံင်	Mekong River,	မေကောင်မြစ်၊
ဧမာဏာပ်	Menam River,	မေနပ်မြစ်၊
ဧယာဉ်	Jordan River,	ယောဉ်မြစ်၊
ဧယာဉ်ကျင်	Yangtsekiang R.,	ယံပီမြစ်၊
ဧယေဏီသေပ်	Yenesei River,	ယေဒိုမြစ်၊
ဧရိဏ	Rhine River,	ရိန်းမြစ်၊
ဧရောန်	Rhone River,	ရုန်းမြစ်၊
ဧလိုင်	Lhaing River,	လိုင်မြစ်၊
ဧလီ	Bilin River,	ဘီလင်းမြစ်၊
ဧဝင်ရ	Win-yaw River,	ဝင်ရေမြစ်၊
ဧဝင်လှ	Volga River,	ဝေါလဂါမြစ်၊
ဧဝါဂျ	Wagaru Creek,	ဝါးဂျူချောင်း၊
ဧသင်လောန်	Salwen River,	သံလွင်မြစ်၊
ဧသိဇ္ဈ	Indus River,	သိန္ဓုမြစ်၊
ဧဟန်သန်	Hudson River,	ဟန်ဆန်မြစ်၊
ဧဟုဗာလီ	Hughly River,	ဟုဂလီမြစ်၊
ဧဟံင်ဂြပ်	Haungdaraw R.,	ဟောင်းဒရေမြစ်၊
ဧဟွင်ဟောင်	Hoang-ho River,	ဝါမြစ်၊
ဧအဒေါက်ထိ	Mediterranean	မြေထဲပင်လယ်၊
	Sea,	
ဧအာမဇန်	Amazon River,	အာမဇန်မြစ်၊
ဧဥဏ္ဍိဏ	{ The Euxine or Black Sea, }	{ ဥဏ္ဍိပင်လယ်၊ }

GEOGRAPHICAL NAMES.

မီးရောင်	Red Sea,	နီပင်လယ်၊
မီးရောင်တိ	Irrawaddy R.,	ရောင်တိမြစ်၊
မီးအောင်ရိကောင် ကောင်	Orinoco River,	အိုရီနိုးကျမြစ်၊

CORRIGENDA.

<i>Page</i>	<i>For</i>	<i>Read</i>
iv	Academy	Academy.
55	ယုံမှီတံ	ယုံဂမှီတံ။
77	ချာ	ချာ။
89	ဒကာ	တကာ။
131	တိတိတု	တိတိတုး။
132	death	a violent death.
„	သေခြင်း	အသေသတ်ခြင်း။
213	ညွးဇ္ဇ	ညွးဇ္ဇး။
214	ခရက်	ခရိုက်။
220	coarsemat	coarse mat.
247	နည်းစေသည်	နည်းစေသည်။
249	towards	towards.
253	ဗဘပ်	ဗတပ်။
„	ဗဘ်	ဗတ်။
255	ပုဏ္ဏာ	မြဟ္မဏ္ဍာ။
271	မိန်ရာသည်	မိန်ရာသီး။
„	မိပ်ခြင်ရင်ဆဲ	မိပ်ခြင်ရင်ဆဲ။
274	မှိုဟ်, n.	မှိုဟ်, v.
„	မှိုင့်တတ်ကွီ	မှိုင့်တက်ကွီ။
„	မှိုင့်ပမှိုက်	မှိုင့်ပမှိုက်။
275	မှိုင့်စက်ကျပ်	မှိုင့်စက်ကျပ်။
276	ဝါဝင်	မွဲဝါဝင်။
277	မှာသွိတ်	မှာသွိတ်။
278	repectful	respectful.
„	ပိုက်ဆန်ခြည်	ပိုက်ဆန်ခြည်။
„	ယာက်ဖိုတ်မုက်	ယာတ်ဖိုတ်မုက်။

CORRIGENDA.

Page	For	Read
278	ချုံစောင်	(Bur.) ချုံစောင်။
282	ရသော	ရသော့။
„	ပွင့်လင်းသည်	ပွင့်လန်းသည်။
„	ကျည်မွေ	(Bur.) ကျည်မွေ။
283	ရှင်ကွီကျွောက်	ရှင်ကွီကျွတ်။
„	al'arge	a large.
„	ထိုးသဉ်	(Bur.) ထိုးသဉ်။
284	ရဲရ	ရဲရး။
„	ရံဝံင်	ရံဝံ။
„	ရံင်ဝံင်	ရံင်ဝံ။
„	expset	expect.
286	အသောင်း	အသောင်း။
298	လံင်ရက်	လံင်ရတ်။
„	ပအာလးလး	လပအာလးလး။
309	သတ္တ, (Pal.)	သတ္တိ, (Pali).
319	တခါတာလ	တခါတလေ။
„	သံအတ္တိ	သံင်တ္တိ။
320	ရဲရင့်သည်နှင့်	ရဲရင့်သည်နှင့်။
„	သိုဝ်သမ	သိုဝ်သမတ်။
321	ကြောင်အိပ်	(Bur.) ကြောင်အိပ်။
„	သွိဗရ	သွိဗရ။
322	ထွက်သွားသည်	ထွက်သွားသည်။
„	သားရေးနတ်	သားရေးနတ်။
„	တိုလောသံဃျက်	တိုသောသန်ဃျက်။
„	သဏ္ဌာန်	သဏ္ဌာန်။

CORRIGENDA.

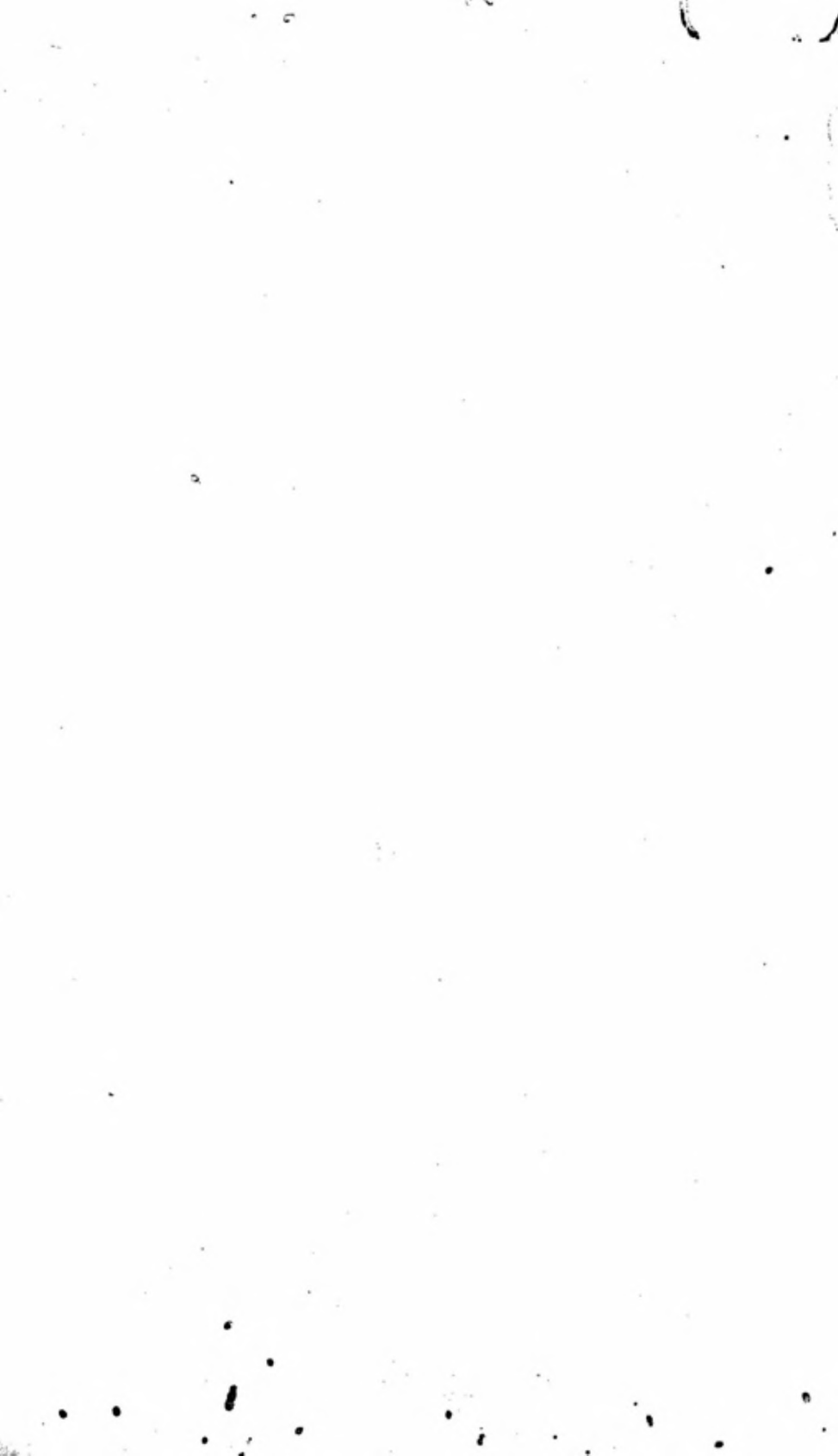
<i>Page</i>	<i>For</i>	<i>Read</i>
322	သုဝံယး	ယးသုဝံ။
323	ထက်ဦး	(Bur.) လက်ဦး။
„	သောတ်ဗစံတ်	သောတ်ဗစတ်။
„	သိုင်စိင်	သိုင်ပိင်။
324	သွတ်သွး	သွတ်သွ့။
„	ညီညွတ်တိုသည်	ညီညွတ်သည်။
333	နှစ်ကျိပ်	နှစ်ကြိပ်။
339.	Kyaik-hpa-n	Kyaik-hpanè.

INSERT.

- 119 ခနိုက်, *n.* a curtain; (Bur.) ကုလားကာ။
 „ ခနိုက်, *n.* powder; as ဂဆေခနိုက် *medicinal powder*; (Bur) အမှုန့်။
 „ ခနိုက်တိ, *n.* dust, dust of the earth; (Bur.) မြေမှုန့်။

On page 283 erase ပူသည်။

Archaeological Library,

23509

Call No. 495.85/Has/ste

Author—Haswell, J. M.

Title Grammatical notes
& Vocabulary

Borrower No.

Date of Issue

Date of Return

"A book that is shut is but a block"

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL LIBRARY
GOVT. OF INDIA
Department of Archaeology
NEW DELHI.

Please help us to keep the book
clean and moving.